

મશાએકુલ—અનવાર.

ભાગ ૩ જે.

૮૧૨ હદીસ.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કાર્યશાસ્ત્ર વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૯૯૭ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ અક્ષરે દુષાન સ્વાત્ત્વાલ-૩

વિષય ૫૭:૨૬

અલ્લાહ તઆલા ફરમાવે છે.

જે કંઈ તમને રસુલુલ્લાહ આપે તે લો. અને જેથી તમને બાજ રાખે
[મનાઈ કરે] તો [તેથી] બાજ રહો. અને અલ્લાહથી ડરો બચીત
અલ્લાહ સખ્તાઈથી શિક્ષા કરનાર છે.

સુરા હશર ૫૯:૭.

મશારેફુલ-અનવાર

ભાગ ૩ જો.

૮૧૨ હદીસ.

મુજ અરબી તથા ઉર્દુ ઉત્તરવી ભાષાન્તર કરી છપાવી
પ્રસિદ્ધ કરનાર

ગુલામ મોહમ્મદ ખી- હાજી હાફેઝ

સાહિત્ક

સુ. રહેર ગલ્લે સુરત.

આવૃત્તિ પેહેલી

પ્રત ૧૦૦૦

સને ૧૪૧૭ના રવળી મહર્રાજ મેળે આ પુસ્તકને મોકાવેલું છે.

માર્ગ. રમઝાન ૧૩૨૫ હીજરી

કીમત રૂ. ૧

સુરત:

“સરસ્વતી” પ્રેસ, ગેસ.

* શમસુત ઝાલમનો ખિતાબ ઝાલમઝાલ તરફથી અપાય છે એ ગણો માનીતો ખિતાબ છે. અને સરકાર પણ એ ખિતાબ આપે છે તે પણ માન આપવા લાગ્યે છે. પણ જે માણસ પોતે પોતા માટે એ ખિતાબ પારણ કરે અથવા જીલ્લો એ ખિતાબ તવાજીશ કરે તે કીકારવા લાગ્યે છે. અને એવો માણસ જે પોતાની સહીમાં એ ખિતાબ જતાવે તે ઘણી મુશ્કેલ છે તથા પ્રહયાય છે. ગુ. મો.

બહેર ખખર.

બેહેશતી ઝવર ઉદું છોકરીમાં તથા ઝોર તે માટે ખાસ આ કિતાબ લખાયું છે એમાં અ ક્રીદા નમાઝ રોઝા ઝકાત નિકાહ, તલાક, ઇદત, સોગના મસલા તથા કેટલાક વ્યવહારના તથા અખ વાકના મસલા સારી રીતે બયાન થયા છે. એની સાથે ઘર કેમ ચલાવવું ઘણી તથા સાસુ સસરા સાથે કેમ રહેવું તથા અચ્ચાઓની કેવી રીતે પરવીરશ કરવી તે પણ બયાન થયાં છે. તથા સો નેક ખી ખીયોની દાલત તેમની પરહેઝગારી વગેરે પણ બયાન થઈ છે. અને ઘર ધંધાના દુનરો પણ સારી રીતે દરશાવ્યા છે. જે કે એ પુસ્તક ખાસ ઝોરનો માટે લખાયું છે પણ મરદોને પણ ઓછું લાભ કારક નથી. એ પુસ્તકના ૧૦ ભાગ છે. દરેક ભાગની કીમત આના ૪ આખા પુસ્તકની કીમત ૩૦ રા.

બેહેશતી ગોહર ઉદું—મરદોને વ્રગતા મસલા ઇલાજ વગેરે જે બેહેશતી ઝવરમાં બયાન થયા નથી તે એમાં ઘણી સારી રીતે લખાયા છે. કીમત આના ૯

તુરકે ઇસ્લામ ઉદું—ધર્મપાત્ર આચીની તરકે ઇસ્લામ ચોપડીના એમાં સંપૂર્ણ જવાબ છે. કીં ૦ આના ૮

હુક પ્રકાશ ઉદું—એમાં દયાનંદના ૧૮ મા સમુદ્ધાસનો જવાબ છે. કીં ૦ ૩૧ ૧

ખરકે ઇસ્લામ ઉદું—એમાં આચી સમાજવાળાઓના સવાલનો જવાબ છે તથા છેવટમાં તેવીજ રીતના કેટલાક સવાલ નેઝાપર કર્યા છે. કીં ૦ આના ૬

આચી સમાજકી પોલ ઉદું ભાગ ૧ના કીં ૦ ૩૦ ૧૧

” ” ” ” ભાગ ૨ જે કીં. ૩૦ ૧૧ આ અને ભાગમાં આચી સમાજના ઉમુલોપર અદસ કરી તેનો ઘણી સારી રીતે રદીઓ આપ્યો છે. એના કત્તો અસલ આચી સમાજ હતા એટલુંજ નહીં પણ અમામાં આચીઓ તરફથી ઉપદેશનું કામ પણ કરતા હતા તેવું મુસલમાન થયા પછી આ પુસ્તકો

રચ્યાં છે જે એવા લાયક છે.

માલા ખુદ મિન્હો—નામની જગત અણીતી શરસ્તી કીતાબ મહા વિદ્વાન વલીયે કામેલ જનાબ કાજી સનાઉલ્લાહ પાણીપતી (રહ) ની રચેલી કે જે ઘણા શેહરોના ઘણા પ્રેમામાં ઘણી વાર છપાઇ માન પામી દરેક ઇસ્લામી મદરસાઓમાં ચાલુ છે. તેનો તરજુમો ગુજરાતીમાં છ પાંચો છે. મજકુર કિતાબનો તરજુમો ઉદુંમાં પણ થઈ ઘણો માનીતો થયો છે. પણ તે શક્ત કિતાબનો તરજુમો છે. અને ગુજરાતીમાં કિતાબ ના તરજુમા સાથે તેની નોટોના પણ તરજુમો થયો છે કે જેમાં નમાઝ, રોઝા, ઝકાત અકાએદ વગેરેના સંકોષ મસલાઓનો મોટો ખગ્ગનો સમાવેશ છે. અને એજ કારણથી શરસ્તી માલા ખુદ મિન્હોની સાથે દરેક પ્રેસવાળાએ એ નોટને છાપી છે. એ તરજુમો ૬૦ રતલી ઉમદા કામળ ઉપર છપાઇ બહાર પડ્યો છે. કીં ૦ ૩૦ ૧

તોહફતુલ હિન્દ—નામની કીતાબ જે ઉરદુ ભાષામાં માન પામી ૧૨ વાર છપાયલી તેનો અંગ્રેજી ભાષામાં તરજુમો થયો છે અને જે કે કરતાંજ માત્ર હિન્દુ ધર્મ અને ઇસ્લામી ધર્મની સરખામણી કીધી હતી પણ ભાષાંતર કરીએ નોટમાં ખિસ્તીઓની અને આચીસમાજ વાળાઓની પણ સરખામણી કરી તેઓના લખાણનો જવાબ પણ લખ્યો છે. જેથી તે અસલ કીતાબ સડીન ત્રણઘણી માંડી થઈ છે. મતલબ કે એ કીતાબનો વાંચવાર હીંદુ ખ્રીસ્તી અને ઇસ્લામી ધર્મથી વાકેફ થઈ જશે. કીમત પોસ્ટ વગર ૩૦ ૨)

મશારેકુલ અનવાર ભાગ ૧ હો—કીં. ૩૦ ૧ એમાં ખુખારી તથા મુસલીમની ૭૩૭ હદીસો છે.

મશારેકુલ અનવાર ભાગ ૨ જે—કીં. ૩૦ ૧ એમાં ખુખારી તથા મુસલીમની ૭૨૬ હદીસો છે.

બેહેશતી ઝવર ભાગ ૩ જે—જેમાં રોઝો ઝકાત, શિવનો સદેકા, ફરયાની, અચ્ચાનો

અમદાવાદ, દહોડ, મદીના શરીફની ઝીયારત, મન્નત (નઝર) માનવી, કસમ (સાગન) ખાવી, કસમનો કફરો, દાને (ધસ્લામ) થી ફરી જવાનું (મજનદ થવાનું) બયાન, ઝુબહ કરવાના મસઅલા દરમ અમને હલાલ ચીઝો, પોશાક અને પરદો કરવો, પરચુરણ મસઅલા, રસ્તાપર પડેલી વસ્તુ મળવી (લુકતા), અને વકફ એટલા બધા વિષયોના ધણીજ ખુલાસા સાથે બયાન થયલા મસઅલાની હઝરત મૈલવી અશરફ અલી સારેખ ની બનાવેલી ખાસ હનરી મઝહબની કિતાબોના ગુજરાતીમાં તરજુમો થઈ છપાઈ પ્રગટ થયા છે કીમત આના ૫

“તોહફતુલ હિંદ” ઉર્દુ. કી. ૦ આના ૧૦

“મજહહાફેલ હકક” નામનું પુસ્તક ફેજે

મૈલવી રહમતુલ્લાહ મોહાજરે મક્કા સાહેબનું અફરખામાં રચેલું છે તેનો તરજુમો ગુજરાતી ભાષામાં કરી ગવેજ ૫૦ રૂપાઈ કાગળ ઉપર આપવા જેટલું પૃષ્ઠ ૫૦૦ ઉપર છપાવ્યું છે. એ આખો જમતના પાદરીઓને અઉત્તર કરનાર છે એવું દારણથી અરબી, તુરકી, ફરંચી ભાષામાં ઘણી વાર છપાયું છે. એમાં એક પ્રસ્તાવના છે અધ્યાય છે. પ્રસ્તાવનામાં કેટલીક ખાશુવાજોગ બતાવેલા હતા પાદરી ફાનડરની મીઠાનુલ દફતના કેટલાક ફકરાઓનો જવાબ છે. પહેલા અધ્યાયમાં આછબલનું વર્ણન છે તથા તેની ભુલોની, ખોટાશની સાબેતી છે. બીજા અધ્યાયમાં બાઈબલના ફેરફાર થવાનો સિધ્ધાંત તથા પાદરીઓના ઘોઠાઓનો ઉત્તર છે. ત્રીજામાં નાસેખ મનશૂખનું વર્ણન છે, ચોથામાં રીઝાનું (નઝરીયત) એવું બાઈબલથી તથા અરબી દાખલાઓથી છે. અને ત્રીજે વિષે તેઓના લીધેલા આવારનો ઉત્તર પણ છે. પાંચમામાં કુરઆનનું કલામુલ્લાહ થવું સિધ્ધ કરી કુરઆન ઉપર તેઓની કીધેલી શંકાઓનો ઉત્તર છે. તથા એની સાથે હદીસોના કેટલોક ફાલ તથા તે વિષેની શંકાઓનો ઉત્તર પણ છે. છઠ્ઠામાં હજરત મોહમ્મદ (સાલ) સાહેબની પેગમ્બરીનો સાબેતી છે. અને એની વચ્ચે બીજા ઘણી બાબતો સમાવેલી છે. હજરતની તુલુઅલ થયેલી બાબતો તેઓની બાઈબલથી પણ સાબેત કરવામાં આવી છે. કીમત રૂ. ૦ ૨-૦-૦૦૦ પોસ્ટ વમર.

એમલ પરીશ કીમત આના ૨ } આ બંને ચોપડી
જેહાદની હકીકત કી. આનો ૧ } આ ધજહાફેલ હ-
કના નમુના છે.
રાહેનખત ગુજરાતી ઉમદા કાગળ ઉપર કી. ૦ આના ૨.

આકાશ ચાલ રહે પૃથ્વીચાલ કીમત આનો ૧
ગુલ દસ્તઅે તમીજ. એમાં સંસારી ઘણી ઉમદા શીખામણ છે. કી. આ. ૧૦

મજહહાફેલ ધસ્લામ. ગુજરાતી કી. આ. ૪
એમઅલ અે કસેમતુલ હકક જેમની તહકીકમાં ઉમદા કિતાબ છે કીમત આના ૪

કશાખુલ ગેતા એબલતુલ ખફાનો જવાબ એમાં જેખ વિષે સારી તહકીક છે. કી. આ. ૪.
રાહે નખત ઉર્દુ કીમત આનો દોહ.

નસીહતુલ મુસ્લેમીન ઉર્દુ કી. આ. ૧
કુરઆને શરીફ મોટા તથા ઉમદા ખતમાં અને તેની નીચે શાહ અબ્દુલ કાદેર (રદ) નો જમ

ત જમણી તરજુમા ગુજરાતી અફરખામાં કી. રા. ૫
રાહે નખત ગુજરાતી ભાષામાં

નસીહતુલ મુસ્લેમીન „
નિરવતુલ મોહાજરન „

ખુતશિકન-તાહયા દારીનો રદ
મોતવી બરીરના રીસાલાનો ટુંક જવાબ
ખતલતુ-રેખ ઉર્દુ

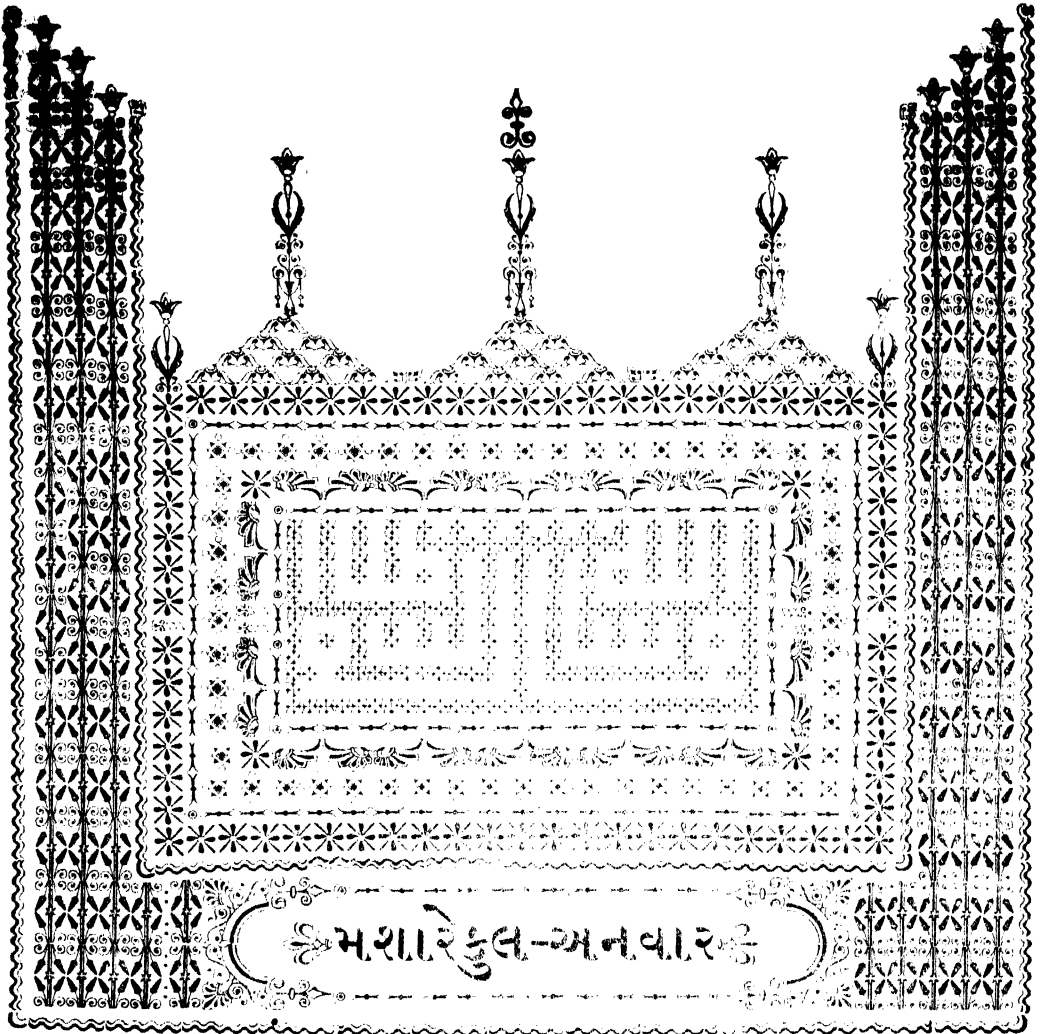
તાહયાની હકીકત ગુજરાતી
રિસાલા એનમાલ તથા તાહયાદારીનો ફતવો
મદીના મોતવરની ઝીયારત મુસ્તહબ થવાના ફતવા

જમાનુલ ફિરદોસ ઉર્દુ એમાં બખાન તથા શરમગાહના જવાબનું હદીસોથી ઘણી ઉમદા કીમત બયાન થયું છે ઉર્દુ સરકારી સ્કોલોમાં જેવા અફરો વપરાય છે તે હપ પર તેવા કદમાં છપાય છે કી. આ. ૨૫

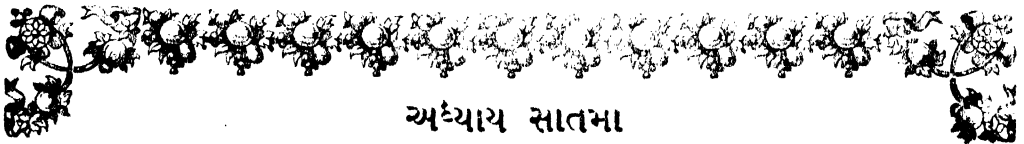
સફાઈ મોઆમલા ઉર્દુ કી. આ. ૨
તઅલીમુદ-દિન ઉર્દુ આ ઘણી પ્રખ્યાત કીતાબ છે એમાં દીનના મસલા ઘણી ઉમદાથી બયાન થયા છે. એજ દારણથી ઘણા પેગમ્બાં છપાઈ છે કી. રા. ૫

ગુલામ મોહમ્મદ ખી. ૦ હાહ હાફેજ સાદિક
મા. ૦ રહેર જલ્લે સુરત.

અરબી
અરબી
મદી
આ પુસ્તકો ફરફતે મોહમ્મદી મફત મોકલવા
આનાની રીઝા મોકલેશો.

જોહાના નામથી જે મોટો મેહેરખાન રહ્યો કર્તા.

અધ્યાય સાતમા

ની

❀ ❀ ફસલ ૧૩ મી ❀ ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે અના શબ્દ છે.

૧૪૫૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ | (સલ) ફરમાવ્યું કે હું નબી છું એમાં કંઈ
બીન આઝેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે | જુઝ નથી. હું અબ્દુલ મુસલિમનો દીકરો છું.

આ અલાહ તુ તારી મદદ ઉતાર ” આ હજરતે (સલ) હોનેનની લગાઈને દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસના રિવાયત કરનાર અ-શઅ ખીન આઝેખ (રદી) ને કોઈ શખ્સે પૂછ્યું કે તું તમા સહાયા લોક હોનેનની લગાઈમાં નાકા હતા. ત્યારે તેવણે કહ્યું કે ખોદાની કસમ હજરતે તો કદી પીઠ કેરવી નથી. હા, લશકરના આગળા લોકોના પગ ઉપડી ગયા હતા. અને હજરત સફેદ ખચ્ચર પર સ્વાર હતા. ફરી બ્યારે કાફેરોએ હજરતને ઘેરા તો હજરત (સલ) સ્વારીથી નીચે ઉતર્યા અને કાફેરો પર હલ્લા કરીને આ હદીસ ફરમાવી. હજરતે (સલ) આ વાક્યમાં આપ દાદાના નામથી શખ્સ ફરી નથી. પણ પોતાની નોખુબતની હકીકત સિદ્ધ કરી છે. કા-રણ કે કાફેરોએ અહલે કિતાબથી સાંભળ્યું હતું કે અબ્દુલ મુત્તલિબની ઓલાદમાં એક પેગમ્બર ઉત્પન્ન થશે જે મુલકને જીતશે.

૧૪૫૯ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું જન્મતમાં પ્રથમ શકાયત કરનાર છું. જેટલો હું સચાવાયો છું તેટલો કોઈ નથી સચાવાયો નથી. અને પેગમ્બરોમાંના કોઈ નખીને તો તેની ઉ-મ્મતના એકજ પુરૂષ સાચવ્યો છે.

ફાયદો એટલે જેટલી મારી ઉમ્મત ઘણી મુસલમાન છે તેટલી કોઈ પેગમ્બરની નથી. માટે પ્રથમ હું શકાયત (અલામણ) કરીશ. જન્મ-તમાં શકાયત પદવી ચઢવાની થશે.

૧૪૬૦ બાખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મરયમના દીકરા (ઈસા આ.) ની સાથે ખીન લોકો કરતાં હું વધારે નજદીક છું પેગમ્બરો (આપસમાં) સાવકા ભાવો છે. અને મારી વચ્ચે અને તેમની વચ્ચે કોઈ પેગમ્બર નથી.

ફાયદો સર્વ પેગમ્બરોનું દીન એકજ છે એટલે તોહીદ. અને ધર્માદતો તથા શરીઅત જૂદી જૂદી છે. તો જાણે પેગમ્બરો સાવકા ભાવો ઈયાં આપ તો સર્વનો એક અને મા ઘણી. હદીસની સાર રૂપી મતલબ આ છે કે બ્યારે સર્વ પેગમ્બરો નોખુબતમાં સરખા ઈયાં તો ઈસા (અલે) ને

ખાસ કરીને ખોદાનો દીકરો કહેવું તદ્દન ખોટી વાત છે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે હું ઈસા (અલે) થી વધારે નજદીક છું મારી વચ્ચે અને તેમની વચ્ચે કોઈ પેગમ્બર નથી. એટલે ચાહોદીઆ ઈસા (અલે) ની પેગમ્બરીનો નકાર કરતા હતા હજરત (સલ) તેમની સત્યતાના શાક્ષી થયા. જે-મકે ઈસાએ અમારા હજરત [સલ] ની બશા-રત આપતાં યોદાનની ઇનજીલમાં કહ્યું છે કે “મારી પછી ફારકશીત આવશે મારી સત્યતાનો શાક્ષી થશે” *

* ૧૪૬૧ બાખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું મુમેનોના જીવ કરતાં તેઓથી વ-ધારે નજદીક છું. તો જે કોઈ ફેણદાર થઈને મરે તો મારે માથે તેનું અદા કરવું છે. અને જે કોઈ માલ છોડીને મરે તો તે તેના વાગેસ મારે છે.

ફાયદો અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે શરૂ ઈસલામમાં હજરત [સલ] ની આ આદત હતી કે બ્યારે કોઈ જનાજો આવતો તો પુ-છતા કે એણે પોતાના કરજ અદા કરવા માટે કંઈ માલ રાખ્યો છે ? ફરી જો જણાવું કે કરજ અદા કરવાનું હંકાણું છે તો હજરત (સલ) તેના જનાજાની નમાઝ પઢતા હતા. પણ જો કરજ અદા કરવાની કોઈ સુરત નહોતી તો પોતે નમાઝ પઢતા નહોતા. અને મુસલમાનોને નમાઝ પઢવાનું કહેતા હતા. ફરી બ્યારે ઇસ્લામની ક-તેદ થઈ, અને એતુલ માલમાં માલ ભેગો થયા ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. કરજ-દાર ઉપર કબી આ પાટે હજરત (સલ) નમાઝ પઢતા નહોતા કે તોફા કરજથી ડરે, અને જે કરજદાર હોય તે કરજ અદા કરવામાં ગફલત કરે નહીં.

૧૪૬૨ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કેયામતના દિવસે બની આદમનો સરદાર છું અને કયર ફાટનારાઓમાં હું પ્રથમ છું અને

* વાંચો યુહાન ૧૫; ૨૬ એ વિષે વધુ ખોલાસો ઇજહાશ હક લાગ ૨ પૃષ્ઠ ૧૫૫-૧૬૬ માં છે. ઝા. મો.

સહનમત કબૂલ થઇને પ્રથમ હું છું.

ફાયદો એટલે હરિમાં કબૂલ ફાટી મુરદાં છતાં થઇને નીકળશે તો પ્રથમ મારી કબૂલ ફાટશે અને પ્રથમ મારી શકાતમત કબૂલ થશે તે પછી બીજા પેગમ્બરોની. ચોહાનની ઇનજીલમાં ઇસાએ [અલે] અમારા હજરત (સલ) ની સરદારીની આવી રીતે સાક્ષી આપી છે “હવે હું વધારે વાતચીત તમારાથી કરતો નથી. કારણ કે આ જહાનનો સરદાર આવે છે” એટલે મારા પછી આતેમુન-નખીયીન આવે છે. તે તમને સર્વ કંઈ શીખવશે મારે શીખવવાની હવે કંઈ ગરજ રહી નથી. અને આ જે ફરમાવ્યું કે હું કયામતમાં બની આદમનો સરદાર છું. તો બે કે હજરત (સલ) દુન્યા તથા આખરત બંને જહાનમાં બની આદમના સરદાર છે અને સર્વ માણસોથી શ્રેષ્ઠ છે પણ દુન્યામાં કાફરોને એનું યકીન નથી. પણ કયામતમાં જ્યારે તમામ મખલુક દુઃખમાં સપડાશે અને પેગમ્બરો પણ ખાંદે ધલાહીથી શકાયત નહીં કરી શકશે તે વખતે અમારા હજરત (સલ) ની શકાયત કબૂલ થશે તો દરેક મુસલમાન તથા કાફર પર હજરત (સલ) ની સરદારી તથા યુગુરગી સાફ રીતે પ્રગટ થશે.

૧૪૬૩ મુસલિમમાં જાંબર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કયામતને દિવસે આ લોકોનો (એટલે જ જે આહોદના શહીદોના) સાક્ષી છું.

ફાયદો જ જે આહોદમાં સિ-તેર સહાબી શહીદ થયા હજરત (સલ) બે બે લાશોને એક એક કબરમાં દફન કરતા હતા. અને ડરમાવતા હતા કે જે વધારે ફરમાવ પઠનાર હોય તેને કિયલા તરફ આગળ રાખો. ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે હું તેઓની નિર્મળ શાહદતનો ગવાહ છું.

૧૪૬૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં જરૂર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હોજે કેસર પર હું તમારે માટે આગળ જનાર છું.

૧૪૬૫ મુસલિમમાં અબુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું

મોહમ્મદ છું, અહમદ છું, મોકદ્દરી છું, હાશર છું, નખીયુ-તોયા છું, નખીયુલ-મરહમા છું” અને અતરાકે અબી મસજીદમાં છે “અને નખીયુ-રફ મહ છું, અને નખીયુલ-મલહમા છું” અને એમાં નખીયુ-તોયા વર્ણાયું નથી.

ફાયદો હજરતે (સલ) આ હદીસમાં પોતાના નામો તથા ગુણો વર્ણ્યાં. મોહમ્મદના અર્થ ઘણો સ્તુત્ય અહમદના અર્થ સર્વ મખલુકથી વધુ સ્તુતી પાત્ર (અથવા વધુ સ્તુતી કરનાર) મોકદ્દરીના અર્થ સર્વ પેગમ્બરો પછી આવનાર. હાશર એટલે સર્વનો હાશર આપના કદમ ઉપર થશે. નખીયુ-તોયા એટલે આપના હાથ ઉપર અગણીત લોકોએ તોયા કરી અને તેમની ઉમ્મતની તોયા મકબૂલ છે. નખીયુલ-મરહમા એટલે એવો પેગમ્બર કે જેની શરીઅતના અહકામમાં કંઈ સખ્તી કે તંગી નથી તદ્દન રહમત (અને મેહર) છે. નખીયુલ-મલહમા એટલે જંગને પેગમ્બર કે તલવારથી દીનને જહાનમાં ફેલાવ્યું. અતરાકે અબુ મસજીદ એક કિતાબનું નામ છે જેને ઇબ્રાહીમ બીન મોહમ્મદ દમીશકી (રહ) જેવળુ હદીસના માટા હાફિજ હતા તેવણે રચી છે. હિન્દુસ્તાનમાં ખ્રીસ્તીઓ મુસલમાનો પર શંકા કરે છે કે તમારા પેગમ્બરે તલવારના જોરથી ઇસ્લામ ફેલાવ્યું અને માણસોને કતલ કર્યા, અને જુઓ તો રક્ત વહેતું (ખૂન રેણ) દૃશ્ય નથી. કાંઈ પેગમ્બર ખૂન રેણ કરી નથી. એનો જવાબ આ છે કે ખુદ્દિવાળા એક મતે છે કે જુલમ અને કુશર ઘણી ખુરી ચીજ છે. અને અદલ તથા ઈમાન ઉમદા ચીજ છે. તો જ્યારે જલમ અને કાફર પોતાના જુલમ તથા કુશરને નહીં છોડે અને હમ્મ વાતને કાંઈ તરફ નહીં સમજે તો તેનું કતલ કરવું અકલની નજદીક દોશ પાત્ર નથી કે બીજા લોકો તેની સંગથી ખરાબ થાય નહીં. દાખલા તરીકે જે આદમીનો હાથ સડે તો તેને કાપવો બેહતર છે કે જ્યો બીજા અન્યવ સડતા બચે. એમ છતાં તોરાત તથા અખુરને ખ્રીસ્તીઓ સત્ય માને છે (અને જૈયલનું અંગ જાણે છે) તે તોરાતમાં જહાદ (ધર્મ વિધિ લડાઈ) કરવાનો ખુદ્દી રીતે હુકમ હસ્તિ ધરાવે છે. હજરત મુસા હજરત ખુશા અને હજરત

દાહિદ (અલે) એ જેહાદ જમત ભણીતો છે. જેને શક્તિ હોય તે તૌરાતમાં જુએ. એટલું જ નહીં પણ ૪૫ માં ઝખુર (મીત)માં અમારા હજરત (સલ) ની બશારત [સુવારતા] માં દાહિદે (અલે) આવી રીતે ફરમાવ્યું છે “ઓ પેહેલવાન તું જાહોજલાલીથી પોતાની તલવાર બાંધી રાત પર લટકાવ આદાલત પર ત્યાર થા. તારો જમલો હાથ તને હેબતવાળા કામો દેખાડશે” અને ૭૨ માં ઝખુરમાં હજરત (સલ) વિશે ખોદા આવી રીતે ફરમાવે છે કે “તે મારા બંદાઓમાં સમ્મ્યાદથી રાજ્ય કરશે. મોદતાન્નેને બચાવશે, બલેમોને તુકડે તુકડા કરશે. જ્યાં સૂધી સૂર્ય દસ્તિ ભોગવશે તેનું દીન, બરકત, તથા તેનું નામ બાકી રહેશે” આ બંને દલીલોથી ખુલ્લી રીતે જણાયું કે જેહાદ કરવું ઉમદા કામ છે. અમે ખ્રીસ્તીઓને પસંદ નહોય * પણ ખોદાને પસંદ છે. અને ખ્રીસ્તીઓ જે કહે છે કે આ

બંને બશારતો હજરત ઈસા [અલે] માટે છે તે તદ્દન ખોટું છે. કારણ કે ઈસાએ (અલે) ક્યારે તલવાર પકડી? અને કયા કોરને માર્યો? તેમના પર પેહેલવાન તથા જેહાદ કરનારના શબ્દ ખરા પડતા નથી. પણ આ બંને બશારતો અમારા હજરત (સલ) ની નોખુવતનો ખુલ્લી દલીલ છે.

૧૪૬૬ મુસલિમમાં સહલ બીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું અને યતીમને પાછનાર જનતમાં આ બંનેની જેમ છીએ. અને હજરતે (સલ) કલેમાની આંગળી તથા વચલી આંગળીના તરફ ઇશારો કર્યો.

ફાયદો એટલે યતીમની પરબરશ કરનાર તથા તેમના માલની સંભાળ કરનારની એટલી ઉંચી પદવી થશે કે જે આંગળીઓમાં જેવો મીલાપ છે તેવો મારી પદવી સાથે મીલાપ રહેશે.

✽ પ્રસલ ૧૪ મી ✽

આ પ્રસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે ઇસમે ફેઅલ છે.

૧૪૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓ અરફેદા પુત્રો તમે (ઢાલ તથા બરછી) લો” આ હજરતે (સલ) ઈદને દિવસ સુદાનવાળાઓને કહ્યું અને તેઓ ઢાલ તથા બરછીથી રમતા હતા.

ફાયદો અરફેદા હબશીઓના દાદાનું નામ છે જેની એઓ ઓલાદ છે. રિવાયત છે કે ઈદને દિવસે હજરત (સલ) હજરત આએશા (રદી) ના ઘરમાં હતા. અને હબશીઓ ઢાલ બરછીથી મસજીદની સંદેનમાં કસરત કરતા હતા. ત્યારે

* જેહાદને નહીં પસંદ કરવું પણ ખ્રીસ્તીઓનું માત્ર મોંઘો છે તથા ઇસ્લામ પર હોશ સુકવા માટે છે નહીં તો ધર્મને માટે એઓ યહુદીઓ સાથે તથા રોમન કેથોલીક અને પ્રોટેસ્ટન આપસમાં ઘણા લડ્યા છે. વાંચો મારી ચોપડી જેહાદની હકીકત. શુ. મો.

હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. હજરતે (સલ) આ ખેલને એટલા માટે જોયો [તથા મસજીદમાં રમવા દીધો] કે ફરી ગદકાની જેમ આ જેહાદનું સાધન છે. વિશેષ કરી ઈદને દિવસે આવા મોખાહ કામમાં કંઈ હોશ નથી કેમકે વધારે ખુશીનું કારણ છે.

૧૪૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું થોભ કેમકે હું આશા રાખું છું કે મને (હિજરત કરવાનો) હુકમ મળશે.” આ હજરતે (સલ) હિજરત કરવા પેહેલાં હજરત અમુબકર [રદી] ને કહ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) થી આગળ સર્વ સહાબા મદીના તરફ હિજરત કરી ગયા હતા. સિદીકે અકબરે (રદી) પણ હિજરત કરવાનો હુકમ હજરત (સલ) થી માંગ્યો ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. ફરી સિદીકે અકબર હજરત

(સલ) ની સાથે જવાની વાટ જોઈ રહ્યા. જ્યારે હજરત (સલ) ને દિવસનો કુકમ થયો તો હજરતની સાથે મદીને આવ્યા. આ હદીસથી સિદ્દિકે અકબરની મોટી પ્રજ્ઞાત સિદ્ધ થઈ કે હજરતે [સલ] પોતાની રિકાકત માટે સિદ્દિકે અકબર સિવાય કોઈને નીમ્યા નહીં.

૧૪૬૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં સપ્રીયા ખીનતે હોયે (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે થોભો ખચીત આ સપ્રીયા ખીનતે હોયે છે.

ફાયદો સહી બોખારીમાં પૂરી રિવાયત આવી રીતે છે કે હજરત સપ્રીયા હજરત (સલ) ની ખીખી હજરતની મોલાકાત માટે મસજીદમાં આવ્યાં. હજરત (સલ) રમજનમાં એતેકારે બેઠા હતા. તેવણુ હજરત સાથે વાત ચીત કરતાં રહ્યાં. રાત ધણી વીતી ત્યારે હજરત (સલ) તેમને પોહોંચાવવા ચાલ્યા. માર્ગમાં એ અનસારી મલ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) તેઓને આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ મારી ખાયડી છે કોઈ પારખી સ્ત્રી નથી ખોટી વારના નહીં કરવી. અનસારીઓ એ કહ્યું સુબહાન-હલાહ ! આ રસુલુલ્લાહ આપને માટે ખુરી ધારના કરવાનો પેસારો કેવો ? હજરતે ફરમાવ્યું કે સૈતાન ઇનસાનના બદનમાં ખૂનની જેમ ફરે છે. હું ખીધા કે રખે ને તમારા દિલમાં કંઈ બદ ગુમાની નાખે. આ હદીસથી જણાયું કે માણસ તોહમતની જગ્યાથી બચે. અને જો એવી જગ્યામાં સપડાય તો પોતાની સાક્ષાત લોકોમાં જાહેર કરે કે જેથી લોકો બદ ગુમાનીમાં સપડાય નહીં.

૧૪૭૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે થોભો હું તમને શીખવું છું અને તમને બશારત થાઓ. ખચીત તમારા પર અલ્લાહની નેઅમતમાંથી છે કે તમારા સિવાય લોકો માને કોઈ આ વખતમાં નમાઝ પઢતો નથી” અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું “તમારા સિવાય કોઈએ આ વખતમાં નમાઝ પઢી નથી.” અનસારી નમાઝમાં જ્યારે ધણી દેર લાગી ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એકવાર હજરતે (સલ) ઇરાની

નમાઝ અડધી રાત થીતે પઢી, અને આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ખોદાનું તમારા પર એકમાત્ર છે કે આ વખતની ઇખાદત તમારે જ માટે ખાસ કરી. ખીજા માણસો આ વખત ઇખાદતમાં તમારા ભેગા નથી.

૧૪૭૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે (ઈ-મામની) વાત સાંભળવાને તથા તાબેદારીને પોતા ની તંગીમાં તથા આસાનીમાં, ખુશીમાં તથા નાખુશીમાં તથા ખીજા કોઈને તારા પર વધારવાની હાલતમાં લાજેમ જણુ (અગત્યનું) ગણુ.

ફાયદો એટલે હાકિમ જે કુકમ કરે તેની તાબેદારી વાજેબ છે ફરી તે કામ તારા પર સખત હોય અથવા સેહલું હોય. તું ખુશ હોય અથવા નાખુશ હોય તથા તે હાલતમાં કે હાકિમ તારા પર ખીજા કોઈને વગર તેને હકે આગળ વધારે ખીજાને આપે તને નહીં આપે. પણ ગુનાહના કામમાં હાકિમની તાબેદારી નથી.

૧૪૭૨ મુસલિમમાં સોખાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ધણા સિજદા કરવાને તારા પર લાજેમ જણુ (જરૂરનું જણુ) કારણ કે ખચીત જ્યારે તું અલ્લાહ માટે સિજદા કરશે તો તેથી અલ્લાહ તારો દરજ્જો [પદવી] બોલવું કરશે જ અને તેથી અલ્લાહ તારો યુનોહ ઘટાડશે.” આ હજરતે સોખાનને ફરમાવ્યું.

ફાયદો સોખાન (રદી) હજરત (સલ) ના ચેલા હતા. તેવણુ હજરત (સલ) ને પૂછ્યું હજરત મને તે કામ બતાવો જે મને જનતમાં લઈ જાય ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૧૪૭૩ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ધણાજ કાળા કુતરાને કે જેની આંખો પર બે ડાઘા હોય તેના કતલ કરવાને તમે લાજેમ જણુ કેમકે તે સૈતાન છે” એટલે ઈજા કરનાર છે.

ફાયદો મસાખીદમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે પ્રથમ કુતરાં મારવાનો કુકમ કર્યો તે એટલાં સૂધી કે એક સ્ત્રી જંગલથી આવી તેણીની સાથે એક કુતરું હતું તે પણ

મસજીદ. ફરી હજરતે (સલ) કુતરાં ખાંરવાની રેણી કરી અને આ હદીસ પ્રમાણી.

૧૪૭૪ બાબારી તથા મુસલિમમાં જાહેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે લાજમ જાણો તે (ખીલવણ) ના કાળા ફળને કેમકે તે ખુશખોદાર છે. જાહેર (રદી) કહે છે કે મેં કહ્યું થું તમે બકરાં ચરાવ્યાં છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હા. અને દરેક નખીએ તે ચરાવ્યાં છે.

ફાયદો જાહેર (રદી) થી રિવાયત છે કે અમો હજરત [સલ] ની સાથે એક મજલે ઉતર્યા અને અમો ત્યાં ખીલવણના ફળ વિણી વિણીને ખાતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે પાકા ફળ ખાઓ. અને પેગંબરોએ પ્રથમ બકરાં એટલાં માટે ચરાવ્યાં કે ઉમ્મતને બંદોબસ્ત કરી શકે.

૧૪૭૫ મુસલિમમાં અ.યુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે જોટલી શકિત રાખો તેટલાં અમલને લાજમ કરો. કારણ કે જ્યારે તમને થાક લાગી નારાજ થશો તો અસ્લાહ નારાજ થાય છે.

✽ ફસલ ૧૫ મી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસ છે કે જેને મથાલે લામ છે.

૧૪૭૬ બાબારી તથા મુસલિમમાં જાહેર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારે માટે કીમત છે અને તારે માટે ગિટ છે. તારે માટે કીમત છે અને તારે માટે ગિટ છે." આ હજરતે જાહેર (રદી)ને કહ્યું.

ફાયદો હજરતે [સલ] જાહેર (રદી) થી ગિટ ખરોદ્યું હતું ફરી તેમને ગિટ અને કીમત બંને આપ્યા ફરી આ હદીસ ફરમાવી.

૧૪૭૮ મુસલિમમાં અ.યુ મસજીદ ઉકબા બીન અમર અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારે માટે તેને બદલે કેયામતને દિવસે સાતસો ગિટડીઓ નકીલવાળી છે " એક પુરુષ નકીલવાળી ઉંટડી લાવ્યો અને

ફાયદો બાબારીમાં હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે અમારે ત્યાં એક બી આવી તેણે એક દોરડી ટાંગી હતી તે આખી રાત સૂતી નહોતી. જ્યારે જાંબુ જોર થતું તો તેને પકડી લેતી. હજરત (સલ) ઘરમાં આવ્યા તો દોરડીના હાલ પૂછ્યો તો મેં તે આરતના હાલ બયાન કર્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે નફલ ખપાદત ત્યાં સુધીજ સારી છે કે ખુશીથી અદા થાય. અને તેમાં જીવ લાગે. કારણ કે જ્યાં સુધી તમને ખપાદતમાં નારાજ તથા થાક લાગતી નથી ત્યાં સુધી ખાદા રહમત તથા સવાબને કાંટો નથી.

૧૪૭૯ બાબારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે થોભ ઓ આએશા! નરમીને તારા પર અપખ્યાર કર. અને સખતી તથા ભુંડુ ખોલવાથી તું બચ.

ફાયદો આ હદીસનો ફિસ્સો બીજા અધ્યાયમાં આવી ગયો કે યહુદીઓએ હજરત [સલ]ને ખુશ કર્યું હતું તેના બદલામાં હજરત આએશા [રદી] એ પણ સખત કર્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

કહ્યું કે આ અસ્લાહનું માર્ગમાં નજર છે તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

૧૪૭૯ મુસલિમમાં જાહેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે દરેક બીમારી માટે દવા છે. તો જ્યારે દવા બીમારીને લાગુ પડે છે તો અસ્લાહના હુકમથી તે સારી થાય છે.

ફાયદો એટલે ખરું જોતાં દરેક બીમારી માટે અસ્લાહના ધલમમાં એક દવા હરેલી છે અગર જો હકીમો જાણતા નહોત. ફરી ફરમાવ્યું કે જો કે દરેક બીમારી માટે ઔષધ છે પણ તે ઔષધ પોતાની તાસીરમાં નિરાધાર નથી હકીમે મુતલક અસ્લાહના હુકમની ગરજવાન છે. આજ કારણ

છે કે સો વાર આજમાવેલી દવા (મુસલિમ) કોઈ એક જગ્યા તદ્દન અસર કરતી નથી.

૧૪૮૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખુ-લ્લાહ ખીન મસજિદ તથા અનસ [રદી]થી રિવા-યત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે દરેક અહદ (કરાર) તોડનાર માટે અહદ તોડવાના પ્રમાણમાં કેયામતને દિવસે એક અણડો (વાવટો) છે.

ફાયદો અણડાની મતલબ આ છે કે કેયા-મતને દિવસે ફળવત થાય.

૧૪૮૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે દરેક નખી માટે એક મકબૂલ દોઆ છે તેને તે માંગે છે. અને હું ધરાહો કરું છું ધનશા-અલ્લાહ કેયામતને દિવસે શાશ્વત કરવા મારી દોઆને છુપાવી રાખું છું.

ફાયદો જો કે પેગમ્બરોની ઘણી દુઆ મ-કબૂલ થાય છે પણ તેઓની નજદીક ખાતરીપૂર્વક કબૂલ થનારી દોઆ એકજ હોય છે. અને ખી-જમાં ખાતરી નહીં પણ કબૂલ થવાની આશા હોય છે. તો હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે મેં મારી ખાતરીપૂર્વક દોઆને મારી ઉમ્મત માટે રાખી મુકી છે કે કેયામતની સખતીમાં તેઓને કામ આવે. આ હદીસથી હજરત [સલ]ની અપાર શાશ્વત ઉ-મ્મત ઉપર જાહેર થઈ.

શેઅર.

એ મુસલમાનો કરો શુકરે ખોદા
તુમને પાયા મુસ્લિમો પેશવા
દેખો કયા તુમ પર થા રહમે મુસ્તજા
હોલ મહશર કાબી સામાં કર ગયા
તુમકો અબ કાજેમ હે ઉસકી પેરવી
દૂર કર દો ખિદમ્મતોંકા શુમરહી.

૧૪૮૨ બોખારીમાં મઅન ખીન યઝીદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાણ્યું કે ઓ યઝીદ જો તે નૈયત કરી તે તારે માટે છે અને ઓ મઅન જો તે નૈયત કરી તે તારે માટે છે.

ફાયદો યઝીદે જકાતનો માલ પોતાના વ-કીલ [પવરવાળા]ને આપ્યો કે કોઈ મોહતાબને આપે. વકીલે અબ્જુપણમાં અધારામાં યઝીદના

એકથ સખતને આપી. જ્યારે યઝીદને આ હાલ જણાયો ત્યારે પોતાના દીકરાને હજરત [સલ] પાસે લઈ ગયો અને આ હાલ કહ્યો. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તારાપરથી જકાત અદા થઈ. અને તેને લેવું દુરસ્ત છે અ-બ્જુપણને લીધે. ઇમામ આજમ તથા ઇમામ મોહમ્મદ [રહી]ના આજ મજહબ છે કે જે અધારામાં અબ્જુપણે આપને અથવા દીકરાને જકાત આપે તો જકાત અદા થાય છે. ખીજ વાર જકાત આપવાની કશી જરૂર નથી.

૧૪૮૩ બોખારીમાં આએશા [રદી]થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાણ્યું કે તમારે માટે અફજલ [શ્રેષ્ઠ] જેહાદ મકબૂલ હજરત છે.

ફાયદો બોખારીમાં રિવાયત છે કે હજરત આએશાએ (રદી) હજરત [સલ]ને કહ્યું ઓ રસ્-લુલ્લાહ અમે જેહાદને અફજલ ઇબાદત ગણીએ છીએ, જો ફરમાવો તો અમે પણ જેહાદ કરીએ. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે એરતોપર જેહાદ પ્રજ્ઞ નથી. તેઓ માટે મક-બૂલ હજરત જેહાદ બરાબર છે. મકબૂલ (મયરર) હજરતે તે છે કે જેમાં યુનોહ નહોય.

૧૪૮૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખુ હો-રેરા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્ર-માણ્યું કે ગુલામ નેક કામ કરનાર માટે બે સવાબ છે.

ફાયદો એટલે એક સવાબ ખોદાની ખંદ-ગીના અને બીજો સવાબ માલિકની તાબેદારીનો.

૧૪૮૫ મુસલિમમાં અખુ હોરેરા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે ગુલામ માટે તેવું આણું તથા કપડું છે. અને જો કામની તેને શક્તિ નહોય તેની તકલીફ તેને આપે નહીં.

૧૪૮૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં જોયર ખીન મુતએમ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાણ્યું કે મારા પાંચ નામ છે. હું મો-હમ્મદ તથા અહમદ છું. અને હું માહી છું મારે લીધે અલ્લાહ કુશરને મટાડે છે. અને હું હાશીર છું મારા કદમપર લોકોનો હશર થશે. અને હું આફેય છું (એટલે હું છેલ્લો પેગમ્બર છું).

આ પ્રસંગમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે લમ અથવા લન છે.

૧૪૮૭ બોખારીમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હનરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નાણુ-વતમાંથી મોખશ્શરાત વગર કંઈ રહ્યું નથી. સહા-બાએ કહ્યું મોખશ્શરાત શું છે? હનરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સાફ સ્વપ્નું.

ફાયદો નાણુવતનો ઇલમ ગણ્યો આવે છે. તો ફરમાવ્યું કે જૈયથી ઇલમ આવવાનો માર્ગ સાચા ખ્યાલ વગર કોઈ રહ્યો નથી. કારણકે ના-ણુવત ખતમ થઈ ગઈ છે.

૧૪૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હનરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ઝોળીમાં ત્રણ છોકરાઓ સિવાય કોઈ બોલ્યું નથી. (૧) ઇસા બીન મરયમ. (૨) જો-રેજવાબો છોકરો. અને (૩) દૂધ પીતાં પીતાં બોલનારો છોકરો.

ફાયદો દૂધ પીતાની હાલત [બાળપણ]માં આ ત્રણ સિવાય કોઈ બચ્યું બોલ્યું નથી. હનરત ઇસા (અલે)નું બોલવું તો ફરમાનમાં વર્ણવ્યું છે કે હનરત મરયમ (અલે)ની પાકદામની એમના બોલવાથી સિદ્ધ થઈ. અને જોરેજવાબો છોકરાનો ક્રિસો આ છે કે * બની ઇસ્તાઈલમાં જોરેજ નામનો એક આબેદ પુરૂષ હતો. તે ઇબ્રાહિમખાનામાં ઇબ્રાહિમ કરતો હતો. એવામાં તેની માએ ત્યાં આવીને તેને જીમ પાડી. પણ જોરેજ નમાઝને લીધે બોલ્યો નહીં, નમાઝમાં લાગેલો રહ્યો. તેની મા પાછી ફરી. બીજે દિવસે તેની મા ફરી તેની પાસે આવી તો પણ તે નમાઝમાં હતો. તેની માના પૂકારવાથી તે બોલ્યો નહીં. તેની માએ આવી રીતે બદ-દોઆ કરી “ઓ અલ્લાહ જ્યાં સુધી એ વ્યભિચારણુ વેશ્યાનું મોં નહીં જીવે મરે નહીં.” બની ઇસ્તાઈલમાં જો-રેજની બંદગીની ધણી ચરચા હતી. એક વેશ્યા

રાંડ કે જેનું સ્વરૂપ પ્રખ્યાત હતું તેણે કહ્યું કે જીઓ હું જોરેજને હલાવું છું. અને તેનો તકવો તહારત સર્વ ખોજી છું [તેનું યત તોડું છું] તો તે વેશ્યા તેની સામે આવી પણ તેણે તેણી તરફ કંઈ ધ્યાન કર્યું નહીં. ફરી તે એક ભરવાડ પાસે ગઈ જે જોરેજના ઇબ્રાહિમખાના પાસે ચરાવતો હતો, તેણે તેણીથી વ્યભિચાર કર્યો. જ્યારે છોકરો જણી તો તે કસબણે કહ્યું કે આ જોરેજનો છોકરો છે. ફરી તો બધા બની ઇસ્તાઈલ જોરેજથી ફરી ગયા. અને ઇબ્રાહિમખાનાથી કાઢી લાવ્યા અને ઇબ્રાહિમ-ખાનું તોડી નાખ્યું. અને તેનાપર માર પડવા લાગી. જોરેજે કહ્યું તમો શા માટે મને મારો છો? લોકોએ કહ્યું કે તે આ કસબણથી હરામકારી કરી છે તે તારો છોકરો જણી છે. જોરેજે કહ્યું તે છોકરો ક્યાં છે? લોકો તે છોકરાને તેની સામે લાવ્યા. જોરેજે કહ્યું હવે મને છોડો નમાઝ પઢવા દો (ફરી હું જવાબ આપીશ) ફરી તે નમાઝ પઢીને છોકરા પાસે આવ્યો. અને તેના પેટમાં આંગળી ખોસીને કહ્યું કે ઓ છોકરા બોલ કે તારો બાપ કોણ છે? છોકરો બોલ્યો મારો બાપ ફલાણો ભરવાડ છે. ફરી તો સઘળા લોક જોરેજને ચુમવા આટવા લાગ્યા. અને કહ્યું કે અમા તારું ઇબ્રાહિમખાનું સોનાનું ખાંધી આપીએ? જોરેજે કહ્યું કે એની કંઈ ગરજ નથી. જેવું માટીનું હતું તેવું બનાવો. ફરી તેવું બનાવ્યું. અને દૂધ પીતા છોકરાનો ક્રિસો સારરૂપી આ છે કે તેની માએ ઘોડાપર સ્વાર એક પુરૂષને જોયો તો કહેવા લાગી, ઓ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને આવો કરીશ. તે છોકરાએ દૂધ પીવું છોડીને કહ્યું ઓ અલ્લાહ તું મને એવો નહીં કરીશ. ફરી તેની માએ એક સ્ત્રીને જોઈ કે તેણીને ચોરી અને હરામકારીને લીધે મારે છે તેણીએ કહ્યું ઓ અલ્લાહ મારા દીકરાને એવો નહીં કરીશ. છોકરાએ દૂધ પીવું છોડીને કહ્યું ઓ અલ્લાહ મને એવો નહીં કરીશ. ફરી

* આ ક્રિસો અતરે લખવાના નહોતા. કા-રણ કે તે પ્રેરૂરા હદીસ ના. ૧૭૦૫માં છે. કા. મો.

છોકરાએ કહ્યું તે સ્વાર જલેમ હતો અને આ સ્ત્રી તદ્દન બેકસર હતી માટે મેં તારે વિરૂદ્ધ બોધથી દોષા કરી.*

૧૪૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇબ્રાહીમ નખી [અલે] ત્રણજવાર જૂઠાં બોલ્યા છે, જે વાર બોધાની બાબતમાં. તેમનું કહેવું હતું માદો છું અને તેમનું કહેવું પણ આ તેઓના મોઢાએ ક્યું છે. અને એકવાર સારાની બાબતમાં.

ફાયદો હજરત ઇબ્રાહીમ [અલે]ની કોમ તારા તથા મૂર્તિપૂજક હતી તો તેમની ઈદને જ્યારે દિવસ આવ્યો તો તેઓએ ધાર્યું કે હજરત ઇબ્રાહીમ [અલે]ને લઈ જાય. હજરત ઇબ્રાહીમ તેઓના માનવા પ્રમાણે પોતાના નહીં જવાનો હીલો (બહાનું) ઉઠાવ્યો. તારા જોઈને કહ્યું કે હું માદો છું. એટલે તમારા માનવા પ્રમાણે આકાશની ચાલથી હું બીમાર થઈશ. અથવા દિલ દુઃખવાને બીમારી કહી. અને જ્યારે તેમના લોકો ઈદમાં શેહેર બહાર ગયા તો તેવણે દેવલમાં જઈને સર્વ મૂર્તિ તોડી અને હથોડો મોટા પુત્રને ખાંધે મુક્યો. જ્યારે લોકોએ પૂછ્યું કે મૂર્તિઓ કાણે ભાંગી? તો હજરત ઇબ્રાહીમ કહ્યું આ મોટી મૂર્તિએ તોડી જેને ખાંધે હથોડો રખાયો છે. તો તેઓ પોતે મૂર્તિ પૂજવાની બેવકુફાયથી શરમિન્દા થયા. તે લોકો મોટી મૂર્તિનું ઘણું માન માનતા હતા અને ઘણી બંદગી કરતા હતા માટે હજરત ઇબ્રાહીમ મૂર્તિ તોડી તો હજરત ઇબ્રાહીમ [અલે]ના મૂર્તિ તોડવાનું કારણ જાણે તેજ મૂર્તિ થઈ. માટે હજરત ઇબ્રાહીમ તેને તોડનાર બનાવી. અને જ્યારે હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) એરાક દેશથી હિજરત કરી શામ દેશમાં ગયા તો ત્યાંના રાજાની ટેવ હતી કે ખુબસુરત સ્ત્રી છીણવી લેતો અને તેના ખાવિન્દને મારી નાંખતો. પણ જો ભાઈ હોય તો તેને મારતો નહોતો. તો હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) પોતાની બીબી સારાને

જે ઘણાં ખુબસુરત હતાં ફરમાવ્યું, રાજા તને બોલાવે અને મારા વિષે પૂછે તો કહે જો કે આ મારો ભાઈ છે. એટલે દીન સંબંધનો ભાઈ * આ ત્રણે વાતો ખરું જોતાં સાચી હતી અને જાહેરમાં જૂઠી (માટે જૂઠાં બોલવાનું કહ્યું.)

† મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેઓ માટે તે દિવસમાં અનાજ નહોતો. જો તેઓ પાસે તે હોત તો તે વિષે તેઓ માટે તે દોષા કરતે” એટલે મજાયાળાઓ માટે જ્યારે હજરત ઇબ્રાહીમ દોષા કરી ત્યારે.

ફાયદો તૈસીફ વોસલમાં લખ્યું છે કે હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) હજરત ઇસમાલિ (અલે) ની બીબીને તેઓના ગુજરાનો હાલ પૂછ્યો. તેણીએ કહ્યું અમા સારી રીતે ગુજરા કરીએ છીએ, અને અલ્લાહનું શુકર ક્યું (ઉપકાર માન્યો). ફરી ફરમાવ્યું કે તમારું બાણું શી બીજનું છે? તેણીએ કહ્યું કે માંસ. ફરમાવ્યું કે તમારું પીવાનું શું છે? તેણીએ કહ્યું પાણી. આપે આ સાંભળી દોષા કરી આ અલ્લાહ એઓ માટે માંસ અને પાણીમાં વરકત આપ. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે વખતમાં તેઓ પાસે અનાજ નહોતો. જો હોત તો તે માટે પણ દોષા કરતે.

૧૪૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના કોઈને તેની કરની (અમલ) જનંતમાં લઈ જશે નહીં. સહાબાએ કહ્યું શું આપને પણ નહીં લઈ જશે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને પણ મારા અમલ લઈ જશે નહીં. પણ જો અલ્લાહ પોતાના ફજલ અને રહમતથી મને ઢાંકશે તો હું જઈશ.

ફાયદો એટલે અલ્લાહના ફજલ અને રહ-

* હાલ ચાહુ તૌરાતની કેટલીક પ્રતો પ્રમાણે જણાય છે કે સારા હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) ની કાકાની છોકરી હતાં તો પિત્રાણ બેદન પણ થયાં. ગુ. મો.

† આ હદીસ બે શુદ્ધ પ્રતોમાં તથા મજારેકની ચાર મજારેકમાં છે પણ ઉર્દુ ભાષાંતર કરનારે લખી નથી માટે એ હદીસને મથાલે ના. ની ગણતરી આપી નથી. ગુ. મો.

* આ ત્રણનું નાનપણમાં બોલવું એક મતે સિદ્ધ થયું છે. અને યુસૈફ (અલે) ની પાકદામની બચાવ કરવા એક બાબતનું તથા અસહાબે ઉખડેલાં એક બાબતનું બોલવું સિદ્ધ છે. વાંચો હદીસ નાં ૧૭૧૨. ગુ. મો.

મત વગર માત્ર સારાં કામો મુક્તિ (નળત) રણુ ખોદાનું ફળ છે, અને કરની એ તેની માટે પુરતાં નથી. ખરું જોતાં નળતનું કા- નિશાની તથા પતો છે.

✽ ફસલ ૧૭ મી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે ભરમા છે.

૧૪૯૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે અલ્લાહે આદમના પૂતળાને જનંતમાં બનાવ્યું તો જેટલું તેણે રાખવા આહીયું તેટલું (ત્યાં) રહેવા દીધું ફરી શૈતાન તેની આસપાસ ફરવા લાગ્યો અને તેને જોવા લાગ્યો. જ્યારે તેણે તેને જોયું કે તે અંદરથી પોલ છે તો તેણે જાણ્યું કે આ મખલૂક (હિપન) એવી છે કે પોતાના અખત્યારમાં રહેશે નહીં.

ફાયદો કોષ્ટક રીવાયતમાં છે કે આદમ [અલે] નું પૂતળું દુન્યામાં બન્યું અને આ હદીસથી જણાય છે કે જનંતમાં બન્યું તો મતલબ આ છે કે આદમ (અલે) નો ગારો દુન્યામાં તૈયાર થયો અને પૂતળું જનંતમાં બન્યું. અને કેટલાક કહે છે કે ૩૬ જનંતમાં દાખલ થઈ અને પૂતળું દુન્યામાં બન્યું. મક્કા અને તાએફ્રની વચ્ચે એક બાગમાં આલીસ વર્ષ પડી રહ્યું અને આ હદીસમાં જે જનંત છે તેથી

મતલબ તેજ બાગ છે. ફિરશતાઓ જાણતા નહોતા કે એનું નામ શું છે અને તેના પેદા કરવાની શી ગરજ છે. સર્વને એક તરેહની આશ્રય હતી. જ્યારે શૈતાને પૂતળાને સારી રીતે જોયું તો પોકળ પેટ હોવાથી અનુમાન કર્યું કે બૂકમાં એને પોતાના જનન પર કાણુ રહેશે નહીં. અને આવી રીતે બોલ્યા કે જો ખોદાએ એને મારાપર શ્રેષ્ઠ આપી તો હું તેની તાબેદારી કરીશ નહીં. અને જો તેને મારા અખત્યારમાં કર્યું તો હું તેને હલાક કરીશ.

* ૧૪૯૨ બાખારી તથા મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે જ્યારે કોરેશ મને (મિઅરાજ વિષે) જૂઠ્ઠાં તો હું હતીમમાં ઉભો રહ્યો. ફરી અલ્લાહે ખેતુલ મોકદસને મારે માટે પ્રગટ કર્યું તો હું તેને જોતો જતો હતો અને તેની નિશાનીઓ બતાવતો હતો.

✽ ફસલ ૧૮ મી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે અરમા છે.

૧૪૯૩ બાખારી તથા મુસલિમમાં ફાતેમા ખીનતે કેસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અથુ જહમ તો પોતાની લાકડીને ગરદન ઉપરથી ઉતારતો નથી. અને મોઆવિયા તેતો દરિદ્રી છે તેની પાસે માલ નથી. તું એસામાંથી નિકાહ કર. આ હજરતે [સલ] ફાતેમાને કહ્યું જ્યારે તેણીને તેના પતી અથુ અ- મર ખીન હકસે તલાક બાએન આપી ફરી અથુ

જહમ તથા મોઆવિયા (રદી)એ તેણીથી પેગામ કર્યો ત્યારે.

ફાયદો ફાતેમા ખીનતે કેસ [રદી] હજરત [સલ] ની સલાહ લીધી કે હું અથુ જહમથી નિકાહ કરું અથવા મોઆવિયા (રદી)થી ? ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે સલાહ આપવામાં કોષ્ટની એબ બુયાન કરવી દુરસ્ત છે. જેથી સલાહ લેનાર ઘોડો ખાય નહીં. આ ગીબતમાં દાખલ નથી.

૧૪૯૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં* મિસવર ખીન મખરમા તથા મરવાન ખીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે ઇસ્લામને તો હું કબૂલ રાખું છું પણ માલ તેની મને કંઈ મતલબ નથી” મોગીરા ખીન શેઅબ્બા [રદી] જ્યારે મુસલમાન થયા ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને કહ્યું.

ફાયદો કુફરની હાલતમાં મોગીરા કાફિરોના કાપલાને સાથે થયા. ફરી તેઓને ધાકો આપીને મારી નાખ્યા. અને તેઓનો માલ લઈને હજરત (સલ) પાસે મુસલમાન થવા આવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે કાફિરથી પણ દગો કરવો દુસ્ત નથી. જો કે કાફિરોનો માલ મોબાહ છે પણ તે એવી શરતથી કે તેઓ પર ગલબો અને છત થાય અને ફરાર તોડવો પડે નહીં. અને જ્યારે કાફિરોના સંગ અને નોકરી અખત્યાર કરી અથવા તેના અમનમાં રહ્યો તો તેનો માલ ચોરવો તથા દગાથી લેવો કદી દુસ્ત નથી.

૧૪૯૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે માર્ગો જે તે તારે ડાબે તરફ જોયા તે માર્ગો ડાબા હાથ વાળાઓના (એટલે કેયામતના જેઓને ડાબા હાથમાં અમલનામા અપાશે તેઓના) છે. અને જે માર્ગો કે તે તારી જમણી બાજુએ જોયા તે માર્ગો સિધા હાથવાળાઓના [એટલે કેયામતના જેઓને જમણા હાથમાં અમલ નામું મળશે તેઓના] છે અને પહાડ તે તો શહીદોનું ઢંકાણું છે અને તે તને મળશે નહીં. અને થમ્બ તે થાંભલો ઇસ્લામનો છે. અને રસી તે તો ઈસ્લામની રસી છે અને તું તેને મરવા સૂધી હમેશ પકડી રાખશે.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં ખવાબમાં જોયું કે એક પુરૂષે મને કહ્યું કે ઉઠ. ફરી તેણે મારો હાથ પકડ્યો. હું તેની સાથે ચાલ્યો. ત્યારે મેં મારે ડાબી તરફ કેટલાક માર્ગો જોયા. મેં તે પર ચાલવાનો

* આ હદીસ માત્ર બુખારીમાં છે. શરહ મશારેક. ગુ. એ.

વિચાર કર્યો. તેણે કહ્યું અયાં નહીં ચાલ. એ કાફિરોના માર્ગો છે. ફરી મેં જમણી તરફ માર્ગો જોયા તો તે પુરૂષે કહ્યું અયાં ચાલ. હું ત્યાં ચાલ્યો તો એક પહાડ હું જોઉં છું. તેણે કહ્યું કે એ પર ચઢ, તો મેં કેટલીક વાર તે પર ચઢવાની કોશીશ કરી પણ દરેક વાર સરી (ફસલી) પડતો હતો. ફરી હું તેની સાથે આગળ ચાલ્યો તો મેં એક સ્તમ્બ જોયો જેનું માથું આકાશમાં લાગેલું હતું અને તેના માથા પર એક દોરડી હતી. તે પુરૂષે કહ્યું આ થામલા પર ચઢ. મેં કહ્યું કે હું કેવી રીતે તે પર ચઢી શકીશ તેનું માથું તો આકાશે લાગેલું છે તો તેણે મને ચઢાવ્યો. મેં રસી પકડી લીધી. સવાર સૂધી તે રસી મારા હાથમાં રહી. ફરી મેં આ સ્વપ્ન હજરત (સલ) ને કહ્યું ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૪૯૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં યમ્મલા ખીન ઓમૈયા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે ખુશ્યો તને લાગેલી છે તેને ત્રણ વાર ધા. અને જબ્બો તે તું કહાડ. ફરી જે તું હજ્જમાં કરે છે તે તું તારા ઉમરામાં કર” એક શખ્સ જેઘરનામાં હજરત (સલ) પાસે આવ્યો તેણે ઉમરાનું એહરામ બાંધ્યું હતું અને તેની દાદી અને માથાના વાળ ખુશબાંધી રંગેલાં હતાં અને તેણે જબ્બો પેહેરેલાં હતાં. ફરી તેણે કહ્યું કે મેં ઉમરાનું એહરામ બાંધ્યું છે અને મારી હાલત જે જુઓ છું તે છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેને ફરમાવ્યું.

ફાયદો રાવીથી રિવાયત છે કે મેં ઓમર ફારૂક (રદી) ને કહ્યું કે મને ઘણી ખાહેશ છે કે હું હજરત [સલ] ની સૂરત વહી ઉતરતી વેળા જોઉં. જ્યારે મક્કાની પાસે જેઘરનાની મજલે ઉતર્યા તો એક શખ્સ ખુશબા લગાડી જબ્બો પેહેરી હજરત (સલ) ની પાસે આવ્યો. તેણે પૂછ્યું કે ઓ હજરત ! તે શખ્સ માટે થું ફરમાવો છો કે જેણે ઉમરાની નૈયત કરી હોય અને ખુશબો લગાડી હોય ને જબ્બો પેહેર્યો હોય ? તો હજરતે (સલ) એક ઘડી તેને જોયો ફરી હજરત (સલ) પર વહી ઉતરવા શરૂ થઇ. જ્યારે વહી ઉતરી રહી ત્યારે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સે મને ઉમરાનો હાલ પૂ-

છે તે ક્યાં છે? લોકો તેને ઓલાવી લાગ્યા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાણે. આથી જણાયું કે જ્યારે હજરત અને ઉમરાની નૈયત કરે તો ખુશિયા લગાડવી તથા સીવેલું કપડું પહેરવું ફરિયાદ નથી.

૧૪૯૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જોઈએ ખીન મુતઅમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું તો મારા માથા પર ત્રણ ઝોખલા પાણી રેડું છું. ” અને બોખારીએ કહ્યું “ ત્રણ વાર અને હજરતે (સલ) પોતાના ખાંડે હાથોથી ધસારો કર્યો ” (એટલે માથા પર પાણી નાખવાનો) જ્યારે હજરત (સલ) ની પાસે લોકોએ ગોસલ બાખતમાં ઝંઘડો કર્યો ફરી કાઢ્યો કહ્યું કે હું તો મારા માથાને ફલાણી ફલાણી ચીજથી ઘાઉં છું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે ગોસલ-માં ત્રણ વાર પાણી નાખવું સુનત છે. અરબમાં ઘણું કરીને તગારામાં ગોસલ કરતા માટે હજરતે (સલ) ત્રણ પોશ બયાન કર્યા.

૧૪૯૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને તો અલ્લાહે આશીયત આપી (સાબે કર્યો) અને લોકોમાં શરૂ (ફસાદ) ઉઠાવાને હું ખુશ નાહું છું.

ફાયદો લખીદ ખીન આસમ ચહુદી એ હજરત (સલ) ને જાદુ કર્યું હતું એનો કિસ્સો વિસ્તારથી પાંચમાં અધ્યાયમાં આવી ગયો છે. જ્યારે તેનું જાદુ કરવું સિધ્ધ થયું તો હજરત આએશાએ હજરત (સલ) ને કહ્યું કે આ રસુલુલ્લાહ આપ તે જાદુગરને શિક્ષા આપો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. જે કે જાદુગરની સજા કતલ છે. પણ એ હજરત (સલ) નું હતું હજરતની કસર તેણે કરી હતી માટે ફસાદ નહીં ઉઠવાની મસલેહતથી તથા પોતાની ઘણી મેહેર (મઝીદે કરમ) ને લીધે બદલો લીધો નહીં.

૧૪૯૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતની શરતોમાંથી

પ્રથમ અગ્નિ છે જે લોકોને પૃથ્વી પશ્ચિમ તરફ ભેગા કરશે. અને જન્મતવાળા પ્રથમ ખાણું જે ખાશે તે માછલીની કલેજનો વધારો છે. અને જ્યારે પુરૂષનું પાણી (વીર્ય) સ્ત્રીના પાણીથી વધે છે તો તે બચ્ચાને ખેંચે છે. (એટલે પોતાની સૂરત પર) અને જ્યારે સ્ત્રીનું પાણી વધે છે તો તે ખેંચે છે (એટલે તેણીની સૂરત પર) ” જ્યારે અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામે હજરતને (સલ) ધરલામ લાવવા પેહેલાં સવાલ કર્યા તેના હજરતે (સલ) ઉત્તર આપ્યા.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ (રદી) મદીનામાં ચહુદીઆના મોટા આલિમ હતા. જ્યારે હજરત (સલ) મદીનામાં પધાર્યા તો અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામે કહ્યું કે હું હજરત (સલ) થી તે સવાલ કરીશ જેનો જવાબ પેગમ્બર વગર કોઈ આપી શકતો નથી. તો ફરમાવ્યું કે કેયામતની પેહેલી નિશાની કયા છે? અને જન્મતવાળા પ્રથમ ખાણું શું ખાશે? અને બચ્ચું જે મા અથવા બાપની શિકલને મળતું થાય છે તેનું કારણ શું છે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ મુસલમાન થયા.

૧૫૦૦ મુસલિમમાં અબુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દોઝખી લોક જેઓ ખરું જોતાં દોઝખીજ છે તેઓ તો તેમાં ન મરશે અને ન જીવશે. પણ જે લોકોને અગ્નિ તેઓના ચુનાહને લીધે લાગી છે તેઓને અલ્લાહ મોત આપશે તે એટલાં સૂધી કે તેઓ જ્યારે બલીને કોચેલો થશે તો શફા-અતનો (તેમને માટે) હુકમ થશે. ફરી તેઓ ટો-લેટોલાં લવાશે અને તેઓ જન્મતની નેહર પર વીખરાશે. ફરી હુકમ થશે, એ જન્મતવાળાઓ એઓ પર પાણી નાખો. ફરી જેવી રીતે ના-લાના કચરામાં દાણો ઉગી નીકળે છે તેમ તેઓ ઉગી નીકળશે.

ફાયદો એટલે જે કાફર દોઝખ માટેજ બન્યા છે તેઓને નમોત થશે કે અજબથી છુટે અને ન એવી જીન્દગી કે તેમાં નિરાંત રહે. પણ ચુનેહગાર મુસલમાન દોઝખમાં પડીને કેટલીક મુદત સૂધી મુરદાં થશે એટલે અજબની

સખતાઈથી બેહોશ થશે જાણે મરી ગયા. ફરી સગ્ન ભોગવા પછી જનતમાં દાખલ થશે.

૧૫૦૧ મુસલિમમાં ઝેદ ખીન અરકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ અને સલાત પછી જુઓ ઝો લોકો ? હું તો બશર (માણસ) જ છું કરીય છે (વખત પાસે આવ્યો છે) કે મારા પરવરદિગારનો રસૂલ (એલચી) મારી પાસે આવે અને હું તેનું કહેવું માનું (એટલે મલકુલ મોત આવે અને મારું મોત થાય) અને હું તમારામાં બે ઉમદા ભારી વસ્તુ છોડી જાઉં છું. તેમાંની પહેલી અલ્લાહની કિતાબ છે જેમાં નૂર છે અને હિદાયત છે. તે તમો અલ્લાહની કિતાબને લો અને તેને પકડી રાખો. અને (બીજી ઉમદા ચીજ) મારી અહલે જૈત છે. (એટલે મારાં ધરવાળા) મારી અહલે જૈત વિષે હું તમને જોદા યાદ દેવડાવું છું. મારી અહલે જૈત વિષે હું તમને જોદા યાદ દેવડાવું છું. મારી અહલે જૈત વિષે હું તમને જોદા યાદ દેવડાવું છું. ” અને એક રિવાયતમાં છે “ જોદાની કિતાબમાં નૂર તથા હિદાયત છે જે તેને વળગી રહ્યો અને લીધી તે હિદાયત પર છે અને જેણે તેને છોડી તે ગુમરાહ થયો. ” અને બીજી રિવાયતમાં છે “ તે અલ્લાહની રસી છે [એટલે તેને મળવાનું સાંધન છે] જેણે તેની તાબેદારી કરી તે હિદાયત પર થયો. અને જેણે તેને છોડી તે ગુમરાહી પર રહ્યો. ”

ફાયદો રિવાયત છે કે હિજરીને નવમે વર્ષ જ્યારે હજરત [સલ] હજજતુલ વેદાઅ કરીને પાછા ફર્યા અને મદીનાની વચ્ચે ગદીર ખામ નામની જગ્યાએ પોહોંચ્યા તો હજરતે [સલ] ખુતબો પઢ્યો. જોદાની હમ્દ કરી અને નસીહત કરી અને આ હદીસ ફરમાવી. અરબના સઘળાં ટોલાં હજજે વિદાયમાં હજરત [સલ] ની સાથે હતાં અને ગદીર ખામ સુધી હજરત [સલ] ની સાથે આત્રાં. અયાંથી દરેકનો માર્ગ જૂદા થાય છે. ત્યાં હજરતે (સલ) સઘળા અરબને કુરઆન અને અહલે જૈતનું માન જતાવ્યું. કારણ કે હજરત (સલ) ને જણાવાયું હતું કે ઉમ્મતમાં ધુટ પડશે કુરઆનના મજસુનથી લોક ગફલત કરશે અને અ-

હલે જૈતની મોહબ્બતમાં કેટલાંક લોકો કસૂર કરશે એટલુંજ નહીં પણ મોહબ્બત તો ફારે રહી અદાવત પર કમર બાંધશે. જેવી રીતે ખારજ અને નાસેબી કરે છે. તો ફરમાવ્યું કે મારું મોત પાસે છે. હું હમેશ જીવતો રહી શકતો નથી. કે મારેથી દરેક ચીજ (હમેશ) પૂછી શકો. મારા પછી હિદાયતની સૂરત (માર્ગ મેળવવાની રીત) આજ છે કે કુરઆન પર અમલ કર્યાં કરશો. કેમકે તેમાં તદ્દન પ્રકાશ (નુર) છે અને હિદાયત (માર્ગ મેળવવાનું સાધન) છે. દરેક ચીજ સામડી રીતે અને વિસ્તારથી તેમાં છે. અને અહલે જૈતની તાજમ અને મોહોબ્બત કરવી કે તેઓ કુરઆનની તફસીર છે. (એટલે હમેશ તેઓનો સંગ હજરત (સલ) સાથે રહેવાથી એમનો પરતવો પડવાથી તફસીર સારી રીતે જાણનાર છે.) અહલે જૈત કહે છે ધરવાળાઓને તો હજરત (સલ)ની બીબીયો તથા હજરત (સલ)ની ઝોલાદ એ સર્વ અહલે જૈતમાં દાખલ છે. હિન્દુસ્થાનમાં પણ બીબીને ધરવાળી (ધરના લોક) કહે છે. હજરત (સલ)ની બીબીયોને અહલે જૈતમાં નહીં દાખલ કરવું કાં તો અજ્ઞાનતા છે કાં તો હઠ ધર્મ છે. ફીક થયું અલ હમ્દો લિલ્લાહ કે આ હદીસ પર પૂરો અમલ અહલે સુનતને મળ્યો છે. કારણ કે એઓનો અક્રોહો તથા અમલ કુરઆનને માફક છે. કુરઆન છતાં કાઈ ચીજ પર અમલ કરતા નથી. અને સઘળા અહલે જૈતની મોહબ્બત તથા માનને વાજેબ જાણે છે. એથી ઉલટા ખારજીઓ તથા નાસેબીયો છે કે તેઓ અહલે જૈતના ઘણાઓથી અદાવત રાખે છે. અને શીઆઓનો તો અજળ દાલ છે કે તેઓ પોતાને અહલે જૈતના મોહબ્બત કરનાર કહે છે પણ હજરત (સલ)ની બીબીઓને અહલે જૈતમાં દાખલ કરતા નથી. માત્ર હજરત ફાતેમા (રદી)ની ઝોલાદને અહલે જૈતમાં ગણે છે. અને વળી તેમાં પણ ઘણા ઇમામ જાદાઓને ખુર કહે છે. તો ખરું જિત્તાં આ સઘળા અહલે જૈતના દોસ્ત હયાં નહીં. જેવી રીતે કુરઆનની કેટલીક સૂરાને માનવી અને કેટલીકનો નકાર કરવા દુસ્ત નથી. તવી રીતે આ વાહીયાત મોહબ્બતની દીનમાં કંઈ ગણતરી નથી. અને કુરઆનને

તો શીઆઓએ સાફ જવાબ આપ્યો છે. તેઓ કહે છે કે ધર્માત્મા સિવાય કુરુઆનની મતલબ કોઈ જન-હું નથી. તો તૈરાત તથા મનજીવની માફક કુરુઆન મહદ પાત્ર તેઓની નજીક મનસુખ્યલ અમલ છે (તે પર ચાલવાને લાગે નથી). તો સિ-ધ્ધ થયું કે અહલે સુનત સિવાય આ હદીસ પર અમલ કરવો કોઈના લાયકમાં નથી.

* ૧૫૦૨ જોખારી તથા મુસલિમમાં મિ-સર બીન મખરમા તથા મરવાન બીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાત તો આ છે કે ખચીત તમારા બાપો તોઆ કરીને (એટલે મુસ-માન થઇને) આવ્યા છે. અને ખચીત મેં વિ-ચાર કર્યો છે કે તેઓના કેદીઓ તેઓ તરફ પાછા ફરવું. તો જે કોઈ તમારામાંનો એને ખુશીથી પસંદ કરતો હોય તે કરે (અને તે પોતાના હિસ્સાના કેદીઓને વગર અવેજ પાછા ફરવે.) અને જે શખ્સ તમારામાંનો ચાહતો હોય કે તે પોતાના હિસ્સા પર જમેલો રહે તે એ-ટલાં સુધી કે અલ્લાહ અમને પ્રથમ ગનીમત આપે તેમાંથી અમે તેને તેના બદલો આપીએ તો જોઈએ કે તે તે પર અમલ કરે.” આ લો-કાથી મતલબ હવાજનના લોકો છે.

ફાયદો જંગે હેનેનમાં હવાજનની કેમ હજરત (સલ) સાથે લડી. તેઓની હાર થઇ. તેઓનાં બાળ બચ્ચાં સહાબામાં વેહેંચાયાં. જ્યા-રે તે લોક મુસલમાન થયા અને પોતાના જોડ બચ્ચાં હજરત (સલ) પાસે માંગ્યાં ત્યારે હ-જરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે પોતાનો હિસ્સા ખુશીથી આપે તો હીક. પણ જો કોઈને આપવું ન હોય તો અમને કરજની રીતે આપે. અને તેને બીજી જગ્યાથી બદલો આપીશું. છેવટે સર્વ સહાબાએ પોતાના હિસ્સા વગર અવેજ ખુશીથી આપ્યા. આથી જ-ણાયું કે ધર્મામને ગનીમતના માલથી કરજ લેવું ફરસ્ત છે.

૧૫૦૩ મુસલિમમાં જરીર (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાત આ છે કે અલ્લાહે પો-તાની કિતાબમાં ઉતાર્યું છે “ઓ લોકો તમે

તમારા પરવરદિગારથી ડરો જેણે તમને એક જીવ (આદમ)થી ઉત્પન્ન કર્યા અને તેથી તેની બાવડીને (એટલે આદમની પાંસળાથી હવવાને) બનાવી અને તે બંનેથી ઘણા પુરુષો અને સ્ત્રી ઉત્પન્ન કર્યાં. અને ડરો અલ્લાહથી કે જેના નામથી તમે આપસમાં સવાલ કરો છો. અને (ડરો) સગાં-ઓ (સાથે બદ મોલુકી કરવા) થી. બે શકક અલ્લાહ તમારી સંભાળ રાખનાર છે. આ ધ-માનવાળાઓ તમે ડરો અલ્લાહથી. અને દરેક જીવને જોઈએ કે તેણે કાલ માટે શું કર્યું છે તે જુએ. અને ડરો અલ્લાહથી. ખચીત જે ચી-જ તમે કરો છો તેનો અલ્લાહ ખબરદાર છે. (હજરતે ફરમાવ્યું) દરેક પુરુષને જોઈએ કે તે પોતાના દીનારથી પોતાના દિરહમથી પોતાના ક-પડાંથી પોતાના ઘડી કે ખજુરના સામયી સદકો કરે. હજરતે (સલ) એટલા સુધી ફરમા-વ્યું કે અડધી ખજુરથીજ સહી.

ફાયદો જરીર (રદી) થી રિવાયત છે કે અમે હજરત (સલ) પાસે બેઠા હતા એટલા-માં માજરના લોક નાંગા ઘણીજ મોહતાજની હાજતમાં આવ્યા. તેઓના હાલ જોઈને હજરત (સલ) નું દિલ ઘણું દરદર્યું (દુઃખી થયું) બિ-લાલને ફરમાવ્યું કે અજનન કહે. જ્યારે લોક ભે-ગા થયા ત્યારે હજરતે (સલ) ખુતબો પઢીને આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તમે સધળા આદમ (અલે) ની ઓલાદ છો. તો આ લોક પણ તમારા ભાઈ હોય. માટે એઓ સાથે બલાહ કરવી વા-જબ થઈ. કેમકે આ ખૈરાત કયામતને દિવસે તમારી મુક્તિનું સાધન થશે. દરેક શખ્સ પો-તાની શક્તિ પ્રમાણે ખૈરાત કરે. પ્રથમ એક અનસારી અશરશીયો (ગિણી) ની એક થેલી લાવ્યો. અને બીજી રિવાયતમાં છે કે ઓમર ફારુક પ્ર-થમ મૂઠી ભરીને દિરમ લાવ્યા. ફરી તો લતાડ ચાલી સર્વ લોક કંઈ કંઈ લાવ્યા. હજરત (સલ) ઘણા પુરુષ થયા અને ફરમાવ્યું કે જે શખ્સ સારો માર્ગ કાઢશે તો તે માર્ગ પર ચાલનારા સર્વનો સવાબ તેને મળશે. અને જે ખુરો માર્ગ કાઢશે તો સર્વનો પાપ તેના પર પડશે.

૧૫૦૪ મુસલિમમાં જયેર (રદી) થી રિ-

વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાતતો આ છે કે ખચીત બેહતર વાત (કલામ) ખોદાની કિતાબ છે. અને સારો માર્ગ મોહમ્મદનો માર્ગ છે. અને પુરાં કામો તે નવા નીકળેલાં (બિદઅત) છે. અને દરેક બિદઅત ગુમરાહી છે.

ફાયદો એટલે મારી પછી કુરઆન પર તથા મારી સંનત પર ચાલશો. કારણ કે કુરઆનથી બેહતર કોઈ કલામ નથી અને મારા તરીકા (માર્ગ) થી બેહતર કોઈ તરીકો નથી. કે તમો મારો માર્ગ તજી બીજો માર્ગ સ્વીકારો. ફરી દીનમાં નવાં કામોથી રોક્યા અને દરેક બિદઅતને ગુમરાહી કહી. બિદઅત તેનું નામ છે કે જેની શરીઅતમાં કંઈ અસલ ન હોય.

૧૫૦૫ ખોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સના અને દોરદ પછી વાત આ છે કે ખચીત આ ટોલું અનસારીયોનું ઘટતું જશે અને લોકો વધતા જશે. તો જે કોઈ ઉમ્મતે મોહમ્મદની કોઈ ચીજનો હાકેમ અને ફરી તેને એવી શક્તિ મેલે કે તેમાં તુકસાન કરી શકે અથવા તેમાં લાલ કરી શકે તો તેને જ્નેહમ્મ કે તે તેઓની નેઝાઓને કબૂલ કરે. અને તેઓના બદકારથી દરગુજર કરે.

ફાયદો હજરત (સલ) ને જણાવવામાં આવ્યું હતું કે બની ઓમિયાની સલતનતમાં અનસારીયો પર જુલમ થશે. જેથી અનસારી યોની સિક્કારશ માટે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઉમ્મતે મોહમ્મદની હાકેમને જરૂર છે કે તેઓના સારા લોકોની તાજમ તકરીમ કરે. અને તેઓના પુરા લોકોથી આંખ બંદ કરે (દર ગુજર કરે) એટલે જો કોઈ ગુનોહ તાજર (હલકી સળ) ને લાચક કરે તો હાકેમ તેને દાલી દે. એની આ મતલબ નથી કે અનસારી અગર જો હદ મારવાને લાચકનો ગુનોહ કરે તોએ તેને હદ નહી મારે. કારણ કે હદોમાં સિક્કારશ નથી. અને તેમાં હાકેમને કંઈ અખત્યાર નથી. હજરતે (સલ) પોતે ફરમાવ્યું છે કે જો મોહમ્મદની છોકરી ફાતેમા ચોરી કરશે તો હું તેનો હાથ કાપીશ.

* ૧૫૦૬ ખોખારીમાં અમર બીન તગલેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ અને સલાત પછી વાત આ છે કે ખોદાની કસમ હું કોઈને આપું છું અને કોઈને છોડું છું (કોઈને આપતો નથી). અને જેને હું આપું છું તેના કરતાં જેને હું છોડું છું તે વધારે પ્યારો છે. પણ જે લોકોના દિલમાં હિરસ લોભ (હાધવરાલ) જોઈ છું તેને હું આપું છું. અને કેટલાક લોકોના દિલમાં ખોદાએ તવંગરી તથા ખૈર (સતોષ) રાખ્યા છે તેના તરફ હું તેઓને સોંપું છું, અમર બીન તગલેબ પણ તેઓમાં છે.

ફાયદો હજરત (સલ) પાસે કેટલોક માલ આવ્યો. હજરતે (સલ) કેટલાકોને આપ્યો અને કેટલાકોને નહીં આપ્યો. ફરી હજરત (સલ) ને જણાવ્યું કે જેઓને માલ નહીં આપ્યો તેઓ રંજા થયા છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મારા આપવાને મોહમ્મદનું કારણ અને નહીં આપવાને રંજા હોવાનું કારણ નો સમજો. પણ મામલો એથી ઉલટો છે. એ સખર લોભી લોકોને હું આપું છું અને સતોષ વાળાને હું સતોષ ઉપર છોડું છું.

* ૧૫૦૭ ખોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાત આ છે કે આ આએશા મને તારા વિષે આવી આવી વાત પુગી છે. માટે જો તું તેથી કોરી છે તો અલ્લાહ વેહેલો તારી પવિત્રાઇ પ્રગટ કરશે પણ જો તું ગુનાહમાં પડી છે તો અલ્લાહથી મારી માંગ અને તેની આગળ તોખા (પસ્તાવો) કર. કારણ કે બદો જ્યારે પોતાના ગુનાહનો ઇક્રાર કરે છે ફરી પશ્ચાત્તાપ કરે છે તો અલ્લાહ તેની તરફ રહમતની સાથે ફરે છે.

ફાયદો જ્યારે હજરત આએશા (રદી) પર તોહમત મુકાયું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એનો પૂરો કિસ્સો પાંચમાં અધ્યાયમાં આવી ગયો. (હદીસ ના. ૧૦૨૭).

૧૫૦૮ ખોખારીમાં અબુદ દરદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા સાહેબો તો ખચીત પોતાના જાનને સ-

ખતીમાં નાખ્યો ” એટલે હજરત અબુ બકરે (રદી)

ફાથદો એનો પૂરો કિસ્સો આવી ગયો* કે સિદ્દિક, શરિકમાં કોઇ બાબતથી રંજ થયો હતો. સિદ્દિક અકબર (રદી) પોતાનો છેડો ઉઠાવતા રંજદા થઈને હજરત (સલ)ની પાસે આવ્યા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. પ્રરી શરિક (રદી) પણ આવ્યા અને સફાઈ થઈ ગઈ.

* ૧૫૦૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં કે અબુ ખીન માલિક (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રરમાયું કે આણે તો ખચીત સાચું કહ્યું છે માટે તું ઉઠ ને એટલા સૂધી કે અલ્લાહ તારા વિષે ફેસલા કરશે. ” આ હજરતે કઅબ ખીન માલિક (રદી) ને કહ્યું.

ફાથદો રિવાયત છે કે કઅબ ખીન માલિક જંગે તખ્કમાં હજરત (સલ) ની સાથે ગયા નહોતા. બ્યારે હજરત (સલ) ત્યાંથી પાછા

* વાંચો હદીસ ના. ૨૫૭. ગુ. મો.

ફરયા તો નહી જનારાઓથી કારણ પૂછ્યું. મુના ફેકોએ જૂઠી કસમો ખાઈને હજરત (સલ) ને રાજ કર્યા. બ્યારે કઅબને પૂછ્યું તો એ સાચા મુસલમાન હતા એવાણે કહ્યું કે એ હજરત મેં સ્વારી ખરીદી હતી અને સફરનો સામાન ઠીક કર્યો હતો. આજે ચાલું છું કાલે ચાલું છું એમ કહેતાં કહેતાં હું રહી ગયો. મને ખરું જોતાં કોઈ રોકાણ કરનાર નહોતું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને કઅબના મામલાને ખોદા પર સોંપ્યા. અને ફરમાવ્યું કે કઅબથી કોઈ વાત ચીત કરે નહીં. અલ્લાહ તઆલાએ તેમની સચ્ચાઈની ખરકતથી પચાસ દિવસ પછી તેમની તોખા કબૂલ કરી. અને આયત ઉતારી. અને જૂઠા મેનાફેકોના પ્રજ્જહતામાં ખીજ આપતો ઉતરી. આથી જણાયું કે સાચનું પરિણામ સાચું છે. અગર જો શરિકમાં જાહેર રીતે હલકાય થાય.

અધ્યાય આઠમો

આ અધ્યાયમાં કેટલીક ફસલો છે.

* ફસલ પેહેલી *

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે ગણતરી છે.

૧૫૧૦ મુસલિમમાં મિકદાદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારી બુરી ટેવોમાંથી આ એક ટેવ છે. એ મિકદાદ.” જ્યારે રસુલુલ્લાહ (સલ) નો દૂધનો હિસ્સો પીવાને લીધે તથા ત્રણ બકરીઓ ખીજવાર દોહવાને લીધે મિકદાદ (રદી) એટલા હરયા કે જમીન પર પડી ગયા ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસનો પૂરો કિસ્સો માની હદીસમાં પાંચમાં અધ્યાયમાં વિસ્તારથી આવી ગયો છે.*

૧૫૧૧ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એ ટેવ લોકોમાં છે જે તેઓ માટે કુદર છે. (૧) નસબમાં એવ કાઢવી અને મૈયત પર વિલાપ કરવો.†

ફાયદો એટલે આ કુદરની રસમ છે અને જે એને હલાલ બાણીને કરશે તો ચોખ્ખુ કુદર છે.

૧૫૧૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે જનતો ચાંદીની છે. તેના વાસણ અને જે તેમાં છે તે સર્વ ચાંદીના છે. અને જે જનતો સોનાની છે તેના વાસણ તથા

જે તેમાં છે તે સર્વ સોનાના છે. લોકો વચ્ચે તથા તેઓ ખોદાને જુએ તે વચ્ચે ખોદાની જાત પર તેના જલાલની ચાદર છે અદન જનતમાં.

ફાયદો આ હદીસમાં “વલેમન ખાફ મકામ રખિયહી જનતાન” નું તથા “વમિન ફનેહેમા જનતાન” નું બ્યાન છે.

૧૫૧૩ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દો-જખવાળાઓની બે જાત છે જેને મેં જોયું નથી. એક જાતની પાસે ગાયના પુછડા જેવા ચાખકો છે જેથી લોકોને મારે છે ખીજ જાત કેટલીક સ્ત્રીઓ છે જેઓ કપડાં પેહેરેલી છતાં નાંગી છે પુરુષોને પોતાની તરફ ઝુકાવે છે (અને તેઓ તરફ) ઝુકનારી છે. તેઓના માથાં જાણે ઉટડી-ઓની ઝુકેલી ખૂંધ. તે સ્ત્રીઓ જનતમાં જશે નહીં અને તેની ખુશબો સુગંધે નહીં. અને જુઓ તો તેની ખુશબો આટલે આટલે આવે-† થી જણાય છે” (એટલે ધણે દરથી)

ફાયદો એટલે હજરત (સલ) ના વખતમાં એવા લોક નહોતા. પેહેલી જાતથી મતલબ ચોખ્ખાદર અને ચાખકવાળા છે જેઓ ફરીયાદીને બાદશાહ તથા હાકેમ પાસે જવા દેતા નથી. એટલુંજ નહીં પણ મારે છે. અને ખીજ જાતથી મતલબ વેશ્યા સ્ત્રીઓ છે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે કપડાં પેહેરેલી છે છતાં નાંગી છે

* વાંચો હદીસ ના. ૬૩૮ ગુ. મો.

† આથી તાજબાદારીમાં માતમ કરવાની, રડવાની, કુટમાની, અરસીમાં ખાનીની દુરમત ખુલ્લી રીતે બાંહેધર થાવું છે. ગુ. મો.

† આ હદીસમાં આટલી આટલી દૂરી કહેવાય છે પણ તેને ખોદાસો ખીજ હદીસમાં છે કે ચાલીસ વર્ષની દૂરીથી. ગુ. મો.

એટલે તેઓનો પોશાક એવો છે જેથી બદન દેખાય છે જેમકે પારીકે ઓઢણી બાંધીની કુ-ડીઆ. આ હઠીસથી સાફ જણાયું કે એવાં કપડાં હરામ છે. કારણ કે કપડાં પેહેરવાની મ-તલબ બદન છુપાવવું છે તો જ્યારે બદનજ ખુ-લું રહ્યું તો કપડાથી શો લાભ થયો?

૧૫૧૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બે શબ્દો જીલ ઉપર ઘણા હલકા છે. (પણુ તે) તરાજુમાં ભારી છે (અને) ખોદાને પ્યારા છે **મુખ્હાન-લ્લાહે વ બે હન્દિહી મુખ્હાન-લ્લાહીલ અજીમ.**

૧૫૧૫ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અ-બ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બે નેઅમતો છે જેમાં ઘણા લો-કોને નુકસાની (ખાધ) લાગે છે. (૧) તંદરસ્તી અને (૨) શરાગત.

ફાયદો એટલે તંદરસ્તી અને શરાગત એવી ઉમદા નેઅમત છે કે માણસ જે બંદગી તથા જે દીનનું કામ કરે તે કરી શકે છે. પણુ ઘણું લોક એ નેઅમતની કદર જાણતા નથી. દુન્યાના નકામા કામોમાં વાહીયાતમાં અને ગદ-લતમાં આ નેઅમતને બરબાદ કરીને દીનમાં દરિદ્રી રહી જાય છે.

૧૫૧૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ ચીજો જ્યારે નીકળશે તો પ્રથમથી નહીં ઇમા-ન લાવનાર કોઈ જીવને ઇમાન લાવવું તથા ઇમાનમાં કોઈ સાફ કામ કરવું (એટલે ઇમા-નને મુનાફિકપણાથી નિર્મળ કરવું) લાભ આપશે નહીં (૧) પશ્ચિમથી સૂર્યનું નીકળવું (૨) દળજ-લ અને (૩) દાખ્યતુલ અર્દ (જમીનનું જનવર.)

ફાયદો એટલે જ્યારે આ નિશાનીયો

§ નવવી (રહ) કહે છે કે સૂર્યનું પશ્ચિમથી નીકળવું સહી મત પ્રમાણે એકજ દિવસ થશે ફરી કેયામત સુધી બીજા દિવસોની જેમ થશે. અને સ-હી હઠીસમાં છે કે જે દિવસે સૂર્ય પશ્ચિમથી ની-કળશે તે રાત ધણીજ મોટી થશે. અને જ્યારે ત-હજજેદ પહનાર તેની લખ્યાણને જાણશે તો તેઓ બહુરો કે એમણી કેમ નવી બીજા ક્રિયાનુશનાક છે

પ્રગટ થઈ તો કેયામત જાહેર થશે. ત્યારે જેવ ઉપર ઇમાન લાવવું રહ્યું નહીં (પણુ જોઈને ઇમાન લાવવું થયું) માટે તે વખત ઇનામ લાવવું કંઈ લાભકારક રહેશે નહીં.

૧૫૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ શખ્સોથી અલ્લાહ કેયામત ને દિવસે વાત કરશે નહીં. અને નતેઆને જોશે અને ન તેઓને (ચુનાહોથી) પવિત્ર કરશે. અને તે-ઓ માટે દુઃખનો અજળ છે. એક તે પુરૂષ કે જેની પાસે જંગલમાં વધારે પાણી હોય ને રા-હદારીને મનાઈ કરે. અને બીજો તે શખ્સ કે જેણે બીજા પુરૂષને અસરની નમાઝ પછી કંઈ ચીજ વેચી ને કસમ ખાધી કે ખોદાની કસમ તેણે આટલે આટ લે એને તીધી છે. અને તે તેને સાચવે. અને જુઓ તો તેણે એટલી કીમતે લીધી નહોતી. (એટલે તેણે જુડી કસમ ખાધી) અને ત્રીજો તે પુરૂષ છે કે જેણે ઇમાનથી બેઅત કરી. એ બેઅત દુન્યાનેજ માટે કરેલી. ફરી જો ઇમાને તેને દુ-ન્યાથી કંઈ આપ્યું તો કરાર પૂરો કર્યો અને જો નહીં આપ્યું તો કરાર તોડયો.

ફાયદો વેચનારનું જૂડી કસમ ખાવી દરેક વખત યુનોહ છે. પણુ અસર પછી ધ જોજ યુનોહ છે કારણ કે તે વેળા ફિરશ્તા હા-જર હોય છે.

૧૫૧૮ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ શખ્સોથી અલ્લાહ કેયામતને દિવસ વાત કરશે નહીં તથા તેઓને [ચુનાહોથી] પવિત્ર કરશે ન-હીં. અને તેઓને જોશે નહીં. અને તેઓ માટે દુઃખનો અજળ છે. (૧) વૃદ્ધ વ્યભિચારી (૨) બાદશાહ જૂઠો અને (૩) બાપડી બચ્ચાવા-વો દરિદ્રી ગરર કરનાર (એટલે ગરરીમાં ન તો બેતુલ માલથી પોતાનું હક લે ન નોકરી કરે અ-ને ન કમાઈ કરી પોતાના લોકોની ખબરદારી રાખે.)

ફાયદો જો કે વ્યભિચાર જૂઠ અને ગ-જેથી તેઓ રડશે, અલ્લાહ આગળ આજેજ કરશે. એવામાં સવાર પશ્ચિમ તરફથી થશે ફરી સૂર્ય ની-કળશે પણુ તેમાં રોકાવી દેશે નહીં. આ. મો.

રૂં સર્વને માટે ખુરાં છે. પણ આ ત્રણ શાખાઓ માટે ધણીજ ખુરાં છે. બુદ્ધાપા છતાં હરામ કારી તદ્દન બદ બખતી છે. અને બાદશાહી તથા સરકારી હોવા છતાં જુદાં બોલવું નિર્ભાલ છે. અને ગરીબાઇ છતાં મગરૂરી કરવી ધણીજ બે મોનાસેય છે.

૧૫૧૯ મુસલિમમાં અબુ જર્ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે ત્રણ શાખાઓ અલ્લાહ કેયામતને દિવસે વાત કરશે નહીં અને તેઓને જ્ઞેશ નહીં. અને તેઓને [ગુનાહોથી] પાક કરશે નહીં અને તેઓ માટે દુઃખનો અન્યાય છે. અબુ જર્ કહે છે કે હજરતે [સલ] આ ત્રણ વાર કહ્યું. અબુ જર્ કહે છે કે તેઓનું ખાનું ખરાય થયું અને નુકનાસીમાં પડ્યા તેઓ કાણ છે? આ રસુલુલ્લાહ! હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે [૧] લુંગી નીચે રાખનાર (એટલે જેની ઈજાર કે લુંગી ઘુંટીથી નીચે રહે) [૨] ખૈરાત કરી એહસાન જતાવનાર અને [૩] જૂઠી કસમ ખાધને માલ ચલણ કરનાર.

૧૫૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ મુસા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે ત્રણ આદમી માટે બેવડી મજદૂરી [સવાબ] છે. [૧] અહલે કિતાબમાંનો પુરૂષ કે જે પોતાના પેગમ્બર પર ઈમાન લાવ્યો અને મોહમ્મદ પર ઈમાન લાવ્યો. [૨] ગુલામ મમલુક જેણે અલ્લાહનું હક અદા કર્યું અને પોતાના માલિકાનું હક અદા કર્યું. અને [૩] એક પુરૂષ કે જેની પાસે લોંડી હતી તેણીથી સમ્મોગ કરતો હતો ફરી તેને અદબ શીખવ્યો તો સારી રીતે અદબ શીખવ્યો. અને તેને શરીઅતના હુકમ શીખવ્યા તો સારી રીતે શીખવ્યા. ફરી તેને અનહ કરીને તેણી સાથે નિકાહ કર્યો તો તેને બે સવાબ છે [એક સવાબ શીખવવાનો તથા આનહ કરવાનો અને બીજો સવાબ નિકાહ કરવાનો]

૧૫૨૧ મુસલિમમાં અબુ કતાદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે દરેક મહિનાના ત્રણ રોજ અને રમજનના રોજ બીજા રમજન સુધી આ આખા વર્ષના રોજ છે.

અને અરફના દિવસનો રોજ છે હું ધારું હું અલ્લાહથી કે એ એક વર્ષ આગળનો તથા એક વર્ષ પાછળનો કકરો છે. અને આશુરા (દશમી મોહર્રમ) નો રોજ છે હું ધારું હું અલ્લાહથી કે તે એક વર્ષ આગળનો કકરો છે. (એટલે ગુનાહ મટાડનાર છે)

ફાયદો મસાબીહમાં અબુ કતાદ [રદી] થી રિવાયત છે કે આમર પ્રાંતે કહ્યું આ રસુલુલ્લાહ આખા વર્ષનો રોજ રાખવો કેવો છે? હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે આખા વર્ષના રોજ રાખનાર ન રોજદાર છે અને ન બેરોજ છે. એટલે દુરસ્ત નથી. ફરી આ હદીસ પ્રમાવી. એટલે જેને વર્ષના રોજ રાખવાનો શીખ હોય તે રમજનના અને દર મહિને ત્રણ રોજ રાખે તેને સબળા વર્ષના રોજનો સવાબ થશે.

૧૫૨૨ મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે ત્રણ રાત રહેલી માટે છે અને સાત રાત કુંવારી માટે છે. @

ફાયદો એટલે જે રજાચલી સ્ત્રી નિકાહ કરે તો ત્રણ રાત બરાબર તેની પાસે રહે. અને કુંવારી પાસે સાત રાત રહે. હમામ શાફેઇ [રહ] નો આજ મજહબ છે.

૧૫૨૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે ત્રણ ચીજો જેનામાં હશે તે ઈમાનનો મિઠાસ [ગળપણ] મેળવે છે (૧) તે શખ્સ કે જેની નજદીક અલ્લાહ તથા તેના રસુલ સર્વ જહાનથી વધારે પ્યારા (વહાલાં) હોય. (૨) આ કે કોઇ પુરૂષની સાથે મોહબ્બત કરે તો તે અલ્લાહનેજ માટે મોહબ્બત કરે (એટલે મોહબ્બતમાં દુન્યાનો લગાવ રાખે નહીં). અને [૩] આ કે અલ્લાહે કુદરથી છોડવ્યા પછી તેમાં ફરી જવાને જેમ અગ્નિમાં પડવું નાપસંદ કરે છે તેવી રીતે નાપસંદ જાણે. [એટલે અગ્નિના જેમ કુદરથી ડરે]

ફાયદો તમામ જહાનથી ખોદા તથા રસુલને વધુ પ્યારા જાણવાની નિશાની આ છે કે

@ આ હદીસનું કેટલુંક બચાવ હદીસના ૪૬૭ માં તથા તેની નોંઠમાં થયું છે. આ. મો.

ખોદા તથા તેના રસુલની રમખંડીને સર્વની રમખંડી પર ઝેડ જાણે. શરીરવત વિરૂધ્ધ વાતમાં કાઠની ખાતર રાખે નહીં. ફરી તે પીર હોય કે શેઠ સાહુકાર હોય.

૧૫૨૪ મુસલિમમાં અણુ માલિક અશઅરી [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ચાર વાતો મારી ઉમ્મતમાં જાહેલીયતના વખતની છે જેને તેઓ છોડશે નહીં [૧] ખાનદાનોની બગાડ મારવી (૨) લોકોના નસબમાં તાનો કરવો. (૩) તારાઓથી વરસાદ ચાલવો [એટલે નખેતરની તાસીરથી વરસાદ સમજવો] અને (૪) વિલાપ કરવો.

ફાયદો ખરું જોતાં કુશરની આ રસમો આ ઉમ્મતમાં ચાલુ છે. સર્વ અવામ લોક તારાઓના માનવામાં અને વિલાપમાં સપડાયલા છે. અને ખાનદાન પર પ્રખર કરવો અને બીજાઓના નસબમાં તાનો કરવો એ તો ધણા ખરા ખાસ લોકોમાં પણ મળી આવે છે. અસ્લાહ પોતાની સંભાળમાં રાખો.

૧૫૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સમાં ચાર ખસલતો હોય તે ચોખ્ખો મુનાફિક છે અને જેમાં એમાંની એક હોય તેમાં એક ખસલત મુનાફિક પશુની છે તે એટલાં સૂધી કે તેને તજે. (૧) જ્યારે અનામત મુકાય તો ખાનત કરે (૨) જ્યારે વાત કરે તો જૂઠી કરે (૩) જ્યારે કરાર કરે તો કરાર તોડે અને (૪) જ્યારે વાતચીત કરે અને ઝઘડે તો ભુંકુ બોલે અને બોહતાન મુકે.

ફાયદો મુનાફિક એ તરેહના છે. એક આ કે દિલમાં કુશર હોય અને માત્ર જખાનથી ઇસ્લામનો ઇકરાર કરે. હજરત (સલ) ના વખતમાં જેઓ મુનાફિક હતા તેઓ એવી તરેહના હતા. બીજું આ કે દિલમાં કુશરતો નથી ઇસ્લામ છે પણ બોદો અફીદો પુરાં ચલણો અને ખરાય વાતોમાં સપડાયેલો હોય. આ હદીસમાં બીજી તરેહનો નિષ્કંત મતલબ છે. એટલે ઈમાનને યોગ્ય તો આ હતું કે આદમી આ પુરા કામોથી બચતો રહે. તો જ્યારે આ કામોમાં સપડાયેલો

રહ્યો તો ઇસ્લામની તેમાં કંઈ ખુબી બહાર થઈ નહીં માટે તેને મુનાફિક ફરમાવ્યો.

૧૫૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં તલહા બીન એબ્દુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે રાત દિવસમાં પાંચ નમાઝો છે ” એક પુરૂષે હજરત [સલ] ને ઇસ્લામ વિષે પૂછ કરી તેને હજરતે આ ફરમાવ્યું. ફરી તે પુરૂષે કહ્યું કે શું મારા ઉપર એ નમાઝો સિવાય બીજી કંઈ છે ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નહીં, પણ જો તું નફલ નમાઝ પઢે તો સવાબનું કામ છે. અને રમજન મહિનાના રોઝા રાખવાના છે. તેણે કહ્યું શું મારા ઉપર એ સિવાય બીજી રોઝા છે ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નહીં. પણ તું નફલ રોઝા રાખે. અને તેને માટે રસુલુલ્લાહે ઝકાત ખયાન કરી તો તેણે કહ્યું કે શું મારા પર તે સિવાય પણ આપણું ફરજ છે ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નહીં. પણ આપે તું નફલ આપે. ફરી તે પુરૂષ આ કહેતો પાછો પ્રયો કે ખોદાની કસમ હું એથી કંઈ વધારીશ નહીં અને એથી કંઈ ઘટાડીશ નહીં. ત્યારે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો એણે સાચું કહ્યું છે તો તે મતલબે પોહોંચ્યો. અને એક રિવાયતમાં છે કે એના આપની કસમ એ મતલબે પોહોંચ્યો જો એણે સાચું કહ્યું. અથવા એના આપની કસમ તે જનતમાં દાખલ થયો જો એણે સાચું કહ્યું.

ફાયદો હજરતે (સલ) હજીને વર્ણવ્યું નહીં કારણ કે તેનો અવાલ ઇસ્લામના દરેક રૂકનનો નહોતો. અને આ જે તેણે કહ્યું કે “ હું એથી કંઈ વધારીશ નહીં અને એથી કંઈ ઘટાડીશ નહીં. ” એટલે આ ફરજ ચીજોમાં હું પોતાના તરફથી વધારો ઘટાડો કરીશ નહીં. એની આ મતલબ નથી કે હું ફરજ સિવાય સુનત નફલ અદા કરીશ નહીં. અને હજરતે (સલ) જે તેના આપની કસમ આધી તે અરબોની ટેવ પ્રમાણે છે, હજરત (સલ) ની જખાનથી નીકળી ગયું તેને માન આપવાની મતલબ નહોતી. અથવા ખોદા સિવાય બીજા કોઈની કસમ આવાની મનાઈ એ પછી થઈ હશે.

૧૫૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આબ્દેશા-

(૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પાંચ જનાવરો સધળાં બદખત છે. એ હરમમાં કતલ થાય. (૧) કાગડો (૨) ચીલ (૩) વીછુ (૪) ઉંદર અને (૫) કડનાર કુતરું.

ફાયદો જ્યારે મકકામાં એઓનું મારી નાંખવું દુસ્ત થયું તો બીજી જગ્યા વધારે દુસ્ત થયું નોંધવું.

૧૫૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સાત શખ્સોને અલ્લાહ પોતાના સાચા (છાયા) માં રાખશે તે દિવસે કે જ્યારે તેના છાયા વગર કોઈ છાયા હશે નહીં.* (૧) ઇમામ અહલ કરનાર (૨) જીવાન જે ઉગતી જીવાનીથી અલ્લાહની બંદગીમાં રહેા. (૩) તે પુરુષ કે જેનું દિલ મસજીદો તરફ લાગેલું છે (૪) તે બે પુરુષો કે જેઓએ અલ્લાહને માટે દોસ્તી કરી હોય. ભેગા થાય તો એ પર અને જૂદા પડે તો એ પર (૫) તે પુરુષ કે જેને માલવાળી ઇજ્જતવાળી અને ખુબસૂરતીવાળી સ્ત્રી ખુલાવે (એટલે બદકારી માટે) અને તે કહે કે હું ખોદાથી ડરું છું. (૬) તે પુરુષ કે જે કંઈ સદકો કરે ફરી તેને એવી રીતે છૂપાવે કે તેના ડાબો હાથ નહીં જાણે કે તેના જમણા હાથે શો સદકો કર્યો છે. અને (૭) તે પુરુષ કે જે ખાલી ઘરમાં અલ્લાહની યાદ કરે ફરી તેની બંને આંખો વહે (એટલે ખોદાના ખોદથી રડયો)

* છાયાની એક મતલબ મદદ તથા માનની પણ છે. તો એ લોકોને કયામતમાં ખોદા તરફથી મદદ થશે તથા માન મળશે. ગુ. મો.

૧૫૨૯ મુસલિમમાં આએશા (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દશ ચીજો પેદાએશી સુનત છે (૧) મૂછ કાતરવી (૨) ડાઠી લમ્બાવવી (૩) દાંતણુ કરવી (૪) નાંખમા પાણી લેવું (૫) નખ કાપવા (૬) આંગળીઓની નેડ ધોવી [કે જેથી મેલ જમે નહીં] (૭) બગલના વાળ દુપવા (૮) દુડી નીચેના વાળ બોડવાં. (૯) પીશાબ પછી પાણીથી ઇસ્તીન ને કરવો. રાવી કહે છે કે હું દશમીને ભૂલી ગયો પણ તે કાગળો કરવો છે” એટલે સારી રીતે યાદ નથી પણ ફરીના (સમ્બંધ) થી જણાય છે કે દશમી ચીજ કદાપી કાગળો કરવો છે.†

૧૫૩૦ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ચાલીસ બાબતો છે તેમાંની ચઢત બકરી ભેટ કરવી છે (કે તેનું દૂધ પીયા કેર) એમાંની કોઈ બાબતને સવાબની આશાથી તથા તે વિષે થઇલા વાયદાને સાચવીને કરશે તો તે થી તેને અલ્લાહ જનતમાં દાખલ કરશે.

ફાયદો આ હદીસમાં તે ચાલીસ બાબતોનું ખુલાસાવાર વિસ્તારથી બયાન કર્યું નથી. કદાપી ભલાઈ કરવાની જાતીયો મતલબ છે એટલે મખલૂકને તરેહ તરેહના પ્રાયદા પોહોંચાવવા.

† કાજ અયાજ (૨હ) કહે છે આ દશમી કદાપી ખતના કરવી છે જેનું બયાન હદીસ ના ૧૩૨૪ માં છે અને પેદાએશી સુનત છે એટલે દરેક ઇનસાન જેમાં ઇનસાનપણું છે તે આ દશ ચીજોને પસંદ કરે છે. તો દાઠી લમ્બાવવી અને મૂછો કાતરાવવી એ ઇનસાનીયતથી તથા માણસના ખવાસથી છે. ગુ. મો.

✽ રસલ ૨ ✽

આ રસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે વલ્લજી શબ્દથી કસમ છે.

૧૫૩૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ છે કે જેના કબજમાં મારો જાન છે. જે કોઈ આ ઉમ્મતના ચઢુદી તથા

ખ્રિસ્તીથી મારી બાબત સાંભળીને જે હું લાવેલો છું તે પર ઇમાન નહીં લાવશે તો તે દોજખીમાંથી જ થશે.

ફાયદો ઉમ્મત બે તરેહની થાય છે એક

ઉમ્મતે દાવત એટલે જેઓને ઇસ્લામ તરફ નોતર્યાં. એમાં કાફર તથા મુસલમાન બંને દાખલ છે. બીજી ઉમ્મતે ઇબ્નઅલ અટલે જે લોકો ઇમાન લાવ્યા એમાં માત્ર મુસલમાન દાખલ છે. આ હદીસમાં ઉમ્મતથી મતલબ ઉમ્મતે દાવત છે. યહીદી તથા ખ્રિસ્તીને ખાસ કરીને એટલાં માટે વર્ણુયા કે જ્યારે તેઓ અહલે કિતાબવાળા હોવા છતાં હજરત પર ઇમાન લાવવું તેઓ પર ફરજ થયું તો બીજાઓ પર ઇમાન લાવવું વધારે ફરજ થશે. આ હદીસથી જણાયું કે જ્યાં હજરત (સલ) ની તથા દીન ઇસલામની ખબર નહીં પોહોંચી હોય તો તે લોક લાચાર છે તેઓથી માત્ર ખોદાની તોહીદ (અંકતા) નો સવાલ થશે પેગમ્બરીની પૂછ થશે નહીં.

૧૫૩૨ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મોહમ્મદનો જાન છે બેશકક તમારામાંના એક ઉપર એવો દિવસ આવવાનો છે કે તે મને જોશે નહીં. અને તેની પાસે માલ ઓલાદ હોવા છતાં તે મને જુએ એ તેને માલ ઓલાદ કરતાં વધુ પ્યારું થશે.

ફાયદો આ હદીસમાં હજરતે (સલ) પોતાના મોતનો ઇશારો કર્યો છે. કે જેથી સહાબા હજરત (સલ)ની સંગતને મોટી હાલત સમજે. હજરત (સલ)ના દીદારની આ તાસીર હતી કે દમપરદમ યકીન પૂર્ણ થવું જવું હતું. નેક ચલણુ સારો સ્વભાવ આવતા જતા હતા. માટે સહાબાને પોતાની બાષડી બચ્ચા અને માલ કરતાં હજરત (સલ) ની સંગત ઘણી વહાલી હતી. એટલુંજ નહીં પણ હમણા પણ મોહમ્મદી આશોકોનો એવાજ હાલ છે કે ખ્યાબમાં હજરત [સલ] ના દીદાર મળવા ઉપર તમામ જહાનને કુરઆન કરે છે

૧૫૩૩ મુસલિમમાં હનજલા બીન એસિદી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના કબજમાં મારો જાન છે. જે હાલત પર તમે મારી પાસે રહો છો અને યાદે છલાહી કરો છો તેવી હાલતમાં જે હમેશા રહો તો તમારા બીજાણીમાં તથા તમારા માર્ગોમાં જરૂર તમારેથી ફિરશતા માસાફહો (મુલાકાતનું હાથ મેળવવું) કરે. પણ એા હનજલા !

કદી અલ્લાહની યાદ છે અને કદી દુન્યાનો કારોબાર છે. આ હજરતે [સલ] ત્રણવાર ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાબીહમાં હનજલા (રદી) થી રિવાયત છે કે હું તથા સિદીકે અકબર (રદી) હજરત ની પાસે ગયા. મેં કહ્યું એા રસ્લુલ્લાહ (સલ) ? હનજલા તો મુનાફિક થયો છે. હજરતે ફરમાવ્યું કે કેવી રીતે ? મેં કહ્યું કે અમે લોક જ્યારે આપની સેવામાં રહીએ છીએ અને આપ અમને દોજખ જનત યાદ દેવડાવો છો તો જાણે અમે આખરો જ્નેઇએ છીએ. ફરી જ્યારે અમે હજરત (સલ) પાસેથી જઇએ છીએ અને બીબી બચ્ચામાં તથા કારબારમાં લાગીએ છીએ તો ઘણી વાતો બૂલી જઇએ છીએ. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે હમેશા હજુરી (ખોદાનું) ખ્યાન) બનેલી રહે તો માણસથી તદ્દન આ જહાનનો કારબાર કોરે રહે અને ફિરશતાનો આલમ નજરે પડે. માટે તે હાલત હમેશા રહેતી નથી. એને મુનાફિક પાણું જાણવું જ્નેઇએ નહીં. કારણ કે ગફલતનું આવવું હિકમતથી કાઢ નથી.

શેઅર.

ગફલત બ જહાં અગર ન ખૂદે
અજ ઉમર દમે બસર ન ખૂદે*

૧૫૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જાન છે ખચીત તમે મારી નજદીક સર્વ લોકોથી વધારે વહાલા છો. એ વાર ફરમાવ્યું. ” એટલે અનસારીઓ.

૧૫૩૫ બોખારીમાં અબુ સમદિ તથા કતાદા બીન નોઅમાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના કબજમાં મારો જાન છે ખચીત તે કુલ હોવલ્લાહ તરતીયાંશ કુરઆનના બરાબર છે. જા

* અર્થ—જહાનમાં જે ગફલત નહોતો હોતો એક શ્વાસ પણ પૂરો થતો નહીં. ગુ. મો.

જા જેના એક અર્થ આ છે કે કુલ હોવલ્લાહ પદવાથી તરતીયાંશ કુરઆનનો સવાબ થાય છે. એને બીજે અર્થે હદીસ નાં ૨૫૬ માં બયાન થયો છે.

૧૫૩૬ મુસલિમમાં અયુ જરે (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે ખતી તેના વાસણ આકાશના નાના મોટા તારાઓની ગણતરીથી વધારે છે. જુઓ અધારી રાતમાં જ્યારે વાદળા ન હોય તે તારા ઘણા ચમકે છે તેવી રીતે તે ઘણા છે. જનતના વાસણ જે કોઈ તેથી પીશે તે છેવટના વખત સુધી તરસો રહેશે નહીં (એટલે તે હમેશા ટસ રહેશે) જનતથી એ નળ તેમાં પડે છે. જે કોઈ તેનાથી પીએ તે તરસો થાય નહીં. તેની પોહોલાય લખ્યાણ અમ્માનથી એલા સુધી જેટલી છે તેનું પાણી દૂધથી વધારે ઉજળું છે. અને મધથી ઘણું મીઠું છે. " જ્યારે અયુ જરે કહ્યું આ રસુલુલ્લાહ હોજે કાસરના વાસણ કેટલાં છે ત્યારે આ હજરતે તેમને કહ્યું.

ફાયદો અમ્માન અને એલા શામમાં શે-હેરો છે.

૧૫૩૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે જેવી રીતે પારકું ઊંટ હોજ ઉપરથી દૂર કરવામાં આવે છે તેવી રીતે હું મારી હોજ કાસરથી કેટલાક પુરષોને દૂર કરીશ. *

ફાયદો એટલે કારેરા મુનાફિકા અને મુરત-દો હોજે કાસરથી હાવાશે.

૧૫૩૮ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે જ્યાં સુધી તમે ઇમાન નહીં લાવશો જનતમાં જશો નહીં. અને જ્યાં સુધી આપસમાં મોહબ્બત પે-દા નહીં કરશો ત્યાં સુધી પૂરા ઇમાનદાર થશો નહીં. શું હું તમને એક ચીજ એવી નહીં બતાવું કે જ્યારે તેને તમે કરશો તો આપસમાં દોસ્ત થશો. તમે સલામ કરવાને આપસમાં રિવાજ આપો.

ફાયદો જનત મળવી ઇમાન ઉપર અટકેલી છે. અને ઇમાન મોહબ્બત ઉપર અટકેલું

છે. પ્રરી હજરતે (સલ) જનત મળવાનો સિદ્ધેલો માર્ગ બતાવ્યો. એટલે અરસલામો અલૈકુમ કરવી. સલામ કરવાથી મોહબ્બત વધે છે કે એ લલી દોઆ છે. એટલે ખાદા તને દરેક બલાથી સલામત રાખો. અને દસ્તુર છે કે આદમી પોતાના ખેર ખ્વાહ દોઆ માંગનારને પોતાનો દોસ્ત બણે છે તો તે પણ તેનાથી મોહબ્બત કરે છે. જો કે સખાવત અને એહસાન કરવું પણ મોહબ્બતનું કારણ છે પણ એહસાન તથા સખાવત સઘળી જહાનના મુસલમાનોથી થઈ શકતી નથી અને સલામ આસાન વાત છે જે દરેકથી થઈ શકે છે. માટે હજરતે (સલ) એને ખાસ કરીને બતાવી. પણ અફસોસ અજબ ઉલટો વખત થયો છે કે જહાલત અને ગરને લીધે કેટલાક લોકો સલામ કરવાથી નાખુશ થાય છે એટલુંજ નહીં પણ (સલામથી ઉલટા) અદાવત પર કમર બાંધે છે. મોહબ્બત અને ખેર ખ્વાહીની ચીજ તે ઉલટાઓની નજદીક અદાવતનું કારણ થઈ.

૧૫૩૯ બોખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે તમારા માંનો કોઈ પૂરો ઇમાનદાર થતો નથી જ્યાં સુધી કે હું તેની નજદીક તેના બાપથી અને તેના છોકરાથી વધારે વહાલો નહીં થાઉં. †

ફાયદો એટલે જ્યારે મારી રગમન્દીને બાપ બેટાની રગમન્દી પર ઐફા રાખે ત્યારે પૂરો ઇમાનદાર બને.

૧૫૪૦ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે કોઈ બંદો જ્યાં સુધી પોતા માટે જે ચીજ પસંદ કરે છે તે પોતાના પડોસી માટે અથવા પોતાના બાઈ માટે નહીં પસંદ કરશે ત્યાં સુધી પૂરો મુમીન થતો નથી.

૧૫૪૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે જરૂર તમને કેયામતને દિવસે આને અમતનો સવાલ (પૂછ)

* આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૩૩૩ માં છે. ઝા. મે.

† આ હદીસનું વધુ બયાન હદીસ નાં ૬૩૭, ૬૪૩ તથા ૧૫૨૩માં છે. ઝા. મે.

થશે તમને તમારા વરથી જુએ કહાડયા ફરી તમને આ નેઅમત મળ્યા વખર પાછા ફર્યા નથી” આ હજરતે (સલ) અયુ બકર તથા ઓમર (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો એનો પૂરો કિસ્સો સાતમાં અધ્યાયમાં આવી ગયો* કે હજરત (સલ) તથા સિદીક તથા ફારક (રદી) જુએને લીધે એક અનસારીને ઘેર ગયા. મેમાનીના ખાણથી જ્યારે સારી રીતે ધરાયા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ સવાલ થવાનો કે નેઅમતને ખોદાની તાબેદારીમાં ખરચી અથવા નાફરમાનીમાં.

૧૫૪૨ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે જ્યારે તે તમને સાચુ કહે છે તો તમો તેને મારો છો અને જ્યારે તે તમને જૂઠું કહે છે તો તમો તેને છોડો છો.” એટલે બનીલ હજ્જનના કાળા યુલામને કે જે બદરને દિવસે પાણીના ઢિંટો ઉપર હતો.

ફાયદો જંગે બદરમાં જ્યારે હજરત (સલ) નું લશ્કર ઉતર્યું ત્યારે હજરત (સલ) ના સહાયા એક કાળા રંગના યુલામને પકડી લાવ્યા જે કોરેશના પાણી ખેંચનાર ઢિંટોમાં હતો. અને પૂછ્યું કે અયુ સુફ્યાન તથા તેના લોક ક્યાં છે? તેણે કહ્યું કે હું તેઓને જાણતો નથી પણ અયુ જહલ વગેરે તો પ્રલાણી જગ્યા ઉપર છે. ત્યારે સહાયા તેને મારવા લાગ્યા તેણે મારના ડરથી કહ્યું કે અયુ સુફ્યાન વગેરે પણ છે. તો સહાયાએ તેનો છોડ્યો. ફરી બીજી વાર તેને પ્રશ્ન્યું તેણે કહ્યું કે મને અયુ સુફ્યાનની ખબર નથી. પણ અયુ જહલ વગેરે તો છે. સહાયાએ તેને ફરી માર્યો. અને હજરત (સલ) નમાઝ પઢતા હતા. જ્યારે હજરતે આ હાલ જોયો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૫૪૩ જોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે જરૂર ધણો જલદી આદેલ હાકેમ થઈને તમારામાં મરથમતો છોકરો (પ્રસા) ઉતરશે ફરી તે સુલીને તોડશે જુએને કતલ કરશે અને જી-

અયાને ગેરવશે અને માલ એટલો વધી જશે કે તેને કોઇ લેશે નહીં.

ફાયદો કેઅમતની નજદીક ઇમામ મહદીના વખતમાં હજરત ઇસા (અલે) આસમાનથી ઉતરશે અને ખ્રિસ્તી ધર્મને હઠાવશે મોહમ્મદી દીન પર ચાલશે. સલીબ જે સુલીની શિકલ ઉપર થાગ છે તેને કહે છે જેવી આ શિકલ ખ્રિસ્તીઓ આ શિકલને ધણું માન આપે છે. કારણ કે તેઓના માનવા પ્રમાણે હજરત ઇસા (સલે) સુલી ઉપર મરાયા. અને જો કે આ વખતમાં નસારાથી જીએ લેવો દુસ્ત છે પણ હજરત ઇસા (અલે) પોતાના વખતમાં નસારાથી જીએ કબૂલ કરશે નહીં. જો તેઓ ઇમાન નહીં લાવશે તો તેઓને કતલ કરશે.

૧૫૪૪ જોખારી તથા મુસલિમમાં સઅદ બીન અયુ વકાસ તથા અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે કદી પણ કોઇ માર્ગમાં શૈતાન તને ચાલતો મળ્યો છે તો તે તારા માર્ગ સિવાય બીજા માર્ગમાં જ ચાલ્યો છે. આ સઅદ (રદી) ની રિવાયત છે. અને અયુ હોરેરા (રદી) ની રિવાયતમાં શબ્દ “કતો” સાલેક ફજ્જનના શબ્દથી આગળ છે (પણ મતલબમાં કંઈ ફેર નથી)” આ હજરતે [સલ] ઓમર ફારક (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાબીહમાં રિવાયત છે કે ઓમર ફારક (રદી) હજરત (સલ) ની સેવામાં હાજર થવાની રજા લીધી. અને હજરત (સલ) ની પાસે કોરેશની સ્ત્રીઓ પુકારી પુકારીને વાતો કરતી હતી. જ્યારે ઓમર ફારકના આવવાની ખબર થઇ તો સર્વ પરદામાં થયો. ઓમર ફારક અંદર આવ્યા તો હજરતને હસતા જુએ છે ત્યારે કહ્યું કે ઓ રસલુલ્લાહ (સલ) ખોલ આપને ખુશ રાખે આપના હસવાયું કારણ શું છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને આ સ્ત્રીઓથી તાબુબ થયું. તેઓ મારી પાસે વાતો કરતી હતી જ્યારે તમારો અવાજ સાંભળ્યો તો સર્વ પરદામાં થઇ ઓમર ફારકે ઓમરતોને કહ્યું ઓ પોતાના જનોની દુશ્મનો? તમો મારેથી ડરો છો. અને રસલુલ્લાહથી ડરતી નથી. એવો

તોએ ક્યું હા, અમે તમારેથી ડરીએ છીએ. કારણ કે તમારો સ્વભાવ આકરો છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તારા આકરો પણ તથા મજબૂતીને લીધે શૈતાની કામ તારી પાસે ફટકવા પામતાં નથી. હરામ કામેની તો વાત શી પણ મુખાહ કામ પણ તારી આગળ કરવાથી લોકો ડરે છે. હજરત (સલ) ના વખતમાં એમર ફારકને ઇનીસપેક્ટર (મોહતસેય) નું કામ સોંપાયલું હતું માટે લોકો તેમનાથી ડરતા હતા. દસ્તુર છે કે ચોર જેવી રીતે કોટવાલથી ડરે છે તેવી રીતે રાજાથી ડરતા નથી. અને એટલી વાતથી કોઈ શખ્સ કોટવાલને રાજાથી અફળ જાણતો નથી. તેવીજ રીતે આ હદીસથી એમર ફારક (રદી) ની ફજલત હજરત (સલ) ઉપર સિ-

દ્ધ થઈ શકતી નથી.

૧૫૪૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન્મ છે. કોઈ પણ પુરૂષ પોતાની સ્ત્રીને ખીંછાણા તરફ યુદ્ધાવશે ફરી તે નકાર કરશે તો જ્યાં સુધી તે પુરૂષ તેણીથી રાજી નહીં થાય ત્યાં સુધી આસ-માનવાળો* તેણી પર શરમે છે.

ફાયદો એટલે સ્ત્રીને પોતાના પતીથી આ કામમાં નકાર કરવો ફરજત નથી. કેમકે એથી ખોટા નારાજ થાય છે.

* એટલે અલ્લાહ. અથવા ફિરશતા કારણ કે ખીજ હદીસમાં છે કે ફિરશતા તેણી પર લાન-ત કરે છે. ગુ. મો.

✽ ✽ ફસલ ૩ ✽ ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે શબ્દ વલ્લાહથી કસમ છે.

૧૫૪૬ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ હું દિવસમાં સિ-તેર વારથી વધુ ખોદા પાસે બખ્શીશ માંગું છું [ઇસ્તિગદાર કરું છું] અને તેની તરફ તોખા કરું છું.†

ફાયદો ખીજ હદીસમાં ઇસ્તિગદારને સો વાર ફરમાવી છે. આ હદીસમાં ઇસ્તિગદાર તથા તોખા કરવાનું ઉત્તેજન (તરગીબ) છે. એટલે જ્યારે પેગમ્બર માસૂમ [નિરાપરાધી] સિ-તેરથી વધુ વાર ઇસ્તિગદાર કરે તો ખીજ ગુનેહગાર લોકોને ઇસ્તિગદાર તથા તોખા કરવી જરૂર લાગે-મ. મદ.

૧૫૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં મિસ-વર ખીન મખરમા તથા મરવાન ખીન હકમ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ ખમીત હું અલ્લાહનો રસૂલ છું અગર જો તમેએ અને જૂઠ્ઠાઓ. લખ મોહમ્મદ ખીન અબ્દુલ્લાહ" આ હજરતે હોદ-

† આ હદીસનું કેટલુંક જવાન હદીસ નાં ૪૬૬માં તથા તેની મોઢમાં છે. ગુ. મો.

ખીયાના વખતમાં ફરમાવ્યું.

ફાયદો દિનજીતે છઠ્ઠે વર્ષે હજરત [સલ] ઉમરો કરવા આદ્યા. જ્યારે મકાનો પાસે હોદે-ખીયાની મજલે પોહોંચ્યા તો કાફેશના કાફેરાએ હજરત [સલ] ને રોક્યા અને આ વાત પર સુલહ થઈ કે આ વર્ષ વગર ઉમરો કરે હજરત [સલ] પાછા ફરે અને આવતા વર્ષે ઉમરા માટે પધારે. હજરતે (સલ) સુલહ નામું લખાવ્યું કે "આ સુલહ નામું છે જે પર મોહમ્મદ રસૂલુલ્લાહે સુલહ કરી" કાફેરાએ ક્યું કે અમે મોહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ લખી આપતા નથી પણ મોહમ્મદ ખી. અબ્દુલ્લાહ લખો. જો અમે તમને રસૂલુલ્લાહ જાણતે તો તમારેથી શા માટે લડતે? અને મક્કે જવાથી કેમ રોકતે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને મોહમ્મદ રસૂલુલ્લાહના શબ્દને કાપી મોહમ્મદ ખી. અબ્દુલ્લાહ લખ્યો.

૧૫૪૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ તમારામાંના કોઈ પોતાની કસમ ઉપર તેના ધરવાળાઓની આપતમાં

અરેલો રહે તે અલ્લાહની નબીક ધણું યુનાહનું કામ છે આથી કે તે અલ્લાહે તેના પર ફરજ કરેલો કરો આપે.

ફાયદો એટલે જો કે કસમને નિલાવવી બેહતર છે પણ જેમાં પોતાના ધરવાળાઓને કંઈ નુકસાન પોહોચે તો તેમાં કસમને તોડવી અને કફારો આપવો અફજલ છે. “કે આજુરદને દિ-લે દોસ્તાં જહલસ્ત, વ કફારએ યમીન સહલ”.*

૧૫૪૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા તથા અયુ શોરેહ બોખાઈ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ ઈમાન લાવતો નથી. ખોદાની કસમ ઈમાન લાવતો નથી ખોદાની કસમ ઈમાન લાવતો નથી. કોકોએ કયું આ રસુલુલ્લાહ કોણ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે શખ્સ કે જેના પડોસી તેની તકલીફથી નિડર [ખોખાઈ] નહોત.

ફાયદો આથી જણાયું કે પડોસીઓ બ-

* અર્થ—દોસ્તોનું દિલ દુઃખવડુ અજ્ઞાનતા છે અને કસમનો કફારો આપવો સહેલ છે. શા. મો.

લાઈ કરવી ફરજ છે અને તેને દુઃખ આપવું હરામ છે.

૧૫૫૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ બીન આબ્બ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ જો ખોદાની મેહર નહોત તો અમને માર્ગ નહીં મળતે અને ન અમે સફકો કરતે, અને ન અમે નમાઝ પઢતે. તો તું અમારા પર નચિન્ત પણ મોકલ. અને જો અમે મુશરેકોથી બીડીએ તો અમારા પગ જમાવ (એટલે લડાઈને વખતે અમારા પગ હટ નહીં) અને મુશરેકોએ અમારા પર જીવાદતી કરી છે (સરકશી કરી છે). જયારે તેઓ પ્રિતના ફસાદનો ધરાદો કરે છે તો અમે તેઓની વાત માનતા નથી.

ફાયદો સને ચોથીમાં કફિરાઓ હજરત (સલ) પર હલ્લો કર્યો. હજરતે (સલ) બચાવ માટે મદીનાને આસપાસ ખામ ખોદાવી. હજરત (સલ) ખાધથી મારી કાઢતા હતા અને આ હદીસ ફરમાવતા હતા.

❀ ફસલ ૪ થી ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે સીન છે.

૧૫૫૧ મુસલિમમાં ઉકબા બીન આમેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુલકો હવે તમારે માટે ફતેહ થશે. અને અલ્લાહ તમને ખસ છે. તો તમને માલ વેહે-ચવાની ગફલત થાકવે નહીં. *

ફાયદો એટલે રમ ધરિન અને તોરાન ફતેહ થશે. અને જેહાદ કરનારાઓના ફાલામાં ધણો માલ આવશે. તો ફરમાવ્યું કે એવું ન થાય કે તમો માલના વધારામાં જેહાદ કરવાથી ગફલત કરો. હજરત (સલ) ખાદ જે ફતેહ થઈ તેની આ હદીસમાં ખખર છે તથા જેહાદ કરવાની

તરગીબનો ધશારો છે.

૧૫૫૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હવે ફિતનો ઉડવાનો તેમાં બેસનારો ઉભા રહેનાર કરતાં સારો છે. અને તેમાં ઉભો રહેનાર ચાલનાર કરતાં સારો છે. અને ચાલનાર દોડનાર કરતાં સારો છે. જે તેમાં અંખશે તો તે તેને ખેચી લેશે. તો જે કાઈ પનાહ કે બચાવ લેવાની જગ્યાને બુચે તો તેથી તે બચાવ કરે.

ફાયદો હજરત (સલ) પછી જે ફસાદો પ્રકટ થયા તેનો આ હદીસમાં ધશારો છે. જેમ કે હજરત ઉસમાન (રદી) ની શહાદત. એટલે જગતમાં ફેલાનારા ફસાદનો બચાવ અર્થ શક-તો નથી તો તેમાં વધુ કોશીશ કરનાર કરતાં

* શરહ મશારેકમાં જે અર્થ લખાયા છે તે પ્રમાણે તરજુમો આવી રીતે છે “તો તમારામાંનો કંઈ તીરની રમત કરતાં થાકે નહીં.” એટલે જેહાદની હમેશ તૈયાની રહી કરવી. શા. મો.

થોડી કોશીશ કરનાર બેહતર છે. એજ માટે ધ-
ણુ સહાઆએ ફિતના અને ફસાદના વખતમાં ખૂણે
બેસવું અખત્યાર કચું હતું.

૧૫૫૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હામેદ સાએદી (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું કે આજની રાત્રે હવા સખત
ચાલશે, તેમાં કોઇ ઉમેા રહે નહીં. તો જે-
ની પાસે ઊંટ હોય તે તેની દોરડી મજબૂત
બાંધે. ” આ હજરતે (સલ) તબૂકમાં ફરમાવ્યું.

ફાથદો સને નવ હિજરીએ મુલકે શામમાં
હજરત (સલ) જંગે તબૂકમાં ગયા. તો ત્યાં
એક રાત્રે આ હદીસ ફરમાવી. જેમ કે તે રાત્રે
ઘણી સખત આંધી (વાવાઝરકુ) ચાલી. એક શખ્સ
ત્યાં ઉમેા હતો તેને આંધીએ ઉડાવીને તપના
પહાડ પર પટકયો. તપનો દેશ તબૂકથી કેટલાક
દિવસના માર્ગે ઉપર છે.

૧૫૫૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અલી
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે આખરી જમાનામાં હવે એક કામ નીકળ-
વાની, થોડી ઉમરની, અદ્વ પુદ્ધિની, સારા લોકો
જેવી વાતો કરશે કુરઆન પઢશે. (પણ) તેઓના
ગળાની નળીથી નીચે ઈમાન ઉતરશે નહીં. (એ-
ટલે ઈમાનની કંઈ અસર થશે નહીં.) જેવી

રીતે તીરશિકારમાંથી નીકળી જાય છે તેવી રીતે
તેઓ દીનથી નીકળી જશે. તો તેઓ જ્યાં તમને
મળે ત્યાં તેઓને કતલ કરો. કેમકે જે તેઓને
કતલ કરશે તેને તે કતલ કરવામાં સવાબ છે
અલ્લાહની નજદીક કેયામતને દિવસે.

ફાથદો આ લોકથી મતલબ ખારજીઓ
છે કે જેઓને અલી મુરતબ (રદી) એ કત-
લ કર્યાં.

૧૫૫૫ મુસલિમમાં અબુ હારેરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
મારી પાછળી ઉમ્મતમાં હવે કેટલાક લોકો થશે
જેઓ તમને એવી વાતો કહેશે કે જે તમે
સાંભળી નથી અને ન તમારા બાપ દાદાઓએ.
તો તમો તેઓથી બચતા રહો.

ફાથદો આ હદીસમાં બિદઅતવાળાઓનું
વર્ણન છે જેઓ ઇસ્લામ વિરૂધ્ધ તથા મુસલ-
માનોના ઇજ્મા વિરૂધ્ધ નવા કામોને ચાલુ કરે
છે. કાંતો જૂહી હદીસો બનાવીને અથવા કાંતો
અવલીયા અલ્લાહને નામે લગાડીને અથવા કાંતો
ઇમામોને નામે લગાડીને. આ હદીસથી સાફ
જણાયું કે વગર જાએ કોઇ વાત માનવી નજ
નેઇએ. કેમકે એમાં દાન બગડે છે. એજ માટે
હજરો બિદઅતો દુન્યામાં ફેલાઇ ગઇ છે.

❀ ફસલ ૫ મી ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાસે મોખરા નો સંગો છે.

૧૫૫૬ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કે-
યામતને દિવસે જનતના દરવાજા પર આવીશ,
ફરી હું બોલાવીશ. તો ચોક્કીદાર કહેશે કે તું
કોણ છે? હું કહીશ કે મોહમ્મદ છું. ફરી
તે કહેશે કે મને તારે માટેજ હુકમ થયો છે
તારાથી પ્રથમ કોઇને માટે બોલીશ નહીં.

૧૫૫૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું તમને ચાર ચીજની
આજ્ઞા કરું છું અને ચાર ચીજની રોકાણ કરું

છું. (૧) અલ્લાહ પર ઈમાન લાવવાની સાક્ષી
આ વાતની આપવી કે અલ્લાહ સિવાય કોઇ પૂ-
જ્ય નથી. અને મોહમ્મદ અલ્લાહના રસૂલ છે
(૨) નમાઝ પઢા કરવાની (૩) ઝકાત આપવાની
અને (૪) જે તમને લઝાઇમાંથી લુટ (ગનીમત)
મળે તેનો પાંચમે ભાગ આપવાની. અને તમને
મનાઈ કરું છું (૧) તુમણીથી (૨) લીલા ત્રણથી
(૩) નકારથી અને (૪) મોઢૈયરથી ” આ હજર-
તે (સલ) અબ્દુલ કેસના આવેલા લોકો (ડીપોટ-
સન) ને ફરમાવ્યું.

ફાથદો તે વખતમાં શરાબના ચાર તરેહ

હના વાસણુ વપરાતાં હતાં- એક તો તુમડી ખીજી લીલા ઘડો જોવો કે લીલી અંરણી. ત્રીજી નકીર એટલે અજુરના લાકડામાં ફેરીને બનાવેલું. અને એથી મોંકર એટલે (લખોટાં અથવા) રોગન લગાડેલું જેમાં ડામર મેળવાયેલું હોય. જ્યારે દારૂ દરામ થયો તો હજરતે (સલ) તેના વાસણો વાપરવાની પણ મનાઈ કરી કે કેથે (વાસણુ જોઈ) શરાબ પીવાનું યાદ આવે નહીં. જ્યારે શરાબ પીવાની આદત છૂટી તો છેવટે આ વાસણો વાપરવાની પણ છૂટી આપી. જેમકે ખીજી હદીસ માં આ વાત છે.

* ૧૫૫૮ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તારા સાથીઓ ફિદ્યો [જન છોડાઈ] લેવાને લીધે મારી સામે કરવામાં આવ્યા તેથી હું રડું છું. તેઓને અગમ્ય આ ઝાડની પાસે મને દેખાડવામાં આવ્યો. ” આ હજરતે [સલ] બદરને દિવસે ઓમર (રહી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જંગે બદરમાં ફોરેશના સિતેર કાફેર પકડાયા. હજરતે [સલ] તેઓની બાબતમાં સલાખાને સલાહ પૂછી. સિદ્દીક અકબરે (રહી) કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ આ લોક તારી કામ છે, એઓને છોડી દો, કદાપી એઓ મુસલમાન થશે. અથવા એઓથી મુસલમાનો ઉત્પન્ન થશે. અને છોડવાને બદલે એઓથી ફિદ્યો લ્યો. એ લોકો આપશે, કે હજરત [સલ] ના સલાખા (તે રૂપી-યાથી) સામાન ફરીને શકિત મેળવે. અને દારૂ કે આજમે (રહી) કહ્યું ઓ હજરત ! આ લોકોએ આપને જુઝ્યા છે અને આપને વતનથી બે વતન કર્યા છે આપ આ સધળાની ગરદન મારો. જ્યારે ધણા સલાખાની સલાહ હજરતે [સલ] ફિદ્યો લેવાની જોઈ તો હજરતે [સલ] ફિદ્યો લખતે તેઓને છોડીયા. ફરી આ મજમુનની આ-યત ઉતરી કે “ પેગમ્બરને ફિદ્યો લેવો લાયક નહોતો ” તો હજરત [સલ] તથા અયુ બકર સિદ્દીક (રહી) એક ઝાડની નજદીક રોવા લાગ્યા. ઝાડકે આજમે [રહી] કહ્યું ઓ હજરત (સલ) ! આપ શા માટે રો છો ? મને બતાવો કે હું પણ રડું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને એક રિવાયમાં આવી રીતે છે કે જે

અગમ્ય આવતે તો ઓમર સિવાય કોઈ બગતે નહીં. કારણ કે માલ લેવાની તેમની મરજી નહોતી. આ હદીસથી સાફ જણાયું કે જે બાબતમાં વહી નહોં થતી તો હજરત (સલ) તેમાં એજતેહાદ (અનુમાન) કરતા હતા. જે તેમાં કંઈ ચુક થતી તો અલ્લાહ જલદીથી ખબર કરતો.*

૧૫૫૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું તમારા ખ્યાબને જોઈ છું તે પાછલી સાત રાતને બરાબર થયો છે. તો જે કોઈ તે (શયેકફર) ને હું હતો હોય તે તેને પાછળી સાત રાતોમાં હુટે.

ફાયદો શયે કફરને હજરતના સહબાએ ખ્યાબમાં જોઈ. કોઈએ તેવીસમીએ કોઈએ પચીસમીએ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે રમઝનની પાછલી એકાદની રાતોમાં શયે કફર જરૂર છે. જેને શોખ હોય તે તલાશ કરે. એટલે સર્વ એકાવાળી રાતોમાં જાગતો રહે અને ધ્યાન કરે. આખર એમાં કોઈ તો હશે.

૧૫૬૦ બોખારીમાં અયુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓ હા-રેસાની એલાદ હું તમને જોઈ છું કે તમે હરમથી નીકળી ગયા છો. (એટલે મદીનાના હરમથી બહાર છો) ફરી હજરતે તેઓ તરફ જોઇને કહ્યું, નહીં, તમે તો હરમમાં છો. અને મુસલિમે અયુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત કરી છે કે ખચીત રસૂલુલ્લાહે (સલ) મદીનાની આસપાસ બાર માઇલ હેમા (રમના) ઘેરવ્યું છે.

૧૫૬૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું સાક્ષી આપું છું કે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી અને ખચીત હું અલ્લાહનો રસૂલ છું. કોઈ પણ બંદો એમાં શક કર્યા વગર ખો-

* કોઈ યોગ હજરત (સલ) થી છાની નથી દરેક યોગ હજરત બાજુ છે એવું માનનારે તથા વિશેષ કરી ખાન સાહેબ અબ્દુલ કાદેર બાકબએ આ હદીસને વિચારવી. શા. મો.

જે હુનરી મજહબમાં મદીનાને આસપાસ હરમ નથી એ વિષયના વધુ ખોલાસો હદીસ ના. ૪૨૦ માં છે. શા. મો.

દાની મોલાકાત કરશે તો તે જનંતમાં જશેજ.

કાયદો: એટલે જે કલેમા શહાદત પઢશે અને તૌહીદ તથા શહાદતમાં કંઈ સદેહ નહીં ગણશે તો તે જનંતમાં જવાનો. અગર જો તે ગુનાહના પ્રમાણમાં સજા ભોગવશે.

૧૫૬૨ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું તમને અનસાર વિષે વસીયત કરું છું. કેમકે તેઓ મારા ખાસ લોકો છે અને મારા બેદ ગણનાર (ભરોસેદાર) છે. અને જે તેઓ પર ફરજ હતું તે તેઓએ અદા કર્યું છે (એટલે તેઓએ દીનની મદદ કરી છે) અને જે તેઓનું હક્ક છે તે બાકી રહ્યું છે (એટલે સવાબ અને ભલાઈ) તો તેઓના નેક લોકોથી કબૂલ કરો અને તેઓના પુરાંચોથી દરગુજર કરો.

કાયદો: એટલે હદ વગર તેઓની ભૂલ ચૂક નહીં પકડે.

૧૫૬૩ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંની કોઈ પોતાના પાણીને તથા પોતાના બોરડીના પાતરાંને લ્યે ને પાકા મેળવે. ફરી સારી રીતે મસલે કે જેથી માથાની જગ્યામાં પાણી પોહોંચે. ફરી તે પોતા પર પાણી રેડે. ફરી તે કસતુરી લગાડેલું ચીથરું લ્યે ને તેથી પાકા મેળવે. (એટલે અંદર રાખે કે જેથી બદબો દૂર થાય અને ગર્ભસ્થાનમાં બી રહે.) ” અસમા બીનતે શકલે (રદી) બ્યારે હૈજના ગોસલ વિષે પૂછ કરી ત્યારે તેણીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

કાયદો: બારડીના પાંદડાં પાણીમાં બોંસ દેવાનો આ લાલ છે કે મેલ સારી રીતે છૂટે. †

૧૫૬૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તેના પર (એટલે જામેરના આપ અબ્દુલ્લાહ પર) રડશે અથવા નહીં રડશે ત્યાં સુધી તમો તેને નહીં ઉઠાવશો ત્યાં સુધી ફિરશતા તેના પર પોતાના પેરાથી ઢાંચા કર્યા નય છે.

† આ હદીસથી જણાયું કે બદન સાફ કરવા બારડીના પાંદડાં ગોસલના પાણીમાં નાખવાં સુનંત છે. અને જેઓ માત્ર મુરદાના ગોસલ માટે જ નાખવું સુનંત બાળે છે તેઓ ભૂલ કરે છે. ગુ. મો.

કાયદો: જામેરના આપ અબ્દુલ્લાહ જંગે એહોદમાં શહીદ થયા. કાફિરોએ તેમના નાક કાન અને હાથ કાપ્યા હતા. તેમની લાશ હજરત [સલ] ની આગળ ઢાંકેલી રાખી હતી. જામેરે કપડું ઉઠાવી જોવાનો વિચાર કર્યો તોકેએ તેમને મના કર્યા. એટલામાં અબ્દુલ્લાહની બહેન રડતી ચીલ્લાતી આવી ત્યારે હજરતે (સલ) તેણીને આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે શહીદ પર જેટલી મુસીબત અને દેખીત દલકાઈ જેટલી વીતે તેટલીજ તેની ખોદાની નજદીક ધજત વધે છે.

૧૫૬૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સુધી વોળુનું પાણી પોહોંચે છે ત્યાં સુધી મુસલમાનને ઘરેણું પોહોંચશે.

કાયદો: એટલે જ્યાં સુધી વોળુનું પાણી લાગે છે ત્યાં સુધી કયામતમાં સુર્ય જેવી રીશની થશે.

૧૫૬૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અહાબ સુધી અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું કે યહાબ સુધી ઘરો પોહોંચશે.

કાયદો: અહાબ અથવા યહાબ મદીનાની પાસે એક જગ્યાનું નામ છે. એટલે મદીનાની આબાદી ત્યાં સુધી થશે.

૧૫૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે તમો બે માં વાગાને લોકોમાં ઘણો ખુશ નેશો જે આ લોકો પાસે આવે તો એક તરેહનું માં લઇને અને પેલા લોકો પાસે આવે તો બીજી તરેહનું માં લઇને.

કાયદો: આથી મતલબ મોનાકેક છે જે મુસલમાનોમાં મુસલમાન અને અને કાફિરોમાં કાફિર. એવીજ તરેહ તે શખ્સ પાણુ જે શીઆમાં શીઆ અને અને સુન્નીઓમાં તકીયા કરીને સુન્ની બને. એવીજ તરેહ તે શખ્સ પાણુ કે જે બે દુશમનોમાં મળે આની આગળ એના સરખી કહે અને તેની આગળ તેના સગ્ગી કહે. †

† એટલે એહદથી જેવાથી હમદા બચેતાર રહેતું તેમજ તે વાનાની મતલબ કાલવા ફરેક દેવા સાથે મળે છે. તે ખરે જોતાં કાઠની સાથે મળતા નથી પોતાની મતલબ સાથે મળે છે. ગુ. મો.

૧૫૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં શતેમા ખીનતે કેસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે જાણો છો મેં શા માટે તમને બેગા કર્યાં? તેઓએ કહ્યું કે અલ્લાહ તથા તેના રસૂલ વધારે જાણનાર છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોદાની કસમ મેં તમને ડરાવવા કે આશા આપવા બુલાવ્યા નથી પણ તમને એટલાં માટે બેગા કર્યાં કે તમીમદારી એક પુરૂષ ખિસ્તી (નસરાની) હતો તે આવ્યો અને તેણે ઇસલામ સ્વીકારી બેઅત કરી. અને મસીહ દબંગલ વિષે જે વાત મેં તમને કહી હતી તેને માફક તેણે મારી આગળ વાત કરી છે. તે બયાન કરે છે કે તે લખમ અને જોગમ કપીલાના ત્રીસ પુરૂષ સાથે સમુદ્રમાં સ્નાન થયો ફરી સમુદ્રની મોજોએ તેઓ સાથે એક મહિના સુધી રમત કરી (એટલે મોજના જોરને લીધે વહાણ હવાડીમાં રહ્યું.) ફરી તેઓ સૂર્ય કુખમાં સમુદ્રના એક બેટ (જહીરા) તરફ પોહ્યાં. આ ફરી તેઓ નાવડીમાં ખેસી બેટમાં ગયા. તો તેઓને લાંબી પુછડીવાળું ઘણા વાળનું જનનવર મળ્યું જેનું આગળ પાછળ ઘણા વાળને લીધે જણાતું નહોતું. ફરી તેઓએ (તે જનનવરને) કહ્યું ઓ કમઅખત તું શી ચીજ છે? તેણે કહ્યું કે હું જસસ છું. લોકોએ કહ્યું જસસ શું? તેણે કહ્યું કે ઓ લોકો તમે આ પુરૂષ પાસે દેરમાં જાઓ તે તમારી ખબર વિષે આતુર છે. તેઓ કહે છે કે જ્યારે તે જનનવરે અમારી આગળ પુરૂષનું નામ લીધું તો અમે ગભરાયા કે કદાપી આ ભૂત પરીત હશે. તમીમ કહે છે કે ફરી અમે જલદી ચાલ્યા ને દેરમાં ગયા. ત્યાં જોઈએ છીએ કે એક મોટું માણસ છે કે જેના જેવો કદાવર તથા જકડેલો કદી અમે જોયો નથી. તેના બંને હાથ ગરદનની સાથે જકડેલા છે. તેના ઘુંટણોથી ઘુંટી સુધી લોટું છે. અમે કહ્યું ઓ કમઅખત તું કોણ છે? તેણે કહ્યું કે મારી ખબર ઉપર તમને તો શક્તિ મળી (એટલે મારો હાલ તો જણાશે) માટે તમે ખતાઓ કે તમે કોણ છો? અમે કહ્યું કે અમે અરબના લોકો છીએ સમુદ્રના વહાણમાં અમે બેઠા હતા. તો જોશના વખતમાં સમુદ્ર અમને

મળ્યો જેથી એક મહિના સુધી મોજોએ અમારી સાથે રમત કરી કરી ફરી અમે તારા આ બેટની પનાહ લીધી. નાવડીઓમાં ખેસીને બેટમાં આવ્યા. ફરી અમને લાંબી પુછડી અને ઘણા વાળ વાળું જનનવર મળ્યું. તેના ઘણા વાળને લીધે અમે તેનું આગળ પાછળ જાણતા નહોતા. અમે તેને કહ્યું ઓ કમઅખત તું કોણ છે? તેણે કહ્યું કે હું જસસ છું. અમે કહ્યું કે જસસ શું? તેણે કહ્યું કે તમે આ દેરમાં આ પુરૂષ પાસે જાઓ. કેમકે તે તમારી ખબર વિષે આતુર છે. ફરી અમે તારી તરફ દોડતાં આવ્યા, અને અમે તેનાથી ખીધા કે કદાપી તે ભૂત પરીત નહોત. ફરી તે પુરૂષે કહ્યું કે જો સાનની ખબરી વિષે તમે મને ખબર આપો. અમે કહ્યું કે તું શી બાબતની તેની ખબર પૂછે છે? તેણે કહ્યું કે હું તેની ખબરીમાં વિષે પૂછું છું કે તે કણ આપે છે? અમે કહ્યું કે આપે છે. તેણે કહ્યું કે તમે જાણો તે થોડા વખતમાં કણ આપશે નહીં. તેણે કહ્યું કે તમે મને તખરીયા સમુદ્રની ખબર આપો. અમે કહ્યું કે તું શી બાબતની તેની ખબર માંગે છે? તેણે કહ્યું કે શું તેમાં પાણી છે? અમે કહ્યું કે તે ઘણો પાણી વાગે છે. તેણે કહ્યું કે તેનું પાણી થોડા વખતમાં જતું રહેશે. તેણે કહ્યું ઓઅર નેહેરની મને ખબર કરો? લોકોએ કહ્યું કે તેની શી બાબતની ખબર તું માંગે છે? તેણે કહ્યું કે શું તે નેહેરમાં પાણી છે? અને શું ત્યાંના લોકો તે નેહેરના પાણીથી ખેતી કરે છે? અમે તેને કહ્યું કે તેમાં ઘણું પાણી છે અને ત્યાંના લોકો તેના પાણીથી ખેતી કરે છે. તેણે કહ્યું કે અબાજો (અરબો) ના નખી વિષેની મને ખબર કરો તેણે શું કયું? લોકોએ કહ્યું કે તે મકાથી નીકળ્યા અને યસરબમાં ઉતર્યા. તેણે કહ્યું કે શું તેની સાથે અરબ લડયા છે? અમે કહ્યું કે હા, તેણે કહ્યું કે તેણે તેઓ સાથે કેવી રીતે કયું? અમે તેને ખબર કરી કે તે પાસે વાળા અરબો પર ગાલેબ થયો (છત મેળવી) જેથી તેઓએ તેની તાબેદારી કરી. તેણે તેઓને કહ્યું કે શું તે થયું? અમે કહ્યું કે હા, તેણે કહ્યું કે ખબત તેની તાબેદારી કરવી તે-

આ માટે બેહતર છે. અને હું મારી ખબર તમને આપું છું. ખચીત હું મસીહ છું. અને હવે મને નીકળવાનો હુકમ થશે. ફરી હું નીકળીશ જમીન ઉપર સેર કરીશ. મક્કા અને મદીના સિવાય હું દરેક ગામમાં ચાલીસ દિવસમાં ફરીશ. અને તે બંને (માં જવું) મારા પર હરામ છે. તે બેમાના કોઈમાં પણ હું જવા ચાહીશ તો નાગી તલવાર હાથમાં લઈને ફરિશતો મારી સામે આવી મને તેનાથી રોકશે. અને તેના દરેક દરવાજા ઉપર ફરિશતા તેની ચોટી આપે છે. ફરી રસુલુલ્લાહે (સલ) પોતાના હાથમાં પકડવાની લાકડીથી મિન્યર ઉપર ટકોરો મારીને કહ્યું આ મદીના છે. આ મદીના છે. તમો જાણો છો શું મેં તમને આ બયાન કર્યું નહોતું? લોકોએ કહ્યું કે હા, હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને તમીમની વાત ઘણી પ્રસન્ન પડે છે. કારણ કે હું તમને તેની તથા મક્કા, મદીનાની વાત બયાન કરતો હતો તેની સાથે તે મળતી છે. તમો જાણો કે તે શામના દરયામાં અથવા યમનના દરયામાં છે. નહીં નહીં પણ તે પૂર્વ તરફ છે. તે પૂર્વ તરફ છે. તે પૂર્વ તરફ છે. ફરી હજરતે પોતાના હાથથી પૂર્વ તરફ ઇશારો કર્યો.

ફાથદો પ્રથમ હજરતે (સલ) દન્નગલનું હામ શામનો દરયા અથવા યમનનો દરયા કહ્યો ફરી કદાપી તેજ વખત વહીથી જણાયું હશે કે તે પૂર્વ તરફ છે. એજ માટે આ વાતને ત્રણવાર ફેરવી ફેરવીને કહી. જેમકે એની આગળ અગિયારમી હદીસ (નાં ૧૫૭૯) માં ખુદ્દુ હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું છે કે દન્નગલ પૂર્વ તરફથી આવશે. જૈસાન અને જોઅર શામના મુલકમાં બે શહેર છે. અને તખરીસ્થાન શામની પાસે છે. આથી જણાયું કે દન્નગલ હમણા હસ્તિ ધરાવે છે અને તે કેદી છે. કેયામતની નજદીક ખોદાના હુકમથી નીકળશે અને ઇસા મસીહ (અલે) ને હાથે મરાશે.

૧૫૬૯ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે આંખ વહે છે અને દિલ ગમ કરે છે અને અમારો પરવરદિગાર રાજ થાય તેજ અમે કહીએ છીએ. (એટલે ઇન્ના લિલ્લાહે વ ઇન્ના એલૈહે રાજેઉન

કહીએ છીએ) ખોદાની કસમ આ ઇબરાહીમ અમે તારે લીધે ગમગીન છીએ.

ફાથદો મિશકાતમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત ઇબરાહીમ એટલે હજરતના ફરજન્દનો જયારે દમ નીકળવા લાગ્યો તો હજરત (સલ) ની બંને આંખોથી આંસુ નીકળ્યાં. ત્યારે અબ્દુર રહમાન ખીન એફે હજરત (સલ) ને અરજ કરી કે આ હજરત! આપ અને રડવું? હજરતે ફરમાવ્યું કે આ અબ્દુર રહમાન આ રડવું રહમતની નિશાની છે. ફરી હજરતને ખીજ વાર આંસુ આવ્યાં ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આંખથી આંસુ નીકળવાં અને દિલથી ગમ કરવો એ સખર વિરૂધ્ધ નથી. પણ એ રહમત તથા દિલ નરમ થવાની નિશાની છે. રાજણી ગાવી (છેડો વાલવો) અને શિકવો બકવો કરવો બેશકક સખર વિરૂધ્ધ છે અને હરામ છે.

૧૫૭૦ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે ખાણું ખવરાવે અને જેને તું ઓલખે અને જેને તું નહીં ઓલખે તેને તું સલામ કરે” એક પુરૂષે કહ્યું કે ઇસ્લામની કયી ખસલત સારી છે? તેને હજરતે આ ફરમાવ્યું.

ફાથદો આથી જણાયું કે લલાઈ કરવી ફરી તે માલની હોય કે જખાનની હોય આ ઇસ્લામનો સત્વ છે. અને આ પણ જણાયું કે મુસલમાનને સલામ કરવામાં પીછાનની જરૂરત નથી. મુસલમાનને ફરી તેનાથી પીછાન હોય કે ન હોય સલામ કરવી અફજલ છે. કારણ કે એ ઇસ્લામનું હકક છે તથા મોહબ્બતનું કારણ છે.

૧૫૭૧ મુસલિમમાં નાફેઅ ખીન ઉકળા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો અરખના જઝીરા (ખેટ) માં જોહાદ કરશો તો અલ્લાહ તેને ફતેહ કરશે. ફરી તમો ઇરાનમાં જોહાદ કરશો તો અલ્લાહ તેને ફતેહ કરશે. ફરી તમો રૂમમાં જોહાદ કરશો તો અલ્લાહ તેને ફતેહ કરશે. ફરી તમો દન્નગલથી જોહાદ કરશો તો ખોદા તે પર (પણ) ફતેહ આપશે.

ફાથદો જેવી રીતે હજરતે (સલ) ખ-

ખરખારી તેવીજ રીતે થયું. પ્રથમ અરખા દ-
તેલ થયું. તે પછી ઇરાન તે પછી રૂમ. અને
છમામ મહદી (રદી) ના વખતમાં દળગના પર
ફતેહ થશે. આ ઉમદા મોજો છે. કેમકે ભવિ-
ષ્યની ખબર ઠીક પડી.

૧૫૭૨ બોખારીમાં ઉમ્મે સલમા (રદી) થી
સ્વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અ-
મ્મારને બાગી ટોણું કતલ કરશે.

ફાયદો જંગે ખંદકમાં હજરતે (સલ)
અમ્માર (રદી) ના માથા પર હાથ ફેરવીને આ
હદીસ ફરમાવી. જ્યારે અલી મુરતઝન તથા મોઆ
વીયા બીન સુફ્યાન (રદી) માં જંગે સિફરીન
થયો ત્યારે અમ્માર (રદી) શહીદ થયા. અમ્માર
અલી મુરતઝના લશકરમાં હતા. આ હદીસથી
સાફ જણાયું કે મોઆવીયા (રદી) નું લશકર બા-
ગી હતું.* અને તે વખતમાં છમામનું હક માત્ર
હજરત અલી (રદી) માટે હતું.

૧૫૭૩ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
સ્વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયા-
મત કાએમ થશે અને એક પુરૂષ પોતાની બિટડી
દોહી રહ્યો હશે. ફરી તેનું દૂધ વાસણમાં મોંસ-
ધી નહીં પુગશે કે કયામત કાએમ થશે. અને જે
પુરૂષો આપસમાં કપડાની ખરીદી કરતા હશે ફરી
વેચાણ પૂરું નહીં થશે કે તેવામાં કયામત કાએ-

* હજરત મોઆવીયા (રદી) ના લશકર વિષે
બાગી ટોણું કહેવાયું છે પણ એથી હજરત મોઆ-
વીયા ઉપર કંઈ હોરા લાગુ પડતો નથી. કારણ કે
તેમને હોકુમત મલવાની ખબર હજરતે કરી હતી
તો તેવળું તે હોકુમતને ઢુંઢનાર થયા. બાગીના
અર્થ ઢુંઢનારના થાય છે. પણ હજરત અલી (રદી)
ના વખતમાં તે ઢુંઢ કરવી ભૂલ હતી. અને બો-
ખારીમાં વિતરના બયાનમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બા-
સહુ એમના વિષે ફકીહ [મુજતહેદ] નો શબ્દ ક-
હેલો છે તો મુજતહેદની ભૂલ કરવી તે પણ સ-
વાબનું કારણ છે. એજ માટે તખરાનીમાં હજરત
અલી (રદી) નો કોલ છે કે અમારા કતલ થઈલા
અને મોઆવીયાના કતલ થઈલા જનતમાં છે. અને
હજરત છમામ હસન [રદી] ના ખિલાફત ઓડવા
પછી તો હજરત મોઆવીયા [રદી] છમામે ખરહક
છેજ. ગુ. મો.

મ થશે. અને એક પુરૂષ પોતાના હોળને સુધા-
રતો હશે તે પાછો નહીં ફરશે એવામાં કયામત
કાએમ થશે.

ફાયદો આ હદીસમાં હજરતે (સલ) ઉ-
મ્મતને કયામતથી ખબરદાર કર્યા કે તેથી ગફલ-
તમાં રહે નહીં. કારણ કે કયામત થવાની કોઈ
તારીખ નિમાયલી નથી. લોકો પોતાના દુન્યાના
કામોમાં લાગેલા હશે કે એવામાં અચાનક કયા-
મત આવશે. ઇનજલમાં હજરત ઇસાએ (અલે)
પણ આ હદીસને માફક ફરમાવ્યું છે કે
લોકો પોતાના કામોમાં લાગેલા હશે એવામાં કયામત
આવી પડશે.

૧૫૭૪ મુસલિમમાં મુસતવરેદ [રદી] થી
સ્વાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે રૂમના
લોક [એટલે ખ્રિસ્તીઓ] ઘણા હશે એવી હાલ-
તમાં કયામત થશે.

ફાયદો આ હદીસમાં ઇશારો છે કે ક-
યામતને કરીબ ખ્રિસ્તીઓ ઘણી ખરી જમીન
પર હાકિમ થશે.

૧૫૭૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
સ્વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ-
મીન પોતાના કલેગના તુકડા થામલાં જેવા સોના
ચાંદીના ઓકશે (એટલે જમીન અંદરના ખજા-
ના અને સોના ચાંદીની ખાણો કમાયતમાં
પ્રગટ થશે) ફરી એક કતલ કરનાર આવશે
ને કહેશે કે મેં આને માટે (ફલાણુને) કતલ
કર્યો. અને સગાઈ તોડનાર આવશે અને કહેશે
કે આને માટે મેં સગાઈ કાપી. અને ચોર
આવશે અને કહેશે કે આની બાબતમાં મારો
હાથ કપાયો. ફરી તેઓ તે માલને છોડશે અને
કોઈ તેનાંનું કંઈ લેશે નહીં.

ફાયદો કયામતને કરીબ આ થશે. કયા-
મતના ડરથી પુરસત કર્યા કે આદમી માલ લીધે.

૧૫૭૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
સઈદ (રદી) થી સ્વાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે કયામતને દિવસે જમીન એક રોટ-
લી જેવી થશે. જનતવાળાઓની મેમાની માટે.
જેવી રીતે તમારામાંનો કોઈ પોતાની રોટલીને
સફરમાં ઉલટ પુલટ કરે છે તેવી રીતે અલ્લાહ
પોતાના હાથથી ઉલટ પુલટ કરશે.

કાયદો: એટલે પૃથ્વીની સુરત માટીથી અલ્લાહને ખોશકના રૂપમાં જન્મતીઓ માટે કરે. અને એમ થવું ખોદાની કુદરત આગળ કંઈ મુશ્કેલ નથી. કારણ કે હમણાં પણ જમીનથી અનન્યેય તરેહના મંજેદાર મેવા નીકળે છે. જો લાખની જમીનને તે મોઠા મેદો કરે તો તેમાં આશ્ચર્ય શેનો ?

૧૫૭૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇનશાઅલ્લાહ કાલે અમે બની કેનાનાના ટેકારા પર ઉતરીશું જે જગ્યા પર કાફેરાએ કુશર ઉપર રહેવાના કસમ ખાધા છે.” એટલે તે જગ્યામાં કે જેનું નામ મોહરસસય છે.

કાયદો: હિજરત પેહેલાં જ્યારે હજરત (સલ) મક્કામાં હતા તો કારેશ તથા બની કેનાનાએ આપસમાં મોહરસસય જગ્યામાં આ વાત પર કસમ ખાધી હતી કે બની હાશેમ તથા બની મુતલેબથી શાહી વિવાહ કરવા નહીં. અને તે જોથી કોઈ બીજની વેચ ખરીદ કરવી નહીં. તે એટલાં સુધી કે તેઓ તંગ થઈને (લાચાર થઈને) હજરત (સલ) ને તેઓની સ્વાધીન કરે. જેમકે ત્રણ વર્ષ સુધી હજરત (સલ) તથા તેમના સગાં ફરી તે કાફેર હોય કે મુસલમાન હોય એક ધરમાં ઘેરાઈ રહ્યાં. આગ પાણી વડીક તેઓ આપતા નહોતા. ખાવાની તો વાતજ શી. છેવટે અલ્લાહે તેઓમાં ઘુટ નાખી. અને કાફેરા પોતાના અહલ અને કરારથી અલગ થયા તે પછી હજરતે (સલ) મદીના તરફ હિજરત કરી. સન આઠમામાં મક્કા પ્રતેહ થયું. અને નવમામાં હજરત (સલ) હજજે વેદાઅ માટે પધાર્યા. જ્યારે મક્કાને પાસે પોહોંચ્યા તો એસામાએ પૂછ્યું, એ હજરત (સલ) કાલે મક્કામાં કયાં ઉતરીશું ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. તે જગ્યા ઉતરવાનો આ લાલ છે કે ખોદાનું એહસાન યાદ આવે* કે જ્યાં કુશર પર

કાફેરાએ કસમ ખાધી હતી ત્યાંજ મુસલમાનોને અલ્લાહ કેવા માલીબ કર્યાં. અને ખોદાનું આ કે કાફેરા કરેમિન્દા થાય.

૧૫૭૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના એક પાસે શૈતાન આવે છે અને કહે છે કે આને કોણે પેદા કર્યું અને આને કોણે પેદા કર્યું, તે એટલાં સુધી કે કહ છે કે તારા પરવરદિગારને કોણે ઉત્પન્ન કર્યો. તો જ્યારે આ હદ પોહોંચે તો અજીજને પટે (અલ્લાહની પનાહ લે), અને અટકી જાય.

કાયદો: એટલે જ્યારે એસા ખોટો ખીયાલ આવે તો ખોદા તરફ વળે, અને “અઉલ્લે અલ્લાહે મિનશા શૈતાનીર રજમ” પટે. અને આ ખ્યાલને દિલથી દૂર કરે. કારણ કે ખોદાની યાદ શૈતાનના વસવસાને દૂર કરે છે. જેવી રીતે આશ્તાઅ (સૂર્ય) ની રોશનીથી જીલમત તથા અધાર દૂર થાય છે.

૧૫૭૯ મુસલિમમાં અમુ હોરેસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હજ્જના પૂર્વની તરફથી આવશે અને તેનો વિચાર મદીનામાં હશે. જેથી તે ખોદાની પાછલ ઉતરશે ફરી શરશતા તેનું મોં શામના તરફ ફેરવશે અને ત્યાં તે હલાક થશે.

૧૫૮૦ મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો ઉપર એક એવો વખત આવવાનો છે કે એક પુરૂષ પોતાના કાકાના છોકરાને તથા પોતાના સગાંને જીલાવશે કે તેમો આરામના તરફ આવો ખોહલી રોજ તરફ આવો. પણ જો તેઓ જાણુતા હોય તો તેઓ માટે મદીના બેહતર છે. તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે તેઓમાંનું કોઈ પણ મદીનાથી મોં ફેરવીને (એરાજ કરીને) નીકળશે તો અલ્લાહ તેનાથી સારા ત્યાં લાવશે. તેમો જાણો કે મદીના લુહારની બહી સમાન છે તે ખોદાને કહે છે. કેયામત કાએઅ થશે નહીં તાહાં સુધી કે જેવી રીતે લુહારની બહી

* આ ઉપરથી ફેકહાઓએ કહ્યું છે કે મદીનાથી આવતાં મોહરસસયમાં ઉતરવું સુનત છે. પણ હમણીઓ એને તદ્દન છોડી બેઠા છે. અને મક્કાના મોઅલ્લેમો બીલકલ ખતાવતા નથી. હજરત મોહરસસયમાં જ્યાં ઉતરી હતા ત્યાં એક મસજદ બંધાઈ-

લી છે. ખુરા કિસમત છે તે આદમી કે મોહરસસયમાં જરા સુધી ફેરી પડ્યાની નમાઝ પઢીને આવે. એહક નહીં થાય તો જરા પણ થોભે. આ. મો.

લોકના મેલને દૂર કરે છે તેવી રીતે મદીના પોતાના ધુરા લોકોને બાહાર કાઢે નહીં.

ફાથદો શામ અને એરાકના મુલકમાં મદીનાના કેટલાક લોકો આસુદા થવા માટે પોતાના ઘર બાર લાઇ જશે અને જુઓ તો તેઓ માટે આ બેહતર નથી કે હજરત (સલ) ના પડોસમાં રહેવાને દુન્યા માટે છેડે.

૧૫૮૧ આખારી તથા મુસલિમમાં અણુ સધદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો ઉપર એક વખત આવવાનો જેમાં એક ટોણું જેહાદ કરશે. તેઓને કહેવાશે કે શું તમારામાં કોઇએ રસુલુલ્લાહને જોયા છે? તેઓ કહેશે કે હા, ફરી તેઓની ફતેહ થશે. ફરી એક ટોણું લોકોને જેહાદ કરશે તેઓને કહેવાશે કે રસુલુલ્લાહ (સલ) ને જોનારને (એટલે સહાબીને) તમારામાંના કોઇએ જોયા છે? (એટલે તાબેઇન છે) તેઓ કહેશે હા, ફરી તેઓની ફતેહ થશે. ફરી લોકોનું એક ટોણું જેહાદ કરશે તેઓને કહેવાશે કે “રસુલુલ્લાહની સાથે રહેનારની સાથે રહેનારને જોનાર તમારામાં કોઇ છે (એટલે તબા તાબેઇન છે)” તેઓ કહેશે કે હા, ફરી તેઓની ફતેહ થશે.

ફાથદો આ હદીસથી સહાબા, તાબેઇન અને તબા તાબેઇનની મોટી પ્રજાત સિધ્ધ થઇ. કેમકે તેઓની બરકતથી ફતેહ મળશે.

૧૫૮૨ મુસલિમમાં ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે તમારી પાસે આવેસ ખીન આખીર યમનવાળા ટોળાઓ સાથે આવશે મોરાદના કબીલાથી અને મુરાદમાંના કરના કબીલાથી. તેમને કોઠ હવું, ફરી એક દિરહમ જેટલી જગ્યા સિવાય ખીલું સારું થયું છે. તેમની મા છે તેની સાથે એ ધણી લલાઇ કરે છે. જો તે જોદાને બરોસે કસમ ખાય તો અલ્લાહ તેને પૂરી કરે. તો જો તારે માટે તેમનાથી અખશીશ મગાવવાની શક્તિ મળે તો તું તે કર.

ફાથદો આ હદીસમાં આવેસ કરનીની ધણી ઉમદા પ્રજાત સિધ્ધ થઇ. આવેસ કરની તાબેઇનમાં છે. સહાબી નથી. જો કે તેવણુ હજરત (સલ) ના વખતમાં મોબુદ હતો, પણ માની ખીજમતથી પુરસત મળી નહીં કે હજરતની હજૂરમાં હાજર થાય. ઓમર ફારૂક પોતાની

વફાતને વર્ષે હજૂર માટે મયા. ત્યાં યમનના લોકોને પૂછ્યું કે આવેસ કરની પણ તમારી સાથે છે? એક વૃધ્ધ પુરૂષે કહ્યું કે આવેસ કરની તો કોઇ નામીયા તથા ઈજતવાળા પુરૂષો માંથી નથી. પણ મારો એક બાઇ છે તેનું નામ પણ આવેસ છે. પણ તે શખ્સ તો ધણોજ હલકો છે તથા તેની ધણીજ નબળી હાલત છે. અમારા ઊંટ ચરાવ્યા કરે છે. ઓમર ફારૂકે (રદી) કહ્યું તું અમને તેમની સાથે મેળવશે? તેણે કહ્યું હા, ચાલો. અરશાતના પીલવણના જંગલમાં ઊંટ ચરાવતો હશે. ફરી ઓમર ફારૂક તથા અલી (રદી) તેની સાથે રવાના થયા. જુએ છે કે આવેસ કરની જંગલમાં નમાઝ પઢવામાં લાગેલા છે અને આસપાસ ઊંટ ચરે છે. ઓમર ફારૂકે તેમને સલામ કરી તેવણે અમને જવાબ વાળ્યો. ઓમર ફારૂકે (રદી) નામ પૂછ્યું આવેસ કરનીએ કહ્યું કે મારું નામ અબ્દુલ્લાહ છે. ઓમર ફારૂકે કહ્યું કે જે લોક આસમાન અને જમીનમાં છે તે સર્વ અબ્દુલ્લાહ છે. જે નામ તમારી માએ તમારું પાડ્યું છે તે બતાવો! આવેસ કરનીએ કહ્યું કે નામ પૂછવાથી તમારી શી મરજ છે? ઓમર ફારૂકે કહ્યું કે હજરતે (સલ) અમને તમારો પતો બતાવ્યો છે જેથી અમે તમને ઓળખ્યા છે. ત્યારે કહ્યું કે હા, મારું નામ આવેસ કરની છે. ફરી ઓમર ફારૂકે પોતાની મગફરત (બખ્શીશ) માટે દોઆ કરવાનું કહ્યું. આવેસ કરની (રદી) એ કહ્યું કે મેં કદી પોતાના જીન માટે અથવા ખાસ કરીને ખીજ કોઇ શખ્સ માટે દોઆ કરી નથી. પણ આવી રીતે સહજા મુસલમાનો પુરૂષ બી માટે દોઆ કરે છું. હવે જોદાએ તમારી રોબર અને પ્રખ્યાત કુર્બા અને ઓળખાવ્યો. વાર હવે તમે બતાવો કે તમે બંને આદમીયોનું શું નામ છે? અલી મુરતબએ (રદી) કહ્યું કે આ અમીરશ મોમેનીન ઓમર (રદી) છે. અને હું અલી ખીન અણુ તાલીબ છું. ત્યારે તો આવેસ કરની તાજમ માટે સંજાળથી બેઠો, ફરી આવી રીતે કહ્યું, આ અમીરશ મોમેનીન આ અલી ખીન અણુ તાબેઇ અરસલામો અબ્દુલ્લ વ રહમતુલ્લાહ

ખોદા આ ઉમ્મતના તરફથી તમને સારો બદલો આપો. ફરી ઓમર ફારૂકે (રદી) કંઈ કપડું તથા ખોરાક આપવાનો ઇરાદો કર્યો, ઓવેસ કરનીએ કબૂલ કર્યો નહીં. અને કહ્યું કે મેં સાંભળ્યું છે કે ફોજખમાં મોટી મોટી ખીણો (ગાર) છે તેને પાતળા તથા ભૂખા લોકો સિવાય કોઈ ફર્સંગી શકશે નહીં. માટે હું ચાહતો નથી કે મારું પેટ આગ્રહ રહે. એ પછી ઓમર ફારૂક તથા અલી મુરતળ (રદી) તેમનાથી રૂખસત થયા. આ હદીસથી ઓમર ફારૂક તથા અલી મુરતળ (રદી) ઉપર ઓવેસ કરની (રદી) ની ફજલત સિદ્ધ થતી નથી. કારણ કે તાએઇન સહાબાથી શ્રેષ્ઠ થઇ શકતા નથી. અને માત્ર દોઆ કરાવવાથી ફજલત સિદ્ધ થતી નથી. કારણ કે ખુદ હજરતે (સલ) પોતા માટે કેટલાક લોકો પાસે દોઆ કરાવી છે. એટલુંજ નહીં પણ પાંચે વખતની અગ્નિમાં તમામ ઉમ્મતથી મકામે મહમુદ પોતા માટે હસિલ થવાની દોઆ કરવાનું ફરમાવ્યું છે.

૧૫૮૩ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જનતવાળા જનતમાં ખાશી પીશી પણ ઝાડે ફરશે નહીં રીંઠ કાઢશે નહીં અને પિશાબ કરશે નહીં. પણ તેમનું એ ખાણું ડકાર થશે અને કસતુરીના ખુશબો જેવો પરસેવો થશે. જેવો તેઓને શાસ (સાસ) લેવાનો ઇલહામ થાય છે તેવી રીતે તેઓને અલ્લાહની તસબીહ તથા હમ્દ કરવાનો ઇલહામ થશે.

ફાથદા એટલે બેહેસ્ત પાક આલમ છે ત્યાંના ખાવાનો કુચો (પુજલો) આ આલમ (દુન્યા) ની તરફ પર નથી. પણ ત્યાંના પુજલા ડકાર તથા પરસેવો થઇને નીકળ્યા કરશે. અને જેવી રીતે આ દુન્યાની જીન્દગી હવા બેચવાથી અને શાસ લેવાથી થાય છે તેવી રીતે તે પાક જહાનમાં સુબહાન-સ્લાહ અને અલદમ્દો સિલાહ કહેવું દમ લેવાની જગ્યા થઇને આમાને સુખ આપનાર થશે.

૧૫૮૪ મુસલિમમાં અબુ મસજિદ ઉકબા ખીન અમર અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહની કિતાબ-

ને વધુ પઠનાર તમારામાંના ઇમામત કરાવે. ફરી જો તેઓ કિરાઅતમાં (પઠવામાં) અરખા હોય તો સુનતને વધારે જાણનાર (ઇમામત કરે) ફરી જો તેઓ સુનતમાં સરખા હોય તો હિજરતમાં પ્રથમ જનાર (ઇમામત કરે) ફરી જો તેઓ હિજરતમાં અરાખર હોય તો વધારે ઉમરવાળો (ઇમામત કરે). અને કોઇ પુરૂષની હુકુમતની જગ્યામાં કોઇ પુરૂષ તેના હુકમ વગર ઇમામત કરે નહીં. અને તેના ઘરમાં તેની માનની જગ્યામાં વગર હુકમે બેસે નહીં.

ફાથદા ફિકહમાં લખ્યું છે કે ઇમામતમાં અફજલ આલિમ છે તે બાદ કારી તે પછી મુતકી તે પછી મોટી ઉમરવાળો. અને આ હદીસમાં કારીને આલિમ ઉપર શ્રેષ્ઠતા આપી છે કારણ કે હજરત (સલ)ના વખતમાં જે કારી થતો હતો તે અલિમ થતો હતો અને પાછલા વખતમાં પણ લોકો કારી હોય છે અને આલિમ હોતા નથી. માટે ફિકહમાં આલિમને કારી ઉપર શ્રેષ્ઠ કયો. અને હિજરતનો સવાબ સહાબા પર ખતમ થયો માટે ફિકહમાં પરહેજગારીને હિજરતને ઠેકાણું કરી.

૧૫૮૫ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેટલી મુદત અલ્લાહ ચાહશે ત્યાં સધી જનતમાંની જગ્યા પડી રહેશે ફરી જે તરેહની આહસ તેવી એક મખલુકને અલ્લાહ તેને માટે ઉપન કરશે.

ફાથદા જનત એવી બાહલી જગ્યા છે કે જનતવાળાઓના દાખલ હોવા છતાં કેટલીક જગ્યા ખાલી રહી જશે. ફરી કેટલીક મુદત પછી તેને પણ અલ્લાહ કોઈ મખલુકથી આબાદ કરશે.

૧૫૮૬ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિ-

૧ આ હદીસથી સાફ જણાયું કે ઇમામત માન હજરતે (સલ) કિરાઅત જાણનાર તથા ઇલમ જાણનારને આપ્યું છે. બહાઇ મારનાર બેચી જગ્યા (સદરની) શોયનદાર જાહેલ સૈયદ આ હદીસથી બોધ લેવો જોઇએ. કનજ દુરે મુખતાર વગરેથી જણાય છે કે નવો મુસલમાન આલિમ જાહેલ સૈયદ કરતાં માનીતો છે અમર જો તે સૈયદ ગાદીવાળો કે ખાનગીવાળો કે કોઇ બોહદાવાળો હોય. આ. મે. ૧.

વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇસ્રા-
હાનના ચહુદીઓમાંથી સિત્તેર હજાર દળબલને
તામે થશે તેઓ ઉપર કાળી પીછાડી હશે.

૧૫૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
મૈયતની પાછળ ત્રણ ચીજ થાય છે તેની અ-
હલ, માલ, અને કરની. ફરી બે તેમાના પાછા
ફરે છે, અને એક રહી જાય છે. તેની અહલ
અને માલ પાછા ફરે છે. અને તેના અમલ
રહી જાય છે.

ફાથદો આ હદીસની મતલબ આ દ્રષ્ટાં-
તથી સારી રીતે ખુલે છે દ્રષ્ટાંત એક શ-
ખના ત્રણ દોસ્ત છે. તેમાંથી એક દોસ્ત
તો સર્વથી ધણો પ્યારો ભરોસાદાર છે જેને
માટે આ શખસ રાત દિવસ જન શિદ્દા કરી
વશ જતો હતો. અને બીજો દોસ્ત એથી ઓ-
છો પણ ત્રીજાથી ધણો પ્યારો છે. અને ત્રીજો
દોસ્ત બંનેથી ઓછો. તો બ્યારે એ શખસને
હાકેમે ગુસ્તાની નજરથી તેડ્યો તો એ પ્રથમ
પોતાના મોઝા ભરોસેદાર દોસ્ત પાસે ગયો કે
મારી આ ખુસીયતમાં તું મારે કામે લાગ. તો
તે ધરથી ત્રણ બહાર નીકળ્યો નહીં. અને તેણે
ખુલ્લો જવાબ આપ્યો ત્યારે એ લાચાર થઈને
બીજા વચ્ચે હાલતના દોસ્ત પાસે ગયો. તેણે
કહ્યું કે ચાલ હું તારી સાથે હાકેમના દરવાજા
સુધી ચાલું છું, પણ હું માંહે આવીશ નહીં.
ફરી એ ત્રીજો દોસ્ત પાસે ગયો જેનાથી કદી
કદાચ મોલાકાત થતી હતી. તેણે કહ્યું તું ન-
ચિન્ત રહે હું તારી સાથે ચાલીશ. અને તને
આફતથી બચાવીશ. (ખુલાસો) આદમીનો સર્વ-
થી ધણો પ્યારો માલ છે તે તો મરા પછી
ધરમાં રહી જાય છે. અને વચલી હાલતનો દો-
સ્ત તે સગાઈવાળા લોક છે. જેઓ કબર સુધી
મુરદાને પોહોંચાવે છે. અને ઓછા દરજોનો દોસ્ત-
કરની (આમાલ) છે જે મૈયતની સાથે કબરમાં
જાય છે. અને તેને અસ્લાહના અગળથી બચા-
વે છે. સુખ્દાનસ્લાહ અગળ ગભરાટની જગ્યા
છે કે જની દોસ્ત તો વખત આવેથી આંખ

† આમાં કશારો છે કે દળબલને તામે ધણા
ચહુદીઓ થશે. ગુ. મો.

ચોરવે. અને ફક્ત સજતની ઓળખાણવાળો કામ
આવે. આદમી કેવો નાદાન છે કે દોસ્ત અને
દુશમનને પીછાન તો નથી. અને પરિણામથી
ગફલતમાં રહી બે વક્ષ તથા બે મરૂવતની પા-
છલ પોતાની પ્યારી ઉમરનો નાશ કરે છે.

નજમ.

માલો ઓલાદ તેરી કબરમેં જનનેક નહીં.
તુજ કો દોળખજી મોસીબત સે છોડાનેકે નહીં-
જુઝ અમલ ગોર મેં કોમ્ બી તેરા ચાર નહીં.
કયા કેયામત હે કે તુ ઉસ્સે ખબરદાર નહીં.

૧૫૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે લોકો મદીનાને સારી હાલતમાં છો-
ડી જશે. અને ત્યાં જંગલી જનવરો તથા ચલ્લાં
વગેરે સિવાય કેષ રહેશે નહીં. અને છેવટમાં જે
ત્યાં મરશે તે મૈઝિના કબીલાના બે ચરાવનાર હ-
શે, તેઓ પાતાના બકરાઓને ખુલાવીને મદીનામાં
જવાનો વિચાર કરશે તો ત્યાં જંગલી જનવરોને
જશે. તેઓ બ્યારે સનીયતુલ વદાએ પોહોંચશે
તો ઉષ્માં પડશે (મૈટલે મરી જશે)

ફાથદો આ હદીસમાં કેયામતની ફરીય
મદીનાના ઉગડ થવાની ખબર છે. સનીયતુલ વદાઅ
મદીના પાસેના એક ટેકરાનું નામ છે.

૧૫૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તમારામાં રાતના ફિરશતા અને દ-
વસના ફિરશતા આગળ પાછળ આવજન કરે છે.
અને અસરની નમાઝમાં તથા ફજરની નમાઝમાં
ભેગા થાય છે. ફરી જેણે તમારામાં રાત કાઠી
છે તે ઉપર ચઢે છે તો અસ્લાહ તેઓને પૂછે
છે. અને જુઓ તો તે તમને સારી રીતે જાણે
છે. કેવી રીતે તમે મારા બંદાઓને છોડીયા છે ?
તો તેઓ કહે છે અમે તેઓને છોડીયા અને
તેઓ નમાઝ પઢતા હતા. અને અમે તેઓની
પાસે આવ્યા અને તેઓ નમાઝ પઢતા હતા.

ફાથદો આથી જણાયું કે દરેક રાત દિ-
વસ ખબરો લખનાર ફિરશતાઓની બે વાર બ-
દલી થાય છે. અને બંદાઓનો હાલ બે વાર
અસ્લાહના દરબારમાં પેશ કરે છે. સુખ્દાનસ્લાહ
જો હાકેમનો સિપાઈ કોઈ શખસ પર નિમાઈ

તો તેના ડરથી કાઠ કામ હાકેમની મરણ વિ-
રૂધ કરી શકતો નથી. અને અયાં અહકમુલ
હાકેમીન (અલ્લાહ) ના ચોકીદારોનો આદમીને
કંઈ ખ્યાલ આવતો નથી. ઇમાન નિર્જળ
હોવાનું આ કારણ છે જેથી ગણત અને ચેહેનમાં
ઉમર ગુજરે છે.

શેખર.

ગર વઝીર અજ ખોદા બ તરસીદે
હમચોનાં કંઠ મલિક મલક બુદે જી

૧૫૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે ઝમાનો પાસે થશે અને ઇસમ પરી
જશે. અને બખીલાઇ નખાશે (એટલે જકાત
અને ખેરાતની રસમ જતી રહેશે.) અને શિતના
ગહેર થશે અને હરજ બધી થશે. સહાબાએ
કહ્યું કે હરજ શી ચીજ છે? આ રસુલુલ્લાહ!
હજરતે ફરમાવ્યું કે કતલ, કતલ. (એટલે ખૂન
રેઝી બધી થશે.)

ફરમાવી કયામતની નિશાનીઓ આ હદીસમાં
ફરમાવી. અને આ જે ફરમાવ્યું કે ઝમાનો પાસે
થશે એટલે કયામતનો વખત લાગેલો થવાનો અ-
થવા રાત દિવસે નાના નાના જણાશે.

૧૫૯૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-
વ્યું કે કયામતને દિવસે અલ્લાહ લોકોને ભેગા
કરશે જેથી તેઓ એ માટે શોકાતુર (ગમગીન)
થશે. ફરી તેઓ કહેશે કે જો અમે અમારા
પરવરદિગારની પાસે (કાઈની) શકાયત લઇ જ-
ઈએ જેથી આ જગ્યાથી અમને રાહત થાય તો
હીક થાય. ફરી તેઓ આદમ (અલે) પાસે આ-
વીને કહેશે તમો આદમ છો મખલુકના આપ છો
ખોદાએ તમને પોતાના હાથથી બનાવ્યા અને
તમારામાં પોતાનો આત્મા ફૂંક્યો. અને ફિરસ્તા-
ઓને હુકમ કર્યો તેઓએ તમને સિજદો કર્યો
અમારી શકાયત તમારા પરવારદિગાર આગળ
કરો કે આ જગ્યા અમને રાહત આપે. તો આ-
દમ કહેશે હું એ જગ્યાને લાએક નથી. ફરી તે

જી અર્થ—જે વઝીર જેવી રીતે બાદશાહથી
ડરે છે તેવી રીતે અહાહથી ડરે તો તે ફિરશ્તો
થતે. શુ. મો.

પોતાની ખતાને યાદ કરશે જે તેનાથી ઘણું. ફરી
તેને લીધે પોતાના પરવરદિગારથી શરમાશે. પણ
તમો નહ (અલે) પાસે જાઓ તે પેહેલો રસ
છે ખોદાએ મોકલેલો. ફરી તેઓ નહ (અલે)
પાસે આવશે. તે કહેશે કે હું એ જગ્યાને
લાએક નથી. ફરી તે પોતાની ખતાને યાદ ક-
રશે જે તેનાથી ઘણું. ફરી તેને લીધે પોતાના
પરવરદિગારથી શરમાશે. પણ તમો ઇબ્રાહીમ
(અલે) પાસે જાઓ જેને અલ્લાહે ખલીફ બના-
વ્યો છે. તો તેઓ ઇબ્રાહીમ (અલે) પાસે આ-
વશે તો તે કહેશે કે હું એ જગ્યાને લાએક નથી
અને પોતાની ખતાને યાદ કરશે જે તેનાથી
ઘણું. ફરી તેને લીધે પોતાના પરવરદિગારથી
શરમાશે. પણ તમો મૂસા (અલે) ની પાસે જાઓ
જેની સાથે અલ્લાહે વાત કરી છે અને તેને
તોરાત આપી છે. ફરી તેઓ મૂસા (અલે) પા-
સે આવશે તો તે કહેશે કે હું તે જગ્યાને
લાએક નથી અને તે પોતાની ખતાને યાદ કરશે
જે તેનાથી ઘણું. ફરી તેને લીધે તે પોતાના
પરવરદિગારથી શરમાશે પણ તમો ઇસા રહુલ્લાહ
પાસે જાઓ જે અલ્લાહના કલામ છે (એટલે
અલ્લાહનું કલામ માત્ર કુનથી ઉત્પન્ન થયા છે.)
ફરી તેઓ ઇસા (અલે) પાસે આવશે. તો તે
કહેશે કે હું એ જગ્યાને લાએક નથી પણ તમો
મોહમ્મદ (સલ) પાસે જાઓ જે ખાસ બંદા
છે તેમના આગળ પાછળા ગુનાહ માફ થયા છે.
ફરી તેઓ મારી પાસે આવશે. ફરી હું મારા
પરવરદિગાર પાસે હુકમ (ઇજન) માંગીશ ફરી
મને હુકમ મળશે ફરી હું મને જ્નેમ્મશ કે હું
સિજદામાં છું. તો તે મને જેટલું રાખવા આ-
હશે તેટલી વાર રહેવા દેશે. ફરી મને કહેવાશે કે
આ મોહમ્મદ તારા માથાને ઉપાડ તું કહે સા-
લગવામાં આવશે. મોંઘ આપવામાં આવશે શકા-
અત કર શકાયત કબૂલ થશે. ફરી હું મારા
માથું ઉઠાવીશ અને જે હુકમ મને તે ચીખવ-
શે * તે હુકમથી હું મારા પરવરદિગારની તારીફ
ફરીશ. ફરી હું સિફારશ ફરીશ તો મારે માટે

* આથી જણાયું કે તે હુકમના શબ્દો હ-
જરત (સલ) ની જાણમાં નથી. કયામતમાં શીખ-
વવામાં આવશે. શુ. મો.

એક હદ બધારો ફરી હું તેઓને અગ્નિમાંથી કાઢી જનંતમાં દાખલ કરીશ. ફરી હું પાછો ફરી સિન્હદામાં પડીશ. ફરી અલ્લાહ જેટલું રાખવા ચાહશે હું પડેલો રહીશ પ્રો મને કહેવાશે કે આ મોહમ્મદ તારું માથું ઉપાડ અને કહે સાંભળવામાં આવશે અને માંગ આપારો અને શપ્ત અત કર શકાયત તારી કબૂલ થશે ફરી હું માં રું માથું ઉઠાવીશ અને જે હમ્દ મને તે શીખવશે તે હમ્દથી હું મારા પરવરદિગારની સ્તુતી કરીશ. ફરી હું સિદ્દારશ કરીશ તો મારે માટે એક હદ બધારો ફરી હું તેઓને અગ્નિથી કાઢીશ અને જનંતમાં દાખલ કરીશ. રાવી કહે છે કે ત્રીજી વારે અથવા ચોથી વારે હજરતે ફરમાવ્યું કે હું કહીશ, આ મારા પરવરદિગાર કરાને જેને શોક્યા તેની સિવાય દને કોઈ અગ્નિમાં નથી (એટલે જેની બખશીશના હુકમ કુરઆનમાં નથી એટલે મુશરેક તથા કાફર તે રહ્યા છે) અને એક રિવાયતમાં છે, હું અલ્લાહ પાસે ચોથી વાર આવીશ અથવા ચોથી વાર પાછો ફરીશ. અને મૂસાનું બયાન જે આગળ આવ્યું તે બોખારીની બાજે રિવાયતમાં છે.

ફાયદો આથી જણાવું કે હરામમાં સર્વ પેગમ્બર ના પાડશે અને પોતપોતાની બૂલ ચૂક યાદ કરીને શરમાશે આખરે અમારા હજરત (સલ) લોકોની મદદ કરનાર થશે અને અમે યુનેહમારોને તે કેહરની જગ્યાથી બચાવશે. તે વેળા શોકતે મોહમ્મદી તમામ જહાન પર પ્રગટ થશે. એજ જગ્યાને મકામે મહમૂદ તથા શપ્તઅતે કુબરા કહે છે. આ અમારા હજરત (સલ) માટે ખાસ છે બીજા પેગમ્બરોનો એમાં કોઈ દખલ નથી. પ્રથમ હજરત (સલ) થી શપ્તઅત એટલા માટે શરૂ નહીં થશે કે તમામ મખલૂકને પેગમ્બરોની જુબાની સિધ્ધ થાય કે હજરત (સલ) સિવાય કોઈને આ પદવી નથી. જે કે નખીયો વલીયો અને ચોલયાની પણ શપ્તઅત સિધ્ધ થઈ છે. પણ તે શપ્તઅત જુઝઘ છે કુલ્લી નથી. પ્રથમ આ મેદાનમાં અમારા હજરત (સલ) સિવાય કોઈ કદમ રાખી શકશે નહીં. ફરી ન્યારે શપ્તઅતનો માર્ગ ખુલશે અને અલ્લાહને મળ્ય મોહમ્મદી નજરને લીધે ઠડે.

થશે તો બીજા પેગમ્બરો તથા હમામ પણ પોતાના મરતખાના પ્રમાણમાં શપ્તઅત કરવા તૈયાર થશે.

શેઅર.

હસ માહેરકા સખસે નેરાલા હી તોર જે. દિલબર સબી હે પર મેરા દિલબર કુચ એર હે. અલ્લાહુમ્મ સલ્લે વ સલ્લેમ અલા અમ્મદેક વ હબીબેક સૈયેદીલ મુરસલીમ વ શરીઘલ મુજનખીન.

૧૫૮૨ મુસલિમમાં અબુ મૂસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતમાં કેટલાક મુસલમાનો પહાડ બરાબર યુનાહોને લઇને આવશે અલ્લાહ તેને માફ કરશે અને તેને યહુદીઓ તથા ખ્રિસ્તીઓ પર રાખશે. રાવી કહે છે કે મારી જાણમાં એ પ્રમાણે છે. અબુ શૈહ કહે છે કે હું જાણુ તો નથી કે આ શકક કાના તરફથી છે. (એટલે અબુ મૂસાને આ હદીસની યાદમાં શક પડ્યો અથવા બીજા કોઈને)

ફાયદો આ હદીસમાં તે મુસલમાનો મતલબ છે કે જેઓને યહુદ તથા નસારાથી વશીતકલી ફા પોહાંબી, અને તેઓએ સખર ક્યો. વલ્લાહો આલમ.

૧૫૮૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે બીજ નસખને લીધે હરામ થાય છે તે દૂધ પીવાથી હરામ થાય છે.

ફાયદો એટલે જેવી રીતે સગી મા બેહેન માસી અને શ્રોષથી નિકાહ દુસ્ત નથી તેવીજ રીતે દૂધની સમાઈથી નિકાહ દુસ્ત નથી. એનો વધુ ખોલાસો ફિક્હમાં જોવો જોઈએ.

૧૫૮૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કાબાને પાતળી પીન્ડલીઓવાળો હબશી વેરાન કરશે.

ફાયદો કેયામતને કરીબ ન્યારે ઇબાદત કરનાર બંદા નહીં રહેશે તો એવા નાપાક કમજોરને હાથે કાબા ખરાબ થશે. તેની હિકમત ખોદાજ સારી રીતે જાણુ છે કે શું છે.

૧૫૮૫ બોખારીમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક કોમ અગ્નિમાંથી શપ્તઅતને લીધે નીકળશે.

જા અથવા એથી મતલબ અલ્લાહ પર બરોસો કરનાર છે. કારણ કે હદીસમાં છે કે જો તમે અલ્લાહ પર ખરેખરો બરોસો કરો તો જેવી રીતે અલ્લાહ પશુઓને ખોરાક આપે છે તેવી રીતે તમને આપશે. આ. મો.

વાળા અને દોળખવાળા કદી ફના થશે નહીં. જે જ્યાં રહ્યા ત્યાં રહ્યા. પશુ યુનેહવાર મુસલમાનોના દોળખથી નીકળવા પછી આ પુકાર થશે કે જેથી જનંતવાળા વગર ખટકે ચેહેનથી રહે. અને દોળખવાળા પોતાની આશા છોડે. આ અલ્લાહ તારા ગળખની પનાહ.

૧૬૦૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી સિ-તેર હજર આદમી વગર હિસાબે જનંતમાં જશે.

ફાયદો એટલે તેઓના અમલનામા માત્ર તેઓને દેખાડવામાં આવશે વધુ કહેવું સાંભળવું થશે નહીં.

૧૬૦૩ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇસમાઈલની મા પર અલ્લાહ રહમ કરે જે તે ઝમઝમને છોડતે અથવા આવી રીતે કહ્યું જે તે ઝમઝમથી બોખલો નહીં બરતે તો વેહતો અશમો (નેહર) થતે.

ફાયદો હજરત ઇમરાહીમ (અલે) હજરત હાજર તથા હજરત ઇસમાઈલ (અલે) ને બોદાની મરજીથી કાબાની પાસે છોડી ગયા. ત્યાં ન કંઈ આપ્યાદી હતી અને ન દાણા પાણી. હજરત જીખરફસિ [અલે] ત્યાં જમીન પર પોતાનો પર માર્યો જેથી જમીનમાંથી ઝમઝમનું માણી કુટી નીકળ્યું. હજરત હાજરે તે પાણીની આસપાસ પાલ બાંધી કે જેથી પાણી વહી જાય નહીં. અને બોબોબો લેવા શરૂ કર્યું તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે ઇસમાઈલ [અલે] ની મા તેને નહીં રોકતે તો ઝમઝમ એક નદી થતે. કારણ કે ગેબી ખજનાથી વહતું હતું.

૧૬૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ રહમ કરે મૂસા (અલે) પર આથી વધારે તેને ઇજા અપાઈ અને તેણે સખર ક્યો " જંગે હોનેનમાં એક પુરૂષે કહ્યું કે બોદાની કસમ આ તો એવી વહેંચણી છે કે જેમાં અલ્લ ય-યો નથી. તથા તેથી બોદાની રજમ-દી ઇજા-

ઈ નથી. આ સાંભળ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો જંગે હોનેનમાં બનીમતનો ધણો માલ આવ્યો હતો. હજરતે (સલ) મકાના નવા મુસલમાનોને ધણો માલ આપ્યો કે જેથી ફુ-યા લઈને ઈમાનની કદર જુજે. તો એક બેદીન પુરૂષે કે જેના લકખ જુલ ખોવેશરા હતો તેણે હજરતને તાનો ક્યો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. હજરત મૂસા (અલે) પર તોહમત મુકાયું હતું કે તેવણે પોતાના બાઈ હાજનને જખમી કરીને મારી નાખ્યા. તો બોદાએ ફિરશતાઓને હુકમ ક્યો કે હાજન (અલ) ની લાશ તેઓને દેખાડે. આખર વગર જખમની લાશ જોઈ તે નાપાક શરમિન્દા થયા. બોદા બરચુમાનો પર લાનત કરે તેઓ ન તો પેગમ્બરને તોહમત મુકતાં છોડે છે અને ન તેમની આલ તથા અસહાયને.

* ૧૬૦૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ તેના પર રહમ કરે ખચીત તેણે મને ફલાણી ફલાણી આપાત યાદ દેવડાવી. જેને હું ભૂલાવાયા હતો. અને એક રિવાયતમાં છે તેને મેં ફલાણી ફલાણી સરતથી ગેરવી નાખી હતી " અબ્દુલ્લાહ ખીન ચઝીદ ખતમી અનસારો રાતમાં કુરઆન પઢતા હતા જે સાંભળી હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

૧૬૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સ્વાર ચાલનાર પર સલામ કરે અને ચાલનાર બેસનાર પર સલામ કરે અને થોડા ઘણા પર સલામ કરે.

૧૬૦૭ મુસલિમમાં અબુ જર્ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના દરેકના દરેક જોડ (સાંધા) પર સદકો છે. ફરી દરેક તસખીલ કહેવી સદકો છે અને દરેક તમીહ કરવી (અલ હમ્દો લિલ્લાહ કહેવું) સદકો છે. અને દરેક તહલીલ કરવી [લાઅલ્લાહ ઇલ્લ-લ્લાહ કહેવું] સદકો છે. અને દરેક તકખીર કહેવી (અલ્લાહો અકબર કહેવું) સદકો છે, બાવી આજા કરવી સદકો છે. અને

બુરા કામથી રોકાણ કરવી સહકો છે. અને આસ્ત (પોહાર દહાડો ચઢા) ની બે રકબત ન-માઝ પઢવી એના બદલામાં બસ થાય છે. *

ફાયદો એટલે સાબને સમો રાખવું દર રોજ ખોદાની તાજ નેઅમત છે તો માણસ પર તેનું શુકર કરવું પણ અગત્યનું થયું. ફરી ફરમાવ્યું ખૈરાત કરવી માત્ર માલ ખરચ કરવા ઉપર અટકેલી નથી પણ અલ્લાહની યાદનો સવાખ પણ ખૈરાતના ખરાખર છે. અને આસ્તની બે રકબત તો આ શુકર ગુજારી માટે બસ થાય છે.

૧૬૦૮ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેઓ તમારે માટે નમાઝ પઢે છે ફરી જો તેઓએ ઠીક પઢી તો તમારે માટે (સવાખ) છે. અને જો તે-ઓએ ચૂક કરી તો તમારે માટે (સવાખ) છે. અ-ને તેઓ ઉપર (નહીં સંભાળ રાખવાનો) અગ્નય છે.

ફાયદો એટલે જમાઅત છોડવી કાઠ રીતે દુસ્ત નથી. કારણ કે જો ઇમામે નમાઝની સર્વ શરતો તથા રૂકનો અદા કર્યો તો તમારી નમા-ઝ પૂરી થઈ, અને જો તેઓએ નમાઝની કાઠ શરત અને રૂકન છોડયું તો પણ તમને સવાખ છે. કારણ કે તમને તેની ખબર નથી પણ તેઓ પર અગ્નય છે. આ હદીસથી જણાવ્યું કે જો ઇમામ નાપાક અથવા બેવોગ્નુ નમાઝ પઢાવે અને મુક્તદીયોને તેની ખબર નહીં હોય તો તેઓની નમાઝ થઈ ગઈ. અને ઇમામ ઉપર તે-નો વખાલ પડશે.

૧૬૦૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-લ્લાહ બીન ઝોમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ કેયામતને દિવસે આસમાનોને લપેટશે ફરી તેને પોતાના જમણા હાથમાં પકડશે ફરી કહેશે હું બાદશાહ છું. ક્યાં છે સરકશી કરનારા ક્યાં છે ગરરી કરનારા. ફરી જમીનોને ડાખા હાથમાં લપેટશે ફરી તે કહેશે કે હું બાદશાહ છું ક્યાં છે સ-રકશી કરનારા ક્યાં છે અહંકાર કરનારા.

ફાયદો અલ્લાહ તઆલા ડાખા જમણા

* આ હદીસનું કેટલુંક ખયાન હદીસ નાં ૪૫૫ માં છે. ઝા. મો.

હાથથી પવિત્ર છે. આ તેનો કુદરતનો મિસાલ છે. આ હદીસમાં ઇશારો છે કે સરદારો અને બાદશાહોને ગરર કરવો ચોખ્ય નથી. જેને પોતા-ના મરવા જીવવામાં કંઈ અખત્યાર નહોય તે બાપડો શું ધુમન્ડ કરે? મોટાઈ તથા મગર-રી ખોદાનેજ લાગ્યે છે.

૧૬૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયામતને દિવસે લોહનો પરસેવો થશે તે એટલાં સૂધી કે તેઓનો પરસેવો જ-મીનમાં સિન્દેર ગળ સૂધી જશે અને તેઓના મોંમાં જશે તે એટલાં સૂધી કે તેઓના કાનો-એ પોહોંચશે.

ફાયદો સર્વે કેયામતમાં ઘણો પાસે આવ-શે એક ગાવને છેટે. તેની ગરમીના સખતાઈથી કરનીના પ્રમાણમાં કેટલાકને ઘુટી સૂધી અને કે-ટલાકને ઘુટણ સૂધી અને કેટલાકને મોં સૂધી પ-રસેવો પોહોંચશે.

૧૬૧૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઇમરાન બીન હોસેન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંનો એક આદમી પો-તાના લાઇનો હાથ જેમ ઊંટ કરડે છે તેવી રીતે કરડે છે. તને તેની દીયત (દંડ) મળશે નહીં.

ફાયદો એક શખસે બીજા શખસનો હાથ કરડ્યો તેણે પોતાનો હાથ તેના મોંમાંથી ખેંચ્યો જેથી કરડનારના દાંત પડી ગયા. તેણે પોતાના દાં-ત પાડવાની ફરયાદ કરી અને દીયત માંગી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. હજરતે (સલ) તેને ઇપકા આપ્યો કે એક તો તે તેના હાથ ઊં-ટનો જેમ ભચરડીયો અને ફરી તેનાથી દીયત ચાહે છે. તેણે પોતાના ગયાવ માટે પોતાનો હા-થ ખેંચ્યો. તારો દાંત પડ્યો તેમાં તે શું કરે. સર્વે ઇમામોનો આજ મજહબ છે. કે એવી સૂરતમાં કંઈ બદલો નથી.

૧૬૧૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)

† મશારેફ અનવારની શરહમાં છે કે આ હદીસ માત્ર મુસલિમની છે. અને તે પણ અબુ હોરેરા (રદી) ની રિવાયત નહીં પણ અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસની રિવાયત છે. ઝા. મો.

ફરમાવ્યું કે તમારામાંના કોઈ અગ્નિનો અંગારો લેવા ધારે છે અને ફરી તેને પોતાના હાથમાં મુકે છે." હજરતે (સલ) એક પુરૂષના હાથમાં સોનાની વીટી જોઈ ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું. ફરી હજરતે તે વીટી કાઢીને ફેંકી. ફરી રસુલુલ્લાહ (સલ)ના ગયા પછી તે પુરૂષને કહેવાયું કે તારી વીટી લે અને તેથી લાભ લે. તો તેણે કશું કે નહીં. ખોદાની કસમ રસુલુલ્લાહે જેને ફેંકી તેને કદી લઇશ નહીં.

ફાયદો આથી જણાયું કે સોનું પેહેરવું પુરૂષને હરામ છે. અને સિદ્ધ થયું કે હાકેમ તથા જેને શકિત હોય તે શરિઅત વિરૂધ્ધ કામ પોતાના હાથથી દૂર કરે.

૧૬૧૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક લશકર કાપ્પા પર ચઢાઈ કરશે. ફરી જ્યારે તેઓ જમીનના મેદાનમાં આવશે તો તેઓના આગળ તથા પાછળ (સર્વે) જમીનમાં ધસાવાશે ફરી તેઓની નૈયત પ્રમાણે (કિયામતને દિવસે) ઉઠાવાશે.

ફાયદો હજરતે (સલ) ખપ્પર આપી કે આખર જમાનામાં એક લશકરનો આ હાલ થશે. હજરત આએશા (રદી) એ પૂછ્યું કે એ હજરત લશકરમાં તો ખગરના લોકો પણ હોય છે તેઓની શી કસૂર કે તેઓ પણ અગ્નિમાં શરીક થશે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે પુરાઓની સંગમાં નેકો પર પણ દુન્યાનો અગ્નિ થાય છે પણ આખરતમાં જેવી નૈયત તેવો બદલો મળશે.

૧૬૧૪ બોખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કે-યામતને દિવસે અલ્લાહ જમીનને કબજે કરશે અને આસમાનને પોતાના જમણા હાથમાં લપેટશે ફરી કહેશે હું બાદશાહ છું. ક્યાં છે જમીનના બાદશાહો?

૧૬૧૫ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કુતર, ઝીં, અને ગધેડું નમાઝને તોડે છે. અને કમવાની પાછલી લાકડી જેવું એથી (નમાઝને)

બચાવે છે. †

ફાયદો એટલે જે નમાઝીની સામે કુતર, ઝીં અને ગધેડું આવે તો નમાઝ જતી રહે છે. અને હાથ બરાબર લાકડી આગળ ઉભી કરે તો તેઓના આગળ આવ્યાથી નમાઝમાં કંઈ તુકસાની આવતી નથી. એાલમા કહે છે કે આ હદીસ મનસૂખ છે. કારણ કે ખીજી હદીસમાં હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) નમાઝ પઢતા હતા અને હું હજરતની આગળ પલંગ પર સૂઈ રહેતી હતી. તો જણાઈ આવ્યું કે સ્ત્રીના આગળ આવ્યાથી નમાઝ જતી નથી.

૧૬૧૬ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન શિખીર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આદમી કહે છે મારો માલ મારો માલ. પણ તારો માલ તો તેજ કે જે તે ખાધો અને ફના કર્યો, અથવા પેહેર્યો અને તેને પુરાનો કર્યો, અથવા સદકો કર્યો, અને તેને ચાલુ કર્યો [એટલે અલ્લાહને ત્યાં સંભાળ્યો આખરતનો ખગ્નનો બનાવ્યો એજ કામ આવશે.]

ફાયદો એટલે તારો માલ ખર્ચ જેતાં તેજ છે જે તારે કામ આવે. ફરી તે દુન્યામાં કે આખરતમાં. પણ જે માલ દુન્યાના ખાવા પેહેરવામાં ખર્ચ થાય તે તો ફના થયો. ખૈરાતને માત્ર બકા છે, જે આખરતમાં કામ આવશે. તો અકલવાળાને જરૂર છે કે ખૈરાતને એજ રાખે. દુન્યામાં માલ જમા રાખવાની નૈયત રાખે નહીં. કેમકે તેને ખીજી ઉગ્રવશે.

૧૬૧૭ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બંદો કહે છે મારો માલ મારો માલ પણ તેના માલમાંથી તેને માટે તો ત્રણજ છે. જે તેણે ખાધને ફના કર્યું અથવા પેહેરીને જીવું કર્યું અથવા આપીને સંભાળ્યો. અને એ સિવાય તો તે જનાર છે અને એને લોકો માટે છોડનાર છે (એટલે બાકી રહેલા માલથી એને કંઈ લાભ નથી)

૧૬૧૮ મુસલિમમાં અયુ જર્ (રદી) થી † આ હદીસનું વધુ બયાન હદીસ નાં ૮૪૪ માં છે. ગુ. મો.

રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) દરમાવ્યું કે અલ્લાહ અઝઝ વ જલ્લ દરમાવે છે કે જે કોઇ એક નેકી લાવશે તેને માટે દસ ધણું છે (દસ ધણા સવાબ મળશે) અથવા [એથી] હું વધારીશ. અને જે કોઇ બદી લાવશે તો બદલો બદીનો એકજ બદી છે, અથવા હું તેને માફ કરીશ. અને જે કોઇ મારેથી એક વેંત પાસે થાય છે તો હું તેને એક હાથ પાસે થાઉં છું. અને જે કોઇ મારેથી એક હાથ પાસે થાય છે તો હું તેને એક વામ પાસે થાઉં છું. અને જે કોઇ મારી પાસે ચાલતો આવે છે તો હું તેની પાસે દોડતો આવું છું. અને જે કોઇ જમીન ભરીને ગુનાહોની સાથે મારી મુલાકાત લેશે અને તેણે કોઈ ચીજને મારે શરીક કરી નહીં હશે તો હું તેટલીજ મગફરત [અપશીશ] ની સાથે તેની મોલાકાત કરીશ.

ફાયદો આ હદીસમાં અલ્લાહની પૂરતી રહમતનું બયાન છે જેનું કંઈ બયાન થઈ શકતું નથી. @

૧૬૧૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સર્હદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) દરમાવ્યું કે અલ્લાહ કહેશે કે ઓ આદમ ! તો તે કહેશે કે હું હાજર છું તારી ખીજમતમાં તથા તારી તામેદારીમાં, અને સર્વ બેહતરી તારા હાથમાં છે. ફરી તે કહેશે કે અગ્નિમાં મોકલવાના તું કહાડ [એટલે જે દોજખમાં નાખવાના છે તેને તું જુદા કર.] આદમ (અલે) કહેશે કે કેટલા દોજખમાં મોકલવાના છે? અલ્લાહ કહેશે કે દરેક હજરમાંથી નવ સો નવાણું. હજરતે કહ્યું કે આ તે વખત છે કે આગક બુઢો થશે અને ગાબણી ગાબ મેલી દેશે અને લોકોને તું નીશાવાળા જોશે અને જુઓ તો તેઓ નીશાવાળા હશે નહીં. પણ અલ્લાહનો અજબ સખ્ત છે. રાવી કહે છે કે આ વાત સહાબાને ધણી ભારી લાગી ને કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ અમારામાં તે કયો પુરૂષ થશે ?

@ આ હદીસમાં સમ્પૂર્ણ રહમતનું બયાન છે એ ઉપરથી કોઇ ધોડામાં પડી બે પરવાઈથી ગુનાહ કરે નહીં. કારણ કે કેટલાક ગુનેહગારો માટે અલ્લાહનો અજબ પણ સખ્ત છે માટે તેથી ડરતો રહે, અને મગફરતની આશા કરતો રહે. અને એ હદીસથી જણાયું કે મુશરફતી ધણી ખરાબી છે માટે શિક્ષી બચતો રહે ગુ. મો.

[એટલે જ્યારે હજરમાં એકજ શખ્સ જનતી થયો તો અમને મુકિત મળવાની શી ઉમેદ રહી] હજરતે (સલ) દરમાવ્યું કે તમને બશારત થાઓ ! કારણ કે યાજૂજ માજૂજ (ગોગ માગોગ)ના હજર અને તમારામાંનો એક પુરૂષ [એટલે દોજખને બરવા માટે યાજૂજ માજૂજ શું ઓછાં છે કે તમો ગભરાઓ છો] ફરી કહ્યું તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે ખચીત હું આશા રાખું છું કે તમો જનતવાળાઓમાં ચોથો ભાગ થશો. રાવી કહે છે કે અમે સહાબાએ અલ્લાહની હમ્દ કરી અને તકબીર કહી. ફરી હજરતે (સલ) દરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે ખચીત હું આશા રાખું છું કે તમો તરતીયાં જનતના થશો. રાવી કહે છે કે અમે અલ્લાહની હમ્દ કરી તથા તકબીર કહી. ફરી હજરતે (સલ) દરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે ખચીત હું આશા રાખું છું કે તમો અડધા જનતવાળા થશો. ખચીત આગળી ઉમ્મતો સાથે તમારી મિસાલ જાણે કાળા બળદના ચામડામાં ઉજલા વાળ સરખી છે. અથવા ગધેડાના હાથમાં ડાગા જેવી મિસાલ છે. §

ફાયદો એટલે આગળી ઉમ્મતોના પ્રમાણમાં ઉમ્મે મોહમ્મદી ધણીજ ઓછી છે. દોજખ માટે યાજૂજ માજૂજ તથા આગળી ઉમ્મતોના કાશિર કંઈ ઓછા નથી. આથી જણાયું કે અડધી જનતમાં આ ઉમ્મતે મરહુમા (કૃપા પાત્ર) થશે અને અડધીમાં ખીજ પંગમ્પરોની ઉમ્મતો થશે. આ ઉમ્મત પર આટલો કરમ માત્ર આ નખીયે કરીમની બદાલત છે. **અલ્લાહુમ્મ સદલે વ સદલેમ અલેહ.** આ હદીસનો આગળો મજમુન જીગરના તુકડે તુકડા કરે છે અને પાછળો મજમુન ધણી ખુશી આપે છે. ઈમાનના બે પર છે ડર અને આશા. ન તદન ડર સારો કે અલ્લાહની રહમતથી નિરાશ કરે. ન વગર ખટકે આશાજ રાખવી જોઈએ કે શરીઅત વિરૂધ્ધ વગર બંધનનો રહે.

૧૬૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-લ્લાહ ખીન ઓમર [રદી] થી રિવાયત છે કે

§ આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૧૩૭૪ માં તથા તેની નોટમાં છે. ગુ. મો.

હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમામ જહાનના પ-
રવરહિયાને માટે લોકો ખડા થશે. તે એટલાં
સૂધી કે તેઓમાંનો કોઈ પોતાના પરસેવામાં પો-
તાના અડધા કાન સૂધી ફૂંચશે.

૧૬૨૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં બીજે
બીન સમોરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પછી બાર અમીર થશે.
બીજે (રદી) કહે છે કે ફરી હજરતે કોઈ વા-
ત કહી જે મેં સાંભળી નથી. ફરી મારા બાપે
કહ્યું કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક તે-
ઓમાંનો કુદૈશી છે.

ફાયદો જે કે હજરત (સલ) પછી ઘણા
સરદાર થયા. પણ મતલબ આ છે કે બાર સ-
રદાર ઘણાજ દીનદાર થશે. સુનતે મોહમ્મદી ઉ-
પર ચાલશે જેવી રીતે હજરત (સલ) ના ચાર
ખલીફા, ઇમામ હસમ, ઓમર બીન અબ્દુલ
અઝીઝ, અને ઇમાન મહદી. બાકી તફસીલ બો-
દાનેજ ખબર છે. અને શીઆ જે કહે છે કે
આથી મતલબ બાર ઇમામ છે તે વગર આધાર-
ની વાત છે. કારણ કે અમીર સરદાર તથા હા-
કમને કહે છે. તો (બારમાંથી) અઝી મુરતગ્ન ત-
થા ઇમામ હસન (રદી) ની સિવાય કોઈ ઇમા-
મને સલતનતની હકુમત મળી નથી. કમાલ અને
યુન્ફરગી (તેઓની) જુદી વાત છે પણ અયાં
તો હોકુમતનું બયાન છે.

૧૬૨૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓ-
મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તમારો ખબરનો કેયામતને દિવસે
ગંજે અઝહા (અજગર) થશે.

ફાયદો તે માલ અને ખબરનો મતલબ
છે કે જેની જકાત અપાઈ નહોય.

૧૬૨૩ મુસલિમમાં બીજે (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી
ઉમ્મતમાં ખલીફા થશે જે બોખા ભરી ભરીને
માલ આપશે અને તેને ગણશે નહીં.

ફાયદો આ હદીસમાં ઇસ્લામની રહેલ
તથા માલ વધવાની ખબર છે. અથવા તો
(ખલીફાથી) મતલબ ઓમર ફારૂક (રદી) છે
કેમકે બ્યારે ઇરાનનો ખબરનો આવ્યો તો તે-
વજે હાથોથી બોખા ભરી ભરીને અગણીત મા-

લ વેહેંચો. અથવા તો ઇમામ મહદી મતલબ
છે. વલ્લાહો આલમ.

૧૬૨૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અ-
બ્દુલ્લાહ બીન સલામ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અબ્દુલ્લાહ બીન
સલામ મજબૂત દોરડી પકડેલી હાલતમાં મરશે.

ફાયદો એટલે મુસલમાન મરશે. હજરતે
(સલ) અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ (રદી) ના ખવા-
બની આ મતલબ બયાન કરી. અને ખવાબનો
વધુ કિસ્સો આગળ આવી ગયો. ¶

૧૬૨૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક
પુકારનારો પુકારશે કે ખચીત તમારે માટે તંદ-
રસ્ત રહેવું છે જેથી તમા કદી બીમાર પડશો ન-
હી. અને ખચીત તમારે માટે જીન્દા રહેવું છે
માટે તમે કદી મરશો નહીં. અને ખચીત તમારે
માટે જીવાન રહેવું છે જેથી તમે કદી વૃધ્ધ
થશો નહીં. અને ખચીત તમારે માટે એશમાં
રહેવું છે માટે કદી તમે ગમગીન અને મોહ-
તાજ થશો નહીં. આજ તેનું કહેવું છે “ અને
તેઓને પુકારશે કે આ તમારી જાનત છે જેના
તમે માલિક બના છો એટલા માટે કે તમે
અમલ કરતા હતા ”

ફાયદો જાનતમાં ફિરશતો આ પુકાર ક-
રીને જાનતવાળાઓને સંભળાવશે કે જેથી તેઓ
વગર ખટકે રહે.

૧૬૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં હોજ-
ફા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-
રમાવ્યું કે એક પુરૂષ એક બાંધ મુશે ફરી
તેના દિલથી અમાનત તથા દિયાનતદારી ઉચકાઈ
જશે અને તેની અસર (નિશાન) નુકતા જેવી
રહેશે. ફરી તે એક બાંધ મુશે ફરી અમાનત ત-
થા દીનદારી તેના દિલથી કબજે કરાશે અને
તેની અસર ફફેલા જેવી રહેશે જાણે તે એક
અંગારાને તારા પગ ઉપર નાખ્યો હોય અને
ફફેલો પડે તો તેને ઉભરાઈ જશે અને
જુઓ તો તેમાં કંઈ નથી. ફરી લોકો આપસ-
માં વેચ ખરીદ કરશે પણ કોઈ અમાનત અદા

¶ વાંચો હદીસ નાં ૧૪૯૫. અને હદીસ નાં
૨૦૩૪ માં પણ તે ખવાબનું બયાન આવશે. ગુ. મો.

કરવાને નજદીક જશે નહીં. તે એટલાં સૂધી કે કહેવામાં આવશે કે ફલાણાની ઓલાદમાં એક પુ-રૂષ અમાનતદાર છે. અને એક પુરૂષ માટે કહે-વામાં આવશે કેવો ચાલાક છે કેવો દુશયાર છે અને કેવો અકલવાળો છે અને જુઓ તો તેના દિલમાં રાચના દાણા બરાબર ઈમાન નથી.

ફાયદો હદીસનો સારાંશ આ છે કે અમાનતદારી દમપર દમ ઓછી થતી જશે. આખરે આ હાલ થશે કે નામીઆ અને પ્રખ્યાત લોક જેની લોકો વખાણુ કરશે તેઓની પણ નૈ-યત બદલાઈ જશે. તેઓના દિલમાં કંઈ અમાનતદારી રહેશે નહીં. હોજ્જા (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં હજરત (સલ) થી બે વાત સાંભળી છે. તો એક તો હું જોઈ ચુક્યો અને બીજીની વાટ જોઈ છું. પેહેલી વાત તો આ છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમાનતદારી પુરૂષો-ના દિલોમાં વચ્ચે ઉતરી છે તો તેઓએ કુર-આન તથા હદીસથી ઇલામ શીખ્યો. એટલે બા-હારથી તેમ અંદરથી અમાનતદાર તથા દીનદાર થયા. અને બીજી વાત હજરતે અમને અમાનત જતી રહેવાની કહી છે. પ્રી આ હ-દીસ ફરમાવી.

૧૬૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક રાત્રે પેહેલા આસમાન તરફ અમારો પરવરદિગાર ઉતરે છે જ્યારે ત્રીજા ભાગ પાછલી રાતનો રહે છે. તે કહે છે કોઈ મને પુકારે છે કે હું તેની દોઆ કબૂલ કરું. કોઈ મારેથી માંગનાર છે કે હું તેને આપું. કોઈ મારેથી બખશીશ માંગે છે કે હું તેની બખશીશ કરું.*

ફાયદો યોદાના ઉતરવાથી મતલબ તેની રહમતનું ઉતરવું છે. આ હદીસથી સાફ જણા-વું કે આ વખત ધણેજ મકબૂલ છે એ વખતની દોઆ કબૂલ થાય છે. પણ અફસોસ કે આવો સારો વખત બિંધ અને ગફલતમાં કપાય છે.

* આ હદીસનું વધુ બયાન હદીસ નાં ૮૬૨ માં છે. શુ. મો.

શેઅર.

હર શયે અઝ બહેર તો એ ખુલ ફેજૂલ મી કોનદ અઝ ઓજે જખખારી નોખૂલ તો એ બાયે ખુદ ચો મરદે બે અદબ બર નગીરી ગામ ને રોઝો ન શખજી

૧૬૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કરીબ છે કે ફેરાત નદી સોનાની ખાણથી ખુલી જશે. તો જે કોઈ ત્યાં હાજર હોય ને તેથી કંઈ ચીજ લ્યે નહીં.

ફાયદો એટલે કેયામતની નજદીક ફે-રાત નદીથી સોનાનો ખજાનો પ્રગટ થશે. તેને લેવાની એટલાં માટે મનાઈ કરી કે તે કેયા-મતની નિશાની છે. તે વખત મુસલમાનને પો-તાની આકેબતની ફિકર લાજેમ છે દુન્યા લ-ધને શું કરશે.

૧૬૨૯ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો તારી મુદત (ઓમર) વધશે તો કરીબ છે કે તું એવા લોકોને જોશે કે તેઓના હાથમાં બ-ળદના પુછડા જેવું (કારડો) હશે. તેઓ સવાર અવલાહના ગળબમાં કરશે અને સાંઝ અવલાહના કહરમાં કરશે.

ફાયદો આથી મતલબ કોરડાવાળા તથા ચોખદાર છે જેઓ હાકેમ પાસે દાદ માંગનારને જવા દેતા નથી અને મારે છે.

૧૬૩૦ બોખારીમાં અબુ સર્હદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ક-રીબ છે (જલદી વખત આવે છે) કે મુસ-લમાનનો બેદતર માલ બકરાં થશે કે તેની પા-છલ પર્વતોની ટેકરીએ અને વરસાદની જગ્યાએ (ચરાવવા માટે) જશે. પોતાનું દીન લઈને ફિત-નાઓથી ભાગશે.

ફાયદો એટલે ફસાદના વખતમાં ખુણા પકડવો સારો છે. કારણ કે લોકોથી મીલાપ રાખવાથી એવા વખતમાં ઈમાન સલામત રહે-

જી અધે-દરેક રાત્રે આ બેવકુફ તારે માટે જખખારીના ઉચાણથી ઉતરવું [નોબૂલ] થાય છે તું તો પોતાની જગ્યાથી બેઅદબ મરદની જેમ રાતમાં કે દિવસમાં ડગલું ભરતો નથી. શુ. મો.

તું નથી. તો બહારીઓને ચરાવી ખાવું બેહતર છે.

૧૬૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આદમ પુત્ર ધરડો થાય છે અને બે વસ્તુ તેનાથી જીવન થાય છે, માથનો લોભ અને ઉમરનો હિરસ.

ફાયદો એટલે વૃધ્ધ પણમાં માલ તથા જીન્દગીનો લોભ ધણેજ વધી જાય છે.

૧૬૩૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ કેરેશનું ટોણું લોકોને હલાક કરશે. સહાબાએ કહ્યું તમે અમને શો હુકમ ફરમાવો છો? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો તેઓથી અલાહેદા રહે તો બેહતર છે. અબુ હૈરા (રદી) કહે છે કે જો હું ચાહું તો તે-

ઓના નામ લઉં ફલાણીની ઓલાદ અને ફલાણીની ઓલાદ.

ફાયદો આ હદીસમાં બની ઓમિયાની હોકુમતના ફસાદોની ખબર છે. જેમકે ઇમામ હાસેન (રદી) ની શહાદત પછી સંકેડો સહાબાને યઝીદના લશકરે શહીદ કર્યા,

૧૬૩૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મદીનાવાળા જીલ હોલેફાથી એહરામ બાંધે. અને શામવાળા જોહ્ડાથી એહરામ બાંધે. અને નજ્દવાળા કરનથી એહરામ બાંધે.

ફાયદો એટલે જ્યારે હજજ તથા ઉમરાની નેયતથી આ ત્રણે મુકામ પર પોહોંચે તો ત્યાંથી એહરામ બાંધે.

❀ ફસલ ૪ થી ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે **મોખરા મજકુલ** છે.

૧૬૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને સ્વપ્નામાં દેખાવ્યું કે હું દાતણ કરું છું ફરી મારી પાસે બે પુરૂષો આવ્યા તેમાંનો એક બીજીથી મોટો હતો. ફરી મેં તે દાતણ નાનને આપ્યું. તો મને કહેવાયું કે મોટાને આપ, તો ફરી મેં તેને મોટાને આપ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી મોટી ઉમરવાળાનું માન તથા શ્રેષ્ઠતા જણાઈ.

* ૧૬૩૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સ્વપ્નામાં હું મને કાબાની પાસે જોઈ રહ્યો છું. ફરી હું એક ધજીલા રંગના પુરૂષને જોઈ છું જે ધજીલા રંગના પુરૂષો તું જીએ તેથી તે સારો છે. જેને ખભા સૂધીના વાળ છે જે ખભા સૂધીના વાળવાળા તું જીએ તેથી તે સારો છે. તેણે તેમાં કાંસકી ફેરવી હતી તે વાળથી પાણી ટપકતું હતું. બે પુરૂષ ઉપર

ટેકાને અથવા (રાવી ને શક છે) બે પુરૂષના ખભા પર ટેકાને બેતુલ્લાહને તવાફ કરે છે, તો મેં પૂછ્યું કે આ કોણ છે? મને કહેવામાં આવ્યું કે આ મસીહ ખીન મરયમ છે. ફરી મેં બીજા પુરૂષને જોયો તેના વાળ ધુધરવાળા છે. જમણી આંખનો કાણો છે જાણે તે ટેટા જેવી દ્રાક્ષ છે. તો મેં પૂછ્યું આ કોણ છે? મને કહેવામાં આવ્યું કે આ મસીહે દજ્જલ છે.

ફાયદો હજરત ઇસાનો લકબ, (અલિધાન) મસીહ એટલા માટે થયો કે તેવણે ધર નહીં બનાવ્યું, ઘણું કરીને જગલમાં ફર્યા કરતા હતા. અને તેમના હાથ લગાડવાથી માંદાં સાજાં થતાં હતાં. અને દજ્જલનો લકબ મસીહ એટલા માટે થયો કે તે ચાલીસ દિવસમાં સંધ્યા જહાનમાં ફરી વળશે. ઇસા (અલે) તથા દજ્જલ કેયામતની નજ્દીક આવશે. હજરતે (સલ) તે બંને મસીહની નિશાનીઓ બતાવી કે મુસલમાનો ઓળખે અને ઘોડો ખાય નહીં.

૧૬૩૬ મુસલિમમાં મિકદાદ (રદી) થી રિ-

વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયા-
મતના દિવસે લોકોથી સૂર્ય નજદીક કરવામાં આ-
વશે. તે એટલાં સૂધી કે એક માઇલને છેટે થશે
ફરી લોકો પોતાના અમલના પ્રમાણમાં પરસે-
વામાં થશે. ફરી તેઓમાંના કેટલાકોને ઘુટી સૂ-
ધી થશે. અને કેટલાકોને ઘુટણ સૂધી થશે
અને કેટલાકોને કમર સૂધી થશે. અને કેટલાક
તો એવા થશે કે તેઓને પસીનાની લગામ
પેહેરાવશે. એટલે મોંમાં ધુસી જશે.

ફાયદો મીલથી મતલબ કાંતો ગાવ છે
અથવા કાંતો સુરમો લગાડવાની સલાહ છે.

૧૬૩૭ મુસલિમમાં હોજ્જા (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દિલો
ઉપર ફિતના સામે આવે છે જેમ ચટાઇની એક
એક સડી. * ફરી જે દિલમાં તે ફિતના પીવડા-
વાયા (દાખલ થયા) તો તેમાં એક કાળો નુકતો
પડે છે. અને જે દિલે તેનો નકાર કર્યો તેમાં
ઉજળો નુકતો પડે છે. ફરી જે તરેહના દિલ
થાય છે. એક સફેદ સંગે મરમર સરખું તેને
ન્યાં સૂધી આકાશ અને પૃથ્વી છે કાંઈ ફિતનો
નુકસાની આપશે નહીં. અને બીજું કાળું મા-
રીના રંગનું કુળના જેવું ઉંડું પડેલું જે નેકા-
ને પીછાને નહીં અને બદીનો નકાર કરે નહીં.
પણ તેની ખાહેશે નફસાની વગર કંઈ જાણે
નહીં. ” આ હદીસ બોખારી તથા મુસલિમ બં-
નેમાં છે. પણ આ અનુક્રમે શખ્દો મુસલિમમાં છે.

ફાયદો ખોટી શ્રધ્ધા અને નકામા વસવ-
સાઓનો દિલો ઉપર મોટો જથ્થો રહે છે. તો
જેના દિલમાં વાહીયાત (ખોટું) જથ્થું તે કાળું
થયું. તેને નેક બદની પીછાન રહેતી નથી. જે-
વી રીતે જાંબા વાસણમાં પાણી રહેતું નથી. અ-
ને જે દિલ તેનું કંઈ ધ્યાન કર્યું નથી અને
પોતાને ખોટા ખ્યાલથી બચાવ્યું તે દિલ પ્રકાશીત
થાય છે તેને નેક બદની એવલખ થાય છે જેથી
તે યુનાહોથી બચે છે.

૧૬૩૮ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે

* એટલે જેવી રીતે ચટાઇ બનતી વેળા એ-
ક એક સહી આગળ આવે છે તેવી રીતે દિલો ઉ-
પર ફિતના એક એક આવે છે. ઝા. મો.

અંતના દરવાજા સાંમ તથા શરૂવારે ખુલે છે.
ફરી જે બંદાએ ખોદાની સાથે કોઈન બેલ્યો ન-
હીં (શિક્ક નહીં કર્યું હશે) તેવા દરેક બંદાની
મગફરત (માફી) થાય છે. પણ જે પુરુષને તેના
બાઇ સાથે દુશમનાઇ અને કપટ હોય તેઓ માટે
કહેવાય છે કે એ બંને ન્યાં સૂધી પોતપોતામાં
સલાહ કરે ત્યાં સૂધી ઢીલ દો (રહેવાદો).

ફાયદો આથી જણાયું કે બુગજ તથા
કીનો મુસલમાનોથી રાખવા એવા સખ્ત ગુનાહ
છે જે મગફરતને રોકે છે. ત્રણ દિવસથી વધુ
મુસલમાનથી બુદાઇ રાખવી કદી દુરસ્ત નથી.

૧૬૩૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં સફ-
યાન બીન અબુ જોહર અઝદી (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે યમન
ફતેહ થશે ફરી એક કોમ ઉઠેા હાંકતી આવશે
(એટલે ધણી જલદી આવશે) ફરી પોતાની અ-
હલને તથા જે તેઓની તાબેદારી કરશે (કચું
માનશે) તેને (મદીનાથી) ઉઠાવી જશે. અને જુ-
ઓ તો મદીના તેઓ માટે બેહતર છે જે તે-
ઓને જાણ હોત. અને શામ ફતેહ થશે. ફરી
એક કોમ ઉઠેા હાંકતી આવશે અને પોતાની
અહલને તથા જે તેઓનું કચું માનશે તેઓને
(મદીનાથી) ઉપાડી જશે. અને જે તેઓ જાણતા
હોય તો મદીના તેઓ માટે બેહતર છે. અને એ-
રાક થતેહ થશે ફરી એક કોમ ઊઠેા દોડાવતી
આવશે ને પોતાના બીબી બચ્ચાંઓને તથા જે
તેઓનું કચું માનશે તેને ઉપાડી જશે. અને
જુઓ તો તેઓ માટે મદીના બેહતર છે. જે
તેઓ જાણ રાખતા હોય.

ફાયદો એટલે ઇસ્લામની ફતેહ થયા પ-
છી લોકો મદીનાનું રહેવું છોડી યમન, શામ
અને એરાકમાં પોતાના ધરખાર સહીત જઇ વ-
સશે. અને જુઓ તો હજરતને છોડવું તથા
મદીનાની બરકતથી અલાગ્ય રહેવું તેઓ માટે
બેહતર નથી.

૧૬૪૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે પાયડી ચાર પાખતોને લીધે નિકાહ
કરવામાં આવે છે. તેણીના માલને લીધે, તેણીના
ખાનદાનને લીધે, તેણીની ખુબ સૂરતીને લીધે,

અને તેણીની દીનદારીને લીધે. તો તું દીનવાળીની દુઢ કર. તારા હાથ માડીમાં રોળાઇ (એટલે તું દીનદાર સ્ત્રીની દુઢ કર. અને બીજા અર્થ આ છે જો તું દીનદાર સ્ત્રીને છોડશે તો તારા હાથમાં ખાક છે)

ફાયદો એટલે દસ્તુર છે કે સ્ત્રીના નિકાહની ખાહેશ ચાર ચીઝોને લીધે થાય છે. તો પ્રમાણ્યું કે તું દિનદાર તથા નેક બખ્ત સ્ત્રીને સર્વથી એક જાણુ. કે જન્મગી આરામથી નીકળશે. અને માલ ખાનદાન અને ખુબસૂરતીને નહીં જો, કે ધણું કરીને ઘાંકો થાય છે. અને તેની ખુરી જો ને લીધે જન્મગી કડવી પડે છે. અને જો દીનદારીની સાથે માલ, ખાનદાન, અને ખુબસૂરતી પણ હોય તો સુખદાન-લાહ નુકસાન અલાનુર (પ્રકાશ પર પ્રકાશ) છે

૧૬૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં આસા-મા બીન ઝેદ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે કેયામતને દિવસે એક પુરુષ લાવવામાં આવશે ફરી તે અગ્નિમાં નખાશે તો તેના પેટની આંતરડીયો નીકળી પડશે. ફરી જોવી રીતે ગંધકું ઘંટીમાં ફરે છે તેવી રીતે તે તે આંતરડીયો સાથે ફરશે. ફરી તેની પાસે દોળખવાળા ભેગા થશે અને કહેશે કે ઓ પ્રલાણા તને શું થયું? શું તું અમને ભલીવાતની આજ્ઞા કરતો નહોતો અને ખુરી વાતથી રોકતો નહોતો? તો તે કહેશે હા, હું તમને ભલી વાતની આજ્ઞા કરતો હતો પણ હું તે કામ કરતો નહોતો. તથા ખુરી વાતની મનાઇ કરતો હતો પણ હું પોતે તે કામ કરતો હતો.

ફાયદો આ હદીસમાં વાએજ બેઅમલની સજાનું બયાન છે.

૧૬૪૨ મુસલિમમાં અનસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે કેયામતને દિવસે દોળખીમાંતો દુન્યામાં ધણી એશ તથા આરામ ભોગવનારો લાવવામાં આવશે ફરી તેને દોળખમાં એક દુપટ્ટા મરાશે ફરી કહેવામાં આવશે, ઓ આદમ પુત્ર તેં કહી (દુન્યામાં) આરામ જોયું હતું કહી તને એશ મળી હતી? તો તે કહેશે કે ઓ પરવરદિગાર કહી નહીં. અને જનતાવાળાઓને દુન્યામાં ધણીજ સખતી

ભોગવનાર લાવવામાં આવશે ફરી તેને કહેવામાં આવશે ઓ આદમ પુત્ર શું તેં કહી સખતી જોઇ છે. શું તારા પર કહી સખતી વીતી છે? તો તે કહેશે ખાદાની કસમ નહી. મારા પર કહી સખતી પડી નથી તથા કહી મેં સખતી જોઇ નથી.

ફાયદો દોળખની સખતાઇના મુકાબલામાં દુન્યાના આરામને ભૂલી જશે અગર જો તેણે દુન્યામાં રાજપાટ ક્યું હશે. અને જનતાના ચહે ન તથા આરામની આગળ દુન્યાની તકલીફ કહી વાદ આવશે નહી. અગર જો તેણે આખી ઉમર ખીમારી તથા ભૂખમરામાં કાટી હશે.

૧૬૪૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે તે દિવસે (એટલે કેયામતે) જહાનમ લાવવામાં આવશે તેને સિનેર હજર રાશ હશે અને દરેક રાશ સાથે સિનેર હજર ફરસ્તા બેચશે.

ફાયદો આ હિસાબ પ્રમાણે દોળખના સર્વ ફરસ્તા ચાર અબજ નેવુ કરોડ થાય છે. અને બાકી કારખાનાઓના ફરસ્તાઓની ગણતરી માણસની ગણતરીથી બહાર છે અટલાહ ફરમાવે છે. “અને તારા પરવરદિગાર ૧૧ લશકરને તેના સિવાય કોઇ જાણતું નથી.”

૧૬૪૪ મુસલિમમાં જામર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે દરેક બંદો જે હાલત ઉપર મર્યો હશે તે પર તે હશરમાં ઉઠાવાશે.

ફાયદો એટલે કુદર ઉપર અથવા ઇમાન ઉપર, ચોખ્ખા દિલ ઉપર અથવા નિશાક ઉપર.

૧૬૪૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે કેયામતને દિવસે કાફિર લાવવામાં આવશે ફરી તેને કહેવાશે વારં તું કહે, જો તારી પાસે પૃથ્વી ભરીને સોનું હતે તો તું તેને (તારા જન બચાવવામાં) દિધો આપતે? તે કહેશે કે હા, ફરી તેને કહેવામાં આવશે કે ખચીત તારી પાસે એથી સેહજું માંગવામાં આવ્યું હતું.

ફાયદો એટલે દુન્યામાં તો તારી પાસે માત્ર ઇમાનની ખાહેશ તથા શિક્ક નહીં કરવાની

ફરમાએશ હતી. તારેથી તો એટલું પણ બન્યું નથી. આજે દુન્યા ભરીને સોનું આપવા તૈયાર થયો.

૧૬૪૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ તરીકા (માર્ગ) ઉપર લોકોનું હશર થશે. (એટલે ત્રણ તરેહ પર લોકો ભેગા થશે) (૧) આશા રાખનાર લોકો (એટલે પોતાના નેક અમલોને લીધે હિસાબ અને સવાબની આશા કરનાર) (૨) ડરનાર લોકો (એટલે તક સીરવાર મુસલમાન.) બે માણસો એક ઊંટ પર ત્રણ એક ઊંટ પર, ચાર એક ઊંટ પર અને દશ એક ઊંટ પર, અને (૩) બાકીનાઓને અગ્નિ હાંકી જશે, બપોરના જ્યાં તેઓ રહેશે ત્યાં અગ્નિ તેઓની સાથે રહેશે અને રાતના જ્યાં તેઓ રહેશે ત્યાં તે રાત રહેશે અને જ્યાં તેઓ સવાર કરશે ત્યાં તે સવાર કરશે. અને જ્યાં તેઓ સાંઝ કરશે ત્યાં તે સાંઝ કરશે.

ફાયદો આ હશર કેયામતથી પેહેલાં થશે કે સવળા મુલકોના જન્દા લોકોને શામના મુલકમાં અગ્નિ હાંકી લાવશે. પણ મુસલમાન સ્વાર થશે અને કાફેરા ચાલતા આવશે. અને કેયામતનું હશર તો કબરોથી થશે.

૧૬૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ ખીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતને દિવસે લોકો સફેત જમીન ઉપર ભેગા થશે જેમાં જરા લાલી હશે જાણે મેદાની રોટલી, જેમાં કોઈની નિશાની રહેશે નહીં. (એટલે કોઈ મકાન મિનારો રહેશે નહીં. સાફ મેદાન થશે) ” અને કેટલાકોએ કહ્યું કે “જેમાં નિશાની રહેશે નહીં ” એ હદીસ માંથી નથી પણ સહલના શખ્દો છે અથવા ખીન કોઈના.

૧૬૪૮ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અગ્નિમાંથી ચાર શખ્સો નીકળાશે. ફરી તેઓ અલ્લાહની આગળ લવાશે. ફરી તેમાંના એક શખ્સ મોં ફેરવીને કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર જ્યારે

તેં મને અગ્નિથી કાઢ્યો તો પાછો તેમાં નહીં ફેરવ. ફરી અલ્લાહ તેને અગ્નિથી મુક્તિ આપશે.

૧૬૪૯ બોખારીમાં અયુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતને દિવસે નૂહ (અલે) બુલાવાશે તો તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર હું હાજર છું તારી ખીજમતમાં તથા તારી તાબેદારીમાં. ફરી તે કહેશે શું તેં તારી ઉમ્મતને કેણુ પુગાવી ? (એટલે અગ્નિથી તેઓને ડરાવ્યા.) નૂહ કહેશે કે હા, ફરી તેની ઉમ્મતને કહેવાશે શું તમને તેણુ પુગાવી છે ? તો તેઓ કહેશે અમારી પાસે કોઈ ડરાવનાર આવ્યો નથી. ફરી અલ્લાહ (નૂહને) કહેશે તારો કોણુ સાક્ષી છે ? તો તે કહેશે કે મોહમ્મદ તથા તેની ઉમ્મત. ફરી તમો સાક્ષી આપશો કે તેણુ પોહોંચવી છે. આજ મતલબ છે તેના કહેવાની “ અને એવીજ રીતે અમે તમને દરમિયાની (એટલે ઐઝ) ઉમ્મત બનાવી કે જેથી તમો લોકો પર સાક્ષી આપનાર થાઓ અને હજરત તમારા પર સાક્ષી થાએ.”*

* કેટલાક કહે છે કે રસૂલુલ્લાહ જ્યારે શાહાદત આપનાર (સાક્ષી) પોતાની ઉમ્મતના થયા તો જરૂર તેમના હાલને જાણનાર થયા. તેનો જવાબ કે બાધો તમો જો એજ આયતને ઊંડા ઉતરી જોશો તો એનો જવાબ એજ આયતથી મળશે. એ આયતમાં ઉમ્મત વિષે પણ કહેવાયું છે કે તમો લોકો ઉપર સાક્ષી થશો. તો તમારા માનવા પ્રમાણે એમ થયું જોઈએ કે નૂહ મૂસા ઇસા વગેરેની જે ઉમ્મતો તે પેગમ્બરોના વખતમાં હતી તે દરેકનો હાલ આ ઉમ્મત જાણનાર થવી જોઈએ પણ એ તો કોઈનું માનેલું નથી. તો એ શાહેદી માત્ર આજ વાતની છે કે નૂહ વગેરે પેગમ્બરોએ પોતાની ઉમ્મતને પેગમ્બરી પોહોંચવી હતી અને એ કુરઆનથી તેઓએ જાણ્યું એથી એઓ જોખ જાણનાર નથી તેવીજ રીતે હજરતના સહાબા કુરઆનને સારી રીતે જાણનાર હતા તેઓની એ સાક્ષી ઉપર હજરતની સાક્ષી થશે. એમાં જોખ ક્યા છે. કેયામતમાં કેટલાક માણસોને આપ સારા જાણુશે અને તેઓ તેવા નહીં હશે અને હજરતને કહેવામાં આવશે કે તારી પછી એઓએ શું કર્યું તેની તને ખબર નથી. અને હજરત જવાબમાં કહેશે જ્યાં સુધી હું તેમાં રહ્યો ત્યાં સુધી તેઓ થી ખબરદાર હતો. બોખારી કિતાબુલ અબીયા

ફાયદો આ હદીસમાં તથા આ આય-તમાં ઉમ્મતે મોહમ્મદીની પ્રજલત સર્વ ઉમ્મ-તો ઉપર સારી રીતે સિધ્ધ થઈ. કારણ કે ગ-વાહીની લીયાકત દરેક શખ્સને હોતી નથી, સા-દ્દી થવા માટે પ્રમાણિકપણું અને સાચા થવું શરત છે. એક રિવાયતમાં છે કે વહની ઉમ્મત કહેશે અમારા વખતમાં ઉમ્મતે મોહમ્મદી કયાં હતી વગર ન્નેએ તેઓની શાહેદી કેમ કરીને સનદ થાય ? તો ઉમ્મતે મોહમ્મદી ઉત્તર આ-પશે કે અગર ન્ને અમે તમારા વખતમાં ન-હોતા પણ અમને આ હાલ કુરઆનથી જણા-યો છે. ખોદાના કલામથી વધુ કોઈના કલામનો આધાર નથી.

૧૬૫૦ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેકની દોઆ કબૂલ થાય છે ત્યાં સુધી તે આવી રીતે જલદી કરે નહીં. કે મં-મારા પરવરદિગારથી દોઆ કરો પણ તેણે ક-બૂલ કરી નહીં.

ફાયદો દોઆમાં આવી રીતે જલદી કર-વી તે એવી ખેઅદબી છે કે તેનું પરિણામ અભાગ્ય રહેવું છે. માણસને ખોદાન કારખાના-તથા કિતાબુત તફસીર. તથા તફસીર હુરે મનસૂર. તફસીરે અઝીઝીથી એ આયતની તફસીર લા-વી લોકોને ધોકા આપનારે આ મનસૂનને વિચાર-વાનું છે. વળી તફસીરે અઝીઝીની સૂરા મોઝઝમ્મે-લની તફસીરમાં "વ તબતલ એલેહે તબતીલા"ની ત-ફસીરમાં ખુલ્લુ કહેવાયું છે કે કોઈ પણ શખ્સની ત-મામ હાલતોને એહાતો કરનાર [ધિરનાર] ખોદા સિવાય કોઈ નથી. આ. મો.

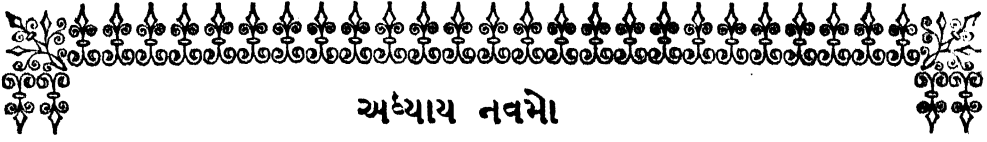
તો બેદ શી ખબર કે જલદી કરે છે ? ખોદાન સારી રીતે જાણે છે કે દોઆ નહીં કબૂલ થ-વામાં શી હિક્મત છે. ખીજી હદીસમાં છે કે મુસલમાનની દોઆ ના મકબૂલ થતી નથી, કાંતો તેની અસર દુન્યામાં પ્રગટ થાય છે કાંતો આ-ખેરતમાં. ઘણી ઓગેની આશા માણસ દુન્યામાં કરે છે અને જીવ્યા તો તે તેને માટે ખેહતર નથી માટે અલ્લાહ તેના બદલામાં આખેરતમાં સવાબ આપશે. કારણ કે કરીમ પોતાના દરવા-જથી કોઈ ને મહરમ (અભાગ્ય) ફેરવતો નથી.

૧૬૫૧ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અ-મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-રમાવ્યું કે ફેણ સિવાય શહીદના દરેક ગુનાહની બખશીશ થાય છે.

ફાયદો એટલે કરજ વિષેની પદ્ડ શહી-દથી પણ બાકી રહે છે. આ હદીસમાં ઇશારા છે કે કરજ અદા કરવામાં સુસ્તી કરે નહીં. ઓલમાઓએ કહ્યું છે કે કરજથી મતલબ બં-દાઓના સવળા દફ છે. એટલે શહીદથી ખો-દાના સર્વ ગુનાહ માફ થાય છે પણ બંદા-ના ગુનાહોની પદ્ડ રહે છે.

૧૬૫૨ ખોખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જં-નતવાળાઓ માટે કહેવાશે. ઓ જંનતવાળાઓ હમેશ રહેવું છે મોત નથી. અને દોઝખવાળાઓને કહેવાશે ઓ દોઝખવાળાઓ હમેશ રહેવું છે મોત નથી.

ફાયદો આથી જણાયું કે જંનત તથા દોઝખનો નાશ નથી.

અધ્યાય નવમો

આ અધ્યાયમાં પાંચ ફસલો છે.

✽ ફસલ પેહેલી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે ફેઅલે માજી છે.

૧૬૫૩ બોખારીમાં આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસે આજ રાત્રે અસ્લાહ તરફથી એક આવનાર આવ્યો. ને કહ્યું તું આ મુબારક નાલામાં નમાઝ પઢ અને કહે ઉમરો હજ્જમાં દાખલ થયો.

ફાયદો નવમી સાલે હજરત (સલ) મદીનાથી હજ્જ માટે આવ્યા. જ્યારે તે નાલે પોહોંચ્યા કે જેનું નામ વાદીએ અક્રીક છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે હજ્જ તથા ઉમરો એક એહરામથી અદા કરનારો એને કેરાન કહે છે. આ હદીસ ઇમામ આગમ (રહ) ની દલીલ છે કે કેરાન અજ્જલ છે ફક્ત હજ્જ (ઇફરાદ) થી તથા તમ-તોથી. તમ-તો આ કે ઉમરો કરીને એહરામ ઉતારે પ્રી હજ્જની મોસમમાં બીજી એહરામ બાંધીને હજ્જ અદા કરે.

૧૬૫૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ નર્ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસે જીઅરહલ આવ્યો તે મને બિશારત આપી કે તારી ઉમ્મતથી જે કાઈ એવી હાલતમાં મરશે કે તે ખોદાની સાથે શિક્ક કરતો નહોતો તે તે જન્મતમાં દાખલ થશે. અબુ નર્ કહે છે કે મેં કહ્યું અગર જે તેણે ઝીના કરી હશે અને ચોરી કરી હશે તોએ ?

† આથી જણાવ્યું કે હજરતે [સલ] હજ્જે કેરાન કરેલી. હજરતે હજ્જે કેરાન કરેલી એ વિષે ઘણી દલીલો છે તે સર્વનો સંગ્રહ ઝાહુલ મઆદમાં છે. ગુ. મો.

હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અગર જે ઝીના કરી હશે અને ચોરી કરી હશે તોએ.

ફાયદો એટલે ઇમાન આપર જન્મતમાં લઈ જશે અગર જે ગુનાહોને લીધે સજા ભોગવે અથવા વગર સજાએ મારી થાય.

૧૬૫૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આદમ તથા મુસાએ (અલે) બદલ કરી તો મુસાએ કહ્યું એ આદમ તું અમારો આપ છે તેં અમને અભાગ્યા કર્યા અને જન્મતથી કાઢ્યા (એટલે જે તું ધર્મ નહીં ખાતે તો તું અને તારી આલાહ જન્મતથી કાઢતે નહીં). ત્યારે આદમે કહ્યું તું મુસા છે અસ્લાહ તને પોતાના કલામથી યરગજદા કર્યો અને તારે માટે તૈરાતને પોતાને હાથે લખા. તો શું જે વાતને અસ્લાહ મારે માટે મારા ઉપનન થવા પેહેલાં ચાલીસ વર્ષથી ઠેરવી રાખ્યા હોય તેના વિષે મને તું કપકા આપે છે ? તો આદમે મુસા પર જીત મેળવી.

ફાયદો પૂરી રિવાયત મસાબીદમાં આવી રીતે છે કે આદમ તથા મુસાએ પોતાના પર-વરદિગારની પાસે વાતચીત કરી તો આદમે મુસા પર જીત મેળવી. મુસાએ કહ્યું તું આદમ છે. તને ખોદાએ પોતાના કુદરતના હાથથી બનાવ્યો અને પોતાની રહ તારામાં પ્રુપ્તી હતી. કરી પ્રિસ્તાઓથી તને સિજદા કરાવ્યો અને તને પોતાની જન્મતમાં રાખ્યો પ્રી તેં પોતાના ગુનાહ-

થી લેકિને જમીન ઉપર નાખ્યા. તો આદમે ક-
થું તુંજ મૂસા છે તને ખોદાએ પોતાની પેમ-
અરી તથા પોતાના કલામથી માનવંત કર્યો, અને
તને તૌરાત આપી જેમાં દરેક ચીજનું વિસ્તાર-
થી બયાન છે. અને તને વાત કરવા (મોના-
બત) માટે પાસે કર્યો. તો બતાવ તો ખોદાએ
તૌરાતને કેટલાં વર્ષ આગળ મારા પેદા કરવા-
થી લખી હતી? મૂસાએ કહ્યું ચાલીસ વર્ષ. આ-
દમે કહ્યું શું તે (તેનાં) આ મતલબ પણુ જોઈ
કે આદમે નાફરમાની કરી? મૂસાએ કહ્યું હા,
આદમે કહ્યું તો તું શા માટે મને ઠપકો આપે
છે તે કામના કરવામાં કે જે મારી તકદીરમાં
મારી પેદાએશથી ચાલીસ વર્ષ પહેલાં દરી ચુ-
ક્યું છે? હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે આદમે
મૂસા પર છત મેળવી. આ વાત ચીત મૂસા
(અલે) ની વક્ત બાદ આલમે અરવાહમાં થઈ.
અને જ્યાં સુધી હજરત આદમ (અલે) આ દુ-
ન્યામાં જીવતા રહ્યા કસરને પોતાની તરફ લ-
ગાડતા રહ્યા. આ હદીસથી આ સિધ્ધ થયું ન-
થી કે માણસ પોતાના ગુનાહને તકદીર તરફ
ફરવા કરે, પોતાને બિન કસર સમજે. કારણુ
કે આલમે અજસામ ને આલમે અરવાહ સાથે
તોલ કરવું દુસ્ત નથી. શૈતાને પોતાના ગુના-
હને આ જહાનમાં તકદીર તરફ લગાડ્યો અને
પોતાને બેકસર જાણ્યો જેથી તે આપીત ત-
થા મરફૂદ થયો. અને હજરત આદમે (અલે)
કસરને પોતાની તરફ લગાડી જેથી તેવણુ મ-
કબૂલ તથા મહબૂબ થયા. માણસાઈ તથા સે-
વક પણુ અદ્યતનું નામ છે અને બેઅદબી
શૈતાની કામ છે.

શેઅર.

બંદગી ન મોવદ બળુજ ઇન્જો અદ્ય

બે અદ્ય મહરમ શુદ અઝ ફજલે રખ્ય ફૂ

આદમે મૂસા (અલે) ના ઠપકોનો તકાર
કર્યો કારણુ કે એ બૂલ ચૂકના માફ થવા પછી હતો.
અને માફ થયા પછી ઠપકો આપવો ઠીક નથી. વ-
ળી ગુનાહ ઉપર ઠપકો આપવાનો દુન્યામાં આ
લાલ થાય છે કે માણસ ગુનોહ કરતો અટકે પણુ
બીજા જહાનમાં લાલ કારક નથી. શા. મો.

૧૬૫૬ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અ-
બ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તમે આ ધણું સારું કર્યું અને ધ-
ણું ઠીક કર્યું માટે તમો કર્યા કરો. " જ્યારે
અબ્દુલ મુતલિબ પુત્રોએ હજરતને અમઝમ ઉ-
પર ખજૂર ઘોલીને (નખીજનું) પાણી પાણું ત્યારે હજ-
રતે (સલ) તેઓને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) હજ્જતુલ
વિદાઅમાં અમઝમ પાસે જાંટ ઉપર સ્વાર થઈને
આવ્યા. અને હજરત (સલ)ની પાછળ ઓસા-
મા બીન ઝંદ (રદી) સ્વાર હતા. હજરતે અમા-
રેથી પાણી માંગ્યું અમે હજરતને ખજૂરનું બી-
ગવેળું પાણી પાડ્યું. હજરતે (સલ) પોતે પીધું
અને બચેલું ઓસામાને આપ્યું. પ્રરી હજરતે
(સલ) આ હદીસ ફરમાવી.† આથી જણાયું કે
નેક કામની તારીફ કરવી અને તે વિષે ઉત્તે-
જન (તરબીય) આપવું મુસ્તહબ છે.

૧૬૫૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે ઇબ્રાહીમ નખી (અલે) એ કદૂમ-
માં સુનતા (ખતના) કરી.

ફાયદો કદૂમ શામના મુલકમાં એક જ-
યાનું નામ છે. અને આ જે પ્રખ્યાત છે કે
હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) પોતાની ખતના વાંસ-
લાથી કરી તે ગલત છે. કદૂમથી મતલબ વાં-
સલો નથી પણુ એક જગ્યા છે. રિવાયત છે કે
હજરત ઇબ્રાહીમ નવાજું વર્ષની ઉંમરમાં પો-
તાની ખતના કરી અને આ સંનત પ્રથમ
તેમનાથીજ ચાલુ થઈ. તૌરાતની ઉપત્તી અધ્યાય
૧૭માં લખાયું છે કે ખોદાએ ઇબ્રાહીમ (અલે)
ને ફરમાવ્યું કે મારા અહને કેયામત સુધી તું
યાદ રાખ અને તારી નસલ (વંશ) યાદ રાખે.
એટલે દરેક પુરૂષની ખતના થયા કરે એજ મા-

ફે અર્થ-સેવક પણુ તે આજીવ થયું તથા અ-
દબજ છે. અને બેઅદબ પરવરદિગારના ફજલથી
મહરમ થાય છે. શા. મો.

† આ હદીસ સારા કામ કરનારને શાખાશી
આપવી કે માનપત્ર આપવું દુસ્ત જણાવે છે. પણુ
તે હદ બહાર નહીં હોવા જોઈએ. શા. મો.

રા અહલી નિશાની છે. તમારા દેહમાં હમેશનો સર્વ કાલનો અહલ. જે સુનતા નહીં કરશે તે ઇબ્રાહીમના લોકમાંથી જુદો થયો. તેણે ખોદાનો અહલ તોડ્યો ” અલ હમ્દો લિલ્લાહ ઇસ્લામવાળા એ કરાર પર કાબેમ છે. અને ખ્રિસ્તીઓએ ખતના કરવી તદ્દન છોડી દીધી. અને જુઓ તો તેઓ તૌરાતને સત્ય જાણે છે, અને મનસૂખ થવાને માનતા નથી. જેમકે માથાની ઇનજીલમાં ઇસા (અલે) સાફ રીતે ફરમાવે છે કે હું તૌરાતના હુકમને મનસૂખ કરવા આવ્યો નથી. એટલુંજ નહીં પણ પોતે હજરત ઇસા (અલે) ની પણ ખતના થઇ હતી. તો તૌરાતના હુકમ પ્રમાણે ખુલ્લી રીતે સિદ્ધ થયું કે ખ્રિસ્તીઓ ઇબ્રાહીમ (અલે) ના લોકોથી બાહાર છે. તેઓએ ખોદાના દાએમી (હમેશના) કરારને તોડ્યો.†

૧૬૫૮ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જપડાને ઝંદે લીધા અને તે શહીદ થયો ફરી તેને જાગ્રે લીધા અને તે શહીદ થયો. ફરી તેને અબ્દુલ્લાહ ખીન રવાહાએ લીધા અને તે શહીદ થયો. ફરી તેને ખાલિદ ખીન વલીદે વગર સરદારીએ લીધા ફરી તેને હાથે ફતેહ થઇ.

ફાયદો હજરતે (સલ) જંગે મુતામાં લશકર મોકલ્યું તેના ત્રણ સરદાર નિમ્યા અને ફરમાવ્યું કે જો ઝંદ શહીદ થાય તો જાફર તૈયાર સરદાર છે. અને જાફર પણ શહીદ થાય તો અબ્દુલ્લાહ ખીન રવાહા સરદાર છે. ફરી બ્યારે જંગ થયો તો ત્રણે સરદાર શહીદ થયા. ફરી સહાબાએ સલાહ મશવરો કરીને ખાલિદ ખીન વલીદને પોતાનો સરદાર બનાવ્યો તો ફતેહ થઇ. હજરત (સલ) ને તેજ દિવસે વલીને માર્ગે ખબર થઇ. લોકોને મદીનામાં ફરમાવ્યું ફરી તેજ માફક ખબર પણ આવી. અને આ જે ફરમાવ્યું કે ખાલિદે વગર સરદારીએ ફતેહ કરી એટલે હજરતે (સલ) તેમને સરદાર બનાવ્યા નહોતા પણ સહાબાએ તેમને બનાવ્યા હતા. આથી જણાયું કે સહાબાનું એકમતે થયું (ઇબ્રાહી)

† એ વિષે તોહફુલ હિન્દ ગુજરાતી પૃષ્ઠ ૨૪૬ માં વિસ્તારથી લખાયેલું છે. શુ. મો.

એ દલીલ છે. સિદ્દિક અકબર (રદી) ની ખિલાફત પણ સહાબાના ઇબ્રાહીમી થઇ તો ખેશફ દુરસ્ત થઇ.

૧૬૫૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક બંદાએ ગુનોહ કર્યો ફરી કહ્યું આ મારા અલ્લાહ તું મારા પાપને માફ કર. તો અલ્લાહ તઆલા કહે છે મારા બંદાએ ગુનોહ કર્યો તે જાણે છે કે તેનો પરવરદિગાર છે જે ગુનાહને માફ કરે છે અને ગુનાહને પકડે છે. ફરી તે બંદાએ ખીજવાર ગુનોહ કર્યો ને કહ્યું આ મારા પરવરદિગાર તું મારા પાપને માફ કર. ફરી અલ્લાહ તઆલાએ કહ્યું મારા બંદાએ ગુનોહ કર્યો તે જાણે છે કે તેનો પરવરદિગાર છે જે ગુનાહને માફ કરે છે અને તે પર પકડ કરે છે. ફરી તેણે તોખાને તોડી ને ગુનોહ કર્યો. ફરી કહ્યું આ મારા પરવરદિગાર મારા ગુનાહને બખશ. ફરી અલ્લાહ તઆલા કહે છે મારા બંદાએ ગુનોહ કર્યો તેણે જાણ્યું છે કે તેનો પરવરદિગાર છે જે ગુનાહને માફ કરે છે અને ગુનાહ પર પકડ કરે છે. તું જે ચાહે તે કર મેં તારે માટે બખશીશ કરી છે ” આ હદીસનો એક રાવી અબ્દુલ આલા કહે છે કે હું જાણુતો નથી કે “ તું જે ચાહે તે કર ” એ ત્રીજવાર કહ્યું છે અથવા ચોથી વાર.

ફાયદો એટલે જેટલી વાર માણસ ગુનોહ કરી તોખા કરે છે તેની તોખા કબૂલ થાય છે. આદમીની કસ્ટર જો કડીએ તો તે એ ત્રણ વારમાં તંગ થાય છે. અયાં અલ્લાહની ફરીમી છે અયાં તંગી કેવી ?

નજમ.

બાઝ આ બાઝ આ દરઆએ દસ્તિ બાઝ આ.
ગર કાફિરો રિન્દો મે પરસ્તી બાઝ આ.
ઇ દરગહે મા દરગહે નો મદી નેસ્ત.
સદ બાર અગર તોખા શિકસ્તી બાઝ આ.

* અર્થ—પાછો ફર પાછો આવ જેવો તુ હોય પાછો આવ. જો કાફિર કે રિન્દ કે દાઉદયા હોય તોએ પાછો ફર (તોખા કર) આ મારો દરબાર નિરાશીનો દરબાર નથી. એ વાર જો તોખા તોશ હોય તોએ પાછો ફર ને તોખા કર. શુ. મો.

પણુ શરત આ છે કે તોઆ કરતી વેળા પશ્ચાન્નાપ (પસ્તાવો) હોય અને તે ગુનાહના કરવાનો ઇરાદો ન હોય. પણુ જો તે ગુનાહના કરવાનો ઇરાદો દિલમાં હોય તો માત્ર જખાનથી પશ્ચાન્નાપ (તોઆ) કરવો મસખરી સરખું છે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે “તું જે ચાહે તે કર” એટલે જે ગુનાહ પછી તોઆ પણુ હોય તો એવો ગુનાહ માશીને રોકતો નથી. એની આ મતલબ નથી કે તોઆ કર્યા પછી માણસ છૂટો થાય છે, જીવ જે ચાહે તે કરે.

૧૬૬૦ મુસલિમમાં અમર ખીન અબસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાએ મને સગાંઓ સાથે ભલામ કરવા ખુતોને તોડવા અને અમે અલ્લાહને એક જાણીએ તેની સાથે કોઈને ભેળીએ નહીં એ માટે મોકલ્યો છે” હજરત (સલ) ને અમર ખીન અબસાએ પૂછ્યું કે અલ્લાહે તમને શા કામ માટે મોકલ્યા છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેને ફરમાવ્યું.

ફાયદો. શરૂ ઇસ્લામમાં જ્યારે ઇસ્લામ વાળું નિર્જળ હતું ત્યારે આ શખ્સ એટલે અમર ખીન અબસા મકકામાં આવ્યો. હજરત (સલ) ને તેણે પૂછ્યું કે તમે કોણ છો ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પેગમ્બર છું. તેણે પૂછ્યું પેગમ્બર તે શું ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાએ મને મોકલ્યો છે ? તેણે કહ્યું શા માટે મોકલ્યા છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી તેણે કહ્યું કોણ કોણ તમારી સાથે થયા છે ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક આઝાદ અને એક ગુલામ. એટલે અમુ બકર રિઠીક તથા બિલાલ. ફરી તેણે કહ્યું હું તમારી સાથે થાજી છું. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમણા તું મારી સાથે રહી શકતો નથી. મારા નિર્જળ પણુને તથા કાફીરના ગલબાને તું જીતો નથી ? હમણા તું પોતાને ઘેર પાછો જા. જ્યારે તું અમારી ફતેહ સાંભળે ત્યારે આવજો.

૧૬૬૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં હકીમ ખીન હેઝમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે નેકી તારેથી પ્રથમ થઈ

હતી તે પર તું ઇસ્લામ લાવ્યો છે” આ હજરતે હકીમ ખીન હેઝમને ક્યું.

ફાયદો. હકીમ ખીન હેઝમ (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં મુસલમાન થતી વેળા અરબ કરી કે આ રસુલુલ્લાહ કુફરની હાલતમાં જે મેં નેકીઓ કરી છે જેવી રીતે સગાંઓ સાથે ભલામ, ગુલામ આઝાદ કરવો તો તેનો પણુ સવાબ મને મળશે ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઇસ્લામની બરકતથી આગળી નેકીઓનો સવાબ નિસ્થંક જશે નહીં.

૧૬૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ ખીન આઝેબ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું મારા દિલોહને અને મારા સ્વભાવને મળતો છે” આ હજરતે બકર ખીન અમુ તાલિમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો. આ હદીસથી બકર તૈયારની મોટી ફજલત સિધ્ધ થઈ. હજરત [સલ] ના બહેર બાતેન સાથે મલતા થયું વણો ઉમદા કમાલ છે.

૧૬૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હેરિરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પોતાના ચાર દાંત તરફ ઇશારો કરીને ફરમાવ્યું જે કામે આ ક્યું તે ઉપર અલ્લાહનો ગજબ સખ્ત થયો છે. જે શખ્સને રસુલુલ્લાહે અલ્લાહના માર્ગમાં કતલ કર્યો તે પર અલ્લાહનો ગજબ સખ્ત થયો છે.

ફાયદો. જંગે એહોદમાં કાફીરોએ પથર માર્યા હજરત (સલ) ના દાંત શહીદ થયા અને મુખ મુખારક સોરાઈ ગયું. અને એહ ઉપર જખમ થયો. અલી મુરતજન પાણીથી હજરત (સલ) નું ખૂન ધોતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. તેજ લડાઈમાં હજરતે (સલ) એાએ ખીન ખલફને બરછીથી જખમી કર્યો તો તે મલજિન તેજ જખમથી મકકામાં જઇને મર્યો.

૧૬૬૪ બોખારી તથા દિલ્હીમાં અમુ હેરિરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક પુરૂષે એક પુરૂષથી તેની સ્થાવર મિલકત ખરીદી. ફરી સ્થાવર ખરીદનારને તેમાંથી એક ઘડો મળ્યો જેમાં સાંતું હતું. તો જેણે સ્થાવર મિલકત ખરીદી તેણે તેને ક્યું તું તારાં સાંતું મારાથી લે મેં તો તારેથી જખીન ખરીદી છે

કાંઈ સોનું ખરીદ્યું નથી. ત્યારે વેચનારે જમીન ખરીદનારને કહ્યું મેં તો તને જમીન તથા જે તેમાં છે તે વેચ્યા છે. ફરી તે બંનેએ એક પુરૂષને હકમ (લવાદ) નિમ્નો. તો તે લવાદે કહ્યું શું તમારી ઓલાદ છે ? તો તેમાંના એકે કહ્યું કે મારે છોકરો છે અને બીજાએ કહ્યું મારે છોકરી છે. તેણે કહ્યું તે છોકરાના તે છોકરીથી નિકાલ કરો. અને તે બંને પર તમોતેથી ખરચ કરો અને સદકા કરો.

ફાયદો. આ હદીસમાં સારી નૈયત તથા દિયા-નતદારીતું બયાન છે. હાકેમે જ્યારે તેઓની સારી નૈયત જોઈ તો તેઓમાં સગાઈ કરવી યોગ્ય જાણી, અને તે માલ વાપરવાનો કેવો ઉમદા માર્ગ કાઢ્યો !

૧૬૬૫ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-લ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેટલાકમાં તેં હીક કહ્યું અને કેટલાકમાં તેં જૂલ કરી છે ” હજરતે આ અબ્બુ બકર (રદી) ને ફરમાવ્યું-

ફાયદો. એક શખ્સ હજરત (સલ) પાસે આવ્યો. તેણે કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ મેં ખવાયમાં જોયું કે વાદળીથી ધી તથા મધ ટપકે છે અને લોક તેને પોતાના ખાખામાં ભરે છે. કાંઈ વધારે લે છે અને કાંઈ થોડું. અને મેં આસમાનથી એક રસી લટકેલી જોઈ. હજરત (સલ) તેને પકડીને ચઢી ગયા. ફરી હજરત પછી બીજાને એક પુરૂષ તેને પકડીને ચઢી ગયો. ફરી બીજાને પુરૂષ ચઢી ગયો. ફરી બીજા એક પુરૂષ તેને પકડી તો રસી તુટી ગઈ. ફરી તે સાંધાઈ તો તે પણ ચઢી ગયો. સિદ્દિકે અકબરે (રદી) કહ્યું મારા મા બાપ હજરત (સલ) પર કુરઆન ! જે હુકમ હોય તો હું એ સ્વપ્નાની મતલબ બયાન કરું. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તુંજ એની મતલબ બયાન કર. સિદ્દિકે અકબરે (રદી) કહ્યું. તે વાદળી તો ઇસ્લામની વાદળી છે. અને ધી તથા મધ જે ટપકે છે તે કુરઆન તથા તેની મીઠાશ છે. અને જેઓ ખાખામાં ભરે છે તેઓ કુરઆન પઢનાર છે. કાંઈને ઘણું કુરઆન યાદ છે અને કાંઈને થોડું. અને જે રસી આસમાનથી લટકતી હતી તે સત્યદીન છે જે

પર તમો છે તો ખોદા તેને આધારે પોતાની તરફ ચઢાવશે. ફરી આપના પછી આપનો ખલીફા તેવીજ તરફ ચઢશે ફરી બીજા ખલીફા ચઢશે ફરી ત્રીજા ખલીફા ચઢવા ચાહશે તો કંઈક અડચણ પડશે. આખર તે અડચણ મટી જશે અને તે પણ ચઢશે. હવે આ હજરત (સલ) આપ ફરમાવો મેં હીક મતલબ કહી અથવા જૂલ કરી ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

ફાયદો. કેટલાક આલમાઓએ કહ્યું છે કે મતલબ જે કે સર્વ હીક હતી પણ ચૂક આ થઈ કે હજરતથી મતલબ બયાન કરવાનો હુકમ માંગ્યો. જે સિદ્દિકે અકબર સખર કરતે અને હજરત પોતે બયાન કરતે તો હીક થાત. અને કાંઈ આલિમ આવી રીતે કહે છે કે કાંઈક ઇ-ખારતની મતલબ બયાન કરવામાં ચૂક થઈ છે. મધની મતલબ કુરઆન એ તો હીક પણ ધીની મતલબ હદીસ કહેવું જોઈતું હતું. વલ્લાહો આલમ.

૧૬૬૬ મુસલિમમાં અબ્બુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે અમારાથી પ્રથમ હતા તેઓને અલ્લાહે જુમ-આથી લટકેલા શાખ્યા. યહુદીઓ માટે સતીવાર હતો અને નસારા માટે રવીવાર હતો. ફરી અલ્લાહ અમને લાવ્યો અને જુમઆના દિવસની અમને દિવાયત આપી. તો અલ્લાહે જુમઆ સતીવાર અને રવીવાર બનાવ્યા. (એટલે સતી તથા રવી પર જુમઆને આગળ કર્યો.) અને એવીજ રીતે કેયામતને દિવસે તેઓ અમારે તાબે થશે. અમે હુન્યામાં છેલ્લા છીએ પણ કેયામતમાં પહેલા છીએ જેનો ફેસલો તેઓ માટે આગળથી થશે ” અને એક રિવાયતમાં આવી રીતે છે. “તેઓનો ફેસલો મખલુકથી પ્રથમ થશે.”

ફાયદો. માલુસ માટે ખોદાની નજદીક જુમઆનો દિવસ તાજમ કરવા તથા ઇઆદતને લાગે એક ઘણાજ મુનાસેબ હતો. કારણ કે હજરત આદમ (અલે) એજ દિવસે ઉત્પન્ન થયા, અને કેયામત પણ એજ દિવસે થશે. તો માલુસથી આજ દિવસને સાથ વધુ મલતા પણ ઈયું. પણ યહુદ તથા નસારાની સમજમાં એ વાત નહીં આવી. યહુદે સતીવારને માન આપ્યું એવા ખ્યાલથી કે ખોદા એજ દિવસે ઉત્પન્ન કરવાથી પરાજિત થયો. અને

નસારાએ સ્ત્રીવારને માન આપ્યું એવા વિચારથી કે ઈસા (અલં) તેઓના માનવા પ્રમાણે સુલી ચઢ્યા પછી કબરથી એજ દિવસે ની-કળ્યા, અને આસમાન પર ગયા. હજરને (સલ) ફરમાવ્યું કે જેવી રીતે અમારો દિવસ તેઓના દિવસ ઉપર દુન્યામાં આગળ છે તેવીજ તરેહ કેયામતમાં ઉમ્મતે મોહમ્મદી તેઓ કરતાં આગળ થશે. પ્રથમ એજ ઉમ્મત હિસાબ કિતાબથી ફરાગત થશે. એવીજ રીતે એને માફક માથી અધ્યાય વીશમાં ઉમ્મતે મોહમ્મદીની સિક્ત મોજુદ છે કે પાછલી ઉમ્મત આગળ થશે અને આગળી ઉમ્મત પાછલી થશે *

૧૬૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાહેર (રદી) થી રિવાયત છે અને માત્ર મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સઅદ બીન એમાજ (રદી) ની મોતને લીધે રહમાનનો અરશ જુન્નેશમા આવ્યો.

ફાથદો સઅદ બીન એમાજ (રદી) મદીનાના સરદાર હતા. જંગે એહોદમાં શહીદ થયા. તેમની પ્રજલતમાં હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અરશને જુન્નેશ સઅદ (રદી) ની રહને લીધે થઈ. કારણ કે કામેલોની રહેો મોત પછી અરશને નીચે જઈને ઠરે છે.

૧૬૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ તમો બનેની રાતમાં યરકત આપો” આ દોઆ હજરતે અય્યુ તલહા તથા ઉમ્મે સોલૈમ (રદી) ને માટે કરી.

ફાથદો ઉમ્મે સોલૈમ અય્યુ તલહાની બી-બીનું નામ હતું. અય્યુ તલહા (રદી) નો છોકરો મરી ગયો હતો અને અય્યુ તલહા ઘરમાં નહોતા. જ્યારે અય્યુ તલહા ઘરમાં આવ્યા તો ઉમ્મે સોલૈમે છોકરાના મરવાની ખબર કરી નહીં, અને અય્યુ તલહાની આગળ ખાણું પીરચું. તે-વણે સારી રીતે જમ્યું પાણી પીધું ફરી સ-મ્મોગ થયો. ફજર થતાં ઉમ્મે સોલૈમે કહ્યું બો અય્યુ તલહા જો એક કોમ બીજી કોમથી કોઇ ચીજ વાપરવા (આરીઅત) લાવે ફરી તે લો-

* એ પેશાન ગોઈના વધુ બોલાસો ઇજહા-

૨૬ હક બા. ૨. ૫૫૬ ૧૫૧માં જુઓ. ગુ. મો.

ક જો પોતાની ચીજ માંજે તો તે આપે અથવા નહીં આપે? અય્યુ તલહા (રદી) એ કહ્યું કે પારકી ચીજ આપવામાં કંઈ બહાનું કરવું નજીબીય. ત્યારે ઉમ્મે સોલૈમે (રદી) કહ્યું તમારો છોકરો મરી ગયો. સખર કરો કે સવાબ મળે. અય્યુ તલહાએ આ હકીકત હજરત (સલ) ને કહી ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને માટે દોઆ કરી. એટલે બોદા તમને એલાહ આપો. એક રિવાયતમાં આવ્યું છે કે તેજ રાત ઉમ્મે સોલૈમ (રદી) ને હમલ રહ્યો ફરી છોકરો થયો જેનું નામ હજરતે અબ્દુલ્લાહ રાખ્યું. હજરત (સલ) ને ઉમ્મે સોલૈમની મજબૂતી તથા એવા ગમમાં પતીને શુખ પોહોંચાવવું પસંદ આવ્યું.

૧૬૬૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અય્યુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દોઝખ અને બેહેસ્તે આપસમાં તકરાર કરી. ફરી દોઝખે કહ્યું મારામાં તકબ્બો-રીવાળા તથા મગફરીવાળા દાખલ થશે. અને જનતે કહ્યું કે મારામાં નિર્બીજ તથા બાપડાં દાખલ થશે. તો અલ્લાહે દોઝખને કહ્યું તું મારો અગ્નિ છે. જેને ચાહું તેને તારાથી અગ્નિ કરું. અને જનત માટે કહ્યું તું મારો રહમત છે જેને ચાહું તેને તારાથી રહમ કરું. અને તમો દરેકને માટે ભરતી છે.

ફાથદો દોઝખ અને જનતમાં એકબીજાનો વાદવિવાદ થયો. દોઝખે પોતાને જનતથી અફ-જલ જાણી. આ આધારે કે બોદાના નાફરમા-નોને તે સગ કરશે. અને જનતે પોતાને બેઠ જાણી આ પ્રમાણથી કે બોદાના તાબેદાર તથા કલાસર ને તે સવાબ તથા બદલા આપશે. અલ્લાહ તઆલાએ ચુકાદો આપ્યો કે તમો બંને બરાબર છો. દોઝખ અલ્લાહના કોપનો પ્રકાશ છે અને જનત અલ્લાહની મેહેરનું બહેર થવું છે.

૧૬૭૦ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસ-ગિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારા હાથ માટીમાં રોળાઈ શું તું સાક્ષી આપે છે કે હું અલ્લાહનો રસૂલ છું? આ હજરતે (સલ) ઇબને સૈયાદને કહ્યું.

ફાથદો એનો કિસ્સો આવી ગયો છેજી કે

૧ નામો હદીસ ના. ૧૧૭૮. ગુ. મો.

અને સૈયાદ મહીનાના યહુદીનો છોકરો હતો. અ-
નાતથી તેને કંઈક હાલ જણાતો હતો. બ્યારે
હજરતે (સલ) તેને આ હદીસ ફરમાવી તો તેણે
કહ્યું હા, હું જાણું છું કે તમે અરબના ર-
સૂલ છો.

૧૬૭૧ બોખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઉઘિ
માં પડ્યો દીનારનો બંદો, દિરહમનો બંદો, અને
કાળી ધારીદાર કામળનો બંદો, જે તેને અપાય
તો ખુશ થાય, અને જે તેને નહીં અપાય તો
નાખુશ થાય. તે ઉઘિ પડ્યો અમે ઉભટો થયો અને
બ્યારે તેને કાંટો લાગે તો કાઢી શકે નહીં. અ-
લ્લાહના માર્ગમાં પોતાના ઘોડાની રેન પકડનાર
વીખરાયલાં વાળ વાળા અને પગ ધૂળમાં રોલા-
ધલા સેવક માટે ખુશી થાઓ. જે તે ચોકામાં
રખાય તો ચોકા આપતો રહે. અને જે તે લ-
શ્કરની પાછલ ચોકામાં રખાય તો ત્યાં રહે. જે
તે છુટી માંગે તો તેને છુટી અપાઇ નહીં, અને
જે તે કોઠની સિફારશ કરે તો સિફારશ કબૂલ
થાય નહીં.

ફાયદો આ હદીસમાં લાલચીની ધણી નિ-
ન્દા છે અને યુમનામ ગાઝીની સમ્પૂર્ણ ૫૭૯૮-
તું બયાન છે. લોભીને દીનારનો બંદો દિરહમનો
બંદો અને પોશાકનો બંદો એટલાં માટે ફરમા-
વ્યો કે લોભને લીધે તેનાથી દીનદારી તથા ખોદા-
ની બંદગી થઇ શકતી નથી. રાત દિવસ તેની
ઉમર દુન્યા કમાવામાં પૂરી થાય છે. તો ખરું
જેતાં તે ખોદાનો બંદો નહીં રહેા દુન્યાનો બંદો
થયો. અરબ લોક કાળી ધારીવાળી કામળને ધણી
પસંદ કરે છે માટે હજરતે (સલ) તેની શુકર
કરી. પણ મતલબ એથી દરેક તરેહનો ઉમદા
પોશાક છે. આ હદીસથી જણાવ્યું કે દીનદારી-
ની સાથે યુમનામ થવું અને લોકોમાં બેકદરી
એ ખોદાને ધણું પસંદ છે.

૧૬૭૨ બોખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
જે અપ્પસે અલ્લાહના માર્ગમાં જોહાદ કરી, તે-
ના ઘરથી જોહાદ સિવાય તમા તેના કલેજાની
તસદીક (અમલદાર) સિવાય કોઈએ તેને કદી આ ન-
થી તે સમજાવે અને અલ્લાહ જાણી છે કે તેને

અનંતમાં ફાખલ કરે અથવા સલામ અને
લુટ જે તેણે મેળવી તેની સાથે તેને ઘેર લાવે.

ફાયદો ચોખ્ખી નેયતવાળા શાહીનો ખે-
દા જમીન છે જે તે શહીદ થયો તો અનંતમાં
ગયો, અને જે તે જીવતો રહ્યો તો સલામ
તથા ગનીમતનો માલ લાભી પોતાને ઘેર આ-
વ્યો. અને રીતે તેનું બહુ છે.

૧૬૭૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે મલકુલ મોત મૂસા (અલે) પાસે
આવ્યો અને કહ્યું કે પોતાના પરવરદિમારનો હુ-
કમ માન. (એટલે મોતને કબૂલ કર) તો મૂ-
સાએ (અલે) મલકુલ મોતની આંખ પર તમા-
ચો માર્યો જેથી તેની આંખ ફેડી. તો ફરિસ્તો
અલ્લાહની પાસે પાછો ફર્યો ને કહ્યું ખચીત
તેં મને તારા બંદા તરફ મોકલ્યો જે મોતને
ચાહતો નથી અને જુઓ તો તેણે મારી આંખ
ફેડી. તો અલ્લાહે તેની આંખ પાછી આપી ને
કહ્યું કે મારા બંદા પાસે જ ને કહે અન્દગી
ચાહે છે? જે અન્દગી ચાહતો હોય તો બળદની
પીઠ પર હાથ રાખ ફરી તારો હાથ તેના જો-
ટલાં વાળને ઢાંકશે ખચીત તું તેટલાં વર્ષ અ-
વશે. મૂસાએ (અલે) કહ્યું ફરી શું? ફરિસ્તા-
એ કહ્યું ફરી મોત છે. મૂસાએ (અલે) કહ્યું
તો હમણાજ સહી. (ફરી આ દોઆ કરી) આ
મારા પરવરદિમાર તું મને પવિત્ર જમીન (યિતુલ
મોકદ્દસ) ની નજદીક કર. પચર ફેલા જેટલી
ફરીએ. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાની ક-
સમ જે હું તેની નજદીક હોત તો તમને તેની
કબર બતાવત રસતાની બાજુએ લાલ ટેકરાની પાસે.

ફાયદો આ હદીસમાં બેદીન લોકો શંકા
કરે છે કે ફરિસ્તાની આંખ ફેડવી માણસથી
બની શકતી નથી. અને મલકુલ મોત તો ખો-
દાના હુકમ પ્રમાણે આવ્યો હતો મૂસાએ શા
માટે માર્યો. તેનું કહ્યું શા માટે નહીં માન્યું.
આથી જણાવ્યું કે મૂસા (અલે) ને દુન્યાની અ-
ન્દગી ધણી પ્યારી હતી. તેનો જવાબ આ છે
કે ફરિસ્તો માણસની સરત ઉપર આવ્યો હતો
તો માણસાઇ સ્વભાવ તેના ઉપર જાહેર થવા
જેઠએ તો આ રૂપમાં ફેડાથી આંખનું પૂટનું

કાંઈ આશ્ચર્ય નથી. અને હજરત મૂસાએ (અલે) મલકુલ મોતને ઓલખ્યો નહોતો. પણ કોઈ આદમી છે જે રૂઢ કાઢવાનો જૂઠો ઘણો કરે છે એમ જાણ્યું હતું. કારણ કે રૂઢ કાઢવી ફિરસ્તા સિવાય માથુસતું કામ નથી. માટે તેને પોતાની પાસેથી હડસેલો તો ભોગજોગે (ઇતેફાકથી) તેની આંખ ઉપર હાથ પડ્યો આંખ ફૂટી ગઇ. અને આ ખોટી ધારના છે કે હજરત મૂસા (અલે) ને જીન્દગી ઘણી પ્યારી હતી. કારણ કે બીજી વાર ઉમર વધારવાનો ખોદાએ પેગામ મોકલ્યો. અને હજરત મૂસાએ (અલે) કબૂલ કર્યો નહીં.

૧૬૭૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહે રહમતના સો ભાગ કર્યા. ફરી પોતાની પાસે નવાહું ભાગ રાખ્યા અને એક ભાગ જમીન ઉપર ઉતાર્યો. તો આજ ભાગને લીધે સર્વ મખલૂક આપસમાં મેહેર (કૃપા) રાખે છે. તે એટલાં સૂધી કે દોર પોતાના બચ્ચાથી તેને લાગી જવાના ડરથી પોતાની લાત ખસેડે છે.*

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે અલ્લાહની રહમત (મેહેર) લોકો ઉપર અમણીત છે. એજ માટે તે કફરોને જલદી પકડતો નથી અને આખેરતમાં અમારા હજરત (સલ) ની કાફાઅતથી અમો યુનેહગારોની અખરીશ થશે. એટલુંજ નહીં પણ હજરત (સલ) ને પણ જે પોતાની ઉમ્મત ઉપર અપાર કૃપા છે તે પણ ખરું જોતાં અરહમુર રાહીમીન [અલ્લાહ] ની રહમતનો અસર છે.

૧૬૭૫ બોખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોને તું મલનાર છે તે પર કલમ સુકાયું છે” આ હદીસનું છેવટ આ છે “તો તું એ વાત માટે ખસ્સી થા અથવા છોડ. (એટલે ખસ્સી નહીં થા.)

ફાયદો અયુ હોરેરા (રદી) એ કહ્યું કે ઓ હજરત હું જીવાન છું અને મોજરદ (વગર સીનો) છું. જો હુકમ હોય તો ખસ્સી થાઉં કે જેથી બિલિયાર તથા હરામથી બચું. ત્યારે હજરતે

(સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે તારી કિસમતમાં થનાર છે તેને તકદીરના કલમે લખ્યું છે. આ તારો વિચાર નિર્લાભ છે. તકદીર આગળ કંઈ તદ્દખીર ચાલતી નથી.

૧૬૭૬ મુસલિમમાં અયુ કતાદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહના નખીને તે સંભાળ્યા તેને બદલે તે તને સંભાળે” ત્યારે અયુ કતાદાએ હજરત (સલ) ને લૈલતુત તારીસની સવારમાં ત્રીજી વાર ટેકા આપીને સંભાળ્યા ત્યારે હજરતે તેમને આ કહ્યું.†

ફાયદો હજરતે ખૈમર ફતેહ કરીને રાતના કુચ કરી. સવાર થતાં હજરત (સલ) ઉપર જિંદગી ગલબો થયો. હજરત સ્વાર હતા. ઉંધને લીધે ઝુકી ઝુકી જતા હતા. અને અજ કતાદા અનસારી હજરતને થોભાવી લેતા હતા. ત્રીજી વાર હજરત જાગ્યા જણાયું કે અયુ કતાદા થોભાવતા આવતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને માટે આ દોઆ કરી.

૧૬૭૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહે આદમને ઉત્પન્ન કર્યા. અને તેમનું કદ સાઠ હાથ હતું. ફરી અલ્લાહે કહ્યું, જા આ ફિરસ્તાઓને સલામ કર. ફરી સલામનો જે ઉત્તર તેઓ આપે તે સાંભળ. કારણ કે તેજ સલામ તથા જવાબ તારે માટે તથા તારી ઓલાદ માટે છે. ફરી આદમે (અલે) કહ્યું અસ્સલામો અલૈકુમ, તો તેઓએ કહ્યું અસ્સલામો અલૈક વ રહમતુલ્લાહ. અને તેઓએ (ઉત્તરમાં) વરહમતુલ્લાહનો શબ્દ વધાર્યો. અને જે કોઇ જાનતમાં જશે તે આદમની સૂરત ઉપર થશે (એટલે સાઠ હાથનો થશે) હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો અત્યાર સૂધી હમેશ ઘટતા રહ્યા છે.‡

† આ હદીસથી જણાયું કે બલાઇ કરનાર માટે દોઆ કરવી સુરતહજ છે. ગુ. મો.

‡ કેટલાક ફિરસા બયાન કરનાર વાએજે બયાન કરે છે કે ઓજ બીન એક એટલો જમો હતો કે તે સૂરમાં માછલી ભૂંજતો. તેની પીન્ડલીથી નીલ નદીની પુલ થઇ. નૂહના તોફાનમાં તેને કુલ્લુ સૂધી પાછી આવેલું. આ સર્વ જાતોએ આ હ-

* આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૩૭૮ માં છે. ગુ. મો.

ફાયદો હજરત આદમ (અલે) થી જેટલો વખત દૂર થતો ગયો માણસનું કદ પણ ઘટતું ગયું. જનંતમાં સર્વ ખરાબર થશે. જો કે સાઠ હાથનું કદ આ વખતમાં દેખામણું લાગતું નથી. કેમકે અમારાં કદ નાનાં છે પણ જનંતમાં દીપ-શે. કારણ કે સર્વ ખરાબર થશે. આ હદીસથી જ-ણાયું કે અસ્સલામો અલૈક કહેવું અને જવાબમાં વ અલૈકસ્સલામ વ રહમતુલ્લાહ કહેવું હજરત આદમ (અલે) ની સુનંત છે. જે લોકો સલામ અલૈક છોડી બંદગી, મુબરા, આદાબ, અને કાર-નશ કરે છે તેઓ ખરું જોતાં કપુત છે. તેઓ-એ પોતાના કદીમ ખાનદાનની રાહ છોડી. એટલુંજ નહીં પણ જેણે આદમનો તરીકો (વિધી) છોડ્યો તે માણસ નથી. *

૧૬૭૮ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લા-હે માટીને સ્ત્રીવારે ઉત્પન્ન કરી અને સ્ત્રીવારે તેમાં પર્વતો બનાવ્યા. અને સોમવારે ઝાડ પેદા કર્યાં. અને મંગલવારે દુઃખ મુસીબત પેદા કરી. અને બુધવારે નર પ્રકાશ કર્યું. અને ગુરવારે તે-માં જનનવર ફેલાવ્યાં. અને જુમઆને દિવસે અ-દીસ રદ કરે છે. કારણ કે આદમ (અલે) ની ઓ-લાહ હુમેશ આદમ [અલ] ના કદથી ઘટતી રહી છે. ગુ. મો.

* કર્તા એ આ સાર “ તેજ સલામ તથા જવાબ તારે માટે તથા તારી ઓલાહ માટે છે ” ના શ-બ્દોથી કાઢ્યો છે. આ શબ્દોથી જણાય છે કે એ રસમ કેયામત સુધી ડેરવી છે, કોઈ પેગમ્બરે એને મનસ્ખ કરી નથી. આ વાંચી સૂરતના કેટલાક અ-બણ મૈલવીઓએ શરમાવું જોઈએ. તેઓ કહે છે કે આદાબ, બંદગી એ સુનંત વિરૂધ્ધ નથી તથા એ કહેવું દુરસ્ત છે. સલામને ટેકાણે છે વગેરે અને એ હું સિધ્ધ કરીશ. તે આજ સુધી સિધ્ધ કર્યા કરે છે. એવા નામના મૈલવીઓથી અબણેને ઘણું નુકસાન થાય છે. અસ્સલામો અલૈકુમ એ તો પેગ-મ્બરોની સુનંત થઈ આદાબ બંદગી એ કોની સુ-નંત છે? અસ્સલામો અલૈકમાં તો ખોદાની જીકર છે તથા સુનંતની તાબિહારી છે માટે કેહેનારને સવાબ થાય છે, તેમ એમાં દોઆ છે જેથી સામેવાળાને લાલ થાય છે. પણ આદાબ બંદગીમાં તો એમાંનું કંઈ નથી. પણ બહેલને એટલી ખુદ્દિ ક્યાં? ગુ. મો.

સર પછી આદમ (અલે) ને ઉત્પન્ન કર્યાં. છેલ્લી ઘડીમાં અસર અને રાતની વચ્ચે.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે માણસ અશરકુલ મખલુકાત (ઉત્તમ પ્રાણી) છે. કારણ કે સર્વ ઉત્પન્ન પછી માણસ ઉત્પન્ન થયું. અને દસ્તૂર છે કે પ્રથમ તમ્બુ ખીછાણા નોકર ચાકર હાજર થાય છે પાછલથી બાદશાહની સ્વા-રી આવે છે. અને જુમઆની પાછલી ઘડી જે-માં હજરત આદમ (અલે) પેદા થયા એ ખો-દાને એવી પ્યારી છે કે તે વખત જે દોઆ કરો તે મકબૂલ થાય છે. જેમકે આ મજમુન ખીજ હદીસમાં સિદ્ધ છે.

૧૬૭૯ મુસલિમમાં અબ્બાસ ખીન અબ્દુલ મોતલિબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે કોઈ અલ્લાહના રખ્ખ (પરવરદિગાર) થવા પર તથા ઈસ્લામના દીન થવા પર તથા મોહમ્મદના રસૂલ થવા પર રાજ થયો@ તેણે ઈમા-નની મજા (લેહેજત) ચાખી.

ફાયદો ખોદાની ખોદાઈ પર રાજ થવાની આ નિશાની છે કે તેની કબ કદર (તકદીર) પર રાજ રહે. દુઃખ મોસીબતમાં તેનો ગિલ્લો શિ-કવો નહીં કરે. અને દીન ઈસ્લામ પર રાજ થ-વાની આ નિશાની છે કે ઈસ્લામના હુકમો પર મ-જબૂત થાય. કુફરની રસમો પાસે ફટકે પણ નહીં. અને હજરત (સલ) ની પેગમ્બરી પર ખુશી થવા-ની પેહેચાન આ છે કે હજરતની સુનંત ઉપર ચાલે. અને બિદઅતથી દુશમનાઈ રાખે. અને જે-ને એ ખબર નથી તેને ઈમાનના મજાની ખબર નથી.

૧૬૮૦ ખોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે રોઝો ખોલનાર (નહીં રાખનાર) આજે સવાબ લઈ ગયા.

ફાયદો મસાખીદમાં અનસ (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતની સાથે અમે સફરમાં હતા.

@ હજરત મોહમ્મદ (સલ) ની રિસાલત પર રાજ થવું એમાં અલ્લાહના રખ્ખ થવાની તથા ઈ-સ્લામના દીન થવાની રજમન્દી આવી જાય છે છ-તાં દરેકને જુદા જુદા ખયાન કર્યા જેમાં ઇશારો છે કે દરેકથી રાજ રહેવું અઘર્યું છે. અને ખો-દાને છોડી પીર પેગમ્બરોથી પોતાની હાજત ચા-હનાર ખોદાના રખ્ખ પણથી રાજ નથી. ગુ. મો.

તો કેટલાક સહાયા રાજદાર હતા. અને કેટલાક બેરોજા હતા. અને મરમીની રતુ હતી. જ્યારે અજલે પોહોંચ્યા તો રાજદાર લોકો પડી ગયા. અને વગર રાજા વાળાઓએ તમ્બુ ઉભાં કર્યાં. અને જોડાને પાણી પાંચું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ખીજમતનો સવાખ આજે માત્ર નહીં રાજો રાખનારાઓને મળ્યો.

૧૬૮૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇસા ખીન મરયમે (એલ) એક પુરૂષને ચોરી કરતાં જોયો તેને કશું તે ચોરી કરી. તો તેણે કહ્યું કદી નહીં. તેની કસમ કે જેના સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી (એટલે અસ્લાહની) તો ઇસાએ (અલે) કહ્યું હું અસ્લાહ પર ઇમાન લાવ્યો અને મારી આંખને મેં જુઠવી.

ફાયદો એટલે ખરી વાત છે કે ઇમાનદાર ચોરી કરતા નથી મારી આંખે જુલ કરી છે. સુખ્હાન-અસ્લાહ સારી ધારનાના અર્થ આજ છે. એક એવા લોક છે કે જેઓ વગર જુએ તોહમત લગાડે છે અને તુફાન મચાવે છે અને એક આ પાક લોક છે કે આંખથી જોઈને પણ ખોટી ધારના કરતા નથી. જ્યારે તેણે ખોદાની કસમ ખાધ ચોરીનો નકાર કર્યો તો હજરત ઇસા (અલે) આ સમ-જ્યા હશે કે કદાપી આ માલમાં એનું કંઈ હક હશે, અથવા તો એણે હાસી માટે લીધો હશે આખરે આ માલ માલિકને આપશે, અથવા કરજની નૈયતથી લીધો હશે કરજને અદા કરશે. મતલબ કે સારી ધારના કરવા માટે ધણા કારણો બની શકે છે. એવીજ રીતે ખુરી ધારના માટે પણ ઘણા કારણો બની શકે છે. મુસલમાનને આજ યોગ્ય છે કે સારી ધારના કરે ખોટી ધારનાથી બચે.

૧૬૮૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે માટીમાં રેળાઈ નાક, ફરી માટીમાં રેળાઈ નાક, ફરી માટીમાં રેળાઈ નાક તે શખ્સનું કે જેને મા આપ બને અથવા બેમાંનું એક મળ્યું હોય ને ફરી તે જન્મતમાં નહીં બચ.

ફાયદો એટલે તે શખ્સ ઘણો બેનસીબ છે જે વહ મા આપની ખીજમત કરી જન્મત

નહીં મેળવે. આ હદીસથી જણાયું કે મા આપની ખીજમત કરવી જન્મતનું સારું સાધન છે. અને તેમને તકલીફ પુગાવવી તથા ખીજમત નહીં કરવી દેઝખનું કારણ છે.

૧૬૮૩ બોખારીમાં અબુ બકરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અસ્લાહ તારા લોભને વધારે. અને ખીજ વાર તું નહીં કરતો.” આ હજરતે (સલ) અબુ બકરા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) રોકુમાં હતા. અબુ બકરાએ આવા ખ્યાલથી કે રોકુનો સવાખ જન્મ તો રહે નહીં જલદીથી સફની પાછલ નૈયત કરીને રોકુમાં મળી ગયા. જ્યારે હજરત [સલ] ને આ હાલ જણાયો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઇખાદતનો લોભ સારી વાત છે ખોદા વધારે કરે પણ ફરી એવી જલદી કરવી નહીં. કેમકે સફમાં મળી જવું અપ્રજલ છે અને સફની કાછલ ઉભા રહેવું મકરૂહ છે. અને ઇમામ આજમ, ઇમામ શાફિઈ અને ઇમામ માલિક (રહ) નો આજ મજહબ છે કે સફની પાછલ નમાઝ પઢવી મકરૂહ છે. પણ નમાઝ ખાતેલ થતી નથી. જે નમાઝ ખાતેલ થતે તો હજરત (સલ) ફરી પઢવાનું ફરમાવતે.

૧૬૮૪ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે એક શહેરને સાંભળ્યું છે કે જેની એક તરફ ખુશકીમાં છે અને ખીજ તરફ દરયામાં છે. સહાબાએ કહ્યું કે હા, ઓ રસૂલુલ્લાહ. (એટલે કુસટોન્ટોનીયા) હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સુધી ઇસલાહની આલાદમાંના સિતેરે હજર તેના પર જંગ કરશે નહીં ત્યાં સુધી કેપામત થશે નહીં. ફરી જ્યારે તેઓ ત્યાં આવશે તો ઉતરશે. ફરી તેઓ હથિયારથી લડશે નહીં અને તીર મારશે નહીં. તેઓ કહેશે લાએલાહ ઇલ-લાહા વાલાહો અકબર તો તેની એક બાજુ દરયા તરફની પડી જશે. ફરી તેઓ ખીજ વાર લાએલાહ ઇલ-લાહો વડલાહો અકબર કહેશે તો તેની ખીજ તરફ પડી જશે. ફરી તેઓ ત્રીજવાર કહેશે લાએલાહ ઇલ-લાહો વડલાહો અકબર તો તેઓની માટે ખુલી જશે. ફરી તેઓ

તેમાં દાખલ થશે ને લૂટ ચલાવશે. તેઓ એવી હાલતમાં હશે કે ગતિમતનો માલ વેહેંચતા હશે કે એકાએક તેઓની પાસે પુકારનાર આવશે અને કહેશે કે દબળાવી નીકળ્યો છે. ફરી તેઓ દરેક ચીજને છોડશે અને પાછા ફરશે.

ફાયદો આ હદીસમાં કુરુટનોનીયાના ફતેહની ખબર છે કે કેયામતની નજદીક ઇમામ મહદી (રદી) ના વખતમાં થશે. આ હદીસથી જણાયું કે વગર હથિયાર ચાલે માત્ર કલેમાની ખરકતથી ફતેહ થશે. અને ત્રીજા અધ્યાયમાં હદીસ આવી છે કે હથિયાર પણ ત્યાં ચાલશે.* તો મતલબ આ છે કે પ્રથમ કંઈક હથિયાર ચાલશે પણ આખર કલેમાની ખરકતથી ફતેહ થશે.

૧૬૮૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અલી [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વચલી નમાઝ એટલે અસરની નમાઝથી અને તેઓએ (કાફરાએ) શેક્યા. અલ્લાહ તેઓની કબરોને અને ઘરોને અગ્નિથી ભરે” આ હજરતે ખન્દકને દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાયદો જંગે ખન્દકમાં કાફરાએ ઘણી બીડ કરી અને મોટી હુમની લડાઈ થઈ. હજરત (સલ) ને ધુરસત મળી નહીં અસરની નમાઝ કળ થઈ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે સલાતે પુસતા (વચલી નમાઝ) જેની સંભાળની કુરઆનમાં ઘણી તાકીદ છે તે અસરની નમાઝ છે. કારણ કે તે ફજર બાદેર અને મગરેય ઇશાની વચ્ચે છે.

૧૬૮૬ બોખારીમાં અબુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇબને મસજીદે સાચું કહ્યું જેઓ પર તું ખૈરાત કરે તેઓમાં તારો ઘણી તથા તારો છોકરો વધારે હકદાર છે.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) ની બીબીએ હજરત (સલ) ને કહ્યું ઓ હજરત! આજ આપે ખૈરાત કરવાનું ફરમાવ્યું તો હું ચાહું છું કે પોતાનું ઘરેણું મોહતાબને ખૈરાત કરું તો અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ આવી રીતે કહે છે કે હું તથા મારો છોકરો બીબા મોહતાબેથી વધુ હકદાર છીએ. ત્યારે હજરતે (સલ)

* વાંચો હદીસ નાં ૬૦૧ શા. મો.

આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે જો બાપડી માલદાર હોય અને ખાવિન્દ મોહતાબ હોય તો ખાવિન્દને જ ખૈરાત આપવી અજબ છે.

૧૬૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહે સાચું કહ્યું અને તારા ભાઈના પેટે બૂક કહ્યું છે.

ફાયદો એક શખ્સ હજરત (સલ) ની પાસે આવ્યો. તેણે કહ્યું કે મારા ભાઈનું પેટ ચાલે છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને મધ (શેહેદ) પા. તેણે મધ પાચું. પેટ બંધ થયું નહીં. ફરી તેણે પેટ ચાલવાની રાવ કરી. હજરતે (સલ) ફરી મધ પાવાનું ફરમાવ્યું. એવીજ રીતે ત્રણ વાર ફરમાવ્યું ચોથી વાર તેણે કહ્યું ઓ હજરત! મધથી બીભું વધારે પેટ ચાલે છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને ચોથી વાર પણ મધ પાવાને ફરમાવ્યું. જેમકે ચોથી વાર પેટ બંધ થયું. આ જ ફરમાવ્યું કે ખોદા સાચો છે એટલે ખોદાએ જ કુરઆનમાં ખબર આપી છે કે મધમાં સાગ પાછું તથા શિશુ છે તે સાચું છે. અથવા તે શખ્સની શિક્ષા મધથી હજરત (સલ) ને વહીની રૂએ જણાઈ હશે. આ શખ્સનું પેટ ચાલવું મવાદના વધારાને લીધે હશે માટે હજરતે (સલ) શેહેદને યોગ્ય જવાબ કે જેથી તે મવાદને કાઢે. જ્યારે મવાદ નીકળી ગયો તો પેટ બંધ થયું. આ હકાપણને તેનો ભાઈ બાણુતો નહોતો જેથી તે દસ્ત આપ્યાથી ગભરાતો હતો.

૧૬૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે જાને સ્ત્રીએ સાચું કહ્યું ખચીત તેઓને અજબ થાય છે જેને સવળાં દોરો સાંભળે છે” એટલે મદીનાના યહુદીઓની બે ટોસીઓએ. જેઓ હજરત આએશા (રદી) પાસે આવ્યા અને કહ્યું કે ખચીત કબર વાળાઓને તેઓની કબરોમાં અજબ થાય છે.

ફાયદો હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે મારી પાસે યહુદની બે ડોસીયો આવી. તેઓએ મને કબરના અજબની ખબર કરી. મેં તેઓની વાત માની નહીં. જ્યારે તેઓ આવી

મધ ત્યારે મેં એ બાબત હજરત (સલ) ને કહી. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને હજરત (સલ) કોઇ પણ નમાઝ પઢતા તો તેમાં કબરના અગ્નિથી પનાહ માંગતા.

૧૬૮૯ બોખારીમાં અયુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહે તાજુબ કર્યું (ખુશ થયો) તે લોકોથી કે જેઓ જનતમાં સાંકળોમાં (જકડામને) જશે.

ફાયદો એટલે ઘણા કાફિરો બેડીયોમાં પકડાઇ આવે છે ફરી ઇસ્લામની હિદાયત પામીને જનતમાં દાખલ થાય છે. અને કેટલાક કહે છે કે સાંકળોની મતલબ બોદાનું આકર્ષણ છે. એટલે જેને પોતાની તરફ ઈચ્છીયો તે જનતમાં દાખલ થયો.

૧૬૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ બીન આઝિબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આણે સેહલું કામ કર્યું અને એક રિવાયતમાં છે કે થોડું કામ કર્યું અને સવાખ મળ્યો. ” બની નખીતના એક પુરૂષે કહ્યું હું સાક્ષી આપું છું કે અલ્લાહ સિવાય કોઇ પૂજ્ય નથી અને ખતીત તું તેનો ખદો છે અને તેનો રસૂલ છે. ફરી તે આગળ વધ્યો અને કતલ ચલાવી, તે એટલાં સૂધી કે તે મરાયો. તે પુરૂષ માટે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો બની નખીત નસારાની એક કોમ છે તે કોમનો એક પુરૂષ હજરત (સલ) પાસે આવ્યો. તેણે કહ્યું હું પ્રથમ કાફિરોથી લડું ફરી મુસલમાન થાજી અથવા જે હુકમ હોય ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું, પણ તું પ્રથમ મુસલમાન થા. ફરી લડાઈમાં ઉતર. તો તે શપ્સ મુસલમાન થઇને લડવા લાગ્યો આખરે તે જીતી જાયો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઇસ્લામ પછી નમાઝ રોઝો અકાત હજીર કંઈ કર્યું નથી માત્ર જરા વારના જેહાદથી જનતમાં દાખલ થયો. આ હદીસથી જણાયું કે ઇસ્લામ સર્વ ઇબાદતોમાં ઈબ્દ છે વગર ઇસ્લામે કોઇ ઇબાદત તથા નેકી કબૂલ નથી.

૧૬૯૧ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારી આંખે ખાર (રજક) કર્યો.

ફાયદો હજરત (સલ) પોતાની કોઇ બીબાના ઘરમાં હતા. બીબા બીબાએ એક પ્યાલામાં ખાણું મોકલ્યું ઘરવાળી બીબાએ પોતાના હાથ મારી ખાણું પાડ્યું અને તે તુટ્યું. હજરત (સલ) તે ખાણને સાંભરી મુકતા જતા હતા અને આ હદીસ ફરમાવતા હતા. ફરી હજરતે (સલ) તેના બદલામાં બીબાને આખું પ્યાણું આપ્યું. એક રિવાયતમાં છે કે હજરત આએશા (રદી) ના ઘરમાં હજરત (સલ) હતા. અને હજરત ઝેનબે (રદી) હજરત (સલ) માટે ખાણું મોકલ્યું હતું. ખાર કરવો સ્ત્રીઓમાં પેદાએશી વસ્તુ છે વિશેષ ફરી સાંકળોમાં. શરીઅતમાં એ પર પકડ નથી. એજ માટે હજરતે (સલ) પણ તે પર ગુસ્સો કર્યો નથી.

૧૬૯૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નખીયોમાંના એક નખીએ જેહાદ કરી ફરી પોતાની કામને કહ્યું જે પુરૂષ કોઇ સ્ત્રીથી નિકાહ કર્યો હોય અને તે તેણીથી ઘર કરવા આવે હોય અને હજી સૂધી ઘર કર્યું નહોય તે. તથા જે પુરૂષ ઘર બાંધવા શરૂ કર્યું હોય અને હજી સૂધી છત નખાઈ નહોય તે, તથા જેણે બકરીઓ કે ઉટડીઓ ગાલણી ખરીદી હોય અને તેઓના વિચાવાની વાટ જોતો હોય તે મારી સાથે આવે નહીં. ફરી તેણે જેહાદ કર્યો તો અસરની નમાઝને વખતે અથવા તેને લગભગ એક ગામે પોહાંચ્યો. ફરી સુર્યને કહ્યું તું પણ હુકમને માનનાર છે અને હું પણ હુકમને માન આપનાર છું. આ અલ્લાહ ! તું એને મારે માટે જરા રોક. તો તે તેને માટે રોકાયો તે એટલાં સૂધી કે અલ્લાહે તેમને ફતેહ આપી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તેઓએ લુટ્યું હતું તેને ભેગું કર્યું. ફરી અગ્નિ તેને બાળવા ઉતરી પણ તેને બાળી નહીં. તો તે નખીએ કહ્યું તમારામાંથી કોઈએ લુટમાંથી ખ્યાનત કરી છે. માટે દરેક કબીલાનો એક પુરૂષ મારાથી બેઅત કરે. ફરી તેઓએ બેઅત કરી તો એક પુરૂષનો હાથ પેગમ્બરના હાથથી ચોટી ગયો. ત્યારે નખીએ કહ્યું કે તમારામાં ખ્યાનત થઇ છે માટે તારા કબીલાએ મારેથી બેઅત કરવી જોઈએ. ફરી તે કબીલાએ બેઅત કરી તો તેના હાથથી જે પુરૂષના અથવા ગણ

પુરુષના હાથ વળગી ગયા. તો પેગમ્બરે કહ્યું તમારામાં ખ્યાનત થઇ છે તમે ખ્યાનત કરી છે. ફરી તેઓએ ગાયના માથા જેટલું સોતું કાઢ્યું તેને માલમાં મુક્યું અને તે માલ ટેકરી ઉપર હતો. ફરી અગ્નિ આવી ને તેને ખાળ્યો. (હજરત ફરમાવે છે) અમારી આગળ કોઈને માટે ગનીમતનો માલ (લુટ) હલાલ નહોતો (અમારે માટે હલાલ થયો) આ આટલાં માટે કે અલ્લાહે અમારી કમજોરી તથા અમને અશક્ત બે-યા તો તેને અમારે માટે પવિત્ર કરી.

ફાયદો આ પેગમ્બર હજરત યુસા બીન વન (અલે) હતા. હજરત મૂસા (અલે)ના ખલીફા. શા-મના મુલકમાં અરીહા શહેરમાં જુમઅને દિવસે લડાઇ થઇ હતી. ખોદાએ તેમની દોઆથી સૂર્ય-ને લડાઇના ફતેહ થવા સૂધી રોજી રાખ્યો હ-તો. હજરત યુસાએ (અલે) નવા વિવાહવાળાને તથા નવું ઘર બાંધનારને તથા વિયાનારાં જન-વરના માલિકાને એટલાં માટે લીધા નથી કે તે-ઓનું દિલ ત્યાં લાગેલું રહેશે જેથી તેઓ સારી રીતે જોહાદ કરી શકશે નહીં. આથી જણાયું કે જોહાદ કરવો ખુલ્લા દિલવાળા, વગર વહગણુ રાખનાર લોકોથી સારી રીતે થઇ શકે છે. આ-ગળી ઉમ્મતોમાં ચલણુ હતું કે કુરઆની તથા ગનીમતના માલને આસમાની આગ બાળતી અ-ને કબૂલ થવાની આજ નિશાની હતી. ગનીમત-નો માલ લેવો તેઓને હલાલ નહોતો, ઉમ્મતે મો-હમ્મદી માટે હલાલ થયો છે.

૧૬૯૩ મુસલિમમાં જાએર [રદી] થી રિવા-યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ યહુદો પર લાનત કરે. તેઓએ પોતાના પેગમ્બરો-ની કબરોને મસજીદ બનાવી. (સિજદાની જ-ગ્યા બનાવી) ૥

૧૬૯૪ બોખારીમાં અબુલ્લાહ બીન અ-

૥ જ્યારે પેગમ્બરોની કબરોને સિજદાની જ-આ બનાવતું લાનતનું કારણ થયું તો વહીયોની કબરોને સિજદાની જગ્યા બનાવવી વધારે લાનતનું કારણ થશે. અને જ્યારે સિજદાની જગ્યા કે મસ-જીદ બનાવ્યાથી લાનત થાય તો સિજદો કરનાર પર કેટલી લાનત થવી જોઈએ. અહીં મુસલમાનો-ને શિર્કના કામોથી બચાવે. આમીન. આ. મે.

ખાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-રમાવ્યું કે અલ્લાહ તેઓ પર લાનત કરે. તમે જાણો, ખોદાની કસમ તેઓએ જાણ્યું છે કે તે-ઓએ (ઇબરાહીમ તથા ઇસમાઈલ) કદી તે તી-રેથી ફાલ જોઇ નથી.

ફાયદો મકાના મુશરફો પાસે ત્રણ તીર હતા. એક પર લખાયું હતું ખોદાએ હુકમ આ-પ્યો બીજા પર લખાયું હતું ખોદાએ મનાઈ કરી ત્રીજો ખાલી હતો. તો જ્યારે તેઓની આ-ગળ કોઈ કામ આવતું જેમકે સફર કરવી અ-થવા નિકાલ કરવો તો તે તીરોથી ફાલ લેતા હતા. જો હુકમનો તીર પ્રથમ હાથમાં આવતો તો તે કામ કરતા. અને જો મનાઈનો તીર નીકળતો તો તે કામથી દૂર રહેતા. પણ જો ખાલી તીર નીકળતો તો કેટલાક દિવસ થોભી જતા. ફરી એ-વીજ રીતે ફાલ લેતા. જ્યારે મકા ફતેહ થયું તો હજરતે (સલ) જોયું કે હજરત ઇબરાહીમ તથા હજરત ઇસમાઈલ (અલે) ની બે તસવીરો છે અને તેમના હાથમાં પણ ફાલના તીર છે. ત્યા-રે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મુશરફોને સારી રીતે જણાયું છે કે આ ખુજુ-રજો આ કામ કદી કરતા નહોતા તો પણ એ લોકો પોતાના કુશરથી તથા ખોદા તરફ જુદી વાત લગાડવાથી અટકતા નથી. એવીજ તરેહ આ ઉમ્મતના જાહેલ લોક અલી મુરતબ (રદી) ની તસવીર વગર દાઢીની બનાવે છે. અને ઇમામ કાસિમની સાચક (બરી) અને ગોલુલ આજમની મેધી કાઢે છે. અને જુઓ તો તેઓ સારી રીતે જાણે છે કે આ ખુલ્લી બનાવટ છે તે ખુજુરજો આ બેહુદા વાતોથી પાક છે.

૧૬૯૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હો-રેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-રમાવ્યું કે એક પુરૂષે કહ્યું કે જરૂર હું આજ મને સદકો કરીશ. ફરી તેણે પોતાનો સદકો કા-ઢ્યો અને તેને એક વેશ્યાના હાથમાં મુક્યો. ફરી સવારના લોકો વાત કરવા લાગ્યા કે વેશ્યાને આ-જ રાત્રે સદકો મળ્યો. ફરી તેણે કહ્યું આ અ-લ્લાહ તારેજ માટે સ્તુતી છે વેશ્યાને સદકો કર-વા પર. જરૂર હું સદકો કરીશ. ફરી તેણે સદ-કાને કાઢ્યો અને તેને તવગરના હાથમાં મુક્યો.

તો સવારના લોક વાત ચીત કરવા લાગ્યા કે દો-લતવાળા પર સદકો થયો. ફરી તેણે કહ્યું એ અલ્લાહ તારેજ માટે સર્વ તારીફ છે તાલેવાનને સદકો આપવા પર. જરૂર હું સદકો કરીશ. ફરી તેણે સદકો કાઢ્યો ને એક ચોરના હાથમાં મુક્યો. તો લોકો સવારના બોલવા લાગ્યા કે ચોરને સદકો મળ્યો. ત્યારે તેણે કહ્યું એ અલ્લાહ તારેજ માટે સર્વ હમ્દ છે જનીયાને તવગરને અને ચોરને સદકો આપવા ઉપર. ફરી તેની પાસે આવીને કહેવાયું * તું જાણ તારી ખેરાત કબૂલ થઈ છે. વસ્ત્રાની ખેરાત તે એટલાં માટે કે કદાપી તે તે સદકાનો માલ લઈને હરામ કારીથી રોકારો. અને તાલેવાનની ખેરાત તે કદાપી એથી ધડો લેશે, અને ખોદાએ જે તેને આપ્યું છે તેને તે ખરચ કરશે. અને ચોરની ખેરાત તે એટલાં માટે કે કદાપી એ ખેરાતને લીધે ચોરી કરવાથી રોકારો.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે ખેરાત સદકાનો સવાખ નિરર્થક (નકામો) જતો નથી. અગર જે અજાણ પણે ખેમોકા ખરચાયો હોય પણ નૈયત ચોખ્ખી જોઈએ.

૧૬૯૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હો-રરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક પુરૂષ કદી કોઈને કી કરી નહોતી તેણે પોતાની અહલ (પોતાના લોકો) ને કહ્યું જ્યારે તે મરે તો તેને જાળશે. ફરી તેની અ-ધી રાખ ખુશકીમાં અને અધી દરવામાં ઉડાવશે ખોદાની કસમ જે અલ્લાહે તેના પર તંગી કરે તો તે એવો અજાણ કરશે કે તેવો અજાણ તમામ જ-હાનમાંથી કોઈને કરશે નહીં. ફરી જ્યારે તે મર્યો તો તેઓએ તેના કહેવા પ્રમાણે કહ્યું. તો અલ્લાહે ખુશકીને હુકમ કર્યો તો તેણે જે તેમાં હતું તે ભેગું કર્યું અને દરવાને હુકમ કર્યો તો તેણે જે તેમાં હતું તે ભેગું કર્યું. ફરી અલ્લા-હે કહ્યું તેં શા માટે આ કર્યું? તેણે કહ્યું એ મારા પરવરદિગાર તારા ડરને લીધે. અને તું ધણું જાણનાર છે. તો અલ્લાહે તેને ખખશયો.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે અલ્લાહનો બપ તમા પોતાની કંઈરમાં ઇકરાર એ કુનાહ

* આ આનવાર કોત્રો તે વખતના જે અર હોય અથવા ખ્યાલની દિશામાં હોય. કુ. ગો.

માફ થવાનું કારણ છે.

૧૬૯૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હો-રરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સોલેમાન ખીન દાઉદે કહ્યું આજ રાત્રે જરૂર હું સો સ્ત્રીઓ પાસે ફરીશ (એટલે તેઓથી સમ્મોજ કરોશ) તેમાંની દરેક સ્ત્રી એક છોકરા જાણશે જે અલ્લાહના આર્ગમાં જોહાદ કરશે. તો ફરસ્તાએ તેને કહ્યું તું ધનશાઅલ્લાહ કહે. પણ તેણે કહ્યું નહીં અને ભૂલી ગયો. ફરી તે સો સ્ત્રી પાસે ફર્યો પણ તેમાંની માત્ર એ-કજ સ્ત્રી અડધું માણસ જણી. હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે જે તે "ધનશા અલ્લાહ" કહેતો તો કસમ પૂરી થતે તથા તેની ગરજ પૂરી પડવાની વધુ આશા થતે. એક રિવાયતમાં (સા સ્ત્રીને બદલે) નેવું છે અને એક રિવાયતમાં સિતેર છે.

ફાયદો જ્યારે લોકોએ જોહાદમાં સુસ્તી કરી ત્યારે હજરત સોલેમાને ધણી બોલાવતી આ-શા કરી કે જોહાદ માટે ખીજઓની ગરજ રહે નહીં. પણ ધનશાઅલ્લાહ કહેવાનું ભૂલી ગયા. મુ-રાદ પૂરી પડી નહીં. આથી જણાયું કે જ્યારે કો-ઈ કામનો ઇરાદો કરે તો ધનશાઅલ્લાહ જરૂર ક-હેવું જોઈએ. કારણ કે ખોદાની મદદ વગર આ-દમીથી કોઈ કામ થઈ શકતું નથી. ફરી તે પેગમ્બ-ર હોય, વલી હોય હકીમ હોય કે બાદશાહ હોય.

૧૬૯૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ જ-રઆ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેલૈખીએ સાતને કતલ કર્યા ફરી કાફિરોએ તેને કતલ કર્યો. આ મારો છે અને હું તેનો છું. આ મારો છે અને હું તેનો છું.

ફાયદો જેલૈખીએ એક સહાખીનું નામ હતું. હજરતે (સલ) કોઈ લડાઈમાં જોયું કે કાફિરોની સાત લાસોની પાસે તેની લાસ પડી છે ત્યારે હજરતે (સલ) તેમની પ્રજ્વલતમાં આ હદીસ ફરમાવી ફરી હજરતે (સલ) પૂર પ્યારથી તેમના માથાને પોતાની ગોદ (ખોળા)માં લીધું તે પછી કમ-રમાં ફક્ત કર્યા.

૧૬૯૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હો-રરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ધેમખરોમાંથી કોઈ પેગમ્બરને એક કીડીએ અટકાવી. તો તેણે હુકમ કર્યો જો

કીડીયોનું ઘર બનાવું. તો અલ્લાહે તેના તરફ વહી મોકલી કે તને એક કીડીએ ચટકા આપ્યો અને તસ્લીહ કરનાર એક ટોલાને તેં બાળ્યું.

ફાયદો હજરત મૂસાએ (અલે) અલ્લાહની જનાબમાં અરજ કરી એ અલ્લાહ તું ગુનેહગારોની વસ્તીયોને હલાક કરે છે અને જુઓ તો તેઓમાં નેક લોક પણ હોય છે. ખોદાએ હજરત મૂસા (અલે) ની સમજાવી ચાલી. હજરત મૂસા (અલે) ને ગરમી ઘણી જણાઇ જેથી એક ઝાડના છાયામાં જઇ સૂતા. ત્યાં એક કીડીએ ચટકા આપ્યો, હજરત મૂસાએ કીડીનું ઘર (દર) બનાવ્યું. ત્યારે ખોદાએ ફરમાવ્યું તેં એક કીડીની કસ્ટરમાં સર્વ કીડીયોને જેઓ અલ્લાહની પાદ કરતી હતી શા માટે બળાવી ?

૧૭૦૦ બોખારીમાં ઇમરાન ખીન હોસૈન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ હતો અને તેના સિવાય કોઇ ચીજ નહોતી. અને તેનું અરશ પાણી પર હતું. અને તેણે લોહ મહદુજમાં દરેક ચીજને લખી ફરી તેણે આસમાનો અને ઝમીનને બનાવ્યાં.

ફાયદો ઇમરાન ખીન હોસૈન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ની પાસે હું હતો. એટલામાં યમનના લોક આવ્યા. તેઓએ કહ્યું ઓ હજરત ! (સલ) અમે દીનને પૂછવા આવ્યા છીએ. અને અમે આ વાત પૂછીએ છીએ કે આ જહાનથી પ્રથમ શું હતું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલામાં કાષ્ટે મને કહ્યું કે તારું જાંટ છૂટી ગયું. હું જાંટની પાછળ ગયો તે મજલીસ બરખાસ્ત થઈ. જો હું ત્યાં રહેતો તો આથી ઘણો હાલ જણાતો. આ હદીસથી જણાયું કે એક વખત એવો હતો કે ખોદાની પાક જાત સિવાય કોઇ ચીજ નહોતી ન અરશ હતું ન પાણી ન લોહ મહદુજ ન આસમાન અને ન ઝમીન. તે પછી ખોદાએ અરશને પાણી પર રાખ્યું અને જે જે આ જહાનમાં કરવાનું ધારેલું હતું તે લોહ મહદુજમાં લખ્યું. તે પછી આસમાન ઝમીન બનાવ્યાં. આ હદીસથી સાદ જણાયું કે યુનાની હકીમો જે કહે છે કે આસમાન ઝમીન અનાદી (કદીમ) છે તે ખોટું છે. માથુસની અલ્પ કુદિ અને

સમજ શકતી નથી. નથી આસમાની વાત પર અકીદા રાખવો જાઇએ.

૧૭૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખેતી હતી તેઓની સાથે તેઓના બે છોકરા હતા. વર આરીને બેમાંની એક સ્ત્રીના છોકરાને લઇ ગયું. તો તેણીએ પોતાની સાથવાળીને કહ્યું તારાજ છોકરાને વર લઇ ગયું છે. અને ખીજાએ કહ્યું તારાજ છોકરાને વર લઇ ગયું છે. ફરી તે બંને દાગિદ (અલે) પાસે ફરીયાદ લાવી. તો દાગિદે મોટીના લાભમાં ચુકાદો આપ્યો. ફરી તે બંને સોદૈમાન ખીન દાગિદ (અલે) ની પાસે આવી અને તેમને આ હાલ બયાન કર્યો. તો સોદૈમાને કહ્યું મને છરી આપો હું એના બે તુકડા કરું છું. ત્યારે નાનીએ કહ્યું તું કતલ નહીં કર અલ્લાહ તારા પર રહમ કરે. એ છોકરો મોટીનો છે (એટલે હવે હું કાવો કરતી નથી ખીજાને આપો) ત્યારે તેમણે તે નાનીને અપાવ્યો.

ફાયદો હજરત સોદૈમાને (અલે) નાનીને એટલાં માટે અપાવ્યો કે તેણીને દુઃખ થયું, તેણીએ છોકરાને કાપવું પસંદ કર્યું નહીં. તો જણાયું કે તે છોકરો તેનાજ હતો. અને જો મોટી સ્ત્રીનો હોતો તો તે તેના કાપવા પર રાજ થતો નહીં. આ હદીસથી જણાયું કે જ્યારે ગવાહ નહોતો તો હાકેમને લાજમ છે કે કરીના તથા કિયાસ (અનુમાન) ઉપર અમલ કરે.

૧૭૦૨ મુસલિમમાં અયુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બની ઇસાઈમાં એક સ્ત્રી ડીગણી હતી. તે બે લાંબી સ્ત્રીઓ સાથે ચાલતી હતી. તેણીએ લાકડાનાં બે પગ (પાવડી) બનાવી પેહેર્યાં અને એક પોલ સોનાની વીંટી બનાવી તેમાં કસ્તુરી ભરી અને તે તો ઘણી ઉમદા પુષ્પો છે. ફરી તે બંને સ્ત્રીઓ સાથે ચાલી તો લોકોએ તેણીને ઓળખી નહીં. ફરી તેણીએ પોતાના હાથથી આવી રીતે ઇશારો કર્યો. " આ હદીસના રાવી શાખાએ પોતાનો હાથ ઝાડ્યો (એટલે તે સ્ત્રીના ઇશારા કરવાની ખીસાલ બયાન કરી.)

ફાયદો તે સ્ત્રી પાવડી એટલાં માટે પેહે-

રી કે લાંબી જણાય. અને કસ્તુરીને લોકો તરફ એટલાં માટે મેહકાવી કે ખુશખોને લીધે લોક તેની તરફ ધ્યાન આપે. આ હદીસમાં ઇશ્વારો છે કે જ્યારે બીતર બગડેલું હોય તો જાહેરની બનાવટ કંઈ વિચારતી નથી.

૧૭૦૩ બોખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્માઈલમાં પેગમ્બરો સરદાર તથા હાકેમ બન્યા કરતા હતા. જ્યારે કોઈ નખી ફાત થતો તો તેની જગ્યા બીજો નખી થતો. અને ખચીત મારી પછી કોઈ નખી નથી પણ મારી પછી ખલીફ થશે અને તે ધણી થશે. સહાબાએ કહ્યું તો આપ અમને શો કુલમ ફરમાવો છો ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પ્રથમ હાકેમની બેઆત (કરાર) પૂરી કરો. ફરી બીજીની. તેઓના હક્કને અદા કરો. કારણ કે અલ્લાહ તેઓને રક્ષિત રાખવાનો હાલ પૂછનાર છે.

ફાથિહો એટલે જમતનો બંદોબસ્ત તથા સુધારો હાકેમ વચ્ચે ચક્રોતો નથી. આગળી જમતોમાં તો પેગમ્બરોથી બંદોબસ્ત થતો હતો. આ જમતમાં ખલીફાઓથી થશે. માટે તેઓની તાબેદારી જઈ મુસજમાન ઉપર વાજેબ છે. જો હાકેમ રાખવાના હકમાં કસૂર કરે તો તેથી ખોટા સમજાશે.

૧૭૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્માઈલ નામા જોસલ કરતા હતા અને એક બીજીની નખતોને જોતા હતા. અને મૂસા (અલે) એકલા જોસલ કરતા હતા. તેઓએ કહ્યું જોવાની કસમ મૂસા અમારી સાથે નહાતા નથી તેમને ખાદ ખાપ (ખુશિયો મોટે ચપા) ની બીમારીજ રોકે છે. હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે મૂસા (અલે) એક વાર જોસલ કરવા ગયા ફરી પોતાના કપડાને એક ખચર પર મુક્યું. તો તે ખચર તેમનું કપડું લઈને બાગ્યો. હજરત ફરમાવે છે કે મૂસા તેની પાછળ આવી રીતે કહેતા રોડયા, ઓ ખચર મારું કપડું, ઓ ખચર મારું કપડું તે એટલાં સુધી કે બની ઇસ્માઈલએ તેમની નખતા તરફ નજર કરી ને કહ્યું જોવાની કસમ મૂસાને કોઈ બીખારી નથી. ફરી તે ખચર જોયો તે એટલાં સુધી કે મારી

રીતે તેમના તરફ નજર થઈ. હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે મૂસાએ (અલે) પોતાનું કપડું લીધું અને ખચરને મારવા લાગ્યા.

ફાથિહો આ હદીસથી જણાયું કે જો કોઈ અહલે હક પર તોહમત મુકે છે ખોટા તેને સરમિન્દો કરે છે. અને જણાયું કે તનહાઇમાં એકલાં નામા નહાવું દુસ્ત છે.

૧૭૦૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોરેજ એક પુરુષ ભગત (આબિદ) હતો. તેણે એક ઇખાદત ખાનું બનાવ્યું તેમાં તે હતો. ફરી તે નમાઝ પઢતો હતો એવામાં તેની મા આવી ને કહ્યું ઓ જોરેજ ? તો તેણે કહ્યું ઓ મારા પરવરદિગાર મારીમાં પુકારે છે અને હું નમાઝમાં છું. ફરી તે નમાઝમાં લાગેલો રહેલો. તો તે ચાલી ગઈ. ફરી બીજો દિવસે તે નમાઝ પઢતો હતો અને તેની મા આવી ને કહ્યું ઓ જોરેજ ? તો તેણે કહ્યું ઓ મારા પરવરદિગાર મારી મા પુકારે છે અને હું નમાઝમાં છું. ફરી તે નમાઝમાં લાગેલો રહેલો તો તે ચાલી ગઈ. ફરી જ્યારે કાલ થઈ તો તે તેની પાસે આવી ને કહ્યું ઓ જોરેજ ? તો તેણે કહ્યું ઓ મારા પરવરદિગાર મારી મા પુકારે છે અને હું નમાઝમાં છું. ફરી તે નમાઝમાં લાગેલો રહેલો. તો તેણીએ કહ્યું ઓ અલ્લાહ ન્યાં સુધી એ વસ્થાનું મોં નહીં જુએ તું એને મોત નહીં આપતો. ફરી બની ઇસ્માઈલમાં જોરેજની તથા તેની બંદગીની ચરચા થઈ. અને એક સ્ત્રી વસ્થા હતી જેની ખુબસૂરતી જરખુલ મસલ હતી (દાખલો આપવામાં આવતી હતી) તેણીએ કહ્યું જો તમો ચાહો તો હું તેને શંદામાં લજો. હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે ફરી તે તેની આગળ આવી તો તેણે તેની તરફ કંઈ નજર કરી નહીં. ફરી એક ચરાખનાર જે તેના બંદગી ખાનામાં આવ્યા કરતો હતો તેની પાસે તે આવી ને તેને પોતા પર શકિતમાન કર્યો ને તે તેણી પર અહમો જોઈ તે મર્જવતી થઈ. ફરો જ્યારે તે જણી તો તેણીએ કહ્યું આ જોરેજનું છે. ફરી લેખી તેની પાસે આવ્યા. તેને ઇખાદત ખાનાથી ઉતાર્યો. તેના ઇખાદત ખાનાને પાડ્યું અને તેને મારવા લાગ્યા.

તેણે કહ્યું તમને શું થયું? તેઓએ કહ્યું તે આ વેશ્યા સાથે વ્યભિચાર કર્યો છે. અને તે તારાથી બાળક જન્મી. જોરેજો કહ્યું તે બાળક ક્યાં છે? ફરી તેઓ તે બાળકને લાગ્યા. જોરેજો કહ્યું મને તમો છોડો હું નમાઝ પઢું. ફરી તેણે નમાઝ પઢી. ત્યારે તે નમાઝ પઢી રહ્યા તો તે બાળક લવાયું તેણે તેનું પેટ ઢાકીને કહ્યું આ બાળક તારો બાપ કાણુ છે? બાળક બોલ્યું ફલાણો બરવાડ. હજરત (સલ) ફરમાવે છે ફરી તો તે સધળા જોરેજો પાસે આવ્યા અને તેને ચુમ્મન કરવા લાગ્યા, તેને પંખાળવા લાગ્યા. અને કહ્યું અમો તારૂં બંદગીઆનું સોનાનું બાંધી આપીએ? તેણે કહ્યું ના, જેવું હતું તેવું માટીનું બાંધી આપો. અને એક છોકરો પોતાની માનું દૂધ પીતો હતો. એટલામાં એક સારાં કપડાંવાળો મજબુત પુરૂષ સ્વારી પર સ્વાર થઈને આવ્યો, ત્યારે તેની માથે કહ્યું આ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને એવો કર. ફરી તે છોકરાએ છાતી છોડી અને તે પુરૂષ તરફ ફર્યો. ફરી તેની તરફ નજર કરીને કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એવો નહીં બનાવ. ફરી તે છાતી તરફ જુક્યો અને ધાવવા લાગ્યો. અણુ હોરેરા કહે છે કે હું હજરત (સલ) તરફ જતો હતો તેવણુ તે ધાવવાની તરેહ બતાવતા હતા. પોતાની આંગળી મોંમાં નાંખી ચૂસતા હતા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો એક લોડીને લઈને નીકળ્યા અને તેઓ તેણીને મારતા હતા અને કહેતા હતા તેં ઝીના કરી છે ચોરી કરી છે. અને તે કહેતી હતી, અલ્લાહ મને બસ છે અને તે મારું કામ બજાવનાર (વકીલ) છે. ત્યારે તે છોકરાની મા બોલી આ અલ્લાહ મારા દીકરાને એના જેવો નહીં કર. ત્યારે તે છોકરાએ ધાવ્યું છોડી તેણીના તરફ નજર કરીને કહ્યું, આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો કર. ફરી આ જગ્યા બને મા દીકરામાં વાતચીત થઈ. તેની બોડકી * માથે કહ્યું સારી હાલતવાળો પુરૂષ આવ્યો ને મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને એના જેવો કર.

* બોડકી એ “હલકા” શબ્દનો તરજુમો છે. પણ શરહ મશારેકમાં એ શબ્દનો તરજુમો કંઠમાળા વાળી કર્યો છે. ગુ. મો.

તો તે કહ્યું આ અલ્લાહ તું એના જેવો મને નહીં કર. અને આ લોડીને લઈને તેઓ આવ્યા તેઓ તેને મારતા હતા અને કહેતા હતા તેં ઝીના કરી ચોરી કરી તો મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને એના જેવો નહીં કર તો તે કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો કર. તે છોકરાએ કહ્યું ખચીત તે પુરૂષ જલેમ હતો જથી મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો નહીં કર. અને ખચીત આ લોડી માટે તેઓ કહે છે તેં ઝીના કરી પણ તેણીએ ઝીના કરી નથી અને તેં ચોરી કરી પણ તેણીએ ચોરી કરી નથી. માટે મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો કર.

ફાયદો અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તણુ બાળકો સિવાય કોઈ બાળક બોળામાં બોલ્યું નથી. એક ઈસા ખીન મરયમ ફરી આ હદીસ ફરમાવી અને બે બાળકોના બોલવાને વર્ણવ્યું તો તણુ છોકરાઓનું બોલવું સિધ્ધ થયું.

૧૭૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં સલમા ખીન અકવા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આજને દિવસે અમારા સ્વારોમાં બેહતર અણુ કતાદા છે, અને અમારા પેદલ ચાલનારાઓમાં બેહતર સલમા છે” જોકેરદથી પાછા ફરતી વેળા હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો જોકેરદ એક નહેરનું અથવા એક ગામનું નામ છે. અણુ કતાદા તથા સલમા અનસારી સહાબા છે. હજરતે (સલ) તેઓની સીપાઈ ગરી તથા ઉસ્તાદીની તારીફ કરી.

૧૭૦૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક પુરૂષ હતો જે લોકોને ફરજ આપતો હતો. અને પોતાના ગુલામને કહેતા હતો કે જ્યારે તું નાદાર પાસે જાય તો દરગુજર કર્યો કર. (એટલે સખતીથી માંગણી કરવી. નહીં) કદાપી બોદા પણ અમારેથી દરગુજર કરે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેણે અલ્લાહની મુલાકાત કરી (મર્યો) તો અલ્લાહે તેનાથી દરગુજર કરી.

ફાયદો એટલે મરવા પડી તેના પર અજબ કર્યો નહીં. આ હદીસથી જણાયું કે જે

મખલુક ઉપર સપ્તી કરતો નથી તે પર ખોદા સપ્તી કરતો નથી.

૧૭૦૮ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ-કરીયા સુથાર હતા.

ફાયદો આ હદીસથી જણાવું કે ધંધા અને પેશા કરવો કંઈ એવની વાત નથી. એટલુંજ નહીં પણ ધંધામાં રહેવું મરદ માટે હુનર છે. કે જેથી પોતાનાં બાળ બચ્ચાંઓની ખબર લઈ શકે. અને માંગવાની જલ્લત (ધિકાર) થી બચે.

૧૭૦૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પલેગ અજળ્ય હતી, અલ્લાહ પોતાના બંદાઓમાંથી જે પર ચાહે તે પર મોકલે છે. ફરી અલ્લાહે તેને ઇમાનવાળાઓ માટે રહમત કરી છે. કોઈ પણ બંદો જે ગામમાં પલેગ (તાજિન) હોય ત્યાં હોય અને તેમાં સખર કરીને થોભી રહે (ધીરજ રાખીને) સવાબની આશા કરીને ત્યાંથી નીકળે નહીં, તે જાણે છે કે અલ્લાહે જે લખ્યું છે તે સિવાય કંઈ તેને લાગતું ન-થી તો તેને માટે શહીદનો સવાબ છે. ” હજરત આએશા (રદી) એ જ્યારે તાજિન (પલેગ) વિષે હજરત (સલ) ને પૂછ કરી ત્યારે તેમણે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે તાજિન આગળી લખમત ઉ-પર અજળ્ય હતી અને ઉમ્મતે મોહમ્મદી માટે રહમત છે. જે કાઠ તાજિનમાં ધીરજ રાખે શે-હેરથી નહીં નીકળે તકદીરનો એતેકાદ રાખે અને તાજિનના દુઃખથી મરશે તો તે શહીદોમાં લખા-શે. જે શેહેરમાં પલેગ થાય ત્યાંના લોકોને ત્યાંથી નીકળવું ફરસ્ત નથી. અને ખીજ શેહેરવાળાઓ-ને તે શેહેરમાં આવવું જોઈએ નહીં.

૧૭૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં જુન્દાલ ખીન અબ્દુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારેથી આગળ એક પુ-રૂષ હતો તેને જખમ હતો જેથી તે ગભરાયો ને છીં લાઈને પોતાનો હાથ કાપ્યો જેથી તેનું ખૂત બંધ પડ્યું નહીં તે એટલાં સૂધી કે તે મરી ગયો. તે અલ્લાહ તાલાએ ફરમાવ્યું મારા બં-દાએ પોતાનો જન આપવામાં જલદી કરી માટે

મેં તેના પર જનત હરામ કરી છે.*

૧૭૧૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-માવ્યું કે તમારાથી પ્રથમ એક પુરૂષ હતો જે-ણે નવાણું જન માર્યા ફરી જમીન ઉપરના ધણા વિદ્વાનની પૂછ કરી તો લોકોએ એક રાહુલ (દરવેશ) ને બતાવ્યો. તો તેણે તેની પાસે આવીને કહ્યું કે તેણે નવાણું જન કતલ કર્યા છે તો શું તેને માટે તોખા છે? તેણે કહ્યું કે નહીં. ત્યારે તેને કતલ કરીને પૂરા સો કર્યા. ફરી તેણે જ-મીન ઉપરના ધણા વિદ્વાનની પૂછ કરી. તો લો-કોએ એક વિદ્વાન પુરૂષને બતાવ્યો તો (તે આ-લિમ પાસે આવીને) તેણે કહ્યું કે તેણે સો જન કતલ કર્યા છે, શું તેને માટે તોખા છે? તે આલિમે ક-હ્યું તે પુરૂષ વચ્ચે અને તોખા વચ્ચે કોણ આડે આવે છે? (એટલે તોખાને કાઢ રોકનાર નથી) ફલાણી ફલાણી જમીન તરફ તું જ તેમાં કેટ-લાક લોકો અલ્લાહની બંદગી કરે છે તું પણ તે-ઓની સાથે અલ્લાહની બંદગી કર, અને તારી જમીન તરફ પાછો નહીં ફર. કેમકે એ ખરાય જમીન છે. ફરી તે ચાલ્યો, જ્યારે તે અડધે રસતે પોહોંચ્યો તો તેનું મોત આવી લાગ્યું. તો તેના વિષે રહમતના ફિરસ્તા તથા અજળ્યના ફિરસ્તા ઝઘડવા લાગ્યા. રહમતના ફિરસ્તાઓએ કહ્યું એ તોખા કરીને દિલથી ખોદા તરફ લાગીને આવ્યો છે. અને અજળ્યના ફિરસ્તાઓએ કહ્યું ખચીત એણે કદી કોઈ બલુ કામ કર્યું નથી. ફરી તે-ઓ પાસે એક ફિરસ્તો માલુસની શિકલમાં આવ્યો. ફિરસ્તાઓએ તેને પંચ બતાવ્યો. તેણે કહ્યું બંને જમીનોની વચ્ચે માપણી કરો, ફરી બે-માંથી જેની તરફ પાસે હોય તેને તે લાએક છે. ફરી તેઓએ માપણી કરી તો જે જમીનનો તેણે વિચાર કર્યો હતો તેને તે પાસે થયો જેથી તેને રહમતના ફિરસ્તાઓએ કબજે કર્યો ” અ-ને એક રિવાયતમાં છે કે “અલ્લાહે આ જમી-નને વહી કરી કે તું ફર થા. અને આ જમીન-ને કે તું પાસે થા.” બોખારીની રિવાયતમાં

* આથી જણાવું કે આપ ધાત કરવો મોઢું પાપ છે. ઇમામ અબુ હનીફા તેના જનાઝા પર નમાઝ પઢવી ફરસ્ત બાજુતા નથી. શા. મો.

છે “ તે છાતીના બધે તોળાની જમીન તરફ સર-
ક્યો (એટલે મરતી વેળા બંને જમીનની વચ્ચે હતો
છાતીથી સરકીને તે તરફ પાસે થયો)

ક્રામદે આ હદીસથી કેટલાક ઉમદા કા-
વદા સિધ્ધ થાય છે (૧) મોટા યુનાહથી તોળા
કરવી મકબૂલ છે (૨) જ્યાં યુનાહ કર્યો હોય
ત્યાંથી હિજરત કરવી મુસ્તહબ છે. કે જેથી પુરા
સાથીઓની સંગ ફરીથીને તેને બલામાં નાખે નહીં
(૩) ફિરસ્તાઓને ધલમે ગેય નથી. જો તેઓ-
ને ગેય હોતે તો અજબના ફિરસ્તા તકરાર ક-
રતે નહીં (તથા લવાદ કરી જમીન માપવાની જ-
રત પડતે નહીં.) (૪) વાદી પરતિવાદીએ લવાદ
(હકમ) ઠેરવવો દુસ્ત છે (૫) અલ્લાહની રહ-
મતની કંઠ હદ નથી. અયાં બંદાએ ચોખ્ખા
દિલથી તોળા કરી ત્યાં રહમત અને અખશીશનો
દરયો જોશમાં આવ્યો.

૧૭૧૨ મુસલિમમાં સોહૈબ [રદી] થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે [સલ] શરમાવ્યું કે તમા-
રેથી આગળ એક રાજા હતો અને તેનો એક
નદુગર હતો. જ્યારે તે ધરડો થયો તો તેણે
રાજાને કહ્યું હું બુદ્ધો થયો છું. માટે મારી પા-
સે એક છોકરો મોકલ જેને હું નદુ શીખવું.
ફરી તેણે તેની પાસે એક છોકરો મોકલ્યો જેને તે
નદુ શીખવતો હતો. જ્યારે તે છોકરો જતો તો
તેના માર્ગમાં એક દરવેશ હતો તેની પાસે બે-
સતો અને તેની વાતો સાંભળતો જે તેને પ-
સન્દ પડતી હતી. જ્યારે નદુગર પાસે આવતો
તો દરવેશ પાસે જવું થતું અને તેની પાસે બે-
સતો. ફરી જ્યારે તે નદુગર પાસે આવતો તો
તે તેને મારતો જેની શિકાયત (ફરયાદ) દરવેશ
પાસે એણે કરી. દરવેશે કહ્યું જ્યારે તું નદુ-
ગરથી ડરે તો તેને કહે મારા ધરવાળાએ મને રો-
ક્યો. અને જ્યારે તું તારા ધરવાળાથી ડરે તો
કહે મને નદુગરે રોક્યો. તો તે એવીજ રીતે
રહેતો હતો. એવામાં એક કદાવર પ્રાણી
ઉપર તેનું જવું થયું જેણે લોકોને (આવ જ
કરતાં) રોક્યા હતા. તે છોકરાએ કહ્યું આ-
જને દિવસે હું નાણીશ કે નદુગર એંઠ છે અ-
થવા દરવેશ એંઠ છે. ફરી. તેણે પથર લીધા
અને કહ્યું ઓ અલ્લાહ દરવેશનું કામ નદુગ-

રના કામથી તારી નબદીક પ્યારું છે તો આ
પ્રાણીને કતલ કર કે લોકો ચાલુ થાય. ફરી તે જ-
નવરને પથર માર્યો. અને તેને મારી નાખ્યું ન
લોક ગયા. ફરી તે છોકરો દરવેશની પાસે આ-
વ્યો અને તેને કિસ્સો બયાન કર્યો. દરવેશે કહ્યું
ઓ મારા પ્યારા દીકરા ! આજને દિવસે તું મા-
રેથી અશબલ (એંઠ) છે. તારી પદવી એટલે
પોહોંચી છે જેને હું જેંઠ રહ્યા છું. અને ખચી-
ત હવે તું ફસારી (પરીક્ષામાં પડશે) પણ જ્યારે
તું ફસારી તો તારે મારું નામ બતાવવું નહીં.
અને તે છોકરો આધળાઓને કોઢીઓને સાજા ક-
રતો હતો. અને લોકોની સર્વ ખીમારીનો ધ-
લાજ કરતો હતો. ફરી રાજાને સાથે બેસનાર જે
આધળો થયો હતો તેણે એ હાલ સાંભળ્યો તે તે
છોકરા પાસે બણી ભેટો (હદયા) લઇને આવ્યો.
અને કહ્યું જો તું મને સાજો કરે (શિશુ આપે)
તો આ સધળુ તારું છે. તે છોકરાએ કહ્યું ખ-
ચીત હું કોઇને શિશુ આપતો નથી, શિશુ તો
અલ્લાહજ આપે છે. જો તું અલ્લાહ પર ઇમા-
ન લાવે તો અલ્લાહ પાસે હું દોઆ કરીશ તે
તને સાજો કરશે. ફરી તે અલ્લા-
હ પર ઇમાન લાગ્યો અલ્લાહે તેને સાજો કર્યો.
ફરી તે રાજાની પાસે આવ્યો અને જેવી રીતે તે
બેસતો હતો તેવી રીતે બેઠો. રાજાએ તેને કહ્યું
તારી આંખ કોણે ફરી આપી ? તેણે કહ્યું મારા
પરવરદિગારે. રાજાએ કહ્યું શું મારા વગર તારો
ખીજો પરવરદિગાર છે ? તેણે કહ્યું મારો અને
તારો પરવરદિગાર અલ્લાહ છે. ત્યારે રાજાએ તેને
પકડ્યો અને દુઃખ દેવા લાગ્યો, તે એટલાં સૂધી
કે તેણે છોકરાનું નામ બતાવ્યું. ફરી તે છોકરો
બુલાવાયો. અને રાજાએ તેને કહ્યું ઓ મારા પ્રિય
પુત્ર તારું નદુ એટલે દરજે પુણ્ય છે કે તું આં-
ધળાઓને કોઢીઓને સાજા કરે છે અને તું આ કરે
છે અને આ કરે છે. હજરતે (સલ) શરમાવ્યું કે તે
છોકરો બાલ્યો ખચીત હું કોઇને સાજો કરતો નથી
સાજો તો અલ્લાહજ કરે છે. ફરી તેને પકડ્યો
અને તેને દુઃખ દેવ લાગ્યો. તે એટલાં સૂધી
કે તેણે દરવેશને બતાવ્યો. ફરી દરવેશ લવાયો તેને
કહ્યું તું તારા દીનથી ફરી જા. તેણે નકાર કર્યો.
ફરી કરવત મંગાવી અને દરવેશના માથાના સેંતા

પર રાખી તેને ચીંચી. તે એટલાં સૂધી કે તેના બે ફાડા પડી ગયાં. ફરી છોકરા લવાયો તેને કહેવાયું કે તું તારા દીનથી પાછો ફર. તેણે નકાર કર્યો, તો રાજાએ તેને પોતાના સાથીઓ કેટલાક પુરોને સાંધ્યા, અને કહ્યું કે એને ફલાણા ફલાણા પર્વત તરફ લઇ જાઓ અને એને તે પર્વત ઉપર ચઢાવો. ફરી જ્યારે તમા પર્વતની ટોચ (શિખર) પર જાઓ તો જો તે પોતાના દીનથી ફરે તો ઠીક, નહીં તો એને ફેંકો. ફરી તેઓ એને લઈ ગયા. અને પહાડ પર ચઢાવ્યા. તો તે છોકરાએ કહ્યું 'ઓ અલ્લાહ જેવી રીતે તું ચાહે તેમ તું મને એઓથી બસથા (એટલે એઓના શરથી બચાવ.) તે પહાડે તેઓને ધણી હલાવ્યા જેથી તેઓ પડી ગયા. અને તે છોકરા રાજા પાસે ચાલતો આવ્યો. રાજાએ તેને કહ્યું તારા સાથીઓનો શો હાલ છે? એણે કહ્યું મારા તરફથી અલ્લાહ તેઓને બસ પડ્યો. ફરી તેણે તે છોકરાને પોતાના સંગવાળા પુરોને સાંધ્યા અને કહ્યું કે એને લઇ જાઓ. ફરી એને એક નાવડીમાં બેસાડવો અને જ્યારે સમુદ્રની વચ્ચે જાઓ તો જો એ પોતાના દીનથી ફરે તો ઠીક, નહીં તો એને દરયામાં નાંખો. ફરી તેઓ તેને લઇ ગયા. તે છોકરાએ કહ્યું 'ઓ અલ્લાહ તું જેવી રીતે ચાહે મારા તરફથી તું તેઓને બસ થા. ફરી તે નાવડી તેઓને લઇને ઉધી થઇ જેથી તેઓ ફુગ્યા અને એ ચાલતો રાજા પાસે આવ્યો. રાજાએ તેને કહ્યું તારા સાથીઓ શું કરે છે (એટલે તેઓનો શોહાલ છે)? છોકરાએ કહ્યું અલ્લાહે મને તેઓની ધુરાઈથી બચાવ્યો. ફરી તેણે રાજાને કહ્યું હું તને જે કહું તે પ્રમાણે જ્યાં સૂધી કરશે નહીં ત્યાં સૂધી તું મને મારનાર નથી. રાજાએ કહ્યું તે શું છે? તેણે કહ્યું તું લોકોને એક મેદાનમાં ભેગા કરશે અને મને આમથા પર સુલી દેશે. ફરી તું મારી તીરની થેલીથી એક તીર લેશે અને તે તીરને કામડીની વચ્ચે રાખશે અને કહેશે બિસ્મિ-લ્લાહે રખિમલ જોલામ ફરી તું મને મારશે. જો તું એવી રીતે કરશે તો મને મારશે. ફરી તે રાજાએ લોકોને એક મેદાનમાં ભેગા કર્યા. અને તેને એક થમ્મ પર સૂલીએ ચઢાવ્યો અને તેની

તીરની થેલીથી તીર લઇ કામડીની વચ્ચે રાખી. ને કહ્યું બિસ્મિ-લ્લાહે રખિમલ જોલામ. ફરી તેને તીર માર્યો તો તે તીર નામથામાં લાગ્યો. છોકરાએ પોતાના હાથને તીર લાગેલી જગ્યા નામથામાં રાખ્યો અને મરી ગયો. ત્યારે લોકોએ કહ્યું આમન્ના બે રખિમલ જોલામ ઓ ફરી રાજા પાસે કોઇએ આવીને કહ્યું તને શી ખબર છે? જેની તું બચ રાખતો હતો ખોદાની કસમ તે તારી બચ તો તારા પર ઉતરી છે. લોકો ધમાન લાવ્યા છે. રાજાએ માર્ગોને માથે ખાડા ખોદવાનો હુકમ કર્યો. ફરી ખાડા ખોદાયા અને તેમાં ચેહ સળગાવી અને કહ્યું જે કોઇ પોતાના દીનથી નહીં ફરશે તેને એમાં નાંખો અથવા તેને કહો કે પડ (તે ચેહમાં પડ) તો લોકોએ તેમ કહ્યું. તે એટલાં સૂધી કે એક સ્ત્રી આવી તેની સાથે બાળક હતું તે સ્ત્રી તેમાં પડવાથી પાછી હતી તો તે છોકરાએ કહ્યું 'ઓ મા! તું સખર કર કારણ કે તું સત્યપર છે.

ફાયદો આ હદીસમાં હક્રવાળા, ખાતેલવાળા, સખરની ફજલત, અને અલ્લાહની હિદાયતનું બયાન છે. આ કિસ્સાને મુજમલ રીતે (સામટી રીતે) અલ્લાહ તખાલાએ સૂરા વસ્સમાએ જાતીલ ખોજમાં વર્ણવ્યો છે.

૧૭૧૩ મુસલિમમાં મોઆવિયા ખીન હકમ સોલ્મી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પેગમ્બરોમાંથી એક પેગમ્બર લીટીયો દોરતા હતા. તો જેની લીટીયો તેમની માફક ફેડે તો ઠીક છે.

ફાયદો મોઆવિયા ખીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ને પૂછ્યું કે અમો કુદરની હાલતમાં ઇલમે ગેય બતાવનાર પાસે જતા હતા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હવે તેઓની પાસે જગ્યા નહીં કરો. ફરી મેં કહ્યું કેટલાક લોકો લખીરો પાડીને કંઈક હાલ બતાવે છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે અરબના કાફીરોની દસ્તુર હતી કે જ્યારે તેઓને કંઈ કામ કરવું હોય તો જલદી જલદી ધણી લખીરો પાડતા. જરી બેબે લખીરો મેળવીને કાપતા જતા. છેવટે જો બે લખીરો રહી જતી તો તે

કામને સારું જાણતા હતા. હદીસના આલેમોએ કહ્યું છે કે આ હદીસથી સિધ્ધ થયું કે (તેવી) લકીરો કાઢવી દુરસ્ત નથી. કારણ કે લકીરો ખેંચવી તે પેગમ્બરનો મોજેઝો હતો તો તેને માફક બીજા લોકોથી થયું અશક્ય છે. કેટલાક નાદાન આ હદીસને ઇલમે રમલનો આધાર ગણે છે. એ ખોટી વાત છે. કારણ કે તે પેગમ્બરનું લીટી દોરવું ખાતરી પૂર્વક જણાઈ શકતું નથી કે જેથી આ લીટીમાં અને તે લીટીમાં મલતા પણું કે નહીં મલતા પણું જણાય. (અને જ્યારે તેને મલતા પણું જણાય નહીં તો દુરસ્ત નથી) અને ઘણી હદીસો તથા આપતોથી સિધ્ધ થાય છે કે ભવિષ્યની વાત ખાતરી પૂર્વક કોઈ જાણી શકતું નથી. અને તેને જાણવાનો કોઈ કાયદો ઠેરવાયો નથી. તો ખુલ્લી રીતે જણાયું કે ઇલમે રમલ જરૂર અને નબુમ શરીઅતમાં કદી દુરસ્ત નથી.

૧૭૧૪ મુસલિમમાં અબુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) દરમાન્ડું કે આસમાનો અને જમીનના પૈદા કરવા પૂર્વે પચાસ હજાર વર્ષે અલ્લાહે જખલુકની તકદીરો લખી. હજરત (સલ) દરમાવે છે અને તેનું અરસ પાણી પર હતું.

ફાથેહો જે કંઈ ખોદાએ બનાવવું હતું તેને પ્રથમ લોહ મહબુબમાં લખ્યું ફરી તેની આશક જહાન ઉત્પન્ન કર્યું. આથી જણાયું કે પાણીની હસ્તિ આસમાન જમીનથી પ્રથમ છે.

૧૭૧૫ મુસલિમમાં જાએર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) દરમાન્ડું કે તે જૂઠું કહ્યું તે અગ્નિમાં જશે નહીં. કેમકે તે બદર તથા હોદેબીયામાં હાજર થયો છે "હાતેબ બીન અબી બલતઆ (રદી) નો કુલામ હજરત (સલ) પાસે શિકાવત કરતો આવ્યો ને કહ્યું કે ઓ રસુલુલ્લાહ હાતેબ જરૂર હોઝખમાં જશે. ત્યારે હજરતે (સલ) તેને આ કહ્યું. આ હદીસથી સાદ્ર સિધ્ધ થયું કે હજરત (સલ) ના જે સહાબા જજે બદરમાં તથા જજે હોદેબીયામાં હાજર હતા તેઓ માટે દોઝખ દરામ છે. તેઓ ખતીત જનતીબ છે. જજે બદરમાં ત્રણસો તેર સહાબા હતા. અને જજે હોદેબીયામાં પંદર સો હતા.

૧૭૧૬ બોખારીમાં હરવા બીન ઝોએર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) દરમાન્ડું કે અમદે જૂઠું કહ્યું. પણ આ એક એવો દિવસ છે કે અલ્લાહ તેમાં કાબાને માન આપે છે. અને આ દિવસમાં કાબાને ગીલાફ પેહેરાવાય છે." એટલે સઅદબીન ઝોબાદાએ (રદી). જ્યારે તેણે અબુ સુફયાન (રદી) ને કહ્યું આજનો દિવસ તે લડાઈના દિવસ છે આજે કાબામાં લડવું હલાલ થશે. એ વાતની ખબર અબુ સુફયાને રસુલુલ્લાહ (સલ) ને કરી. આ હદીસ મુરસલ છે (એટલે તાબેઈને સહાબીનું નામ રિવાયતમાં વર્ણવ્યું નહીં.) અને આ હદીસ હજરત આઝેશા (રદી) થી રિવાયત થઈ છે તેવણે નખી (સલ) થી રિવાયત કરી છે.

ફાથેહો બોખારીમાં પૂરો કિસ્સો આવી રીતે છે કે જ્યારે હજરત (સલ) મકાને ફતેહ કરવા મદીનાથી આવ્યા તો આ ખબર કોરેશને પોહોંચી તો અબુ સુફયાન, હકીમ, અને બોદેલ હજરત (સલ) ની બાલ કાઢવા નીકળ્યા. હજરતના બાલુસ તેઓને પકડી લઈ ગયા. અબુ સુફયાન મુસલમાન થયા. જ્યારે હજરતે (સલ) કુચ કરી તો અબ્યાસ (રદી) ને દરમાન્ડું કે તમે એક જગ્યા ઉપર અબુ સુફયાનને લઈને ઉભા રહો કે તે મુસલમાનોની ફોજને જીતે. તો અબ્યાસ તેમને લઈને ઉભા રહ્યા. અને હજરત (સલ) નું લશ્કર નીકળવા લાગ્યું. અબુ સુફયાન દરેક ટોલાનું નામ પૂછતા જતા હતા, અબ્યાસ ખતલાવતા જતા હતા. અબુ સુફયાન કહેતા હતા અને આ લોકોથી શું કામ? જ્યારે એક મોહું ટોલું આવ્યું અબુ સુફયાને પૂછ્યું આ કોણ લોક છે? અબ્યાસે કહ્યું આ અનસારી લોક છે ને-ઓના સરદાર તથા અણ્ડાવાળા સઅદ બીન ઝોબાદા હતા. સઅદે અબુ સુફયાનને કહ્યું આજ રકત વેહવાનો દહાડો છે. આજે કાબામાં લડવું હલાલ થશે. ફરી હજરત (સલ) નું ટોલું આવ્યું અને હજરત (સલ) નો અણ્ડો ઝોએર (રદી) પાસે હતો. અબુ સુફયાને હજરત (સલ) ને કહ્યું તમે સઅદની વાત સાંભળી નથી? હજરતે (સલ) દરમાન્ડું તેણે શું કહ્યું? અબુ સુફયાને તે વાત બયાન કરી ત્યારે હજરતે આ હદીસ દરમાબી. અને નવા મુસલમાનોને દિલાસો આપ્યો.

૧૭૧૭ બાપારી તથા મુસલિમમાં સલમા બીન અકવા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેણે તે વાત કહી તેણે જુદું કશું ખચીત તેને માટે બે સવાબ છે. અને હજરતે (સલ) બે આંગળીયો બેગી કરી ખચીત તે જોહાદ કરનાર છે મેહનતી માણસ છે અરબના કાંઈ આદમી ભાયગે તેના જેવી ચાલ ચાલ્યો હશે. ” એટલે આમિર બીન અકવા સલમાના ભાઈ માટે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને તેમના ધુંટણને તેમની તલવારની નોક લાગી હતી જેથી તે મર્યા હતા.

ફાત્તેહો જંગે ખૈયરમાં આમરે કાંઈ કાફર ઉપર તલવાર મારી તો તે તલવારની નોક તેમનાજ ધુંટણ ઉપર પડી તેજ ફાટી તેવણુ મરણુ પામ્યા. કેટલાક લોકોએ કહ્યું આમિર હરામ મોત પોતાના હાથથી (આપઘાતથી) મર્યા તેમને જોહાદનો સવાબ મળશે નહીં. જ્યારે હજરતે (સલ) આ વાત સાંભળી ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. આમિર માટે બે સવાબ ફરમાવ્યા એક જોહાદનો સવાબ બીજો જખમની તકલીફનો. આ હદીસથી જણાવ્યું કે જે અવિચારે પોતાના હાથથી પોતાના દેહ પર જખમ લાગે અને તેથી માણસ મરે તો તેનું મોત હરામ નથી.

૧૭૧૮ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરુષને જુદો થવા માટે આટલું બસ છે કે તે જ સાંભળે તે બયાન કરે ” અને કાળાઈની રિવાજમાં જુદાની જગ્યા ગુનેહગાર (ઇસમ) શબ્દ છે.

ફાત્તેહો એટલે ઘણી ખરી ખબરો અને હિકાયતો જુદી કારી નથી તો જો દરેક વાત બયાન કર્યા કરશે તો આ શબ્દ પણુ જરૂર જુદો થશે. એટલે જુદો મદદગાર થશે. આ હદીસથી સાફ જણાવ્યું કે જ્યાં સુધી વાતની સારી રીતે જાંચ નહીં કરે ત્યાં સુધી જબાન પર લાવે નહીં.

૧૭૧૬ બાપારી તથા મુસલિમમાં અયુ મસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરુષોમાંથી ઘણા સમ્પૂર્ણ થયા પણુ ઓઝોમાંથી ઇમરાનની છોકરી મસ્યમ તથા ઇરઝાનની બાવડી આસીયા સિવાય કાંઈ સમ્પૂર્ણ થઈ નહીં.

ફાત્તેહો એટલે આમળી ઉમ્મતોમાં માત્ર આજ બે સ્ત્રીઓ કમાલવાળી થયો. કારણ કે ઉમ્મતે મોહમ્મદીમાં હજરત ખદીજા હજરત શાતેમા તથા હજરત આએશા (રદી) ની સમ્પૂર્ણતા ઘણી હદીસોથી સ્પષ્ટ છે.

૧૭૨૦ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ધરાક પોતાના દિરહમ અને કરીઝની મનાઈ કરશે અને શામ પોતાના મુદ્ર અને દીનારની મનાઈ કરશે અને મિમર પોતાના ગુણુ અને દીનારની મનાઈ કરશે અને તમો જેવા શરમાં હતા તેવા થશે અને તમો જેવા શરમાં હતા તેવા થશે અને તમો જેવા શરમાં હતા તેવા થશે. આ હદીસ ઉપર અયુ હોરેરા (રદી) ના માસ અને ખૂને સાક્ષી આપી છે. (એટલે એમાં કંઈ શક નથી.)

ફાત્તેહો કરીઝ અને મુદ્ર માપના નામ છે. જેમાં અનાજ માપે છે. અને અરદ્ય (ગુણુ) ચોસઠ સેરનો થાય છે. આ હદીસમાં આખરજમાનાના શિતના ફસાદની ખબર છે કે એ દેશોની આવક ઇમામને મળશે નહીં. રખત સરદારની તાબેદારી કરશે નહીં. જેવી રીતે ઇસ્લામથી પ્રથમ વગર સરદારનો દેશ હતો તેવા થશે.

* ૧૭૨૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારા પર હમણા એક સૂરા ઉતરી. ફરી હજરતે (સલ) બિસ્મિલ્લાહ પઢિને ઈનાઅતેનાની પૂરી સૂરા પઢીને ફરમાવ્યું, તમો જાણો છો કેસર થું છે ? અમે કહ્યું અલ્લાહ તથા તેના રસૂલ સારી રીતે જાણનાર છે. હજરતે ફરમાવ્યું કે તે એક નેહર છે. મારા પરવરદિગાર મને તેના વાયદો કર્યો છે. તેના પર ઘણી ખૈર (બલાઈ) છે. તે હોજાપર કેયામતને દિવસે મારી ઉમ્મત આવશે તેના વાસણુ તારાઓની ગણતરીએ છે ફરી એક બદો તેઓમાંનો રોકાશે. હું કહીશ આ મારા પરવરદિગાર ખચીત તે મારી ઉમ્મતમાંથી છે ત્યારે કહેવામાં આવશે કે તું જાણતો નથી તારા પછી તેણે કેવો નવો માર્ગ કાઢ્યો (એટલે મુરતદ થયો.)

ફાત્તેહો અરબના કેટલાક લોક હજરત (સલ) પછી મુરતદ થયા. સિદીકે અકબરે [રદી] તેમને માયાં તે લોકો હોજા કેમરથી અબાગ્ય છે.

૧૭૨૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ મુસલિમ ઉકાખા બીન અમર અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જીઅરહલિ ઉતર્યો ફરી તેણે મારી ધમામત કરાવી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી. *

ફાયદો એટલે પાંચ વખતની ફરજ નમાઝ શીખવવા માટે જીઅરહલિ (અલે) હજરત (સલ) ને પઢાવી કે જેથી ઉમ્મતને એવી રીતે શીખવે.

૧૭૨૩ મુસલિમમાં યોરૈદા બીન હુસૈય (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારો સવાબ સિધ્ધ થયો અને વારસાએ તારી પાસે લોડીને પાછી ફરવી. " એક ચોરતે કહ્યું મેં મારી માને એક લોડી સદકો આપી હતી અને મારી મા મરી ગઈ છે, તેણીને હજરતે (સલ)

* આ એક દિવસનું બચાન છે. નહીં તો બે દિવસ દશ નમાઝો જીઅરહલિ (અલે) હજરત (સલ) ને પઢાવી છે. મિશકાત. ગુ. મો.

આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે તને બે શાયદા થયા. એક આપવાનો સવાબ. બીજો વારસ થવાને લીધે લોડીની માલિકીયત.

૧૭૨૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેવી રીતે તમને તેના શરથી બચાવ્યા તેવી રીતે તેને તમારા શરથી બચાવ્યો " એટલે તે સર્પ જે સહાબા ઉપર મિનામાં નીકળ્યો હતો.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે અમો મિનાની ખીણમાં હતા. હજરત (સલ) ઉપર ત્યાં સુરા વલ મુરસલાત ઉતરી અમો તેને યાદ કરતા હતા એટલામાં ત્યાં એક સર્પ નીકળ્યો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તમો એને મારી નાખો. અમો તેને મારવા દોડ્યા સાપ પોતાના દરમાં ગયો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે સર્પનું મારવું દુરસ્ત છે.

✽ ફસલ ૨ ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે માજી મજહુલ છે.

* ૧૭૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ રાત તું મને ખવાબમાં દેખાડા. રેશમના તુકડામાં મારી પાસે તને ફિરસ્તો બાળ્યો ફરી તે કહેતો હતો, આ તારી સ્ત્રી છે. મેં તારો એહેરા બોલ્યો તો આબેહુબ તે તું છે. ફરી મેં કહ્યું જો આ ખવાબ બોદાની તરફથી છે તો બોદા એમજ કરશે (એટલે તું મારા નિકાહમાં આવશે.)

ફાયદો આ જે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું " જો આ ખવાબ બોદાની તરફથી છે " એટલે જો આ ખવાબની મતલબ (તાખીર) ખીજ કંઈ નહીં થઈ તો જરૂર નિકાહ થશે. કારણ કે ખેઝ-

અરના ખવાબમાં કંઈ શક સન્દેહ હોતાં નથી.†

* ૧૭૨૬ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો કદર મને સ્વપ્નામાં દેખાડાઈ, ફરી મારા ધરવાળા-ઓમાંથી કાઢાએ મને જગાડ્યો જેથી હું તેને જૂલાવ્યો. અને એક રિવાયતમાં છે હું તેને જૂલી ગયો * તો તમો તેને બાકીની દસ રાતોમાં હુલો.

† પણ ખવાબની મતલબ સમજવામાં ચૂક થઈ શકે છે માટે હજરતે (સલ) એવી રીતે ફરમાવ્યું. ગુ. મો.

* શરહ મશારફ વાળા કહે છે કે શબ્દ કદરને રસુલુલ્લાહના જૂલવામાં આ હિકમત છે કે જો આપ નહીં જૂલતે તો આપ લોકોને ખબર કરતે જેથી લોકો ખીજ રાતો સિવાય તે રાતને ધક્ક માન આપતે. ગુ. મો.

ફાયદો એટલે એકાની રાતોમાં.

૧૭૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જળેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને પાંચ ચીજો અપાઈ જે મારેથી આગળ કોઈ પેગમ્બરને અપાઈ નથી. એક મહિનાના માર્ગ ઉપરથી ધાક (શિયાળ) ની સાથે મને ફતેહ મળી. અને જમીન મારે માટે મસજીદ તથા પવિત્ર કરનાર બનાવાઈ (એટલે દરેક જગ્યા નમાઝ તથા તયમ્મોમ દુસ્ત છે.) માટે જે પૂરવતે મારી ઉમ્મતથી જ્યાં નમાઝનો વખત મળે નમાઝ પડે. અને મારે માટે ગનીમતનો માલ (લડાઈમાં લુટનો માલ) હલાલ થયો મારી આગળ કામને માટે હલાલ થયો નથી. અને મને શકાયતની પદવી મળી. અને પેગમ્બર માત્ર પોતાની કામ તરફ મોકલાવો હતો અને હું સઘળા લોકોની તરફ મોકલાવો છું.

ફાયદો એટલે આ પાંચ વસ્તુથી હજરત (સલ) લર્વ પેગમ્બરોથી શ્રેષ્ઠ થયા. હજરત (સલ) નો શેઆબ (ધાક) આ હતો કે રમતો બાદશાહ ડરતો હતો. યહુદ તથા નસારાને ઇબ્રાહીમ ખાના સિવાય બીજી જગ્યા નમાઝ પઢવી દુસ્ત નહોતી અને તયમ્મોમનો લુકમ નહોતો. ઉમ્મતે મોહમ્મદી માટે તમામ જમીન ઉપર નમાઝનો તથા તયમ્મોમનો લુકમ થયો. અને ગનીમતનો માલ પણ આ ઉમ્મત માટે દુસ્ત થયો. અને કયામતમાં હજરત (સલ) ની સિવાય કોઈ પ્રથમ શકાયત કરી શકશે નહીં. અને સપ્ત દ્વીપ (સાત અકલીમ) ની નુબૂવતની પદવી હજરત (સલ) સિવાય કોઈને મળેલી નથી.

૧૭૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને લુકમ થયો છે કે હું સાત હાડકાં ઉપર સિન્જદો કરું. પિશાની પર, બંને હાથ પર, બંને ધુંટેણ પર, અને બંને પગના કિનારા પર. અને આ લુકમ થયો છે કે કપડાંને તથા વાળને (નમાઝમાં) એકાં કરું નહીં.

ફાયદો નમાઝમાં વાળોનો અબ્બોડો બાંધવો તથા કપડાંને માટીથી બચાવવાં મકરૂહ છે.

૧૭૨૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ બ-

કર, એમર તથા જળેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને લુકમ થયો છે કે હું લોકોની સાથે કતલ ચલાઈ, તે એટલાં સુધી કે તેઓ કહે **લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ** ફરી જે કોઈએ લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ કહ્યું તેણે મારાથી પોતાના માલને અને જાનને સંભાળ્યા. પણ કોઈ હકનો બદલો છે. અને તેનો દિસાબ અલ્લાહ પાસે છે.

ફાયદો એટલે જ્યારે આદમી મુસલમાન થયો અને કલેમો પડ્યો તો તેનો જાન માલ લેવા હરામ છે. પણ જો તે નાહક ખૂન કરશે તો માર્યો જશે અથવા તે માલનો જમીન થશે તો તેનાથી માલ અપાવશે. પણ જો તે ડરથી ગાંઠેરમાં મુસલમાન થયો છે અને દિવમાં કાફિર રહ્યો છે તો બોદા તેનાથી દિસાબ કરી લેશે. દિલોનો હાલ જાણવાનો લુકમ હાકિમ તથા કાઝને નથો.

૧૭૩૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હુરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને તે વસ્તીનો લુકમ થયો છે કે જે બીજી વસતીઓને ખાશે (એટલે ઇસ્લામની ફતેહ થશે સર્વ શેહેર મદીનાના તાબે થશે) લોકો તેને યસરબ રહે છે. અને તે તો મદીના છે. જેવી રીતે લોકોની ભટ્ટી મેલ (કાટ) દૂર કરે છે તેવી રીતે તે ખુરા લોકોને દૂર કરે છે.

ફાયદો મદીનાનું નામ પ્રથમ યસરબ હતું હજરતે (સલ) તે નામ બદલી નાખ્યું.

૧૭૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ તથા સહલ ખીન સઅદ સાએદી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કયામતની સાથે આવી રીતે મોકલાયો છું જેમ આ બંને. (હજરતે પોતાની બે આંગળીઓ તરફ ઇશારો કર્યો.) એટલે કલેમાની આંગળી તથા વચલી આંગળી તરફ.

ફાયદો હજરત (સલ) ખાતેમુન-નખીયીન છે. હજરત (સલ) પછી કોઈ પેગમ્બર નથી. કયામત સુધી હજરત (સલ) નું દીન કાએમ રહેશે. તો હજરતમાં તથા કયામતમાં કોઈ આડ રહી નહીં.

૧૭૩૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હુરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)

ફરમાવ્યું કે બની આદમના એક પછી એક સારા જમાનાવાળાઓમાં હું ઉત્પન્ન થયો. તે એટલાં સુધી કે જે જમાનાવાળાઓમાં હું થયો તેમાંથી હું થયો.

ફાયદો એટલે હજરત આદમ (અલે) ના જમાનાથી તે હજરત (સલ) ના વખત સુધી હજરત (સલ) ના આપ દાદા માનવંતા (શરીફ) તથા ઉંચા ખાનદાનના હતા. એની આ મતલબ નથી કે સર્વ મુસલમાન હતા.

૧૭૩૩ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ હવા મોનાફિકાની મોત માટે મોકલાઈ છે.

ફાયદો મસાબીહમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) સફર ગયા હતા. જ્યારે મદીનાની પાસે પુજ્યા તો વાવાઝરકું થયું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. જ્યારે મદીનામાં આવ્યા તો જણાવ્યું કે એક મોટો મુનાફિક મરી ગયો. આ હદીસ મોઅજ્જેઝ છે. કેમકે આવતા વખતની ખબર આપી.

૧૭૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇસ્લામનો પાયો પાંચ ચીજ ઉપર છે. અલ્લાહને એક જણવું, નમાઝ કાયમ કરવી, ઝકાત આપવી, રમજનના રોઝા રાખવા, અને હજ્જ કરવી. એક પુરૂષ અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) ને કહ્યું હજ્જ કરવી અને રમજનના રોઝા રાખવા. અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમરે (રદી) કહ્યું નહીં, * “રમજનના રોઝા રાખવા અને હજ્જ કરવી” આવી રીતે મેં રસૂલુલ્લાહથી સાંભળ્યું છે. અને એક રિવાયતમાં છે કે (ઇસ્લામની જુનયાદ પાંચ ચીજ છે) આ વાતની સાક્ષી આપવી કે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી અને મોહમ્મદ અલ્લાહના બંદા છે તથા તેના રસૂલ છે. નમાઝ કાએમ કરવી ઝકાત આપવી ઐતુલ્લાહની હજ્જ કરવી અને રમજનના રોઝા રાખવા.

૧૭૩૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે

* તે પુરૂષ પ્રથમ રમજનના રોઝા કહેવા બેઠતા હતા જેની જગ્યા તેણે પ્રથમ હજ્જ કહી માટે નકાર કર્યો. શુ. મો.

ફરમાવ્યું કે મેહનત તથા તકલીફોની સાથે જનત રોકાયેલી છે અને ખાહેશ તથા શહવતની સાથે દોઝખ રોકાયેલી છે” કેળાઈની રિવાયતમાં હોજેબત (રોકાયેલી) ની જગ્યા હુશ્કત (ધિરાયેલી) નો શબ્દ છે.

ફાયદો એટલે જનત વગર ખ્યાદત તથા પરહેજગારીએ મળી શકતી નથી. અને ખ્યાદત તથા પરહેજગારી મેહનત મશકતથી કારી નથી. અને જુનોહ તથા ફુન્યાની ચેહેનનું પરિણામ દોઝખ છે.

૧૭૩૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દારનો વેપાર હરામ થયો.

ફાયદો શરાબનું વેચ ખરીદ મુસલમાનને કદી હુશ્કત નથી.

૧૭૩૭ બોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઝખાની મદીનાની બંને પથ્થરેલી જમીનની વચ્ચે હરમ થયું છે.†

ફાયદો કેટલાક એલમાની નજદીક જંબી રીતે મક્કા હરમ છે તેવી રીતે મદીના પણ છે. અને આ હદીસ તેમની દલીલ છે.

૧૭૩૮ મુસલિમમાં અબુ મસજિદ ઉકબા બીન અમર અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારાથી આગળ એક પુરૂષનો હિસાબ થયો તો તેની કંઈ નેકી મળી આવી નહીં. પણ આટલું કે તે લોકો સાથે મીલાપ રાખતો હતો, અને તે તાલેવાન હતો તે પોતાના ગુલામોને કહેતો હતો કે તેઓ તંગ દસ્તવાળાઓથી દરગુજર કરે (કરજ વસૂલ કરતાં સખતી કરે નહીં.) અલ્લાહે કહ્યું કે અમો તેના વિષે એહસાન તથા કરમ કરવામાં વધુ હકદાર છીએ. ફરી ફિરસ્તાઓએ તેનાથી દરગુજર કરી.

૧૭૩૯ બોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દારિદ (અલે) ઉપર કુરઆન પઢવું મેહલું થયું હતું તો તે પોતાની સ્વારીનો હુકમ કરતા હતા તો તેની ઝીન કસાતી. ફરી તેની ઝીન કસાતી તે પેહલાં

† આ હદીસનું કેટલુંક બચાન હદીસ નાં ૪૨૦ તથા તેની નોટમાં છે. શુ. મો.

તેવણ કુરઆન પઢતા હતા. અને તેવણ પોતાની હાથનીજ કમાઈથી ખાતા હતા.

ફાયદો કુરઆનની મતલબ અમુર છે. એવી જલદી અમુર પૂરી કરવી એ હજરત ફાઝિલ (અલે) નો માઅજ્જો છે. અને જે કે તેવણ આદશાહ હતા છતાં પોતાની કમાઈ અને મેદનતથી ખાતા હતા.

૧૭૪૦ મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ફરસ્તા નૂરથી ઉત્પન્ન થયા તથા જીવ્ન અગ્નિની લોથી ઉત્પન્ન થયા. અને જે ચીજ તમારે માટે ખયાન થઈ તેથી આદમ (અલે) ઉત્પન્ન થયા. (એટલે માટીથી)

૧૭૪૧ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું સિદર-તુલ મુનતહાએ પુગાવાયો ત્યાં ચાર નેહરો છે, એ નેહરો જાહેરની અને એ નેહરો ખાતેનની. જાહેરની નેહરો તો નીલ તથા ફેરાત છે. અને ખાતેનની અને નેહરો જનતમાં છે. અને મને ત્રણ પ્યાલાં અપાયાં. એક પ્યાલામાં દૂધ હતું અને બીજા પ્યાલામાં મધ હતું અને ત્રીજામાં શરાબ હતો. ફરી જેમાં દૂધ હતું તે મેં લીધું તો મને કહેવામાં આવ્યું કે તે પેદાએશી દીન મેળવ્યું.

ફાયદો મેઅરાજની હદીસમાં એનું વિસ્તારથી ખયાન થયું છે.

૧૭૪૨ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક અંબીએ એક બિલાડી વિષે અગ્તય થયો. તેણીએ તેને ખાંધી, ન તેને ખવરાવ્યું અને ન પાણી પાવું અને ન તેને છોડી કે તે જમીનના જનવરો ખાય.

૧૭૪૩ મુસલિમમાં અયુ જર્ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતના સારાં અને નરસાં અમલો મારી આગળ પેશ થયા તો તેના સારાં અમલોમાં માર્ગથી દૂખ આપતી વસ્તુ ટાલવાને મેં જોઈ, અને તેના નરસા અમલોમાં મસજિદમાં યુકવાને મેં જોયું કે જે દેશનાવાહ નહીં હોય.

ફાયદો માર્ગમાં તકલીફની ચીજ જોવા કાંટો પત્થર.

જો વાંચો હદીસ ના. ૧૧૧૦ ગુ. મો.

* ૧૭૪૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી આગળ ઉમ્મતો લવાયો. ફરી એક નખી ચાલ્યો તેની સાથે લોક ચાલ્યા. અને એક નખી ચાલ્યો તેની સાથે દશ માણસ ચાલ્યા. અને એક નખી ચાલ્યો તેની સાથે પાંચ માણસ ચાલ્યા. અને એક નખી પોતે એકલો ચાલ્યો. ફરી મેં નજર કરી તો એક મોટું ટોલું જોઈ છું. મેં કહ્યું એ જીઅરહલ આ મારી ઉમ્મત છે? તેણે કહ્યું નહીં. પણ તું આકાશના કિનારા તરફ જો. ફરી મેં નજર કરી જોઈ છું કે મોટું ટોલું છે. જીઅરહલ કહ્યું આ તારી ઉમ્મત છે. અને આ સિતેર હજર જે તેઓની આગળ છે તેઓ પર હિસાબ અગ્તય નથી. મેં કહ્યું શા માટે? જીઅરહલે કહ્યું એઓ ડામતા નહોતા, તાંત્ર મન્ત્ર કરતા નહોતા, અને અપસુકન (બદ શયુન) લેતા નહોતા. અને પોતાનાજ પરવરદિગાર પર બેરોસો કરતા હતા. આ હદીસ બોખારી તથા મુસલિમ બંનેમાં છે. પણ શબ્દો બોખારીના છે.

ફાયદો જેટલા લોક જે પેગમ્બર પર માન લાવ્યા હશે તેઓજ કેયામતમાં તેઓની સાથે થશે. અને કોઈ પેગમ્બર પર કોઈ ઇમાન લાવ્યું નહશે તેમની સાથે કોઈ થશે નહીં. આથી જણાયું કે અમારા હજરત (સલ) ની ઉમ્મત સર્વથી વધુ થશે. દવા કરવાને તજવું એ તવકકોલ નથી. કારણ કે હજરતે (સલ) ઘણીવાર દવા કરી છે. પણ ડામવું, ઝાડ કુક કરવી, અને બદકાલી લેવી એ તવકકોલ વિરુદ્ધ છે. પણ જ્યારે ડામવા સિવાય કોઈ ઔષધ નહીં હોય તો તે વેળા ડામવું પણ ફરસ્ત છે.

૧૭૪૫ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પેગમ્બરો મારી આગળ કરાયા તો જોઈ છું કે મૂસા પાતળા પુરૂષ છે જાણે તે શત્રુઆનો પુરૂષ છે. અને મેં ઇસા બીન મરયમને (અલે) જોયા તો મારા જોઈલા લોકોમાં ઉરવા બીન મસજિદ (રદી) ની સાથે ઘણા મળતા છે. અને મેં ઇબ્રાહીમ (અલે) ને જોયા તો મારા જોઈલાઓમાં તે તમારા સાથી એટલે પોતાથી ઘણા મલતા છે. અને મેં જીઅરહલ

રક્ષ (અલે) ને જોયા તો જે મેં જોયા તેઓ-
માં દેહ્યા બીન ખલીશથી ઘણા મલતા છે.

૧૭૪૬ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને
પેગમ્બરે ઉપર છ વસ્તુથી શ્રેષ્ઠા મળી છે. મને
જવામેઉલ કલેમ અપાયા છે. મને રોઓઅથી
ફતેહ મળી છે. મારે માટે ગનીમતનો માલ હલાલ
થયો છે. જમીનને મારે માટે પવિત્ર કર-
નાર તથા મસજીદ બનાવાઇ છે. હું સવળા
જગતની તરફ મોકલાયો છું. અને હું ખાતેમુ-
ત-નખીયીન છું. (મારેથી નખીયો પૂરા થયા છે)

ફાયદો જવામેઉલ કલેમ તેને કહે છે કે
જેમાં થોડા શબ્દ અને ઘણી મતલબ હોય. *
જવામેઉલ કલેમની મતલબ કુરઆન અને હદીસ
છે. જેના અર્થ તથા મતલબોની કંઈ હદ નથી.
જેટલે ઉંડાણ ઉતરીએ તેટલી મતલબો ખુલે
છે. બાકીનો મજમુન વિસ્તારથી બારમી હદીસમાં
આવી ગયું છે. પણ આમાં છ વસ્તુ ફરમાવી અને
તેમાં પાંચ ચીજ. તો તેનું કારણ આ છે કે પ્રથમ
હજરત (સલ) ને પાંચ ચીજનો હાલ જણાયો ફ-
રી છટ્ટી ચીજ પણ ઇનાયત થઇ.

* ૧૭૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્માઈલની એક ઉમ્મત મ-
સખ થઇ તે જણાઇ નહીં કે કયા સૂરતમાં થઇ,
પણ હું ધાર છું કે તે બંદર છે. જ્યારે બંદર
પાસે બંદરનું દૂધ મુકાય છે તો પીતા નથી પણ બ-
કરીનું દૂધ મુકાય તો પીએ છે-

* હજરત (સલ) ની નોબુવત વિધે પારસીઓની
કિતાબ ફસાતીરમાં પેશીનગોઇ કહેવાઇ છે. તેમાં
પણ આપનો ગુણ જવામેઉલ કલેમ કહેવાયો છે.
વાંચો તોહફતુલ હિન્દ ગુજરાતી ૫૪૮, ૪૮, ૪૯. ગુ. મો.

† “બારમી હદીસ” આ કોપી કરનારની
બૂલ છે તે ત્રીસમી હદીસ છે એટલે હદીસ ના.
૧૭૨૭ ગુ. મો.

ફાયદો એટલે બની ઇસ્માઈલ બંદરનું દૂ-
ધ પીતા નહોતા તો આ સમ્બંધથી ફરમાવ્યું કે તે
લોક બંદરની સૂરત પર મસખ થયા. કારણ કે
બંદર પણ બંદરનું દૂધ પીતા નથી. ¶

૧૭૪૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્માઈલને કહેવાયું કે તમે
દરવાજામાં સિજદો કરતા દાખલ થાઓ અને ક-
હો “હિત્તતુન” અમે તમારી બખશીશ ફરીશું.
તો તેઓએ એ હુકમનો અનાદર કર્યો ઢધરા ઘસતા
દરવાજામાં પેદા અને હજ્યતુન શી શબ્દરતીન કહ્યું.

ફાયદો બેતુલ મકદસ અથવા અરીહાના
દરવાજામાં દાખલ થવાનો તેમને હુકમ થયો હતો
તો તે લોક એવા બે અદબ હતા કે હાસી કરવા
લાગ્યા. સિજદો કરવાને બદલે ઢધરા ઘસતા ચા-
લ્યા અને બખશીશ માંગવાને બદલે અનાજ માં-
ગવા લાગ્યા માટે બોહાના કોપમાં સપડાયા.

૧૭૪૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ-
હલાલ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને પવનના દવાથી
ફતેહ મળી અને પશ્ચિમના દવાથી આદની કામ
હલાક થઇ.

૧૭૫૦ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આજ રાત્રે
મારે ત્યાં છોકરો જનમ્યો તો મેં તેનું નામ મારા
બાપ ઇબ્રાહીમને નામે રાખ્યું-

ફાયદો સને આઃ હિજરીએ મારયા (મરયમ)
કિબરીયાથી સાહેબ જાદા પેદા થયા. હજરતે
(સલ) તેમનું નામ ઇબ્રાહીમ રાખ્યું. સત્તર મ-
હિના પછી તેમનો ઇનતેકાલ થયો.

¶ જે લોકોની સૂરત બદલાઇ જનવાર બન્યા
છે તેઓની નસલ રહેતી નથી. વાંચો હદીસ ના.
૨૮૩ તો આ વાતની જાણ થવા પેહેલાં હજરતે
(સલ) અનુમાનથી આ ફરમાવ્યું છે. ગુ. મો.

❀ ફસલ ૩ ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે માજી મોતકલિમનો શબ્દ છે.

* ૧૭૫૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અન-સ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું એક નેહર પર આવ્યો જેના બંને કે-નારા પર પોલાં મોતીના તમ્બુ છે. તો મેં કહ્યું આ શું છે ? એ જબરદસ્ત ! જબરદસ્તે કહ્યું હોજો કાસર છે.

* ૧૭૫૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં મારા પરવરદિગારથી હુકમ માંગ્યો કે હું મા-રી મા માટે બખશીશ (મગફરત) માંગું તો તેણે મને હુકમ આપ્યો નહીં. અને મેં તેણીની કબરની જીયારત કરવાનો હુકમ માંગ્યો તો મને હુકમ મળ્યો.

ફાયદો હજરતે (સલ) જ્યારે પોતાની માની કબરની જીયારત કરી તો હજરત રોચા અને સાથવાળા રોચા. અને ફરમાવ્યું કે કબરો-ની જીયારત કર્યા કરો એથી મોત યાદ આવે છે. જે કોઈ કહે કે કુરઆન શરીફમાં મુશરેફા માટે બખશીશ માંગવાની મનાઈ છે તો હજરતે (સલ) પોતાની માની મગફરત માંગવાનો શા માટે વિચાર કર્યો ? તેનો ઉત્તર આ છે કે હજરત (સલ) ને કદાપી પોતા માટે દોઆ માંગવામાં ખાસ થવાની આશા હશે. એટલે જે કે બીજા મુશ-રેફા માટે મગફરત માંગવી દુરસ્ત નથી પણ ક-દાપી મને દુરસ્ત હોય. વિશેષ કરી હજરત (સલ) ને લીધે અબુ તાલેખના અગ્ન્યમાં ઘટાડો થયો હતો. અથવા તો આ હુકમ માંગવો મનાઈ થવા પ્રથમ થયો હોય.

૧૭૫૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-લ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં જનતમાં જાંખ્યું તો ઘણા ખરા જનતવાળા ફકીરો હતા. અને મેં દોઝ-ખમાં જાંખ્યું તો ઘણા ખરા દોઝખવાળા સ્ત્રીઓ હતી.

ફાયદો ઈમાનવાળા મોહતાબ ઘણું કરીને તકલીફોમાં રહે છે તો સખર કરે છે જેથી જનત મેળવે છે. અને સ્ત્રીઓ ઘણું કરીને ખદ તલવાવ બદ અકીદા હોય છે. માટે તે દોઝખા થાય છે.

૧૭૫૪ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવા-યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મિસવાક (દાંતણુ) કરવાની ખખી (અથવા હુકમ) મેં ત-મને ઘણી વાર કહી છે.

ફાયદો મતલબ આ કે દાંતણુ કરવામાં ગફલત સુસ્તી નહીં કરો મિસવાકની આદત રાખો.

૧૭૫૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં બખેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-વ્યું કે મેં હિરા પદાડ પર એક મહિનો એતેકાફ કર્યો. ફરી જ્યારે મેં મારો એતેકાફ પૂરો કર્યો તો ઉતર્યો અને નાલાને માર્ગે ચાલ્યો, તો મને કોઇએ પૂકાર્યો. ફરી મેં આગળ પાછળ જમણે ડાબે જોયું તો મેં નજર કરી પણ કોઇને જોયો ન-હીં. ફરી મને કોઇએ પૂકાર્યો, તો મેં મારું મા-યું ઉપાડ્યું. જોગું છું કે તે એટલે જબરદસ્ત હવામાં અરશ ઉપર છે. ફરી મને ઘણી કંપારી છૂટી. હું ખદીજ પાસે આવ્યો ને મેં કહ્યું મને કપડું ઓઢાવો કપડું ઓઢાવો. તેઓએ મારા પર પાણી છણક્યું.* ફરી અલ્લાહે આ આયત ઉતારી “ઓ ચિગોટી ઓઢનાર ઉઠ અને લોકોને અ-લ્લાહના અગ્ન્યથી) ડરાવ.

ફાયદો પ્રથમ હજરત (સલ) પર ઇકરા-ની સૂરા ઉતરી. ફરી ત્રણ વર્ષ વહી બંધ રહી, તે પછી સૂરા મુદસ્સેર ઉતરી.

૧૭૫૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં મિસ-વર બીન મખરમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હ-જરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે મેં તારે માટે આ છુ-

* આમાં આ વાતનો ઈશારો છે કે ગભ-રાયલા માણસ ઉપર પાણી છણકવાથી તેના ગભરા-ટમાં આરામ થાય છે. ગુ. મો.

પાવી રાખ્યું છે. મેં તારે માટે આ છુપાવી રાખ્યું છે.” આ હજરતે (સલ) મિસરના આપ મખરમા (રદી) ને પ્રમાણ્યું. એટલે રેશમી અબ્બો જેને સોનાના ઓરણા લાગેલાં હતાં.

ફાયદો જ્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાણી અને અબ્બો આપે તે વખત સૂધી રેશમી કપડું પહેરવું હરામ થયું નહોતું, અથવા આ માટે આપ્યું હશે કે તેને વેચી લે.

*૧૭૫૭ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું જનતમાં ગયો તો મેં જોયોતો અવાજ સાંભળ્યો. મેં કહ્યું આ કાણ છે? ફરિસ્તાઓએ કહ્યું આ ગોમૈસા બીનતે મિસદાન અનસ બીન માલિક નીના છે.

૧૭૫૮ બોખારીમાં સમોરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં આજ રાત્રે મે પુરુષોને જોયા જેઓ મારી પાસે આવ્યા. ફરી મને એક જાડ પર ચઢાવ્યો ફરી મને એક ઘરમાં લઈ ગયા. જે ઘણું સાફ અને ચણતું હતું મેં તેથી સાફ કદી જોયું નથી. તે બંને એ કહ્યું આ ઘર તો શહીદોનું ઘર છે.

ફાયદો આ હજરતે (સલ) ખ્યાલમાં જોયું.

૧૭૫૯ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં એક કાળી બાવડીને સ્વપ્નામાં જોઈ જેના માથાના વાળ વિખરાયેલાં છે, તે મદીનાથી નીકળી તે એટલાં સૂધી કે મહયઆમાં ઘુસી. મેં તેની આ મતલબ લીધી કે મદીનાની વખા મહયઆમાં ગઈ.

ફાયદો મહયઆ જોહકાનું નામ છે જે મદીનાથી છ કોસ પર છે ત્યાં યહુદી રહેતા હતા. મદીનામાં ઘણું કરીને મરકી થયા કરતી. જ્યારે હજરતે (સલ) દોઆ કરી અને આ ખ્યાલ જોયો તો તે ત્યાંથી જતી રહી અને જોહકામાં જઈને પડી.

૧૭૬૦ બોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં જહનમને જોઈ જેનો કેટલોક ભાગ બીજા ભાગને ચપડી નાખે છે. અને મેં અમરને જોયો કે જે પોતાની આંતરડીયો ખેંચે છે. તેણેજ પ્રથમ સાંઠ છોડવાની વિધિ કહાડી.

ફાયદો અમર બીન આમિર હજરત (સલ) થી ત્રણસો વર્ષ પ્રથમ હતો. બુતો (મુર્તિઓ) માટે સાંઠ છોડવાની રસમ તેણેજ કાઢી હતી. માટે તે એવા સખત અળખમાં સપડાયો. @

૧૭૬૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેવી રીતે ઊંઘેલો માણસ જુને છે તેમ મેં એક રાત્રે સ્વપ્નામાં જોયું કે જાણે અમે ઉકળા બીન રાફિઅના ઘરમાં ઉતર્યા. ફરી અમારી પાસે ધન અને તાપ વતનું તાળુ ખજૂર લવાયું. તો મેં તેની મતલબ (તાળીર) આ લીધી કે દુન્યામાં અમારે માટે બોલદી (ચઢવી) છે અને આખે-રતમાં સાંઠ પરિણામ છે.

ફાયદો હજરતે (સલ) આ તાળીર શબ્દોથી કાઢી. બોલદી રાફિઅથી, અને સાંઠ પરિણામ ઉકળાથી, અને ખેલતર તથા ઉમદા તાળાથી કાઢી છે. આથી જણાયું કે તાળીર ફરવાની એક રીત આ પણ છે કે માત્ર શબ્દોથી નેક ફાલીની જેમ મતલબ સમજે.

૧૭૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમર બીન આમિર ખાન્નાનને મેં સ્વપ્નામાં જોયો કે તે પોતાની આંતરડીયોને અગ્નિમાં ખેંચે છે. સાંઠ છોડવાની રીત તેણેજ પ્રથમ કાઢી છે.

* ૧૭૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ મૂસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં ખ્યાલમાં જોયું કે હું મકાથી તે જમીન તરફ હિજરત કરું છું કે જેમાં ખજૂરીઓ છે, તો મારી ધારના આ થઈ કે તે જમીન યમામા છે અથવા હજર છે. પણ તે તો મદીના યસરખ નીકળ્યું. અને મેં એજ સ્વપ્નામાં જોયું કે મેં તલવારને હલાવી તો તે ઉપરથી તુડી ગઈ, તો તે ઓહોદમાં મુસલમાનોને જે દુઃખ પોહોંચ્યું તે છે. ફરી મેં તેને બીજી વાર હલાવી તો તે સારી રીતે પાછી બની ગઈ, તો તે અલ્લાહે ફતેહ આપી અને મુસલમાનોનો જીથો બન્યો તે છે (એટલે

@ આ હદીસથી જણાય છે કે હજરત (સલ) ની નોખુવવતથી પહેલા ફિતરતના વખતમાં પણ જે શિદ્દ કરનાર હતા તેઓની પકડ થશે. શુ, મો.

જે એહોદ પછી ખેબર અને મક્કા ફતેહ થયા અને ઇસ્લામના લોકોને જોર પકડ્યું.) આ હદીસની મુસલિમ પૂરી સનદ બતાવે છે, અને બોખારીએ સનદને હજી કરી છે (તાલીક કરી છે)

ફાઘદો યમામા તથા હજર અરબમાં જે દેસ છે ત્યાં ખખૂરના ઝાડ ધણા છે. આ હદીસથી જણાયું કે પેગમ્બરોના ખ્યાલ સાચા થાય છે. પણ તાબીર કરવામાં કદી ચૂક પડે છે. હિજરતનો ખરો મુકામ મદીના હતો પણ હજરત (સલ) નો ખ્યાલ બીજી તરફ ગયો. એવીજ રીતે એલીયાના ખ્યાલ તથા કશફ ધણું કરીને સત્ય થાય છે પણ તેના બયાનમાં ભૂલ ચૂક થાય છે.

૧૭૬૪ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં ઇસા, મૂસા તથા ઇબ્રાહીમ (અંત) ને જોયા, તો ઇસા લાલ ચુંગડવાળા વાળના અને યોડી છાતીના છે. અને મૂસા ધણેલા રંગના ડાંબે બારી સીધા વાળના જણે તે ઝૂતના પુરષોમાંથી છે.

ફાઘદો હજરતે (સલ) આ ખુબરોને મે-અરાજમાં જોયા અથવા ખ્યાલમાં જોયા.

*૧૭૬૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાબર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું મને જોઈ છું કે જન્મતમાં દાખલ થયો, તો ત્યાં રોમૈસા અથવા તલહાની બીબીને જોઈ છું. અને મેં જોડાને અવાજ સાંભળ્યો તો મેં કહ્યું આ કાણ છે? ફરિસ્તાએ કહ્યું આ ખિલાલ છે. અને મેં એક મેહલને જોયો જેના આંગણમાં એક સ્ત્રી છે. મેં કહ્યું આ મેહલ કોને માટે છે? ફરિસ્તાએ કહ્યું ઓમર બીન ખતાબ માટે. ફરી મેં તેમાં જવાનો વિચાર કર્યો કે તેને જોઈ પણ ફરી મેં તારી ગેરતને યાદ કરી જેથી હું પાછો હઠ્યો. ત્યારે ઓમર (રહી) રડ્યા અને કહ્યું યું હું આપના ઉપર ગેરત કરીશ આ રસુલુલ્લાહ.

ફાઘદો આ હદીસમાં ઉમ્મે સોલિમને કે જેમની રોમૈસા તથા રોમૈસા અડક છે તથા ખિલાલને તથા ઓમર શરફ (રહી) ને જન્મતની બશારત છે.

*૧૭૬૬ મુસલિમમાં સઅદ બીન અબી વકાસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં મારા પરવશદગાર પાસે ત્રણ સ્ત્રી-ઓ માંગી તો તેણે મને એ આપી અને એકની મને મનાઇ કરી. મેં મારા પરવશદગારથી માંગણી કરી કે તે મારી ઉમ્મતને દુષ્ટ કાળથી હલાક કરે નહીં. તો તે કબૂલ રાખી. અને મેં તેનાથી માંગણી કરી કે તે મારી ઉમ્મતને કુખ્યાવીને હલાક કરે નહીં તો તે કબૂલ કરી. અને મેં તેનાથી માંગણી કરી કે તે તેઓના આપસમાં લડાઈ તથા ખુનરેઝી નાખે નહીં તો તેથી મને મનાઇ કરી (માંગણી સ્વીકારી નહીં.)

ફાઘદો દુષ્ટ કાળ તથા કુખ્યાવતું ઉમ્મતે મોહમ્મદીમાં કદી એવા થયા નથી અને ન થશે કે સબળી ઉમ્મત એક સાથે હલાક થાય. જેવી રીતે આગળી ઉમ્મતો હલાક થઇ. અને જંગ અને કતલ તકદારમાં છે એ હમેશ રહ્યું અને રહેશે.

૧૭૬૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં તેનાથી (એટલે એક પુરુષના કહેવાથી) કે જેની સાથે તે નમાઝમાં દાખલ થયો આશ્ચર્ય કરી. તેને માટે આસમાનના દરવાજા ખુલ્યા. તેણે કહ્યું અલ્લાહો અકબર કબીરા વલ્લ હમ્દો સિલ્લાહે કસીરા વ મુખ્દાન-લ્લાહે સુક રતન વ અસીલા બખ્તે ઓમર કહે છે કે બપોરથી મેં રસુલુલ્લાહથી એ રાખ્દો સાંભળ્યા ત્યારથી મેં કદી છોડા નથી.

ફાઘદો એટલે આ કલામ જોડાને એવો પસંદ થયો કે જેને માટે આસમાનના દરવાજા ખોલાયા.

૧૭૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સઅદ બીન અથુ વકાસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ સ્ત્રીઓ જેઓ મારી પાસે હતી તેઓથી મેં તાબુબ કરી કે બપોરે તેઓએ તારો અવાજ સાંભળ્યો તો જટ પરદામાં ગયો.

ફાઘદો એનો કિસ્સો વિસ્તારથી આઠમ અખ્યાલમાં આવી ગયો છે* કે કેટલીક સ્ત્રી હજરત (સલ) ની પાસે વાતો કરતી હતી. બપોરે ઓમર શરફ (રહી) આવ્યા તો તેમના ડરથી છૂપી ગયો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

* વાંચો હદીસ ના. ૧૫૪૪ ગુ. મો.

૧૭૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં બોસાઆ ખાંડ ઝેદ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે હું જનતના દરવાજા પર ઉભો રહ્યા તો તેમાં જે દાખલ થયા તેમાં મિસકીનો ધણુ હતો. અને દોહતવાળા (જનતમાં જવાથી) રોકાયા હતા. પણ દોહખવાળા તેઓને દોહખમાં જવાનો હુકમ થયો અને હું દોહખના દરવાજા ઉપર ઉભો હતો તો જે તેમાં દાખલ થયા તેમાં ઓરતો ધણી હતી.

ફાથદો દોહતવાળા અગર જે ઈમાનદાર હશે પણ મિસકીનો પછી જનતમાં જશે. હિસાબ માટે જનતના દરવાજા ઉપર રોકાશે.

૧૭૭૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે જેવી રીતે અયુ જરઅ ઉમ્મે જરઅ માટે છે તેવી રીતે હું તારે માટે છું." આ હજરતે (સલ) હજરત આએશા (રહી) માટે પ્રમાણ્યું. અતે અયુ જરઅનો કિસ્સો હજરત આએશા (રહી) એ રિવાયત કર્યો છે. તે કહે છે કે અગિયાર સ્ત્રીઓ બેઠી તેઓએ આપસમાં કરાર કર્યો અને વચન લીધા કે તેઓ પોતાના ધણીની વાતને છૂપાવે નહીં. પેહેલીએ કહ્યું, મારો પતી જાણે જીંટનું પાનળું માંસ પહોંચી ટાચ પર છે. ન તે સરખી જમીન ઉપર છે કે ચઢાય અને ન તે પ્રયા માંસ છે કે તે લવાય. (એટલે ના લાએક તથા નકામો છે.) બીજીએ કહ્યું, મારો ખાવિન્દની વાતને હું ફેલાવતી નથી. તેની વાત રહી જવાનો મને ડર છે (એટલે મોટા કિસ્સો છે) જે હું બયાન કરું તો તેની બાંહેર બાતેનની સર્વ એમ બયાન કરું.* ત્રીજીએ કહ્યું, મારો મરદ લાંબો પાતળો છે જે હું બોલુ તો મને તલાક મળે અને જે હું છાની રહું તો હું લટકતી રહું (એટલે ન મને રોટલી મળે અને ન કપડું.) ચોથીએ કહ્યું, મારો ધણી જાણે તે હામા દેશની રાત, ન ગરમી ન સરદી, અને ન બીહીક ન ઉદાસી. તેહામાં અરખનો એક પ્રાન્ત

* કાલ અયાજ (રહ) કહે છે કે તેના પતી બહેરમાં હંકાયેલો હતો બાતેનમાં ખરાબ હતો. બેથી તેણીએ તેના એમ બોલી નહીં, પણ સામેલી સી-તે બસામથી કહ્યું. આ મો.

† એટલે બેવકુફ ખરાબ સ્વભાવનો છે. આ. મો.

છે જેમાં મક્કા છે ત્યાંની રાત મશહૂર છે.) પાંચમીએ કહ્યું, મારો ખાવિન્દ જે ધરમાં આવે તો ચીતા જેવો (એટલે સુધ રહે છે)† અને બહાર જાય તો વાધ સરખો. અને કરાર વિષે પૂછ કરતો નથી (એટલે દયાળુ મયાળુ છે. કરાર તોડવા વિષે પૂછ કરતો નથી.) છઠીએ કહ્યું, મારો પતી જ્યારે ખાચ તો અપાટી જાય અને પીચી તો સુડાપી જાય. જે તે સૂએ તો જાંઘા કરે. તે હાથ નાંખતો નથી કે જેથી તે મારી દાઢ જાણે. સાતમીએ કહ્યું, મારો મરદ સુસ્ત છે અથવા પેહેલા નંખરનો શરીર છે. બોલી જાણુતો નથી, દરેક તરેહની બીમારી તેને છે (એટલે સર્વ તરેહની એમ તેમાં છે.) એવો જાલિમ છે કે તારું માથું શેરે અથવા તારો હાથ તોડે અથવા એ બંને ભેગા કરે. (એટલે માથુંને હાથ બંને તોડે) આઠમીએ કહ્યું, મારો પુરુષ અડકવામાં સસલા સરખો નરમ અને તેની ખુશબો અરનખના જેવી ખુશબો (અરનખ એક ખુશબોવાળો ઘાસનું નામ છે. મતલબ આ કે મારો પુરુષ જાહેરમાં પણ સારો છે અને અંદર ખાતે પણ સારો છે.) નવમીએ કહ્યું, મારો મરદ ઉંચી ધમારત વાળો લાંબા પરતલા વાળો (એટલે લાંબા કદનો) ધણી રાખવાળો (એટલે ધણી મેમાનદારી કરનાર સખી.)‡ તેનું ધરસલાની પાસે છે (એટલે તે સલા અથવા ધર્મશાળાનો સરદાર તથા સખી છે. તેનું લાંગરખાનું ચાલુ છે) દશમીએ કહ્યું, મારો ખાવિન્દનું નામ માલિક છે કેવો માલિક ? ધણો એક માલિક. તેના જીટા છે ધણા તમેલા છે પણ ચરવાની જગ્યા થોડી છે (એટલે જમારતમાં તેને ત્યાં જીંટ ધણા જુગલ થાય છે માટે તમેલા કરતાં જંગલમાં ઓછા ચરે છે.) જ્યારે જીટા વાગાનો અવાજ સાંભળે છે તો પોતાના વધ થવાની તેમને ખાતરી થાય છે (મેમાનીમાં રાગ વાગાની દસ્તુર હતી માટે વાગાની અવાજ સાંભળી જીટોને પોતાના જુગલ થવાની ખાતરી થતી હતી.) અંબિયારમીએ કહ્યું, મારો ધણીનું નામ અયુ જરઅ છે. વાહ તે

† અથવા વગર ખિલ કરે એકદમ સમ્મોખ કરે છે. આ. મો.

‡ સખી હોવાને લીધે તેનું ખખખા ખાનુ હમેશા વરમ રહે છે જેથી રાખ ધણી માથે છે. આ. મો.

કેવો અમુ અરમ છે ? ધરણીથી મા-
રા બને કાન કુલાવ્યા. અને ચરખીથી મારી બને
ખાભુ (દંડ) ભરી દીધી. (એટલે મને ધણી મા-
તેલી કરી) અને તેણે મને ધણી ખુશ કરી જેથી મા-
રા જન ધણો ખુશીમાં રહ્યા. તેને હું બકરાં ઘેટાં-
વાળાઓમાં દુઃખી મળી શ્રી તેણે મને ઘોડાનાળા ઊ-
ટવાળા ખેતીવાળા અને અંશુરવાળાઓમાં કરી
(એટલે હું ધણી ધીકારેલી તથા દરિદ્રી હતી તેણે
મને માનીતી અને માલદાર કરી) હું તેની આગળ
કંઈ વાત કહું છું તો તે ખોટી કે ખરાબ લાગતી નથી.
અને હું સજીં છું તો સવાર કરું છું (એટલે મને
કંઈ કામ કરવું પડતું નથી) અને પીજીં છું તો દસ
બાજીં છું. અમુ અરમની મા, કેવી છે અમુ અરમની
મા ? તેના મોટા મોટા કાકા છે અને તેનું મો-
ટું ચોડું ધર છે. અમુ અરમનો છોકરો, અમુ
અરમનો છોકરો કેવો સારો છે ? તેનું બીજાણું જાણે
તલવારનું મયાન (એટલે નાઝીં બદન છે) હ-
લવાનનો એક પાયો તેનું પેટ ભરે છે (એટલે ધ-
ણો ઓછો ખોરાક લે છે) અમુ અરમની છોકરી, શું
છે અમુ અરમની છોકરી ? પોતાના બાપની તાબે-
દાર માની તાબેદાર. પોતાની આંદરને બરનારી. (એ-
ટલે ધણી જાડી છે) અને પોતાની સોઠને ખોર આ-
પનાર છે (એટલે પોતાની પત્નીની ધણી પ્યારી છે
જેથી તેણીની સોઠ તેણી પર બળે છે.) અમુ
અરમની દાસી, કેવી છે અમુ અરમની દાસી ? જે
અમારી વાત બહાર કરતી નથી અને અમારું ખાણું
કેણે ઉપાડી જતી નથી અને અમારું ધર ધુળ કમ-
સથી ખરાબ રાખતી નથી. અમુ અરમ બહાર ની-
કળે જ્યારે મહાકામાં દૂધ વરોલાવું હતું ફરી
તો એક કીને મળ્યો જેની સાથે બે છોકરા ચીત્યા
જેવા હતા. તેણીની કમરની નીચે તેણીના બંને
દાડમ સાથે રમતા હતા. તો અમુ અરમને મને
તલાક આપી અને તેણીની સાથે નિકાહ કર્યાં.
તેના પછી મેં એક પુરુષની નિકાહ કર્યાં જે સર-
દાર છે, જેની સ્વારી સારી જાણનાર છે, બાલો મા-
રનાર છે, તેણે મને દેર ધણા આપ્યાં. અને
જનવરોની દરેક જાતથી મને એક બેડું આપ્યું
અને કણું, આ ઉપરે અરમનાં બા અને સગાં-
ઓને આપ. ઉપરે અરમને કણું જે કંઈ મને બીજા
ધણીએ આપ્યું છે તેને હું જો ભેટું કરું તો અમુ

અરમના નાટલા વાસણુ જેટલું પણ થામ નહીં
(એટલે બીજા ખાવિન્દુનું એહસાન પેહેલા ખા-
વિન્દના એહસાનના મુકાબલામાં ધણું જ ઓછું છે.)

કૃષ્ણદેવ જ્યારે હજરત આએશાએ (રદી)
અગિયાર ઓનો આ કિસ્સો હજરત (સલ) ની
આગળ બયાન કર્યો ત્યારે હજરતે (સલ) શરમાવ્યું
આ આએશા ! જેવી રીતે અમુ અરમ ઉપરે અ-
રમ ઉપર એહસાન કરતો હતો તેવી રીતે હું પણ
તારા પર એહસાન કરનાર છું.

૧૭૭૧ બાખારી તથા મુસલિમમાં અમુ મુસા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) શરમાવ્યું
કે મેં તો તમને સ્વારી આપી નથી પણ અલ્લાહે
તમને સ્વારી આપી છે. "અશઅરી ટોલાના કે-
ટલાક પુરધાને હજરતે [સલ] આ શરમાવ્યું.

કૃષ્ણદેવ અમુ મુસા અશઅરી (રદી) થી
રિવાયત છે કે અમે લોકોએ જેહાદ કરવા માટે
સ્વારી માંગી. હજરતે (સલ) શરમાવ્યું કે ખો-
દાની કસમ હું તમને સ્વારી આપીશ નહીં. અને
મારી પાસે સ્વારી છે પણ નહીં. કેટલાક દિવસ પછી
હજરત (સલ) પાસે મનીમતના ઊંટ આવ્યા. હ-
જરતે (સલ) અમને બોલાવીને પાંચ ઊંટ આપ્યા.
અમારી કામના કેટલાક લોકોએ અરજ કરી કે આ
હજરત ! આપે અમને સ્વારી નહીં આપવાની ક-
સમ આપી છે. શું આપ બૂલી ગયા છો કે અમ-
ને સ્વારી આપી ? ત્યારે હજરતે (સલ) શર-
માવ્યું કે જો હું કોઈ બીજા ઉપર કસમ ખાજીં
છું ફરી જો હું તેના વિરુદ્ધમાં બેહતરીજેજીં છું
તો કહારો આપીને કસમ તોડું છું. જાઓ મેં
તમને સ્વારી આપી નથી ખોદાએ તમને સ્વારી
આપી છે.

૧૭૭૨ બાખારી તથા મુસલિમમાં અમુ-
લ્લાહ બીન આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હ-
જરતે (સલ) શરમાવ્યું કે હું પાટલા ઘોડે ખાતે
નથી તથા તેને હરામ કરતો નથી.

કૃષ્ણદેવ પાકેલી પાટલાઘો હજરત (સલ)
ની સામે આવી હજરતે (સલ) તેને ખાધી નહીં.
લોકોએ પૂછ્યું શું આ હરામ છે કે હજરત ખા-
તા નથી ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હરિમ ફર-
માવી. એટલે જો કે આ હરામ નથી પણ અમા-

રી તખીઅતને અમતી નથી * ઇમામ આજમ (રદી) ની નજદીક ઘો હલાલ નથી મકરહ છે. ઇમામ આફઝ (રહ) ની નજદી-ક હલાલ છે.

૧૭૭૩ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે રાત્રે મને મેઅરાજ થઇ ત્યારે લાલ ટેકરી પાસે મસા (અલ) ઉપર મારી ગુજર થઇ. જેણે છું કે તે પો-તાની કબરમાં નમાઝ પઢે છે.

ફાયદો લાલ ટેકરી ઐતુલ મોકદસથી એક મળે છે. આ હદીસથી જણાયું કે સહાબની જેમ પેગમ્બર પોતાની કબરમાં જીવતા છે.

૧૭૭૪ મુસલિમમાં યોરૈફા (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં ત-મને કબરોની ઝિયારત કરવાની મનાઇ કરી હતી તો હવે તેની જીયારત કરો. અને ત્રણ દિવસથી વધુ કુરબાનીના માંસની મેં તમને મનાઇ કરી હતી. હવે તમારી મરજીમાં આવે તે પ્રાણે રોકી રાખો. અને આમઝાના વાસણ સિવાય દરેક વાસણમાં મેં તમને નખીજ પીવાની મનાઇ કરી હતી, હવે તમે દરેક વાસણમાં પીઓ. પણ નિશાની વસ્તુ પીઓ નહીં.

ફાયદો શર ઇસ્લામમાં લોક યુત પરસ્તી છોડી મુસલમાન થયા હતા. માટે હજરતે (સલ) કબરોની ઝિયારતની મના કરી કે કેથે ફરી શિક્કમાં સપડાય નહીં. * જ્યારે લોકોના દિલોમાં ઇસ્લામ તથા તોહીદનો અક્રોહો મજબુત થયો તો છુટી આપી. અને બીજી હદીસમાં કબરોની ઝિયારતનો લાભ ખતાવ્યો છે કે એથી દુન્યા ઠંડી પડે છે, અને

* એ હદીસનો વધુ ખોલાસો હદીસ નાં ૩૨૦ માં છે. ગુ. મો.

* શર ઇસ્લામમાં સઘળા મુસલમાન એવા નહોતા કે તેઓના શિક્કમાં સપડાવાનો ડર થાય પણ કેટલાક એવા હતા તેઓના ખચાવ માટે આ હુકમ થયો. પણ આ વખતમાં શિક્કના કામો ક-ખરો પાર થાય છે જેમાં લાખો મુસલમાન સપડાયલા છે. અને એવા કામો થાય છે કે મુતિ પૂજકો પણ માત થાય છે. એ કામોની ખબર જો હજરત [સલ] ને હતે તો કબરની જીયારત કરી દુરસ્ત કરતે નહીં. ગુ. મો.

મોત તથા આખેરત યાદ આવે છે. હજરતે (સલ) આ લાલ એટલાં માટે ખતાવ્યો કે લોકો કબ-રોવાળાઓથી પોતાની ગરજ સારવાની માંગણી ક-રે નહીં, અને શિક્કમાં સપડાય નહીં. અને જ્યારે શરાય હરામ થઇ તો શરાયના વાસણ વાપરવાની પણ મનાઇ થઇ કે જેથી શરાય યાદ આવે નહીં. જ્યારે તેની ખુરાફ દિલોમાં બેઠી અને આ-દત છૂટી ગઇ તો તે વાસણો વાપરવાનો હુકમ આપ્યો.

* ૧૭૭૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમને આ આશા છે કે અમારા બાળોને અમે જોતે. સહાબાએ કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ શું અ-મે આપના બાઇ નથી? * હજરતે (સલ) કહ્યું તમે મારા સહાબી છો અને અમારા બાળો તો હજી આવ્યા નથી. તો સહાબાએ કહ્યું તમારી ઉમ્મ-તથી જે હજી આવ્યા નથી તેને તમે ક્રિયામતને દિવસ શક્યત માટે કેવી રીતે ઓળખશો? હ-જરતે ફરમાવ્યું કે જો કોઇ પુરૂષ પાસે પચકલ્યા-ણ ઘોડો શુધ્ધ કાળા ઘોડાઓમાં હોય તો તે શું પોતાના ઘોડાને ઓળખશે નહીં. † સહાબાએ ક-

* આથી જણાયું કે સહાબા હજરત ઉપર ભાઇનો રાખ્દ વાપરતા હતા. ગુ. મો.

† આ સવાલ જવાબથી સાફ રીતે જણાય છે કે હજરત [સલ] દરેક ચીજના નાણુનાર નથી અને સહાબાનો પણ એજ અક્રોહો હતો. જો સહા-બા હજરત (સલ) વિષે એવું માનનાર હોત કે હ-જરત [સલ] દરેક ચીજના નાણુનાર છે તો કદી હજરતની સામે એવો સવાલ કરત નહીં કે “જે હજી આવ્યા નથી તેને તમે કેવી રીતે ઓળખશો” તેમ જો એવો અક્રોહો રાખવો દુરસ્ત હતે તો હ-જરત કહેતે “તેઓ નહી પેદા થયા તો શું ? હું તો દરેક ચીજને નાણુ છું.” પણ જ્યારે એમ કહ્યું ન-હીં એટલુંજ નહીં પણ પોતાની નાણુ થવા માટે પચકલ્યાણની નિશાન જોઈ કરી તો સિદ્ધ થયું કે એ અક્રોહો ખોટો છે. આ હદીસના રાખ્દ અબુ હોરેરા છે. અને તેમનું ઇમાન સન સાતમાં છે એટલે હજરતની વફાતથી ત્રણ વર્ષ પેહેલાં તો જ્યાં સુધી કોઇ હદીસ એ પછીની એને વિરૂધ્ધ નહીં હોય ત્યાં સુધી એથી ઉલટો અક્રોહો કોઇ રાખી શકતો નથી. વળી એથી વિરૂધ્ધ હદીસ થઇ શકતીજ નથી કારણ કે એમાં તો ક્રિયામતમાં ઓલખવાનું કારણ બચાન થયું છે મદિ જે બીજી હદીસ એન વિરૂધ્ધ હોય તો આ જૂડી પડે છે. ગુ. મો.

હું કેમ નહીં જોળાયે? આ રસુલુલ્લાહ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેઓ વાળુને લીધે પંચકથ્યા-વ્યુ થઈને આવશે. અને હું તેઓ માટે હોજ પર આગળ જનારો છું (ફરત છું)

ફાયદો આ હદીસમાં હજરતે તેમના દી-દારથી અભાગ્ય રહેલાઓને પોતાના શોખ પ્રગટ

કરી દિલાસો આપ્યો છે, અને હોજે કોસરનો વા-યદો કર્યો છે. મુસલમાનોને આથી કયો ફરખ લે-વા જોવો હશે કે હજરતે (સલ) તેઓને પોતાના ભાઈ ફરમાવ્યા.

મિસરા.

મઅશુક કે ઉશ્શાક નવાઝસ્ત હમીન સ્ત

✽ ફસલ ૪ થી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે હલ શબ્દ છે.

૧૭૭૬ જોખારી તથા મુસલિમમાં જરીર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તું મને જીલખસાથી રાહત આપનાર છે? એટલે કાબચે યનાનીથી.

ફાયદો જરીર [રદી] થી રિવાયત છે કે યમનમાં એક ખુત ખાતું હતું જેને જીલ ખસા કહેતા હતા. હજરતે (સલ) મને તેના તોડવાનો હુકમ આપ્યો અને આ હદીસ ફરમાવી. હું દો-હમો સ્વારો સાથે ત્યાં ગયો અને તેને ભાંગ્યું. અને તેની પાસે જે કાફેરો મળ્યા તેઓને ગાર્યા. ફરી આવીને તેની ખપ્પર હજરત (સલ) ને આપી. હજરતે (સલ) અમારે માટે દોઆ કરી.

૧૭૭૭ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તમો જાણો છો હું શા માટે હસું છું? અમે કહ્યું અ-લ્લાહ તથા તેના રસૂલ વધુ જાણનાર છે. હજ-રતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખંદાની પોતાના પરવરદિ-ગાર સાથે વાતચીત કરવાથી હસી આવે છે. ખંદો કહેશે આ મારા પરવરદિગાર શું તે મને જીલ-મથી પનાહ આપી નથી? (એટલે તું વાયદો આ-પી ચુક્યો છે કે હું જીલમ કરીશ નહીં.) હજરતે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ જવાબ આપશે કે હા, (હું જીલમ કરતો નથી) હજરતે ફરમાવ્યું કે તે ખંદો કહેશે હું મારા જન માટે મારામાંનાજ ગવાહને કબૂલ રાખીશ. (એટલે મારી કસૂરનો દાખલો જ્યારે મારી જાતમાં પ્રગટ થાય ત્યારેજ મારા પર જુ-નોહ સિધ્ધ થશે બીજાની ગવાહી આપવા પર મને બરોસો નથી) અલ્લાહ કહેશે તારો જન ગવાહ

થવા માટે યસ છે. અને કેરામન કાતેખીન તારા પર સાક્ષી આપવા માટે યસ છે. હજરત કહે છે કે ફરી તેના મોં પર મોહોર થશે અને તેના હાથ પગને કહેવાશે બોલો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ફરી તેઓ તેના છુરાં કામોને પ્રગટ કરશે. ફરી ખંદાને વાત ચીત કરવાની છુટી મળશે તો તે હાથ પગને કહેશે તમને ધિક્કાર થાઓ તમને ખોદાની ફિટકાર પડે! તમારેજ માટે હું અધડો ક-રતો હતો (એટલે દોઝખથી તમને મારે બચાવ-વાં હતાં, તો તમો પોતે જુનાહનો દંડરાર કરીને દોઝખમાં પડો છો.)

૧૭૭૮ જોખારી તથા મુસલિમમાં આસામા ખીન ઝૈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું અકિલે અમારે માટે શરૂ રાખ્યું છે?

ફાયદો આસામા ખીન ઝૈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે જ્યારે હજરત (સલ) મકકાની પાસે હજો વેદાઅમાં પોહોંચ્યા તો મેં અરજ કરી કે પોતાના ઘરોમાંથી કયાં ઘરમાં હજરત (સલ) ઉતરશે, પોતાના ખાસ ઘરમાં અથવા અહીના અ-થવા જાફર તૈયાર [રદી] ના? ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. અયુ તાલખના ચાર છો-કરા હતા. અઝીલ, તાલિય, જાફર તૈયાર અને અલી [રદી]. જ્યારે હજરતે [સલ] મકકાથી મ-દિના હિજરત કરી તો અલી મુરતજ તથા જા-ફર તૈયારે [રદી] હજરતનો સાથ આપ્યો. કારણ કે એઓ મુસલમાન થઈ ચુક્યા હતા. અને અ-ઝીલ એ વખત સુધી મુસલમાન થયા નહોતા માટે મકકામાં રહી પડ્યા, અને પોતાના આપના

વારેસ થયા. અને ધરો વેચ્યાં. ઇમામ આજમ [રહ] ની નજદીક મક્કાના ધરો વેચ્યાં દુરસ્ત છે. અને આ હદીસ તેમની હલીલ છે.

૧૭૭૬ મુસલિમમાં અયુ હૈરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે શું તમે જાણો છો કે માર્ગ મેં આ તરફ છે. અસ્લાહની કસમ તમારે રોકૂમ તથા તમારે નમાઝમાં ખોણુમ કરવું મારા પર છાતું નથી. ખચીત હું તમને મારી પીઠ પાછળથી જોવું છું.

ફારાહો જમાઅતમાં કેટલાક નવા મુસલમાન અદબની સાથે નમાઝ પઢતા નહોતા. રોકૂમ સોળૂદ તથા સફ્ફમાં ડીક રીતે ઉભા રહેવામાં ગફલત કરતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. કે જેથી એવાં કામોથી ખચતા રહે. આ હદીસથી જણાયું કે જેવી રીતે હજરત [સલ] આગળથી જોતા હતા તેવી રીતે પીઠ પાછળથી પણ જોતા હતા. આ હજરત [સલ] નો મોઅજેઝો હતો.

૧૭૮૦ યોખારી તથા મુસલિમમાં આસામા ખીન ઝૈદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું જે હું જોઈ છું તે તમે જુઓ છો? સહાબાએ કહ્યું નહીં. હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખચીત હું વરસાદના પડવાની જેમ તમારા ધરોમાં ફિતના ફિસાદ પડવાને જોઈ છું” જ્યારે મદીનાના કાઠ કિલ્લા (અથવા ટેકરા) ઉપર હજરતે જોયું ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસમાં તે ફસાદોની ખચર છે જે મદીનામાં હજરત (સલ) પછી થયા. જેમ-હજરત ઉસમાન [રદી] ની શહાદત તથા યઝીદના વખતની કતલ.

૧૭૮૧ યોખારીમાં અયુ હૈરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જ્યારે જેહાદ કરનાર (જેહાદ કરવા માટે) નીકળે ત્યારે શું તું શક્તિ રાખે છે કે મસજીદમાં જાય તે નમાઝ પઢા કરે થાંક નહીં. અને રોઝો રાખ્યા કરે રોઝો તોડે નહીં?” એક પુરૂષે હજરત [સલ] ને કહ્યું મને એવું કામ ખતાઓ જે જેહાદની ખરાબર ફાય તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે જે તું દરેક વખત રાત દિવસ નમાઝ પઢા કરે અને હમેશ વગર ખાંડો

કરે રોઝો રાખ્યા કરે તો તો ખેશક જેહાદ ખરાબર સવાબ મળે. પણ આદમીથી એ ખની શકતું નથી તો જેહાદ ખરાબર કાઠ ઇખાદત થવી મુમકિન નથી. (અસંભવિત છે.)

૧૭૮૨ મુસલિમમાં અયુ હૈરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તું નમાઝ માટે ખાંચ સાંભળે છે? તે પુરૂષે કહ્યું હા, હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું તો મસજીદમાં હાજર થયા કર” એક આંધળા પુરૂષે હજરત [સલ] ને કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ મારી પાસે દોરનાર નથી કે જે મને દોરી મસજીદમાં લઈ જાય, અને હજરત પાસે માંગણી કરી કે ધરમાં નમાઝ પઢવાનો હુકમ આપે ફરી તેને છુટી આપી. જ્યારે તે પાછો ફર્યો ત્યારે તેને પાછો બોલાવીને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે જમાઅતથી નમાઝ પઢવી વાજેબ છે. જ્યારે આંધળાને કારણ હોવા છતાં જમાઅત છોડવાની છુટી નહીં થઈ તો તંદરસ્ત સાગ્નને કેવી રીતે થાય? ઇમામ આજમ [રહ] ની નજદીક જમાઅત સુનતે મોઅક્રાદા છે. એટલે વાજેબની નજદીક છે. અને ઇમામ શાઈઈ [રહ] ની નજદીક ફરજે કિફાયા છે.

*૧૭૮૩ યોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હૈરેરા તથા અયુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તમને અગામી રાત (પૂનેમ) નો ચંદ્ર જોતાં કંઈ બીડ (અડચણ કે શંકા) નડે છે? સહાબાએ કહ્યું નહીં. ઓ રસુલુલ્લાહ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું સૂર્ય વિષે કે જ્યારે તેની આગળ વાદળ નહીં હોય બીડ (અડચણ કે સન્દેહ) નડે છે? સહાબાએ કહ્યું નહીં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે અસ્લાહને એવીજ રીતે જોશો. કયામતને દિવસ અસ્લાહ લોકોને ભેગા કરશે ફરી કહેશે જે કાઠ જે વસ્તુને પૂજતો હોય તે તેને પુઠે લાગે. તો જે સૂર્યને પૂજે છે તે સૂર્યને તાળે થશે, અને ચંદ્ર પૂજે છે તે ચંદ્ર પુઠે લાગશે, અને જે ખુતોને પૂજે છે તે ખુતોની સાથે થશે. અને આ ઉમ્મત રહી જશે તેમાં મોનાફેકો હશે. ફરી જે રૂપમાં અસ્લાહને તેઓ આગળે છે તે સિવાય બીજા રૂપમાં અ-

અલાહ તેઓની પાસે આવશે અને કહેશે હું તમારો પરવરદિગાર છું. તેઓ કહેશે નજીબે બિલાહ હે મિન્ક (અમે તારાથી ખોદાની પનાહ લઇએ છીએ) અમે આ જગ્યા વાટ જોશું, તે એટલા સૂધી કે અમારી પાસે અમારો પરવરદિગાર આવે. જ્યારે અમારી પાસે અમારો પરવરદિગાર આવશે તો અમે તેને પીછાનીશું. ફરી જે સૂરતમાં તેઓ અલાહને ઓળખે છે તે સૂરતમાં અલાહ તેઓની પાસે આવશે, ને કહેશે હું તમારો રખ્ય છું. તો તેઓ કહેશે તું અમારો રખ્ય છે. ફરી તેઓ તેની સાથે જશે. ફરી જહનમની પીઠ પર પુલસેરાત ગોઠવાશે, અને હું તથા મારી ઉમ્મત પ્રથમ (તેપરથી) જઈશું. અને તે દિવસે પેગમ્બરો સિવાય કોઇ વાતચીત કરશે નહીં. અને પેગમ્બરોની દોઆ તે દિવસ અલાહુમ્મ સલ્લમ સલ્લમ થશે. અને જહનમમાં સમ્પાદન ઝાડના કાંટા જેવા આંકડા છે. શું તમે સમ્પાદનનો કાંટો જોયો છે ? સહાબાએ કહ્યું હા, રસુલુલાહ ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે આંકડા સમ્પાદનના કાંટા સરખા છે પણ આટલું કે તેની મોટામનો અંદાજે ખોદા સિવાય કોઇ બાબતું નથી. ફિરશતા લોકોને તેઓની કરનીને લીધે ખેંચશે તો તેમાના કેટલાક તો પોતાના અમલને લીધે હલાક થનાર છે અને કેટલાક છૂટવા સૂધી અધમ્નુવા સરખા છે. અને જ્યારે અલાહ બંદાઓમાં સુકાદો કરવાથી ફરેગ થશે અને વિચારશે કે અગ્નિવાળાઓમાંથી કોઇને પોતાની મહેરથી કાઢે તો ફિરશતાઓને હુકમ કરશે કે લાએલાહ ઇસ્લાહ કહેનારાઓમાં જે પર ખોદાએ રહમ કરવાનો ઇરાદો કર્યો હોય તેઓમાં જે અલાહની સાથે કોઇને શરીક કરતા નથી તેઓને અગ્નિથી કાઢે. ફરી ફિરશતાઓ તેઓને અગ્નિમાં પીછાનશે. સિજદાની નિશાનીથી તેઓ તેઓને મેહેંચાનશે. સિજદાની નિશાની સિવાય અગ્નિ માણસને આળી નાખે છે. સિજદાની નિશાન આળવી અગ્નિ ઉપર અલાહ દરામ કરી છે. ફરી જોડેલા બળેલા નીકળશે તેઓ પર આખે હયાત પાણી છલકાશે જેથી જેવી રીતે પાણી વેહવાની જગ્યાના કચરામાં આપો આપ દાણો ઉગી નીકળે છે તેવી રીતે તેઓ ઉગી નીકળશે. ફરી અલાહ

બંદાઓમાં ફેસલો કરવાથી ફરેગ થશે. અને એક પુરૂષ અગ્નિ તરફ મોં કરેલો રહી જશે. જનતમાં દાખલ થનારાઓમાં આ પાછલ પડનાર પુરૂષ છે. તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર તું મારા મોંને અગ્નિથી ફેરવ, કારણ કે તેની બદલોએ મને હલાક કર્યો છે અને ઝાલે મને આપ્યો છે. ફરી અલાહ જેટલી આહશે તેટલી દોઆ તે કર્યા કરશે. ફરી અલાહ કહેશે જો હવે હું તારી આ માંગણી સ્વીકારું તો તું એ સિવાય બીજી માંગણી પણ કરશે ? તે કહેશે કે હું બીજી કંઇ તારેથી માંગીશ નહીં. ફરી અલાહ જેટલો આહશે તેટલો તેનાથી કરાર સ્થાપના લેશે, પછી તેના મોંને અગ્નિથી ફેરવશે. જ્યારે તે જનત તરફ મોં કરશે અને તેને જોશે તો અલાહ આહશે તેટલી વાર ચુપકો રહેશે. ફરી કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર મને જનતના દરવાજા પાસે કર. અલાહ કહેશે શું તે તારો કરાર અને અહદ આપ્યો નથી કે જે મેં તને આપ્યું છે તે સિવાય તું મારાથી કંઇ માંગણી કરીશ નહીં ? તને અપ્રોસ છે કેવો બે વક્ષા છે તું, ઓ આદમ પુત્ર ! તો તે પુરૂષ કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર ! અને અલાહથી દોઆ કરશે. તે એટલાં સૂધી કે અલાહ તેને કહેશે જો હવે હું તને તે આપું તો તું તે સિવાય બીજી માંગણી કરશે ? તે કહેશે તારી ઇજઝતની કસમ નહીં માંગીશ. ફરી અલાહ તેની પાસેથી અહદ અને કરાર જે આહશે તે લખને તેને જનતના દરવાજા આગળ લાવશે. ફરી જ્યારે તે જનતના દરજા પર ઉભો રહેશે તો જનત તેને માટે ખુલી જશે. અને જે તેમાં ખેર તથા ખુશી છે તેને જોશે, તો તે જેટલું અલાહ આહયું તેટલું ચુપ રહેશે. ફરી તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર મને તું જનતમાં દાખલ કર. અલાહ તેને કહેશે શું તને જે અપાયું તે સિવાય બીજી માંગણી નહીં કરવાનો કરાર તથા અહદ તેં કર્યો નથી ? તારું બુરૂં થાઓ ઓ આદમ પુત્ર ? કેવો બે વક્ષા છે. જ્યારે તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર તારી મખલૂકથી હું અભાગ્યો થાજી નહીં. ફરી તે અલાહથી માંગણી કરતો રહેશે તે એટલાં સૂધી કે અલાહ તેનાથી હસશે. (એટલે પરસંદ થશે) ફરી જ્યારે તે તેનાથી સ-

જી થશે તો કહેશે જા જનતામા. જ્યારે તે જન-
તામાં જશે તો અલ્લાહ કહેશે કોઈ ચીજની આ-
જ્ઞા કર, જેથી તે અલ્લાહથી આજ્ઞા કરશે અને
માંગણી કરશે. તે એટલાં સુધી કે અલ્લાહ તેને
(પોતાના કરમથી) યાદ દેવાડવશે કે ફલાણી ચીજ
માંગ ફલાણી ચીજ માંગ. જ્યારે તેની આજ્ઞાઓ
પૂરી થશે તો અલ્લાહ તેને કહેશે આ સર્વ તારે
માટે છે અને એટલું બીજું પણ એની સાથે છે.

ફાયદો આ હદીસથી પૂરતી રીતે કેયામતમાં
અલ્લાહના દીદારની સામેતી થઇ. સુનત જમા-
અતનો આજ મજહૂબ છે. જે લોકોની કિસ-
મતમાં દીદારની નેઅમત નથી તેઓ એનો નકાર
કરે છે. પણ આ અકીદા જરૂર રાખવો જોઇએ
કે અલ્લાહ તઆલા શિકલથી તથા દેહથી પાક
છે. તેના દીદારની કેશીયત (તરેહ) અમને જણા-
ઇતી નથી. જેવી રીતે અલ્લાહ તઆલા અમને
જુએ છે અને દિશાના બધામાં નથી તેવીજ
રીતે વગર દિશાએ તે પોતાના દેખાડવા ઉપર પણ
અકિતમાન છે. જો કે આદમીની અકલ આ જ-
આ હેરાન છે પણ તેની કુદરતની આગળ સર્વ
આસાન છે.

૧૭૮૪ મુસલિમમાં અબુ હારેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અપો-
રી વખત જ્યારે વાદળી નહોય ત્યારે તમને સૂચ-
ના જોવામાં બીડ કે હરકત પડે છે? સહાબાએ
કહ્યું નહીં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુનેમની
રાત્રે વાદળી નહોય ત્યારે તમને ચંદ્ર જોવામાં બી-
ડ કે હરકત નડે છે? સહાબાએ કહ્યું નહીં. હ-
જરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જોના
હાથમાં મારો જાન છે જેવી રીતે આ બેમાંના
એક (સૂર્ય કે ચંદ્ર) ના જોવામાં તમને બીડ કે હ-
રકત નડતી નથી તેવી રીતે તમારા પરવરદિમા-
રના જોવામાં બીડ કે હરકત આવશે નહીં. ફરી
તે બંદાની મુલાકાત લેશે (હિસાબ કરવા માટે).
તે કહેશે આ ફલાણા શું મેં તને માનીતો કર્યો
નથી? સરદાર બનાવ્યો નથી? તારું જોડું બના-
વ્યું નથી? તારે માટે ઘોડા તથા ઉંટને તાબે કર્યા
નથી? અને મેં તને છોડ્યો નથી જેથી તું તારી કામનો
સરદાર બન્યો હતો ચોખાઇ લેતો હતો? તો તે
કહેશે હા, ફરી અલ્લાહ કહેશે શું તું પાસતો હ-

તો કે તું મારી મુલાકાત કરનાર છે? તે કહેશે
કે નહીં. અલ્લાહ કહેશે ખતીત જેવી રીતે તું
મને બૂલ્યો હું તને બૂલું છું. ફરી તે બીજાની
મુલાકાત કરશે અને કહેશે આ ફલાણા શું મેં
તને માનીતો કર્યો નથી? સરદાર બનાવ્યો નથી?
તારા વિવાહ કર્યો નથી? તારે માટે ઘોડા ઉંટ
તાબે કર્યા નથી? અને મેં તને છોડ્યો નથી જેથી તું
તારી કામનો સરદાર બન્યો હતો ચોખાઇ લેતો હતો?
તે કહેશે કે હા, આ મારા પરવરદિમાર! અલ્લાહ
કહેશે શું તું માનતો હતો કે તું મારી મુલાકાત
કરનાર છે? તે કહેશે કે નહીં. અલ્લાહ કહેશે કે
જેવી રીતે તું મને બૂલ્યો છે હું તને બૂલું છું.
ફરી તે ત્રીજાની મુલાકાત કરશે ને તેને તેવીજ
રીતે કહેશે. તો તે કહેશે આ મારા પરવરદિમાર
હું તારા પર તારી કિતાબ પર અને તારા રમુઓ
પર હુમાન લાવ્યો. અને મેં નમાઝ પઢી મેં રો-
જ રાખ્યો અને મેં સદકા કર્યો (અથવા ઝકાત
આપી) અને બની શકે તે પ્રમાણે ભલી તારીફ ક-
રશે (પોતાના સારાં કામો કરવાને બયાન કરશે)
અલ્લાહ કહેશે આ જગ્યા થોભ હવે તારું ખરા-
પણું જણાશે. ફરી કહેવાશે હમણા અમારા સા-
ક્ષીને તારી પાસે મોકલીએ છીએ. અને તે પોતા-
ના દિલમાં વિચાર કરશે કે મારા વિરુદ્ધ કોણ
સાક્ષી આપશે. ફરી તેના મોં પર મોહોર થશે.
અને તેની જાગેને કહેવાશે બોલ. તો તેની જાગે
તેનું માંસ તેના હાડકાં તેની કરની વિષે બો-
લશે. અને આ આટલાં માટે કે તેની પોતાની
સાક્ષીથી તેને બોલવાનું રહે નહીં (હજર રહે નહીં.)
અને આ મોનાકેફ છે (એટલે જુદો મુસલમા-
ન છે) અને એના પર ખોદાનો ગળ્પ પડશે.

ફાયદો આ હદીસમાં પ્રથમ અલ્લાહના
દીદારનું વર્ણન કર્યું ફરી બે કોફરેનું જેઓ કિ-
યામતના હિસાબ કિતાબના નકાર કરનાર છે, ફ-
રી મોનાફેનું જે જ્યાનથી ધરલામનો છકાર
કરતો હતો અને દિલમાં સન્દેહ રાખતો હતો.

* ૧૭૮૫ એબુ-રી તથા મુસલિમમાં અબુ
બરજા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે શું તમે કોઈની તમારા કરો છો?
સહાબાએ કહ્યું હા, ફલાણાની ફલાણાની ફલાણા-
ની અને ફલાણાની આર જણાની. ફરી હજરતે

(સલ) ફરમાવ્યું કે શું તમે કોઇ ખીજની હુંદ કરો છો ? સહાબ્યાએ કહ્યું હા, ફલાણુની ફલાણુની ફલાણુની અને ફલાણુની. ફરી હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું શું તમારાથી કોઇ શુભ થયો છે ? સહાબ્યાએ કહ્યું નહીં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું પણ હું જોલેખીબને જોતો નથી તેની હુંદ કરો.

ફાયદો કોઇ લડાઇમાં લડાઈ પછી સહાબ્યા પોતાના સગાંઓ તથા દોસ્તોની લાશો હુંદતા હતા ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી જ્યારે જોલેખીબની લાશ મળી તો હજરતે (સલ) તેમનું માથું જાગ ઉપર રાખી ફરમાવ્યું આ મારો છે અને હું એનો છું.

૧૭૮૬ બાબારીમાં સમ્રાટ ખીન અયુ વઝીર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમને ફતેહ અને રિજક ગરીબોનેજ લીધે મળે છે.

ફાયદો એટલે પોતાની કુવવત તથા તદખીર ઉપર મગફરી કરવી નહીં તમને રોજ તથા પ્રતેહ ગરીબોનીજ બરકતથી મળે છે. તો તેઓની ખિજમત તથા ખાતેરફારને પોતાને માટે ગનીમત સમજો, તેઓને નાચીજ જલ્લીલ નહીં જણો.

* ૧૭૮૭ બાબારી તથા મુસલિમમાં સમ્રાટ ખીન જુન્દલ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તમારામાંથી કોઇએ સ્વપ્ન જોયું છે ? અમે કહ્યું નહીં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું પણ મેં આજ રાત્રે સ્વપ્નામાં બે પુરોષોને જોયા, જેઓ મારી પાસે આવ્યા ફરી મારે હાથ તેઓએ પકડ્યો ને મને જમીને મોકલવામાં લઈ ગયા. તો એક પુરુષને બેઠો જોઈ છું અને એક પુરુષ ઉભો છે તેના હાથમાં લોહાંની આંકડી છે તે બેઠો પુરુષના જડખામાં તે તેને નાખે છે તે એટલાં સૂધી કે ગરદનને છેડે સૂધી પોહોંચવી. ફરી તે એવીજ રીતે ખીજ જડખા સાથે કરે છે (ચીરે છે) અને તે જડખું પાછું જોડાય જાય છે. ફરીથી તે તેવીજ રીતે કર્યા કરે છે જ્યાં સૂધીમાં ખીજ જડખું ચીરી રહે છે એટલાંમાં પેઢેલું જડખું સાજું થાય છે ફરી તે ખીજ વાર એવી રીતે કર્યા કરે છે મેં કહ્યું આ શું છે ? તે બંને પુરોષોએ કહ્યું ચાલ. તો

અમે આદ્યા તે એટલાં સૂધી કે એક ચીત સૂતેલા પુરુષ પાસે આવ્યા, અને એક પુરુષ હાથમાં પથર લઈને તેના માથા પર ઉમેલો છે ને તે પથરથી તેનું માથું લાગે છે. જ્યારે તે પથર મારે છે તો તે પથર ગડબડે છે. ફરી જ્યારે તે તેને લેવા જાય છે, એટલાંમાં જેવું હતું તેવું થાય છે. ફરી તે તેની પાસે આવે છે ને મારે છે. મેં કહ્યું આ શું છે ? તે બંનેએ કહ્યું આગળ ચાલ. ફરી અમે એક તંતુર જેવા સુરાખની પાસે આવ્યા જે ઉપરથી જાગ છે અને નીચેથી ચોકું છે. તેની નીચે અગ્નિ ધળધળતી છે. જ્યારે તે અગ્નિ જ્વેશ પાવે છે તો તે માંહેના લોકો ઉપર આવે છે તે એટલાં સૂધી કે તેઓ નીકળવાને નજદીક થાય છે. અને જ્યારે તે અગ્નિ ઠંડી પડે છે તો તેમાં પાછા જાય છે. તેમાં સ્ત્રી પુરુષો નાગાં છે. મેં કહ્યું આ શું છે ? તે બંનેએ કહ્યું આગળ ચાલ. અમે આદ્યા તે એટલાં સૂધી કે અમે ખૂનતી નહેર ઉપર પોહોંચ્યા, તેમાં એક પુરુષ ઉભેલો છે, અને નહેરને કિનારે એક પુરુષ છે તેની આગળ પથર છે. ફરી નહેરવાળો આગળ આવી નીકળવા ધારે છે તો કિનારા ઉપર ઉભેલો પુરુષ તેના મોંમાં પથર મારે છે, તે જે જગ્યા હતો ત્યાં તેને ફેરવે છે. ફરી જ્યારે તે નીકળવા આવે છે તો એ તેના મોંમાં પથર મારે છે જેથી તે પાછો જ્યાં હતો ત્યાં જાય છે. મેં કહ્યું આ શું છે ? તે બંનેએ કહ્યું આગળ ચાલ. અમે આગળ આદ્યા તે એક હરિયાળા ખાગમાં પોહોંચ્યા જેમાં મોટું ઝાડ છે. અને તેની જડની પાસે એક થુડો તથા ખાળકો છે. અને જેજી છું કે એક પુરુષ તે ઝાડની પાસે છે તેની સામે અગ્નિ છે તેને સળગાવે છે. ફરી તે બંનેએ મને ઝાડ પર ચઢાવ્યો ને એક ઘરમાં મને લઈ ગયા જેથી સુંદર ઘર તથા એક ઘર કદી મેં જોયું નથી. તેમાં વૃષ્ઠ પુરુષો જીવવાનો સ્ત્રીઓ અને ખાળકો છે. ફરી તેઓએ મને ત્યાંથી કાઢો અને મને ઝાડ પર ચઢાવ્યો ને એક એવા ઘરમાં મને લઈ ગયા કે જે ઘણુંજ સુંદર તથા ચઢવું હતું, તેથી સુંદર તથા ચઢવું મેં કદી જોયું નથી. તેમાં મુલ તથા જીવાનો છે. મેં તેઓને કહ્યું તમે મને આખી રાત ફેરવા કર્યો

હવે જે મેં જોયું તેની ખબર કરો. તેઓએ કહ્યું હા, જે પુરુષને તેં જોયો કે તેના જડ્યા ચીરાય છે તે જૂઠા છે, તે જૂઠી વાત લોકોને કહે છે ફરી લોકો તેને નકલ કરે છે જેથી જહાનમાં સધળે ફેલાય છે. એવી રીતે તેની સાથે કિયામત સુધી કર્યો કરશે. અને જે પુરુષને તેં જોયો કે તેનું માથું ફેડાય છે તે પુરુષને ખોદાએ કુરઆન શીખવ્યું, તે કુરઆનથી ગાફેલ રહીને સ્મૃત રહ્યો (એટલે તહજ્જુદમાં કુરઆન પઢ્યું નહીં) અને દિવસના તે પર અમલ કર્યો નહીં. તેની સાથે એવી રીતે કિયામત સુધી કર્યો કરશે. અને જે પુરુષને તેં સુરાખમાં જત્યા હતા તેનો ઝિનાકાર છે. અને જે પુરુષને તેં નેહેરમાં જોયો તે વ્યાજ ખાનાર છે. અને જે બુદાને તેં ઝાડની જડમાં જત્યા તે ઇબરાહીમ (અલે) છે. અને તેની આસપાસ બાળકો છે એ લોકોનાં છોકરાં છે. અને જે પુરુષ અગ્નિ સળગાવે છે તે માલિક જહાનમનો દારોગો છે. અને જે ઘરમાં તું પ્રથમ ગયો તે આમ મુસલમાનોનું ઘર છે. અને આ ઘર તે શહીદોનું ઘર છે. અને હું જીવરઈલ છું અને આ મીકાઈલ છે. તું તારું માથું ઉપાડ. ફરી મેં તારું માથું ઉપાડ્યું તો જોઈું છું કે મારી ઉપર વાદળી જેવું છે. અને બીજી રિવાયતમાં છે કે ઉજળી વાદળી જેવું થર પર થર કંઈ છે. તે બંનેએ કહ્યું આ તારું હામ છે. મેં કહ્યું મને છોડો હું મારા ઘરમાં જાઉં. તે બંનેએ કહ્યું હજી તારી ઉમર બાકી છે તેં તેને પૂરી કરી નથી, જ્યારે તું તેને પૂરી કરશે તો તારા ઠીકાણામાં આવશે.

ફાયદો આ હદીસમાં જુદા, કુરઆનની ગફલત, ઝિના, અને વ્યાજ ખાવાની સગળું બયાન છે. કુરઆન યાદ કરવાનું આ હક્ક છે કે તેને અદબથી તિલાવત કર્યો કરે. વિશેષ કરી રાતના તહજ્જુદમાં અને તેના અહકામ પર અમલ કરે. અને આથી જણાયું કે મુસલમાનોના છોકરાં મરવા પછી હજરત ઇબરાહીમને સપુરદ થાય છે. અને સિંધ થયું કે શહીદોના મરત્યો બીજા મુસલમાનો કરતાં ધણે અફજલ છે.

૧૭૮૮ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું ત-

મારામાંથી કોઈ વ્યાજ રાત્રે યુનાહને નજદીક નહીં થયો છે (અથવા સ્ત્રી મીલાપ નહીં કર્યો છે)? અબુ તલહાએ કહ્યું મેં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તો તું તેણીની કબરમાં ઉતર.” એટલે નબી સાહેબની છોકરીની કબરમાં.

ફાયદો અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે અમો હજરત (સલ) ની બેટીના જનાઝા પર હાજર થયા. અને હજરત (સલ) કબર પર બેઠા હતા. અને આંસુ વહેતાં હતાં ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. આ જે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેણે રાતના હરકત કરી નહોય (એટલે સ્ત્રી મીલાપ કર્યો નહોય) આથી જણાયું કે કબરમાં તે માણસનું ઉતરવું બેહતર છે કે જેણે તે રાત્રે સમ્મોગ કર્યો નહોય.

૧૭૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ બીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તારી પાસે કુરઆનની કંઈ વસ્તુ છે (એટલે તને કુરઆન કંઈ યાદ છે) એક સ્ત્રીએ પોતાના જીવને નખી (સલ) સાહેબ આગળ પેશ કર્યો તે સ્ત્રીથી એક પુરુષ નિકાહ કરવાનો વિચાર કર્યો તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અનો વિસ્તારથી કિસ્સો આવી ગયો છે કે હજરતે (સલ) તે સ્ત્રીને કબૂલ કરી નહીં. ફરી તેણીના નિકાહ બીજા મરદથી કર્યો અને મોહર આ ઠેરવી કે તે મરદ તે સ્ત્રીને કુરઆન શીખવે.

૧૭૯૦ મુસલિમમાં શરીફ બીન સૌવેદ સકફી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તારી પાસે એમૈયા બીન સલતની શેઅર (કવીતા) માંથી કંઈ છે? આ હજરતે શરીફ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાહબીહમાં શરીફ (રદી) થી રિવાયત છે કે હું એક દિવસ હજરત (સલ) ની પાછળ સ્વાર હતો, હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તને એમૈયાની શેઅર આવડે છે? મેં કહ્યું કે હા, આવડે છે. મેં એક શેઅર પઢી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વરી પઢ. મેં બીજી શેઅર પઢી. ફરમાવ્યું કે બીજી પઢ. મેં ત્રીજી પઢી. એવીજ રીતે સૌ શેઅર પઢી. બાણવું જોઈએ કે ફરમાવ્યું

જો તારા હદીસ નાં ૬૦૫ તથા ૬૪૬ જુ. મો.

હજીરમાં એમના એક સાથે હતા. તેની રોઅર-
માં અસાહની હજીર તથા દુન્યાની શુરાહના મજ-
બુન હતાં. મોટા હજીરને (સલ) એને આંખળી. ફરી
ફરમાવ્યું કે તેની જખાન ઈમાન લાવી પશુ દિલ
કાફર રહ્યું. એટલે જખાનથી મજબુન સારાં ની-
કળત્રાં હતાં પણ દિલથી કુફર તથા દુન્યાની મો-
હબ્બત મયાં નહીં. ધણા સાએરોનો એવોજ હાલ
છે. રોઅરોમાં કેટલાંક મજબુન તો ધણાં સારાં અને
ઠીક જખાનથી નીકળે છે પણ દિલ કાળા.

રોઅર.

ગો ક્યાં તેરી દુરે અફશાં હોઈ

હાય પર દિલ કી સિયાહી ન મઘ

૧૭૯૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તેં તે-
ણીને જોઈ છે? કારણ કે અનસારીયોની આંખો-
માં કંઈ વસ્તુ છે. (એટલે એવ છે) " એક
પુરૂષે અનસારી અીથી નિકાહ કર્યો ફરી તે વા-
તની ખખર હજરત (સલ) ને કહી મેને હજરતે
(સલ) આ ફરમાવ્યું. ફરી તે પાંદે કયું મં ને-
ણીને જોઈ છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કેટલી
મોહર પર તેં તેણીથી નિકાહ કર્યો. તેણે કયું
માર ઉકાયા ઉપર. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું આ-
ર ઉકાયા પર! જાણે તમે આ પહાડ પાસેથી
ચાંદી ખોદી લાવો છો. અમારી પામે નથી કે તને
આપીએ પણ હવે તને એક તુકડી (ફાજ) માં મોક-

લીશ તો ત્યાંથી તને મળશે. ફરી હજરતે બની અ-
બસા તરફ એક તુકડી મોકલી જેમાં તે પુરૂષને પ-
ણ મોકલ્યો.

ફરમાવ્યું કે જે આરતથી
નિકાહનો ઇરાદો કરે તેને જોઈ લ્યે કે જેથી એક-
માં અફસોસ કરવો પડે નહીં. અને તલાકનો વ-
ખત આવે નહીં. અને એજ માટે તુકડાની (એવ)
ખયાન કરવી પણ ફરસ્ત છે. અને જણાયું કે
માણસ પોતાની શક્તિથી વધુ મોહર ખાંધે નહીં.
એજ માટે હજરતે (સલ) તેને ઠપકો આપ્યો. ફરી
મેહરખાનીની રાહે તેના નિભાવ પણ કહી આપ્યો.

૧૭૯૨ જોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ ખીન આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હ-
જરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તમારા પરવરદિગા-
રે જે તમને વાપદો કર્યો તે તમને ખરી રીતે મ-
ળ્યો? ફરી ફરમાવ્યું જે હું કહું છું તેને એઓ
હમણા સાંભળે છે " જ્યારે કલીએ બદર નામના
ફૂવા ઉપર હજરત (સલ) ઉભા રહ્યા ત્યારે આ
ફરમાવ્યું.

ફાયદો જોએ બદરમાં ઇસ્લામની ફતેહ
થઈ તો સિન્તેર કાફિર પકડાયા. અને સિન્તેર
મરાયા. હજરતે (સલ) તેઓની લાશો ફૂવામાં ફેં-
કાવી. ફરી આ હદીસ ફરમાવી.*

* આ હદીસનું વધુ ખયાન હદીસ નાં ૧૦૧૭
માં તથા તેની નોટમાં આવી ગયું છે. શા. મો.

❀ ફસલ ૫ મી ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે અમર છે.

૧૭૯૩ જોખારીમાં અયુ સઈદ (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે
ઈકતેદા કરો અને પાછળવાળા તમારી ઇકતેદા કરે.

ફાયદો કેટલાક સહાબા સફ્રની પાછળ
ઉભેલા હતા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું આગળ
વધો. ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે પ્રથમ
સફ્રના લોક નમાઝમાં મારી તાબેદારી કરે અને
ખીજ સફ્રવાળા પેઢેલાંની ઇકતેદા કરે. એવીજ

રીતે આખર સૂધી. હજરત (સલ) ની આદત હ-
તી કે હુશયાર તથા ઘના સહાબાને પ્રથમ સફ્રમાં
ઉભા કરતા હતા, કે હજરત (સલ) ની નમાઝનો
તરીકો શીખે તથા ખીજઓને શીખવે.

૧૭૯૪ જોખારી તથા મુસલિમમાં અલી
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તમે આડુ (પેચ, જોખ) ના બગીચામાં જા-
ઓ ત્યાં એક ઉંઠ સ્વાર અી છે તેની સાથે એક

પત્ર છે તે તેનાથી લ્યાઓ. ” આ હજરતે (સલ) અલી, ઝોબેર, તથા મિકદાદને ફરમાવ્યું હતું. અને ખીજી રિવાયતમાં છે “ તમો જાઓ ન્યારે તમો આપુના બગીચામાં પોહોંચો. ” આ હજરતે અલી, અબુ મરસદ મનવી, તથા ઝોબેરને ફરમાવ્યું.

ફાથહે આ સ્ત્રી જસસીનો પત્ર મદીનાથી મકા લઈ જતી હતી. હજરત (સલ) ને વહીથી જણાયું માટે સહાબાને મોકલી પત્ર છીણવાવ્યો. બાકી કિસ્સો વિસ્તારથી આવી ગયો છે. ૧૭૯૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો મારી પાસે કાગળ લાવો હું તમારે માટે એક લખાણ લખી આપું જેથી તે પછી તમો કદી ગુમરાહ થશો નહીં. ” આ હજરતે પોતાની ખીમારીમાં ફરમાવ્યું.

ફાથહે બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે ગુરવારને દિવસે હજરત (સલ) ને માંદગી વધી ગઈ અને દર-દ વધું વધ્યું, તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લાઓ હું તમને લખાણ લખી આપું કે તે પછી તમો કદી મતફેર તથા પરેશાન થશો નહીં. સહાબાએ પોત પોતામાં કાગળ લાવવા ન લાવવામાં વાત ચીત કરી. ફરી સહાબાએ કહ્યું હજરત (સલ) નો શો હાલ છે? મન્દવાડને લીધે અજાન બેઅખત્યાર થઈ છે? એ હજરતથી તપાસ કરો. ફરી હજરત (સલ) થી એ વાત તપાસ કરવા લાગ્યા. તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું હવે મને નો છેડો, જે તમો પૂછો છો તેથી જેમાં હું હમણા લાગેલો છું તે બેહતર છે. અને હજરતે તેઓને ત્રણ ચીજની વસીયત કરી. એક આ કે મુશરફાને અરબના બેટથી કાઢશો. બીજી આ કે એલચીયોથી બલાઈ કરશો જેવી રીતે હું કરતો હતો. ત્રીજી કહે છે કે ત્રીજી વાત મને યાદ નથી. કેટલાક એલમા કહે છે કે ત્રીજી વાત આ હતી કે આસામાનું લશ્કર તૈયાર કરી શામ (સીરયા) માં મોકલો. અને બોખારીમાં ખીજી રિવાયત અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી આવી રીતે છે “ ન્યારે હજરતે કાગળ માંડ્યું તો કેટલાક સહાબાએ કહ્યું હજરત (સલ) ઉપર માંદગીની સખતાઈ

જે વાંચી હદીસ નાં ૪૫૮ ગુ. મો.

છે અને તમારી પાસે કુરઆન છે અમને ખોદાની કિતાબ બસ કરે છે. એટલે લખાણની બધી જરૂરત નથી. અને કેટલાકે કહ્યું કાગળ લાઓ. શીઆ આ જગ્યા ઓમર ફારૂક પર તાનો કરે છે કે હજરત (સલ) ને એવણે કાગળ લખવા આપ્યો નહીં. ના ફરમાની કરી. અને કહ્યું કે અમને કુરઆન બસ કરે છે. એનો ઉત્તર આ છે કે તમારી સમજની ખામી છે. ઓમર ફારૂક પર તાનો કરવાની કંઈ જગ્યા નથી. કારણ કે તે બેજા હજરતની કોઠડીમાં ઘણા સહાબા હાજર હતા. અલી મુરતબ પણ તેમાં ભેગા હતા. અને હજરતે જેટલા હાજર હતા તે સઘળાથી કાગળ માંગ્યો હતો. જે ઓમર (રદી) કાગળ નહીં લાવ્યા તો અલી (રદી) નો હાથ કોણે પકડ્યો હતો? હજરત (સલ) ને ત્યાં કુરઆન સિવાય કોઈ ચીજ લખવાની દસ્તુર નહોતી, અને કુરઆન સઘણુ પૂરું થયું હતું માટે સહાબા વિચારમાં પડ્યા. અને ગુફતગો પછી હજરત (સલ) ને પૂછ્યું હતું, પણ હજરતે (સલ) બતાવ્યું નહીં જેથી સાફ જણાયું કે કોઈ બાબત વાજેબ હતી નહીં. જે વાજેબ કે જરૂરી હોત તો હજરત ચુપકા રહેતે નહીં. કારણ કે ખોદાનો હુકમ હજરત (સલ) પર પુગાવવો ફરજ હતો. એમ છતાં એ વાતચીત પછી હજરત (સલ) પાંચ નુદિવસ જીવ્યા. જે લખું અગત્યું હતે તો તેને ખીજી વાર જરૂર લખાવતે. એટલુંજ નહીં પણ સાફ જણાય છે કે જે ત્રણ ચીજને હજરતે વસીયત કરી તેનેજ લખાવતે. અને આ જ ઓમર ફારૂક (રદી) ફરમાવ્યું કે અમને કુરઆન બસ કરે છે તેની આ મતલબ નથી કે કુરઆન સિવાય હજરત (સલ) ની હદીસની પણ હાજત નથી, પણ તેની આ મતલબ છે કે કુરઆનમાં છેવટમાં અલ યૌમ અકમલતો લકુમ ની આયત હતી. અર્થ—આજ તમારા દીનને પૂરું કરી ચુક્યો. એટલે હવે દીનનો કોઈ તાઝો હુકમ રહ્યો નથી. કુરઆન તથા હદીસમાં દીનની તફરીલ થઈ ચુકી છે. માટે ઓમર ફારૂકે (રદી) ખીમારીની સખતીની હાલતમાં હજરત (સલ) ને લખાવવાની તકલીફ આપવી મોનાસેબ જાણી નહીં. એને ના ફરમાન કહેતા નથી પણ એનો ઠીક માહબબત તથા એ

રખાલી છે. કારણ કે દસ્તૂર છે કે માંદગીમાં પોતાના બુજરોગો તથા અગ્રીએને મેહનતથી બચાવે છે. દાખલા તરીકે જે ખીમારીની હાલતમાં શીક્ષક પોતાના ચેલાને પાઠ આપવા માટે બુલાવે તો શાગીરદ તેની તકલીફના ખિયાલથી સખક લેવા નકાર કરે છે. આ નાપ્રદમાની નથી પણ તદન મોહબ્બત છે અને દિલ સોઝી છે.

રીઅર.

અશમ બદ અન્દેશ કે બર કન્દહ બાશ
ઐબ નોમાયદ હોનરશ દર નગર
૧૭૯૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા
(રદી) થી રિવાયત છે કે એક પુરૂષે હજરત પાસે આવવાનો હુકમ માંગ્યો તેના વિષે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને આવવાનો હુકમ આપો. ખચીત તે પોતાની કામનો ભુટો છોડે છે (એટલે પોતાની કામનો ખુરો આદમી છે) અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું “ખુરો પુરૂષટોલાનો છે.” અને ખીજી રિવાયતમાં છે “કામનો ખુરો ભાખ છે અને કામનો ખુરો દીકરો છે.

ફાયદો હજરત આગેશા (રદી) થી પરી રિવાયત આવી રીતે છે કે એક શખ્સ હજરત (સલ) ની ખીજમતમાં હાજર થવાનો હુકમ માંગ્યો. હજરતે તેને હુકમ આપ્યો અને ફરમાવ્યું આ ખુરો માણસ છે. જ્યારે તે હજરતની પાસે આવ્યો તો હજરતે તેની સાથે સારા સ્વભાવથી તથા હસમુખા થઈને વાત કરી. મેં કહ્યું આ હજરત આપે તો તેને ખુરો કહ્યો હતો ફરી જ્યારે તે આવ્યો તો આપ તેની સાથે સારા સ્વભાવથી મળ્યા. તો હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ઓ આગેશા! તે મને ખુરો સ્વભાવનો તથા નફરદ બોલનાર ક્યારે નેયો હતો? ખોદાની નજદીક કેયામતને દિવસે મખલૂકમાં ખુરો શખ્સ તે છે કે જેની બદી તથા ભૂંડા બોલવાને ડર લોક તેની તાજમ કર (ગાન આપે). આ હદીસથી જણાયું કે બદ જાન આદમીની ઈઝ્ઝત કરવી માન આપવું પોતાની આખર બચાવના દુરસ્ત છે. અને જે ફાસિક વગર પરદે [નહર રીતે] ખુરો કામ કરતો હોય તેની ગીબત કરવી દુરસ્ત છે

† અર્થ—ખુરો ધારનારની આંખ ફુટેલી થાઓ કારણ કે તેની નગરમાં હોનર ઐબ દેખાય છે. ગુ. મો.

કે જોથી લોક તેનો હાલ સાંભળી ધડો લ્યે.

૧૭૯૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મને ફરમાવ્યું કે તેને ધરમાં આવવાનો હુકમ આપ. ખચીત તે તારો કાકો થાય છે. તારા હાથ માટીમાં રેલાય.” એટલે અફલહ, અમુલ કાઐસ નો ભાઇ.

ફાયદો હજરત આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં અમુલ કાઐસની બાયડીનું દુધ પીધું હતું. જ્યારે સ્ત્રીઓને પરદાનો હુકમ થયો તો અમુલ કાઐસનો ભાઇ અફલહ મારે દરવાજે આવ્યો, ને મારા ધરમાં આવવાનો હુકમ માંગ્યો. મેં કહ્યું ખોદાની કસમ જ્યાં સુધી હજરત [સલ] તેને હુકમ નહીં આપે હું તેને ધરમાં આવવાનો હુકમ આપીશ નહીં. કારણ કે મને અમુલ કાઐસે દુધ પાવું નથી તેની સ્ત્રીએ દુધ પાવું છે. જ્યારે હજરત (સલ) ધરમાં પધાર્યા ત્યારે મેં આ હાલ હજરત [સલ] ની આગળ કહ્યો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એજ માટે હજરત આગેશા [રદી] કહેતાં હતાં કે જે નસબ [સગાઇ] ને લીધે હરામ છે તે દુધ પીવાને લીધે પણ હરામ છે. આથી જણાયું કે દાઇના પતીથી તેના ભાઇથી અને દાઇની ઓલાદથી સ્ત્રીને પરદો કરવાની કંઈ જરૂર નથી. કારણ કે તે મહરમ થયા છે.

૧૭૯૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુલ હારેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે પોતાની બાયડી બચ્ચાંઓથી આપવું શરૂ કર.

ફાયદો એટલે બાયડી બચ્ચાંઓને આપવું ફરજ છે અને ખીજઓને આપવું નફલ છે. અને ફરજ નફલથી આગળ છે. જેમકે આગળી હદીસમાં એનો ખોલાસો છે.

૧૭૯૯ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું પોતાથી શરૂ કર, તારી જાત ઉપર સદકો કર [ખરચ કર] ફરી જે કંઈ બચે તો તારા બાયડી બચ્ચાં માટે છે. ફરી જે તારા બાયડી બચ્ચાં કંઈ બચે તો તારા સગાંઓ માટે છે. ફરી જે તારા સગાંઓથી બચે તો આવી રીતે અને

આવી રીતે [ઐટલે જમણે ડાબે દરેક મોહતાજને આ-
પ]” અથુ મજુર અનસારીએ પોતાના ગુલામને
કે જેવું નામ યાજુય હતું જ્યારે મોદબ્બર બના
વ્યો ત્યારે તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો ગસાળીહમાં જામર [રદી] થી રિ-
વાયત છે કે એક અનસારીએ પોતાના ગુલામને
મોદબ્બર બનાવ્યો* અને તેની પાસે તે ગુલામ સિ-
વાય કંઈ માલ નહોતો. જ્યારે હજરત (સલ)
ને આ વાતની ખબર પડી તો હજરતે તેવું આ-
જાદ કરવું દુસ્ત રાખ્યું નહીં. અને ફરમાવ્યું
કે આને કોણ ખરીદે છે? એક શખ્સે તેને આ-
દ સો દિરહે ખરીદ્યો. ફરી તે દિરમે તે અન-
સારીને આપ્યા. અને આ હદીસ ફરમાવી. આ-
થી જણાયું કે મોહતાજને ખૈરાત આપવા કરતાં
પોતાના બાઇડી બચ્ચાંને આપવું પ્રથમ છે “અ
વલ ખૈશ બાદ હુ દરવેશ”

૧૮૦૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે
અતીયા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સ-
લ) ફરમાવ્યું કે તમે તેણીના જમણા તરફથી
વોળુ કરવાની જગ્યાથી શરૂ કરો” હજરત (સલ)
ની છોકરી ઝૈનબ જે અથુલ આસ બીન રબાઅ-
ની બીબી હતાં અને તેમની છોકરીઓમાં સર્વ
થી મોટાં હતાં તેણીને ગોસલ આપનારી સ્ત્રીઓ
માટે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાયું કે મૈયતની જમ-
ણી તરફથી ગોસલ શરૂ કરવું સુનત છે. અને
જમણી તરફથી વોળુની જગ્યાને (ઐટલે માં
તથા હાથને પ્રથમ ધાવ્યો.)

૧૮૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ
અર્ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફર-
માવ્યું કે હંડો થવા દે હંડો થવા દે. અથવા આવી રીતે
ફરમાવ્યું ધનતેગરી કર ધનતેગરી કર” આ હજર-
તે જોહરની અબ્બા દેનારને ફરમાવ્યું.

ફાયદો ઐટલે ગરમીની મોસમમાં હંડો

* જે ગુલામને મરવા પછી અજાદ કરવું દેરવ્યું
હોય તેને મોદબ્બર કહે છે. મોદબ્બર કરેલા ગુલામ-
ને વેચવાની બીજી હદીસમાં મનાઈ છે. અને તે હ-
દીસને આધારે હનફી મજહબમાં પણ હરામ છે. પણ
મોદબ્બર મોકબ્બદને અજાદ કરવું દુસ્ત છે અને આ
મોદબ્બર પણ મોકબ્બદ હતો. શા. મો.

વખતે અબ્બા દેવી તથા નમાઝ મદવી મુસ્તહબ છે.

૧૮૦૨ બોખારીમાં અથુ હોરેરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
હંડા વખતમાં નમાઝ પઢા કરો. કારણ કે ગર-
મીની સખતી તે જહનમના જોશથી છે.

ફાયદો ઐટલે ગરમીની મોસમમાં જોહરની
નમાઝમાં વાર લગાડવી (ઢીલ કરવી) મુસ્તહબ છે
કે જમાઅત વધે. અને આ બંને હદીસો ઇમામ આ-
જમ (રહ) ના મજહબની સમ્પૂર્ણ દલીલ છે.

૧૮૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં કઅબ
બીન માલિક (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું કે તારી મા તને જણી લ્યારથી
જે દિવસ તારા ગુજર્યા તે સર્વથી બેહતર દિવસ-
ની તું બશારત લે. (ખુશ થા)” આ હજરતે (સલ)
કઅબ બીન માલિકને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જંગે તબુકમાં કઅબ (રદી) હજ-
રત (સલ) ની સાથે ગયા નહોતા. અલ્લાહનો તથા
રસૂલનો તેમના પર પચાસ દિવસ ગુસ્સો રહ્યો.
જ્યારે તેમની તોખા કબૂલ થઈ ત્યારે આ હદીસ
ફરમાવી. આથી જણાયું કે મુસલમાન માટે તેજ
દિવસ બેહતર છે જે દિવસે દોખા તેનાથી રાજ થાય.

૧૮૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમર
બીન ઝોફ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તમે ખુશી થાઓ તથા જે બીજ ત-
મને ખુશ કરે તેની આશા કરો (ઐટલે ફતેહ ઇ-
સ્લામની) ખોદાની કસમ દરિદ્ર (ગરીબાઈ) નો ડર
તમારે માટે હું રાખતો નથી પણ હું આનો ડર રા-
ખું છું કે જેવી રીતે તમારાથી આગળાઓ પર દુ-
ન્યા બોહલી થઈ તેમ તમારા પર બોહલી થાય. ફ-
રી જેવી રીતે તેઓએ લોભ તથા અદેખાઈ ફરી તે-
મ તમે લોભ તથા અદેખાઈ કરો. અને જેવી
રીતે તેઓને દુન્યાએ હલાક કર્યા તેમ તમે હલા-
ક થાઓ.” અને એક રિવાયતમાં છે “અને જે-
વી રીતે દુન્યાએ તેઓને ગફલતમાં નાખ્યા તેમ
તમને ગફલતમાં નાંખે.

ફાયદો જહરેનના મુલકથી હજરત [સલ]
પાસે માલ આવ્યો તે સાંભળી અનસાર મોક સ-
બહની નમાઝ પઢી હજરત (સલ) ની આગળ
આવ્યા. હજરત (સલ) હસ્યા ને ફરમાવ્યું કે
તમે માલની ખબર સાંભળીને આવ્યા છો? અ-

નક્કારોએ કહ્યું હા, ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને ફતેહ ઇસ્લામ તથા માલ વધવાની ખશાસ્ત આપી. ફરી માલ વધવાની ખુરાઇ બંધાવી.

૧૮૦૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગ્રેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું ખુશ થા એ આગ્રેશા ! તું બાણ છે અલ્લાહે તારી સફાઈ બહેર કરી છે.

ફાયદો બ્યારે હજરત આગ્રેશા પર તોહમત મુકાયું,* અને તેમની સફાઈમાં કુરઆન ઉતર્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૦૬ બોખારીમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું મારે માટે પત્થર હુંડ કે તેનાથી હું ઇસ્તિન્ને કરું અને મારી પાસે હાડકી કે ગોખર નહીં લાવ.

ફાયદો આથી જાણાયું કે આડે ફરવા પછી ટેલાંથી પાક કરવું સુનત છે અને હાડકી તથા ગોખરથી ઇસ્તિન્ને કરવો હુસ્ત નથી એવી જ રીતે કોઇલાથી પણ.

૧૮૦૭ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેણીને જોતા રહો. ગોરા સીધા વાળવાલા એબદાર આંખવાલા બાળકને જણે તો તે હિલાલ બીન એમૈયાનું છે. અને જો તે કાળી આંખવાળા વાંકા વાળવાલા પાતળા પિન્ડલીવાલા બાળકને જણે તો તે શરીફ બીન સહમાનું છે.

ફાયદો હિલાલ બીન એમૈયાએ પોતાની આયડીને શરીફ બીન સહમા સાથે એબ લગાડી. ફરી હજરતે (સલ) તે બંનેમાં લિઆનના કાયદા પ્રમાણે જુદાઈ કરાવી. તેની સ્ત્રી ગર્ભવતી હતી. માટે હજરતે (સલ) સહાબાથી આ હદીસ ફરમાવી. બ્યારે તેણીને છોકરા થયો તો હજરતને ખબર થઇ કે શરીફ બીન સહમાથી મળતો છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો કુરઆનનો હુકમ

* તોહમત વિષેનું પ્રશ્ન બંધાવ હદીસ નાં ૧૦૨૭ માં છે. જુ. મો.

† એવી જ રીતે પાકેલી ઇંટથી હુસ્ત નથી સખત મકરૂહ છે. અફસોસ કે રાંદેર તથા સૂરતની ફરેક મસજિદમાં પાકી ઇંટો કે ઠીકરાં વપરાય છે કોઇ એની પરવા કરતું નથી. જુ. મો.

(લિઆન) તે પર જમી ક્યોં નહોત તો હું તે સ્ત્રી પર કંઈ હુકમ લખાડત. (એટલે સખ કરત) આ હદીસથી જાણાયું કે બાળકનું મલતા પણ થવું પણ એક દલીલ છે. અને ઇમામ શાફેઝ (રહ) નો આજ મત છે. પણ ઇમામ આજમ (રહ) ની નજદીક કિયાદા કે મળતા પણ દલીલ નથી કદાપી હજરત (સલ) ને એ હાલ વહીથી જાણ્યો હશે.

૧૮૦૮ બોખારીમાં ઉમ્મે ખાલિદ બીનતે સઈદ બીન આસ અથવા બીનતે ખાલિદ બીન સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોદા કરે તું ઘસી ફાડી નાખે. ફરી તું ઘસી ફાડી નાખે. ફરી તું ઘસી ફાડી નાખે.

ફાયદો ઉમ્મે ખાલિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ની પાસે ઘણાં કપડાં આવ્યાં તેમાં એક કાળો નાનો કુડતો હતો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તમે જાણો છો આ હું કોને પેહેરાવીશ ? સહાબા ચુપકા રહ્યા ફરી હજરતે (સલ) મને બોલાવી પોતાને લાથે મને પેહેરાવ્યો. ફરી આ દોઆ કરી.

૧૮૦૯ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે બખીલાઈ (કંજુસાઈ) થી બચો. કારણ કે તમારાથી આગળવાલાઓને બખીલાઈએ હલાક કર્યા છે.

ફાયદો બ્યારે માણસ પર કંજુસાઈ વધી જાય છે તો તે ઝકાત આપી શકતો નથી તો ફરજને છોડવું. માટે જોદાના અજબને લાએક થયો.

૧૮૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગ્રેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે અગ્નિથી બચતા રહો અગર જો બજૂરની એક ચીરી આપીને.

ફાયદો એટલે થોડી ખેરાત પણ દોઝખથી બચાવે છે.

૧૮૧૧ મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો લાનત કરનાર કોમોથી બચો. સહાબાએ કહ્યું ક્યાં લાનત કરનાર કોમો છે ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો શખ્સ લોકોના માર્ગમાં આડે ફરે અથવા તેઓના હાથમાં.

ફાયદો માર્ગમાં તથા હાથાદાર આડની

નીચે ઝાડે ફરવું દુઃખ આપવાનું કારણ છે. ઘાટે લોક તેના પર લાનત કરે છે તથા ખુરું કહે છે.

૧૮૧૨ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે રોકુઅ
તથા સિજદાને પૂરા કરો. તેની કસમ કે જેના
કબ્રમાં મારો જન છે બ્યારે તમે રોકુઅ તથા
સિજદા કરો છો તે અમીત હું પીઠ પાછળથી
જોઈ છું.*

ફાયદો કેટલાક મામડાના નવા મુસલમાન
લોક રોકુઅ તથા સિજદામાં જલદી કરતા હતા.
ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૧૩ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે રિથર રહે એ
ઓહોદ ! તારા પર તો એક નબી એક સિદ્દિક તથા
એ શહીદો છે. અને બીજી રિવાયતમાં છે “ તારા
પર નબી અથવા સિદ્દિક અથવા શહીદ વગર કોઈ
બીજું નથી.” અને તે પર નબી (સલ) અયુ બકર,
ઓમર, અને ઉસમાન (રદી) હતા.

ફાયદો હજરત [સલ] આ સહાબાની સાથે
ઓહોદ પર્વત ઉપર હતા. ફરી તે હાજ્યા ત્યાર
હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી તો પહાડ થગી
ગયો. આ હજરતનો મોજો છે કે જેવી રીતે હજ-
રતે [સલ] ફરમાવ્યું તેવું થયું. કેમકે હજરત
ઓમર તથા હજરત ઉસમાન [રદી] શહીદ થયા
જે પ્રખ્યાત છે. પહાડનું હાલવું ફખરને લીધે
હતું કે આવા બુજરગોએ તેને માન આપ્યું.

૧૮૧૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-
માવ્યું કે તું મારા તરફથી ઉત્તર આપ. એ
અલ્લાહ તું એને પવિત્રાત્મા [રહુલ કિદોસ] થી
મદદ કર ” આ હજરતે [સલ] હરસાન બીન
સાબિતને ફરમાવ્યું.

ફાયદો કોરેશના કોરેશોએ હજરત (સલ)
ની હજો (નિન્દા) કરી હતી ત્યારે હજરતે તેનો ઉત્તર

* હમઅત શરહ મિશકાત જ. ૧ પ. ૩૬૨
માં છે કે “હજરત (સલ) તું આ જોવું મોઅજ્જની
રૂએ હતું અને હમેશ નહીં પણ કદી કદી થતું હતું.
હજરત (સલ) ફરમાવે છે હું બશાર છું આ હીવાર-
ની પીછલ હું છે તે હું બહુતો નથી.” મીરકાત જ. ૧
પ. ૫૦૬ માં પણ એને મળતું છે. ગુ. મો.

હરસાન (રદી) થી અપાવ્યો†

૧૮૧૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હો-
રેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફર-
માવ્યું કે હલાક કરનારી સાત વસ્તુઓથી બ-
ચતા રહો. સહાબાએ કહ્યું તે કયા વસ્તુઓ છે
ઓ રસુલુલ્લાહ ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અ-
લ્લાહની સાથે શર્ક કરવો. બદુ, જે જીવને બો-
દાએ હરામ કર્યો છે તેને વગર હકે કતલ કરવો,
બ્યાજ ખાવું, યતીમનો માલ ખાવો,† લડાને દિ-
વસે પીઠ ફેરવવી, અને બોલી ઈમાનવાળી પા-
કદામન સ્ત્રીઓને તોહમત આપવું.

ફાયદો જે કે આ હદીસમાં ગુનાહ કબીરા
સાત ફરમાવ્યા છે પણ બીજી હદીસમાં વધારે
પણ સિધ્ધ થયા છે. કદાપી તે વેળા એટલાજ
ગુનાહોનું વર્ણન કરવું યોગ્ય હશે.

૧૮૧૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજ-
રતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારી રાતની નમાઝોમાં
વિત્રને પાછળી નમાઝ કરો.

ફાયદો એટલે તહજજેદ પછી વિત્રની
નમાઝ જોઈએ. અને જે શખ્સ કદી રાતના ઉ-
ત્તર હોય અને કદી સૂઈ જતો હોય તેને લાજેમ
છે કે એશાને વખતે વિત્ર પઢી લ્યા કરે. પણ
હજરત [સલ] ના ફેઅલ (કરની)થી સિધ્ધ થાય છે
કે વિત્ર પછી જે રકઅત બેસીને પઢતા હતા.

૧૮૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ બીન ઓમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હ-
જરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે આ નોતરાને બ્યારે ત-
મે નોતરાઓ તો કબૂલ કરો.

ફાયદો એટલે વલીમાના [શાદીના] ખાણુને
કબૂલ કરવું અગત્યનું છે.

† વાંચો હદીસ નાં ૩૪૩ ગુ. મો.

‡ યતીમનો માલ નાહક ખાવો હરામ છે.
યતીમના આપની કે માની જવાબદારીમાં તથા યતીમના
બીજા કોઈ કારમાં યતીમનો પૈસો ખર્ચાઈ તે ખાણું
હરામ છે. લોકો ચોરીના માલને હરામ જાણે છે પણ
આ ચોરી કરતાં ખુર હોવા છતાં ખાનારાઓ જરાએ
ખ્યાલ કરતા નથી. સરકારને પણ જોઈએ કે ખાજ-
કોનો માલ નાશ કરવાનો બદોબસ્ત રાખે. અને જ્યાં
એવું બને ત્યાં થોડો ફરયાદ થાય. ગુ. મો.

૧૮૧૮ યોખારીમાં ઉરવા ખીન જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અ-
બુ સુફ્યાનને પહાડના નાકા પાસે રોક કે તે મુ-
સલમાનોને જુએ” ફતેહ મકાને દિવસે હજરતે
[સલ] અખ્યાસ ખીન અબ્દુલ મુતસેબ [રદી] ને
ફરમાવ્યું. ધરસહ રિવાયત આવીજ રીતે છે [અ-
ટલે ઉરવા તાગ્રિબને સહાબીતું નામ છેડીને રિવા-
યત કરી છે] અને એ હદીસ હજરત આએશા
(રદી) થી રિવાયત થઈ છે અને તેણીએ હજરત (સલ)
થી રિવાયત કરી છે.

ફાયદો આ હદીસનો બાકી કિસ્સો આ-
બુ અધ્યાયમાં આવી ગયો છે. (ના. ૧૭૧૬)

૧૮૧૯ મુસલિમમાં મિકદાદ (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારીફ કર-
નારાઓનાં મોંમાં માટી ભરો. (એટલે કંઈ આ-
પો નહીં.)

ફાયદો મહદ તથા તારીફ ધણું કરી જૂઠું
તથા વધારાથી કોરી હોતી નથી માટે તેને કંઈ
આપો નહીં.* અને તમો પોતાની તારીફ સાંભળી
મગર થાઓ નહીં. જો કોઈ કહે કે હજરતે (સલ)
પોતાની તારીફ કરનારાઓને ધનામ આપ્યું છે
તો તેનો જવાબ આ છે કે હજરત (સલ) ની જે
તારીફ હતી તે સર્વ સાચી હતી અને તેમાં સવાબ
હતો એથી વિરૂધ્ધ ખીજઓની તારીફ છે કે જે
વધારાથી કોરી નથી. આ હદીસમાં તે તારીફની નિ-
ન્દા છે કે જેણે તારીફ કરવાનો પોતાનો ધંધો ટૂંક-
વ્યો હોય. પણ જો કોઈ શખ્સ કોઈ દીનદાર શ-
ખ્સની વગર લાલચે સાચી તારીફ કરે તો દુર-
સ્ત છે, કે જેથી ગુણવંત [મમદુહ] ના નેક અ-
બલમાં લોક પેરવી કરે. સારાંશ આ છે કે જે તા-
રીફમાં લાલચ કે જૂઠું હોય તે દુરસ્ત નથી.

૧૮૨૦ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો
બેગા થાઓ ખચીત હું તમારી આગળ કુરઆ-
નનો ત્રીજો ભાગ પઢીશ. ફરી બેગા
થનાર બેગા થયા. ફરી હજરતે (સલ) નીકળીને
કુલ હોવ-હોહો અહુદ પડી.

* એક અર્થ આ છે કે તેના મોંમાં ધુળ ના-
ખ એટલે કંઈ આપ કે જેથી તેની પ્રજ્ઞાન ખંધ થાય
અને તારી નિન્દા કરે નહીં. ઝા. મો.

૧૮૨૧ મુસલિમમાં અબુ કતાદા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તારા
વાળુના વાસણને સંભાળી રાખ એનો કંઈ હાથ
જાહેર થનાર છે [અથવા એનો મોજેમો થશે]”
લેલતુત તારીસ [પાછલી રાતે મોકામ કરેલી રાત]
ની સવારે હજરતે [સલ] અબુ કતાદા [રદી]
ને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો સવારે હજરતે [સલ] આ ફરમા-
વ્યું અને દિવસના તરસ વધી અને પાણી ન-
હોતું તેજ વાસણથી પાણી ઉભરાવા લાગ્યું અને
અબુ કતાદા પાવા લાગ્યા. તે એટલાં સૂધી કે
સઘળું લશકર ધરાયું. આ હદીસથી જે મોઝજેઝા
સિધ્ધ થયા. એક પાણીનું જોશ ખાવું ખીજો ભ-
વિખ્યની ખબર આપવી.

૧૮૨૨ યોખારીમાં જામેર (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇબ્નુલ
ખત્તાબને આની ખબર કર” જામેરે જ્યારે પો-
તાના દેણ અદા કરવાની ખબર કરી ત્યારે હજ-
રતે જામેર [રદી] ને આ કહ્યું.

ફાયદો જામેર [રદી] ના બાપ જંગે ઝો-
હોદમાં શહીદ થયા તેમના પર ધણું કરજ હતું.
તેમના બાગમાં જેટલું ખજૂર થયું હતું તેડલું
માંગનારાઓને આપવા ચાહ્યું. પણ કરજ ધણું
હતું અને ખજૂર થોડું માટે તેઓએ કબૂલ કયું
નહીં. જામેરે (રદી) હજરત (સલ) થી સિફારશ
કરાવી, પણ સાહુકાર યહુદી હતા તેઓએ કબૂલ
કરી નહીં. હજરતે (સલ) જામેરને ફરમાવ્યું તું
દરેક જાતનું ખજૂર જૂડું જૂડું ઢગલા કર. જ્યા-
રે જામેરે (રદી) ઢગલા કર્યા તો હજરત (સલ) એક
મોટા ઢગલાની આસ પાસ ફર્યા અને તેના પર જઈ
બેઠા. ફરી જામેરને કહ્યું માંગનારાઓને તોલી તો-
લીને આપવા શરૂ કર. જામેરે આપવા શરૂ કયું તે
એટલાં સૂધી કે સઘળું કરજ અદા થયું. જામેર
(રદી) થી રિવાયત છે કે સઘળું કરજ અદા થવા
છતાં સર્વ ઢગલા જેવાને તેવા હતા. તેમાં કશી કમી
થઈ નહોતી. જામેરે કહ્યું ઝો હજરત (સલ) તમામ
દેણ અદા થયું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ
ફરમાવી. એટલે જામેર ફરફ (રદી) ને આ હાલ-
ની ખબર કર કારણ કે જામેર ફરફ (રદી) ને
જામેરના કરજ અદા થવાની ખબર ફરફ હતી. જામેર

૨ જામરે (રદી) આમર ફાફ (રદી) ને ખ-
ખર કરી તો તેવણે કહ્યું, જ્યારે હજરત
(સલ) પધામાં ત્યારથીજ હું જાણી ગયો
હતો કે હવે જરૂર બરકત થશે.

૧૮૨૩ જોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તારા બાપ અયુ બકરને તથા તારા બાઇને બોલાવ
કે હું એક લેખ લખી આપું (ખિલાફતનામું) કેમકે
ખતીત હું હું કોઈ ઉમેદવારી કરનાર ઉમેદવારી
કરે, અને કોઈ કહેનાર કહે કે હું (ખિલાફતનો)
હકદાર છું. પણ અલ્લાહ તથા મુસલમાનો તો
અયુ બકર સિવાય કોઈને માનશે નહીં.

ફાયદો પ્રથમ હજરતે (સલ) વિચાર્યું કે
સિદ્દિકે અકબર (રદી) ને ખિલાફત નામુ લખી
આપે કે જેથી બીજા કોઈ દાવો કરી શકે નહીં. ફ-
રી તકદીર તથા મુસલમાનોના ધજમા ઉપર મુક્યું.
એટલે તકદીરમાં તો આજ છે 'સિદ્દિકે અકબર
ખલીફા થશે, અને મુસલમાનોના ધજમા પણ એ-
મનીજ ખિલાફત ઉપર થશે તો લખવાની જરૂ-
રત શી? આ હદીસથી સાફ જણાયું કે સિવાય
સિદ્દિકે અકબર (રદી) ને કોઈની ખિલાફત હજરત
(સલ) ના ધ્યાનમાં નહોતી.

૧૮૨૪ જોખારી તથા મુસલિમમાં આ-
ગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તમે અલ્લાહનું નામ લ્યો અને ખાઓ.

ફાયદો હજરત આગેશાએ (રદી) કહ્યું
આ રસુલુલ્લાહ કેટલીક કામ છે જેઓ નવા મુ-
સલમાન છે અને તેઓ અમારી પાસે માંસ લાવે
છે. અમે જાણતા નથી કે જુબહ કરતી વેળા
અલ્લાહનું નામ લ્યે છે અથવા નહીં ત્યારે હ-
જરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મુસલ-
માન ઉપર સારો યુમાન શખવો જોઈએ. તેઓ
જુબહ કરતી વેળા અલ્લાહના નામને જુલતા ન
હશે. તમે પોતાના શક દૂર કરવા ખોદાનું નામ
લ્યા કરો. એની આ મતલબ નથી કે તેઓએ
જુબહ કરતી વેળા અલ્લાહનું નામ છોડ્યું હોય
તોએ તમારી ખિસ્મત્લાહ કહેવાથી ખવિત થશે.
કારણ કે જુબહની વખતે ખિસ્મત્લાહ કહેવી
જરૂર છે.

૧૮૨૫ જોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ

(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તમે ખિસ્મત્લાહ કહો. અને દરેક પુરૂષ પો-
તાની આગળથી ખાઓ.

ફાયદો એટલે રકાબી (કે થાલી) ની વ-
ચોથી ખાએ નહીં અને બીજાની આગળથી પણ
ખાએ નહીં પણ પોતાની તરફથી ખાએ.

૧૮૨૬ જોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તું જ અને તે સ્ત્રીઓના મોંમાં ધુળ નાખ.”
એટલે જાફર બીન અયુ તાલિખ (રદી) ની સ્ત્રી-
ઓના (જ્યારે તેઓ જાફર ઉપર ખાધી રડતી હતી
ત્યારે) ”આ હજરતે તે પુરૂષને કહ્યું જેણે કહ્યું કે
આ રસુલુલ્લાહ તે સ્ત્રીઓ અમારા પર માલેખ
થયો (એટલે અમારું કહ્યું માનતી નથી અને રડતાં
છાની રહેતી નથી.)

ફાયદો જાફર તૈયાર (રદી) ને હજરતે (સલ)
લડાઇ ઉપર મોકલ્યા હતા. જ્યારે તેમની શહા-
દતની ખબર આવી તો હજરત (સલ) ને ઘણો ગમ
થયો. અને નફરના ધરની સ્ત્રીઓ વિલાપ કરવા
લાગી. એક શખ્સે એ બાબતની હજરત (સલ)
ને ખબર કરી. હજરતે ફરમાવ્યું જઈને તેઓને
રોકો. તેણે જઈને મનાઈ કરી. સ્ત્રીઓએ માન્યું ન-
હીં. ફરી હજરત (સલ) ને અરજ કરી કે તેઓ
માનતી નથી. હજરતે કહ્યું ફરી જ અને મનાઈ કર.
એવી રીતે ત્રણ વાર હજરતે તે શખ્સને મોકલ્યો.
તેણે કહ્યું આ હજરત ! સ્ત્રીઓ માનતી નથી અને
અમારેથી ચઢી ગઇ છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ
હદીસ ફરમાવી તથા એરતો ઉપર ચુસ્સો કર્યો. આ
હદીસથી વિલાપ કરવાની તથા પુકારીને રડવાની હુ-
રમત પૂરતી સખતાઇથી સિધ્ધ થઈ.

૧૮૨૭ જોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હો-
રરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-
માવ્યું કે જ તારાં બાપડી બચ્ચાંઓને ખવરાવ ”
એટલે તે ખજૂરને જે ટાકરીમાં હતું. જે શખ્સે ર-
મજનમાં પોતાની સ્ત્રીથી સમ્મોગ કર્યો તે શખ્સને
હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એક પુરૂષ આવ્યો તેણે કહ્યું આ
હજરત ! હું હલાક થયો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
શું થયું? તેણે કહ્યું મેં રમજનમાં પોતાની સ્ત્રીથી
સોહબત કરી અને હું રોજદાર હતો. હજરતે (સલ)

ફરમાવ્યું સુલામ આજાદ કર. તેણે કહ્યું મારામાં કુદરત નથી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તું બે માસના લગોલગ રોજ સખ. તેણે કહ્યું મને તાકાત નથી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તું સાઠ ગરીબોને ખાણ આપ. તેણે કહ્યું મને શક્તિ નથી. હજરતે (સલ) કહ્યું તું બેસ. ફરી થોડી વાર પછી હજરતની પાસે મોટો ટોપલો ભરીને ખજૂર આવ્યું. હજરતે (સલ) તેને ફરમાવ્યું એને લે અને ગરીબોને આપ. તેણે કહ્યું આ હજરત ! મળીનામાં મારાથી વધારે દરિદ્રી કોઈ નથી. હજરત (સલ) હસ્યા ફરી આ હદીસ ફરમાવી. કફૂરો બીજાને આપવો જોઈએ પોતાને ખાવો દુરસ્ત નથી માટે કેટલાક આલેમોએ કહ્યું છે કે આ હદીસ મનસૂબ છે. અને કેટલાકોએ કહ્યું, આ હુકમ ખાસ તેજ શખ્સ માટે છે. અને કેટલાકોએ કહ્યું કે હજરતે (સલ) તેની ગરીબાઈ જોઈ તેને કરજની તોર પર આવ્યું હતું. એટલે બ્યારે શક્તિ આવે ત્યારે કફૂરો અદા કરવો.

૧૮૨૮ જોખારી તથા મુસલિમમાં સહજ ખીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું જા, તારી પાસે કુરઆન છે તેને બદલે મેં તને તેણીના માલિક કર્યો છે.

ફાયદો એટલે સ્ત્રીને કુરઆન યાદ કરાવવું એજ એની મોહર છે. બાકી કિસ્સો વિસ્તારથી આવી ગયો.*

૧૮૨૯ જોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ ધારીદાર કામળીને અયુ જહમ પાસે લઈ જાઓ. અને અયુ જહમનો કામળો (કમ્બલ) લાવો. કેમકે એણે મને હમણા નમાઝમાં ગફલત નાખી.†

ફાયદો અયુ જહમ બારીક ચોખુટ કાળી કામળી જેને બંને છેડે ધારી હતી તે હજરત (સલ) ને ભેટ આપી. હજરતે (સલ) તેને ઓઢીને નમાઝ પઢી. ફરી નમાઝ પછી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે એની કારીગરી નકશકારી (તરેહ ઉઠા-

વેલી) એ દિલ લગાડી નમ્રતાથી નમાઝ પઢવામાં તુકસાની કરી માટે હજરતે (સલ) તેને પાછી ફેરવી. અને તેને બદલે કામળો મંગાવ્યો કે તેનું દિલ તુટે નહીં. આથી જણાયું કે જે કપડું નમાઝમાં ખલલ કરે અને ધ્યાન સરખું નહીં રાખે તેને પેહેરવું મકરૂહ છે. એવીજ રીતે મસજદની તથા મોસલ્લાની નકશકારી મકરૂહ છે કેમકે તે જરૂર ધ્યાનને વીખે છે.

૧૮૩૦ જોખારી તથા મુસલિમમાં ઇમરાન ખીન હોસેન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું જા, અને આ તારા બાળબચ્ચાંઓને ખવરાવ. અને તું જાણ કે ખચીત અમે તારા પાણીથી કંઈ ગટાડ્યું નથી” જોખારીમાં આટલો વધારો છે. “કંઈ વસ્તુને ગટાડી નથી પણ અલ્લાહે અમને પાવું છે.” લેલતુત તારીમની સવારે બે પખાલવાળી સ્ત્રીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) કોઈ સફરમાં હતા. ગરમીની સખતાઈ થઈ. અને વસ્તુને લોકો પર જોર થયું પાણી કેથે નહોતું. સહાબાએ આ હાલ હજરત (સલ) ને કહ્યો. હજરતે બે શખ્સોને પાણી હુંદવા મોકલ્યા. તેઓએ જોયું કે એક સ્ત્રી પાણીની બે પખાલો ઊંટ ઉપર લાદીને લઈ જાય છે, તેણીને હજરત (સલ) પાસે લઈ આવ્યા. હજરતે (સલ) પખાલથી પાણી લઈને લોકોને પાવા શરૂ કર્યું તે એટલાં સૂધી કે લોકો ધરાયા. અને તે પખાલો તેવીજ તરેહ પાણીથી ભરેલી હતી. ફરી હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ ઓરતને કંઈ આપો. કોઈએ ખજૂર આવ્યું, કોઈએ આટો, અને કોઈએ સ-તુ તેને આપ્યાં ત્યારે હજરતે (સલ) તે સ્ત્રીને આ હદીસ ફરમાવી.‡

૧૮૩૧ મુસલિમમાં મિસવર ખીન મખરમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું. તું તારા કપડા તરફ જા તેને લે અને નોંધો. ચાલ નહીં.” આ હજરતે (સલ) મિસવર (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો મિસવર (રદી) થી રિવાયત છે કે

* વાંચો હદીસ નાંબ ૯૦૫, ૯૪૬, ૧૭૮૯. ગુ. મો.

† આથી જણાયું કે નમાઝ સિવાય બીજી કોઈ બાબતમાં નમાઝમાં દિલ કે વિચાર લાગે તો તેથી નમાઝ તુટતી નથી. ગુ. મો.

‡ રિવાયત છે કે તે સ્ત્રી બેઠી અને પોતાની કામળોને જે જોયું તેની ખજૂર કરી. ફરી તે ઇસ્લામ લાવી અને તેની કામળો પછી ઇસ્લામ રવીઝ. શરહ મશા-રેહ. ગુ. મો.

હું બારી પથર ઉઠાવી લઇ જતો હતો. અને મારી લુંગી ખુલી ગઇ. હું તેને બાંધી શક્યો નહીં. અને નાંગી હાલતમાં તેને લઇ ગયો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી સિન્ધ થયું કે નખ્ખતા ઠાંકવી ફરજ છે.

૧૮૩૨ મુસલિમમાં આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પાછો ફર ને સારી રીતે તાઈ વોળુ કર. " એક પુરૂષે વોળુ કયું અને પોતાના પગ પર તેણે નખ જેટલું કોઈ શખ્સ તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું. ફરી તે પાછો ફર્યો અને વોળુ કરીને નમાઝ પઢી.

ફાયદો આથી જણાયું કે વોળુના આગળ આથી જરા પણ સૂકું રહેવું વોળુને નકામું કરે છે.

૧૮૩૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પાછો ફર અને તારી બાયડી સાથે હજર કર. " એક પુરૂષે કહ્યું મારું નામ ફલાણી ફલાણી લગાઇમાં લખાયું છે અને મારી સ્ત્રી હજર કરવા ગય છે. તે પુરૂષને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે સ્ત્રીએ વગર પોતાના ખાવિન્દે અથવા મહરમે હજર કરવા જવું દુરસ્ત નથી.

૧૮૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું પાછો જ ને નમાઝ પઢ કારણ કે તારી નમાઝ થઇ નથી.

ફાયદો હજરત [સલ] મસજીદમાં હતા. એક શખ્સ નમાઝ પઢી ચાલ્યો અને હજરતને સલામ ફરી હજરતે સલામનો જવાબ આપ્યો ફરી ફરમાવ્યું તું પોતાની નમાઝને ફરી પઢ તારી નમાઝ થઇ નથી. તે શખ્સે ફરી જલદી જલદી નમાઝ પઢી અને હજરતને સલામ કરીને ચાલ્યો. હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું નમાઝ પઢ તારી નમાઝ થઇ નહીં. એવીજ રીતે ત્રણ વાર તેણે નમાઝ પઢી ફરી તેણે કહ્યું પોતાની કસમ મને આથી સારી રીતે પઢતાં આવડતી નથી. તો હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું, જ્યારે નમાઝ માટે ઉઠેા રહે તો અલ્લાહો અકબર કહ્યા કર. ફરી જે કંઈ કુરઆન

માંથી તને આવે તે પઢ્યા કર,* અને શાન્તિ તથા આરામથી રોકઅ કર્યા કર, ફરી સીધા ઉઠ્યા કર એવી રીતે કે સારી રીતે સીધા ખડા થાય. ફરી સિજદો કર્યા કર એહેનથી, ફરી માથું ઉપાડા કર એહેનથી. ફરી બેસા કર. એવીજ રીતે દરેક રકઅતમાં કર્યા કર. આ હદીસથી જણાયું કે નમાઝમાં તાદીલે અરકાન (બરાબર દરેક રકનને કરવું) વાજેબ છે. કાણું જલદી કર્યાથી યાતો નમાઝ બાતેલ થાય છે અથવા મકરૂહ થાય છે.

૧૮૩૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આઅશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તેને દૂધ પા જેથી તું તેના પર હશીમ થશે. અને જે ખટકો અથુ હોજ્જાના દિલમાં છે તે પણ જતો રહેશે " સોહેલ બીન અમર [રદી] નો છોકરી સહલાએ જ્યારે હજરત [સલ] ને કહ્યું, સાલેમના મારી પાસે આવવાથી હોજ્જાના મોં ઉપર હું આણુમાં નેજાં છું તેણીને હજરતે આ ફરમાવ્યું. તેણીએ કહ્યું હું તેને કેવી રીતે દૂધ પાજી તે તો મોટો પુરૂષ છે. તો હજરતે હસ્યા અને કહ્યું હું બાણું છું કે તે મોટો પુરૂષ છે અટલે છાતીથી ધવડાવવાની જરૂરત નથી કે તને અધર લાગે કાંઈ વાસણમાં કાઢીને પા.)

ફાયદો અથુ હોજ્જા [રદી] નો સાલીમ શલામ હતો તેમને તેના અંદર જવાથી બદયુમાની થતી હતી માટે હજરતે [સલ] આ તદબીર બતાવી. બાળકપણમાં દૂધ પીવાથી હરામ પણ સિન્ધ થાય છે જવાનીમાં થતું નથી જેમકે બીજી હદીસમાં ખુલ્લું છે. તો આ હદીસનો હુકમ સાલીમને માટે ખાસ છે અથવા આ હુકમ મનસૂખ છે.

* ૧૮૩૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે આ ખુદ્દા તું સ્વારી કર. કારણ કે અલ્લાહ તારાથી તથા તારી નજરથી બેપરવા છે.

ફાયદો હજરતે એક ખુદ્દાને જોયો કે અલલતો ગાય છે અને બે તરફથી તેના બે છોકરા તેને ટેકા આપે છે. હજરતે (સલ) પૂછ્યું આનું શું

* આથી સાદ્ જણાય છે કે નમાઝમાં અલ હરદો પઢવી ફરજ નથી કારણ કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે "કુરઆનમાંથી જે તને આવડે તે પઢ્યા કર" અલ હરદો પઢ કહ્યું નથી. ગુ. મો.

કારણ છે? લોકોએ કહ્યું એણે ચાલતાં બેતુલાહ સૂધી જવાની નજર (આંત્તા) કરી છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે શા માટે આટલી મોસીબતમાં પોતાને નાખે છે? ખોદાને એની કંઈ પરવા નથી. આથી જણાયું કે જ્યારે શકિત નહોતી તો નજરને અદા કરવી વાજેબ નથી. ❦

૧૮૩૭ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે તને જરૂર પડે તો બીજી સ્વારી મળે તેટલાં સૂધી તું હદીના જાંટ પર દસ્તુર પ્રમાણે સ્વારી કર. "હદીના જાનવર ઉપર સ્વારી કરવાની પૂઠ થઇ ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૩૮ જોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે એને માટે ઝાડ ઝુક કરો. કારણ કે એને નજર લાગી છે. " એક છોકરીને ઉમ્મે સલમાના ઘરમાં જોઈ કે તેના મોં પર થોથર કે પીળાસ છે ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે નજરની તાસીર દુરસ્ત છે. અને કુરઆન તથા અલ્લાહના નામથી ઝાડ ઝુક કરવી દુરસ્ત છે. પણ જેમાં શિક્કનો મજબૂત હોય અથવા તેના અર્થ જણાયા નહોતો તો કદી દુરસ્ત નથી.

૧૮૩૯ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે ધણા જોડા રાખો. (અથવા જોડા પેહેરવાની વધુ આદત રાખો.) કારણ કે પુરૂષ જ્યાં સૂધી જોડા પેહેરેલો છે તે સ્વાર છે.

ફાયદો અરબમાં ગામડાના લોકોને જોડા પેહેરવાની ટેવ આછી હતી.* માટે તેઓને હજરતે આ શીખામણ આપી. વિશેષ કરી તેઓને જેહાદ તથા સફરનું કામ ધણું રહેતું હતું, એથી તેઓને જોડા પેહેરવાની ધણી અગત્ય હતી કે જેથી આદમી ચાલવા ફરવામાં મજબૂત થાય છે.

૧૮૪૦ જોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ

❦ આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૨૬૬ માં તથા તેની નોટમાં છે. ગુ. મો.

* ખુલા પગ ચાલવાની ટેવ સારી નથી પણ કદી કદી ખુલા પગ ચાલવું સુંગમ છે. તથા એમાં ધણા લાભ પણ છે. ગુ. મો.

હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓરતોની બાબતમાં વસીયત (આપ્તા) કબૂલ કરો. કારણ કે સ્ત્રીની પેદાશ પાંસળીથી છે. અને પાંસળીમાં વધારે વાંક ઉપર નીમાં છે. જો તું તેને સીધી કરવા જશે તો તેને તોડી નાખશે, પણ જો તેને રહેવા દેશે તો તે વાંકી રહેશે, માટે તમે ઓરતોની બાબતમાં વસીયત કબૂલ કરો.

ફાયદો હજરત હવવા હજરત આદમ (અલે) ની પાંસળીથી પેદા થયાં તો ઓરતોની અસલ પાંસળી ઠરી. અને પાંસળીનું તદ્દન સીધી થવું અશક્ય છે તો ઓરતોનું પણ તદ્દન સીધું થવું અને તેની સર્વ આદતો બદલાવી મહાલ (અસંભવિત) છે. માટે હજરતે (સલ) તેઓની બાબતમાં પોતાની ઉમ્મતને વસીયત કરી. કે બુધ્ધિ વાળા પુરૂષને લાજેબ છે કે ઓરતથી પોતાની મતલબ કાઢે અને તેની બદ મીઝાજ પર સખર કરે અને ટાલ તો રહે. હિકમત (હકાપણ) વાપર્યા કરે, તેનાથી ન તદ્દન ગફલત કરે કે જેથી વાંકી ચાલ્યા કરે, અને ન દરેક વાતમાં પકડ કર્યા કરે કે જીવનું ધુળ થાય, અને આખર તલાક આપવી પડે. સારાંશ આકે ધરતી બાબતમાં ઓરતની રાખે પણ શિક્ક, કુપર, ફરજ છોડવા, અને કબીરા ગુનાહોમાં તેની રિચાયત કદી કરવી જોઇએ નહીં.

૧૮૪૧ જોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જનાઝાને જલદી લઇ જાઓ, જો તે નેક બપ્ત છે તો તેને તમે બલાહની તરફ નજદીક કર્યો છે (એટલે કબરમાં જઈને સવાબ મેળવશે.) અને જો તે બીજા કંઈ છે (પુરો હતો) તો તમે તે પુરાને પોતાની ગરદન પરથી ઉતાર્યો.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે કફન દફનમાં જલદી કરવી મુસ્તહબ છે.†

૧૮૪૨ જોખારી તથા મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓ જામેર તું ખેતરને પાણી પા. ફરી તારા પડોસી માટે મુક.

ફાયદો સારાંશ આ છે કે જેનું ખેતર પાણીની પાસે હોય તે પ્રથમ ખેતર પાંચ તે પછી જે

† આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૮૭૦ માં તથા તેની નોટમાં છે. ગુ. મો.

તેની પાસે હોય તે સીચિ.જી

૧૮૪૩ મુસલિમમાં અમુ હોરેશ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સ્થીર રહે આ હોરા તારા પર તો નખી સિદ્દીક તથા શ-હીદ સિવાય કોઈ નથી. અને તેના પર નખી સા-હેબ (સલ), અમુ બકર, ઓમર, ઉસમાન, ત-લહા, ઝોબેર, અને સઅદ ખીન અમુ વકાસ (રદી) હતા. અને એક રિવાયતમાં છે “થોભ અને તેના પર અમુ બકર, ઓમર, ઉસમાન, અલી, તલહા, અને ઝોબેર હતા.

ફાયદો અમુ બકર (રદી) તું સિદ્દીક થવું તો જમત બણીતું છે. બાકીના યુજગો સઅદ ખીન વકાસ સિવાય સર્વ શહીદ છે. અને એવણુ પણુ પેટ ચાલવાની ખીમારીમાં મર્યા છે તો તે પણુ શહીદોમાં દાખલ છે. જેમ કે ખીજ હદી-સમાં છે કે જે પેટ ચાલ્યાથી મરે તે પણુ શહીદ છે.

૧૮૪૪ મુસલિમમાં અમુ હોરેશ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારો સરદાર એટલે સઅદ ખીન આપાદ શું કહે છે તે સાંભળો ખચીત તે ઘણું ગેરતવાળો છે અને હું તેનાથી ઘણું ગેરતવાળો છું અને અલ્લાહ મારાથી વધારે ગેરતવાળો છે.

ફાયદો સઅદ ખીન આપાદ (રદી) અ-નસારીઓના સરદાર હતા. તેઓએ હજરત (સલ) ને કહ્યું આ રસૂલુલ્લાહ જે હું પોતાની જોર પાસે પારકા પુરૂષને જોઈ તો તેને છોડી ચાર સાક્ષી હુંદવા બજી? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હા, એટલે ઝીનાનો દાવો ત્યારેજ સિધ્ધ થાય કે જ્યારે ચાર સાક્ષી હોય. સઅદે (રદી) કહ્યું આ કેવી રીતે થાય? હું તેની કસમ ખાજી છું કે જેણે આપને સત્ય દીન ઉપર મોકલ્યા જે હું તેવી હાલતમાં હોજી તો તલવારથી મારું, ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ વાત ગેરતના કારણથી છે. અને ખોદ તથા ર-સૂલને ગેરત પસંદ છે. આ હદીસથી જણાયું કે બલિયારની વખતે કતલ કરવાથી ખોદાની નજદીક ગુનોહ નથી પણ જે ગવાહ નહીં હશે તો હાકેમ ખૂનને બદલે ખૂન કરશે.

૧૮૪૫ મુસલિમમાં વાએલ ખીન હુજર (રદી) થી

જી વાંચો હદીસ નાં ૧૦૦૧ ગુ. મો.

રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે સાંભળો અને તાબેદારી કરો. (પોતાના હાકેમની) તેમના પર જે ફરજ છે તેનો બોજ તેઓ પર છે અને જે તમારા પર ફરજ છે તેનો બોજ ત-મારા પર છે.” સલમા ખીન યહીદ જોઅશી (રદી) ને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો સલમાએ (રદી) કહ્યું આ હજરત (સલ) જે અમારા એવા સરદાર હોય કે અમા-રથી પોતાની તાબેદારી કરાવે અને અમારું હ-ક આપે નહીં તે વેળા અમે શું કરીએ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે અગર જે તેઓ બુલમ કરે તોએ તમારા પર તેઓની તાબેદારી વાજે છે. જે તેઓ ધનસાહ નહીં કરશે તો અલ્લાહ તેઓને પૂછશે.

૧૮૪૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મુલ હોસેન [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે સાંભળો અને તાબેદારી કરો અગર જે તમાર પર એવા હબશી ગુલામ હાકેમ અને કે જેનું માથું કિશમિશ દરાખ સરખું હોય.

ફાયદો હબશી ગુલામનું ખલીફા કે બા-દશાહ થવું દુરસ્ત નથી તો આ હદીસમાં હોકુ-મતથી મતલબ નાની હોકુમત છે. એટલે જે હબશી તમારો જમાદાર સુબેદાર થાય તો તેની પણુ તાબેદારી જરૂર છે અગર જે દેખાજીમાં બુ-રો તથા એાછી લિયાકતનો હોય. કારણ કે તે-ની તાબેદારી ખરું જેતાં તે ખલીફાની તાબેદારી છે જેણે તેને સરદાર બનાવ્યો.

૧૮૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએ-શા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફ-રમાવ્યું કે તેણીને તું ખરીદ, અને ફરી તું તે-ણીને આઝાદ કર, વલાઅ [લોંડી ગુલામનો વા-રસો] તો જે આઝાદ કરે તેનેજ માટે છે.

ફાયદો હજરત આએશા [રદી] એ ધરણી કર્યો કે એક લોંડીને ખરીદી આઝાદ કરે. તેણીના માલિકોએ કહ્યું અમે આ શરત પર વેચીએ છીએ કે તેના વારસાનો હક [વલાઅ] અમને મળે. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એ-ટલે વારસાનો હક આઝાદ કરનાર માટે છે. અગર

જે તેના માલિક નાહક શરત કરે.*

૧૮૪૮ ગોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ મૂસા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેથી તમો ખીઓ અને તમારા મોં પર તથા છાતી પર નાખો અને ખુશી થાઓ. ” એટલે હજરત [સલ] ના વેળાથી જમા થયલા પાણીને જેમાં કુદ્દી નાખેલી. આ હજરતે [સલ] અણુ મૂસા તથા ખિલાલ [રદી] ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત [સલ] ના લોઆખથી પાણી ખરકત વાળું થયું. શું મનની કિસમત અણુ મૂસા તથા ખિલાલની છે કે જેમના પેટમાં તે પાણી ગયું.

૧૮૪૯ ગોખારીમાં અણુ મૂસા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે સિદ્દારશ કરો તમને સવાબ મળશે.

ફાયદો કાશીશ, સિદ્દારશથી ગરજવાળાઓનું કામ કાઢી દેવું સવાબનું કારણ છે.

૧૮૫૦ ગોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઝોગર તથા અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો ગવાહ રહે, તમો ગવાહ રહો. અને એક રિવાયતમાં છે એ અલ્લાહ તું ગવાહ રહે. ” ચંદ્ર ફાટવાની વેળા હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ [રદી] થી રિવાયત છે કે જ્યારે ચંદ્રના બે તુકડા થયા ત્યારે આમો મિનામાં હતા. એક હેરા પહાડ પર હતો અને બીજો પહાડની નીચે ત્યારે હજરતે (સલ) અમને કહ્યું, જુઓ અને શાહેદ થાઓ. અને ગોખારીમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે મકકના કાફેરાએ હજરત (સલ) થી મોઅજેઝો માંગ્યો તો હજરતે તેઓને શકે કમર ચંદ્ર ફાટવો] બતાવ્યો. કાઠ અખાજ [રહ] ની શિક્ષામાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ [રદી] થી રિવાયત છે કે કોરેશના કાફેરાએ કહ્યું મોહમ્મદે અમારા પર બનુ કયું જેથી ચંદ્રના બે તુકડા અમને દેખાય

* આથી જણાયું કે લેણુ હેણુમાં જે શરતો થાય છે તે જે શરીયત માફક હોય તેજ તે ચાલી શકે છે. શરીયત વિરુદ્ધ શરતની કશી ગણતરી નથી. શા. મો.

છે. એક સખ્સે કહ્યું જે તમને બનુ કયું છે તો આખા જમતને તો બનુ કયું નહીં. ફરી તેઓએ ચોતરફના મુસાફરોથી દર્યાફત કયું તો સર્વેએ ગવાહી આપી. અને અણુ જહલે ચોતરફ તપાસ કરવા માણસો મોકલ્યા તો દરેક તરફથી આજ સિધ્ધ થયું તો કોરેશી કહ્યું આ ચાતુ બનુ છે. ચંદ્ર ફાટવાની હદીસ ઘણીજ મશહુર છે. ઘણા સહાબાથી તેની રિવાયત સિધ્ધ થઈ છે જેમકે અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ, અબ્દુલ્લાહ બીન ઝોમર, અલી મુરતમ, હોઝેશ, અબ્દુલ્લાહ બીન અખ્યાસ, અનસ, જેઘેર બીન મુતએય વગેરેથી હદીસોની કિતાબોમાં ઘણી રિવાયત થઈ છે. અને કુરઆનમાં પણ એની ખબર છે સુરએ કમરમાં અલ્લાહ તઆલા ફરમાવે છે “કયામત પાસે આવી અને ચંદ્ર ફાટ્યો અને જે તેઓ મોજેઝાને જુએ છે તો મોં ફરવે છે [ટાલે છે] અને કહે છે આ મજબૂત કે ચાતુ બનુ છે” અલ્લાહ તઆલાએ ચંદ્ર ફાટવાની ખબર જૂત કાળથી આપી એટલે આ કામ થઈ ચુક્યું. જે લવિષ્યની ખબર હોત તો કાફેર તેને બનુ કહેતે નહીં. જેમનું [ઘણાજ] મોહરસેરોને આજ મત છે. કેટલાક અજ્ઞાન બેદીન અને ખિસ્તીઓ શંકા કરે છે કે જે ચંદ્ર ફાટવું થયું હોત તો ઘણી જુમી પર એ છાતું રહેતે નહીં. કારણ કે આસમાનનો હાલ સર્વની નજર આગળ આવે છે અને અજ્ઞાન વાતની નકલ કરવી (સખાણુ કરવું કે માંથી ખયાન કરવું) માણસની પેદાએશી ટેવ છે. તેનો જવાબ આ છે કે જમીનવાળાઓથી આપણુ નકલ થઈ નથી કે સર્વ લોક વિચારની સાથે તે રાત્રે જેમ રહ્યા હતા અને કામએ જેથું નથી. અને જે એ વાતની નકલ થઈ પણ હોત તો પણ માતખર ગણાતે નહીં. કારણ કે આખી જમીન પર ચંદ્રનો હાલ એક સરખો નથી કોઈ દેશમાં પ્રથમ નીકળે છે અને કોઈ દેશમાં ધરી પડી (અને કોઈ દેશમાં કલાકો પડી). કારણ કે ઝમીનની સપાટી ખરાબર નથી પણ ગોળાકાર છે તો એકી વખતમાં ઉદય અને અસ્ત (તોણુ શરૂ થાય કેમ થાય? અને એમ પણ થાય છે કે કોઈ વેળા કોઈ મુલકમાં વાદળ તથા પહાડ આવે અને છે. જોજ કારણથી સૂર્ય તથા ચંદ્ર મહણુ

ફરફારથી દેખાય છે. કોઈ દેશમાં પૂરા સૂર્યનું
અહણ અને કોઈમાં થોડાનું દેખાય છે અને કોઈ
દેશમાં તો તદ્દન અહણ નથી. તો જ્યારે ચંદ્ર
તથા ઝમીન વાળાઓનો એવો હાલ છે તો જે
તેઓ પર ચંદ્ર ફાટવો છુપો રહ્યો હોય. કોઈ
તાજુનું નથી. અને જુઓ તો સૂર્ય કે ચંદ્ર અહણ
નીમીત્ત ચીજ છે ખગોળ તથા જ્યોતિષ
વાળાઓની જાણમાં તેનો વખત આવી ગયો
છે અને ચંદ્ર ફાટવાનો વખત એથી
વિરૂધ્ધ કાયદાની નીમાયો નહોતો કે લોકો તેની
વાટ જોતા રહે અને જોયા કરે. અને જે કે ચંદ્ર
ફાટવો મોઝજો તથા નીરાણું કામ હું ન તો
કોઈએ કદી જોયું અને ન સાંભળ્યું તો જે તે રાત્રે
કોઈ દેશમાં કોઈ શખ્સે ભોગ જોગે જોયું પણ
હશે તો પોતાના જોવાની ભૂલ કે આંખની ચૂક
સમજીને તેને કહેવાને કે લખવાને મોનાસંખ જા-
ણ્યું નહશે. એમ છતાં ચંદ્ર ફાટવો રાતમાં થયો
હતો અને થોડી રાત રહ્યા હતા. અને રાત સુ-
વાનો તથા આરામનો વખત છે ઘણું કરીને લો-
કો મકાનની અંદર હોય છે, એવા વખતમાં એવા
આસમાની હાલથી જે થોડો રહેનાર છે
ગફલતમાં રહેવું કંઈ આણું નથી. અને ઘણું કરીને
એમ થાય છે કે ભરોસેદાર લોક આસમાની અ-
જાણ્યો કોઈવાર જુએ છે જેમકે રાશત્રીનો પ્ર-
કાશ તારા ખરવા વગેરે આકાશની વસ્તુઓ, અને
જુએ તો ઘણા લોકો તેથી ગાફલ રહે છે. સારાંશ
આ છે કે શકુલ કમર અમારા હજરત (સલ) નો
ઘણેજ મોટો મોઝજો છે. કુરઆનથી હદીસ-
થી, તથા જે લોકો તે વેળા હાજર હતા તથા
પોતાની આંખે જોયા હતા તે લોકોની રિવાયત-
થી તવાતોરની રીતે સિધ્ધ થયો છે.* અકલવા-
ળાને શંકા સન્દેહની કોઈ જગ્યા નથી. કેટલાક
કાયા હકીમ કહે છે કે ચંદ્રના યેતુકડા થવા અ-
મારી અકલમાં આવતા નથી. તેનો જવાબ આ છે
કે તમો શું? અને તમારી અકલ શું? મિસરો
“આયા તું એ મુરગે વ કોદામત પરોબાલસ્ત”
સલ્વા પેગમ્બરોના મોઝજોની આજ અવસ્થા

* એ વિષેની ખ્રીસ્તીઓની શંકાઓનો પ્રતો
જવાબ મારી કિતાબ હઝહાશલ હકક ભાગ ૨ તથા
તોહફતુલ હિન્દ ગુજરાતીમાં છે. શ્રી. મો.

છે કે તે અદ્વય બુધ્ધિથી બહાર છે. લા-
કડીનું અજદહા થયું મુરદાનું જન્મ થયું પ-
લાડથી જાંટડીનું નીકળવું ક્યારે તમારી નાકેસ
અકલમાં આવે છે કે ચંદ્ર ફાટવામાં હેરાન રહો
છો. ખરું જોતાં મોઝજો તો તેનુંજ નામ છે જ્યાં
અલક હેરાન હોય. ઐલાના રીઉદ દીન દેહલવી
(રહ) એ શકુલ કમર તથા નકાર કરનારાઓની શં-
કાઓના ઉત્તર બાબતમાં અજબ રિસાલો લખ્યો
છે જેને એથી વધારે તપાસ કરવાનો શોખ હોય તે
તેને તલાશ કરીને જુએ.

* ૧૮૫૧ ખોખારીમાં મિસવર ખીન મખ-
રમા તથા મરવાન ખીન હકમ (રહી) થી રિવાયત
છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું કે જો લોકો તમો
મને મશવરો આપો શું હું તમોના ખાચડી બ-
ચ્યાં ઉપર ઝુકી પડું? આ લોકો વિચારે છે કે
અમને ઐતુલ્લાહથી રોકે. ફરી જે તેઓ અમા-
રી પાસે આવશે તો અલ્લાહે મુશરફોની ગરદ-
ન કાપી છે અને નહીં તો અમો તેઓને અલા-
ગ્ય રાખીને છોડી દેઇશું. [એટલે બંને રીતે તે-
ઓનું નુકસાન છે.

ફામદો હજરત (સલ) જંગે હાદેખીયામાં
પંદરસો માણસ લઇને એદરામ બાંધીને ચાલ્યા,
અને જસૂસોને મોકલ્યા. જસૂસોએ હજરત (સલ)
ને ખબર આપી કે કાફરોના કાફરોએ મોટો જમાડ
કર્યો છે. હજરત (સલ) થી લડશે અને હજરતને
ખાનએ ખોદામાં ઉમરો કરવા જવા દેશે નહીં.
ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. અને
સહાબાથી મશવરો લીધો. અખુ બકર સિદીકે
[રહી] કહ્યું જો રસુલુલ્લાહ આપનો ઐતુલ્લાહનો
કસદ કરીને નીકળ્યા છો લડવાનો ધરાદો નહોતો
તો આપ ઐતુલ્લાહ તરફ ચાલો. જે કાફરો અ-
મને રોકશે તો અમો તેઓને મારીશું. હજરતે
(સલ) ફરમાયું તો બિસ્મલ્લાહ ખોલીને ચાલો.
આખર કાફરોએ હજરત [સલ] ને રોક્યા. હજરત
તેઓથી સલહ કરીને પાછા ફર્યા. બીજો વર્ષ ઉ-
મરો કળ કર્યો.

૧૮૫૨ મુસલિમમાં અનસ (રહી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું કે સમોગ
સિવાય તમો દરેક ચીજ કરો” એટલે હજ-
વાળી સાથે.

ફાથદો એટલે હેનની હાલતમાં સોહબત કરવી હરામ છે પણ ચુઅનતતથા અડકવું દુસ્ત છે.

૧૮૫૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે સિજદામાં ઠીક બરાબર થાઓ. અને તમારામાંના કોઈ પોતાના હાથને કુતરાના બીલાવવા પ્રમાણે બીછાવે નહીં.

ફાથદો સિજદામાં કાણીને ઝમીનથી અને પેટને રાનથી મેળવી રાખવાં મકરહ છે જુદાં રાખે.

૧૮૫૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું (ઓ આએશા) એણીને અઝાદ કર કારણ કે એ ઇસમાઇલ (અલે) ની એલાદથી છે. ” આ હજરતે (સલ) આએશા (રદી) ને ફરમાવ્યું બની તમીમની એક કેદી ઓરત વિષે.

૧૮૫૫ બોખારીમાં ઓફ ખીન માલિક અશજઘ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કિયામતની પેહેલાં છઠ્ઠીજને ગણી રાખ. (૧) મારું મરણ (૨) બૈતુલ મોકદ્દસની ફતેહ (૩) મરકીતું તમને પકડવું જેવી રીતે બકરા-ઓમાં મરકી ફાટી નીકળે છે (૪) માલતું વધી જવું તે એટલાં સૂધી કે એક પુરખને સો દીનાર અપારો તો તે નાખુશ થશે (એટલે ઓછા સમ-જશે) (૫) ફસાદ થવો, અરબનું કોઈ ઘર એ-વું નથી કે જેમાં તે દાખલ થશે નહીં. અને [૬] તમારી વચ્ચે અને રૂમ વચ્ચે સોલહ થવી, ફરી તેઓ દગો કરશે, ફરી તેઓ તમારી પાસે એ-ને જણાવશે, દરેક જણુડા નીચે બાર હજાર આદમી હશે (એટલે નવ લાખ સાઠ હજારનું લશકર થશે.

ફાથદો ઓમર શાહક [રદી] ની ખિલાફતમાં બૈતુલ મોકદ્દસ ફતેહ થયું. અને શામમાં જમા પડી સિતેર હજાર આદમી ત્રણ દિવસમાં મરી ગયા. અને માલનો વધારો હજરત ઉસમા-નની ખિલાફતમાં થયો. અને એથી વધારો ઇ-મામ મહદી (રદી) ના વખતમાં થશે. અને હજરત ઓસમાન (રદી) ના વખતથી અરબમાં ફસાદ શરૂ થયો. અને રૂમીયો એટલે ખ્રિસ્તીઓથી સુલહ તથા જંગ કિયામતની કરીય થશે. આ હદીસ મોજેઝા છે, જેવું હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તેવું થવું.

૧૮૫૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં નોઅ-માન ખીન બશીર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારી ઓલાદમાં તમે અદલ કરો ” અને ઉકલેશી [રહ] ની રિવાયતમાં છે “તમારા છોકરાઓની વચ્ચે.”

ફાથદો એટલે સર્વને આપ્યા કરો કોઈને વધારે કોઈને ઓછું આપવું બાપની મેહેરને છાજ નહીં.

* ૧૮૫૭ મુસલિમમાં ઓફ ખીન માલિક અશજઘ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારા મન્ત્રો [ઝાડ પુકના] મારી આ-ગળ લાવો. જ્યાં સૂધી શિક્ક નહોય ત્યાં સૂધી તે મન્ત્રોમાં કંઈ દોશ નથી.

ફાથદો માલિકે (રદી) કહ્યું અમે હજરત [સલ] ને અરજ કરી કે અમે કુદરતના વખતમાં ઝાડ-પુક કર્યા કરતા હતા. હવે શો હુકમ છે ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે હિન્દી મન્ત્ર ઘણા કરીને હરામ છે. એટલુંજ નહીં પણ ખુદલું કુદર છે. કેમકે તેમાં શિક્કના મળ્મૂત હોય છે જેમકે “કલવા વીર અને લુણા ચમારી, અને બાસુખ દેવ અને અનુમાનની દોહાઈ” હોય છે. એવીજ રીતે તે મન્ત્ર પણ હરામ છે કે જેના અર્થ જણાયા નહોય કદાપી તેમાં શિક્ક હોય.

૧૮૫૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઝૈદ ખીન ખાલિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે સોનું ચાંદી પડેલું મળે તે બાબ-તમાં તેની થેલી તથા તેના બાંધણને પબલિક કર ફરી એક વર્ષ સૂધી પ્રખ્યાત કર્યા કર. ફરી જો કોઈ તેને નહીં ઓળખે તો તેને તું ખરચમાં લે. અને તે તારી પાસે અમાનત રહેવું જાઇએ. ફરી જો તેનો ટુંબનાર અમાનાના કોઈ પણ દિવસમાં તારી પાસે આવે તો તું તેને પોહોંચાવ.

ફાથદો એટલે જે શખ્સને રૂપયો કે ગીની મળે તો તેની થેલી તથા દોરાને જાહેર કરે, અને માલિક મળે તો તેને હવાલે કરે. અને નહીં તો વર્ષ દહાડા પછી પોતાના ખરચમાં લાવે, પણ તેને કરજ જણે. જ્યારે માલિક આવે ત્યારે આપે.

૧૮૫૯ મુસલિમમાં અબુ બરઝા અસલમી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-

માવ્યું કે મુસલમાનોના માર્ગથી તું ઇબ્ન દુર કર. ” જ્યારે અમુ બરઝા (રદી) એ હજરત (સલ) ને કહ્યું એા નખીયલ્લાહ તમો મને એવી વસ્તુ શીખવો કે જેનાથી હું લાલ લળીં. ત્યારે આ પ્રમાણે.

ફાયદો એટલે કાટો પથ્થર અને નળસત માર્ગથી દૂર કરવા કે જેથી મુસલમાનોને આરામ થાય તને સવાખ થશે. આથી જણાયું કે મુસલમાનોને લાલ પુગાવવો મુકિતનું ઉમદા સાધન છે.

૧૮૬૦ મુસલિમમાં જાગેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણે કે જેને તું આહે તો તેણીથી અઝલ કર. પણ જે મીજ તેણી માટે ખોદાએ ટૂંકવી છે તે થશે ” (એટલે જે તેણીને આલાહ થવી છે તો જરૂર થશે, આ ત-દખીર કંઈ કામ આવશે નહીં. (હદીસ ના. ૯૦૧)

ફાયદો એક શખ્સે અરબ કરી કે મારી પાસે એક લોંડી છે. મને પસંદ નથી કે તેણીથી આલાહ થાય. જેને હુકમ હોય તો હું વિચી નીકળતી વેળા અલાહેદો થયા કરું. (અઝલ કર) ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી. તે પછી તે શખ્સ પાછો આવ્યો અને તેણે કહ્યું કે એા હજરત (સલ) તેને હમેલ રહ્યા. હજરતે પ્રમાણે મેં તો એ પણ કહ્યું હતું.

૧૮૬૧ બાબારીમાં જાગેર ખીન મુતએમ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણે કે તમો મને મારી આદર આપો. જે મારી પાસે આ જંગલના ઝાડોની ગણતરીએ જાંટો હોત તો હું તેને તમારામાં વહેંચત. ફરી તમો મને ખખીલ કે જૂંડા કે નાહિમત જ્ઞેશો નહીં. ” આ હજરતે (સલ) હોનેનથી આવતાં પ્રમાણે.

ફાયદો હોનેનની લડાઈમાં હઝારો જાંટ ઘોડા અને ઘેડાં બકરાં હજરત [સલ] ને મળ્યાં. હજરતે (સલ) સર્વ વેહેંચી આપ્યાં. જ્યારે હજરત ત્યાંથી પાછા કર્યો તો માર્ગમાં ગમાર લોક હજરત (સલ) ને વળગ્યા. અને માંગવા લાગ્યા, તે એટલાં સંધી કે હજરતની આદર ઉતારી લીધી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી. આ હદીસથી હજરત (સલ) ની કમાલ સખાવત તથા ધણીજ ધીરજ (હિલમ) સિધ્ધ થઈ. જે નખી સિવાય ખીજા માણસથી બની શકે નહીં.

૧૪

૧૮૬૨ મુસલિમમાં ઉકાયા ખીન અમર અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણે કે તું જાણ્યો એા અમુ મસજિદ તું જાણ્યો એા અમુ મસજિદ તું જાણ્યો એા અમુ મસજિદ ખચીત જેટલો તું આ ગુલામપર શકિતવાન છે તેથી વધુ અસ્લાહ તારા પર શકિતવાન છે. મેં કહ્યું એા રસુલુલ્લાહ તે અસ્લાહની રમ માટે આજાદ છે. ફરી હજરતે (સલ) પ્રમાણે કે જેને તું મિમ નહીં કરતે તો જરૂર દોઝખની અગ્નિ તને પકડતે.

ફાયદો અમુ મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હું પોતાના ગુલામને કારણ મારતો હતો. મેં પાછલથી અવાજ સાંભળ્યો કે કાંઈ કહે છે એા અમુ મસજિદ વિચાર કર, પણ મેં બુસ્સાને લીધે ખ્યાલ કર્યો નહીં. ફરી હજરતે પાસે આવીને પ્રમાણે, એા અમુ મસજિદ વિચાર કર તો હું શું જોઈ છું કે હજરત (સલ) છે. મેં પોતાના હાથમાંથી કારડો ફેંક્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી. એટલે તું પણ ખોદાનો શુને-હગાર ગુલામ છે, અને ખોદાને શીક્ષા કરવાની તારાથી વધારે શકિત છે. આ હદીસમાં પ્રમાણ છે કે લોંડી ગુલામને હદથી વધુ મારવું નહીં, એનો પરિણામ દોઝખ છે.

૧૮૬૩ બાબારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણે કે તમો જાણો કે ઝમીન અસ્લાહને તથા રસુલને માટે છે. અને હું દરેક રાખું છું કે તમને દેશવટો આપું. તો તમારામાંથી જે કાંઈ પાસે કંઈ માલ હોય તે તેને વેચે અને નહીં તો તમો જાણી લ્યો કે ઝમીન તો અસ્લાહની તથા રસુલનીજ છે ” આ હજરતે (સલ) યહુદો માટે પ્રમાણે.

ફાયદો ખની નદીર યહુદી મદીનાની પાસે રહેતા હતા. તેઓએ હજરત (સલ) થી દગો કરવાનો વિચાર કર્યો. હજરતે તેઓ પર ૭ દિવસ ઘેરો નાખ્યો ફરી આ હદીસ પ્રમાવી. એટલે ઉતાવવાનો અસખાખ ઉપાડી જાઓ, ઝમીન તથા ખગીયાઓના તમો માલિક રહ્યા નથી. ફરી તેઓ શામના મુલકમાં નીકળી ગયા. અને તેઓના ઘર પાર તથા ખગીયા હજરત (સલ) ખજામાં આવ્યા.

૧૮૬૪ બાબારીમાં અસ્લાહ ખીન અ-

જ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો કર્યા નવ્યો. કેમકે તમો સારા કામ ઉપર છો. તમારા છતાં જવાનો ડર નહોત તો હું ખાંધા પર દોરડી મુકતે.

ફાયદો હજરત અબ્બાસ ઝમઝમની સ-ખીલ ઉપર હાજીઓને પાણી પાતા હતા. હજરતે (સલ) તેની તારીફ કરી. અને ફરમાવ્યું કે પાણી કાઢવામાં હું પણ તમારે ભેગો થતે. પણ મને આ ડર છે કે જો હું આ કામ કરીશ તો મને જો-ધને સર્વ લોક એ પર બીડ કરશે. ફરી તમને પા-ણી પાવું મુશ્કેલ પડશે.

૧૮૬૫ મુસલિમમાં સઅદ ખીન અખી વ-કાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો કામ કર્યા નવ્યો દરેક શખ્સ જે ચીજ માટે ઉત્પન્ન થયો છે તે તેને સહેલી છે.*

ફાયદો સહાબીએ કહ્યું કે આ હજરત (સલ) જ્યારે દરેક ચીજ તકદીર પર ઠરી તો કરતી તથા ઇલાહતની જરૂર શી? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે કરતીને તકદીર વિર-ધ્ધ સમજે નહીં. પણ તમારા આ નેક અમલ પણ તકદીરની અસરથી છે.

૧૮૬૬ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા બીને પાછું મશકમાં નાખો અને તમારા ખજૂર-ને વાસણમાં નાખો. કારણ કે હું રોઝદાર છું” ઉમ્મે સોલેમ (રદી) પાસે હજરત (સલ) ગયા અને તે બી તથા ખજૂર લાવ્યાં ત્યારે હજરતે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાયું કે નફલ રોઝદારને દઅવત માટે રોઝો તોડવાની જરૂર નથી પણ જો ઇફતાર કરે તો દુરસ્ત છે ફરી તેની કળ લાઝમ છે.

૧૮૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું ગોસલ કર અને કપડાની લગોટ બાંધ અને એહરામ બાંધ” જ્યારે અસમા બિન્તે ઓ-મૈસ મોહમ્મદ ખીન અબુ બકરને હજરતુલ વદા-અમાં બુલ હોલેફામાં જણ્યાં ત્યારે હજરતે આ તેણીને ફરમાવ્યું.

* આ હદીસનું વધું વર્ણન હદીસ નાં ૬૧૯ માં છે. ગુ. મો.

ફાયદો આથી જણાયું કે નિશાસ તથા હેજમાં એહરામ બાંધવું દુરસ્ત છે, અને અરહાત-માં દેરતું પણ દુરસ્ત છે, પણ બેતુલ્લાહનો તવાફ કરવો પાક થયા વગર દુરસ્ત નથી.

૧૮૬૮ મુસલિમમાં બોરેદ ખીન હોસેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બિસ્મિલ્લાહ તમો અલ્લાહના માર્ગમાં લડો. જે કાષ્ટ અલ્લાહની સાથે કુદર કરે છે તેની સાથે કતલ ચલાવો. તમો જેહાદ કરો ફરી ખીયાનત કરો નહીં, બે વફાઈ કરો નહીં, નાખ કાન કાપો નહીં, બાળકને કતલ કરો નહીં, બેવફાઈ કરો નહીં. અને જ્યારે તું મુશરેકોમાંના તારા દુશ્મન-ની મુલાકાત કરે તો તેઓને ત્રણ બાબત તરફ ખુલાવ. ફરી જો તેમાંની કોઈને કબૂલ કરે તો તે-ઓથી કબૂલ રાખ અને તેઓથી (કિતાલ કરતાં) અટક. (૧) તેઓને ઇસ્લામ તરફ બોલાવ. જો તેઓ સ્વીકારે તો તેઓથી કબૂલ રાખ અને તે-ઓથી અટક. અને તેઓને દેશ છોડી મોહાજરોના દેશમાં રહેવા માટે ખુલાવ [એટલે મદીનામાં આવીને રહે.] અને તેઓને ખચર કર કે જો તેઓ એ કરશે તો જે મોહાજરોના લાલ છે તે તેઓ માટે છે (એટલે સવાબ તથા ગનીમત) અને મોહાજરો ઉપર જે લાયુ પડશે (એટલે જેહાદ) તે તેઓ માટે લાયુ પડશે. ફરી જો તેઓ દેશ છોડવા-નું ના પાડે તો તેઓને ખચર દર કે તેઓ ગામડાના મુસલમાનો સરખા છે, જે હુકમ મુ-સલમાનો પર જરી થશે તે તેઓ પર જરી થશે. પણ તેઓને ગનીમત (લુટ) ના કે સુલહના મા-લથી કંઈ પણ મળશે નહીં. * પણ જો તેઓ મુસલમાનો સાથે જેહાદ કરે તો મળે (૨) જો તેઓ ઇસ્લામ કબૂલ નહીં કરે તો તેઓથી જ-અયો (માથા વેરો) માંગ જો તેઓ કબૂલ કરે તો તેઓથી કબૂલ રાખ. અને તેઓથી (કિતાલ કરતાં) રોકા. અને (૩) જો તેઓ જાઝયો આપ-

* જેહાદ નહીં કરતાર મુસલમાને ગનીમત-નો દિરસો મળશે નહીં. પણ તે મુસલમાનો પાસે જાઝયો લેવાતો નહોતો. આથી તમો સમજ શકશો કે જાઝયો એ કાફરોથી જ લેવાતું છે. અને એ જે-હાદમાં શામેલ નહીં થવાનો બદલો છે એમ જે અલીગઢવાળા કહે છે તે ખોટું છે. ગુ. મો.

વેા કબૂલ નહીં કરે તો અલ્લાહથી મદદ માંગ અને તેઓની સાથે કતલ ચલાવ. અને જ્યારે તું કિલ્લાવાળા પર ઘેરો ઘાલે અને તેઓ ધડાકે કે તારી સાથે અલ્લાહનો તથા તેના નખીનો અલ્લાહ કરે તો અલ્લાહનો તથા તેના નખીનો અલ્લાહ (કરાર) નહીં કર. પણ તારો તથા તારા સાથીઓનો અલ્લાહ કર. કારણ કે જો તમે તમારો તથા તમારા સાથીઓનો અલ્લાહ તોડશો તો અલ્લાહ તથા તેના રસૂલનો અલ્લાહ તોડવા કરતાં આ સેહલું છે. અને જ્યારે તું કિલ્લાવાળાને ઘેરો ઘાળે અને તેઓ ધડાકે કે તું તેઓને અલ્લાહના હુકમ ઉપર ઉતારે તો તેઓને અલ્લાહના હુકમ ઉપર નહીં ઉતાર પણ તેઓને તારા હુકમ ઉપર ઉતાર. કારણ કે તું જાણી શકતો નથી કે તેઓની બાબતમાં તું ખોટાના હુકમને પોતાં શકે છે કે નહીં.

ફાયદો હજરતની દસ્તુર હતી કે જ્યારે લશકરને કંઈ રવાના કરતા તો તેઓના સરદારને આ હદીસ ફરમાવતા, અને જોહાદના કાયદા શીખવતા. જો કે અલ્લાહને તોડવો કોઈ પણ રીતે દુરસ્ત નથી પણ પોતાના કરાર તોડવાનો પાપ ખોટાના અલ્લાહ તોડવાથી ઓછો છે. માટે હજરતે ખોટાના તરફથી કરાર કરવાની મનાઈ કરી. અને મુલહ કરી પણ પોતાની મરજી ઉપર રાખી. કારણ કે ખોટાની મરજી જાણી શકતી નથી.

૧૮૬૮ યોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે અતીયા ખીનતે કચ્ચ (રદી) કે જોણીનું નામ નોંધેલા છે તેણીથી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે તેણીને ત્રણ વાર કે પાંચ વાર કે જો તમારું ધ્યાન પૂરે તો એથી વધારે વાર ગોસલ આપો. અને છેવટના ગોસલમાં થોડુંક કાપુર નાખો. ફરી જ્યારે તમે પરાજિત થાઓ તો મને ખબર કરો.

ફાયદો હજરત (સલ) ની યેરીનો દાનતે કાલ થયો, સ્ત્રીઓ તેણીને ગોસલ આપતી હતી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જાણીયું કે ગોસલ આપવું ત્રણ વાર પર અટકેલું નથી પણ જ્યાં સુધી પાકી તથા સફાઈ મળે ત્યાં સુધી ગોસલ આપવું દુરસ્ત છે. અને છેવટના ગોસલમાં કાપુર નાખવું સુનત છે.

૧૮૭૦ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે એને યોરડીના પાણીથી ગોસલ આપો અને બે કપડાંમાં કંઈ આપો. અને તેને ખુશબો નહીં લગાડો, અને તેના માથાને નહીં ઢાંકો. કારણ કે અલ્લાહ એને કિયામતને દિવસે લગ્નૈક કહેતો ઉઠાવશે.

ફાયદો એક પુરૂષ હજરત (સલ) ની સાથે હજીરમાં હતો તે એહરામ બાંધેલો મરી ગયો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. હમામ શાફેઈ (રહ) ની નજદીક એહરામ વાળો અગર મરે તો તેને ખુશબો લગાડવી તથા તેનું માથું ઢાંકવું દુરસ્ત નથી. અને આજ હદીસ તેમની દલીલ છે. પણ હમામ આજમ તથા હમામ માલિક (રહ) ની નજદીક એહરામવાળો તથા ગેર એહરામવાળો સર્વ બરાબર છે.

૧૮૭૧ યોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું વાડી કબૂલ રાખ અને તેણીને તલાક આપીને છોડી દે. ” (અથવા એક તલાક આપ) આ હજરતે [સલ] સાબિત ખીન ફૈસ ખીન શમ્માસ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો સાબિત ખીન ફૈસની બાયડીએ કહ્યું, ઓ હજરત હું સાબિતની દીનદારી તથા સારા સ્વભાવની બદગોષ્ટ કરતી નથી પણ ઇસ્લામમાં ખાલિફને દુષ્પ આપવું ખુશ જાણું છું. એટલે મારે અને તેને બનવું નથી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું જે વાડી તેણે તારી મેહરમાં આપી છે તેને પાછી આપશે ? તેણીએ કહ્યું હા, ત્યારે હજરતે (સલ) સાબિત ખીન ફૈસને [રદી] આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જાણીયું કે ખુલ્લુ દુરસ્ત છે એટલે ઓરત પાસેથી તલાકને બદલે માલ લેવો.

૧૮૭૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સર્પો (સાપો) તથા કુતરાઓને કતલ કરો. અને બે લીટીવાળા સર્પ તથા પુછડી કપાયેલા સર્પને મારી નાખો. કારણ કે આ બંને આંખોને ફાટે છે. અને ગર્ભને પાંડે છે.

ફાયદો એટલે આ બંને સર્પોમાં ખા-

સીધા છે કે જ્યારે તેની આંખ આદમીની આંખથી મળે છે એટલે સામે સામા થાય છે તો આંખની રોશની જતી રહે છે. અને હમેશાં આંખના પડે છે. માટે એવા મુજબે મારણું જોઈએ.

૧૮૭૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મને ફરમાવ્યું કે તું મારી આગળ કુરઆન પઢ " મેં કહ્યું શું તમારી આગળ પઢું ? જો રસ હોય તો અને જુઓ તો તે આપની ઉપર ઉતર્યું છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને પસંદ છે કે હું કોઈ બીજાથી સાંભળું. ફરી મેં સૂરા નીસા પઢી. જ્યારે હું આ આપત ઉપર પોહ્યો " ફકેદ ઇબ્રાહિમને આમિન કુલ્લે ઉમ્મતીન ખે શહીદીન. " છતાં તો મેં માથું ઉપાડ્યું અથવા મારા પાસવાળાએ મને ધસારો કર્યો અને મેં મારું માથું ઉઠાવ્યું તો મેં જોયું કે હજરત (સલ) ના આંસુ વહી રહ્યાં છે.

ફાયદો હજરત [સલ] આ આપતથી કેયામતની સખતાઈ યાદ કરીને રડ્યા. અને પોતાની ઉમ્મત ઉપર વધુ મેહરબાનીને લીધે રોયા કે તેઓના કામોને હું શું વર્ણન કરીશ. આ હદીસથી જણાયું કે બીજાથી કુરઆન સાંભળવું અને તેની મતલબમાં વિચાર કરી રડવું સુસ્તહય છે. અને સિધ્ધ થયું કે પોતાના પઢવા કરતાં બીજાથી સાંભળવામાં ઘણી અસર થાય છે.

૧૮૭૪ મુસલિમમાં અબુ ઓમામા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કુરઆનને પઢો. કારણ કે તે પઢનારાઓ માટે કેયામતને દિવસે શક્ષાત્ત કરનાર થશે. તમે જહરાવેનને * એટલે સૂરા બકર તથા સૂરા આલે ઇમરાનને પઢો. કારણ કે તે બંને કેયામતને દિવસે આવશે જાણે તે બંને વાદળી છે અથવા બે છાયા છે અથવા જાણે તે સફેદ બાંધેલી પક્ષીઓની બે કતાર છે. તેઓ પઢનારાઓથી (અજબ) દૈ કરશે તમે સૂરા બકરને પઢો. કેમકે તેને લેવી બરકત છે, અને છોડવી અફસોસ છે, અને તે પર જાહૂગર શકિત રાખતો નથી (એટલે તેની બરકતથી જાહૂની

* જહરાવેન એ એવડું જહાનું છે એના અર્થ સફેદ રોશનના થાય છે. એના પઢવાથી પૂરતી રોશની મળે છે જેથી એને એહેનાંમ અપાયું. શા. મો.

અસર થતી નથી.)

૧૮૭૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં જુન્દોબ ખીન અબ્દુલ્લાહ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જ્યાં સુધી તમારું દિલ લાગે કુરઆનને પઢો. અને જ્યારે (જખાન તથા દિલમાં) ઇખતેલાફ પડે (અથવા દિલ ઉડી જાય) તો તેથી ઉડી જાય.

ફાયદો એટલે કુરઆનને પઢવું દિલને હાજર રાખીને જોઈએ પણ જ્યારે દિલ લટકવા લાગે તો માત્ર જખાનથી પઢવું બેમઝા છે. એટલું જ નહીં પણ ઘણા ખ્યાલોને લીધે કંઈનું કંઈ પઢાય જાય. †

૧૮૭૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નમાઝમાં તમે સફર સીધી કરો. કારણ કે સફર સીધી કરવી નમાઝની ખૂબ સૂરતી છે.

ફાયદો સફરનું સીધી થવું તે આંકે લોડા બરાબર ઉભા રહે અને દરમિયાનમાં છેટે નહીં રહે.

૧૮૭૭ બોખારીમાં હોજેફા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સો ઇસ્લામનો શબ્દ (કલેમો) પઢતા હોયે તે મારે માટે લખી લાઓ. અને એક રિવાયતમાં છે " તમે મારે માટે ગણતરી કરો કે કેટલા લોકો ઇસ્લામનો કલેમો પઢે છે. તો તેઓ પાનસો હતા. " બીજી રિવાયતમાં છે " છ સોથી સાત સો હતા. " અને એક રિવાયતમાં છે કે " એક હજાર પાનસો હતા. " *

૧૮૭૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા છોકરાઓમાંથી એક છોકરાને મારે માટે દુદો કે તે મારી બીજમત કર્યા કરે. " આ હ-

† વળી કુરઆનની તિલાવતથી મતલબ માત્ર શખ્સો જ બોલવા નથી પણ તેના અર્થ ઉપર જ્યાન પોહ્યાંવાડવું છે. અને એ એવી હાલતમાં બની શકે નહીં. શા. મો.

* એટલે મહીનાના આસપાસનાઓ સાથે પંદરસો થયા હતા. અને આગળી ચલુતરી માત્ર મહીના વાળાઓની હતી. શા. મો.

જરતે (સલ) અયુ તલહા [રદી] ને ફરમાવ્યું, ફરમાવે. મહાથી મદીનામાં આવીને અથવા ખૈમર જતી વેળા આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૭૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ફરાએજ વાળાઓ ગ્રો-કસ હિસ્સો લેનારાઓ ને ફરાએજ વાળાઓ સાથે મેળવે ફરી જે બચે તે સમાધમાં નજદીકી વાળા પુરૂષ (અસખા) માટે છે.

ફાયદો ફરાએજ નિમિત્ત હિસ્સાઓને કહે છે જેની વિસ્તાર કુરઆનમાં વર્ણવે છે. જેમકે છોકરીના અડધો હિસ્સો માનો છદ્દો હિસ્સો બા-યદીનો આઠમો હિસ્સો. તો ફરમાવ્યું કે મૈયતના માલથી પ્રથમ ફરાએજવાળાઓને આપો, અને તેઓને આપતાં જે બચે તેને અસખા લેશે. એનો વધુ ખુલાસો ઇલમે ફરાએજમાં છે.

૧૮૮૦ યોખારીમાં મૈમુના (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને અને તે (ઉંદર) ને આસપાસ જે હોય તેને નાખી દો અને પોતાના [ગાકીના] ધીને ખાઓ.

ફાયદો જાંઘ ધીમાં પડીને મરી ગયો તેનો હજરત (સલ) ને મસલો પ્રશ્ન્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આતે સુરતમાં છે કે ધી જમેલું હોય, પણ જો ધી પાતળું હોય અથવા પગલેલું હોય તો સવળું ધી નાપાક થયું.

૧૮૮૧ યોખારી તથા મુસલિમમાં કઅય ખીન માલિક (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારો થોડો માલ રોકી રાખ એ તારે માટે બેહતર છે. ” આ હજરતે કઅયને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જગે તજૂકમાં કઅય (રદી) હજરત (સલ) ની સાથે ગયા નહોતા, ખોદા અને રસૂલનો તેમના પર પચાસ દિવસ ધણેજ કપકો રહ્યો. જ્યારે તેમની તોળા કબૂલ થઈ તો ખુશીમાં આવીને તેઓએ આહું કે પોતાનો તમામ

અયુ તલહાએ હજરત અનસ (રદી) ને પસંદ કર્યા તેવળે હજરત (સલ) ની દશ વર્ષ ખિન્નમદ કરી. આ સૈયદુલ મુરસલીનીની ખિન્નમતની બરકતથી અહીં તેમના માલમાં એકાદમાં અને તેમની ઉમરમાં બરકત આપી. શા. મો.

માલ ખેરાત કરે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૮૨ યોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારો ન-કશવાળો પરદો મારી આગળથી દૂર કર. કારણ કે તેની તસવીર હમેશ મારી આગળ નમાઝમાં આવ્યા કરે છે.

ફાયદો હજરત આએશા (રદી) એ રંગીન પરદો જેમાં તસવીરો હતી તે ઘરમાં લટકાવ્યો હતો ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૮૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તેને જીવંત કર ફરી તેના ખૂનમાં તારા ભેડાને રંગ ને તેની ખૂંધ ઉપર રાખ. અને તેનું માંસ તું કે તારા સાથીઓ ખાય નહીં. ” એટલે જે કુરબાનીનું ઊંટ બેતુલાહના માર્ગમાં થાકી જઈ શકે નહીં તેનું.

ફાયદો હજરત [સલ] જ્યારે હજજ માટે આવ્યા તો સોલ ઊંટ કુરબાનીના એક શખ્સને સોંપ્યા કે હાંકીને આવ. તેણે કહ્યું ઓ હજરત (સલ) જો કોઈ ઊંટ માર્ગમાં થાકી જાય અને ચાલી શકે નહીં તો હું શું કરું ? ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. આ તદખીર હજરતે (સલ) આ માટે ફરમાવી કે માલદાર લોક તેને કુરબાની સમજી ખાએ નહીં. અને મોહતાજ લોક ખાએ.

૧૮૮૪ મુસલિમમાં જાબર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ અબ્દુલ મુતલેય પુત્રો પાણી ખેંચો. જો તમારા પાણી પાવા ઉપર લોકોની બીડ કે ગલવાનો ખોશ મને નહોત તો હું પણ તમારી સાથે પાણી કાઢત.

ફાયદો આ હજરતે [સલ] ઝમઝમની સખીલ ઉપર હજરત અબ્બાસ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

૧૮૮૫ યોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારા ભાઈની તું મદદ કર તે જલિમ હોય કે મજલૂમ હોય. એક પુરૂષે કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ ! જ્યારે તે મજલૂમ હોય તો હું તેની મદદ કરું પણ મને ખબર આપો કે જો તે જલિમ હોય તો હું તેની કેવી રીતે મદદ કરું ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું

કે તું તેને રોકે, તથા તેને જીલમ કરવાની મનાઈ કરે. ખચીત એજ તેની મદદ કરવી છે.

૧૮૮૬ મુસલિમમાં હોજીશ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે બંને પાછા જાઓ, અમે તેઓનો કરાર પૂરો કરીશું. અને તેઓ પર ફતેહ થવાની મદદ અસ્લાહથી માંગીશું. ” આ હજરતે (સલ) હોજીશ તથા તેમના બાપને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હોજીશ [રદી] થી રિવાયત છે કે કાફરશના કાફરો તથા હજરત [સલ] વચ્ચે દસ વર્ષની સત્તહ થઈ હતી. તેજ મુદતમાં હું તથા મારો બાપ મકાથી મદીને આવ્યા. કાફરોએ અમને પકડ્યા અને પૂછ્યું તમે ક્યાં જાઓ છો? અમે કહ્યું મદીના જઈએ છીએ. કાફરોએ કહ્યું કે તમે અમારી સુલહ તોડ્યા આહો છો? તમે અમારાથી ખોદાનો કરાર કરો કે અમે મદીને જઈને પાછા આવીશું, અને પેગમ્બરની સાથે થઈને લડીશું નહીં. અમે તેઓની સાથે તેવીજ તરફનો કરાર કર્યો. અને હજરત (સલ) ને એની ખબર કરી. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે કરાર પૂરો કરવો જરૂર છે અગર જો કાફરો સાથે કર્યો હોય.

૧૮૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અય્યુ હારેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તમારાથી નીચો હોય તેની તરફ જુઓ અને જે તમારાથી ઉંચો હોય તેની તરફ નહીં જુઓ. કારણ કે આ તારે લીધે બેહતર છે કે તું અસ્લાહની નેઅમતને હલકા ગણે નહીં.

ફાયદો એટલે જે લોક તમારેથી માલ, ખૂબસૂરતી, તાંદરૂસ્તી, અને રિયાસતમાં ઓછો હોય તેને ખ્યાલ કર્યો કરો, કે જેથી ખોદાનું શુકર તમારા હિલથી થાય. અને જે લોક તમારાથી દુન્યામાં ઊંચો હોય તેને જોયા નહીં કરો. નહીં તો નાશુકરી અખાનથી નીકળશે. અને નકામો રંજ [દુઃખ] થશે.

૧૮૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ ખીન સઅદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તારી આલ પર આવ્યો જ, તે એટલાં સૂધી કે તું તેઓના મેદાનમાં ઉતરે ફરી તેઓને ઇસ્લામ તરફ બોલાવ. અને ઇસ્લામ

વિષે જે તેઓ પર હક છે તેની તેઓને ખબર કર. [એટલે કલેમાની તથા શરીઅતના અહકામોની]

ફાયદો બ્યારે હજરતે [સલ] અલી મુરતબ (રદી) ને ખેબરની ફતેહ માટે મોકલ્યા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તારી માનતા પૂરી કર ” હજરત ઓમરે [રદી] હજરત [સલ] ને કહ્યું આ રસ્તુલ્લાહ મેં જાહેલીયતમાં નજર કરી છે કે હું એક રાત એતેકાફ કરું. અને બીજી રિવાયતમાં છે મસજીદે હરામમાં [એટલે ખૈતુલ્લાહમાં] એતેકાફ કરું ત્યારે તેમને હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાયું કે કુફરની હાલતની નજરને અદા કરવી વાજેબ છે* તે એવી શરતથી કે શરીઅત વિરૂધ્ધ નહોય.

*૧૮૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વલીમો કર અગર જો એક બકરીનો હોય.

ફાયદો અબ્દુર રહમાન ખીન ઓફ (રદી) ને અરદી લાગેલી હતી. હજરતે [સલ] પૂછ્યું આ શું છે? તેવણે કહ્યું મેં નિકાહ કર્યો છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો વધુ શક્તિ નહોય તો એક બકરીમાં વલીમો થઈ શકે છે.

૧૮૯૧ મુસલિમમાં આયેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કાફરશની નિન્દા કરો. કારણ કે એ તેઓને તીર મારવા કરતાં સખત છે.

ફાયદો આ હજરતે (સલ) કવી સહાબાઓને ફરમાવ્યું જેમકે હસ્સાન, અબ્દુલ્લાહ ખીન રવાહાને.

૧૮૯૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ ખીન આઝેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તેઓની (એટલે કાફરશના કાફરોની) નિન્દા કર, અને જીખરઈલ તારી સાથે છે ” આ હજરતે (સલ) હસ્સાન ખીન સાથિત

* શરહ મશારેકમાં છે કે કુફરની નજર સહી નથી અને જીમહૂરનો આજ મત છે. અને આ હદીસમાં જે નજર પાલવાનું છે તે મુસ્તહબની રૂએ છે. શા. મો.

[રદી] ને પ્રમાણ્યું.

૧૮૬૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન આ-
મર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્ર-
માણ્યું કે તમે સુબ્હથી આગળ વિતર પઢા કરો.

ફાયદો એટલે સુબ્હ સાદિકથી પેહેલાં.
અને જે સુબ્હ પ્રગટ થઈ તો વિતરનો વખત
નહીં રહ્યો પણ કળ પઢવી દુસ્ત છે.

૧૮૬૪ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે ફિતના-
આથી પ્રથમ તમે સારાં અમલો જલદી કર્યાં
કરો. એવા ફિતનાઓ થશે જેવી અધારી રાતના
તુફા (એટલે અધા ધુન્દી વખત આવશે સત્ય
અસત્યની પીછાન રહેશે નહીં.) સવારમાં એક
પુરૂષ મુસલમાન હશે અને સાંજના કાફિર થશે.
અને સાંજનાં મુસલમાન થશે અને સવારમાં કાફિર થશે
દુન્યાના અસલામને બદલે પોતાના દીનને વેચશે.

ફાયદો આ હદીસમાં તે ફસાદોનું બયાન
છે જે યત્રીદ તથા મરવાનીયા સલતનતમાં થયા.
આ હદીસમાં હુકમ થયો છે કે માણસ પુરસ-
તને ગનીમત ગણે. અને બેચેહેનીની આગળ જે
નેક કામો થઈ શકે તે કરી લે.

૧૮૬૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે છ
ચીજોની આગળ તમે સારાં કામો કરી લ્યો
(૧) દન્નલ (૨) ધૂમાડો (૩) પૃથ્વીનું પ્રાણી
(દાખતુલ અરદ) (૪) સૂર્યનું પશ્ચિમ તરફથી ની-
કળવું [૫] સધળા જગતનો મામલો (કેયામત)
અને (૬) પોતાની મોત.

ફાયદો એટલે કેયામતની નિશાનીઓ તથા
પોતાની મોતથી પ્રથમ જે બની શકે તે કરી
લ્યો. કેયામતથી પ્રથમ તમામ જગતમાં ધૂમાડો
જાહેર થશે. અને ઝમીનથી એક અજબ શિકલનું
જનવર નીકળશે.

૧૮૬૬ મુસલિમમાં અબુ જર્ [રદી] થી
રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે માલ
જમા રાખનારાઓને ખબર કર તેઓની પીઠ ઉ-
પર ડામની કે જે તેઓની પાંસલીમાં નીકળશે.
અને એક ડામની કે જે તેઓની બેચીમાં થશે અને
કપાળમાં નીકળશે” અને બોખારી તથા મુસલિ-
મની બીજી રિવાયતમાં છે “માલ બેચો રાખ-

નારાઓને ખબર કર એક પથરની કે જે જહાઃ
નમમાં તાતો થશે ફરી તેઓની છાતીની બેડકી
ઉપર તે રખાશે અને ખભાની ઉપરની હાડકી ઉ-
પર નીકળશે. અને તે ખભાની ઉપરની હાડકી ઉ-
પર રખાશે અને છાતીની બેડકી ઉપર નીકળશે.
અને બખીલ થરથરાશે.

ફાયદો માલદાર બખીલ નહીં ઝકાત આપ-
નારને આ અજબ થશે.

૧૮૬૭ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અ-
મર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્ર-
માણ્યું કે મારા તરફથી (લોકોને) પોહોંચાવો
અગર જે એક આપત હોય. અને બની ઇસ્લા-
મીથી વાતો સાંભળીને બયાન કરો એમાં દોષ નથી.

ફાયદો એટલે લોકોને શરીરવતે મોહમ્મદી
શીખવવું વાજેબ છે. જે વધુ નહીં તો ‘કુરઆન-
ની એક આયતજ શીખવે. શરૂ ઇસ્લામમાં બની
ઇસ્લામીની કિતાબો જેવાથી હજરતે [સલ] મનાઈ
કરી હતી. કેમકે તેઓની રિવાયત ઉપર ભરોસો
નહોતો કદાપી નવા મુસલમાનોને અકીદો બગડે.
ફરી જ્યારે દિલોમાં ઇસ્લામનો અકીદો જમી ગયો
અને હક દીન પર યકીન પૂરું મળી ગયું તો બની
ઇસ્લામીની રિવાયતો નકલ કરવાની છુટી આપી.
જાણે સત્યવાતની ચોર મદદ થઈ. પણ આ વાત
જરૂર છે કે બની ઇસ્લામીની જે રિવાયત ઇ-
સ્લામ વિરુદ્ધ હોય તેને ઝટલ [ગપાટા] ગણુ-
વી જેઇએ.

૧૮૬૮ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન આ-
મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્ર-
માણ્યું કે શયે કદરને તમે પાછલી સાત રાત-
માં દુઢો.

ફાયદો એટલે રામજનના છેલ્લા દહાઈકામાં.

૧૮૬૯ મુસલિમમાં આયેશા (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે શયે કદર-
ને તમે રમજનની પાછળી દશ રાતોમાં દુઢ કરો.

ફાયદો એટલે એકાદની રાતોમાં.

૧૯૦૦ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન આ-
મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્ર-
માણ્યું કે તમે શયે કદરને પાછળી દશ રાતોમાં
દુઢો” અથવા આવી રીતે પ્રમાણ્યું કે “પાછળી
સાત રાતોમાં.

૧૯૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો મોહરી ખાઓ કારણ કે મોહરી ખાવામાં બરકત છે (એટલે સવાબ તથા શાન્ની શક્તિ.)

૧૯૦૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં હારેસા ખીન વહબ ખાન્નઈ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો સદકો કરો. ઘણો જલદી વખત આવે છે કે પુરૂષ પોતાનો સદકો લાંબને જશે તો જેને આપવા માટે છે (ફકીર) તે કહેશે જે તું અને ગદ્દ કાલે લાવતો તો હું લેતો. પણ આજે તો મને એની ગરજ નથી. ફરી કાઈ કબૂલ કરનાર મળશે નહીં.

ફાયદો ઇમામ મહદી (રદી) ના વખતમાં માલનો વધારો થશે. સર્વ લોક માલદાર થશે કોઈ દરિદ્રી મળશે નહીં જે સદકો લે. તો ફરમાવ્યું કે આ વખતને ગનીમત જાણો, જે આપવું હોય તે મોહતાબને ને આપો.

૧૯૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ કુરઆનને હમેશ પઢા કરો, કારણ કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મોહમ્મદનો જાન છે રસીમાં અંધાયલા ઊંટ કરતાં ખચીત એ ઘણું લાગનાર છે.

ફાયદો ઊંટ ન્યાં પોતાની દોરડીથી છુટવું કે લાવવું. એવીજ રીતે હાફિજ જ્યારે કુરઆનનો દોર કરવો છોડી દે કે ભૂલ્યો, માટે હજરતે (સલ) તાકીદ ફરમાવી કે હમેશ દોર કરતો રહે કે જેથી કબજમાં રહે.

૧૯૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો અલ્લાહ પાસે પનાહ માંગો. બલાની મશકૂતથી, બદ અખતી મળવાથી, તકદીરની પુરાઈથી, અને દુશ્મનોના પુશ થવાથી.

ફાયદો બલાની મશકૂત તે આ કે માલ થોડો હોય અને ઓલાદ ઘણી.

૧૯૦૫ મુસલિમમાં અબુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો અલ્લાહ આગળ તોખા કર્યો કરો. કારણ કે હું દર રોજ અલ્લાહ આગળ સો વાર તોખા કરું છું.

ફાયદો એટલે જ્યારે માસૂમ પેગમ્બર દર રોજ સો વાર તોખા કરે તો બીજાઓને ઘણીજ તોખા કરવી જરૂર છે.

૧૯૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ખાન્નર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વોળુ કર અને તારી પુરૂષ-ઇદ્રિય ધો ફરી સ.

ફાયદો એમર પ્રાફે (રદી) કહ્યું કે રાતના ગોસલની હાજત હોય તો શું કરે? ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે તે વેળા ગોસલ નહીં થઈ શકે તો નળસત ધોઈ વોળુ કરીને સૂઈ રહે. કે જેથી રહની સફાઈ થાય.

૧૯૦૭ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા તથા અબ્દુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જે ચીજને અગ્નિ લાગી હોય તેથી તું વોળુ કર.

ફાયદો આ હદીસ મનસૂખ છે. પ્રાંમ આજ હુકમ હતો હવે એ પર હુકમ નથી. કારણ કે અબ્દુલ્લાહ ખી. અબ્બાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) બકરાનું પાકું માંસ ખાધું અને પ્રથમના વોળુથી નમાઝ પઢી. ખાધા પછી વોળુ કહ્યું નહીં.

૧૯૦૮ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મૂછોને ઘણી કતારાઓ, અને દાદીને રાખો.

ફાયદો મૂઝ કતારા ની અને દાદી યોગ્યવી, અથવા ઘણી કતારાવી કળીરા ગુનોહ છે. મુસલમાનોને અલ્લાહ તોશીક આપે અને ગેરત આપે કે કફીરોના જેવા ચેહરા નહીં બનાવે.]

૧૯૦૯ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તેણીના તરફથી હજ્જ કર. વાઝ બતાવ તો ખરી જે તારી મા ઉપર દેણુ હોય તો તું તેને અદા કરશે? તેણીએ કહ્યું હા, હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તો ખાહાનું કરજ અદા કરો. કારણ કે અલ્લાહનું કરજ અદા કરવાને વધુ લાએફ છે.

ફાયદો એક સ્ત્રીએ કહ્યું કે આ હજરત મારી માએ હજ્જની નજર માની હતી અને તે વગર હજ્જ કરે મારા પાંચ ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. ઇમામ આનમ (રહ) ની ન-

જાદીક જે મેયતનો માલ હોય અને તેણે હજીની વસીયત કરી હોય તો વારસા પર તેના તરફથી હજી કરાવવી વાળેય છે. પણ જે માલ નહોતો અથવા મેયતે વસીયત કરી નહોતો તો મુત્તહબ છે.

૧૯૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું હજી કર, અને શરત કર આવી રીતે કહે, ઓમારા અલ્લાહ ન્યાં તું મને રોકશે [એટલે ન્યાં બીખારી વધશે] ત્યાં મારું હલાલ થવું છે.” દો-બાઆ બીનતે એમરે [રદી] જ્યારે હજી કરવાનો વિચાર કર્યો અને હતી તે બીખાર તેણીને આં હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું.

ફાયદો જ્યારે એહરામ બાંધીને હજી કરવા જાય અને માર્ગમાં બીખાર થાય અથવા દુશમનના ડરથી જઈ શકે નહીં તો એહરામ ખોલી નાખે. અને બીજો વર્ષ હજીની કળ કરે.

૧૯૧૧ મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આને તું ફર કર. કારણ કે જ્યારે હું ધરમાં આવું છું અને એને જોઈું છું તો મને દુન્યા યાદ આવે છે.” એટલે પરદાને કે જેમાં પક્ષીની તસવીર હતી. આ હજરતે [સલ] હજરત આગેશા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ પરદા તે વખત હતો જ્યારે તસવીર રાખવી હરામ નહોતી.

૧૯૧૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કુરઆન ચાર શખ્સોથી શીખો. અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદથી, સાલિમથી, મોઆવથી અને આબે બીન કઅમ (રદી)થી”. અને સાલિમ તે અબુ હોજ્રા (રદી) ના મુલામ છે.

ફાયદો હજરત (સલ) ના વખતમાં આ ચારે સહાબા કુરઆનના સારા વાકેફગાર હતા. મારે હજરતે (સલ) તેમની ઉસતાદીની સનદ કરી આપી કે લોક તેમનાથી શીખે.

૧૯૧૩ મુસલિમમાં આગેશા બીન સામિત (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારાથી તમે શીખો, મારાથી તમે શીખો, ખમીત અલ્લાહે તેમના મારે માર્ગ કાઢ્યો છે. કુંવારો કુંવારી સાથે સો કોરડા છે અને એક વર્ષ દેશવટો છે. અને નિકાહ વાળો નિકાહ વાળી સાથે

સો કોરડા તથા સંગસાર કરવો છે.

ફાયદો કુરઆનમાં અથમ આ હુકમ હતો કે પાકર આગેશાને કેદ કરો તે એટલા સુધી કે મરી જાય. અથવા તેમની બાબતમાં ખોટા કોઈ માર્ગ કાઢે. ફરી ખોટાએ આ માર્ગ કાઢ્યો જે હજરતે ફરમાવ્યો. ઇમામ શાફેઈ ઇમામ અહમદ (રહ) નો બાબ મજહબ છે કે જો કુંવારો પુરુષ કે કુંવારી સ્ત્રી વ્યભિચાર કરે તો તેની શીક્ષા આ છે કે કોરડા પણ મારીએ અને દેશ વટો પણ આપીએ. અને ઇમામ બાજમ (રહ) ની નજદીક કુંવારીની હદ માત્ર કોરડા છે. અને નિકાહ વાળીની સજા માત્ર સંગસાર છે. કોરડાની સાથે દેશ વટો આપવો, અને સંગસારની સાથે કોરડા મારવા દુરસ્ત નથી. બે સજાનું ભેગી કરવું છે. એમના મત પ્રમાણે આ હદીસ મનસૂખ છે. કારણ કે હજરતે (સલ) કેટલાકને સંગસાર કર્યો અને તેઓને કોરડા માર્યા નહીં.

૧૯૧૪ મુસલિમમાં ઇમરાન બીન હોસેન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તેના પર હોય તે ઉતારો અને તેને છોડી દો. કારણ કે આ લાનતી છે. (હદીસ ના. ૫૭૦)

ફાયદો હજરત (સલ) સફરમાં હતા. લાનતનો શબ્દ સાંભળ્યો. પૂછ્યું કે આ શું છે? લોકોએ કહ્યું કે ફલાણી સ્ત્રીએ પોતાની ઊંટડીને લાનત કરી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જ્યારે તે લાનતી કરી તો તે પર બેસવાની શી જરૂર? તે પરથી તેણીનો અસબાબ ઉતારો અને એને છોડો. આ વાતથી હજરતે (સલ) તે સ્ત્રીને અણકરી આપી કે જેથી બીજા વાર ફરી એવું કામ કરે નહીં. આથી અણકાયું કે જનવર પર લાનત કરવી દુરસ્ત નથી.

૧૯૧૫ મુસલિમમાં અબુ સહિદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તમને મળે તે લો અને એ સિવાય બીજું તમને કંઈ મળશે નહીં.” આ હજરતે અબુ સહિદના કરજ દારોને કહ્યું.

ફાયદો એક શખ્સે પોતાની વાડીના ફળ વેચ્યા અને કીમત લીધી ફરી ફળોને આફત લાગી અથવા નકામા થયાં. ખરીદારોએ પોતાના માલને દાવો કર્યો. હજરતે (સલ) સહાબાને કહ્યું એને

એસંત આપે કે પોતાનું કરજ અદા કરે. સહાયાએ યૌસંત આપી થયું એટલી નહોતી કે તેથી સહયુ કરજ અદા થાય ત્યારે હજરતે માનનાસઓને આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે હાકેમને દુરસ્ત છે કે દરિદ્રી કર/દાર તરફથી કંઈ કરજ અપાવીને આકીનું કરજ માફ કરાવે.

૧૯૧૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શકિત પ્રમાણે અમલ કર્યા કરો. કારણ કે જા સૂધી તમે (અમલ કરવાથી) ઉદાસ થાઓ નહીં ત્યાં સૂધી અસ્લાહ (સવાબ આપવાથી) ઉદાસ થતો નથી.*

ફાયદો એટલે છપાદત તેજ બેહતર છે જે હમેશા અંધ શકે જેથી ફિલ ઉદાસ થાય નહીં.

૧૯૧૭ યોખારી તથા મુસલિમમાં ઝેદ ખીન ખાલિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તેને લે. કારણ કે તે તો તારેજ માટે છે અથવા તારા બાઈ માટે છે અથવા વર માટે છે. એટલે બટકેલી બકરીને.

ફાયદો એટલે જે તું તેને નહીં પકડશે તો બીજને કોઈ માણસ તેને લેશે. અને જે કોઈ પણ નહીં લેશે તો વર ખાઈ જશે.

૧૯૧૮ યોખારી તથા મુસલિમમાં બખેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ બખેર તું અનસારીની નાની મશકતું પાણી લે અને મારા પર રેડ. અને બિસ્મિલ્લાહ કહે.

૧૯૧૯ યોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કસ્તુરીમાં ખરડેલો કપડાનો એક તુકડો લે ફરી તેથી પાકી મેગવ.

ફાયદો એક સ્ત્રીએ પૂછ્યું, આ હજરત હું હેજ પછી કેવી રીતે પાક થયા કરે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ગોસલ પછી એક કપડાના તુકડામાં મુશક લગાડીને રાખ્યા કર એટલે એથી ખૂનની બદલો દૂર થશે.

૧૯૨૦ યોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારા ખાવિન્દના માલથી દસ્તુર પ્રમાણે એ-

* આ હદીસનું કેટલુંક બચાવ હદીસ નાં ૧૪૭૫ માં છે. શા. મો.

ટલો લે જે તને અને તારી આલાદને પૂરો પડે. આ હજરતે (સલ) અમુ સુફ્યાનની બાયડી હિન્દ ખીનતે ઉતખા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હિન્દાએ (રદી) કહ્યું યો હજરત! અમુ સુફ્યાન બખીલ મરદ છે, મને એટલો ખર્ચ આપતો નથી કે જે મને તથા મારી આલાદને ખસ થાય. પણ આટલું બની શકે છે કે તેને વગર ખર્ચ કરે હું જરૂરત જેનું લઈ લઈ એટલે શું એવી રીતે લેવું દુરસ્ત છે કે નહીં? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે બાયડી ખાવિન્દના માલથી વગર હુકમે જરૂરત જેનું કંઈ લ્યે તો દુરસ્ત છે. કારણ કે તેનું હક ખાવિન્દ ઉપર ફરજ છે.

૧૯૨૧ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અખ્ખાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને છોડો (રહેવાદો) હું જેમાં છું તે બેહતર છે. અને હું તમને ત્રણ ચીજની આજ્ઞા કરું છું. અરબના બેટથી મુશરેફાને કાઢજો, અને વી રીતે હું એલચીને માન આપતો (મેમાની કરતો) હતો તેવી રીતે તમે એલચીઓને માન આપશો. રાવીએ કહ્યું હજરતે (સલ) ત્રીજી વાત કહી નહીં. અથવા તેવણે કહીં પણ તે વાત મારેથી બુલાવાઈ. આ વાક્ય સુલેમાન ખીન અમુ મુસલિમનો છે.

ફાયદો એનો પૂરો કિસ્સો કિરતાસ (: ૧૭) ની હદીસમાં આજ અધ્યાયમાં આવી ગયો છે.

૧૯૨૨ યોખારીમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સૂધી હું તમને રહેવાદું (છોડું) તમે મને રહેવા દો. જે તમારાથી આગળ હતા તેને તો સવાલોએ તથા પેગમ્બરો સાથે વિરૂધ્ધ પડવાએ હલાક કર્યા છે. તો જ્યારે હું તમને કોઈ ચીજની મનાઈ કરું તો તમે તેથી બચતા રહો. અને જ્યારે તમને કોઈ બાબતનો હુકમ કરું તો બચતા ની તે કામ તમે કર્યા કરો.

† વાંચો હદીસ નાં ૧૭૬૫. ત્રીજી આજ્ઞા રાવી બુહી ગયો તેના વિષે મોહમ્મદ (રહ) કહ્યું છે કે તે આસામાના લશ્કરની તૈયારી છે. અને જ અચાજ (રહ) કહે છે કે તે ત્રીજી આજ્ઞા આ છે તમે મારી બખરને ખુત નહીં બનાઓ જે પૂજવામાં જી. શા. મો.

ફાયદો હજરતે (સલ) ખુતબો પઢ્યો અને ફરમાવ્યું કે ઓ લોકો તમો પર હજજ ફરજ થઈ છે માટે તમો હજજને અદા કરો. તો એક શખ્સે કહ્યું ઓ હજરત (સલ) શું દરેક વર્ષે હજજ ફરજ છે? હજરત (સલ) ચુપ રહ્યા. તે એટલાં સૂધી કે તેણે ત્રણવાર પૂછ્યું. ફરી હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જો હું હા, કહેતો તો તમો પર દર સાલ હજજ કરવી ફરજ થતે. અને તમારેથી કદી ખની શકતે નહીં. ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે નકામા સવાલ નહીં કર્યા કરે. જે તમારે વિષે બેહતર છે તે હું પોતે બયાન કરું છું તમને એટલી ટુંક કરવાની શી જરૂર.

*૧૯૨૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એ વાતને છોડ એ તો ગંધાતી છે.

ફાયદો હજરત [સલ] સફરમાં હતા એક મોહાજરે તથા અનસારીમાં બોલા ચાલી થઇ. મોહાજરે અનસારીના ઢગરા પર લાત મારી. અનસારીએ ચીખ મારી કે ઓ અનસારીયો દોષો. અને મોહાજરે એવીજ રીતે મોહાજરોને તેડ્યા. બંને તરફના લોક ભેગા થયા. હજરતે (સલ) આ શોર સાંભળીને ફરમાવ્યું આ કુફરનો શબ્દ (લડાઇ માટે ખુલાવવા) શા માટે થયો? સહાબાએ તે બંને શખ્સોનો હાલ બયાન કર્યો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૧૯૨૪ બોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને છોડો, અને એક ભરેલી ડોળ તેની પિશાબ ઉપર રેડો. કારણ કે તમો આસાની કરનાર મોકલાયા છો. સખતી કરનાર મોકલાયા નથી. (ના. ૫૫૯)

ફાયદો એક ગામડીયાએ હજરત (સલ) ની મસજિદમાં પીશાબ કરી. સહાબાઓએ તેને ધમકાવ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી હજરતે (સલ) તેને બોલાવીને કહ્યું કે મસજિદ બંધાવવાની જગ્યા છે, અયાં પીશાબ કરવી યોગ્ય નથી. આથી જણાવ્યું કે નાદાનોની કસ્ટર ઉપર સખતી કરવી નજ જોઇએ. અને સિધ્ધ થયું કે અમીનની નગ્નસત પાણી નાંખવાથી તથા સુકાઇ જવાથી દૂર થાય છે.

૧૯૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-

હસાહ ખીન ખામર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એને છોડ કારણ કે શરમ કરવી ઇમાનથી છે. ” એક પુરૂષ પોતાના લાઇને શરમ વિષે બોધ આપતો હતો તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે શરમ ઇમાનનો અણુ છે એ દરેક હાલતમાં બેહતર છે. અને બે શરમી દરેક રીતે એબદાર છે.

૧૯૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સઇદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એને છોડ. ખચીત એના સાથીઓ થશે તેઓની નમાઝની આગળ તમારામાંનો પોતાની નમાઝને હલકી ગણુશે. અને તેઓના રોજાની સામે પોતાના રોજાને હલકો ગણુશે. અને તેઓ કુરઆન પઢશે પણ તેઓના ગળાની નીચે ઉતરશે નહીં. (એટલે દિલમાં કુરઆનની અસર થશે નહીં.) જેવી રીતે તીર શિકારથી નીકળી જાય છે તેવી રીતે તેઓ ઇસ્લામથી નીકળી જશે. તે તીરના ફલને જુએ તો કંઈ અસર દેખાય નહીં. તેની બાળની તરફ જોવે તો કંઈ અસર દેખાય નહીં. તેની લાકડીને જોવે તો કંઈ અસર દેખાય નહીં તે તીરના પરને જુવે તો કંઈ અસર દેખાય નહીં. ગોવર તથા ખૂનથી તે તીર પાર થઇલો (એટલે જેવી રીતે પાર થયલા તીરમાં જનવરની કંઈ અસર લાગતી નથી તેવી રીતે તે કોમમાં ઇસ્લામની કંઈ અસર બચેલી રહેશે નહીં.) તે કોમની પીછાન આ છે કે તે કોમમાં એક કાળો પુરૂષ છે જેનો એક દૃષ્ટ જાણું થાન અથવા માંસનો લોથડો ધરે છે. લોથડાના સારા ટોલા ઉપર તેઓ નીકળશે (એટલે અલી મુરતજા (રદી) ઉપર બાગી થઇને ચઢાઇ કરશે) અને બીજી રિવાયતમાં છે કે “જખતેલાશ તથા કુટના વખતમાં તેઓ નીકળશે.

ફાયદો હજરતે [સલ] કેટલોક માલ તકલીમ કર્યો. એક શખ્સ જેનું નામ જુલ ખેલિસ-રા હતું તેણે હજરત [સલ] ને કહ્યું કે ઇનસાફથી વેલું ચણી કરો. ઓમર ફારૂકે (રદી) કહ્યું ઓ હજરત જો હુકમ હોય તો હું આ હદિસને મારી નાખું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને ખારજ લોકોની ખજાના આપી. અલી મુરતજાએ

(૨૬) તે લોકોને કતલ કર્યાં. આ હદીસમાં જે ની-
લાનીનો પુરૂષ હજરતે [સલ] ખતાવ્યો હતો તેજ
નિરાનીનો પુરૂષ તે કામમાં મોજુદ હતો. બાકી

૧૮૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાહેર
(૨૬) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
કે એને રહેવા દે. લોકો કહેશે મોહમ્મદ પોતાના
સાથીઓને કતલ કરે છે ” આમર ફારકે કહ્યું મને
ઝડપે હું આ મોનાફિક એટલે અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓ-
ઝેની ગરદન મારું ત્યારે તેમને હજરતે (સલ)
આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો મદીનામાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓ-
ઝે મોટો મોનાફિક હતો તેણે હજરત (સલ) ની
સેવામાં બે અઢવી કરી. આમર ફારકે [૨૬]
તેના કતલનો કુકમ માંગ્યો ત્યારે હજરતે (સલ)
આ હદીસ ફરમાવી. એટલે લોક મુજબ બાબત
સમજશે નહીં. અને મને ખૂની કતલ ચલાવનાર
જણીને મુસલમાન થવાને ગમરાશે.

૧૮૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં મોગીરા
ખીન શામ્મા (૨૬) થી રિવાયત છે કે હજરતે
[સલ] ફરમાવ્યું કે તે બંનેને રહેવા દે (નહીં ઉ-
તાર) કારણ કે મેં તે બંનેને પાક પેહેર્યા છે ”
એટલે બંને મોઝાને. આ હજરતે (સલ) મોગીરા
(૨૬) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો મોગીરા (૨૬) થી રિવાયત છે કે
હું સફરમાં હજરત (સલ)ની સાથે હતો. હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું તારી પાંસે પાણી છે ? મેં કહ્યું
હા, ફરી હજરત સ્વારીથી ઉતર્યા. મેં પાણી ના-
ખ્યું. હજરતે (સલ) વાળુ ક્યું, મોં હાથ ધાયા
માથા પર મસહ કર્યાં. હજરતે મોઝા પેહેરેલા હ-
તા જેથી હું મોઝા ઉતારવા ઝુક્યો ત્યારે હજરતે
(સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઉતારવાની કશી
જરૂર નથી મેં વાળુ કરીને એને પેહેર્યા છે.

૧૮૨૯ મુસલિમમાં આએશા (૨૬) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેણીને
છોડ (એટલે તકરાર નહીં કર) એજ કારણથી મ-
લતા પશુ થાય છે. અને જ્યારે સ્ત્રીની મની પુરૂ-
ષની મનીથી વધી જાય છે તો તે પુરૂષ પોતાના
મેસાલને મોશામેહ થાય છે. અને જ્યારે પુરૂષ-

જુ પાંચો હદીસ નાં ૩૬૮ ગ્રા. મો.

નું પાણી સ્ત્રીના પાણીથી ચઢતું થાય છે તો તે
પોતાના કાકાઓ જેવો થાય છે.

ફાયદો હજરત આએશા (૨૬) થી રિવા-
યત છે કે એક સ્ત્રીએ પૂછ્યું કે જે સ્ત્રીને એહ-
તેલામ થાય અને વીર્ય જુએ તો ગોસલ કરે ? હ-
જરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હા, ગોસલ કરે. હજરત
આએશા (૨૬) એ તે સ્ત્રીને કહ્યું તારું કાળુ થાય ? સ્ત્રીને
પશુ એહતેલામ થાય છે ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ
હદીસ ફરમાવી. એટલે જે સ્ત્રીને વીર્ય નહોત તો
મામાઓની સુરતથી કેવી રીતે મળતો થતે ?

૧૮૩૦ બોખારીમાં સલમા ખીન અકવા (૨૬)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓ
ધસમાઈલ (અલે) ની ઓલાદ તમો તીર મારો કાર-
ણ કે તમારો બાપ તીર મારનાર હતો.

ફાયદો કેટલાક સહાબા તીર અંદાઝી કરતા
હતા. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી, અ-
ને ફરમાવ્યું કે અમે ફલાણી કામની સાથે છીએ.
ત્યારે ખીજ કામે તીર અંદાજ બંધ પાડી. હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું તમો શા માટે તીર મારતા નથી ?
તેઓએ કહ્યું ઓ રસ્તુલ્લાહ અમે કેવી રીતે
તીર મારીએ તમો તો પેલી કામની સાથે છો ?
અને અમારે સાથે નથી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
તીર મારો હું સઘળાઓની સાથે છું. આ હદીસ-
થી જણાયું કે અનસારીઓ હજરત ધસમાઈલ
(અલે) ની ઓલાદ છે. તીર અંદાઝીની તાકીદ
એટલાં માટે ફરમાવી કે એ જેહાદનું સાધન છે.

૧૮૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાહેર
[૨૬] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
કે તું તારા ઊકરાતું નામ અબ્દુર રહમાન રાખ. ”
આ હજરતે જાહેરને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જાહેર (૨૬) થી રિવાયત છે કે
અમારી કામમાં એક શખ્સને ત્યાં ઊકરો થયો
તેણે કાસમ નામ રાખ્યું ફરી તેણે હજરત [સલ]
ને ખબર આપી ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૩૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં આમર
ખીન સલમા (૨૬) થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું કે બિરિમલ્લાહ કહે અને સીધે હા-
થે ખા. અને તારી આગળની ખા.

ફાયદો આમર ખીન અખી સલમા [૨૬]
થી રિવાયત છે કે હું ઊકરો હતો અને રકાખીની

દરેક તરફથી ખાતો હતો ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી બધાંયું કે છેકરાઓને અદબ શીખવેલા સુનત છે.

૧૯૩૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અમરા નામ પર તમારું નામ રાખો. પણ મારી કુન્યત જેવી કુન્યત રાખવી નહીં.

ફાયદો કુન્યત તેને કહે છે જેને મથાલે શબ્દ અબ [બાપ] હોય જેમકે અબુલ કાસિમ અબુલ હસન. હજરત [સલ] ની કુન્યત અબુલ કાસિમ હતી તો ફરમાવ્યું કે તમારી ઓલાદનું નામ મોહમ્મદ રાખો, અબુલ કાસિમ તેમને નહીં કહો. મસાબીહમાં રિવાયત છે કે હજરત [સલ] બજરમાં હતા. એક શખ્સ પૂછાર કરી એ અબુલ કાસિમ. હજરત તેની તરફ જોવા લાગ્યા. તેણે કહ્યું એ હજરત મેં આપને નહીં ઓલાદના ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. હજરતનું નામ તથા કુન્યત રાખવામાં ઓલાદના બધા મત છે. પણ સહી મત આજ છે કે નામ રાખવું તો દુશ્મન છે પણ કાઠને અબુલ કાસિમ કહેવું બેહતર નથી. જેમકે એનું વિસ્તારથી બયાન સિફરસ સમાવેશમાં છે.

૧૯૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારી સફીને બરાબર કરો. કારણ કે સફૂં બરાબર કરવી તે નમાઝનું સમ્પૂર્ણ છે.

૧૯૩૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે ચાલો. આ જુમદાન પહાડ છે. એકકા [મોફેરેદુન] આગળ વધી ગયા છે. સહાબાએ કહ્યું એ હજરત [સલ] એકકા કોણ છે ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે બધી અસ્લાહની યાદ કરનાર પુરૂષો તથા સ્ત્રીઓ.

ફાયદો હજરત [સલ] મકાના માર્ગમાં જતા હતા. ત્યાં એક પહાડ દેખાયો જેનું નામ જુમદાન હતું ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. તે પહાડ પાસે કોઈ પહાડ નથી. એટલે જેવી રીતે આ પહાડ એકલો છે એવીજ રીતે જોહાની યાદ કરનારા પણ તેની યાદમાં તનહાઈને પસંદ કરનાર તથા ખુશ પડનાર છે. તીરમિજમાં રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે એકકા લોકો તે છે

કે જે જોહાની યાદના લોકો તથા ફિદા થનાર છે. યાદે ઇલાહી તેમના ગુનાહોના બોહને મટાડનાર છે તો તેઓ કેયામતમાં હલકા પુળકા આવનાર છે.

૧૯૩૬ મુસલિમમાં અલી [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તે કપડાને ફાડીને ઓઢણી ફાંટેલાઓ માટે બનાવ. " એટલે તે રેશમી કપડાને કે જે ઓફેરેર દુઆએ રસુલુલ્લાહ [સલ] તરફ બેઠ મોકલ્યું હતું. આ હજરતે [સલ] અલી [રહી] ને ફરમાવ્યું. અને ફાંટેલાઓ તે એક ફાંટેલા ઝહરા, બીજી હજરત અલી [રહી] ની મા ફાંટેલા બીનતે અસદ, અને ત્રીજી ફાંટેલા બીનતે હમઝા.

ફાયદો જે કે રેશમી કપડું પુરૂષને હરામ છે પણ જે કોઈ તોફાની આપે તો કબૂલ કરે અને ઝોરતોને હવાલે કરે તેઓને હલાલ છે.

૧૯૩૭ મુસલિમમાં અમર બીન અબસા [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે સુબહની નમાઝ પઢ ફરી સૂર્ય નીકળી ઉઠે ત્યાં સૂધી નમાઝ પઢવાથી રોકાયેલો રહે. કેમકે બ્યારે તે ઉગે છે તો તે શૈતાનના બે શીંગડાઓની વચ્ચે ઉગે છે. અને એ વખત કાફિરો તેને સિન્દો કરે છે. ફરી નમાઝ પઢ. કારણ કે એ નમાઝમાં ફિરસ્તા તથા ઇબાદત કરનાર મોજૂદ તથા હાજર થાય છે તે એટલાં સૂધી કે લાકડી સાથે ઓલો લાગી બપ (એટલે બપોર થાય અને બુમી પર સાથો રહે નહીં.) ફરી તે વેળા નમાઝ પઢતાં રોકા. કારણ કે તે વેળા જહનમ ભડકે છે. ફરી બ્યારે સૂર્ય ઢલે તો નમાઝ પઢ. કેમકે તે વેળા ફિરસ્તા તથા ઇબાદત કરનાર હાજર તથા મોજૂદ હોય છે. તે એટલાં સૂધી કે અસરની નમાઝ પઢે ફરી નમાઝ પઢતો અટક તે સૂર્યાસ્ત થાય ત્યાં સૂધી. કેમકે તે શૈતાનના બે શીંગડાઓ વચ્ચે ડુબે છે, અને એ વેળા કાફિરો તેને સિન્દો કરે છે.

ફાયદો અમર બીન અબસા [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરત [સલ] મદીનામાં પધાર્યા તો મેં હજરતને નમાઝના વખતો પૂછ્યા ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે દરેક વખત નમાઝ પઢવી દુશ્મન છે પણ ત્રણ વખતમાં દુશ્મન નથી. સૂર્યાસ્ત તથા તથા સૂર્યાસ્ત વેળા તો એટલા માટે મના છે કે તે વખત કાફિરો સૂર્યને સિન્દો કરે છે તો મુસલમાનોએ તેઓના જેવું

થયું [મોશાયહત] નહીં જોઇએ. અને યજ્ઞોદારના જહનમ લડકાવાય છે જલાલનો વખત છે.*

૧૮૩૮ બોખારીમાં ઇમરાન બીન હોસેન [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું ઉભા રહીને નમાઝ પઢ ફરી જો (ઉભા રહેવાની) શક્તિ ન હોય તો બેસીને પઢ, ફરી જો બેસવાની શક્તિ ન હોય તો લેટીને પઢ. ” આ હજરતે (સલ) ઇમરાનને કહ્યું.

ફાયદો ઇમરાન (રદી) થી રિવાયત છે કે મને બવાસીરની બીમારી હતી મેં એનો મસલો હજરત [સલ] ને પૂછ્યો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે બીમારને દરેક તરેહથી નમાઝ પઢવી દુરસ્ત છે. આહે ઉભા રહીને આહે બેસીને આહે સુઇને.

૧૮૩૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મોગરૂફ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મગરેબની નમાઝ પેહેલાં તમો નમાઝ પઢો. મગરેબની નમાઝ પેહેલાં તમો નમાઝ પઢો. અને ત્રીજી વાર ફરમાવ્યું જો જોઇએ તે પઢો. ” આ એટલાં માટે ફરમાવ્યું કે લોક તેને સુનત મોઅકદા જાણે નહીં.

ફાયદો લોકોએ પૂછ્યું કે મગરેબની આગળ નમાઝ દુરસ્ત છે કે નહીં. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો કે મગરેબથી પ્રથમ નમાઝ પઢવી દુરસ્ત છે પણ તક્દીર તથા હમેશગી કરવી નજ જોઇએ. કેમકે ફરજ અદા કરવામાં દેર લાગશે.

૧૮૪૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અરત (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેને [એટલે કામળીને] તેના માથા તરફ ઢાંકો અને પગની તરફ ઇજાએ ઘાસ નાંખો ” એટલે મુસઅબ બીન આમેરને જ્યારે તે વણુ જોહોદમાં શહીદ થયા.

ફાયદો જ્યારે મુસઅબ [રદી] શહીદ થયા તો એક કામળી વગર કંઈ કદન મળ્યું નહીં. અને કામળી પણ એવી નાની હતી કે જો માથા પર ના-

* પણ જુમઅને દિવસે માથે સૂર્ય હોય છતાં નમાઝ પઢવાની છુટી હદીસ શરીફમાં છે. અને ઇમામ યુસુફની તે માફક રિવાયત છે અને તેના પર ફતવો છે. શા. મો.

ખતા તો પગ ખુલ્લા રહેતા હતા. અને જો પગ પર નાખતા તો માથું ખુલ્લું રહેતું હતું. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે જ્યારે કંઈ નહીં મળે તો કપનમાં એક કપડું બસ થાય છે. *

૧૮૪૧ મુસલિમમાં સઅદ બીન અબી વાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જ્યાંથી તેં એને લીધી ત્યાં તેં એને મુક. ” **ફાયદો** ગનીમતના માલમાંથી સઅદ બીન અબુ વક્કાસે એક તલવાર ઉઠાવી અને હજરત (સલ) થી માંગી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ગનીમતના માલમાં સર્વ ગાઝીયાનું હક્ક છે, વહેંચ્યા વગર તને કેવી રીતે મળે ?

૧૮૪૨ મુસલિમમાં ઉસમાન બીન અબુલ આસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તારા બદન ઉપર જ્યાં તેને દરદ થાય છે ત્યાં તારો હાથ રાખ. અને ખિસ્મલ્લાહ ત્રણ વાર કહે અને અઉન્ને બિલ્લાહ વફદરતેહી મિન શરે મા અજેદા વ આહાજેદા સાત આવાર કહે. ” હજરતે ઉસમાન બીન અબુલ આસ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાબીહમાં ઉસમાન બીન અબુલ આસ (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં પોતાના દરદ તથા બીમારીની શિકાયત કરી ત્યારે હજરતે (સલ) આ દોઆ ફરમાવી. મેં તેપર અમલ કર્યો તો મને શિકા મળી.

૧૮૪૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું લોકોની પાછળ સ્વારી ઉપર બેસીને તવાફ કર. ” જ્યારે ઉમ્મે સલમાએ કહ્યું કે હું બીમાર છું ત્યારે તેણીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાયું કે બીમારને હજરતમાં સ્વાર થઇને તવાફ કરવો દુરસ્ત છે.

૧૮૪૪ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ પાસે તમો અલ્લાહના અગ્નની પનાહ માંગો, અલ્લાહ પાસે અગ્નને કબરની પનાહ માંગો, અલ્લાહ પાસે મહીસે દન્નમના કિતનાની પનાહ

* અને આ પણ જણાય છે કે જો એક કદન પણ પૂરું નહોય તો માથા તરફ ઢાંકો. શા. મો.

મંજો, અલ્લાહ પાસે છન્દગી તથા મરવાનાશિ-
તનાની પનાહ મંજો.

૧૯૪૫ મુસલિમમાં જાભેર (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે વા-
સણને ઢાંકો, અને મશકતું મોં બાંધો. વર્ષમાં ૩૬
રાત છે જેમાં વખા (મરકી) ઉતરે છે જે વાસણ
કે તેના પર ઢાંકણ ન હોય તથા જે 'મશકતું' મોં
બાંધાયું ન હોય તે પર તેનું ગુજર થવાથી તેમાં તે
(વખા) ઉતરે છે " લેસ બીન સઅદ કહે છે, અમારે
પાસે રહેતા અજમરો પેહેલા કાનુન (ડીસઅમર) માં
એથી બચાવ કરે છે. *

ફાયદો કાનુન અવલ એ રૂમી મહીને
છે. ખરીફની આખર ફસલમાં થાય છે. સારાંશ
આ છે કે હદીસમાં તે રાતને ખાસ ઠરવી નથી
કે કેયારે થાય છે. પણ અજમરના લોક એને કાનુન
અવલમાં ગણે છે. કદાપી એવીજ રીતે હશે કેમકે
એ ફસલમાં હવા બગડે છે. પણ એના પર યકીન
નથી માટે વાસણોને દરેક રાત્રે બંધ રાખવાં જોઈએ.

૧૯૪૬ બોખારી તથા મુસલિમના જાભેર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તમે વાસણોને ઢાંકો. અને મશકાના મોં બાંધો,
અને દરવાજાઓને બંધ કરો, અને દીવાને હોળાવો.
કારણ કે શૈતાન મશક ખોલતો નથી દરવાજાને
ઉઘાડતો નથી અને વાસણ ખોલતો નથી. ફરી
જો તમારામાંના કોઈને પોતાના વાસણ ઉપર લા-
કડી મુકવા સિવાય કંઈ નહીં મળે તો લાકડીની
આડ કરે અને બિસ્મિલ્લાહ કહે. ખચીત જોઈને ઘર-
વાળાઓને ઘર સડીત બાળે છે (એટલે સૂતી વે-
ળા જો દીવો બળતો રહે તો જોઈને ખતી લઇ
જાય છે. તો ધણું કરીને આગ લાગે છે.)

ફાયદો હજરતે (સલ) આ હદીસમાં અદ્ય
શીખવ્યા કે બિસ્મિલ્લાહ કહીને રાત્રે આ કામ ક-
રવાં જોઈએ. એમાં ધણું ફાયદા છે.

૧૯૪૭ મુસલિમમાં જાભેર (રદી) થી રિવાયત
છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આને (દાદીને)
કોઈ ચીજથી બદલી નાખો (રંગી નાખો) અને
કાળકથી બચો.

* અને હિન્દુઓ એ વખત આસોની ઉપરમાં
ગણે છે. અને દીવાળી ફટાકા વગેરે પણ એના
ઉપાયમાં કરે છે. શુ. મો.

ફાયદો પ્રતેહ મકામાં અબુ કોહાફા (રદી)
સિદ્દિક અકબર [રદી] ના બાપ મુસલમાન થયા. તે-
મની દાદી તથા માથાના વાળ ધણીજ સફેદ હતાં
ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી
જણાયું કે ખેળખ કરવો દુરસ્ત છે પણ કાળો ખે-
ળખ કરવો મકરહ (તાહરીમા) છે. શાફહા કહે છે
કે વસમાનો ખેળખ દુરસ્ત છે કારણ કે કેટલાક સ-
હાબા કરતા હતા. વસમા સિવાય બીજા કાળો
ખેળખ દુરસ્ત નથી. વલ્લાહો આલમ.

૧૯૪૮ બોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પી-ત
[જેળમ] વાળાથી તું બાગ જેવી રીતે તું વાધથી
બાગે છે " બોખારીએ આ હદીસની પૂરી સનદ
બયાન કરી નથી.

ફાયદો આ બીમારીથી લોકોને નફરત
આવે છે તો માંદાને ધણું દુઃખ થાય છે માટે તેની
સંગતની મનાઈ કરી.*

૧૯૪૯ બોખારીમાં અબુ મુસા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે
કેદીને છોડવો ભૂખ્યાને ખવડાવો, અને માંદાની બી-
માર પુરસી કરો.

ફાયદો દુશ્મનથી મજલુમને છોડવું શ-
કિતવાળાપર ફરજ છે અને ખાણું આપવું તથા
બીમાર પુરસી કરવી ફરજ કિદાયા છે.

૧૯૫૦ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સૂ-
ધી તેઓ આ વાતની સાક્ષી આપે કે અલ્લાહ
સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી અને મોહમ્મદ અલ્લાહના
રસૂલ છે ત્યાં સૂધી તું તેઓથી કિનાય ચલાવ.
ફરી જ્યારે તેઓ આ સાક્ષી આપે તો તેઓ
પોતાના ખતને તથા માલને બચાવ્યા. પણ હ-
ક વાત ઉપર. અને તેઓનો હિસાબ અલ્લાહ પર
છે. " આ હજરતે (સલ) ખબરને દિવસે હજરત
અલી (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે જ્યારે કાફરે કનેમો પઢ્યો
તો તેનો જન લેવો માલ છુટવો દુરસ્ત
નથી. પણ ખતને બદલે ખૂન થશે. તથા જો માલ
હશે તો અકાત લેવાશે. પણ જો તેણે પોતાના મા-

* આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં
૪૪૯ માં છે. શુ. મો.

હા જાન અધ્યાયવા માટે હવેમા પદ્મો હશે અને દિલથી કાફર રહેશે તો પ્રેમથી તેનાથી હિસાબ કરી ભેરો. અમને જાહેરનો હુકમ છે.

૧૮૫૧ મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરમિયાની ચાલ આલો તથા સિધિ માર્ગે ચાલો.

ફાથેદો એટલે ઇબ્રાહિમમાં. એટલુંજ નહીં પણ દરેક ચીજમાં વધવા ઘટનાથી બચો. એટલી ધણી ઇબ્રાહિમ કરવી ઠીક નથી કે દિલ ગભરાય અને દુઃખી થાય. અને ન એટલી થોડી કરે કે દિલ પર કંઈ અસર થાય નહીં.

૧૮૫૨ મુસલિમમાં જોવેરીયા હજરતની બી. બી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને મારી પાસે લાવ તે પોતાની જગ્યાએ પોહોવ્યું છે " એટલે તેણીની લોડીને સદકાની બકરીનું માંસ અપાયું હતું તેને.

ફાથેદો હજરતે (સલ) ખાણું માંગ્યું. હજરત જોવેરીયા (રદી) એ કહ્યું એ હજરત આ વખત કંઈ હાજર નથી પણ મારી આજાદ કરેલી લોડીને ખરાતનું ગોશ્ત મળ્યું છે તે હાજર છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો કે ઝકાત અને ખરાત અમને દુરસ્ત નથી પણ જ્યારે પ્રથમ મોહતાજને મળી અને મોહતાજે ખોળ શખ્સને આપી તો તેને દુરસ્ત થશે.

૧૮૫૩ મુસલિમમાં તારિક બીન ઓશિમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું કહે અલ્લાહુમ્મ-અફરલી વરહમની વ આફ્રીની વરનેકની ખચીત આ શબ્દો તારે માટે દુન્યા તથા આખરત બંને ભેગા કરે છે " એક પુરૂષે કહ્યું એ રસુલુલ્લાહ જ્યારે હું મારા પરવરદિગારથી માંગણી કરું તો કેવી રીતે કહું તે પુરૂષને હજરતે આ ફરમાવ્યું.

૧૮૫૪ મુસલિમમાં સખાદ બીન અબી વ. આસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું કહે હાએલાહ ઇલ્લાહો વહહુ હા શરીક લહ અલ્લાહો અફઅર ક.

જો અર્થ-ઓ મારા અલ્લાહ તું મારી બાબ-શીસ કર અને મારા પર રહમ કર અને મને આ-શીયત આપ અને મને રિજક દેજી આપ. અ. મો.

બીસા વહ હુન્દો. સિલ્લાહે કસીસા મુખ્હાન હલાહે રખિબ આલમીન હા હુવલ વલા કુવ્વત હલ્લા બિલ્લાહિલ અઝીઝીલ હુકીમ તે જંગલી માણસે કહ્યું આ તો મારા પરવરદિગાર માટે છે મારે માટે શું છે ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કહે અલ્લાહુમ્મ-અફરલી વરહમની વહુદેની વરજોઠની વ આફ્રીની (આફ્રીની શબ્દ વિષે રાવીને શક છે) " એક જંગલી હજરત (સલ) પાસે આવ્યો અને કહ્યું ઓ નખીય-લ્લાહ મને કાંઈ કલામ શીખવો કે હું કલા કરું તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

* ૧૮૫૫ મુસલિમમાં હોજેદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓ હોજેદા અમારી પાસે તે લોકોની ખબર લાવ " આ હજરતે (સલ) લેલતુલ અહઝાબના (ખનદકની લગાઇની રાત્રે) ફરમાવ્યું.

૧૮૫૬ મુસલિમમાં હોજેદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓ જિ-ધણસી ઉઠ " આ હજરતે [સલ] લેલતીલ અહઝાબની સવારના હોજેદાને કહ્યું.

ફાથેદો જંગે ખનદકમાં કાફેરાએ મદીનાને કેટલાક દિવસ સુધી ઘેરો નાખ્યો. એક રાત્રે ધણીજ ઠંડી હવા ચાલી લોકો બેલાન થયા ત્યારે હજરતે (સલ) હોજેદા (રદી) ને ખબર કાઢવા મોકલ્યા. ફરી હોજેદાને પોતાનો કામળો એઠાવ્યો. તેમને નિદ્રાનો ધણો ગભરો થયો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. બાકી કિસ્સો ચોથા અધ્યાયમાં વીસ્તારથી આવી ગયો છે. @

૧૮૫૭ બોખારીમાં અમુ સદદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કહો અલ્લાહુમ્મ સદસે અલા મોહમ્મીન અબ્દેક વ રસુલેક કમા સદમેત અલા ઇબ્રાહીમ વ આરેક અલા મોહમ્મીન વ આલે મોહમ્મીન કયા બારકત અલા ઇબ્રાહીમ વ આલે ઇબ્રાહીમ.

૧૮૫૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોમેદ સાએદી (રદી) થી રિવાયત છે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કહો અલ્લાહુમ્મ સદસે અ-

@ વાંચો હદીસ ના. ૧૪૧૦ ડા. મો.

લા મોહમ્મદીન વ અલા અજવાજેહી વ જુરીયતિહી કમા સદ્લૈત અલા ઇબરાહીમ વ બારેક અલા મોહમ્મદીન વ અલા અજવાજેહી વ જુરીયતિહી કમા બારકત અલા ઇબરાહીમ ઇન્નક હમીદુમ મજીદ.

૧૯૫૯ મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું કહે અલ્લાહુમ્મ—ગફેરલી વ લહુ વ અઅ-કેબની મિન્હો ઉકબા હસનતન ” * જ્યારે અયુ સલમા (રદી) મર્ધા ત્યારે ઉમ્મે સલમા (રદી) ને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત ઉમ્મે સલમા (રદી) નો પ્રથમ ખાતિન્દ અયુ સલમાનો જ્યારે ઇતતેકાલ થયો ત્યારે તેણીને હજરતે (સલ) આ શીખવ્યું. અલ્લાહુ તે દોઆ કબૂલ કરી તેણીનો નિકાહ હજરત (સલ) સાથે થયો.

૧૯૬૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ સમદિ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે તમારા સૈયદ અથવા બેહતર તરફ ઉઠો (એટલે સઅદ બીન મોઆજ (રદી) ની તરફ) ફરી તેવણુ નખી (સલ) પાસે બેઠા. ફરી હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું ખચીત આ લોકો તારા હુકમ ઉપર કબૂલ થયા છે.

ફાયદો બની કોરેખ વહુદીની એક કોમ હતી તેઓએ હજરત સાથેનો કરાર તોડ્યો હતો. હજરતે તેઓના કિલ્લાપર ઘેરો નાખ્યો હતો. ફરી તે લોકો આ વાત પર રાજ થયા કે સઅદ બીન મોઆજ અમારે વિષે જે ફેસલો આપે તે અમને કબૂલ છે. સઅદ જખમી હતા. હજરતે (સલ) તેમને મદીનાથી બોલાવ્યા. જ્યારે તેવણુ આવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) અનસારીઓને આ હદીસ ફરમાવી. સઅદે તેમને કતલ કરવાનો હુકમ ફરમાવ્યો. તો તે કોમના પુરૂષ કતલ થયા. સ્ત્રી અને બાળકો લોડી ગુલામ થયાં. કેટલાક એલમા કહે છે કે આ હદીસથી જણાય છે કે સરદાર તથા આલેમોની તાજમ માટે ઉભા થવું દુરસ્ત છે.

* અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ તું મને તથા તેને ખખ્શ, અને તેના બાદ મને તેનો સારો બદલો આપ, ઝા. મો.

અને કેટલાકોએ એનો જવાબ આપ્યો છે કે આ ઉભા થવું તાજમ માટે નહોતું પણ સઅદ જખમી હતા. તેમની સંભાળ માટે હજરતે ઉભા થવાનો હુકમ આપ્યો હતો. જેમકે બીજી હદીસમાં છે કે એક બીજા માટે ઉભો થયા નહીં કરે જેવી રીતે અજમી લોકો કર્યા કરે છે. અને કેટલાક એલમાં કહે છે કે તાજમમાં હાથી વધવા માટે ઉભા થવું મકરૂહ છે. અને અલ્લે ઇલમ તથા દીનની તાજમ માટે દુરસ્ત છે.

૧૯૬૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તે જનત માટે ઉઠો કે જેની ચોગાઇ આકાશો તથા પૃથ્વી છે ” અદરને દિવસે મુશરફો નજદીક થયા ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે તેઓને કતલ કરો. કારણ કે તેઓને કતલ કરવા અથવા શહીદ થવું દરેક રીતે બેહતર છે. કારણ કે તેનો બદલો જનત છે.

૧૯૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસેથી તમે ઉઠી જોઓ. અને મારી પાસે જગ્યા કરવો યોગ્ય નથી ” અને બીજી રિવાયતમાં છે “ નબીની પાસે જગ્યા કરવો યોગ્ય નથી ”

ફાયદો હજરતે (સલ) મોતની બીમારીમાં ખડ્યો કલમ માંગ્યા. કેટલાકોએ કહ્યું લાઓ, કેટલાકોએ કહ્યું કંઈ જરૂર નથી. કેમકે હજરત (સલ) ને લખાવવામાં તકલીફ થશે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એ વિધેનો બાકી કિસ્સો વીસ્તારથી આજ અધ્યાયમાં આવી ગયો.

૧૯૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે છી છી એને યુદ્ધ નાખ. શું તે જખમી નથી કે એમો સદકો ખાતા નથી. ” અને બીજી રિવાયતમાં છે. ” અમને સદકો હલાલ નથી ” હસન બીન અલી (રદી) એ જ્યારે સદકાના ખબરમાંથી એક ખબર લખ મોમાં નાખ્યું ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું

ફાયદો હજરત હમામ હસન (રદી) તે વેળા નાના હતા. આ હદીસથી સિધ્ધ થયું કે સૈયે-

દોને ઝકાતનો માથ હરામ છે.

૧૯૧૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં બખ્ષેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું ખા કારણ કે હું જેની સાથે ગુસ્સા-પુસ કરું છું તેની સાથે તમે ગુસ્સા-પુસ કરતા નથી. " એટલે પાકવેલા લસણુને. હજરત (સલ) ના સહાયાથી એક પુરખને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત [સલ] ની આગળ પાકેલું શાક આવ્યું તેમાં લસણુની બો આવી હજરતે (સલ) તેને ખાધું નહીં. એક સહાબીને ફરમાવ્યું કે તું ખા. સહાબીએ જોયું કે હજરત (સલ) ખાતા નથી તો તેણે પણ હાથ ખેંચ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે પાકેલું લસણુ જે કે હલાલ છે, પણ હું આ કારણથી ખાતો નથી કે મારે જખરકલ [અલે] સાથે વાત ચીત થયા કરે છે. અને તેમને એની બોનો અણગમો છે.

૧૯૧૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે ખાઓ. કારણ કે તે એટલે પાટલા ઘો હલાલ છે પણ તે મારો ખોરાક નથી.

ફાયદો હજરત [સલ] એક જગ્યા બેઠા હતા પાટલા ઘોનું માંસ આવ્યું કોઈએ કહ્યું ઓ હજરત ! આ પાટલા ઘોનું માંસ છે. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે કે આ હલાલ છે પણ કારણ લોક એને ખાતા નથી. એટલે શરીઅત તરફની કરાહીયત નથી પણ તખીયત ચાહતી નથી. ઇમામ શાફેઃ તથા ઇમામ માલિક [રહ] ની નજદીક પાટલા ઘો હલાલ છે, અને આજ હદીસ તેમની દલીલ છે. અને ઇમામ આજમ (રહ) ની નજદીક હલાલ નથી † એમના મત પ્રમાણે આ હુકમ શર ઇસ્લામમાં હતો.

૧૯૧૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે કુરબાનીથી ત્રણ દિવસ સુધી ખાઓ. " અમો પ્રથમ વર્ણુન કરી

† એ વિષે હદીસ નાં ૩૨૦ માં બયાન થયું છે. ગુ. મો.

આવ્યા છુ તે પ્રમાણે આ હદીસ મનસૂખ છે.

૧૯૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું દુન્યામાં એક મોસાફર સરખો થા. અથવા બળે એક માર્ગના ચાલતા સમાન થા. અને તું પોતાને કબરવાળાઓમાં ગણી રાખ.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મારા બંને ખભા પકડ્યાં ફરી આ હદીસ ફરમાવી. અને અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર [રદી] આવી રીતે કહ્યા કરતા હતા કે ત્યારે તું સવાર કરે તો સાંજની આશા નહીં રાખ. અને ત્યારે તું સાંજ કરે તો સવારની વાટ નહીં જો, અને તંદરસ્તીની હાલતમાં ખીમારીના ખીવાલથી જે અમલ કરવો હોય તે કરી લે. (એટલે તંદરસ્તીને ગતીમત બળ ખીમારીમાં કંઈ થઈ સરશે નહીં.) અને જિન્દગીમાં મોતની તૈયારી કર. હદીસમાં આ જે ફરમાવ્યું છે કે મુસાફર તથા માર્ગ ચાલનારની તરેહ ગુજારો કર એટલે મોસાફર સફરમાં વધારે બખેડા કરતો નથી, તથા દરેક વખત પોતાનું વતન યાદ કરે છે વાટ ખરચ [જાદે રાહ] ની ફિકરમાં રહે છે તેવીજ તરેહ ઇમાનવાળાને લાજમ છે કે દુન્યાને સરા [ઊતારો] ખાણીને બેહુલા હિરસને મારીને પોતાના અસલી વતનથી ગફલત કરે નહીં, દરેક વખત ત્યાંના સામાન કરતો રહે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે પોતાને કબરવાળાઓમાં ગણી રાખ એટલે દુન્યાની ફિકર અને હાય વરાલ એ મોતની ગફલત છે અને ત્યારે મોતને યાદ રાખે તો સર્વ મુશકેલ આસાન છે.

રોઅર.

યું આહન્ગે રફતન કોનદ જને પાક ચે બર તખત મુરદન ચે બર રૂએ ખાક * આ હદીસ જોહદ તથા દરવેશીની મુળ છે. અલ્લાહ અમારી આંખો ખોલે. અને એના પર અમલ નસીખ કરે. **આમીન**

❦ વાંચો હદીસ નાં ૧૭૭૪ ગુ. મો.

* અર્થ—ત્યારે પવિત્ર જન જવાનો ઇરાદો કરે ત્યારે તેને તખત ઉપર મરવું અને માટી પર મરવું બંને બરાબર છે. ગુ. મો.

૧૯૧૮ બોખારીમાં અણુ ઐયુષ અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે તમારા અનાજને માપો [અથવા તોલો] તમારે માટે તેમાં ખરકત થશે.

ફાયદો એટલે ખરીદીને તોલવું જોઈએ. જો ઓછું થાય તો માંગણી કરે, અને જો વધે તો પારકાનું હફ પાછું ફેરવે. દર રોજ તોલીને ઘરમાં ખરચ કરવો પણ હાપણથી ખાલી નથી કે હિસાબથી ખરચ થાય, જરૂરતથી ન ઓછો ન વધારે. †

૧૯૧૯ મુસલિમમાં અણુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારા મરવા પડેલાઓને લાએલાહ ઇલ-લાહની તલકીન કરો [શીખવો].

ફાયદો એટલે મરવાની વખતે લાએલાહ ઇલ-લાહ પુકારીને કહો કે જેથી મરનાર પણ સાંભળીને કહે. ઇ અને તેને આવી રીતે કહેવું નહીં જોઈએ કે લાએલા ઇલ-લાહ કહે. કારણ કે કદાપી બે ભાનીને લીધે નકાર કરી બેસે.

૧૯૭૦ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક પુરૂષે પોતાના ઊંટનું માથું પકડી રાખવું જોઈએ. કારણ કે આ એક એવી મળજ છે જેમાં અમારી પાસે શૈતાન હાજર થયો છે " લેલતુત તારીસની સવારે હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું. *

ફાયદો જંગે ખેતરથી પાછા ફરતાં આખરી રાત્રે હજરત (સલ) તથા તમામ લોક સઈદ રહ્યા ફજરની નમાઝ કર્યા થઈ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ જગ્યા શૈ-

† નબી (સલ) થી રિવાયત થઈ છે કે તદખીરથી ઝુબરો કરવો એ કેટલાક વેપારથી મિહતર છે. શરહ મશારફ. ઝા. મો.

ફ જેથી તેની આખર વાત કહેવાની થાય. અને જનતમાં દાખલ થવાની ખશારતમાં શામેલ થાય. ફરી જ્યારે મરનારના મોંથી એક વાર કહે-મો નીકળ્યો કે ચુપ રહે. પણ જો તે કહેમો પડા. પછી બીજી વાત કરે તો ફરી કહેવાની તલકીન કરે. ઝા. મો.

* આ હદીસનો વધુ ખુલાસો હદીસ નાં ૨૭૦ માં છે. ઝા. મો.

તાનની છે. એવું નહીં થાય કે શૈતાન કોઈના ઊંટને ભગાવે માટે હુશયારીમાં રહેવું જોઈએ.

* ૧૯૭૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમને જોઈએ કે દિલની ખુશીની વખતે નમાઝ પઢે. જ્યારે સુસ્તી આવે તથા કાહેજ બને તો બેસી જાય. " અને બીજી રિવાયતમાં છે " તેને બેસી જવું જોઈએ "

ફાયદો અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મસજીદમાં દોરડી લટકેલી જોઈ. પૂછ્યું આ શું છે? લોકોએ કહ્યું કે હજરત ઝેનબ (રદી) ની આદત છે કે જ્યારે તહજ્જેદની નમાઝમાં સુસ્ત થાય છે તો તેને પકડે છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે સુસ્તીમાં નફલ નમાઝ પઢવી વગર સવાદી છે.

૧૯૭૨ મુસલિમમાં જાબર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના જેને જોઈએ તે પોતાના ઉતારામાં નમાઝ પઢે. " હજરતે (સલ) આ વરસાદના દિવસે સફરમાં ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જાણ્યું કે વરસાદના ઉજરથી જમાઅતમાં હાજર નહીં થવું દુરસ્ત છે.

૧૯૭૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારામાંનો હુશયાર અને અકલવાળો મારી પાસે થવો જોઈએ, ફરી તેઓની પાસે તે લોકો થાય જે તેઓથી મળતા હોય, ફરી તેઓની પાસે તે લોકો થાય જે તેઓથી મળતા હોય. અને બજારોના બેક બેકથી તમે બચતા રહો. " * [એટલે મસજીદમાં તથા જમાઅતમાં બજારની તરફ શોર બજાર તથા ભીડ કરો નહીં.]

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતની દસ્તૂર હતી કે જમાઅત વખતે અમારા ખબાને લગોલગ રાખતા હતા. અને ફરમાવતા હતા કે બરાબર થાઓ.

* શરહ મશારફમાં એના અર્થ આવી રીતે છે "બજારની જેમ બેજસેલ થવાની તમે બચતા રહો." એટલે જેવી રીતે બજારમાં બેજસેલ થાય છે આલિમ જોડેલ, તથા પુરૂષ સ્ત્રી બુદ્ધા પડતા નથી તેવી રીતે નમાઝ પઢવાની બચતા રહો. ઝા. મો.

અને ઉભા રહેવામાં આગળ પાછળ નહીં થાઓ. નહીં તો તમારા દિલોમાં ઇષ્ટતેલાક પડશે ફરી હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે ઇમામની પાસે ઇલમવાળા તથા અ-કલમવાળા ઉભા રહે કે જેથી મસલા શીખે, તથા ઇમામને જો ચુક પડે તો તેને ખબરદાર કરે. અને જોલભા પછી દરજ્જા દરજ્જા લોક સફર-માં ઉભા રહે. અથુ બકર સિદ્દીક [રદી] ની ટેવ હતી કે નમાઝમાં હજરત (સલ) ની પાછલ બરાબર ઉભા રહેતા હતા. તે જગ્યા બીજો શખ્સ ઉભા રહેતો નહોતો.

૧૯૭૪ મુસલિમમાં અથુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે પુ-રૂષોમાંથી એક (જેહાદ કરવા માટે) ખડો થાય. અને સવાળ બનેમાં બરાબર છે ” બની લેહ્યાન તરફ જ્યારે લશકર મોકલ્યું ત્યારે હ-જરતે (સલ) તેઓને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે દરેક કામથી અડધા મા-ણસ જેહાદ માટે જાય અને અડધા આદમી જે-હાદ કરનારાઓના બાપડી અન્નાની સંભાળ કરે. સવાળ બનેને બરાબર થશે.

૧૯૭૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અથુ બકર [રદી] ને હુકમ કરો કે લોકોને નમાઝ પઢાવે.

ફાયદો હજરતે (સલ) મોતની બીમારીમાં આ હદીસ ફરમાવી. અને પાંચ દિવસ તેમનાથી ઇમામત કરાવી. બીજા અધ્યાયમાં એનું વિસ્તા-રથી બતાવ્યું છે. * જે હોખા હજરત (સલ) નો ખાસ હતો એટલે ઇમામતનો તે પોતાની ઝિન્દગીમાં અથુ બકર સિદ્દીક (રદી) ને આપ્યો. એમાં સાફ ઇશારો છે કે બિલાદત માટે જાણે હજરતે (સલ) તેમને પોતાના વડી અહદ (જય નશીન) બનાવ્યા.

૧૯૭૬ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અ-બ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને (એટલે અથુ ઇસ્માઇલને) કહો કે વાત કરે પોતા ઉપર છાયા કરે, જેસે અને પોતાના રોજાને પૂરો કરે.

* વાંચો હદીસ નાં ૪૬૫ ગુ. મો.

ફાયદો હજરતે (સલ) એક શખ્સને જો-યો કે તડકામાં ચુપકો ઉભેલો છે તેનું કારણ પૂછ્યું, લોકોએ કહ્યું આ અથુ ઇસ્માઇલ છે એ-ણે નજર માની છે કે રોજો રાખે તડકામાં ઉ-ભો રહે અને કોઈથી વાત કરે નહીં. ત્યારે હજ-રતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. રોજો ઇબ્દાત હતો તેનો હુકમ આપ્યો. અને નહીં જોલવું તથા ધુપમાં ઉભા રહેવું ઇબ્દાત નહોતી માટે મનાઈ કરી. આથી જણાયું કે નાજઅેઝ નજર-નું પૂરું કરવું નહીં જોઈએ.

૧૯૭૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓ-મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-રમાવ્યું કે તેને જોઈએ કે તેણીથી રજુ કરે (એટલે તલાકને બાતલ કરી પાછી તેણીને બાપડી બનાવે.) * ફરી તેણીને રહેવા દે તે એટલાં સૂધી કે પવિ-ત્ર થાય. ફરી બીજું હેજ આવે. ફરી જ્યારે તે પવિત્ર થાય તો સમ્મોગ કર્યા પેહેલાં તે-ણીને તલાક આપે અથવા તેણીને રોકી રાખે. આરતોની તલાકની બાબતમાં જે જોદાએ હુકમ ફરમાવ્યો તે ચાજ ઇદદત છે.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે મં પોતાની બાપડીને હેજમાં ત-લાક આપી. ઓમર ફરકે (રદી) આ હાલ હજરત (સલ) ને કહ્યો. હજરત બકા થયા, ફ-રી આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે હેજમાં તલાક આપવી ઘણીજ મકરૂહ છે. ફરકલમાં એને તલાકે બિદઘ કહે છે. સુનત આ છે કે જ્યારે સ્ત્રી હેજથી પવિત્ર થાય તો તેણી-થી વગર સોહબત કરે તલાક આપે.

૧૯૭૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ બીન અબ્દ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તારા સુથાર ગુલામને હુ-કમ કર કે તે મારે માટે લાકડાનું મિન્યર બનાવે, હું તે પર લોકોથી વાતો કરું (બોધ આપું)

ફાયદો એક અનસારી સ્ત્રીનો રૂમી ગુલામ સુથારનું કામ કરતો હતો હજરતે (સલ) તે-ણીથી મિન્યરની ફરમાશ કરી. તો તેણે બના-

* આથી જણાયું કે હેજમાં તલાક આપવી ખુરી છે છતાં તે તલાક થાય છે. કારણ કે રોજાનો શખ્દ તલાક થયેલી ઉપર વપરાય છે. ગુ. મો.

વ્યો હતો. હજરત (સલ) તેના પર ખુતબો પઢા કરતા હતા. અને જ્યારે મિન્યર ન હોતો તો જમીન ઉપર ચામ્લાને ટેકી ખુતબો પઢતા હતા. હજરત (સલ) ને તેમાં તકલીફ થતી હતી. એક સહાબીએ જેમનું નામ તમીમ હતું તેવણે અરજ કરી કે ઓ હજરત જેવો શામમાં મિન્યર થાય છે તેવો બનાવો ત્યારે હજરતે (સલ) મિન્યર બનવાવ્યો.

૧૯૭૯ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મસજીદમાંથી મને ચટાઇનો મોસલ્લો લાવી આપ ” આ હજરતે (સલ) આએશા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો ઘરમાં એક જગ્યા હતી જ્યાં ઓરતો નમાઝ પઢતી હતી. તેને હજરતે (સલ) મસજીદ કહી. આ હદીસમાં હજરત (સલ) ની મસજીદ મુરાદ નથી કારણ કે હજરત આએશા (રદી) એ વખત હેજવાળાં હતાં. અને હેજવાળીને મસજીદમાં જવું દુસ્ત નથી. અથવા આ મતલબ છે કે હેજવાળી સ્ત્રી હાથ લમ્યાવી મસજીદમાં કાન ચીજ ઉઠાવે તો દુસ્ત છે. હેજવાળીને મસજીદમાં જવું મના છે.

૧૯૮૦ બોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત-

† આ બીજી મતલબજી હીક છે. હદીસ નાં ૩૩૪ થી એનો ટેકો મળે છે. શા. મો.

મો મારા પર સાત મહક પાણી નાખો જેનાં મોં ખુલ્યાં નહોય (એટલે ભરેલી મશકા) કદાપી હું લોકોને વસીયત કરું ” જે બીખારીમાં હજરત (સલ) મર્યા તેમાં જ્યારે દરદ વધ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે જ્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી તો અમે હજરત (સલ) ને એક લગન (કે કુંડા) માં બેસડાવ્યા, અને તે મશકોનું પાણી નાખવા શરૂ કર્યું. તે એટલાં સુધી કે હજરતે [સલ] ઇશારો કર્યો કે બસ. ફરી બદાર નીકળ્યા અને નમાઝ પઢાવી અને ખુતબો પઢ્યો. આથી જણાયું કે હજરત [સલ] ને બીખારીમાં પૂર જોશમાં ગરમી હતી. ખખરમાં યહુદીએ ઝંઘેર આપ્યું હતું તેની આ અસર હતી.

૧૯૮૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે નરમી કરો અને સખતી નહોં કરો. દિલાસો તથા ધીરજ આપો પણ બડકાવો નહીં. ¶

ફાયદો એટલે નરમી જોઈએ કે લોક દી-શીએ. ખુરો સ્વભાવ કે સખતી નજ જોઈએ કે લોકો ભડકા જશે.

¶ આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૧૯૨૪ માં છે. શા. મો.

અધ્યાય દશમો

આ અધ્યાયમાં કેટલીક તરેહની હદીસો છે.

✽ ફસલ પેહેલી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે લામે તાકીદ છે.

૧૯૮૨ મુસલિમમાં ઝોમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જરૂર હું યહુદ તથા નસારાને અરખના બેટથી કાઢીશ તે એટલાં સૂધી કે તેમાં મુસલમાન સિવાય કોઇને રહેવા દઇશ નહીં.

ફાયદો અરખ પ્રસ્લામનું ધામ છે માટે ડહાપણ આજ હતું કે ત્યાં મુસલમાનો સિવાય કોઈ રહે નહીં. તો ઝોમર પ્રાંતે (રદી) આ હદીસ પ્રમાણે યહુદને બિખર વગેરેથી કાઢ્યા. અને શામમાં રાખ્યા.

૧૯૮૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ બીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખચીત હું કાંઈ તે પુરૂષને ઝણ્ડો આપીશ કે અલ્લાહ તેના હાથ પર ફતેહ આપશે, જે અલ્લાહને તથા તેના રસૂલને આહે છે અને અલ્લાહ તથા રસૂલ તેને આહે છે. ” એટલે અલી (રદી)ને. આ હજરતે [સલ] બિખરને દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાયદો જંગે બિખરમાં બ્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું તો રાત્રે સહાબાએ ચર્ચા કરી કે બ્લેઇએ આ દોષત કોને બાગ્યે થાય છે. સવારમાં સહાબા હજરત (સલ) ની ખિજમતમાં હાજર થયા. દરેક રાખસ એનો ઉમેદવાર હતો. તો હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલી મુરતગ્ન ક્યાં છે ? લોકોએ કહ્યું એા હજરત તેમની આંખો આવી છે. હજરતે [સલ] તેમને બોલાવ્યા અને લખ મુબારક તેમની આંખમાં લગાડ્યો તેજ વ-

ખત સાળ થઇ. ફરી હજરતે [સલ] તેમને ઝણ્ડો આપ્યો. બોદાએ તેમના હાથ પર ફતેહ આપી. આ હદીસથી અલી મુરતગ્ન [રદી] ની વણી ઉમદા ફજલત સિધ્ધ થઇ.

૧૯૮૪ બોખારીમાં અબુ સર્દિ બીન મોઅલ્લા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જરૂર હું તને એક સૂરા શીખવીશ કે જે કુરઆનની સુરતોમાં મોટી (મિઝ) છે. ” આ હજરતે [સલ] અબુ સર્દિ [રદી]ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ સૂરાની મતલબ ફતેહા (અલ હમ્દ) છે. સાતમાં અધ્યાયમાં એનું ખ્યાન આવી ગયું છે. *

૧૯૮૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત મુખ્હાન-લ્લાહે વલ હમ્દો લિલ્લાહે વ લા-એલાહ ઇલ્લલ્લાહો વલ્લાહો અકબર કહેવું જે ચીજ ઉપર સૂર્યોદય થાય છે તે સર્વથી વધારે ખ્યાલ છે (એટલે સઘળી દુન્યાથી.)

૧૯૮૬ મુસલિમમાં ઝોમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત તમારામાંના કોઇનું પોતાનું દોરી લઇ પહાડ પાસે આવવું ફરી લાકડાનો બારો પોતાની પીઠ ઉપર લાવી તેને વેચવું કે જેથી અલ્લાહ તેના માંને (આખરને) રાખે” અને બીજી રિવાયતમાં છે “ફરી તે તેના વકરાથી મદદ લ્યે એ લોકો પાસે માં-

ગવા કરતાં બેહતર છે. તેઓ આપે અથવા નહીં આપે.

કાયદો એટલે લાકડાં વેચીને ખાવું માંગવા કરતાં સારું છે કારણ કે સવાલમાં એકતો છૂટકત છે બીજી મતલબ મળવાની ખાતરી નથી મળે અથવા નહીં મળે. †

૧૯૮૭ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલખતા તમારામાંના કોઈનું અંગારા ઉપર બેસવું ફરી તેના કપડાં બળવું ને તેની આમીને લાગવું એ કબર ઉપર બેસવા કરતાં બેહતર છે.

કાયદો આ હદીસથી જણાવ્યું કે કબર પર બેસવું અથવા કબર પર ચાલવું ફરવું સખત ગુનોહ છે. @

૧૯૮૮ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા તથા સઅદ બીન અબુ વક્ાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના કોઈના પેટનું પડ્ધી ભરાવું તે એટલાં સુધી કે તેના ફેફસાને લાગે [ફેફસા સડે] એ બેહતર છે આથી કે તેનું પેટ શેઅરથી ભરાય.

કાયદો એટલે શેઅર કહેવી અથવા શેઅર પઢવાનો ઘણો શુભ રાખવો અને કુરઆન તથા શરઈ ઇલમ પર ઓછી તવજ્જોહ રાખવી ઘણુંજ ખુદ છે. કારણ કે ઘણી ખરી શેઅરો બેહુદા તારીફથી, ખરાબ નિન્દાથી તથા હદથી વધારવાથી કોરી નથી. તો શેઅર કેહવી કે પઢવી જાણે જૂઠાં બોલવું તથા ખોટી કલપનાની ટેવ પાડવી છે. અને દિલ લટકવું રાખવું તો તરતજ મળે છે. કારણ કે નવા નવા મજમુનની દુંદમાં શાએરોને કેવી કેવી રીતે ફૂવા જાખવા પડે છે (તકલીફમાં ઉતરવું પડે છે.) પણ કદી કદાચ શેઅર સુખનમાં દિલ લગાડે અને ઘણો વખત દીનના ઇલમમાં ખરચ કરે તો મનાઈ નથી. કારણ કે હજરત (સલ) પણ કોઈ કોઈ વાર શેઅર સાંભળતા હતા. પણ સાચા મજમુનની શેઅરને.

૧૯૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અ-

† રોજખારને હલકો ગણી બીજા માંગનાર કાયદોએ આથી બાધ લેવો બેધએ. યા. મો.

@ શરહ મશારેકમાં છે કે એ બેસવાની મતલબ ઝાંડે ફરવા બેસવું છે. યા. મો.

બુલ્લાહ બીન અબ્બાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત એક પુરખ પોતાના લાઇ મુસલમાનને પોતાની જમીન મફત આપે એ તેના ઉપર નિમલું ગણાત લેવા કરતાં બેહતર છે.

કાયદો પેહેલા અધ્યાયમાં જમીન ગણોતે આપવાનો મસલો વર્ણવેલો છે. *

૧૯૯૦ બોખારીમાં સહજ બીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત અલ્લાહ તારે લીધે કોઈ પુરખને દિવાયત કરે (માર્ગ બતાવે) એ બેહતર છે આથી કે તને લાલ ઊંટો મળે.

કાયદો અરબની નજદીક લાલ ઊંટ ઉમદા માલ છે. એટલે તારે લીધે જે એક માણસ મુસલમાન થાય તો આ દુન્યાના માલથી બેહતર છે. કારણ કે સવાબ હમેશ રહેનાર છે અને દુન્યાને ફના છે. જ્યારે હજરત અલી (રદી) ને જંગે ખખરમાં અમીર બનાવ્યા ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

૧૯૯૧ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જરૂર હકવાળાનું હક કેયામતને દિવસે અદા કરવામાં આવશે તે એટલાં સુધી કે શીંગવાળી બકરીથી બોડી બકરીનો બેન્દો અપાવાશે.

કાયદો એટલે જીલમ તથા કોઈનું હક નાશ કરવાથી બચો. કેયામતમાં ઇનસાફ થશે. માણસ તો કોરે રહ્યા જનવરોના જીલમનો પણ બદલો થશે. જે શીંગવાળી બકરીએ બોડી બકરીને મારી હશે તો બોડીને હુકમ થશે કે શીંગવાળીને મારે.

૧૯૯૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જરૂર તમારેથી જે આગળ થયા છે તેઓને માર્ગે તમો ચાલશે વેંત વેંત અને હાથ હાથ. તે એટલાં સુધી કે જે તેઓ પાટલા ઘોના દરમાં ધુસ્યા હશે તો તમો તેની તાબેદારી કરશો. અમે કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ યહુદ તથા નસારાની ચાલ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તો કોની? (એટલે યહુદ તથા નસારાજ મતલબ છે

* વાંચો હદીસ નાં ૧૫૧. યા. મો.

તેઓનીજ ચાલ ચાલશે.)

ફાયદો. હકીકત જોતાં હજરતે (સલ) જેવું ફરમાવ્યું તેવુંજ થયું કે આ ઉમ્મતની અવામ મખલુકમાં શિક્ષિત તથા બિદઅત ધણાજ ફેલાયા, કબર પરસ્તી પીર પરસ્તી અને બદ એતેકાદી સામાન્યા રીતે પ્રગટ છે થહુદ તથા નસારાને પગલે પગલે ચાલ્યા. એટલુંજ નહીં પણ તાજ્યાવાળા અને પીર પરસ્તોએ એવી વાતો કાઢ્યો છે કે થહુદ તથા નસારાને પણ કદી સુન્ન નહીં.†

૧૯૯૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં નોઅમાન ખીન બશીર (રફી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જર તમો તમારી સંકો બરાબર કરો નહીં તો ખોદા તમારા દિલોમાં ઝૂટ નાખશે.

ફાયદો. એટલે જમાઅતની સફ બરાબર નહીં થવાની આ અસર છે કે આપસમાં ઝૂટ પડશે તકરાર થશે જેથી દુઃખ થશે.

૧૯૯૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રફી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ પોતાના મુમિન બંદાની તોખા કરવાથી તે પુરૂષથી પણ વધારે ખુશ થનાર છે કે જે એક ખુલ્લી (ચટવલ) હલાકીવાળી અમીનમાં ઉતર્યો હોય તેની સાથે તેની સ્વારી હોય તેના ઉપર તેનું ખાવાનું પીવાનું હોય ફરી તેણે માથું મુક્યું અને સારી રીતે ઊંઘ્યા, અને જાગ્યો તો જુએ છે કે તેની સ્વારી આલી ગઇ. ફરી તેણે તેની ટુંદ કરી તે એટલાં સૂધી કે તે પર ગરમી તરસ વગરની સખતી થઇ તો તેણે પોતાના દિલને કંઠું હું જ્યાં હતો ત્યાં પાછો જઈ અને સૂઈ રહું તે એટલાં સૂધી કે મરી જઈ. ફરી તેણે પોતાનું માથું કાંડા [કલાઇ] ઉપર રાખીને ઊંઘ્યા કે મરી રહે, ફરી તે જાગ્યો તો જુએ છે કે તેની સ્વારી તેની પાસે છે તેના પર તેનું ભાથું તથા તેનું પાણી છે. તો મુમિન બંદો જે આ સ્વારી તથા ભાથાથી ખુશ થાય છે તેથી વધારે

† અને અમેજેની રીત ભાતે ચાલવું એટલુંજ નહીં પણ તેની મદદ કરવી અને રકુલમાં શીખવવું એતો બહેર છે. આ હજરતનો મોજેજો છે. ઝા. મો.

અલ્લાહ તેની તોખા કરવાથી ખુશ થાય છે.

ફાયદો. એટલે મુમિનની તોખાથી અલ્લાહની સમ્પૂર્ણ ખુશી થાય છે. બંદો અનખથી બચી જાય છે.

૧૯૯૫ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રફી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જર લોકો ઉપર એવો વખત આવનાર છે કે આદમી આ વાતની પરવા કરશે નહીં કે તેણે જે માત્ર લીધા તે હલાલથી છે કે હરામથી છે.

ફાયદો. બેદની ફેલાશે દોલત મેળવવામાં ધણો લાભ તથા પોતું ઈમાન હોવાને લીધે હરામ હક્કામમાં કંઈ જુદાઈ [તખીઝ] રહેશે નહીં. આંદે લાંચથી મળે ચાહે ચોરીથી ચાહે ખરચી [ઝીનાની કમાઇ] થી ચાહે બ્યાનથી ચાહે દગા બાજી થી આ વખતનો એવોજ હાલ છે કે જેવી રીતે મળે છે સાંભરે છે [એસડે છે] જાણે માત્ર કે કેયામતની કંઈ ખબર નથી.

૧૯૯૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રફી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જર લોકો ઉપર એક વખત એવો આવવાનો છે કે કતલ કરનાર નહીં જાણશે કે કયા વાતમાં કતલ કરી, અને ન કતલ થઇલો જાણશે કે કયા બાબતમાં કતલ થયો.

ફાયદો. એટલે અમાનો એવો બગડશે કે વગર કારણે અને વગર સખતે ખૂતા મરકી ચાલશે. આવા મોટા ગુનાહ લોકોને સેહલો લાગશે. જેમકે આપસની લડાઈ [ખાના જંગી] ધાગું કરીને વગર કારણે થાય છે. દિલ્લી તથા લખનૌના વાંકાઓમાં માત્ર આખ મેળવવા ઉપર તલવાર ચાલે છે. આદમીની જાનને કાંડી સમાન પણ જાણતા નથી. જાણે એઓજ માણસને ઉપનન કરે છે જેથી નાહકક જખલ કરે છે.

૧૯૯૭ બોખારીમાં અબુ સહિ [રફી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે યાજૂજ માજૂજના નીકળવા પછી જર એતુલ્લાહની હજજ તથા ઉમેરો થશે. *

ફાયદો. આથી જણાયું કે યાજૂજ માજૂજની હલાકી પછી ઇસ્લામ કાએમ રહેશે તથા

* આથી જણાયું કે યુરોપવાળા અને તેવી સખતાઇ કરશે પણ હજજ કેયામત સૂધી બંધ પડશે નહીં. ઝા. મો.

હજીર ઉમરો અદા થશે. કેટલાક એલમાં કહે છે કે તેઓના હલાક થયા પછી વીસ વર્ષ સુધી માણસોનું રહેવું થશે. વલ્લાહો આલમ.

૧૬૯૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ બીન સઅદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જરૂર મારી ઉમ્મતમાંથી સિત્તેર હજાર અથવા સાત લાખ જનતમાં જશે. [સંખ્યા વિશે અણુ હાજમ તામેઇનને શક પડ્યો છે જે આ હદીસનો રાવી છે] તેઓ એક બીજા સાથે લાગેલા હશે એક બીજાને થોભાવનાર હશે તેઓના આગળ પાછળાઓ કરતાં આગળ જશે નહીં. (એટલે એક કતાર પાંતે એકી વેળા સર્વ સાથે અંદર જશે) તેઓના મોં પુનેમના ચંદ્ર જેવાં થશે.

*૧૬૯૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં † અબ્દુલ્લાહ બીન મસજિદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારામાંના કેટલાક પુરૂષ મારી સામે લવાશે તે એટલાં સુધી કે જ્યારે હું તેઓને હોજ-કોત્તનું પાણી આપવા ઝુકીશ તો તેઓ મારી પાસેથી હઠાવાશે. તો હું કહીશ ઓ મારા પરવરદિગાર આ તો મારા સહાબા છે તો જવાબ મળશે કે ખચીત તારી પછી તેઓએ શું કયું એની તને ખબર નથી.

ફાયદો અરબના કેટલાંક ટોલાં નવાં મુસલમાન હજરત [સલ] પછી મુરતદ થયાં હતાં જેઓને સિદ્દીકે અકબરે [રદી] કતલ કર્યાં. આ હદીસમાં તેજ લોકો મતલબ છે.

૨૦૦૦ બોખારીમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે કેટલાક માણસોને તેઓના ગુનાહોને લીધે શિક્ષામાં અગ્નિની ઝાળ જરૂર લાગશે ફરી તેઓને અલ્લાહ પોતાની રહમતના ફજલથી જનતમાં દાખલ કરશે. તેઓ જહમીયો કહેવાશે. ‡

† તે હકાવાળા કહે છે કે કરતાએ આ હદીસને બોખારી તથા મુસલિમની લખી છે. પણ એ માત્ર બોખારીમાં છે. ગુ. મો.

‡ આ હદીસથી જણાયું કે કેટલાક વાચ્છોને જે લોકોને બેહકાવે છે કે હજરતની ઉમ્મતમાં કોઈ જહમમાં જશે નહીં સર્વ યશીન સફા અણી હકી જશે તેઓ બહા છે. લોકોને ગુનોહ કરવા શીખવનાર છે. અ. મો.

ફાયદો નવાદેરૂલ આસલમાં રિવાયત છે કે આ લોકો જનાએ ઇલાહીમાં અરજ કરશે કે ઓ અલ્લાહ જેવી રીતે તે પોતાના કરમથી અમને દોઝખથી કાઢવા તેવીજ રીતે આ લકબ (ટટલ જહનમીનો) પણ દૂર કર. તો અલ્લાહ તઆલા એક ફિરસ્તાને મોકલશે, તે તેઓના માથાથી આ ખિતાબ મટાવશે. આ હદીસથી જણાયું કે બદકાર મુસલમાન હમેશ દોઝખમાં રહેશે નહીં. ઇમાનની ખરકતથી આખર મુકિત મેળવશે.

૨૦૦૧ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નમાઝમાં દોઆ વખતે આસમાન તરફ આંખ ઉઠાવ્યાથી લોકો જરૂર અટકે નહીં તો જરૂર તેઓની આંખો છીણવાય જશે.

ફાયદો નમાઝમાં દોઆને વખતે આસમાન તરફ આંખ ઉપાડવી દુરસ્ત નથી. કારણ કે હક તઆલા જગ્યાથી પવિત્ર છે.

૨૦૦૨ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત જુમઆને છાડવાથી લોકો બાજ રહે (કિનારે રહે) નહીં તો જરૂર અલ્લાહ તેઓના દિલો પર મોહોર (સિલ) કરશે ફરી જરૂર તેઓ ગફલત કરનારાઓમાં થશે.

ફાયદો એટલે જુમઆ છેડવાની આ સજા છે કે દિલ પર ગફલતની ઝાપ પડે છે. અને જ્યારે ગફલત થઈ તો અલ્લાહની રહમતથી દૂર પડ્યો. આ હદીસથી જણાયું કે જુમઆની નમાઝ ફરજ છે. શરીઅતના ઓજર વગર છાડવી હરગીઝ દુરસ્ત નથી.

૨૦૦૩ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મરયમના છોકરા (ઇસા આ.) જરૂર શહાના માર્ગમાં લખ્મૈક કહેશે હજીર માટે અથવા ઉમરા માટે અથવા બંને માટે.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે કયામતની નજદીક જ્યારે હજરત ઇસા (અલે) આસમાનથી ઉતરશે તો શરીઅતે મોહમમદી ઉપર અમલ કરશે. અને કાબાની હજીર અથવા ઉમ-

રેા કરશે. મફા તથા મદીનાની વચ્ચે એક જગ્યા છે તેનું નામ રૈલા છે.†

† શરહ મશારેકમાં છે કે આ જગ્યા મદીનાથી ૩૬ માઇલ ઉપર છે. ગુ. મો.

✽ ફસલ ૨ ✽

આ ફસલમાં ઘણી તરેહની હદીસો છે.

૨૦૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મોનાફિકની ત્રણ નિશાની છે. જ્યારે તે વાત કરે તો જૂઠું કહે, અને જ્યારે તે વાદો કરે વિરૂધ્ધ કરે, અને જ્યારે અનામત રખાય તો ખિયાનત કરે. †

૨૦૦૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક કામનો ભાણેજ તેઓમાંથી છે.

ફાયદો એટલે જ્યારે કાઈ પાસેનો સગો વારસ નહીં રહે તો ભાણેજ પોતાના મામાનો વારસ છે. અને મામા ભાણેજનો વારસ છે.

૨૦૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હા, તમારામાંના મે પુરૂષોને જેટલો તાવ (બોખાર) ચઢે છે તેટલો મને તાવ ચઢે છે.” અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદે (રદી) જ્યારે કહ્યું કે આ હજરત (સલ) આપને બોખારનું ઘણું ભંતર છે ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે જેટલી તકલીફ એ પુરૂષોને થાય છે તેટલી મારા પર થાય છે. તો ઘણી સખતાઈ થવી જ નેહાયે. હજરત (સલ) પર ઘણી તકલીફ થવાનું કારણ આ હતું કે તેથી સવાખ ઘણો થાય. કારણ કે જેટલી તકલીફ વધુ તેટલો સવાખ વધુ.

૨૦૦૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓહદ પર્વત અમને ચાહે છે અને અમે તેને ચાહીએ છીએ. [મોહબ્બત રાખીએ છીએ.]

૨૦૦૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએ-

† આ હદીસનું વધુ ખયાન હદીસ નાં ૧૫૨૫ માં છે. ગુ. મો.

શા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કદી મારી પાસે ઘાટરડીના ખણ-ખણાટની જેમ આવે છે. અને એ મને ઘણી ભારી પંઠે છે ફરી તે બંધ પંઠે છે. અને જે કંઈ કહ્યું હોય તે હું વાદ કરી છું છું. અને કદી મારી આગળ પુરૂષની શિકલમાં ફિરક્તો આવે છે ને તે મારાથી વાત કરે છે. ફરી જે તે કહે છે તે હું સંભાળું છું? ” હારેસ ખીન હિશામે હજરત (સલ) ને સવાલ કર્યો કે કેવી રીતે આપની પાસે વધી આવે છે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો બોખારીમાં હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં હજરત (સલ) ને જોયા કે કડકડતી ઠંડીમાં વહી આવતી તો હજરત (સલ) ના કપાળ પર પરસેવો ફૂટતો હતો.

૨૦૦૯ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસે આવવા માટેનો તને હુકમ આજ છે કે તું પરદો ઉઠાવે અને મારા બેદની વાતો સાંભળે. તે એટલાં સૂધી કે હું તેને મનાઈ કરું.” આ હજરતે (સલ) અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદને ફરમાવ્યું. *

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ [રદી] હજરત (સલ) ના ખાદિમ હતા. જ્યારે કુરઆનમાં આ હુકમ થયો કે હજરતના ઘરમાં લોક વગર હુકમે જાય નહોં ત્યારે હજરતે (સલ) અબ્દુલ્લાહને આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તને વારે ઘડી હુકમ માંગવાની હજરત નથી. કેમકે ખિજમતના કામમાં હરકત પડશે. તારૂં બીતર આવવું અને મારૂં મનાઈ

* આ હદીસમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) ની મોટી ફજલ છે. ગુ. મો.

નહીં કરવું એજ હુકમ આપવાની નિશાની છે. અને જ્યારે હું તને બના કરું તે વેળા આવવું દુસ્તર નથી.

૨૦૧૦ બોખારીમાં અયુ ઐયુષ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અબ્બાસ આજો તેને શું થયું? ” અને બોખારી તથા મુસલિમમાં આવી રીતે છે “ અલ્લાહની તું બંદગી કરે અને તેની સાથે તું કોઇ ચીજને શરીક કરે નહીં. અને નમાઝને કાએમ કરે [ડીક રીતે પઢે અથવા હમેશ પઢે] અને ઝકાત આપે અને સગાંઓથી ભલાઇ કરે. તું મારી ઊંટડી છોડ ” એક જંગલી માણસે હજરત [સલ] ની ઊંટડીની નાથ [નકીલ] પકડીને કહ્યું, ઓ રસુલુલ્લાહ આપ મને એવું કામ બતાવો જે મને જનતની પાસે કરે અને જહનમથી દૂર કરે તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત [સલ] ને તેના પૂછવાથી આશ્ચર્ય થયો કે ઇસ્લામના અહકામ પ્રગટ થયા. ફરી ખુલ્લી વાતને આવી દિલ્લેરીથી શા માટે પૂછે છે? ફરી ફરમાવ્યું કે તોહીદ, નમાઝ, ઝકાત અને સગાંઓથી સોલૂક કરવાથી જનતથી નજદીકી અને દોઝખથી દૂરી મળે છે.

૨૦૧૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અસલમ ખોદા એને સલામત રાખો. અને ગેફાર ખોદા એની મગફિરત કરો. તમો જાણો કે મેં એ કહ્યું નથી પણ અલ્લાહે એ કહ્યું છે. ” અને ખોદાખી બીન એમા (રદી)ની રિવાયતમાં છે “ ગેફાર ખોદા એની મગફિરત કરો. અને અસલમ ખોદા એને સલામત રાખો. અને ઓસૈયાએ અલ્લાહની તથા તેના રસુલની નાફરમાની કરી. ઓ અલ્લાહ તું બની લેહ્યાન પર લાનત કર અને રેઅલ તથા જકવાન પર લાનત કર.

ફાયદો અસલમ તથા ગેફાર એ કોમો હતી વગર લડે ધમાન લાવી હતી. હજરતે [સલ] તેઓ માટે બિશારત તથા દોષ્યા કરી. અને ઓસૈયા, બની લેહ્યાન, રઅલ અને જકવાન ચાર કોમ હતી તેઓએ હજરત (સલ) ના સહાબાને દગાથી કતલ કર્યા. માટે હજરતે [સલ] તેઓને બદ-દોષ્યા કરી (શ્રાપ આપ્યો).

૨૦૧૨ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક કુતરયા દાંતવાળા દરિન્દા (ફાડી ખાનાર જનવ-ર) ને ખાવું હરામ છે.

ફાયદો એટલે જે જનવરના નોકદાર દાંત હોય અને તે દરિન્દુ પણ હોય એટલે બીજા જનવરને ચીરી ફાડીને ખાતું હોય તે હરામ છે. જેમકે વાઘ, ચીતો, વર, કુતર, બીલાડી કોહલું શિયાળ વગેરે. ધમામ આજમ ધમામ શાફેઈ તથા ધમામ અહમદ (રહ) નો આજ મજહબ છે. પણ ધમામ માલિક (રહ) ના મજહબમાં એ રિવાયતો છે એક હરામની અને બીજી મકરહની. પણ જેને નોકદાર દાંત તો હોય પણ દરિન્દુ ન હોય જેવું કે ઊંટ તે હલાલ છે.

૨૦૧૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમ્યા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંનો કોઇ પોતાની બાયડીને ગુલામની જેમ કોરડા કયાં સૂધી માર્યા કરશે? કદાપી તેજ શખસ દિવસની આખરીમાં તેને સૂવડાવશે.

ફાયદો એટલે શરીઅતની તથા અકલની રૂએ લાએક નથી કે જેને પોતાની પાસે સૂવડાવે તેને એવી રીતે સખત માર મારે. સવારના મારવું અને સાંજના પોતાની પાસે સૂવડાવવું આદમી પણાને જાજતું નથી.

૨૦૧૪ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમ્યા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંનો કોઇ જે કામ પોતે કરે તેવાંથી કયાં સૂધી હસશે.

ફાયદો એક શખસે પાદ મારી અને બીજાને પુરૂષ હત્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હતીસ ફરમાવી. એટલે જે પોતે કરે તે પર હસવાનું કેવું? આથી જણાયું કે પાદ વિષે હસવું દુસ્તર નથી. કેમકે એઅબી તથા બીજાની શરમિન્ગી છે.

૨૦૧૫ મુસલિમમાં અયુ હોમેદ સાએદી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેં તેને શા માટે નહીં ઢાંક્યું? કંઈ નહીં તો તે પર એક લાકડીજ મુકતે. ” અયુ હોમેદ [રદી] જ્યારે હજરત [સલ] ની પાસે દૂધનું પ્યાળું લાવ્યા ત્યારે હજરતે તેમને આ ફરમાવ્યું.

ફાંચડો હજરતે [સહ] આ અદ્ય શીખ-
વો કે વાલખુને પુણ્ય રાખવું નહીં નેપ્રમી-
કે તેમાં કાઈ બીજ પડે નહીં. જો કંઈ જી-
જ હાંકવાની નહીં મળે તો તે પર એક લાકડી રાખે.

૨૦૧૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ
હરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સહ]
ફરમાવ્યું કે કેયામતના દિવસે બોલુની અસરથી
મારી ઉમ્મતના મોં તથા હાથ પગ અમકતાં [પચ
કંચાન] થશે.

ફાંચડો એટલે જે જે જગ્યા ઉપર વો-
લુનું પાણી લાગે છે તે કેયામતમાં પ્રકાશીત થશે.

૨૦૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ
બીન આઝેખ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સહ) ફરમાવ્યું કે તું તો અમારો ભાઈ તથા
મોલા (અઝાદ કરેલો) છે " આ હજરતે (સહ)
ઝેદ બીન હારેસા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

૨૦૧૮ બોખારીમાં ઉરવા બીન ઝોઝેર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમા-
વ્યું કે તું તો મારો ભાઈ અલ્લાહના દીનમાં
તથા તેની કિતાબમાં છે. અને તે એટલે આ-
એશા મને હલાલ છે. " જ્યારે હજરતે આએ-
શા (રદી) ની માંગણી કરી તો અયુ બકર
સિદ્દીકે [રદી] કહ્યું હું તો તમારો ભાઈ જ છું. જા
ત્યારે હજરતે તેમને આ ફરમાવ્યું. આવી રીતે
મુરસલ હદીસ રિવાયત થઈ છે. અને એ હદીસ
હજરત આએશા [રદી] ની છે હજરત [સહ] થી
રિવાયત થઈલી.

ફાંચડો હજરત આએશા (રદી) ની માં-
ગણી વેળા હજરત અયુ બકર સિદ્દીકે (રદી)
આ હજર (કારણ) કયો કે હજરત (સહ)
મને ભાઈ ફરમાવ્યા કરે છે. તો ભાઈની દીકરી-
થી કેવી રીતે નિકાહ દુસ્ત થાય ? હજરતે જ-
વાબ આપ્યો કે અમારે અને તારે દીની ભા-

જી ઝેદ બીન હારેસા [રદી] એ હજરત હમ-
ઝાની છોકરી પાલવા માટે દાવો કયો અને ચુકા-
દો હજરત બકર માટે અપાયો ત્યારે હજરતે (સહ)
આ હદીસ ઝેદને દિલાસા માટે કહી. વાંચો હદીસ
નાં ૪૬૬ આ. મો.

જા આથી જણાયું કે સહાબા હજરત ઉપર
ભાઈને સખ વાપરતા હતા. આ. મો.

૪. પણી. એ એથી હમમ પાણી સિંચવું થતું નથી.
હરમ પણી તો સમાજ (નહામ) નીર એ લાઈ પણી છે.

૨૦૧૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરબેર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે
અમળના દિવસે તમે ખીનવાળાઓથી અફળ
(કેળ) છો. " આ હજરતે (સહ) જગે હોદેમી
યાને દિવસે ફરમાવ્યું. અને તેઓ ચઢેસો હત.

ફાંચડો તે દિવસે સહાબાએ મરવા ઉપર
સ્થાપના (બેઅત) કરી હતી. એટલે આ મેદાનમાં
તુકડે તુકડા થશે પણ અમો કદમ ખસેડવાના ન-
હી. ત્યારે હજરતે (સહ) તેમને આ બિશ્વારત
આપી. અને એક રિવાયતમાં છે કે પંદર સો
સહાબી હતા.

* ૨૦૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અ-
નસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ)
ફરમાવ્યું કે તું જેની મોહબ્બત રાખે છે તે-
ની સાથે થશે.

ફાંચડો અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે
એક પુરૂષ પૂછ્યું એ રસુલુલ્લાહ કેયામત ક્યારે
થશે ? હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું તે કેયામત માટે
કયો સમાન કયો છે જે પૂછે છે ? તેણે કહ્યું
કંઈ સામાન નથી, નવધારે નમ્ર છે અને ન-
વધારે રોગ છે. * પણ હું ખોદાની તથા તે-
ના રસુલની મોહબ્બત રાખું છું ત્યારે હજરતે
(સહ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે કેયામતમાં
તું મોહબ્બતને લીધે અમારે સાથે થશે. આથી
જણાયું કે પેગમ્બરો તથા વલીયોની સાચી મો-
હબ્બત મુકિતનું ઉમદા સાધન છે. અને આ પ-
ણ આ હદીસથી સિદ્ધ થાય છે કે કફિરો ત-
થા ફાસેકાની મોહબ્બત બદબ્બતની નિશાની છે.

* એટલે જરૂર જોગી ઇબાદત કરે છું વધારે
ઇબાદત કરી નથી. આટલી ઇબાદત પણ જો થઈ
હોય તોજ મોહબ્બતનો દાવો થઈ શકે છે.
ફરજ સુનત ચટ કરવાથી મોહબ્બતનો દાવો ખોટો
પડે છે. અને આ હદીસમાં સવાલ કેયામત ક્યારે
થશેનો છે પણ તેનો જવાબ અપાયો નથી તેનું
કારણ મિરકાત વજેદમાં છે કે એ જવાબ આપવો
અશક્ય છે. માટે ફરી કેયામતની નિશાનીયો બયાન
કરી. કેયામત ક્યારે થશે તેની કોઈને ખબર ન-
થી. આ. મો.

કારણ કે ફરિયાદી રાખસનો હુકમ (કેયામતમાં) બે આશુ (પૌરાના દોસ્તની સાથે થશે).

૨૦૨૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાબર બીન આગેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું મારો છે અને હું તારો છું. " આ હજરતે (સલ) હજરત અલી (રદી) માટે ફરમાવ્યું. *

ફાયદો એટલે સમ્પૂર્ણ એકયતા (કમાલ ઇત્લાફ) છે એતકલ્લેહી છે. આ હદીસથી અલી મુરતજની ઘણી નજદીકી તથા પુત્રુ-રંગી સિધ્ધ થઇ.

૨૦૨૨ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તેજ છે મોટી થઇ ગઇ તારી ઉમર મોટી થાય નહીં. " અનસ બીન માલિક (રદી) ની મા ઉમ્મે સાલિમ (રદી) ની પાસે એક યતીમ છોકરી હતી તેણીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હજરતે (સલ) હસીની રૂએ ફરમાવ્યું બદલો આ કરવાની મતલબ નથી જેમ કે અધ્યાય પાંચમાં એનું બયાન વિસ્તારથી થયું છે. §

૨૦૨૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતને દિવસ લોકોમાં પ્રથમ ધનસાફ ખૂન વિષે થશે.

ફાયદો આથી જણાયું કે નાહક ખૂન કરવું ખોદાને ઘણુંજ ના પસંદ છે. અને એ એવો સખત ગુનો છે કે કેયામતમાં પ્રથમ ખૂન વહેવાના મોકદદમા રોજી થઇને ફેસલ થશે. ઇબ્રાહિમમાં પ્રથમ નમાઝનો સવાલ થશે અને મામલાત (વ્યવહાર) માં ખૂનનો (પ્રથમ) ફેસલો થશે.

* હજરત અલીએ (રદી) હજરત હમઝા (રદી) ની છોકરીને પાલવાનો દાવો કર્યો અને ચુકાદો હજરત બક્ર માટે અપાયો ત્યારે તેમનું દિલ રાખવા હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. વાંચો હદીસ નાં ૪૬૯. આ હદીસથી શીઆ હજરત અલીની ખિલાફતનો આધાર લે છે પણ એવા શબ્દો જોલે-બીબ માટે પણ ફરમાવ્યા છે. વાંચો હદીસ નાં ૧૬૯૮ તથા ૧૭૮૫. શા. મો.

§ વાંચો હદીસ નાં ૧૦૫૨ શા. મો.

૨૦૨૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સર્હદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વાહ, આ તો ઠીક વ્યાજજ છે તું નહીં કર. પણ જ્યારે તું ખજૂર ખરીદવા ગાહે તો પ્રથમ તેને વેચ ફરી બીજા વેચાણથી તેને ખરીદ. " જ્યારે ખિલાલ (રદી) હજરત (સલ) પાસે બરની જાતનું ખજૂર લાવ્યા અને કથું અખારી પાસે નમણું ખજૂર હતું તો મેં જે સાબ ખજૂર આપીને એક સાબ ખજૂર લીધું, નખી સાહેબ (સલ) ના ખાવા માટે ત્યારે હજરતે આ તેમને ફરમાવ્યું. અને બોખારીની રિવાયતમાં વાહ, વાહ, જે વાર છે.

ફાયદો એટલે એક જાતની વસ્તુને ગ્રાહી વધારે કરીને વેચવું બદલવું એનુંજ નામ વ્યાજ છે. પણ જ્યારે નમણી ચીજને સારી ચીજથી બદલવી હોય તો તેની આ તદખીર છે કે હલકી ચીજને વેચે ફરી તે કીમતથી સારી ચીજ ખરીદે. આ વ્યાજ નથી. કારણ કે જાત બદલાઈ ગઇ. એમ થવામાં ગ્રાહી વધતાનો કશો દોષ નથી.

૨૦૨૫ મુસલિમમાં નોએશા બીન હોજલી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એયામે તશરીફ એ ખાવા પીવાના તથા અસ્લાની યાદના દિવસ છે.

ફાયદો કુરબાનીની છંદ પછી ત્રણ દિવસ અગિયારમી બારમી અને તેરમીને એયામે તશરીફ કહે છે. એટલે એ ખાવા પીવાના દિવસ છે એમાં રોઝો રાખવો દુસ્ત નથી. વર્ષમાં પાંચ દિવસ રોઝા રાખવા હરામ છે ઇદે ફિતર (રમજાનની ઇદ) ઇદે અદહા (બકર ઇદ) અને એયામે તશરીફમાં.

૨૦૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કાલે કયાં થઇશ. હું કાલે કયાં થઇશ (કયાં રહીશ) " જે બીખારીમાં હજરત (સલ) ની વશાત થઇ તેમાં હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) ની દસ્તૂર હતી કે સઘળી બીબોયોને ઘેર એક એક દિવસ રહેતા હતા. પણ હજરત આએશા (રદી) ને ઘણું

ચાહતા હતા. જ્યારે મોતની બીમારીમાં માંદા થયા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે કાલે ક-થી બીબીની વારી થશે. આ વાતથી બીબીયો સમજી કે હજરત (સલ) નું દિલ આજ આહે છે કે હજરત આએશા [રદી] ના ઘરમાં રહે. સર્વેએ ખૂશીથી છુટી આપી કે આપ આએશા (રદી) ના ઘરમાં રહે. અમે પોતાની વારી માફ કરી. હજરત (સલ) ઘણા ખૂશી થયા ફરી ત્યાં રહ્યા. અને ત્યાંજ ઇતેકાલ થયો અને ત્યાંજ દફન થયા. આ હદીસથી હજરત આએશા (રદી) ની માટી ફજલત સિધ્ધ થઇ.

૨૦૨૭ મુસલિમમાં અયુ કતાદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ સોમૈયાના છોકરા સખતાઇ પામનાર તને બાગી ટોલું કતલ કરશે.

ફાયદો અમ્માર (રદી) ની માનું નામ સોમૈયા હતું. અમ્માર અલી [રદી] ના સાથી હતા. જ્યારે હજરત મોઆવીયા તથા હજરત અલી (રદી) માં લડાઇ થઇ ત્યારે અમ્માર શહીદ થયા. આ હદીસથી સિધ્ધ થયું કે ઇમામે અરહમ અલી મુરતજ (રદી) હતા. અને મોઆવીયા (રદી) નું લશકર બાગી હતું. @

૨૦૨૮ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મ-સકાદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઈમાનદારને આટલું જૂઠું બસ છે કે તે જે સાંભળે તે બયાન કરે.

ફાયદો એટલે જૂઠું માત્ર આ ચીજનુંજ નામ નથી કે પોતાની તરફથી વાત બનાવે અને જૂઠું થડે પણ આ પણ જૂઠુંમાંથી છે કે જે વાત સાંભળે વગર તપાસે તેને કહેવા લાગે. કારણ કે ઘણી ખબરો જૂઠી ફેલાય છે. માટે અકલવાળા ઈમાનદારને તેની તહકીક કરવી જરૂર છે. વગર તહકીકે કોઇ વાત ગ્યાનથી કાઢે નહીં. એજ માટે આલમાએ હદીસે હદીસની તપાસમાં ઘણી મેહનત કરી છે. અને ઘણી ભારી રીતે છાંંટીને સહી હદીસને જખ્મ તથા મોજૂ-અથી જૂઠી પાડી છે. અલ્લાહ તઆલા તેમના ફરજ [પદવી] બોલકં કરો. માટે અકલવાળા મુ-

@ એ વિષે હદીસ નાં ૧૫૭૨ ની નોટમાં કેટલુંક બયાન થયું છે. ઝા. મો.

સલમાનને લાજેમ છે કે જે કોઇથી હદીસ સાંભળે અથવા કોઇ કિતાબમાં જુએ તો જ્યાં સુધી હદીસની મોતખર કિતાબોમાં તેની સનદ મળે નહીં ત્યાં સુધી માને નહીં.

૨૦૨૯ બાખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આહો આ માલ લાલ કારક છે. અને જે તે કહ્યું તે મેં સાંભળ્યું. અને હું જાણું છું (કીક લાગે છે) કે તું એને (પોતાના) સગાઓમાં આપે ” આ હજરતે [સલ] અયુ તલહા [રદી] ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો કુરઆનમાં જ્યારે આ મજમૂતની આયત ઉતરી કે “તમે જ્યાં સુધી પોતાની પ્યારી ચીજને (ખોદાના માર્ગમાં) ખરચશો નહીં ત્યાં સુધી નફીને મેળવશો નહીં ” તો અયુ તલહા અનસારીએ કહ્યું ખોદા આવી રીતે ફરમાવે છે અને મારા સર્વ તરફના માલથી ખેરોદા નામનો બગી-ચો ઘણો પ્યારો છે. તેને મેં ખોદાના માર્ગમાં આપ્યો. માટે આ હજરત (સલ) આપ જે આહો તે એને કરો અને જેને આપવું ઘટે તેને આપો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. હજરત ઘણાજ ખુશ થયા અને તેની તારીફ કરી અને તે બાગને અયુ તલહાના સગાઓને આપ્યો. આથી જણાયું કે ખેરાત આપવામાં બો-જઓ કરતાં સગાં પ્રથમ છે. આ બાગ મદીનામાં ઘણો ઉમદા હતો હજરત [સલ] ની મસજીદને સામે હતો અને તેનું પાણી ઘણુંજ મીઠું હતું. હજરત [સલ] ઘણી વેળા તેમાં પધારતા હતા. અને તેનું પાણી પીતા હતા. સમ્પૂર્ણ ઈમાનની આજ નિશાની છે કે પોતાની ઘણી પ્યારી વસ્તુને ખોદાના માર્ગમાં કુરબાન કરે.

૨૦૩૦ મુસલિમમાં જાબર [રદી] થી રિ-વાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે કેમ નહીં (હા.) તો તું તારી ખબરીઓને તોડે ફરી કદાપી તું ખેરાત કરશે અથવા કોઈ લલું કામ કરશે. ” આ હજરતે જાબરની ખાલાને ફરમાવ્યું. અને જુઓ તો તેણીને તલાક થઇ હતી. ફરી તેણીએ વિચાર કર્યો હતો કે પોતાની ખબરીના ખબરને તોડે તો તેને એક પુરૂષ નીકળવાની મનાઇ કરી.

ફાયદો ઈમામ શાફિહ [રહ] નો આજ મ-

ઝહ્ય છે કે સ્ત્રીને જરૂરતને લીધે ઘટમાં ધરથી બહાર નીકળવું દુરસ્ત છે.

૨૦૩૧ મુસલિમમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જે ઘરમાં ખજૂર નહોય તે ધરવાળા બૂખ્યા છે.

ફાયદો હજરતે મદીનાવાળાઓ માટે આ ફરમાવ્યું. કારણ કે તેઓનો વધુ ખોરાક ખજૂર છે.

૨૦૩૨ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બંદા અને કુફરમાં નમાઝ છોડવું છે (નમાઝ છોડવાથી એમાં કંઈ ફરક રહેતો નથી.)

ફાયદો એટલે ઇમાનની નિશાની નમાઝ છે. જ્યારે આદમી જાણી યુજીને નમાઝ છોડે તો કુફરમાં અને તેનામાં કંઈ છેડો રહ્યા નહીં. કાફર થઈ ગયો. ઇમામ અહમદ, ઇસહાક અને અબ્દુલ્લાહ ખીન મોત્વારકનો આજ મજહબ છે. અને ઇમામ માલિક તથા શાફિઃ (રહ) ના મજહબમાં કાફર તો નહીં થયો પણ કતલ કરવાને લાયક (વાજેયુલ કતલ) થયો. અને ઝોહરી તથા ઇમામ આજમ (રહ) ના મજહબમાં જાણી યુજીને નમાઝ છોડવાથી ન તો કાફર છે અને ન તે વાજેયુલ કતલ છે. પણ જ્યાં સુધી નમાઝ નહીં પડે તેને મારવું તથા કેદમાં રાખવું જોઈએ. તો ઇમામ આજમ (રહ) ની નજદીક આ હદીસની આ મતલબ છે કે જે નકારતી રૂએ નમાઝ છોડે તો કાફર છે. અથવા કુફર સરખો છે. મુસલમાનોને લાજમ છે કે નમાઝ છોડવાને સહેલું સમજે નહીં. ફરસતને ગતીમત જાણીને જલદી તોપહ કરે અને નમાઝ માટે તૈયાર થાય.

૨૦૩૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મોગફફલ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક જે બાગી (એટલે અજનન તથા ઇકામત) વચ્ચે નમાઝ છે. દરેક જે બાગી વચ્ચે નમાઝ છે. ફરી ત્રીજી વાર કહ્યું જેને જે-છે તે પડે. (એટલે વાજેય નથી.)

૨૦૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તે બાગ તે ઇસ્લામનો બાગ છે. અને તે આમલો તે ઇસ્લામનો થામલો છે. અને રસ્તી તે મજબૂત રસ્તી (ઈસ્લામની રસ્તી)

છે. અને તું મરતા સુધી ઇસ્લામ પર રહેશે.” જ્યારે અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ પોતાનું સ્વપ્નું હજરતને કહ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો ખવાબમાં બાગ, થામલ, અને રસ્તી જેવાં હતાં હજરતે તેની તાખીર (મતલબ) કહી હતી. જેમકે એનું બયાન વિસ્તારથી સાતમાં અધ્યાયમાં આવી ગયું છે. *

૨૦૩૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ ખીન આઝબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે ફિરશતા હતા. તાફ પઢવું સાંભળતા હતા. અને જન તું પઢયા કરતે તો લોકો તેઓને સવારના જોતે. તેઓ ધૂપતે નહીં. ” એસૈદ ખીન હાજરે (રદી) એક રાત્ર સરા કહફ પઢી અને તેમની પાસે એક ઘોડો બે ડોરડામાં બાંધાયો હતો. તેના ઉપર એક વાદળીએ છાયા કરી (તેમાં દીવા બળતા હતા.) ફરી તે વાદળીધડી ધડી નજદીક થતી ગઈ અને તે ઘોડો તેનાથી ભડકતો હતો તે વિષે હજરતે (સલ) આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો બોખારીમાં પૂરો ફિરસો આવી રીતે છે કે એસૈદ ખીન હાજરનો છોકરો તેમની પાસે સૂતો હતો તેવણના ઘોડાના ભડકવાથી ડર્યા કે કદાપી છોકરો છુદાય નહીં. અને કુરઆન પઢવું બંધ પાડ્યું. વાદળી પણ ગેય થઈ. સવારે આ હાલ હજરત (સલ) આગળ કબ્રા ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે કુરઆન સાંભળવા ફિરસતા હાજર થાય છે. હર કોઈને નજર આવતા નથી.

૨૦૩૬ મુસલિમમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ એક સત્ય વાત છે જેને જાનો લઈ બાગે છે અને ફરી પોતાના દોસ્તતા કાનમાં નાખે છે. ફરી તે તેમાં સા જૂડતો ઉમેરો કરે છે. ” હજરત આએશા [રદી] એ કહ્યું કે કાહેનો કાઈચીજ અમને બયાન કરે છે ફરી અમે તેને ખરી પડેલી જોઈએ છીએ ત્યારે હજરતે [સલ] તેણીને આ કહ્યું.

ફાયદો અરબમાં કેટલાક લોકો હતા જનાતથી તેઓને મુલાકાત રહેતી હતી. તેઓને પૂછીને આઈન્દાની ખબરો લોકોને બતાવતા હતા.

* વાંચો. હદીસ નાં ૧૪૬૫, ૩૫. મો.

હીને ઇસ્લામમાં હુકમ થયો કે ખોદા સિવાય કોઈ એમ નાણું નથી કાહેન જુઠા બેહકીકત છે તેઓથી હાલ દરયાકત કરવો હુસ્ત નથી. હજરત આએઆએ (રહી) પૂછ્યું કે ઓ હજરત ! બેન કાહેન જુઠા છે તો તેનું શું કારણ છે કે તેઓની વાત સાચી પણ પડે છે ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે આ જગતમાં થાય છે તેના વિષે ફિરસ્તાઓને હુકમ થાય છે ફિરસ્તા આસમાન પર પ્રથમ પોતામાં તેની વાત ચીત કરે છે. શૈતાન અને જીન્ન ત્યાં જઈને સાંભળી આવે છે અને પોતાના પૂજક દોસ્તાને બતાવે છે. તે લોકો એક સાચને સાથે સો જૂઠું મેળવીને લોકોને કહે છે. તેજ એક વાત તો સાચી પડે છે અને બાકીની વાહીયાત. નાદાન લોકો તેજ એક સાચી વાતને આધારે માનનાર થાય છે. અને તેઓની જુડી ધણી વાતોને પોતાની નાદાનીને અને મૂર્ખાઈને લીધે યાદ રાખતા નથી.

૨૦૩૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજિદ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે તો નિર્મળ ઇમાન છે ” એટલે વસવસા. વસવસા વિષે પૂછ થઈ ત્યારે હજરતે આ ફરમાવ્યું. અને તે આ છે કે માણસને પોતાના દિલમાં એવી વાત જણાય જેને બોલવું હારી પડે. અને બીજી રિવાયતમાં અથુ હોરેરાથી આવી રીતે છે કે આ ચોખ્ખું ઇમાન છે. આ હદીસ પણ માત્ર મુસલિમ રિવાયત કરી છે.

ફાયદો મિશકાતમાં અથુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે કેટલાક સહાબાએ હજરત (સલ) પાસે આવીને પૂછ્યું કે ઓ હજરત અમારા દિલમાં ધણાંજ યુરા યુરા ખ્યાલ આવે છે જેને અમારો જમાન પર લાવવો મોટો ગુનોહ સમજાયે છીએ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે યુરા ખ્યાલને યુરા જાણવો અને જમાન પર નહીં લાવવો ઇમાનની નિશાની છે. બે દિલમાં ઇમાન નહોત તો કોણ રોકત ? અને આ મતલબ નથી કે યુરા ખ્યાલ આવવા ચોખ્ખું ઇમાન છે. જેમ કે અથુ દાબિકમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્દુલ્લાસ (રહી) થી રિવાયત છે. કે એક પુરુષે હજરત (સલ) ને કહ્યું કે

મારા દિલમાં કોઈક એવો યુરા ખ્યાલ આવે છે કે બે હું બળીને કાયલો થાજીં તોએ જીભથી તેને કાઢું નહીં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું ખોદાનું શુકર કે તેણે શૈતાનનું કામ વસવસાથી ટાળ્યું. એટલે શૈતાન કાફિરથી તો શિક્ક અને ક્ષુત પરત્તી કરાવે છે પણ ઇમાનવાળા પર યુરા ખ્યાલ નાંખવા સિવાય તેનું કશું જોર ચાલતું નથી. વસવસાનો ઉપાય આ છે કે તે તરફ ધ્યાન કરે નહીં. અને અલ્લાહ પાસે પનાહ માને બચાવ માંગે, લા હવલ પડે અને લાએલાહની જીકર કરે કેમકે એ કીમ્યા સમાન છે.

૨૦૩૮ મુસલિમમાં રાફેઅ બીન ખદીજ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કુતરાની કીમત હરામ છે. બ્યબિગારની ખરચી હરામ છે અને રમડી ખેંચનારની કમાઈ નાપાક છે.

ફાયદો ઇમામ શાટેઈ (રહ) નો નજદીક આ હદીસ પરમાણે કુતરાની કીમત હલાલ નથી અને ઇમામ ગાજમ (રહ) ની નજદીક હલાલ છે. તો એમની નજદીક હદીસની મતલબ આ છે કે જે કુતર શિકારી કે સલાળ માટેનું નહીં હોય તો તેની કીમત હરામ છે. અને ખરચી (વેચ્યા મજદૂરી) એ તો એક મતે હરામ છે. અને રમડી ખેંચવાની કમાઈ આ હદીસ પરમાણે ઇમામ અહનદ (રહ) ની નજદીક હરામ છે. અને બીજા ઇમામોની નજદીક હરામ નથી પણ મકરહ છે. કેમકે નજસતથી કોરી નથી.

૨૦૩૯ બોખારીમાં અનસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારે તેને મોહબ્બત કરવું તને જન્મતમાં લઈ જશે. ” એટલે કુલ હોવલાહની મોહબ્બત.

ફાયદો એક શખ્સે હજરત (સલ) ને કહ્યું ઓ હજરત ! હું ૨૨ મખલાસ એટલે કુલ હોવલાહને ધણી પ્યારા જાણું છું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૨૦૪૦ મુસલિમમાં યોરેઈ બીન ઓસેઅ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેણે કરનારાએની ” . . . એની હુરમત વેચ્યેસવા-રાએ પર તેઓની મળી કુરમત (ઇબ્નત) : એવી છે

જેહાદ કરનારાઓના ધરખારની દેખરેખ સખતો ઘેર એસનાર પુરૂષ (જેહાદમાં નહીં જનાર) કંઈ તેઓમાં ખીયાનત કરશે તો તે કયામતને દિવસે ખડો કરવામાં આવશે ફરી તે (જેહાદ કરનાર) તેના નેક અમલમાંથી જેટલાં ચાહશે લેશે. ફરી રસૂલુલ્લાહે અમારી તરફ જોઈને કહ્યું તમે શું ધારો છો ? ફાયદો એટલે એને સ્વથ જાણો છો કે કંઈ સન્દેહ છે.

૨૦૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુલ્લાહ બીન ઝોમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે બંનેના હિસાબ અલ્લાહની આગળ છે. તમારામાંનો એક તો જૂઠો છે. તને આ સ્ત્રી પર કંઈ કામુ નથી.” હજરતે (સલ) આ બંને લેખાન કરનારાને કહ્યું.

ફાયદો એક શખ્સે પોતાની સ્ત્રીને બદલારીની એળ લગાડી. તેણીએ નકાર કર્યો. બંનેએ આપસમાં કસમ ખાધી અને જૂઠા પર લાનત કરીને (લેખાન કરીને) જૂઠા પડ્યાં ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી. એટલે એમાનું એક ખાતરીથી જૂઠું છે. અગર જો શરીઅત પ્રમાણે કોઈનું જૂઠું સિધ્ધ થયું નથી પણ કયામતમાં ખોટા હિસાબ કરશે. ફરી ખાવિન્દે જે માલ ખાયડીને આપ્યો હતો તે માંગ્યો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તને હવે તેને આપેલા માલ પર કામુ કે અખત્યાર નથી. જો તું સાચો છે તો તે માલ સમ્મોગના બદલામાં ગયો, અને જો સ્ત્રી સાચી છે તો માલનું લેવું આદમી પણાથી બચ્તું દૂર છે.

૨૦૪૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે મુસલમાનના મુસલમાન પર પાંચ હક છે. [૧] સલામનો જવાબ વાળવો [૨] બીમારની બીમાર પુરતી કરવી [૩] જનાઝાની પાછળ જવું [૪] દબવતને કબૂલ કરવી અને [૫] છીંકનો જવાબ આપવો [એટલે યરહમોક-લ્લાહ કહેવું.]

૨૦૪૩ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે મુસલમાન પર મુસલમાનના છ હક છે. લોકોએ પૂછ્યું તે કયાં

છે. ? એ રસૂલુલ્લાહ ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે તું તેની મુલાકાત કરે તો તેને સલામ કરે * અને જ્યારે તે તને નોતરે તો નોતરે કબૂલ રાખે. અને જ્યારે તારેથી નસીહત ચાહે તો તેને નેક નસીહત કરે. અને જ્યારે છીંક ખાય અને અલ હમ્દો લિલ્લાહ કહે તો તેને જવાબ આપે. (એટલે યરહમોક-લ્લાહ કહે) અને જ્યારે તે માંદો થાય તો તેની ખબર લે. અને જ્યારે તે મરે તો તેના જનાઝાની સાથે ચાલે.

ફાયદો પ્રથમ હદીસમાં પાંચ હક પ્રમાણમાં અને આ હદીસમાં છ તો મતલબ આ છે કે ઇસ્લામના હક પાંચ કે છમાં અટકેલાં નહીં તે ધણાં છે. પણ જેની જરૂરત ઘણી જોઈ તે ફરમાવ્યું કદી પાંચ કદી છ અને કદી એછાં વધારે.

૨૦૪૪ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહનું હક દરેક મુસલમાન પર છે કે તે દર સાત દિવસમાં ગોસલ કરે પોતાના માથાને અને પોતાના બદનને ધુએ ” અને બીજી રિવાયતમાં છે “ અલ્લાહ માટે (એટલે અલ્લાહનું) દરેક મુસલમાન પર હક છે કે તે દરેક સાત દિવસમાં એક દિવસ ગોસલ કરે. (એટલે જુમ-આને દિવસ ગોસલ કરવું મુસ્તહબ છે.) †

૨૦૪૫ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે (ગિટડી) નું પાણી ઉપર દોહવું તથા તેની ડોલને માંગેલી આપવી અને તેના નરને માંગેલો આપવો (એટલે ગિટડી ગાભણ કરવા માટે) અને તેને દૂધ પીવા (ગરીબોને) આપવી અને અલ્લાહના માર્ગમાં તે પર બોજ લાદવો (એટલે જેહાદ કરનારને સ્વાર કરવો અથવા અસ-ખાબ લાદવો) ” આ હજરતે (સલ) તે પુરૂષને ફરમાવ્યું કે જો કંઈ કે એ રસૂલુલ્લાહ

* આથી જણાયું કે જેઓ મુલાકાત લેના આદાબ બદલી અને એના મલત શખ્સો વાપરે છે તેઓ સુનત વિરૂધ્ધ કરવા છતાં મુસલમાનનું હક પણ નારા કરે છે. અને હોઆ લેવાથી સુનતના સવાબથી પોતે અલાગ્યો રહે છે. ગુ. મો.

† વાંચો હદીસ નાં ૧૩૨૨ ગુ. મો.

ઊંટ વિષે શું હક છે (એટલે તેને રાખવામાં કયું હક લાયક પડે છે તથા કયી કયી ચીજ તેના માલિકને યોગ્ય છે.)

ફાયદો અરબની ફસ્તૂર હતી કે જ્યારે તળાવ કે કૂવા ઉપર ઊંટોને પાણી પાવા લઈ જતા તો દૂધ દોહતા અને ગરીબોને આપતા.

૨૦૪૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન આમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારો હોજર મહિનાના રસતા સુધીનો છે. તેનું પાણી દૂધથી વધુ ઉજળું છે. અને તેની ખુશબો કસ્તુરીથી ઘણી છે. અને તેના કૂઆ આસમાનના તારા જેવા છે. જે કાઢ તેથી પીશે તે કદી તરસો થશે નહીં. †

ફાયદો જો કે તરસ તો એક વારના પીવાથી મટી જશે પણ જનનતવાળા લેહજતને માટે તેને પીવા કરશે.

૨૦૪૭ મુસલિમમાં ઉમ્મુદ્દ-દરદા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુસલમાન પુરૂષની દોઆ પોતાના લાઠ માટે પીઠ પાછલ મકબૂલ છે. તેના માથાની પાસે એક ફિરસ્તો નિમાયો છે. જ્યારે તે પોતાના લાઠ માટે લલી દોઆ કરે છે તો તેની સાથે નિમાઈલા ફિરસ્તો કહે છે આમીન. અને તારે માટે પણ તે દોઆ જેટલો લાભ છે. (એટલે જેટલી દોઆ તે તેને માટે માંગી તે તેને પણ મળશે. અને તને પણ મળશે. ¶

૨૦૪૮ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક દીનાર તેં અલ્લાહના માર્ગમાં (જેહાદમાં) ખરચ કર્યો, અને એક દીનાર તેં ગરદન છોડવવામાં (એટલે ગુલામ આઝાદ કરવામાં) ખરચ કર્યો, અને એક દીનાર તેં મીસકીનો ઉપર સદકો કર્યો, અને એક દીનાર તેં પોતાના ધરવાળાઓ પર ખરચ કર્યો. આ સર્વમાં જે તે પોતાના ધરવાળા પર ખરચ કર્યો તે (નો સવાબ) મોટો છે.

ફાયદો જેહાદમાં આઝાદ કરવામાં અને ખરાત કરવામાં ખરચ કરવાથી પાવડી બચ્યાં- † આ હદીસનું કેટલુંક બચાન હદીસ નાં ૧૫૩૬ માં છે. ગુ. મો.

¶ વાંચો હદીસ નાં ૬૧૩ ગુ. મો.

આ પર ખરચ કરવું આટલાં માટે અફઝલ છે કે આ ફરજે અંન છે. ફરજનો સવાબ નફલ વગેરેથી વધુ થવો જોઈએ. પોતાની પાવડી બચ્યાં પર દરેક શખ્સ ખરચ કરે છે પણ જો તેને ખોદાનો હુકમ સમજીને ખરચ કરશે તો નૈયતને લીધે ઘણો સવાબ મળશે.

૨૦૪૯ મુસલિમમાં ઉસમાન બીન અબુલ આસ સકરી (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે તો શૈતાન છે તેને ખિન્જળ કહે છે. તો જ્યારે તું તેને [એટલે તેના વસવસાને] જીએ તો તેના વિષે અલ્લાહની પનાહ લે. અને તારી ડાબી તરફ ત્રણ વાર યુક. † ઉસમાન બીન અબુલ આસે જ્યારે કહ્યું કે શૈતાન મારી વચ્ચે તથા મારી નમાઝ ને ફિરાયત વચ્ચે આવે છે ફરી મારી ફિરાયતમાં શુબ્હ નાંખે છે ત્યારે હજરતે [સલ] આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે જે શૈતાન નમાઝમાં શુબ્હ નાંખે છે તેનો લકબ (અભિધાન) ખિન્જળ છે. ફરી તેનો ઉપાય બતાવ્યો. ખીજી હદીસમાં છે કે જે શૈતાન વોજુમાં શુબ્હ નાંખે છે તેનો લકબ વલ્લાન છે.

*૨૦૫૦ બોખારીમાં આએશા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે જો એમજ થશે અને હું જીવતો રહીશ તો તારે માટે અખશીશ માંગીશ અને તારે માટે દોઆ કરીશ.

ફાયદો હજરત આએશાએ (રહી) અરજ કરી કે ઓ હજરત! મારા મરવા પછી મારે માટે દોઆ કરશે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૨૦૫૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે કુફરનું માયું (કે સરદાર) પૂર્વ તરફ છે. અને બડાઈ અને મગરૂરી ઘોડાવાળાઓમાં ઊંટોવાળાઓમાં અને જુમે પાડનાર ઊંટવાળાઓમાં છે. અને ગરીબાઈ (તથા ગમખારી) બકરાંવાળાઓમાં છે. †

† વાંચો હદીસ નાં ૧૩૨૩ જ્યારે જનવ-રની સંજતની અસર થાય છે તો માણસની સંજતની અસર જરૂર થવાની મટિ નેક લોકોની સોહબત પસંદ કરવી. ગુ. મો.

ફાયદો પૂર્વની તરફથી ધણુ ફસાદ થયા અને દળદળ પણુ તે તરફથી નીકળશે. ફરી ફરમાવ્યું કે જનાવરોની સંગતની પણુ તાસીર થાય છે. સાધસ તથા જાંટવાળા ધણું કરીને બદ સ્વભાવ થાય છે. અને બકરાં ચરાવનાર ધણું કરીને ગરીબ થાય છે. એજ માટે પેગમ્બરોએ બકરાં ચરાવ્યાં છે.

૨૦૫૨ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેટલાક વીખેરાયલા વાળ વાળા દરવાજાઓ પરથી હકાડાયલા પુરુષો છે કે જે તેઓ અલ્લાહને ભરોસે કસમ ખાય તો ખોદા તેઓની કસમ સાચી કરે છે.

ફાયદો એટલે કેટલાક ખોદાના બંદા દેખાવમાં તો એવા બુરા લાગે છે કે તેઓને કોઈ દરવાજા ઉપર ઉભા રહેવા દે નહીં. અને બી-તરથી એવા સાફ હોય છે કે ખોદાને તેઓની ખાતેરદારી કરવી પસંદ છે. આ હદીસથી બે લાભ જણાય છે (૧) આકે કોઈ દેખીતા ખરાબ મુસલમાનને હલકો જાણે નહીં.

શોઅર.

ખાકસારને જહારા બ હેકારત મનેગર

તું એ દાની કે દરી ગરદ સ્વારે આશદ *
પણુ એવું પણુ નહીં જોઈએ કે શરીઅત વિ-રુધ્ધ ફકીરોને સામાન્ય લોકોની જેમ વધી અને કેતુબ જાણે. કારણ કે આ હદીસમાં હજરતે (સલ) કેટલાક વીખેરાયલા વાળ વાળા ખાકસારો (ગરીબો) ને ખોદાના મકબૂલ ફરમાવ્યા છે. એમ ફરમાવ્યું નથી કે દારૂયા દારૂ મુઝા પણુ એ-વા થાય છે. અને (૨) આ કે ઈમાનને સાથે ગરીબાઈ (નરમાઈ) અને ગુમનામી અલ્લાહ ત-આલાને પસંદ છે. [હદીસ નાં ૩૯૯]

૨૦૫૩ ખોખારીમાં સહલ ખીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-વ્યું કે અલ્લાહના માર્ગમાં એક દિવસ સરહદ સમ્બાળ કરવી તે દુન્યાથી તથા જે તેમાં છે તેથી બેહતર છે. અને તમારા કોરડા મુકવાની જગ્યા જનંતમાં દુન્યાથી તથા જે તેમાં છે તેથી

* અર્થ—જહાનના ગરીબોને હું હલકાઈથી ન-હીં જો. તું શું જાણે છે કદાપી આ ધુળમાં સ્વાર હશે. શા. મો.

સારી છે. અને અલ્લાહના માર્ગમાં બંદાનું બ-પોર પેહેલાં ચાલવું અથવા બપોર પછી ચાલ-વું દુન્યાથી તથા જે તેમાં છે તેથી ઉમદા છે.

ફાયદો આખેરતનો સવાબ તથા આખે-રતનું અદના મકાન સઘળી દુન્યાથી એટલાં મા-ટે બેહતર થયા કે દુન્યા ફાની છે. અને આ-ખેરત ઉમદા તથા ખાફી છે. †

૨૦૫૪ મુસલિમમાં સલમાન (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક દિવસની સરહદ સમ્બાળ તે રમજનના રોજ તથા રમજનની રાત જાગવા કરતાં બેહતર છે. અને જે તે મરે તો જે અમલ તે કરતો હ-તો તે તેના અમલ ચાલુ રહે છે. અને તેના રિજક (રોજ) તેના પર ચાલુ રહે છે અને મુ-નકર તથા નકીરના ડરથી નિબંધ (નીડર) થાય છે.

ફાયદો મોતથી શહીદનો ખોરાક તથા અમલનો સવાબ બંધ પડતો નથી. તથા કબ-રના સવાલ જવાબનો ખટકો રહેતો નથી.

૨૦૫૫ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હ-જરની બે રકઅતો દુન્યાથી તથા જે તેમાં છે તેથી બેહતર છે.

ફાયદો આ ફજરની સુનંતની ફજલત છે. હજરત (સલ) ની આદત હતી કે સઘળી સુનંત તથા નફલથી ફજરની સુનંતને ઘણીજ શ્રેષ્ઠ જાણતા હતા. તથા તેની સમ્પૂર્ણ સમ્બાળ રાખતા હતા.

૨૦૫૬ મુસલિમમાં મોગીરા ખીન શોઅઅા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-વ્યું કે લોકોને પાણી (વગેરે) પાનાર પીવામાં તે-ઓથી છેલ્લો છે.

ફાયદો એટલે પાનારને લાજમ છે કે પ્રથમ ખીજ તરસા મુસલમાનોને પાય. ફરી સ-

† એક હકીમનો કોલ (વચન) છે કે જે કોઈ સોનાનું વાસણ આપે અને કહે કે કાલે પાણુ રમા-પશે. અને ખીજે માટીનું વાસણ હમેશ માટે આપે તો અકલવાળો માટીના વાસણને હમેશ માટે ક-બૂલ કરશે. અને આખેરતની વસતુ તો ઉગ્રહ તથા હમેશની છે એટલે તેનેજ ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ. ખોદા મને એવી સમજ આપો. શા. મો.

દેવી પછી પોતે પીએ. એવીજ તરેહ દરેક હા-
કેમ સરદાર, અને કારભારીને લાજેમ છે કે જે
વસ્તુમાં અખત્યાર ધરાવતો હોય તેમાં પ્રથમ ખી-
ન્ન મુસલમાનોને શ્રેષ્ઠ રાખે. સરદારી એનું-
જ નામ છે.

૨૦૫૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુસલમાનને ગાળો
લાંઠવી ઝુતોહ છે. અને તેને કતલ કરવો કુદર
છે (એટલે જે ઈનસારી નાશુકરી છે.)

ફાયદો જે હલાલ બાણીને મુસલમાનને
કતલ કરશે તો ચોખ્ખું કુદર છે અને નહીં તો
મોટો ઝુતોહ છે.

૨૦૫૮ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સુખ્હા-
ન-લ્લાહ તું અલ્લાહના અગ્નિને ડોહી શકતો
નથી” અને ખીજી રિવાયતમાં છે કે “અલ્લાહના
અગ્નિની તને શક્તિ (કે ખરદાશત) નથી તેં શા
માટે આવી રીતે નહીં કહ્યું અલ્લાહુમ્મ
આતેના ફીદ-ફુન્થા હુંસનત વ ફીલ આ-
ખરતે હુંસનત વ ફુના અર્જાખ-નાર” હ-
જરત (સલ) એક પુરૂષની ખીમાર પુરસી માટે
ગયા તેણે આ દોઆ કરી અલ્લાહે તેને શિક્ષા
આપી તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) એક મુસલમાન
ખીમારને જોવા માટે પધાર્યા. તે ઘણેજ નિર્થ
જ (નાતવાન) થયો હતો. જેવું મરગીતું બચ્યું.
તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેં કંઈ દોઆ
તો કરી નથી? તેણે કહ્યું કે હા, હું સાજ પ-
ણામાં આ દોઆ કર્યો કરતો હતો. કે આ અ-
લ્લાહ આખેરતમાં તારે જે અગ્નિ મને કરવો
હોય તે દુન્યામાં જલદી મારા પર કર. ત્યારે હ-
જરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે માણુ-
સને અલ્લાહના અગ્નિની શક્તિ નથી ન તો
દુન્યામાં અને ન આખેરતમાં. દુન્યાની તકલીફ
તેં પોતાના મોંથી શા માટે માંગી. ફરી તેને
દીન તથા દુન્યાની ભલામની દોઆ શીખવી. તો
તેને તેજ દોઆથી તંદુરસ્તી આવી.

૨૦૫૯ બોખારોમાં હિમ્મે સલમા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે

સુખ્હાન-લ્લાહ આખની રાત્રે કેવા (રહમતના) ખ-
જાના ઉતર્યા. આખ રાત્રે કેવા શિતના ઉતર્યા.
કોઈ છે જે કોઈકીવાળી સ્ત્રીઓને જગાડે (એટલે
તેઓ તહજ્જુદ પટે) કેટલીક દુન્યામાં પેહેરનારી
આખેરતમાં નાંગી છે (એટલે દુન્યામાં મજ્જ-
તવાળી અને આખેરતમાં ઝનાહને લીધે ફજીહત.)

ફાયદો હજરત હિમ્મે સલમા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરત (સલ) એક રાત્રે સુષ-
ને જાગ્યા ફરી આ હદીસ ફરમાવી. ઇસ્લામની
ફતેહ તથા આ ઉમ્મતના ફસાદો થનારા હજરતને
(સલ) ખવાખમાં પ્રગટ થયા.

૨૦૬૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હુરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ]
ફરમાવ્યું કે સૈદ્દાન, જૈદાન, ફોરાત, અને નીલ
દરેક જનંતની નેહેરો છે.

ફાયદો સૈદ્દુન તથા જૈદુન તુરકસ્તાનમાં
છે. અને ફોરાત એરાકમાં છે. અને નીલ મિસ-
રમાં છે. એટલે આ નેહેરોનું પાણી જનંતના
પાણીથી મળતું છે. અથવા આકે આ નેહેરોને
ત્યાંથી મહદ મળે છે.

૨૦૬૧ બોખારીમાં શાહ ખીન ઓસ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે સૈયેદુલ ઇસ્તિમશર આ છે કે બંદો કહે
અલ્લાહુહુમ્મ અન્ત રખિ લાએલાહ ઇ-
લા અન્ત ખલકંતની વ અના અંબોક
વ અના અંલા અંહુકેક વ વઅંદેક મસ્ત-
તઅંતો અંબિઅં બેક મિન શર્એ મા સુંન-
અતો અબુઓ લક બેનેઅંમતેક અંલૈય વ
અબુઓ લક બે જંન્ખી પ્રગફેરલી ફઈન્ન-
હુ લા યગફેરજં જંન્ખી ઇલા અન્ત *

* અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ તું મારો પાલ-
નાર છે તારા સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. તે મને ઉ-
ત્પન્ન કર્યો અને હું તારો બંદો છું અને હું તારા
કરાર પર તથા તારા વાયદા પર છું જેટલી મારી
શક્તિ છે. અને મારા બુરા કરતુકથી તારી પનાહહું
છું. મારા પરના તારા એહસાનનો હું ઇકરાર કરું છું અને
મારા ઝુનાહનો હું ઇકરાર કરું છું. માટે તું મને
ખજા. કારણ કે તારા સિવાય ઝુનાહોને કોઈ બ-
ખશતો નથી. યા. મો.

જે કોઈ એને યકીન કરીને કહેશે ફરી તે તે દિવસે સાંઝ થવા પહેલાં મરશે તો તે જન્મતવાળાઓથી છે. અને જે કોઈ એને યકીન કરીને રાતના પઢશે ફરી તે સવાર થવા પહેલાં મરશે તો તે જન્મતવાળાઓથી છે.

કથાદો. અલ્લાહુમ્ થી તે અન્ત સૂધી સવાર સાંઝ પઢા કરે. રાત દિન બંને આવી ગયાં. રાત અથવા દિવસમાં બ્યારે મરશે આ ઉમદા બેશારતમાં દાખલ થશે. આ દોઆને સૈયેદુલ ઇસ્તિગ્દાર કહે છે.

૨૦૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુબકરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇદના બંને મહિના રમખન તથા જુલ હન્ન અધુરા થતા નથી.

કથાદો. ઇમામ અહમદે (રદી) આ હદીસની મતલબ આવી રીતે કહી છે કે એક વર્ષમાં આ બંને મહિના અધુરા થતા નથી જો એક ઓગણત્રીસનો થશે તો બીજો ત્રીસ દિવસનો થશે. અને ઇસહાકે (રહ) કહ્યું કે આ બંને મહિનાનો સવાખ ઓછો થતો નથી પૂરો મળે છે. અગર જો ગણતરીમાં ઓગણત્રીસા હોય. અને આજ મત ઠીક છે **વક્ષાદો આલમો.**

૨૦૬૩ મુસલિમમાં ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ સદકો છે અલ્લાહે તમારા પર એનો સદકો કર્યો છે. માટે તમે તેના સદકાને કબૂલ કરો. ” એટલે સફરમાં અમન હોવા છતાં સફરની કસરને.

કથાદો. સફરમાં ચાર રકઅત નમાઝને બે રકઅત પઢવાનો હુકમ છે. આ ખોદાની તરફથી હલકો બાર કરવું તથા છુટી છે. તો યોગ્ય નથી કે ખોદાની રખસત (છુટી) નહીં માનીએ અને પૂરી પઢીએ. ઇમામ આજમ (રહ) નો આજ મજહબ છે કે સફરમાં પૂરી નમાઝ પઢવી દુરસ્ત નથી.

૨૦૬૪ મુસલિમમાં ઝૈદ બીન અરકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સલાતે અવાબીન તે વેળા છે કે જ્યારે જાંટના અચ્ચાના તળિયાં દાખવા લાગે.

કથાદો. એટલે ચાશતની વખતે પછો ગરમ થાય છે. અચ્ચાના તળિયાં બળવા લાગે છે. તે આ દરેક તરફથી લાગીને જોટા પાસે લેખાં થાય

છે. મસાબિખ લોક મરેખ પછી છ રકઅત નમાઝને સલાતુલ અવાબીન કહે છે. અને આ હદીસથી જણાવું કે સલાતુલ-દોહા (માસૂતની નમાઝ) નું નામ સલાતુલ અવાબીન છે. અવાબીન તે આમેદાને કહે છે કે જેનું ફિલ અલ્લાહની ઇબાદત તરફ ઝુકલું રહેતું હોય.

૨૦૬૫ મુસલિમમાં અયુબ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા એકલા નમાઝ પઢવાથી જમાઅતની નમાઝ અફજલ છે પચ્વીસ હિસ્સા.

૨૦૬૬ બોખારીમાં અબુલ્લાહ બીન ઓમર તથા અયુબ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એકલાં નમાઝ પઢવાથી જમાઅતની નમાઝ પચ્વીસ દરજ્જા ઊંચે છે. આ અયુબ સઈદ (રદી) ની રિવાયત છે. અને અબુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) ની રિવાયતમાં સત્તાવીસ દરજ્જા છે.

૨૦૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુબ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરૂષની નમાઝ પઢવી ચોતાના ધરમાં તથા બગ્ગરમાં તેથી જમાઅતમાં નમાઝ પઢવી વીસ અને કેટલાક દરજ્જા વધારે છે (એટલે પચ્વીસ અથવા સત્તાવીસ દરજ્જા) અને એનું કારણ આ છે કે તેઓમાંનો કોઈ જ્યારે સારી રીતે વોજુ કરે છે ફરી તે મસજીદમાં આવે છે તેને નમાઝ સિવાય કોઈએ ઉઠાવ્યો નથી તો તે જે ડગલાં ભરે છે તેના બદલ અલ્લાહ તેનો મરતબો ખોલે કરે છે અને તેના બદલ એક ચુનોહ મટાંડે છે. તે એટલાં સૂધી કે મસજીદમાં દાખલ થાય. અને જ્યારે તે મસજીદમાં દાખલ થયો તો જ્યાં સૂધી નમાઝ તેને રોકી રાખે (એટલે જેટલી મુદત નમાઝની ઇન્તેન્ગરીમાં વીતે) તે નમાઝમાં છે અને તમારામાંનો કોઈ નમાઝ પઢેલી જગ્યામાં જ્યાં સૂધી હોય છે તેના પર ફરિસ્તા દોરૂદ પઢે છે (હા-આ માંગે છે) તેઓ કહે છે ઓ અલ્લાહ તું એના પર રહમ કર, ઓ અલ્લાહ તું એની મ-ગફેરત કર, ઓ અલ્લાહ તું એની તોખા કબૂલ કર, તે જ્યાં સૂધી કે તે તેમાં કોઈને તકલીફ

નહીં આપે દુન્યાની વાત નહીં કરે (અથવા વોળુ નહીં તોડે.)

ફાયદો આ ત્રણે હદીસથી જણાયું કે જમાઅતની નમાઝ એકલા પડેલી નમાઝથી પચ્ચીસ દરજ્જા અધજ છે. તથા સવાબમાં વધારે છે. અને જો નૈયત ઘણી નિર્મળ થઈ તો સત્તાવીસ દરજ્જા સુધીના પણ વખત આવે છે. ફરી હજરતે (સલ) તેનું કારણ ફરમાવ્યું કે સમ્પૂર્ણ વોળુ કરવું તથા માત્ર નમાઝનેજ માટે મસજીદ સુધી જવું દરેક ડગલે સવાબ મેળવવો, અને મસજીદમાં શોભવું ધનતેન્નરી કરવી નમાઝમાં દાખલ થવું, ફરિસ્તાઓનું દોઆ કરવું, અને મસજીદમાં તહારતથી આવદળ રહેવું, નકામી વાત તથા લોકાની તકલીફથી બચવું, આ પ્રજલતનું તથા વધારાનું કારણ છે. એકલાં નમાઝ પઢવામાં આ બાબ તો મળતી નથી.

૨૦૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અન્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે રાતની નમાઝ બે બે રકઅતો છે. ફરી જ્યારે તું સુઈ થવાથી ડરે તો એક રકઅત વિત પઢ.

ફાયદો ઇમામ શાફેઈ, અબુ યુસુફ, તથા મોહમ્મદ (રહ) ની નજદીક તદજ્જમેદની બે બે રકઅત અધજ છે. અને આજ હદીસ તેમની દલીલ છે.

૨૦૬૯ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બાળકની જનમતી વેળા કિકિયારી પાડવી તે શૈતાનના ઘોચવાથી (ચુઆવવાથી) છે.*

૨૦૭૦ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કાફિરનો દાંત ઓહોહ પર્વત બરાબર થશે, અને તેના ચાંચડાનું બડા પછું ત્રણ હજારના માર્ગ બરાબર થશે.

ફાયદો એટલે દોઝખમાં કાફિરોનું કદ ઘણુંજ લાંબું ચોડું થશે. કે જેથી અબજ ઘણો થાય, અને બદન ઉપર અગ્નિ ઘણી વળગે.

* આ હદીસનું વધુ બયાન હદીસ નાં ૬૨૬ માં છે. શા. મો.

૨૮૭૧ મુસલિમમાં બખેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એકનું ખાણું બેને બસ થાય છે, અને બેનું ખાણું ચારને બસ થાય છે, અને ચારનું ખાણું આઠને બસ થાય છે.

ફાયદો એટલે ઇમાનવાળાને હિરસ [લોભ] નજ બેઈએ, પોતાના ખાણામાં બીજા બૂખ્યા ભાઈ મુસલમાનને ભેગો કરે. એક દિવસ આસદા થવું નહીંજ સડી જરૂરત જેટલાં ઉપર બસ કરે. ઇનસાફી આધું છે કે પોતાનું તો પેટ ભરે અને બીજાને મુસલમાન બૂખ્યા રહે અને જોયા કરે.

૨૦૭૨ મુસલિમમાં સોદેય બીન સેનાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇમાનવાળાનો અજબ મામલો છે. તેના તો દરેક કામમાં ખૈર (બેદતરી તથા લાભ) છે. અને ઇમાનવાળા સિવાય બીજા કામને એ નથી. જો તેને ખુશી પોહોંચે તો તે શુકર કરે તો તે તેને માટે બેહતર છે. અને જો તેને દુઃખ પોહોંચે તો તે સખર કરે તો તે તેને માટે બેહતર છે.

ફાયદો એટલે મુમિનનું કોઈ રીતે નુકસાન નથી ખુશીમાં શુકર યુઝારીથી નેઅમત ઘણી મળે અને સવાબ મેળવે. અને દુઃખમાં સખરને લીધે ખોદાનો મકબૂલ થાય અને સવાબ અગણીત મળે. અને કાફિરને એ વાત હાસલ નથી. ન ખુશીમાં ખોદા તરફ તેની નજર રહે છે અને ન ગમમાં.

૨૦૭૩ મુસલિમમાં બખેર બીન સમોરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા હાથોથી શા માટે તમા ઇશ્કારો કરો છો જાણે ચંચલ ઘોડાની પુછડી (એટલે જેવી રીતે શરીર ઘોડો હમેશ દુમ અહીં તહીં હલાવતો રહે છે તેવી રીતે તમા હલાવો છો) માણસ પોતાની જાંઘ પર હાથ રાખે એ તેને બસ છે. ફરી સીધે તરફ ડાબે તરફ પોતાના ભાઈ ઉપર સલામ કરે.

ફાયદો નમાઝની છેવટમાં કેટલાક લોક હાથ ઉપાડીને ડાબે જમણે લોકોને સલામ કરતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્ર-

રમાવી. અને નમાઝમાં સલામની વખતે હાથ ઉઠાવવાની મનાઈ કરી.

૨૦૭૪ યોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે કેસ ખીનતે મેહસન [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે પોતાની આલાહનું તાલું અને ગળાને આ ઘાંટીથી મસલો છે? તમે આ કુસ્ટ [કૂટ] ને લાજેમ જાણો કારણ કે એમાં સાત ખીમારીથી શિક્ષા છે. તેમાંની એક જતુલ જન્મ (પાનજરનું દરદ) છે. ગળાના દરદમાં નાંખમાં લ્યો. અને જતુલજન્મમાં ગળામાં નાંખો.

ફાયદો અરબની આરતો ગળાના વરમમાં જે પોતાના બાળકોને ઘાંટી આપતી હતી તેથી હજરતે [સલ] મનાઈ કરી. અને ફરમાવ્યું કે કૂટ (કૂટકી)ની ઘાંટી આપ્યા કરો. ફરી ફરમાવ્યું કે કૂટમાં સાત ખીમારીયોની શિક્ષા છે. તેમાંની એક ને અયાન કરી. ગળું સુજવું અને જતુલ જન્મ. અને (ખીજ) પાંચ ખીમારીને વર્ણી નથા. પણ જતુલનું જોઈએ કે કૂટ ગરમ તથા ખુસ્ક છે હજી તથા પિશાબને ચાલું કરે છે, જોહેરને દરે કરે છે, જુમાની શકિત [કામ શકિત] ને વધારે છે. પેટના કાઝાને મારે છે જો મધ સાથે પીએ તો. અને કલેગ તથા હોજડી (મેઅદો) ના નિર્વાળ પણાને દૂર કરે છે, અને આંતરીયાના તાવને શિક્ષા આપે છે. બાળકોને ઘણું કરીને સરદીની હરકત હોય છે માટે હજરતે [સલ] આ દવા દેરવી. અહલે હદીસ બદે હિન્દીને કુસ્ટ એટલે કૂટ કહે છે. પણ હકીમો બદે હિન્દી અગરને કહે છે. અગર પણ ગરમ તથા ખુસ્ક છે. ભેગ, હદય, હોજડી, અને કાલેગને શકિત આપે છે. અને વાયનો નાશ કરે છે. અને ખાંસી સાંસ, બેહોશી ઠંડુ ખકકાન. પેટ ચાલવું, અને જલનધરને દૂર કરે છે.

૨૦૭૫ યોખારી તથા મુસલિમમાં અન્ન-હલાહ ખીન આમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુસલમાન પુરુષ ઉપર કોઈ બાબતને પસંદ કરતો હોય અથવા નહીં પસંદ કરતો હોય બ્યારે યુનાહનો હુકમ કરતો નહોય ત્યાં સુધી સાંભળવું તથા તાબેદારી કરવી છે. પણ જો યુનાહનો હુકમ કરે (શરીઅત વરિધ્ધ આપ્યા

કરે) તો સાંભળવું નહીં તાબેદારી કરવી નજ જોઈએ.

ફાયદો ખુશીકે નાખુશી (ખંતેમાં) હાકેમ (મુસલમાન) ની તાબેદારી વાજેબ છે. પણ શરીઅત વિરુધ્ધ કામમાં તાબેદારી કરવાની નથી.

૨૦૭૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મદીનાના માર્ગોમાં ફરસ્તા છે તેમાં પલેગ તથા દજગલ આવશે નહીં.

૨૦૭૭ યોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અમર ખીન લોહી ખીન કમઆ ખીન ખિન્દેક તે ખોગઆનો બાપ છે.

ફાયદો એટલે ખોગઆની કામ અમર ખીન લોહીની આલાહ છે. એ લોક યમની નહીં પણ મોજરના ટોલામાં દાખલ છે. ખોગઆની કામમાં કંઈ વાંધો પડ્યો હોતો હજરતે [સલ] તેને બયાન કર્યો. અરબમાં મૂર્તિ પૂજન તથા સાંદ છોડવાની વીધી અમર ખીન લોહીથી નીકળી.

૨૦૭૮ મુસલિમમાં અબુ અયુબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અલાહના માર્ગમાં સવારના સાંજના ચાલવું [જે-હાદમાં સવાર સાંજ મયયા રહેવું] તે જ ચીજ ઉપર સૂર્યોદય કે સૂર્યાસ્ત થાય છે તેથી બેહતર છે. [એટલે તમામ દુન્યાથી અપૂર્ણ છે. એનો સવાબ બાકી છે અને દુન્યા ફાની છે.]

૨૦૭૯ મુસલિમમાં જામેર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે દિલોની સખતાઈ પૂર્વવાળાઓમાં છે અને ઈમાન હેગઝવાળાઓમાં છે.

ફાયદો મદીનાથી પૂર્વે મોજરની કામ રહેતી હતી તેઓ ઘણા સખત લોક હતા. અરબમાં હેગઝ તે પ્રાન્તનું નામ છે જેમાં મક્કા તથા મદીના છે.

૨૦૮૦ મુસલિમમાં નવાસ ખીન સિમઆન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા ઉપર દજગલ સિવાયનો મને ઘણો ડર છે (એટલે દજગલ સિવાય બીજા પ્રસાદોનો મને તમારા વિષે ઘણો ખોશ છે) જો તે દજગલ નીકળ્યો અને હું તમારામાં હોઈશ તો હું તમારાથી પ્રથમ તેને દાખલાથી ઝ

ધડીક. અને જો તે નીકળ્યો અને હું તેઓમાં નહીં હોઈશ તો દરેક પુરુષ પોતાના તરફથી અમડનાર છે. અને અલ્લાહ મારા તરફથી દરેક મુસલમાન ઉપર ખલીફા છે. ખતીત તે ધુંધર-વાળા વાળનો જીવાન છે. તેની આંખ ટેટા સરખી છે. અબ્દુલ ઉઝા ખીન કતનની સાથે હું તેને ઉપમા આપું છું (અબ્દુલ ઉઝા એક કાશિર હતો) તો જે કોઈને તમારામાંથી તે નજો તેના ઉપર સૂરા કહાફની શરૂઆત પઢવી જોઈએ. ખતીત તે શામ અને એરાકની વચ્ચેના માર્ગ-થી નીકળનાર છે. ફરી તે જમણી તરફ ખરાબી નાંખશે અને ડાબે તરફ ફસાદ મચાવશે. ઓ અલ્લાહના બંદાઓ તમો ઈમાન પર અમે કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ તે અમીન ઉપર કંટકું રહેવાનો ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ચાલીસ દિવસ. એક દિવસ વર્ષ જેટલો, એક દિવસ મહિના જેટલો, એક દિવસ જીમઆ જેટલો, અને બાકીના દિવસો તમારા દિવસો સરખા છે. અમે કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ તે દિવસ જે વર્ષ જેટલો છે શું તેમાં એક દિવસની ન માઝ અમને બસ થશે ? હજરતે ફરમાવ્યું કે નહીં. તમો અનદાજને ક્યાં કરશો (એટલે જેટલી વાર પછી આ દિવસોમાં નમાઝ પઢો છો તેવીજ રીતે તે દિવસો પણ અટકલથી પડશે) અમે કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ ! અમીન ઉપર તેનું જલદી ચાલવું કેવી રીતે થશે ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે વરસાદની જેમ જેને હવા પાછલ-થી ઉડાવે છે. ફરી તે લોકો પાસે આવશે અને (કુદર તરફ) બોલાવશે તો લોકો તેના પર વિશ્વાસ લાવશે તેનું કહ્યું માનશે. ફરી તે આસમાનને હુકમ કરશે તે વરસાવશે અને અમીનને હુકમ કરશે તે ઉગવશે ફરી તેઓના ઘેર તેઓની પાસે ઊંટની ખુદ જેટલાં લાંબાં થઈને અને ચાન [આંચળ] ભરેલાં લઈને અને દૂધ ભરેલી લઈને આવશે. ફરી તે લોકો પાસે આવશે ને તેડું કરશે તો તેઓ તેની વાતને પાછી ફેરવશે તો તે તેઓથી હડી જશે. ફરી તેઓ દુકાળ-વાળા સરખા થશે તેઓના હાથમાં તેમના માલથી કંઈ રહેશે નહીં. અને તે ખરાબાની અમી-

નમાં જઈને તેને કહેશે તારા ખળના કાઠ તો અમીનના ખઝાના તેના તામે થશે જેમ મધમાં ખ સરદારને તામે થાય છે. ફરી તે ભર જીવાન પુરૂષને બોલાવશે ફરી તેને તલવારથી મારીને બે તુકડા કરશે તીરના ફાસલા જેટલે, ફરી તેને પૂકારશે તો તે પુરૂષ ખુશીના ચહેરાથી હસતો હસતો આવશે. ફરી તે એવી હાલતમાં હશે એવામાં અલ્લાહ મસીહ ખીન મરયમને મોકલશે તો તે દિમશકના ઉજળા પૂર્વ તરફના મીનારાની પાસે બે ગેરવા રંગના કપડાંમાં બે ફિરશ્તાઓને આંધે હથેલી ટેકતા ઉતરશે. તેવળ જ્યારે માથું નીચું કરશે તો પરસેવો ટપકશે અને જ્યારે તેને ઉપાડશે તો મોતીના ખુંદ જેવો પરસેવો રેલાશે. જે કાફરને તેમના શ્વાસની વરાળ લાગશે તે મરશે. અને તમનો શ્વાસ જ્યાં સુધી તેમની નજર પોહોંચે છે ત્યાં સુધી જાય છે. ફરી તે દગ્ગલની ઢુંદ કરશે તો તે લુદના દરવાજા પાસે મળશે તેને કતલ કરશે. ફરી ઇસા (અલે) પાસે એક કામ આપશે જેઓને અલ્લાહે તે દગ્ગલથી બચાવ્યા હશે તેઓના મોં પર ઇસા [અલ] હાથ ફેરવશે અને તેઓના જનતના દરગઝોનું બચાવ કરશે. ફરી તેઓ એવી હાલતમાં હશે કે અલ્લાહ ઇસા (અલે) ઉપર વહી મોકલશે કે મેં મારા બંદાઓને કાઢ્યા છે તેંગા સાથે કેતાલ ચલાવવાની કોઈને શક્તિ નથી તો તું મારા બંદાઓને તુરની તરફ ભેગા કર. અને અલ્લાહ યાજૂજ માજૂજને મોકલશે. અને તેઓ દરેક બિંચી જગ્યાથી ઉતરી પડશે. ફરી તેઓના પ્રથમ તખ્તરીયા નદી ઉપર આવશે અને તેનું સર્વ પાણી પીશે. ફરી તેઓના પાછલા ત્યાં આવશે તો તેઓ કહેશે ખતીત આ જગ્યા એક વેળા પાણી હતું. ફરી તેઓ ચાલશે ને જખલે ખમરે (લથા ઝાડવાળા પર્વતે) પોહોંચશે. અને તે પહાડ ઐતુલ મકદેસમાં છે. ફરી તેઓ કહેશે ખતીત અમીન વાળાઓને તો અમે કતલ કર્યાં આવા આપણે આસમાનવાળાઓને કતલ કરીએ.

• એટલે મેહેર અને ખ્યારની રૂએ મોં પર હાથ ફેરવશે અથવા જેઠાદથી આવતાં તેમના મોં પર કુળ ઉઠેલી હશે તેને હાથ ફેરવી સાફ કરશે. શ્રી. મી.

ફરી તેઓ પોતાના તીર આસમાન તરફ મારશે તો અલ્લાહ તેઓના તીરને (બોલીથી) ખરડેલા ખાછા ફેરવશે. અને અલ્લાહના નખી ઇસા (અલે) તથા તેમના સાથીઓ ઘેરાયલા રહેશે તે એટલાં સુધી કે તમને જે સો સોનાના દીનાર આજે પસંદ છે તેથી વધારે તેઓને બળદનું એક માથું પસંદ થશે. [એટલે ખાવાની બણી તંગી પડશે] ફરી અલ્લાહના નખી ઇસા (અલે) તથા તેમના સાથી અલ્લાહથી દોઆ કરશે અલ્લાહ તેઓ પર તેઓની ગરદનમાં કીડો મોકલશે તો તેઓ એક જીવના મરવાની જેમ સવાર સૂધી (સધળા) મરી જશે. ફરી અલ્લાહના નખી ઇસા તથા તેમના સાથી અમીન તરફ ઉતરશે તો જમીન પર એક વેંત જમીન એવી નહીં મળશે જેમાં તેઓનો વીસડાત કે તેઓની દુરધંધથી બરેલી ન હોય. ફરી અલ્લાહના નખી તથા તેમના સાથી અલ્લાહથી દોઆ કરશે તો અલ્લાહ તેઓ પર યુખતી ઊંટની ગરદનો જેવા પક્ષીઓ મોકલશે, તેઓ તે મરેલાને જ્યાં અલ્લાહ ચાહશે ત્યાં ફેંકશે. ફરી અલ્લાહ વરસાદ મોકલશે જેથી કાંઈ માડીનું કે ઊનનું ધર બચેલું રહેશે નહીં. ત્યારે અલ્લાહ અમીનને ઘાઇને હાજને જેમ [અથવા ખુબસૂરત સ્ત્રીની જેમ] સાફ કરશે. ફરી અમીનને કંટવાશે તારા ફળને ઉગાવ અને તારી બરકતને પાછી ફેરવ. તો તે દિવસે એક દાડમને એક ટોણું ખાશે અને તેઓ તેના છલતાના છાયામાં બેસશે. અને દૂધમાં બરકત થશે તે એટલાં સુધી કે દૂધારી ઊંટડી એક મોટાં ટોલાને બસ થશે અને દૂધારી ગાય એક કપીલાને બસ થશે. અને દૂધારી બકરી એક દાદાની ઓલાદને બસ થશે. ફરી તેઓ એવી હાલતમાં હશે કે અલ્લાહ એક સાફ હવાને મોકલશે જે તેઓની બગળાની નીચે અસર કરશે, ફરી તે દરેક સુમિન મુસલમાનની રૂહ (આત્મા) ને કબજે કરશે અને શરીર સોંકા રહી જશે. તેઓ અમીનમાં ગધિયાંઓની જેમ લડવા બીડવામાં* રહેશે તો તેઓ પર કેયામત ક્રએમ થશે.

* એના એક અર્થ આ છે કે ખુલ્લી તોર પર ગધિયાંની જેમ સરસોબ કરશે. એની પછી સરમ રહેશે નહીં. ડા. મો.

હાથદો. એક દિવસે હજરતે [સલ] દ-જન્નલનું બણું વર્ણન કર્યું. સહાબાને તેનો ડર બણો લાગ્યો. હજરત [સલ] ને આ હાલ બ-ણાએ ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. સહાબાને શા-ન્ત તો ના કે જે મારી ઝિન્દગીમાં દન્નજલ આબો તો હું બસ થઇશ, અને નહીં તો અલ્લાહ મારો ખલીફો છે તે ઈમાનવાળાઓને બ-ચાવશે. ફરી તેની નિશાનીથી બતાવી અને સૂરા કહફ પઢવાની આજ્ઞા કરી. સૂરા કહફના મથા-ળાની દશ આયતોમાં દન્નજલના શરને દશ કર-વાની તાસીર છે. ફરી દન્નજલનો પૂરો કિસ્સો તથા ઇસા (અલે) નું ઉતરવું તથા ઇસા [અલે] ને હાથે નેનું કતલ થવું, તે પછી યાજૂજ માજૂજનું નીકળવું, તેઓનું બણા થવું તથા જોર થવું, ફરી તેઓનું મરવું, ફરી કેટલાક વખત પછી કાફિરો બદ જાતના વખતમાં કેયામત કાએમ થવું ફરમાવ્યું. દન્નજલ તથા યાજૂજ માજૂજને ખોદા એટલી તાકત એટલાં મારે આપશે કે ઈમાનવાળાઓની પરીક્ષા કરે કે કાણુ તેઓના હાવમાં આવે છે? અને કાણુ ઈમાન ઉપર થોભે છે? ઈમાનવાળાઓને લાજેમ છે કે જ્યારે કાંઈ કાફિર અથવા શરીઅત વિરુદ્ધ ફરીરથી કાંઈ ચમત્કારી કામ જુએ તો તેનો કદી અફીદો કરે નહીં, તેને દન્નજલનો નાએબ જાણે. ઈમાન તથા પરહેઝગારીને જુએ. શોઅબદા (ઈદ્રનળી) પર ખ્યાલ કરે નહીં. વલી એટલે મુતકી ઈ-માનવાળાથી જે થાય તેને કરામત કહે છે. અ-ને જે કાફિર, બેદીન ફાસિકથી થાય તેને ઇ-સ્તિહરાજ કહે છે.

૨૦૮૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં હોજ્રેફ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-માવ્યું કે પુરખની પરીક્ષા તેના ધરવાળાઓમાં, તેના માલમાં, તેના જનમાં, તેની ઓલાદમાં, ત-થા તેના પડોસીમાં થાય છે. તેનો કફારો રોજા, નમાઝ, સદકો, સારાં કામોની આજ્ઞા કરવી અને જુડાં કામોથી મનાઇ કરવી છે.

હાથદો. એટલે જે આદમીથી જન માલ જોર બચ્યાં અને પડોસી વિષે કંઈ કસ્ટર કે ના ઇનસાફી થાય તો તે આ ઇખાદતોથી માફ થાય છે.

૨૦૮૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અ-

મર* (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક ખીછાણું પુરૂષનું ખીજીનું સ્ત્રીનું મેમાનનું અને ચોથું શૈતાનનું છે.

ફાયદો એટલે જરૂરતથી વધારે નામ અને બહાનુ માટે ખીછાણું રાખવાં શતાતી કામ છે. પણ જે મેમાનો માટે ચાર કે ચારથી વધુ ખીછાણું રાખે તો તે દુસ્ત છે. વગર જરૂરતે હોય તે મના છે.

૨૦૮૩ મુસલિમમાં અબુ મુસા તથા અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સરીઠની યુજીરગી જેવી રીતે ખીજા ખાણા પર છે તેવી રીતે સ્ત્રીઓ પર આગ્રેશા [રદી] ની યુજીરગી છે.

ફાયદો સરીઠ તે ખાણાને કહે છે કે રાટળીને માંસના સેરવામાં લીંબવી હોય. અરબને આ ખાણું સર્વ ખાણાથી વધુ પસંદ હતું. હજરત આગ્રેશા [રદી] એ ખીજી સ્ત્રીને જોતાં ઇલમ તથા અદબ હજરત [સલ] થી વધુ શીખ્યાં હતાં, માટે તેમની ફજલત હજરતે (સલ) ફરમાવી.

૨૦૮૪ મુસલિમમાં જાબેર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લાલ ઊંટવાળા સિવાય તમારો દરેક પુરૂષ બખશાયો છે” આ હજરતે (સલ) સનીયતુલ મિશર ઉપર ફરમાવ્યું.

ફાયદો સનીયતુલ મિશર નામનો એક કુંગર હતો. હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જે એના પર ચઢે તેના ગુનાહ બખશાઈ જશે. સર્વ સહાબા અદયા પણ એક મામડીયો ચઢો નહીં ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાવે

● કર્તીએ આ હદીસને અખુદુદ્દાહ ખીન અમરની રિવાયત લખી છે પણ સહી મુસલિમમાં મસાબીહમાં તથા જમ્એલ એસલમાં એ રિવાયત જાબેર ખીન અખુદુદ્દાહની છે. શરહ મશારેક. ગુ. મો.

† રાવી કહે છે કે અમે તેની પાસે આવીને કહ્યું ચાલ હજરત [સલ] તારે માટે બખશીશની દોઆ કરે. તો તેણે કહ્યું. તમારાવાળો (એટલે હજરત) મારે માટે દોઆ કરે તેથી બેહતર છે કે હું મારા બેવાહલા ઊંટને મેળવું. આ હદીસમાં હજરતનો મોઅજેઝા છે. ગુ. મો.

યું કે કુન્યાની મોહબ્બત આગ્રેરતને બગાડે છે.

૨૦૮૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મોત સિવાય દરેક ખીમારીની શિશા કલોંજમાં છે.

ફાયદો એટલે સર્વ સરદ ખીમારીઓનું કલોંજ યૌવધ છે. એનું ખાડીનું વિસ્તાર સાતમાં અધ્યાયમાં આવી ગયું છે. ¶

૨૦૮૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક તરસા કલેજમાં સવાળ છે.

ફાયદો સોરાકા ખીન માલિકે પૂછ્યું આ હજરત (સલ) જે કાઇનું બુલું પડેલું જનવર મારા હોજ પર આવે અને હું તેને પાણી પાઉં તો મને તેમાં કંઈ સવાળ થશે? ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાવ્યું કે દરેક જનદારના એહસાન કરવામાં સવાળ છે ફરી તે જનવર હોય કે માણસ હોય, મુસલમાન હોય કે કફિર હોય.

૨૦૮૭ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે ઝમીનને નેહર કે વાહણ પાય તેમાં દશાંશ છે. અને જેને ઊંટડી પાય તેમાં વીસાંશ (વીસમો ભાગ) છે. ¶

ફાયદો જેમાં મેહનત ઓછી હતી તેમાં ઝકાત લણી ઠરવાઈ અને જેમાં મેહનત લણી હતી તેમાં ઝકાત ઓછી નિમાઈ. એનું જ નામ હિકમત છે.

૨૦૮૮ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ યહુદોને લાનત કરે તેઓએ પોતાના પેગમ્બરોની કબરોને મસજેદો ઠરવી.

ફાયદો એમાં ઇશારો છે કે ઉમ્મતે મોહમ્મદીએ એવું કરવું નજીએકમે.

૨૦૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ

¶ વાંચો હદીસ નાં ૧૩૦૨ ગુ. મો.

¶ આ દશમો કે વીસમો ભાગ લેવાનું ઉશરી જમીનમાં છે જેના કાયદા ફિમાં લખાય છે. ઇમ્રીજ રાજ્યની ઝમીન ઉપર એ ઝકાત લાગુ નથી. ગુ. મો.

(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઐલાથી કે યમનના સનઆ સૂધી મારા હોજનો અંદાજો છે. અને તેમાં આસમાનના તારાની ગણતરીએ કૂઝા છે. *

ફાયદો ઐલા શામની એક વસ્તીનું નામ છે. અને સનઆ યમનનું મોટું શહેર પ્રાપ્તિયાત છે.

૨૦૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કોરૈશ, અનસાર, જોહૈના, મોઝૈના, અસલમ, અરાજઅ, અને ગેહાર મારી દોસ્ત તથા મદદમાર છે. અલ્લાહ તથા તેના રસૂલ સિવાય તેઓનો કોઈ મદદમાર નથી. (ના. ૧૨૫૮)

ફાયદો આ કેમો હજરત (સલ) ઉપર ઈમાન લાવી જાન દિવા કરતી રહી માટે હજરતે (સલ) તેમની કુલ્લત ખયાન કરી.

૨૦૯૧ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જાણે હું તે કાળા પ્રલ્લા (હબશી) ને જોઈ રહ્યું છું કે તે કાળાના પથર પથર ઉખેડે છે.

ફાયદો કેયામતની નજીક એક હબશીને હાથે કાળા પડાશે.

૨૦૯૨ મુસલિમમાં ઉકયા બીન આમિર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નજરનો કફારો કસમના કફારો સરખો છે.

ફાયદો એટલે જો નજર [માનતા] નહીં અદા કરી હોય તો કસમનો કફારો આપે. કસમનો કફારો આ છે કે દસ મિસકીનોને બંને વખત ખાણું ખવરાવે અથવા કપડું આપે અથવા ગુલામ અઝાદ કરે. અને જો શકિત નહોતી તો ત્રણ રોઝા રાખે.

૨૦૯૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુર રહમાન બીન આશ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો બંનેએ તેને (એટલે અયુ જહલને) કતલ કર્યો છે " હજરતે (સલ) આ મોઆજ બીન અમર બીન જમુહને તથા મોઆજ બીન ગફરાઅને ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ બંનેએ હજરત (સલ) ને ખબર આપી કે અમે અયુ જહલને માર્યો. હજરતે (સલ) બંને તલવારોને ખૂનથી ખરડાવ-

લી જોઈને આ હદીસ ફરમાવી.

૨૦૯૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યમ નથી, તેની કસમ કે જેના હાથમાં મોહમ્મદનો જાન છે ખચીત કસમ તો તેના પર અગ્નિથી બડકી રહ્યો છે જ્યે ખબરમાં તેણે વેહેંચણી થવા પેહેલાં તેને લીધા હતા. " આ હજરતે (સલ) પોતાના ગુલામ રિશાઆ માટે ફરમાવ્યું જેનું લકબ મિદઅમ હતું તે ખબરથી પાછા ફરતાં વાદીએ ઈરામાં કતલ થયો.

ફાયદો વાદીએ કોરા યહુદીઓની એક વસતીનું નામ છે. જ્યારે ખબર ફતેહ કરીને હજરત (સલ) નું લક્કર ત્યાં પોહોંચ્યું તો હજરત [સલ] ના ગુલામ મિદઅમને તીર લાગ્યો તે મરી ગયો. સહાબાએ તેની તારીફ કરી કે તેને સહાદત મળી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે સહાદત કર્યાં તે તો ગનીમતની ચોરીથી દોષખમાં બળી રહ્યો છે. જ્યારે લોકોએ આ સાબિત્યું તો ધણુ મબરાયા. એક શખસ આમડાનો પટો લીધો હતો તે હજરત (સલ) ની પાસે લાગ્યો. હજરતે ફરમાવ્યું આ અગ્નિનો પટો છે. એટલે જો તું નહીં આપતે તો આ તસમો (પટો) તને બાળતે.

૨૦૯૫ મુસલિમમાં જામિર બીન સમોર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે કેટલીક લટકેલી અથવા ઝુકેલી હુમ જનતમાં અયુદ્ધ-દહાહ માટે છે. " અને જો રિવાયતમાં ઝુકેલીની જગ્યા " આસાનીથી તે લડવા લાગેક " નો શબ્દ છે.

ફાયદો એક યતીમ તથા અયુ લોખા-આમાં એક ખજૂરીની બાળતમાં ઝંઘડો થયો. યતીમ રોવા લાગ્યો. હજરતે (સલ) આ બાળાને ફરમાવ્યું કે તું એને ઝાડ આપશે તો તેને બદલે તને જનતમાં ખજૂરીની લૂમો મળશે. પણ અયુ લોખાઆએ ઝાડ આપ્યું નહીં. અયુ દહાહ તે ઝાડ અયુ લોખાઆથી પરીદયું અને તે યતીમને આપ્યું. જ્યારે અયુ દહાહ મરણ પામ્યા તો હજરતે (સલ) તેમના જનાઝાની નમાઝ પઢીને આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસમાં

ધારા છે કે પતિમથી બદાઈ તથા એહસાન કર્યું જોવાને થાયું પસંદ છે.

૨૦૯૬ ખોખારીમાં અયુ જર્ને (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે તારા પર એવા હાકેમો થશે જેઓ નમાઝ ને મારી નાખશે અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું કે તેના મુસ્તહબ વખતથી પાછળ પાડશે (એટલે મકરહ વખતમાં પડશે) ત્યારે તારો શો હાલ થશે? મેં કહ્યું આપ મને શો હુકમ કરો છો? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું તું મુસ્તહબ વખતમાં પઢી લે. ફરી જે જમાઅતની સાથે નમાઝ મળે તો તેઓની સાથે પઢ. આ બીજી નમાઝ તારે માટે નફલ થશે” આ હજરતે (સલ) અયુ જર્નેને ફરમાવ્યું.

ફાયદો ઇસ્લામમાં નમાઝની સુસ્તી પ્રથમ મરવાનીયા રાજ્યથી શરૂ થઈ.

૨૦૯૭ ખોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર [રદી] થી અથવા અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો અબ્દુલ્લાહ બીન અમર જ્યારે ખરાબ [નકામ] લોકો રહી જશે તેઓનો કરાર તથા અમાનત મળી જશે (એટલે બગડી જશે) અને તેઓમાં ફૂટ પડશે અને તેઓ આવી રીતે થશે અને હજરતે (સલ) પોતાની આંગળીઓ એક હાથની બીજા હાથમાં (દાખલો આપવા) બેરબરો, તો તું શું કરશે? અબ્દુલ્લાહે કહ્યું હું શું કરીશ? જો રસુલુલ્લાહ! હજરતે ફરમાવ્યું, જે તું પેદ્યાને કે આ કામ સારું છે તે લે, અને જે ખુરંજાણે તે છોડ. અને ખાસ પોતાના હાલ પર લાગેલો રહે. (એટલે પોતાના જનને તથા દીનને સમ્માજીતો રહે) અને તેઓને તથા અવામ (સામાન્ય) લોકોને છોડ.

ફાયદો એટલે જ્યારે ઝમાનો બગડે અને એદવાનતીને લીધે લોકોમાં ફૂટ પડે અને દરેક શખ્સ પોતાની અકલપર મગર હોય તો એવા વખતમાં દીનદાર માણસને લાજેમ છે કે પોતાના સુધારા તથા સંભાળ માટે કમર કસે અને અવામથી બેખબર રહે.

૨૦૯૮ મુસલિમમાં ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે જ્યારે તું

બેખબરથી કઠારો તારી જવાન જાંટી તને લઇને કેટલીક રાતો ભાગશે (એટલે તું જાંટી ઉપર સફર કરી નાસશે) ત્યારે તારો શો હાલ થશે? આ હજરતે બેખરના યહુદી અયુલ હકીક યહુદીના એક છોકરાને કહ્યું. ફરી તેને ઓમર ફારુકે તૈમાઅ અથવા અરીહા તરફ દેશ વડો આપ્યો.

ફાયદો બેખરમાં યહુદી રહેતા હતા. જ્યારે બેખર ફતેહ થયું તો હજરતે (સલ) ત્યાંના યહુદીઓને મેહનત મજદૂરી માટે રહેવા દીધા. ઓમર ફારુકે (રદી) પોતાની ખિલાફતમાં બેખર થી કાઢવાનો વિચાર કર્યો. યહુદીઓએ કહ્યું, તમારા પેગમ્બરે અમને અયાં રહેવા દીધા છે તમે શા માટે કાઢો છો? ત્યારે ઓમર ફારુકે આ હદીસ પઢી સંભળાવી. એટલે હજરતે (સલ) આ હદીસમાં તમને કાઢવાનો ઇશારો કર્યો છે. યહુદીઓએ કહ્યું અયુલ કાસેમે (હજરતે સા.) આ વાત હસીની રીતે કહી હતી. ઓમર ફારુકે (રદી) કહ્યું જો જોવાના દુશ્મન તું જૂઠું કહે છે. એટલે મસખરી કરતી પેગમ્બરોનું કામ નથી. ફરી તેઓને શામ તરફ કાઢ્યા. તેઓ તૈમા તથા અરીહા નામની વસતીઓમાં જઇને રહ્યા.

૨૦૯૯ મુસલિમમાં ઉકબા બીન હારેસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેવી રીતે થાય તે સ્ત્રી કહે છે મેં તમ બંનેને દૂધ પાચું છે. અને એક રિવાયતમાં છે અને કેવી રીતે થશે અને ગુચ્છાતો (દૂધ પીવાની) વાતચિત થઇ છે તું તેણીને તારા નિકાહથી છોડ” ઉકબા બીન હારેસે ઉમ્મે યહયા બીનતે અબા એહાબ બીન અઝીઝથી જ્યારે નિકાહ કર્યા અને એક કાળી સ્ત્રીએ આવીને કહ્યું કે મેં તમ બંનેને દૂધ પાચું છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જ્યારે તે સ્ત્રીએ આ કહ્યું તો ઉકબાએ કહ્યું મને ખબર નથી કે મેં તારું દૂધ પીધું છે. ફરી પોતાની બાયડીના લોકોને પૂછ્યું તેઓએ પણ નકાર કર્યો. ફરી ઉકબાએ હજરત (સલ) ને કહ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ઇમામ માલિક (રહ) નો આજ મત છે કે માત્ર એક સ્ત્રીના કહેવાથી રિદાઅત એટલે દૂધ પીવું સિધ્ધ થાય છે.

પણ બીજા ઇમામેના મજહબમાં એક સ્ત્રીની વાતને કશો ભરોસો નથી. યાતો એ પુરૂષ કહે અથવા એક પુરૂષ અને એ સ્ત્રી કહે. તો આ હદીસની મતલબ તેઓની નજદીક આ છે કે હજરતે (સલ) આ હુકમ એહતેયાત તથા તકવા (પરહેઝગારી) ની રૂએ ફરમાવ્યો હતો, ફતવાની રૂએ નહીં.

૨૧૦૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે લોકોએ પોતાના નખીના માથાને ઝખમી કર્યું અને તેના આગળા દાંત તોડ્યા અને બુચ્યા તો તે તેઓને (સત્ય માર્ગ તરફ) બોલાવે છે તેઓનો કેવી રીતે છુટકારો થશે” આ હજરતે (સલ) ઓહોદને દિવસે ફરમાવ્યું. બોખારીએ આ હદીસને તાલીફ કરી છે [સનદ બયાન કરી નથી] પણ મુસલિમે તેની સનદ બયાન કરી છે.

૨૧૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજિદ તથા અનન [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક ગદર કરનાર (અહલ તોડનાર) માટે કયામતના દિવસે તેના ગદરના પ્રમાણમાં ઝખડો થશે.

ફાયદો આ આટલાં માટે થશે કે તે ફજહલત (ફજેલ) થાય.

૨૧૦૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્યાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શા માટે (હું વોળુ કરું) શું નમાઝ માટે? એક રિવાયતમાં છે. શા માટે શું નમાઝ પડું છું કે વોળુ કરું? અને બીજી રિવાયતમાં છે શું હું નમાઝનો ઇરાદો કરું છું કે વોળુ કરું? ન્યારે હજરત (સલ) જાજરૂથી નીકળ્યા ને તેમની આગળ ખાણું રખાયું તે વેળા કહેવાયું કે શું તમે વોળુ કરતા નથી? ત્યારે હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો પૂરો કિસ્સો આવી રીતે છે કે ફરી હજરતે (સલ) ખાણું અને હાથને પાણી લગાડ્યું નહીં. આ હદીસથી જણાયું કે નમાઝ માટે વોળુ કરવું વાજેબ છે, ખાણું માટે વાજેબ નથી. જે કે ખાધા પેહેલાં હાથ ધોવા મુસ્તહબ છે પણ હજરતે (સલ) એટલાં માટે હાથ નહીં ધોયા કે

લોકોને જણાય કે જે હાથ પાક હોય તો ધોવા વાજેબ નથી. †

૨૧૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેઓ માટે [એટલે મક્કાવાળાઓ માટે] તે દિવસે દાણો [અનાજ] નહોતો. અને જે તેઓ પાસે દાણો હોત તો તેઓ માટે તે વિષે (પણ) તેવણુ દોઆ કરતે” ન્યારે ઇયરાહીમે (અલે) મક્કા વાળાઓ માટે દોઆ કરી ત્યારે

ફાયદો હજરત ઇયરાહીમે મક્કા વાળાઓ માટે મેવા વધવાની દોઆ કરી તે વેળા ત્યાં ખેતી નહોતી. જે હોત તો તે માટે પણ દોઆ કરત.

૨૧૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એવું થાય કે કાઠ નેક પુરૂષ મારા સહાબાનો આજ રાત્રે મારી સમ્બાળ કરે. (ચોકી આપે.)

ફાયદો આ હજરતે લૈલતુત તારીસમાં ફરમાવ્યું. ફરી સઅદ બીન અબી વક્ાસ હથિયાર બાંધીને આવ્યા. હજરતે (સલ) પૂછ્યું તું શા માટે આવ્યો છે? સઅદે કહ્યું આ હજરત! હું આપની સમ્બાળ માટે આવ્યો છું. ફરી હજરતે (સલ) તેમને માટે દોઆ કરી. આથી જણાયું કે સંભાળ તથા ચોકી આપવી એ તવકકલ વિરૂધ્ધ નથી.

* ૨૧૦૫ મુસલિમમાં અયુ કતાદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયારથી તારું ચાલવું મારી સાથે હતું?” લૈલતુત તારીસમાં સવાર થતાં ન્યારે અયુ કતાદાએ ત્રીજી વાર હજરતને થોભો આપ્યો ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત [સલ] આખી રાત રસતામાં બેઠાના ગલગાથી ઝુકવા લાગ્યા. અયુ કતાદાએ ત્રણ વાર હજરત [સલ] ને થોભાવ્યા. ત્રીજી વાર હજરત [સલ] નગ્યા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. અયુ કતાદા (રદી) થી ન્યારે આ હાલ જણાયો તો હજરતે અયુ કતાદા માટે આ-

† વળી જાજરૂ ગયા પછી તો ખાણું મટિ હાથ ધોવાજ જોઈએ એવી લોકોની યોદી પ્રથા તોડવા માટે હજરતે (સલ) હાથ ધોયા નહીં. શા. મો.

વી રીતે દોષા કરી. જેવી રીતે તે પોતાના પે-ગમ્બરની સમ્માન કરી તેવી રીતે અલ્લાહ તા-રી સમ્માન કરે. †

* ૨૧૦૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં અ-બ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બહે ખંધારી કોમ અ-થવા એલયીયો ન હલકા પડે અને ન શરમિન્દા થાય.” અબ્દુલ કેસના કેપુરીસન [પ્રતિનિધિઓ] માટે હજરતે પૂછ્યું આ કંથી કોમ છે અથવા કયા પ્રતિનિધિઓ છે? લોકોએ કહ્યું રબીઆ. ત્યારે હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અબ્દુલ કેસ રબીઆની કામના એક ટોળાનું નામ છે. જ્યારે તેઓ હજરત [સલ] ની સેવામાં મુસલમાન થવા આવ્યા, ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી ને તેમની ઇઝ્જત કરી.

૨૧૦૭ યોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ ક-તાહા હારેસ બીન રિખ્ષ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ મુરદું આરામ પાનાર છે અથવા એનાથી લોકોને આરામ છે (આરામ આપનાર છે). સહાબાએ કહ્યું આરામ પાનાર અને આરામ આપનાર કોણ છે? એ ૨-સલુલ્લાહ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુમિન બદો દુન્યાની તકલીફથી આરામ પાનાર છે. અ-ને યુરા અજાણવાળા બંદાથી આદમીઓ, દેશો, ઝાડ, અને પશુઓ આરામ પામે છે.

ફાયદો હજરત [સલ] ની સામે એક જનાએ નીકળ્યો ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદી-સ ફરમાવી. એટલે ઇમાનદાર મુતકીના વિષે દુ-ન્યા કેદખાનું છે, જ્યાં મર્યો અગ્નય (દુઃખ) થી છુટ્યો. ઇમાન તથા ઇબ્લાદતની ખરકતથી કબર-માંથીજ જન્મતની લેહજતનો નમૂનો પામવા લા-ગ્યો. પણ જલેમ યુરાં ચલણ વાગે એકેદ હોય છે દરેક મખલૂકને નાહક દુઃખ આપે છે માટે તેનું મૃત્યુ જગતને આરામ છે.

૨૧૦૮ યોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હેરિરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે માલદારનું વાર લગાડવું [રાલવું] જુલમ છે. અને જ્યારે કોઇ (કરજદાર) માલદાર ઉપર હવાલો આપે તો માન્ય કરવું જોઇએ.

† વાંચો હદીસ નાં ૧૬૭૬ યા. મો.

ફાયદો એટલે માલદાર થઇને કરજ અ-દા નહીં કરે અને ટાલા કરે તો મોટો જુલમ છે. અને જો મોહતાજ કરજદાર કોઇ માલદારથી પોતાનું દેણ અપાવે તો માની ભેવું જરૂર છે, ક-જો હેરાન કરે નહીં.

૨૧૦૯ મુસલિમમાં જા જાબેર (રદી) થી રિવા-યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લા-હની પનાહ હું છું આથી કે લોકો વાતો કરે કે હું મારા સહાબીને કતલ કરું છું. ખચીત આ તથા એના સાથીઓ કુરઆન પઢે છે તે તેઓની હંજરીથી નીચે ઉતરવું નથી. જેવી રીતે તીર શિકારથી નીકળી જાય છે તેવી રીતે તેઓ દીનથી નીકળી જાય છે.

ફાયદો જુલમ ખોલેસરા એક મોનાફિક હ-તો. તેણે હજરત (સલ) ને કહ્યું તરો ઇન્સાફ-થી વેહેંચણી કરતા નથી. હજરતે (સલ) ફરમા-વ્યું જો હું ઇન્સાફ નહીં કરીશ તો કોણ ઇ-ન્સાફ કરશે? આમર ફાફે (રદી) કહ્યું એ હ-જરત જો હુકમ હોય તો હું આ મોનાફિકને મારી નાંખું. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો કે આ બેદીન કતલ કરવાને લાએક છે પણ એમાં બદનામી થશે કે, પેગ-મ્બર પોતાના સાથીઓને કતલ કરે છે તો લો-કો મુલાકાત લેતાં અચકાશે. ઇસ્લામથી મહરમ રહેશે. આથી જણાયું કે હાકમને મસલેહત ઉ-પર ધ્યાન રાખવું જરૂર છે. કોઇક જગ્યા નાખ-તી કરવું પણ જોઇએ.

૨૧૧૦ મુસલિમમાં સલમાન બીન આમિર દબ્બી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે છોકરાની સાથે તેનો અક્રીકો કર-વો છે. માટે તમે તેની તરફથી રક્ત વેહવો, અને તેનાથી તકલીફ કે નજસન દૂર કરો. [એ-ટલે માથાના વાળ ખોડો અને ગોસલ આપો.

ફાયદો જ્યારે છોકરો જન્મે તો સાતમે દિવસે તેનો અક્રીકો કરે. છોકરો હોય તો બે બ-કરાં અને છોકરી હોય તો એક બકરું જુલમ કરે.

જા શરહ મશારેકમાં છે કે આ હદીસ યોખા-રી તથા મુસલિમ બનેમાં છે. યા. મો.

જુ આ હદીસનું કેટલુંક ખયાન હદીસ નાં ૩૯૮ મો છે. યા. મો.

૨૧૧૧ મુસલિમમાં કમઅ બીન ઉન્નર (રદી) થી રિવાયત છે કે હન્નરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેટલાક શબ્દો (નમાઝની) પાછળ આવનાર છે દરેક નમાઝ પછી તેનો કહેનાર અથવા કરનાર અભાગ્ય રહેતો નથી. તેત્રીસવાર તસબીહ (અલ્લાહ-ન-હલાહ) કહેવી છે. તેત્રીસવાર તહમીદ (અલ્હમ્મેદો લિલ્લાહ) કહેવી છે. અને ચોત્રીસવાર તકબીર (અલ્લાહો અકબર) કહેવી છે.

* ૨૧૧૨ બોખારીમાં મિસવર બીન મ-ખરમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હન્નરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી સાથે છે તેને તમે જુઓ છો. અને સાચી વાત મને સારી લાગે છે મેં તમો બે વાતમાંથી એક સ્વીકારી કાઢી માલને આપ્યા કાઢી દેદ્યો [જિદ્ અઝ્યાઓ] ને. અને ખચીત મેં તમારી વાટ જોઈ હતી.” હવાઝનના પરતિનિધિએ હન્નરત [સલ] પાસે મુસલમાન થઈને આવ્યા અને માંગણી કરી કે તેઓનો માલ તથા તેઓના કેદીઓને પાછાં આપે ત્યારે હન્નરતે તેઓને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો જો હોનેનમાં હવાઝનની કામ ઉપર ફતેહ થઈ તેઓના બાપડી બઝ્યાં કેદી થયાં. પ્રથમ હન્નરતે [સલ] તેઓની ઈન્તેઝરી કરી કે જો તેઓ મુસલમાન થાય તો તેઓનો માલ તથા માણસોને પાછા ફરવે. પણ જ્યારે તેઓના આવવામાં વાર લાગી તો હન્નરતે (સલ) તેઓના માલને તથા કેદીઓને વેચી આપ્યા. તે પછી તે લોકો મુસલમાન થઈને આવ્યા અને પોતાનો માલ તથા માણસ માંગ્યા ત્યારે હન્નરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી તેઓએ માલ છોડી પોતાના માણસોને લેવું પસંદ કર્યું. હન્નરતે [સલ] બરાકરને રાજ કરીને * તેમના બાપડી બઝ્યાં પાછાં આપ્યાં.

* ૨૧૧૩ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હન્નરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જૈબના ખજાના (અથવા કુંચીઓ) પાંચ છે જેને અલ્લાહ સિવાય કોઈ જાણતું નથી. અલ્લાહ સિવાય કોઈ જાણતું નથી કે કાલે શું થશે, અને કોઈ જાણતું નથી કે ગર્ભસ્તાનોમાં શું છે, અને કોઈ જાણતું નથી કે તે કા-

લે શું કરશે, અને કોઈ જાણતું નથી કે તે કયા જમીનમાં મરશે. અને કોઈ જાણતું નથી કે કયારે વરસાદ વરસશે. †

ફાયદો એટલે જૈબની વાત ખાતરી પૂર્વક (યકીનથી) ખોદા સિવાય કોઈ જાણતું નથી. જૈબનો દરવાજો સઘળી જગત માટે ખંદ છે. તેની કુંચી કોઈ પાસે નથી કે ખોલે જ્યાં રે ચાહે વગર અડચણે જાણે. પેગમ્બરોને વહી-થી અને વહીયોને ઇલહામથી જાણાય છે. પણ એ જૈબ જાણતું નથી ખોદાના ખતાવવાથી જાણાય છે. એમ છતાં વહી તથા ઇલહામ દરેક વખત કાબુમાં નથી કે જ્યારે જોઈએ જાણી લ્યે. નજૂમ, રમઝ, તથા જફરમાં ખાતરી હોતી નથી માત્ર હિસાબ તથા અટકલ છે. હઝારવાર ખોદું પડે છે કોઈવાર બરાબર પણ નીકળે છે. અને જો કે વૈદક (નિબ્બ) માં ગર્ભવતી સ્ત્રીની નિશાની લખી છે કે પેટમાં છોકરા છે કે છોકરી. તો જ્યારે નિશાનીયો તથા સંબંધ ઉપર આધાર રહ્યો તો જૈબદાની નહીં થઈ. એમ છતાં ઘણી વાર તેમાં ચૂક પણ થાય છે. અને આતો કેદી જાણતું નથી કે છોકરું જોઈ છે કે કાળું, તેના સર્વ અવયવ પૂરાં છે કે અધુરાં. સારાંશ આ છે કે ઇલમે જૈબ ખોદાનો ખાસ્સો છે ખાતરીથી વગર ખટકે કોઈને જાણી શકતું નથી અહલે ઇસ્લામનો આજ અકીદો છે. જેના આ અકીદામાં નુકસાની તેના ઇમાનમાં યકીનથી નુકસાની છે.

૨૧૧૪ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હન્નરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી મારા પછી મારી એવી સખત પ્રીતિ કરનાર થશે કે તેઓમાંનો એવી આશા કરશે કે પોતાની અહલો અયાલ તથા માલને બદલે મને જુએ (એટલે હન્નરત [સલ] ના દીદારની આશામાં પોતાના બાપડી બઝ્યાં અને માલ ફિદા કરવાની ખાહેશ કરશે.)

શેઅર.

હુએ અહમદ હે સરાપા ઇમાં
જનો માલ ઉસકી ઝલક પર કરનાં

† આ હદીસનો વધુ ખોલાસો મારા રિવાયો “માલથી બશીરના રિસાલાનો દુક જવાબ” માં છે. ડા. મો.

* વાંચો હદીસ નાં ૪૫૦ ડા. મો.

૨૧૧૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરુષ પોતાના માથાપને માળો બાંડવી કપીસ ચુનાહમાંથી છે. સહાબાઓ કહ્યું એ રસુલુલ્લાહ શું પુરુષ પોતાના માથાપને બાંડે છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું હા, આ એક પુરુષના આપને બાંડશે તો તે એના આપને બાંડશે, અને આ તેની માને બાંડશે. તો તે એની માને બાંડશે.

ફાથેદા એટલી જમારે કોઈના મા આપને બાંડશે તો તે પશુ એના મા આપને બાંડશે. તો ખરું જેતાં પોતાના મા આપને બાંડવાનું જાળ મરણ થયે.

૨૧૧૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકોની ઝિન્દગી કરતાં તે પુરુષની ઝિન્દગાની ધણી સારી છે જે અલ્લાહના માર્ગમાં પોતાના ઘોડાની ભગમ પકડનાર તેની પીઠ ઉપર ફોડે છે. જમારે તે કોઈ અવાજને કે શોર બધારને સાંભળે છે તો તે તે પર બેસી ઉડે છે. મોતની જગ્યામાં હતકને તથા પોતાના મોતને ઢુંઢતો ફરે છે. અથવા તે પુરુષની ઝિન્દગાની સારી છે જે આ પહાડોમાંના કોઈ પહાડની ટોચ ઉપર અથવા આ નાલાઓમાંના કોઈ નાલામાં બકરાઓમાં રહે છે મોત આવવા સુધી નમાઝ પઢા કરે છે, ઝકાત આપે છે. અને પોતાના પરવરગીમાંની છપ્પાદત કર્યા કરે છે. એના સિવાય બાકીમાં કોઈ બેહતરીમાં નથી.

ફાથેદા હજરતે (સલ) આ હદીસમાં બે પુરુષોને સર્વથી સૌંદર્ય ફરમાવ્યા. એક જેહાદ કરનાર અને દિલા કરનારને અને બીજા ખુશ્ખામાં બેસનાર બેઠગી કરનારને. ખુશ્ખા પકડવામાં (ગિ-સાગીરી) માં હજારો કાયદા છે નિન્દા, અદેખાય, પારકાનું કામ નાશ કરવા, શર્, અને ફસાદથી પચાડે છે. અનિષ્ટ રીતે છપ્પાદત થઈ જકે છે. પશુ એનાથી તે વખતમાં સારી છે કે ઇસ્લામ પોતું થાય અહાલમાં શરૂ રસાદ ફેલે સંધારાની તદ્દન આશ રહે નહીં. પશુ જે એવું નહીં હોય તો લોકોમાં રહેવું અશ્કલ છે. જેમકે ખીજ હદીસમાં આન્યું છે કે લોકોમાં રહેવું

અને તેઓનો જુલમ સહેવો ખુશ્ખામાં બેસવા કરતાં અશ્કલ છે.

૨૧૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મોહમ્મદ રસુલુલ્લાહની તરફથી રમના વડા હેરકલને હેઠાચતના માર્ગને પુરું ચાલનાર ઉપર સલામ થાઓ. એ પછી હું તને ઇસ્લામના મોતરાથી તને મોતરું છું. જે તું મુસલમાન થશે તો સલામત રહેશે તને અલ્લાહ બિલકે સવાય આપશે (એટલે એક સવાય ઇસ્લામીન કબૂલ કરવાનો અને બીજો સવાય મોહમ્મદી થવાનો) પશુ જે તે પીઠ ફેરવી (અને ઇસ્લામ નહીં સ્વીકાર્યું) તો ખમ્મીત તારા પર બેસુ તો (રખવત) નો * યુનોહ છે (એટલે જે તું મુસલમાન નહીં થયો તો રખવત પશુ મુસલમાન થશે નહીં તો તેઓની ગુ-મરાહીનો અનન્ય તારા પર થશે) અને એ પુ-સ્તકવાળાઓ તમે એવી વાત તરફ આવો કે જે અમારા અને તમારામાં સરખી છે કે અમે અલ્લાહ સિવાય કોઈની બંદગી નહીં કરીએ. અને તેની સાથે કોઈને નહીં બેલીએ (શિક્ક નહીં કરીએ) અને અમારામાંથી કોઈ આદમી કોઈને અલ્લાહ સિવાય રખ્ય (અથવા માનિક) નહીં બનાવે. ફરી જે તમે (ઓ અહલે કિ-તાબ) મોં ફેરવશો (તોહીદથી) તો તમે કહો (તેઓને) તમે સાક્ષી રહો અમે બેશક મુસ-લમાન છીએ (અલ્લાહના હુકમને તાબે છીએ)'' આ પત્ર હજરતે કેસર તરફ લખ્યો.

ફાથેદા સહી બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખી-

સરકારી ત્રિબેરીના મોટા કામ બેહુલોથી ભરાય છે તેઓની આબાદીથી સરકારની આબાદી છે જેથી ખરી રહ્યત એઓ છે. માટે રહ્યતની જગ્યા બિહુતોને રાખ્દ હજરતે વાપર્યો. આમાં આ ચંતનો ઇશારો છે કે હાકેમ રહ્યતના લાલની સંભાળ રાખવી બેહિએ તેમાં કસૂર કરવાથી હાકેમ યુનેહશર થાય છે. અને લોકો હાકેમની ચાલે ખર્ચે ચાલે છે તો હાકેમનું ઈમાન લાવવું રહ્યતના ઇ-માન લાવવાનું કારણ હોય છે અને નહીં ઈમાન લાવવું તેઓને ખરા માર્ગથી રોકવાનું કારણ છે માટે તેઓનો યુનોહ એને માટે કહ્યો ગુ. મે.

ન અખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે અયુ સુદ્યાને (રદી) મારી આગળ કિસ્સો બધાન ક-
યો કે જ્યારે હોદ્દાબીયામાં અમારામાં અને હ-
જરત (સલ) માં સલહ થઇ તો હું શામ દેશમાં
હતો. તેજ વખતમાં હજરતે [સલ] દેહયા કલ-
બીને હાથ રમના બાદશાહ પર પત્ર મોકલ્યો,
તો દેહયા કલબીએ (રદી) રમના સરદારને પત્ર
આપ્યો, તેણે રમના બાદશાહને હવાલે કર્યો. ર-
મના બાદશાહ એટલે હેરકલ તે વેળા શામમાં
આવ્યો હતો. હેરકલે કહ્યું આ શપ્સ જે પો-
તાને પેગમ્બર જાણે છે તેની કામનો કાંઈ હોય
તો તેને બુલાવો. તો ફટલાક કોરેશ સાથે મને
તેડું થયું. હેરકલે પૂછ્યું, તમે લોકોમાં આ પે-
ગમ્બરની સમાઈમાં વધારે પાસેનો કાણુ છે ?
મેં કહ્યું કે હું છું. તો લોકોએ મને બાદશા-
હની આગળ બેસાડ્યો અને મારા સાથી મારી
પાછલ બેઠા. ફરી સુતરજેમ એટલે દુભાષિયો
બુલાવાયો. બાદશાહે મારા સાથીઓને કહ્યું,
હું આ શપ્સને કંઈ પૂછું છું. જો એ જૂઠું
કહે તો તમારે એને જૂઠવવું. અયુ સુદ્યાને
કહ્યું, ખોદાની કસમ જો જૂઠું બોલવું પ્રગટ
થવાનો હું નહોત તો હું હજરત (સલ) ની
બાબતમાં કંઈક જૂઠું બોલતઃ—

બાદશાહ—આ પેગમ્બરનો હસબ નસબ
કેવો છે ?

અયુ સુદ્યાને—અમારા લોકોમાં તે મા-
નીતા કુલનો અને ઉમદા ખાનદાનનો છે.

બાદશાહ—તેના બાપદાદામાં કાંઈ બાદશાહ
પણ હતો ?

અયુ સુદ્યાને—નહી.

બાદશાહ—નોબુવતનો દાવો કરવા પેહેલાં
કદી જૂઠું બોલવાનું તોહમત તેના પર મુકાયું છે ?

અયુ સુદ્યાને—નહી. *

બાદશાહ—સરદાર લોક [મોટા મોટા]

* હજરત (સલ) સાથે બોલવામાં ઇસ્લામ
પેહેલાં પણ એવા પ્રખ્યાત હતા કે તેવણુ એ ગુ-
લુને બીધે અલ અમીન કહેવાતા હતા. એ વાત
સુરત આધરીસ મીશનના પાદરીએ પણ પોતાની
સંચોદયમાં હજરત (સલ) ની તવારીખમાં કબૂલ
રાખી છે. શુ. મો.

તેને તાબે થાય છે અથવા મરીબ લોકો ?

અયુ સુદ્યાને—મરીબ લોકો તાબે થાય છે.

બાદશાહ—તેના સાથી વધતા જાય છે
અથવા ઘટતા જાય છે ?

અયુ સુદ્યાને—વધતા જાય છે.

બાદશાહ—તેઓ મોનો કાંઈ તેના દીનથી
નારાજ થઈને ફરી પણ જાય છે ?

અયુ સુદ્યાને—નહી.

બાદશાહ—તમારી તેની સાથે લડાઇ પણ
થઈ છે ?

અયુ સુદ્યાને—હા.

બાદશાહ—(લડાઈનો હાલ પૂછતાં) કેવી
રીતે થાય છે ?

અયુ સુદ્યાને—કદી તે અમારા પર જીત
મેળવે છે અને કદી અમે તેના પર જીત
મેળવીએ છીએ.

બાદશાહ—તે કદી વચન આપી દગો પ-
ણ કરે છે ?

અયુ સુદ્યાને—કદી નહીં. પણ હવે અ-
મારી તેનાથી સલાહ થઇ છે. હવે તે શું ક-
રનાર છે તે જણાયું નથી. અયુ સુદ્યાને
[રદી] કહે છે, ખોદાની કસમ આ વાતસિવાય
બીજી કાંઈ વાત હું મેળવી શક્યો નહીં.

બાદશાહ—તમારા લોકોમાં એવી રીતે
નોબુવતનો દાવો કાંઈએ આગળ પણ કર્યો છે
કે નહીં ?

અયુ સુદ્યાને—નહીં.

ફરી બાદશાહે દુભાષિયાને કહ્યું તું કહે,
મેં તેના હસબ નસબ પૂછ્યા તો તે કહ્યું
તે માનીતા કુલનો તથા જિંઆ ખાનદાનનો છે.
તો પેગમ્બરો એનીજ રીતે પોતાની કામમાં
શરીફ માનીતા અને ઉમદા ખાનદાનના થતા
આવ્યા છે. મેં પૂછ્યું કે તેના બાપ દાદામાં
કાંઈ બાદશાહ હતો. તે કહ્યું કે નહીં. તો જો
કાંઈ બાદશાહ થયો હોત તો હું કહેતે કે આ
શપ્સ નોબુવતની આડમાં પોતાના બાપ દાદાનું
રાજ્ય ચાહે છે. અને મેં તેને પુઠે ચાલનાસ-
ઓનો હાલ પૂછ્યો કે સરદારો છે કે મરીબ.
તે કહ્યું કે મરીબ (બાપડા) છે. તો પેગમ્બરોનો
એવોજ હાલ છે, કે પ્રથમ મરીબ લોક તેમની

તાબેદારી કરે છે. એટલે મોટા આદમી મગર-
રીને લીધે અભાગ્ય રહે છે. અને મેં પૂછ્યું કે
નોબત્તવતની આગળ કદી એનાથી જૂની વાત
પણ સિધ્ધ થઈ છે. તે કહ્યું કે નહીં. તો મેં
જાણ્યું કે જે આદમીએ વિષે કદી જૂઠું નહીં
કહે વાર તે ખોટા વિષે કેમ કરીને જૂઠું કહેશે.
અને મેં તને પૂછ્યું કે તેના લોક દીનથી ના-
રાજ થઈને ફરી પણ જાય છે (મુરતદ થાય છે)
તેં કહ્યું કે નહીં. તો ધમાનતું નર જ્યારે દિલમાં
રૂચું તો તેનો એવોજ હાલ છે. એટલે ધમા-
નની એવીજ ખાસીયત છે કે તેમાં ફેરફાર થ-
તો નથી. અને મેં તને પૂછ્યું કે તેના લોક
વધતા જાય છે અથવા ઓછા થાય છે. તે કહ્યું
વધતા જાય છે. તો ધમાનનો એવોજ હાલ છે
કે તેની અદતી થાય છે. તે એટલાં સૂધી કે
સમ્પૂર્ણ થાય. અને મેં પૂછ્યું કે તેની લડાઈનો શો
હાલ છે. તેં કહ્યું કે કદી તે જીતે છે અને
કદી અમો. તો પેગમ્બરોનો એવોજ હાલ છે કે
પ્રથમ ધમાનવાળાઓની આજમાએશ થાય છે
ફરી પ્રતેહનું પરિણામ મળે છે. અને મેં પૂછ્યું
કે તે દગો પણ કરે છે. તેં કહ્યું કે નહીં. તો
પેગમ્બરોની એવીજ આદત હોય છે, તેઓ કદી
દગો કરતા નથી. અને મેં પૂછ્યું કે એવો દા-
વો તેની કોમમાંથી કોઈ બીજા શખ્સે પણ
કર્યો હતો. તેં કહ્યું કે નહીં. તો જો એવો દાવો
કોઈએ કર્યો હતો તો હું એમ જાણતો કે આ
શખ્સ પણ પોતાની કોમના માર્ગ પર ચાલ્યો.
આગળાઓની જેમ અને પણ લોભે પકડ્યો.
ફરી આદશાહે કહ્યું તે તમને શી ચીજ બતાવે
છે. મેં કહ્યું તે અમને નમાઝ, ઝકાત, સગાં-
ઓથી ભલાઈ કરવી, અને પરહેઝગારી શીખવે
છે. આદશાહે કહ્યું જો આ સર્વ વાતો સાચી
છે તો ખચીત તે શખ્સ પેગમ્બર છે. અને
હું પ્રથમથી જાણતો હતો કે આ વખતમાં પે-
ગમ્બર થવો જોઈએ, પણ મારી ધારના આ ન-
હોતી કે તમો અરબ લોકોમાં થશો. અને જો
હું આ જાણતો કે હું તેના સૂધી પોહોંચી શ-
કીશ તો હું તેના દીદારનો આશોક થતે અને
જો હું તેની પાસે હતો તો હું તેના પગ ધાતે.
અને જરૂર તેનું રાજ્ય અને હોકુમત મારા પ-

ગની નીચે સૂધી પોહોંચશો. ફરી આદશાહે હજરત
(સલ)નો પત્ર માંગ્યો અને વાંચ્યો. જ્યારે તે પત્ર
વાંચી રહ્યો તો દરબારવાળાઓમાં ધણી વાત ચીત
થઈ, શોર બકોર શરૂ થયો. ફરી આદશાહના હુક-
મ પ્રમાણે અમને બહાર કાઢ્યા. અણુ સુફ્યાન
(રદી) કહે છે, જ્યારે અમો કઢાયા તો મેં પો-
તાના સાથીઓને કહ્યું, મોહમ્મદ (સલ) આ
મરતબે પોહોંચ્યો કે રૂમનો આદશાહ તેનાથી ડરે
છે. તો તે વેળાથીજ મને ખાતરી થઈ હતી કે હ-
જરત (સલ) સર્વ પર જીત મેળવશે. તે એટલાં
સૂધી કે ખોદાએ મને ઇસ્લામમાં દાખલ કર્યો. રા-
વી કહે છે, ફરી હેરકલે રૂમના સરદારોને પોતા-
ના એક મકાનમાં ભેગા કર્યા અને બારણે ટાલાં
બાંધ્યાં ફરી તેઓને કહ્યું, આ રૂમના લોકો! જો
કયામત સૂધી પોતાની હિદાયત તથા ભલાઈ ચા-
હતા હો અને પોતાનું રાજ્ય સદા રહેવું ધારતા
હો તો આ પેગમ્બર પર ધમાન લાઓ. ત્યારે
રૂમના સર્વ સરદાર બડડી ઉઠ્યા અને જંગલી
ગધડાની જેમ બડડીને નાકા પણ દરવાજા બંધ હ-
તા. ફરી આદશાહે તેઓને બોલાવીને કહ્યું, હું
તમારા ધર્મની મજબુતાઈની પરીક્ષા કરતો હતો
શાબાશ! જે વાત મને પસંદ હતી તે તમે કરી.
ફરી તો તે લોકોએ આદશાહને સિજદા કર્યો અને
પુરા થયા. " હેરકલે રૂમનો આદશાહ ખ્રીસ્તી
હતો. પોતાના ધર્મનો મહા વિદ્વાન હતો તેના
પર હજરત (સલ) ની નોબત્તવતની સત્વતા સિદ્ધ
થઈ હતી. પણ પોતાની કોમના ડરથી યુસલમાન
થઈ શક્યો નહીં. સને છ હિજરીએ હજરતે
[સલ] આદશાહો પર પત્રો લખી ઇસ્લામનું નો-
તર કહ્યું. સર્વ આદશાહોમાંથી ત્રણ આદશાહ
વગર લડાઈએ ઇસ્લામને સત્ય જાણી યુસલમાન
થયા. એક હબશનો આદશાહ ખ્રીસ્તી, બીજો ય-
મનનો આદશાહ, ત્રીજો ઉમ્માનનો આદશાહ. અ-
ને મોકવકેસ ઇસકંદરીયા તથા મિસરના આદ-
શાહે જેનું ધર્મ ખ્રીસ્તી હતું તેણે હજરતના પત્રનો
આ જવાબ લખ્યો કે તમારો કેવો ઉમદા ધર્મ
છે, તમો અલ્લાહની તોહીદ (એકયતા)નું નોત-
ર કરો છો, અને મૂર્તિ પૂજા છોડવો છો. બે-
શક ઇસા (અલે) પછી એક પેગમ્બર મનાર છે.
મારી ધારના આ હતી કે કદાપી તે બીજો

કેથે થશે. અને તેણે કેટલુંક સોનું એક ખચ્ચર જેનું નામ દુલદુલ હતું અને એ સ્ત્રીઓ એટલે માર્યા કિબતીયા તથા શીરીન હજરત (સલ) ને બેટ મોકલી વલગણુ કરી, પણ મુસલમાન થયો નહીં. અને ઇરાનના આદશાહે ગર્રીથી હજરતના પત્રને ફાડ્યો. હજરત (સલ) ની બદ-દોઆથી તેના છોકરાએ તેનું પેટ ચીકું. આમર ફારક તથા હજરત ઉસમાન (રદી) ની ખિલાફ-તમાં સર્વ મુલક પ્રતેહ થયા કોઇ આદશાહનું ઝોર નહીં રહ્યું. ઇસ્લામ થયું. હિન્દુસ્તાનમાં ખ્રીસ્તીઓ કહે છે કે ઇસા (અલ) પછી કોઇ પે-ગમ્બરના થવાની ખબર નથી તે ખોટું કહે છે. કારણ કે ખુદ ઇનજીલમાં સુવારતા હસ્તી ધરાવે છે કે ઇસા પછી ફારકલીત એટલે અમારા હજરત [અહમદ] આવશે * બીજી દલીલ આ કે હજરત (સલ) ના વખતના ખ્રીસ્તી આદશા-હાએ ઇસા (અલ) પછી નખી થવાનો ઇકરાર કર્યો છે જેમકે હેરકલ તથા મોકવકેસની વાતથી સિધ્ધ થયું. અને હબશનો આદશાહ તો ખુલ્લી રીતે (એ આધારે) મુસલમાન થયો. અને કોઇ આદશાહે હજરત (સલ) ને આ કહ્યું નથી કે ઇસા (અલ) પછી કોઇ પેગમ્બર થનાર નથી તમે શા માટે પેગમ્બરીનો દાવો કરો છો? તો સિધ્ધ થયું કે ઇસા (અલ) પછી પેગમ-બરીનો નકાર કરવો તે સત્યને ધૂપાવવું તથા બેઇનસાફી છે.

૨૧૧૮ મુસલિમમાં હોજ્રા (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફિતનાની બાબતમાં ફરમાવ્યું કે તેમાંની ત્રણ ચીજો કોઇ ચીજને છોડે એમ લાગતું નથી. અને તેમાંના કેટલાક ફિતના ગરમીની આંધી (વટોલીયા) સરખા છે. તેમાંના કેટલાક નાના છે અને કેટલાક મોટા છે.

ફાયદો એટલે ત્રણ પ્રસાદ જગતમાં ફે-લાનાર છે અને બાકીના જૂદી જૂદી તરેહના થશે, કોઇ ઓછો કોઇ વધારે. આ ત્રણ પ્રસા-દોથી કયા ફસાદ મતલબ છે તે જણાયા ન-

* ફારકલીત શબ્દથી હજરત (સલ) વિષે અ-પાકલી બશારતની તપાસ મારી ચોપડી ફિલસો-ફીના કસોટીમાં તથા ઇન્જીલના હક યા. ૨ ૫૭ ૧૫૫-૧૬૮માં ઘણી લખાણથી છે. ગુ. મો.

થી. કેટલાક કહે છે કે એક ફસાદ તો તુરકો-ઓની કતલ એટલે ચંગીજખાન અને હલાકુના વખતનો આમ કતલ. બીજો દબજલનું નીક-ળવું. ત્રીજો ચાળૂજ માળૂજનું જાહેર થવું. **વહાહો આલમ.**

૨૧૧૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારી અગ્નિ એ જહંનમની અ-ગ્નિનો સિતરમો ભાગ છે. સહાબાએ કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ જો આજ હોત તો (બાળવા માટે) ખસ થાત. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે એના કરતાં અગણોતર ઘણી વધારે છે દરેક લામ એ-ના જેવી ગરમી રાખે છે. બોખારીમાં આ શ-બ્દ વધારે છે “તમારી અગ્નિ જેને આદમ પુત્ર [માલુસ] સળગાવે છે.”

ફાયદો એટલે દોઝખની અગ્નિની આગળ દુન્યાની અગ્નિની ગરમી ઘણીજ ઓછી છે. ફ-રી જ્યારે આ અગ્નિની ગરમી માલુસ સહીદ શકતો નથી તો દોઝખનો શેષ હાલ થશે. બોખારી પનાહ.

૨૧૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે હરામ બીનતે મિલહાન [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતના કે-ટલાક મારી આગળ લાવવામાં આવ્યા જેઓ અલ્લાહના માર્ગમાં ગાઝીયો છે. આ દરમ્યાની વચ્ચે આદશાહોની જેમ તખ્તો પર સ્વાર થયા છે.

ફાયદો ઉમ્મે હરામ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) મારા ઘરમાં સૂઇને હસતા જગ્યા. મેં કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ આપ શા મા-ટે હસો છો? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. † અલ્લાહે ખવાબમાં જતાવ્યું કે તારી ઉમ્મતની આવી ચઢતી થશે કે વહાણો પર બેસી આદશાહોની જેમ જેહાદ કરશે. ઉમ્મે હ-રામે કહ્યું, ઓ હજરત (સલ)! મારે માટે દો-આ કરો કે ખોદા મને પણ તે ગાઝીયામાં ભે-ગી કરે. હજરતે (સલ) દોઆ ફરી. જેમકે મો-આકિયા (રદી) ના વખતમાં વહાણ પર બેસીને જેહાદ થયો. ઉમ્મે હરામ પણ ગાઝીયામાં દાખ-

† આ હદીસનો વધુ ખોલાસો હદીસ નાં ૧૨૦૬, ૧૨૧૦ માં તથા તેની નોટમાં છે. ગુ. મો.

૯ હતી. ફરી વહાણ ઉપરથી ઉતરી સ્વારી પ-
રથી પડી ગઇ અને મરણ પામી.

૨૧૨૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ
હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે ઇબ્રાહીમ (અલે) થી વધુ શક ક-
રવાને અમો લાગેક છીએ. જ્યારે ઇબ્રાહીમ
કહ્યું “ઓ મારા પરવરદિગાર તું મને દેખાડ કે-
વી રીતે તું મુરદાં જીવતાં કરે છે? અત્લાહે
કહ્યું શું તને એવું, પકીન નથી. ઇબ્રાહીમ
કહ્યું કેમ નથી [પકીન છે] પણ મારા દિલને
શાન્તિ થાય.” જી અને અત્લાહ રહમ કરે લૂત (અલે)
પર તેણે આશા કરી હતી કે ખચીત હું એક મજબૂત
મકાનની પનાહ લઈશ. અને જેટલી લાંબી મુ-
દત મુસોફ (અલે) કેદખાનામાં રૂંધાં તેટલું જો
હું ફરતે તો બુલાવનારની વાત હું માનતે એ-
ટલે તકરાર કરતે નહીં તેની સાથે ચાલ્યો જતો

ફાયદો હજરતે [સલ] હજરત ઇબ્રાહીમ
(અલે) તું વર્ણન કરી એક શંકા દૂર કરી. એ-
ટલે જો કોઈ કહે કે હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે)
તે મુરદાં જીવતાં થવામાં શક હતો માટે જોવા-
ની દરખાસ્ત કરી. અને અમારા નબીએ (સલ)
હી એવી માંગણી કરી નહીં. તો હજરતે [સલ]
અ શુબહ (શંકા) ને આવી રીતે દફે કર્યો કે
મને તો મુરદાં જીવતાં થવામાં કંઈ શંકા કે
સન્દેહ નથી તો ઇબ્રાહીમને તો શક કે સન્દેહ
થાય જોતો. જો ઇબ્રાહીમને શક થતે તો અ-
મને પણ જરૂર થતે. અને હજરત લૂત (અલે)
નો કિસ્સો આ છે કે જ્યારે કાફિરોએ હજરત
લૂત (અલે)ના મેમાનોની આપણ લેવા આહી તો હજરત
લૂત (અલે) ઘણા ગમગીન થયા અને ગલરાયા.
અને તે પેળા આ આશા કરી કે કદાપી કા-
ફિરોને દફે કરવાનું મને જોર હોત, પનાહ લે-
વા કોઈ મજબૂત જગ્યા મળત. હજરતે (સલ)
આ કિસ્સાની તરફ ઇશારો કર્યો કે ખોદા લૂત
પર રહમ કરે ખોદા સિવાય પર ભરોસો કરવો
એટલે મજબૂત જગ્યાની આશા કરવી નોખુવ-
તની શાનને છોજતી નહોતી. અને હજરત યુ-
સોફ [અલે] નો કિસ્સો આ છે કે જ્યારે અ-

જી એટલે આથી કે ખોદાએ મારી માંગણી
સ્વીકારી. ગુ. મો.

લીખાની મતભાવ મુસોફ (અલે) થી પાર નહીં
પડી તો તેણીએ તેમને તોહમત મુકીને કેદ
કરાવ્યા. તેવણ ચઢેદ વર્ષ કેદમાં રહ્યા. જ્યારે
ખોદાહની નજદીક ખવાળની મતભાવ બયાન ક-
રવાને લીધે મુસોફ (અલે) ની સમ્પૂર્ણતા (કમાલ)
પ્રગટ થઇ તો તેમને ખોલાવ્યા. હજરત મુસોફ
ખોલાવનાર સાથે મયા નહીં. અને તેવણે ધારું
કે પ્રથમ બેકસૂર થયું સિધ્ધ થાય ફરી કેદ-
માંથી નીકળું. તો તેવીજ રીતે નિરાપરાધ તથા
પાકદામની સિદ્ધ થયા પછી ખોદાહ પાસે ગ-
યા. હજરતે (સલ) આ હદીસમાં હજરત મુસોફ
(અલે) ના થોભવાની તથા ધીરજની તારીફ કરી,
કે લાંબી કેદ હોવા છતાં તહકીક કર્યા વગર
કેદખાનાથી નીકળ્યા નહીં. હું આટલી વાર લ-
ગાડતે નહીં તેડનાર સાથે ચાલ્યો જતો.

૨૧૨૨ મુસલિમમાં અમુ જર્ [રદી] થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે
નૂર છે હું તેને કેવી રીતે જોજાં.” હજરત (સલ)
ને પૂછ થઇ કે શું આપે પરવરદિગારને જોયો છે ?
ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે તેની પાક ગત ઉપર નૂરે
જલાલના પરદા છે દુન્યામાં આંખને જોવાની
તાકત કયાં ?

૨૧૨૩ બોખારીમાં અમુ સઈદ (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અ-
માર પર અફસોસ છે એ તેઓને જનત ત-
રફ ખોલાવે છે અને તેઓ એને અગ્નિ તરફ તેડે છે.

ફાયદો જ્યારે અલી મુરતગન તથા મો-
આવિયા (રદી) માં લડાઇ થઇ ત્યારે અમાર શ-
હીદ થયા. * આથી જણાયું કે ઇમામ બરહકની

* શરહ મશારિક જોતાં પ્રગટ થાય છે કે આ
હદીસને હજરત મોઆવિયા (રદ) ના લશકરથી અ-
માર (રદી) ના કતલ થવા સાથે કશો સંબંધ ન-
થી. કારણ કે જ્યારે અમાર તથા તેમના માખાપ
મુસલમાન થયા ત્યારે કાફિરોએ એઓને પકડ્યા.
એઓ તેઓને ઇસ્લામનું નોતર કરતા હતા, અને
તે કાફિરો ઇસ્લામ છોડવાની જબરાઇ કરતા હતા.
આખર એઓએ ઇસ્લામ છોડવાનો નકાર કર્યો.
ફરી તેઓએ એમના મા ખાપને કતલ કર્યાં. ઇસ્લા-
મમાં પ્રથમ એઓન કતલ થયાં છે અને અમાર-
ને દુઃખ આપવા લાગ્યા. તે વિષે હજરત [સલ] આ
હદીસમાં ફરમાવે છે. ગુ. મો.

તાબેદારી કરવી જનતામાં જવાનું કારણ છે, અને ખજાવત તથા નાફરમાની દોષખમાં જવાનું સાધન છે.

૨૧૨૪ યોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તને અફસોસ થાઓ ! હિજરતનો મામલો બારી છે. શું તારી પાસે ઊંટ છે ? તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું શું તું તેની ઝકાત આપે છે ? તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું શું તું તેને દૂધ પીવા માંગેલું પણ આપે છે ? તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું શું તું પાણી ઉપર તેને લાવવાને દિવસે તેને દોહ છે ? (એટલે ગરીબોને તે વેળા દૂધ આપે છે ?) તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તો તો ગામડાઓમાં જે શેહરોથી પાછલ છે અમલ (કરની) કર્યા કર. કારણ કે ખચીત અલ્લાહ તારા અમલમાંથી કંઈ ઘટાડશે નહીં. ” એક ગામડાઓએ હજરત (સલ) થી હિજરત કરવાની માંગણી કરી તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો કુરઆન તથા હદીસમાં હિજરત કરનારાઓની પ્રજ્ઞલત ધણી વળ્યાં છે તેને પણ હિજરતનો શોખ થયો હજરતે (સલ) તેનું ગળુ નહીં જોયું કે તે પોતાનું વતન છોડી હિજરતની તકલીફ ઉઠાવી શકે માટે હિજરત કરવાથી રોક્યો અને ફરમાવ્યું કે પોતાના વતનમાં ઝકાત અને ખૈરાત કર્યા કર. હજરતે (સલ) નમાઝ રોઝાનું તેની આગળ વર્ણન રચું નહીં કારણ કે જે શખ્સ ઝકાત અને ખૈરાત આપે છે તે નમાઝ રોઝા જરૂર કરતો હશે જેમાં માલ કંઈ ખરચ થતો નથી.

૨૧૨૫ યોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ યકરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તને અફસોસ છે તે તારા સાથીની ગરદન કાપી છે. હાલ તે તારાવાળાની ગરદન ઉઘાળી છે. ” આ હજરતે કેટલીક વાર ફરમાવ્યું.

ફાયદો એક શખ્સે બીજા શખ્સની સામે તેની તારીફ કરી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી. એટલે તારીફ કરવી માણસને માટે ઊંચ (ધાતક વસ્તુ) છે. કેમકે તે ગરૂરીમાં પડે છે કે હું આવો છું. અને જ્યારે મગરૂરી આવી તો મોટા મરતબા મેળવવાથી અભાગ્યો રહ્યા.

૨૧૨૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં મિસવર બીન મખરમા તથા મરવાન બીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની માને અફસોસ તે લડાઇ લગાડનાર છે. કદાપી તેનો કાઇ મદદગાર થાત ” એટલે અમુ બસીરનો.

ફાયદો હજરત (સલ) તથા કૌરેશમાં આ સુલેહ થઇ હતી કે કૌરેશનો માણસ જે હજરત [સલ] પાસે આવે તો હજરત તેને પાછો આપે. અને જે હજરત (સલ) નો આદમી કૌરેશ પાસે આવે તો તેઓ આપે નહીં. તો એમ થયું કે આ સુલેહ પછી અમુ બસીર કૌરેશના લોકોથી બાગીને હજરત પાસે મદીનામાં આવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી. એટલે આ શખ્સ સુલેહ તોડવા આહ્વા છે અને લડાઇ કરાવવા માંગે છે. અમુ બસીરનો બાકી કિરસો અધ્યાય છઠ્ઠામાં આવી ગયો છે. *

૨૧૨૭ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારી કમખખતી છે જે હું અફલ નહીં કરું તો તને નુકસાન છે અને ધારી છે.

ફાયદો એક મુનારેકે બેઅદબીથી કહ્યું કે યો હજરત (સલ) આપ વેહેંચણીમાં ઇન્સાફ કરતા નથી ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ પ્રમાવી. એનો કિરસો આ કિતાબમાં ધણી વાર આવી ગયો છે. †

૨૧૨૮ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એડોને ખરાબી છે અગ્નિથી

ફાયદો હજરતે (સલ) કેટલાક લોકોને જોયા કે તેઓએ વોળુ કહ્યું પણ તેઓની એડી સુકી રહેલી છે, ત્યાં પાણી લાગ્યું નથી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી, અને ફરમાવ્યું કે વોળુ કર્યા કરો કેથે સુકું રહે નહીં.

૨૧૨૯ યોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હારેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એડીયોની નસને ખરાબી છે દોઝખથી.

ફાયદો એટલે જે વોળુમાં એડી ઉપર-

* વાંચો હદીસ નાં ૧૨૪૧ શુ. મો.

† વાંચો હદીસ નાં ૩૬૮, ૨૧૯૬ વગેરે. શુ. મો.

ની નસ (ઓરકુળ, કુચા) સૂઝા રહેશે તો દોઝ ખમાં બળશે. આ બંને હદીસોથી સાફ જણાય છે કે આખા પગને વોળુમાં ઘાવો ફરજ છે. જરા પણ સુકું રાખવાનો એવો યુનોહ છે કે જેનું પરિણામ દોઝખ છે. આ બંને હદીસોથી જણાયું કે વોળુની આયતથી પગ ઉપર મસહ કરવાનું શીઆ જે સમજે છે તે ગલત છે. કુરઆનની મતલબ હજરત (સલ) કરતાં સારી કાણુ સમજી શકે છે ?

૨૧૩૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઝૈનખ ખીનતે જહશ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અરબોને ખરાળી છે તે બલાથી જે પાંચે થઇ છે. આજને દિવસે યાબૂજ માબૂજની દીવાર આટલી ખુલી છે અને (એને બતાવવા માટે) હજરતે અંચુડાથી તથા તેની પાસની આંગળીથી ગોલાકાર (હલકો) બનાવ્યો. (એટલે આ ગોલાકારની બરાબર તે દીવારમાં સુરાખ થયો છે.) હજરત ઝૈનખે કહ્યું. અમારામાં સારા લોકો હોવા છતાં શું અમારો હલાક થઇશું ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું હા, જ્યારે બધી ધણી ફેલાય ત્યારે (એટલે જ્યારે દુન્યામાં યુનાહ અને બદકારી ધણી વધે છે અને નેક લોક ઓછા થાય છે ત્યારે નેક અને બદ સર્વ હલાક થાય છે.)

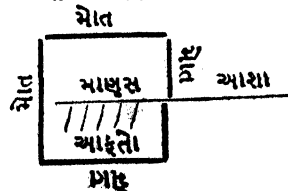
ફાથદો હજરત ઝૈનખ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) સૂઝને જાગ્યા. ચેહરો મુઆરક ડરને લીધે લાલ થયો હતો. કહેતા હતા લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ ફરી આ હદીસ ફરમાવી. હજરત (સલ) ના વખતથી તે દીવારમાં કાણું પડ્યું ફરી તેનો દીન પરતી દીન વધારો છે. તે એટલાં સૂધી કે કેયામતની નજદીક માર્ગ પડી જશે. યાબૂજ માબૂજ નીકળીને સલ્વા જહાનને તપાહ કરશે. જે કે તે બલા તમામ જહાનમાં ફેલાશે પણ હજરતે (સલ) અરબનું ખાસ નામ એટલાં માટે લીધું કે હજરતને લીધે અરબથી યાબૂજ માબૂજને ધણી દુશ્મનાઇ થશે.

૨૧૩૧ મુસલિમમાં અબુ સહિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમામ જહાનના પરવરદિગારની નજદીક સર્વ લોકોથી આ શખ્સ મોટો સાક્ષી છે. ” એટલે તે પુરૂષ જે દબ્બલથી ઝપકશે.

ફાથદો સહી મુસલિમમાં રિવાયત છે કે જ્યારે દબ્બલ પ્રગટ થશે તો એક ઇમાનદાર પુરૂષ તેની આગળ જશે અને લોકોને કહેશે આ તો દબ્બલ છે એનું વર્ણન હજરતે (સલ) કર્યું છે. તો દબ્બલ તે ઇમાનદારને મારપીટ કરીને બોલાવશે અને કહેશે હવે પણ તું મારા પર ઇમાન લાવતો નથી ? ઇમાનદાર કહેશે તું જૂઠો મસીહ છે. ફરી દબ્બલ તેના માથા પર કરવત મેલાવી ચીરાવશે, તે પછી તેને ઝિન્દો કરશે, ફરી કહેશે તું મારા પર ઇમાન લાવ. મુમિન કહેશે હવે તો મને તારા જૂઠ તથા કુફરની ધણી ખાતરી થઈ. એટલે તેની પણ હજરત (સલ) ખબર આપી ગયા છે કે દબ્બલ એક શખ્સને મારીને જીવતો કરશે. તેને જણાશે કે તે શખ્સ હુંજ છું. ફરી મુમિન કહેશે આ લોકો ? હવે મારા પછી એને કોઇના મારવાની કે જીવડાવવાની શક્તી નથી. ફરી દબ્બલ તેને પકડશે કે જીબહ કરે તો તે જીબહ કરી શકશે નહીં. ફરી તેને અગ્નિમાં નાખશે. લોક જાણશે કે તે અગ્નિમાં છે પણ જુઓ તો તે જનતમાં હશે. ફરી હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ખોદાની નજદીક આ મુમિનની શાહેદી ધણી ઉમદા છે.

૨૧૩૨ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ માણસ છે અને આ તેનું મોત છે, જેણે તેના પર ઘેરો ઘાલ્યો છે અને આ (લીટી) જે બહાર નીકળી છે તે તેની આશાઓ છે, અને આ નાની નાની રેખા છે તે તેની આફતો છે. તો જો આ આફત ચૂકી તો આ આફતે ડર્યો, અન જો આ આફતથી બચ્યો તો આ આફતે કડ્યો. ” હજરતે મોરખ્યા (ચોરસ) રેખા પાડી અને એક લીટી તેની વચ્ચે પાડી બહાર ખેંચી અને આ વચ્ચે વાળી રેખાની એક તરફ નાની નાની રેખા પાડી તે વેળા આ ફરમાવ્યું. *

* તેનો નકશો.

ફાયદો આ હદીસમાં હજરતે (સલ) માણસના લોભ, બેવકુફાઈ બયાન કર્યા, કે મોત-તો ચોતરફથી ઘેરો નાખી બેઠયું છે અને સેંકડો આફતો અને દુઃખો તો સામે છે, જો એકથી બચે તો ખીજથી બચી શકતો નથી છતાં દુન્યા છોડતો નથી સતોષ પકડતો નથી. લોભની તો એવી દશા છે કે પચાસ વર્ષની ઉંમર નહીં અને સો વર્ષનો સામાન તૈયાર કરે છે. માણસ ધણું જ ઊંઘણુસી તથા ખીલકુલ પરિણામ વિચારનાર નથી.

૨૧૩૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખૈબરનો બોજ ઉઠાવવો અફઝલ નથી આ બોજ ઉઠાવવો અફઝલ છે. આ અમારા પરવરદિગાર આ પાક તથા સુથર છે " મસજીદ બનાવવી વખતે ઇટો ઉઠાવતી વેળા હજરત (સલ) કહેતીની રૂએ આ કહેતા હતા.

ફાયદો મદીનાના લોકો ખૈબરથી ખજૂર ઉઠાવી લાવતા હતા તો ફરમાવ્યું કે મસજીદ માટે ઇટો લાદવી ખૈબરના ખજૂર લાદવા કરતાં શ્રેષ્ઠ તથા સરસ છે. કેમકે એમાં દુન્યાનો લાભ છે અને તેમાં આખરતનો ફાયદો છે.

૨૧૩૪ બોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો ખોદાએ આહું તો આ મજલ (ફરવાની જગ્યા) છે. " મસજીદની જગ્યા ઉપર હજરત (સલ) ની ઊંટડી બેઠી ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) જ્યારે મકાથી હિજરત કરી મદીને પધાર્યા તો મદીનાના દરેક રહસિ દરખાસ્ત કરી કે હજરત (સલ) અમારા મકાનમાં પધારો. હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે મને એમાં કશો અપત્ત્યાર નથી જ્યાં ખોદાની મરજી હશે ત્યાં આ ઊંટડી બેસશે. તો જ્યાં હાલમાં હજરત (સલ) ની મસજીદ છે ત્યાં ઊંટડી બેઠી ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. અબુ ઐયુબ અન્સારી (રદી) તું ધર ત્યાંથી પાસે હતું હજરત ત્યાં કેટલીક મુદત રહ્યા. ફરી મસજીદ બની અને ત્યાં ધર બન્યું અને ત્યાંજ કબર મોખારક બની.

૨૧૩૫ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અ-

બ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ જગરખલ (અલે) છે પોતાના ઘોડાનું માથું પકડેલા છે અને તેમના પર લગાઈનો અસબાબ છે.

ફાયદો જંગે ખન્દક પછી જ્યારે ખની કારૈન ઉપર હજરતે (સલ) ચઢાઈ કરી ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. એનો બાકીનો કિસ્સો ત્રીજા અધ્યાયમાં આવી ગયો.

૨૧૩૬ મુસલિમમાં અબ્દુલ મુતલેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ વખતે તંનુર (ભટ્ટી) સળગ્યું " (જેટલે લગાઈની ભટ્ટી સારી રીતે સળગી ઘણા બુમસાણુની લગાઈ થઈ) હોનેનની લગાઈને દિવસે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો ફરી હજરતે કેટલીક કાંકરી કાઢિરો તરફ ફેંકી અને ફરમાવ્યું " કબ્રાના રખબની કસમ કાફિરો ભાગ્યા " ફરી કાફિરોની હાર થઈ.

૨૧૩૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં મિસવર બીન મખરમા તથા મરવાન બીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ ફલાણો શખ્સ છે અને તે તે લોકોમાંથી છે જેઓ કુરબાનીના ઊંટોને ઘણું માન આપતા હતા. માટે કુરબાનીના જનવરો તેની આગળ કરો" એટલે કેનાના લોકોનો પુરૂષ, જેણે કારૈશના કાફિરોને કહ્યું મને છોડો (જવાબો) હું તેની પાસે એટલે હજરત (સલ) ની પાસે જઈ છું. ફરી જ્યારે તેણે હજરતને જોયા ત્યારે હજરતે આ ફરમાવ્યું. રાવી કહે છે કે ફરી જ્યારે મિકરઝ બીન હફસ હજરત (સલ) પાસે આવ્યો તો હજરતે કહ્યું આ મિકરઝ બીન હફસ છે? અને એ બદકાર પુરૂષ છે. અને એણે પણ કારૈશને કહ્યું હતું મને જવા દો હું હજરત પાસે જઈ છું.

ફાયદો હિજરી છઠ્ઠે વર્ષે હજરત (સલ) ઉમરો કરવા મદીનાથી આત્મા કારૈશના કાફિરો-થી લડવાનો વિચાર નહોતો. કુરબાનીના ઊંટ હજરત (સલ) સાથે હતાં. સહાબા એહરામ બાંધતા હતા. જ્યારે મકા પાસે હોદેબીયા મથકે પોહોંચ્યા

તો કૌરવેશના કૌરવેશને હજરતને મક્કામાં જવાથી રોક્યા. તેઓ બીધા કે કદાપિ ઉમરાના બહાના-થી હજરત (સલ) અમને મારવા આવ્યા હોય. ત્યારે કેનાનાની કામના એક શખ્સે કાફિરોને કહ્યું કે હું હજરત પાસે તપાસ માટે જાઉં છું. જ્યારે તે આગળ આવ્યો ત્યારે હજરતે કુરખાનીના બાંટ તેની સામે કરાવ્યા કે જેથી તેને ખાતરી થાય કે ઉમરા સિવાય બીજાને કોઈ વિચાર નથી. ફરી જ્યારે તે પાછો ફર્યો તો તેણે કૌરવેશના કાફિરોને કહ્યું કે આ લોકો તો દર્જન (જવારત) માટેજ આવ્યા છે તેઓની સાથે કુરખાની છે. ફરી કૌરવેશના કાફિરોએ મોકરેજને તપાસ માટે મોકલ્યા. બાકી કિસ્સો કંઈ વાર આવી ગયો છે.

૨૧૩૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં મો-આવિયા બીન સુફ્યાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ દિવસ આશુરા છે. અલ્લાહે એનો રોઝો તમને ફરજ કર્યો નથી પણ હું રોઝદાર છું માટે જેને રોઝો રાખવો પસંદ હોય તે રોઝો રાખે અને જેને રોઝો નહીં રાખવો પસંદ હોય તે રોઝો નહીં રાખે.

ફાથહે મોહર્રમની દશમી તારીખનું નામ અશુરા છે. એનો રોઝો ફરજ નથી સુન્નત છે. હજરતે એનો રોઝો રાખવા નહીં રાખવાનો અખત્યાર આપ્યો છે. જેથી જણાય કે સુન્નત મોઅક્રાદા નથી.

૨૧૩૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ મારી કામનો એટલે બની તમીમનો સદકો છે.

ફાથહે જ્યારે બની તમીમની કામ ઝકાતનો માલ લઈ આવી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. બની તમીમને હજરતે (સલ) પોતાની કામ એ માટે કહી કે તેઓ મોજરની આલાદ છે. અને મોજર હજરતના (વંશમાં) ફાદાઓમાંથી છે. અને કેટલાક કહે છે કે હજરતની નનમાલથી બની તમીમને સગાઇ છે.

૨૧૪૦ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ અને આ બરાબર છે. ” એટલે

અટલી આંગળી અને અંગુઠો.

ફાથહે મલુસના ખૂનનો પૂરો બદલો (દિયત) હજાર દીનાર અથવા દસ હજાર દિરમ અથવા સો બાંટ છે. અને આંગળીનો બદલો ફરી દિયતનો દશાંશ છે. એટલે સો દીનાર અથવા હજાર દિરમ અથવા દસ બાંટ. મતલબ આ છે કે સર્વ આંગળીઓની દિયત બરાબર છે નાની હોય અથવા મોટી હોય.

૨૧૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શા માટે તેના ચામડા (એટલે નમુનાની મરેલી બકરીના ચામડા) ને નહીં લીધું, ફરી તમો તેને રંગીને તેથી લાલ લેતો.

ફાથહે હજરત મેમૂતા [રદી] ની બકરી મરી ગઈ. તેને ઉકરડા ઉપર નાખી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મરેલા જાનવરની ખાલ સાફ કર્યા પછી કામમાં લાવવા લાએક છે. મોતથી ખાલ હરામ થતી નથી.

૨૧૪૨ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતની હલાકી કૌરવેશના છોકરાઓને હાથે છે.

ફાથહે સહી બોખારીમાં રિવાયત છે કે મદીનામાં હજરત (સલ) ની મસજીદમાં મરવાનની સામે અબુ હોરેરા (રદી) એ આ હદીસ બયાન કરી. મરવાને કહ્યું ખોદા તેઓ પર લાનત કરો શું તેઓ છોકરા થશે? અબુ હોરેરાએ (રદી) કહ્યું જો હું ચાહું તો તેઓના નામ પણ લગી કે ફલાણા અને ફલાણા. અટલે કૌરવેશની કામથી કેટલાક યુવાન ખોદાથી નડર બેઅકલ હકિમ થશે. મુસલમાનોની બેઝઅઝરી તથા ખૂનરેઝી વાહક કરશે જેમકે યઝીદ પલીદ તથા વરવાનની ધણી ગોલાદ તથા કેટલાક અબ્બાસી બાદશાહ આ હદીસ મોઅજેઝો છે કે જેવી રીતે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું તેવું થયું. એનું વિસ્તારથી બયાન તવારીખમાં વર્ણવ્યું છે.

૨૧૪૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી તેઓ દળગલ ઉપર લાણ સખત છે. ” એટલે બની તમીમ.

ક્રાંતિ. એટલે જ્યારે દળદળ નીકળશે તો બની તમીમની કામ ઉપર તેનો કાણ ચાલશે નહીં.

૨૧૪૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ જર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કમળાના રખની કસમ તેઓ ધણી નુકસાની ખમનાર છે. મેં કહ્યું આ રસુલુલ્લાહ! આપના ઉપર મારા માં ખાપ વસાય જાય (દિ-દા થાય) તેઓ કાણ છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેઓ ધણા માલ વાળા છે. પણ જે આવી રીતે અને આવી રીતે અને આવી રીતે પોતાને આગળ પાછળ જમણે ડાબે આપે તે નુકસાની પામનાર નથી પણ એવા ધણા ઓછા છે. કેમકે પણ બેટવાળો કે ગાયવાળો કે બકરાવાળો તેની ઝકાત નહીં આપશે તો તે પ્રાણીઓ જે છે તેથી મોટાં તાજાં થઈને કેપામતને દિવસે આવશે, તેઓ પોતાના શીંગથી તેને બોકશે અને પોતાની ખરીયાથી તેને કચડી નાખશે. જ્યારે પાછલા જનવર ચાલ્યાં જશે તો પાછાં પેટેલાં આવશે તે એટલાં સુધી કે લોકોમાં ઈનસાફ થશે.

ક્રાંતિ. અયુ જર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) કમળાના છાયામાં બેઠા હતા જ્યારે મને જોયો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે માલદાર સખી ઓછા થાય છે બખીલ ધણા થાય છે ન તેઓ ઝકાત આપે ન ખરીયાની ખખર થયે. જ્યારે કેપામતના અખખમાં સપડાશે ત્યારે તેઓની નુકસાની સિખ થશે.

૨૧૪૫ બોખારીમાં અયુ હોરશ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે બને (એટલે હાડકી તથા ગોવર) જીનોનું ખાણું છે. અને કાત આ છે કે નસીબીનના જીનોના પરતિનિધિઓ મારી પાસે આવ્યા અને તેઓ સા-રા જીનાત છે. ફરી તેઓએ મારેથી ખોરાકની માંગણી કરી તો મેં અલ્લાહથી તેઓ માટે દોઆ કરી કે તેઓનું કાંઈ હાડકા પર કે ગોવર [ચક્ર છાણું] ઉપર જવું થાય તો તેઓને તો-માંથી ખાણું મળે” હજરતે (સલ) અયુ હો-રશ [રદી] ને ફરમાવ્યું કે તું મારી પાસે હા-ડકી તથા ગોવર નહીં લાવ. અયુ હોરશ (રદી) એ ફરમાવ્યું હાડકી તથા ગોવર નહીં લાવવા-નું શું કમલું? ત્યારે હજરતે આ તેમને ફરમાવ્યું.

ક્રાંતિ. અયુ હોરશ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મને ફરમાવ્યું કે મારે વાસતે ખડુ લાવ, કે હું ઇસ્તિનજો કરું. અને હાડકી તથા ગોવર નહીં લાવ. ત્યારે મેં તેનું કારણ પૂછ્યું ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમા-વી. નસીબીન એક શહેરનું નામ છે. ત્યાંના જી-નાત મુસલમાન થયા હતા. માટે હજરતે (સલ) તેમની તારીફ કરી તથા દોઆ કરી. હજરતની ટોઆથી હાડકી પર માંસ જમે છે તેને જીન ખાય છે. અને ગોવર ઘાસ થાય છે તેને તે-ઓના ઢોર ખાય છે માટે હાડકી તથા ગોવર-થી ઇસ્તિનજો મના થયો.

૨૧૪૬ મુસલિમમાં અયુ એમિદા ખીન જર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે (માછલી) ખોરાક છે, અલ્લાહે તમારે માટે કાઢી. શું તમારી પાસે તેના માં-સમાંનું કંઈ છે કે તમે મને ખવરાવો? અયુ એમિદા કહે છે કે અમે રસુલુલ્લાહ કને તેમાંનું મોકલ્યું તો આપે ખાધું.” સમુદ્રે મરેલી મા-છલી ફેંકલી તેના વિષે હજરતે આ ફરમાવ્યું.

ક્રાંતિ. આ ક્રિતાખના મુળ રચનાર સગાની કહે છે, અલ્લાહ તેની આશાઓને પોતાના રાજ્યને લીધે પુરી કરે, અને તેની વાતોને પોતાની ફ-લીલાથી સત્ય કરે કે સને ૬૨૨ ના રખીજીલ અવવલની તા. ૧૧ મીએ રાતના હું સુખ લાગ્યો. અને મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું આજ રાત્રે ખ્યાખમાં તારા નખી હજરત મોહમ્મદ (સલ)ની સિયારત કરાવ. કેમકે તેમના વિશેના શોખને તું જાણે છે. ફરી રાતના બેંધ પછી મેં જોયું કે જાણે હું આ નખી (સલ) એક માળ પર છી-એ અને તારા ખીજ સાથીઓ માળની સીડી-ની પાસે નીચે છે. મેં કહ્યું આ રસુલુલ્લાહ! સમુદ્ર જે મરેલી માછલીને ફેંકે તેના વિષે આપ શો હુકમ ફરમાવો છો? શું તે હલ્લાલ છે? હજરતે મારી તરફ હસતાં ફરમાવ્યું હા, ફરી મેં મારા સાથીઓ કે જેઓ સીડી પાસે હતા તે-ઓ તરફ ઇશારા કરીને કહ્યું તમે મારા સા-

† તોહફાવાળા કહે છે કે આ હદીસના રખી મુસલિમ તથા જયેજીલ બોખાલમાં હજરત અખર (રદી) છે. ક્રા. મો.

થીને કહ્યો તેઓ અને સાચવશે નહીં. હજરતે (સહ) દરમાવ્યુ' કે તે' મને ગાલ આપી અને તેઓએ મને એમ લગાડી છે. મેં કહ્યું ઓ રસુલુ-લ્લાહ! કેવી રીતે? ફરી હજરતે કંઈ કહ્યું નેના થયું અને યાદ નથી પણ તેના અર્થ આ છે, જે લોકો નહીં માને તેવા આગળ તે' મારી હદીસો પેશ કરી (એટલે નાભાએકાની સામે હજરતની હદીસો બયાન કરવી ધણીજ બેઅદબી છે ગાળો બાંડવા સરખી છે) ફરી તેઓના તરફ મોં કરીને તેઓને ઠપકો આપ્યો અને તેઓને નસીહત કરી. ફરી મેં તેજ રાતની સવારના કહ્યું, હું આજ રાત પછી જેઓ હજરત (સહ) ની હદીસથી મોં ફેરવે તેવાઓ આગળ બયાન કરવાથી હું જોહાની પનાહ લું છું. પણ જે લોકો પોત પોતાનાં મતફેર પડવામાં હજરતને લવાદ ઠરવે છે, ફરી તેઓ હજરતના ફેસલાથી પોતાના દિલોમાં ખટકો કે ઉદાસી લાવતાજ નથી અને પોતાનું કામ પૂરી રીતે હજરતને સોંપે છે તેઓની આગળ હું બંયાન કરીશ."

ફાયદો કર્તાના સ્વપ્નાથી જણાયું છે કે એવી માહત્તી હલાલ છે. અને સિધ્ધ થયું કે હજરત (સહ) ની હદીસ નાભાએકાની સામે બયાન કરવી બેઅદબી છે. શાખીન દીનદારોને સંભળાવે અને નાભાએકાની આગળ નિરર્થક કરે નહીં. જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) અમને લગાડ ઉપર મોકલ્યા અને અબુ ઓબેદને અમારા સરદાર ઠરવ્યા. અને અમારા સાથનું બાથું પૂરું થયું, અને અમારા પર જખનો વધારો થયો તો સમુદ્રે એક મરેલી માછલી બહાર નાંખી, તેની મોટી માછલી કદી અમે જોઈ નહોતી, તેની પાંસળીની નીચેથી સ્વાર આવ્યો જતો હતો. પ્રથમ તેના હલાલ હોવા નહોવામાં વાંધો પડ્યો તે પછી લાચારીને લીધે તેને ખાવા સરૂં કરી. અમે ત્રણસો માણસ હતા. મહિના સુધી ત્યાં રહ્યા અને ખાયા કરી. જ્યારે અમે મદીનામાં આવ્યા તો હજરત (સહ) આગળ આ કિસ્સો બયાન કર્યો. ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. હમામ આજમ (રહ) ના મજહબમાં જે વગર કસબે માછલી મરે અને પાણી પર તરી આવે તો હલાલ નથી પણ

જે કોઈ અથડાવાથી તથા કસબથી મરે તો હલાલ છે.

૨૧૪૭ જોખારી તથા મુસલિમમાં અબુઆસ ખીન અબ્દુલ મુતલિબથી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે તે (એટલે અબુ તાલિબ) અગ્નિમાં છેક નીચેના દરજ્જાથી જરા ઉપર છે. અને જે હું નહોત તો તે છેક નીચેની અગ્નિના ખાડામાં થતે. *

ફાયદો અબુ તાલિબ હજરત (સહ) ન પાલ્યા અને હમેશા હજરતનો મદદગાર તથા કુમક કરનાર રહ્યો માટે દોઝખમાં તેના પર ઓછો તથા હલકો અગત્ય થયો.

૨૧૪૮ જોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે તે તેણીને માટે સદકો છે અને મારે માટે બેટ છે" એટલે તે માસ જે બરીરા (રદી) ને સદકો અપાયું હતું તે.

ફાયદો બરીરા (રદી) હજરત આએશા (રદી) ની દાસી હતી તેણીને અકાતનું માંસ મળ્યું હતું. હજરતે (સહ) તેને ખાધું અને આ ફરમાવ્યું. એટલે અકાતનો માલિક પ્રથમ ગરીબ થયો. ફરી તેણે તવંગરને અથવા હાશેખી (સૈયદ) ને આપ્યો તો દુસ્ત છે.

૨૧૪૯ મુસલિમમાં હમઝા ખીન અમર અસલમી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે એ (એટલે રોઝો છોડતો) અલ્લાહ તરફની છુટી છે. તો જે કોઈએ જેને લીધી તો ફીક છે. અને જે કોઈ રોઝો રાખવા ચાહે તો તેના પર કંઈ દોષ નથી." જ્યારે હમઝાએ (રદી) કહ્યું ઓ રસુલુ-લ્લાહ હું સફરમાં રોઝો રાખવાની શક્તિ રાખું છું શું મારા પર કંઈ દોષ છે? ત્યારે હજરતે તેમને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો સફરમાં રોઝો ખાવાની છુટી જોદાએ આસાની તથા હલકુ કરવા માટે આપી છે. આ હુકમ ફરજ નથી. સફરમાં રોઝો રાખવા નહીં રાખવાનો અપત્યાર છે.

૨૧૫૦ મુસલિમમાં અબુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે તે

* આ હદીસથી પણ જણાયું કે અબુ તાલિબ કુદર ઉપર મરે છે. હા. યા.

જિંદગી જીવવાની મજબૂત ધડી ઇમામ બેગે ત્યારથી તે નમાઝ પૂરી થાય તે વચ્ચે છે.

ફાયદોઃ ધણી હદીસોમાં સિખ્મ થયું છે કે જીવનમાં એક ધડી એવી છે કે તેમાં મુસલમાન જે દોઆ કરે તે કબૂલ થાય છે. પણ આમાં ઇખતેલાફ છે કે તે કયી ધડી છે. તેમાંના બે મત ધણા સહી છે. એક તો આ કે ઇમામ મિન્બર ઉપર બેસે તે વેળાથી તે નમાઝ પૂરી થાય ત્યાં સુધી છે. આ મતનો આધાર આ હદીસ છે. બીજો મત આ છે કે જીવનમાંની છેલ્લી ધડી જ્યારે સૂર્યાસ્ત થાય છે તે ધડી છે. જેમકે અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ (રહી) થી એ મજમુનની હદીસ બયાન થઇ છે. ધણી આલમાની નજદીક બીજો મત ધણેજ મજબૂત છે. જેમકે એનો ખોલાસો સિક્કરસ સઆદતની મારફત સિરાતુલ મુસ્તાકીમમાં છે. જેને તહકીકનો શોખ હોય તે તેને વાંચે.

૨૧૫૧ ખોખારીમાં અબુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ૫૨માઁયું કે અલ્લાહની કુદરતનો જમણો હાથ બરેલો છે

રાત દિવસમાં રહેતો ખાસ કર્યું તેને પરાવતું નથી (એટલે દરેક વખત તેના ફેબનો રહેા વહે છે) બુઓ તો ખરા, આસમાનો અને ઝમીન પેદા કર્યાં ત્યારથી ખરચે છે તો જે તેના જમણા હાથમાં છે તેને એણે કંઈ કમી કર્યું નથી. અને બુઓ તો તેનું અરશ પાણી પર હતું. (એટલે અઝલથી છે) અને તેના બીજા હાથમાં રોક છે અથવા ફેજ છે. કાઇને જાણે ચઢાવે છે અને કાઇને નીચે પાડે છે.

ફાયદોઃ એટલે ખોહલી રીજ તથા તંગી કરવી એ બંને ખોદાની સિક્કતો છે.

૨૧૫૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ૫૨માઁયું કે તારો સાથી જે વાત પર તને સાચવે છે તે પર તારી કસમ થાય છે. ” અને બીજી રિવાયતમાં છે તારો સાથી સાચવે તેજ કસમ માતખર છે.

ફાયદોઃ વાદીની મતલબ પર કસમ ખાવી માતખર છે. એનું બયાન અધ્યાય સાતમાં આવી ગયું છે. *

* વાંચો હદીસ ના. ૧૩૫૭ ગુ. મો.

અગત્યના અંગીયારમાં.

આ અધ્યાયમાં હદીસે કુદસી છે જેની હજરતે (સલ) પોતાના પરવરદિગારથી રિવાયત કરી છે.

કુદસી હદીસ તેને કહે છે કે હજરત (સલ) આવી રીતે કહે કે ખોદાએ આવી રીતે ફરમાવ્યું. કુરઆનમાં તથા કુદસી હદીસમાં આ ફર છે કે કુરઆનનો મજમૂન તથા સબ્દ અને ખોદાના તરફથી છે. આ કુદસી હદીસમાં મજમૂન ખોદા તરફથી છે પણ શબ્દ હજરત [સલ] ના છે. ખોદાએ એક મતલબ ધલહાગની રૂએ હજરતના દિલમાં નાંખી હજરતે તેને પોતાની ઇબ્દારતમાં બયાન કરી. કુરઆનને વગર વોજુએ પકડવું દુસ્ત નથી અને હદીસે કુદસીને હાથ લગાડવો દુસ્ત છે.

૨૧૫૩ બોખારીમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદા ફરમાવે છે, જ્યારે હું મારા બંદાને તેની બે પ્યારી (આંખો) માં સપડાઈ (ઐટલે તેની બે આંખો જતી રહે) અને તે સજ્જ કરે તો હું તેને તેના બંદાને જનત આપીશ.

ફાયદો અને આંખો માલુમને ધણી પ્યારી છે તેનું પ્રુવું અથવા તેની રોશની (તેજ) જતી રહેવી તેને ધણું મુશ્કેલ છે. જ્યારે તેણે એવી સખત મુસીબત ઉપર સજ્જ કર્યો, પોતાના માલિકનો શિકવો નહીં કર્યો તો એ માટે તેનો બંદાને જનત ઠેરવાયો.

૨૧૫૪ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદા ફરમાવે છે, જ્યારે બંદા મારી મોલાકાત આહે છે તો હું તેની મોલાકાત આહું છું. અને જ્યારે તે મોલાકાતને પસંદ કરતો નથી (પ્રુવું) તો તે હું તેની મોલાકાતને પસંદ કરતો નથી.

ફાયદો ઐટલે ઇમાનદારને મરતી વેળા મગફરતની બક્ષારત થાય છે જેથી તે મોતનો તથા ખોદાની હોબુરીનો મુશ્કાત થાય છે (હો-

સ કરે છે) અને કાફરને મરતી વેળા અગત્ય દેખાય છે તો તે મોતથી તથા ખોદાની હોબુરીથી ગભરાય છે. જુ

૨૧૫૫ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદા ફરમાવે છે, જ્યારે મારો બંદા મારી આગળ એક વેંત આવે છે તો હું એક હાથ તેની આગળ વધું છું. અને જ્યારે તે મારી આગળ એક હાથ વધે છે તો હું એક વામ તેની આગળ વધું છું. અને જ્યારે તે મારી આગળ એક વામ વધે છે તો હું તેની આગળ દોડતો આવું છું.

ફાયદો ઐટલે બંદા જેટલો ખોદાની તરફ મોં કરે છે (તેના તરફ લાગે છે) તેથી એ વધું ત્રેવડું ખોદા તેના તરફ મોતવજ્રોહ થાય છે. તેનો મદદગાર થઈને દીનના મુશ્કેલ કામ તેના પર આસાન કરે છે. આ હદીસમાં નેક કામોનું ઉત્તેજન છે જેથી ખોદાની નજદીકી મળે છે.

૨૧૫૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, જ્યારે મારો બંદા યુનાહનો વિચાર કરે તો તમો તેને તેના ઉપર નહીં લખો. પ્રરી જો તે તે કામ કરે તો તેને એક યુનાહ લખો. અને જ્યારે તે નેકનો કસદ કરે ફરી તે તે કામ નહીં કરે તો તમો તેને એક નેકી લખો. પણ જો તે તે કામ કરે તો તેને દસ નેકો લખો.

ફાયદો સુબ્હાન-સ્લાહ શું તેની કૃપા બંદાઓ પર બેહિસાબ છે. કે યુનાહના કામના કસદને લખાવતો નથી અને નેક કામના વિચાર

જુ એ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ ના. ૧૦માં છે. ગુ. મો.

જેને લખાવે છે. અને બદીને એક જ રાએ છે અને નેકાને દસ બધી કરે છે. પણ આ બધું જોઈએ કે બદીનો વિચાર જરૂર લખાતો નથી પણ જે બદીના વિચારની સાથે તેમ કરવાનો દિલમાં ડરાવ કર્યો હોય (એટલે તેને કરવા ઉપર દિલમાં વગર ખટકે કરવાનો મજબૂતીથી ડરાવ કર્યો હોય) તેની બે સૂરતો છે એક તો આ કે તેવો ડરાવ કર્યો (અબમ, મોસમમ) હોય બાદ તે બદ કામને બોદાના ડરથી અમલમાં નહીં લાગ્યો હોય, અને તે પર સરમિ-દો થયો હોય તો એક નેકી લખાશે. કારણ કે તેણે બોદાને માટે પોતાની પાસેથી પચા-નીને મારી. બીજી સૂરત આ છે કે બદાના પૂરતો વિચાર બોદાના બોદ (ડર) થી નહીં પણ કોઈ બીજા કારણને લીધે પૂરો નહીં પડ્યો હોય તો બેસક એક ગુનોહ લખાશે. (દાખલા તરીકે) જેમકે કોઈએ રાતના પોતાના દિલમાં મજબૂતીથી આવો વિચાર કર્યો કે હું કાલે ફલાણીને કતલ કરીશ, અથવા ફલાણી સ્ત્રીથી વ્યભિચાર કરીશ અને ફરી તેજ રાતે તે પુરૂષ મરી ગયો અથવા તે સ્ત્રી મરી ગઈ તો તેના પર કતલ તથા વ્યભિચારના વિચારનો ગુનોહ સિધ્ધ થયો. જેમકે આ મતલબ બીજી હદીસોમાં ખુલ્લી રીતે વર્ણવેલ છે. §

* ૨૧૫૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મેં મારા બંદા નેક બખતો માટે એવી બીજ તૈયાર રાખી છે જેને કોઈ આંખે જોઈ નથી. કોઈ કાને સાંભળી નથી. અને કોઈ માણસના દિલમાં તેનો ખિયાલ આવ્યો નથી.

ફાયદો એટલે જનતમાં નેકાને માટે એવી ઉમદા નેઅમતો છે કે તેના જેવી દુન્યામાં કોઈ બીજ નથી કે જેનો દાખલો અપાય.

મિસરો.

એ નિસ્થત આક રા આ અલમે પાક

૨૧૫૮ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, બીજા બાગ થનારાઓને જોતાં

§ માંથી હદીસ ના. ૨૫૮ ગુ. મો.

બાગ બગથી (મિર્કથી) હું બધું બેપરવા છું. જે કોઈએ એવું કામ કર્યું જેમાં તેણે મારી સાથે બીજાને ભેલ્યો (કરીઃ કર્યો) તો હું તેને તેના કિર્કના કામની સાથે છોડું છું.

ફાયદો એટલે જે બખાદત તથા અમલ દેખાવ તથા નામદારી માટે હોય તે બોદાની નજીક મકબૂલ નથી બીજારેલો છે. બોદા તેજ ધ-બાદત તથા અમલને કબૂલ કરે છે જે બોદા માટે જોખમી હોય. બીજાનો તેમાં કંઈ લગાવ કે વલગાવ નહોતો.

૨૧૫૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, હું મારા બંદાના ગુમાનની નજીક છું, અને જ્યારે તે મને યાદ કરે છે તો હું તેની સાથે છું.

ફાયદો પૂરી રિવાયત આવી રીતે છે, જે બદો અને પોતાના જીવમાં યાદ કરે છે તો હું પણ તેને પોતાના જીવમાં યાદ કરું છું. અને જો તે ગને લોકોમાં યાદ કરે છે તો હું પણ તેને મજમામાં યાદ કરું છું જે મજમા તેના મજમાથી સારો છે. (એટલે તેની યાદ ફિરસ્તાઓમાં તથા નખીયોની અરવાહ (આત્માઓ) માં રહે છે.) આ હદીસમાં જીકરની ખુબરૂની છે અને નેક કામોની તરખીબ આપવી છે કે જેથી બોદાની સાથે સારી વારના મળે. એની આ મતલબ નથી કે ગુનાહો ઉપર અડેલો રહે અને આવી રીતે કહે કે બોદા જરૂર મને બખશશે. કારણ કે એવું નામ રજા [આશા] કે સારો ગુમાન નથી પણ એ તો ખોટી આશા તથા રી-તાનનો વસ્વસો છે. જેવી રીતે કોઈ રાખસ વગર હજી ચલાવે અને વગર ફડકા ફેરવે દાણાનો આશા કરે તો બસકેલો તથા દીલાનો ગણુરી.

૨૧૬૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ખયીત રોઝો મારે માટે અને હુંજ તેનો બદલો આપીશ. [એટલે ફિરસ્તાઓથી નહીં અપાવાં છું પોતે આપીશ.]

ફાયદો રોઝાને બોદાએ પોતાની તરફ એટલાં માટે લગાડ્યો (નિસ્થત કરી) કે બીજા બખાદતમાં જેમકે નમાઝ ઝકાત અને હજજમાં રિ-

યા, નામદારીને પેસારો છે પણ રોજામાં પેસારો નથી. કેમકે જો રોજદાર નહીં જાહેર કરે તો તેને કોઈ જાણી શકતું નથી. અને બીજું કારણ આ છે કે દરેક ઇલાકાતમાં ફિરસ્તા માણસ સાથે ભેગા છે પણ રોજામાં ભેગા નથી. કેમકે તેઓને બૂક તરસ નથી કે તેને રોકે.

૨૧૬૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ખચીત તારી ઉમ્મત હમેશ કહેતી રહેશે આ શું છે આ શું છે ? તે એટલાં સુધી કે કહેશે આ તો અલ્લાહ છે એણે જગત ઉત્પન્ન કર્યું તો અલ્લાહને કોણે ઉત્પન્ન કર્યો.

ફાથદો એટલે આ ઉમ્મતના કેટલાક નાદાન બેહુદા સવાલ કરતાં કરતાં એવે દરજ્જે પોહોંચશે કે ખોદામાં સન્દેહ કરશે અને જુઓ તો એના બરાબર કોઈ બેવકુફાઈ નથી. કારણ કે ઉત્પાદક (ખાલિક) ની ગરજ તેને હોય છે જેની પ્રથમ હસ્તિ નહોય, નઅસ્તિથી અસ્તિમાં આવ્યો હોય. પણ જેની અસ્તિતો શરૂ થયા છે એ નહોય તે કેવી રીતે ગરજવાન થાય ? આ વ્યથે સવાલ એવો છે જેમ કોઈ કહે કે દરેક ચીજ તો સૂર્યની રોશનીથી પ્રગટ થઈ પણ સૂર્ય કોના પ્રકાશથી જાહેર થયો.

મિસરો.

આફતાબ આમદ હલીલે આફતાબ હલીસ શરીફમાં છે કે જેને એવો ખરાબ ખ્યાલ આવે તે અઉન્ને બિહાલે મિનશૈ-તાનીર રજીમ પટે.

૨૧૬૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ખચીત રોજદાર માટે બે ખુશી છે. ન્યારે તે રોજને ખોલશે ખુશી થશે, અને ન્યારે તે અલ્લાહની મુલાકાત કરશે ખુશી થશે.

ફાથદો રોજો ખોલતી વળા તો આ ખુશી કે રોજો પૂરો થયો અને બીજી તથા તરસનું જોર નરમ પડ્યું. અને ખોદાથી મળીને રોજાનો સવાબ મેળવશે લારે ખુશ થશે.

૨૧૬૩ ખોખારીમાં અબુ જર્ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અ-

લ્લાહ ફરમાવે છે, મેં મારા જીવ જીવ તથા મારા બંદાઓ જીવર જોલમને હરામ ક્યો છે. ખખરદાર તમો એટલા માટે જોલમ કરો નહીં.

ફાથદો એટલે ખોદા જોલમથી પવિત્ર છે તેની સિફત આદેલ (અદલ કરનાર) છે. એજ માટે બંદાઓમાં પણ અદલને પસંદ કરે છે.

૨૧૬૪ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મારી અજમતને લીધે આપસમાં મોહબ્બત રાખનારા કયાં છે ? આજના દિવસે મારી છાયા વગર કોઈ છાયા નથી હું એ દિવસમાં તેઓને મારી છાયામાં રાખીશ.

ફાથદો એટલે જેઓ આપસમાં અલ્લાહને માટે મોહબ્બત રાખે છે તેઓની મોહબ્બત ખોદાજ માટે છે દેખાવ કે દુન્યાની લાલચ, કે ખાહેશે નફસાનીથી તેઓની મોહબ્બત પાક છે તેઓ કેવ.મતમાં એવો ઉમદા દરજ્જે મેળવશે કે ખોદાની મદદ તથા અરશના છાયામાં થશે.

૨૧૬૫ ખોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ત્રણ શખ્સોથી હું કેયામતને દિવસે ઝંઘડનાર છું. [૧] જે પુરૂષે મને વચમાં રાખી આપું ફરી તેણે બેવકુફાઈ કરી (૨) જે પુરૂષે આજાદ માણસને વેચ્યું અને તેના કીમત ખાધી. અને (૩) જે પુરૂષે એકને નોકર કે મજદૂર રાખ્યો ફરી તેનાથી પૂરું કામ લીધું એને તેના પગાર કે મજદૂરી આપી નહીં.

ફાથદો ખોદાને વચમાં રાખી આપું એટલે કોઈની સાથે ખોદાને દરમીયાનમાં રાખી કોલ કરાર આપ્યો. અથવા ખોદાને જામિન રાખીને કરજ લીધું.

૨૧૬૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, નમાઝને મેં મારી વચ્ચે તથા મારા બંદાની વચ્ચે અડધા અડધ વેઢ્યો છે. અને મારો બંદો જે માંગે તે તેને માટે છે.

ફાથદો પૂરી રિવાયત આવી રીતે છે. ન્યારે બંદો કહે છે અલ્લાહ હમ્દો સિદ્દાહે રખ્મન અલામીન અલ્લાહ કહે છે મારા બંદાએ મારી તારીફ કરી. અને ન્યારે અરહમાનિ-રહીમ

કહે છે તો અસ્લાહ કહે છે મારા બંદાએ મારી સના શિક્ષત [તારીફ] કરી. અને જ્યારે માલિકે ઘવમિ-હીન કહે છે તો અસ્લાહ કહે છે મારા બંદાએ મારી ખડાઇ બયાન કરી. અને જ્યારે ઈયાક ન-અબોહો વધ્યાક નસ્તદીન કહે છે તો અસ્લાહ કહે છે આ આપત મારા તથા મારા બંદાની વચ્ચે છે. એટલે ઇબ્રાહિમ ખોદાને અને મદદને લાલ બંદાને. અને જ્યારે એહદન-સેરા તલ મુસ્તકીમ સેરાત-લ્લજન અનઅમત અલૈહીમ ગૈરીફ મગદૂબે અલૈહીમ વ લ-હાફીન કહે છે તો અસ્લાહ ફરમાવે છે આ મારા બંદા માટે છે. એટલે સુરએ ફાતેહા [અ-લ હમ્દો] માં બે મતલબ છે. એક સ્તુતી તથા તારીફ અને બીજી દોઆ, સ્તુતી તથા તારીફ તો અસ્લાહ માટે છે. અને દોઆ બંદા માટે છે. એજ માટે ફરમાવ્યું કે નમાઝ એટલે અલ હમ્દો મારા અન બંદાની વચ્ચે અડધા અડધ છે.

૨૧૬૭ મોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે અસ્લાહ ફરમાવે છે, આદમ પુત્રે મને જુઠવ્યા અને તે તેને યોગ્ય નહોતું. અને તેણે મને લાડ્યો જે તેને લાએક નહોતું. તો તેનું મને જુઠવવું તે તો તેનું કહેવું છે કે જેવી રીતે મને ઉત્પન્ન કર્યો તેવી રીતે ફરી મને પેદા કરશે નહીં. અને જુઓ તો પ્રથમની ઉત્પત્તિ મારા પર ફરી પે-દા કરવાથી સહેલી નથી (એટલે બને વેળા બનાવવું મને બરાબર છે અને એમ નથી કે પ્રથમ વારનું બનાવવું તો સહેલું હોય અને બીજી વારનું અધરું) અને તેનું મને ભાડવું તે તો તેનું કહેવું છે કે અસ્લાહે ઓકરો લી-ધો અને જુઓ તો હું એકલો છું. નિરાધાર છું જેણે ન કોઇને જપ્તો ન કોઇએ અને જપ્તો. અને તેની જોડનો કોઈ નથી.

ફાયદો ખોદાએ કુરઆનમાં ખબર કરી કે કેપામત થશે મુરદાં બીજી વાર પેદા થશે. અને અરબના કાફિરો તેનો નકાર કરતા હતા. માટે તેને જુઠવવું કહ્યું. અને ભાડવાથી મત-લબ એમ લગાડવી છે ખ્રીસ્તીઓ કહે છે, ઇ-સા (ખ્રી) ખોદાને ઓકરો છે, અને મદદ એ-

એર (અલ) ને ખોદાને ઓકરો કહે છે, અને અરબના કાફિરો ફિરસ્તાઓને ખોદાની ઓકરી કહેતા હતા.

૨૧૬૮ મુસલિમમાં એયાજ બીન હેમાર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-માવ્યું કે અસ્લાહ ફરમાવે છે, દરેક માલ જે હું બંદાને આપું તે હલાલ છે. અને મેં સ-ર્વ બંદાઓને હક્કની ઉત્પન્ન કર્યાં (જે ખોગ દીન તરફ જુકે નહીં) અને ખચીત તેઓની પાસે શૈતાન આવ્યો અને તેઓને તેઓના દી-નથી ખેરવ્યા, અને જે મેં તેઓ માટે હલાલ કર્યું છે તેને તેઓએ હરામ કર્યું, અને તેઓ-ને શૈતાનોએ હુકમ કર્યો કે મારી સાથે શિક્ક કરે જેના વિષે મેં કોઇ દલીલ ઉતારી નથી.

ફાયદો એટલે શૈતાન તથા કાફિરો જે કોઇને નહીં બેહકાવને તો દરેક આદમી પો-તાના પેદાએથી દીન ઉપર રહેતો. એટલે શિક્ક કરતો નહીં. અને હલાલ વસ્તુને ખોદાના હુકમ વગર હરામ જાણતો નહીં. અરબના કાફિરોની ફસ્તૂર હતી કે મુર્તિઓને નામે સાંઠ ઓડતા હતા. અને તેને ખાવું હરામ જાણતા હતા, તો ફરમાવ્યું કે હલાલને હરામ કહેવું શૈતાની વાત છે. આ હદીસથી જણાવું કે નજર નિ-યાઝના ખાણા જેને સ્ત્રીઓ અહુત કહે છે તેને વગર ફાતેહા પઢે નહીં ખાવું અથવા હ-જરત ફાતેમાના ફાતેફાનું ખાણું મરદોને નહીં આપવું એ કદી દુરસ્ત નથી. એ પણ શૈતાની વાત છે. શરીઅતમાં એનો કંઈ હુકમ નથી.

૨૧૬૯ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અસ્લાહ ફરમાવે છે, મારા બંદાને લાએક નથી કે તે કહે, હું કુનોસ બીન મ તા (અસે) થી બેહતર છું.

ફાયદો હજરત યુનોસ ખોદાના હુકમ વગર પોતાની કોમથી નીકલી મક્ક હતા. તો જો કોઇ તેમને બેસબર જાણી પોતાને બેહતર કહે તો એ કદી દુરસ્ત નથી. કારણ કે પેગમ્બરથી કોઇ બેહતર થઇ શકતું નથી. *

* એ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ ના. ૧૩૨ માં છે. ઝા. મો.

૨૧૭૦ મુશ્કલિતમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે મારા બંદાઓ પર જે કંઈ મેં વરસાદ આપ્યો છે તો એક ટોલું તેઓમાં તેના વિધે કુશરજ કરે છે. તેઓ કહે છે કે ફલાણા નક્ષત્રે આપ્યો અને ફલાણા નક્ષત્રને લીધે મળ્યો *

ફાયદો વરસાદ તો ખોદા આપે છે અને નાદાન લોક તેને તારાઓ તથા નક્ષત્રની તાસીર થી જાણી ખોદાનું શુકર કરતા નથી.

૨૧૭૧ બોખારીમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, હમેશા મારો બંદો નફલ ઇબાદતોને લીધે મારાથી નજદીક થાય છે. તે એટલાં સુધી કે હું તેને મારો મહશુબ કરું કં. ફરી હું તેનો કાન થાગું છું જેનાથી તે સાંભળે છે, અને આંખ થાગું છું જેનાથી તે જુએ છે, આ હાથ થાગું છું જેથી તે પકડે છે. અને પગ આગું છું જેનાથી તે આવે છે. અને જો તે મારાથી મળે તો જરૂર હું તેને આપું. અને જો તે મારી પનાહમાં આવે તો જરૂર હું તેને પોતાની પનાહમાં લઉં.

ફાયદો આ હદીસમાં તે મોકામનું બયાન છે જેને ઇલમ સેલુક (તસ્લુક) માં રૂના ખિસ્લાહ તથા બકા ખિસ્લાહ કહે છે. આ હદીસથી જણાયું કે જ્યારે બંદો બધી ઇબાદત કરવાથી પસન્દ (મકબૂલ) થાય છે તો ખોદા તેના હૃદય તથા અવ્યવેનો એટલે આંખ કાન હાથ અને પગનો સંભાળનાર થાય છે. ઝનાહોથી તેને રોકે છે. અને કેટલાક કહે છે કે ખોદા પોતાના મકબૂલ બંદાની હાજત પૂરી કરવા પર તેના કાન, આંખ, અને પગથી પણ વધું લાગેલા (મોતવળજેહ) રહે છે. પણ મતલબની શૈય આ છે કે જ્યારે અલ્લાહની મોકબ્બતે

બંદા પર હાથ નાખ્યો તો તેને ખોદા સિવાય કોઈ ચીજથી વશગતુ કે દિલનો લગાવ રહેતો નથી. અને ખોદાની ઇચ્છા સિવાય કોઈ આત્મા કે ખાદેશ તેના દીલમાં પેસારો કરવા પામતી નથી. તે જે કામમાં ખોદાની મરજી નહોતી તે તેનાથી થઈ શકતું નથી. આંખ કાન હાથ પગ ખોદાની ઇચ્છાને તાબે થાય છે. તેની ઇચ્છા વગર ન કોઈ વસ્તુને જુએ ન કોઈ વાતને સાંભળે. તો એવા બંદા દરજ્જા મેળવવાના માર્ગનો આ હદીસમાં ઇશારો ફરમાવ્યો કે તે હમેશા નફલોથી મળે છે. એટલે જ્યારે બંદાએ જાણ્યું કે ખોદાની નજદીકી તથા તેના કુરબ (પસંદ થયું) નો તેની બંદગી સિવાય કોઈ માર્ગ નથી તો તે તેની ઇબાદત માટે કમર બાંધે છે. અને ઇબાદત બે તરેહની છે ફરજ તથા નફલ. પણ ફરજ ઇબાદત તો ફરજ વખત થઈ શકતી નથી કારણ કે તેના વખતો નિર્ધારિત (મોકરર) છે. તો શોખીન બંદાઓ જે વખતોમાં ફરજ નથી તેમાં ખાલી વગર કામે શુગલે રડી શકતા નથી. જેથી તે ખાલી વખતોને નફલ ઇબાદતોથી ભરપૂર રાખે છે. જ્યારે કેટલીક મુદત સમગ્રણી રોખ તથા ચોખ્ખા દિલથી એવી રીતે નફલ પર તૈયાર રહે છે તો તેના વાયદા પ્રમાણે મકબૂલ દરગાહે સમદી તથા મહબૂબે ઇલાહી શકે તેનો આયો હાલ આપે છે.

શૈખર

હમા ગોશીમ તા ચે ફરમાઈ

હમા અલમેમ તા નબર આઈ

આ હદીસથી ખુદશી રીતે સિધ્ધ થયું કે ખોદા ઉમદા કમાલ વગર બધી નફલ પહેલાં લાગી શકતો નથી. તો જણાઈ આવ્યું કે આ જે કેટલાક ગહેલ કેટલાક બેનમાફી શરીઅત વિરુદ્ધ ફકીરો માટે એવી પદવી સિદ્ધ કરે છે તે તેમનો ખોટો યુમાન છે. કારણ કે નફલની તો વાતજ થી તે લોકો તો ફરજ પણ અટકરી જાય છે.

૨૧૭૨ બોખારીમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મારા મુમિન બંદાની કુશાલી તેથી ખાસી મીજ જ્યારે હું કામને લાગુ પડે ત્યારે

* કોઈનું કામ મહ્યાનું થતું હોય તો જે મહેવાય છે કે ફલાણાનો સીતારો અમકમો, સીતારો તેજ છે. અને નજલા માટે મહેવાય છે ફલાણાનો સીતારો ડુબતો છે, એનો સીતારો નથી, વગેરે આ અમકમો અથવા ઇસમના તારા પુલુએ ન કુશલિતોમાં આવ્યા છે. એથી અણુ એકમો કુ. કો.

અને ફરી તે તે પર સખર કરે છે તો તેને માટે જનંત સિવાય કોઈ બદલો નથી.

ફાથદો એટલે જ્યારે ઈમાનદારનું પ્યાર જેમકે મા બાપ બાચરી છોકરા બાઈ અથવા ઉસ્તાદ મરી ગયું અને તેણે તે પર સખર કર્યો તો તેને બદલો ખોદાએ જનંત ડેરવ્યો છે.

૨૧૭૩ બોખારીમાં અનસ તથા અખુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, જેણે મારા વલીની હલકાઈ કરી અને એક રિવાયતમાં છે કુસમની કરી તો તે ખચીત મારી સાથે લડવા નીકળ્યો. અને કોઈ ચીજને હું કરનારો હોજી છું તેમાં જેવી રીતે મને મારા ઈમાનવાળા બંધનો જાન લેવો ખટકે છે, તેવી રીતે કંઈ ખટકતું નથી. તે માતને નાપસંદ કરે છે અને હું તેના અણગમાને પસંદ કરતો નથી. અને જુઓ તો તેને મોતથી છુટકારો નથી (અવશ્ય થનાર છે). અને કુન્યા તજવા સમાત મુમિન બંદાએ મારી નજદીકી ચાહી નથી, અને ફરજ અદા કરવા સરખી તેણે કોઈ બંદગી કરી નથી.

ફાથદો વલીથી મતલબ ઈમાનદાર મુતકી છે, જેમકે કુરઆનમાં અલ્લાહ ફરમાવે છે અલ્લાહું અવલિયા અલ્લાહે ઈય. અર્થ “અલ્લાહના વલીઓ પર કંઈ ખોદ કે જમ નથી અવલિયા તે છે કે જેએક ઈમાન લાવ્યા અને ખરહેજગારી કરે છે.” અને આ જે ફરમાવ્યું કે જેવી અને ઈમાનદારની મોત ખટકે છે તેની કોઈ ચીજ ખટકતી નથી. તો જો કે ખોદા ખટકો અમથી પાક છે પણ એમાં રહમતના વધારાનું બખાન છે. એટલે ઈમાનની બરકતથી તથા રહમતના જેઠથી ઈમાનદારના ખટકાને ખેદાએ પોતાના તરફ લખાડ્યો. જેમકે ચોથી હદીસ (ના. ૨૧૭૭) માં ખીમારી, બૂખ અને તરસને તેણે પોતાની પાક જાતની તરફ નિસખત કરી છે. ફરી ફરમાવ્યું કે અલ્લાહની નજદીકીનો માર્ગ કુન્યા તજવાથી કોઈ બેહતર નથી. અને કોઈ બંદગી ફરજ અદા કરવાથી એજ નથી. એટલે વલીયોની આવી ઇજજત સંભળી જે કોઈ તેઓના જેવા થવાનો શેખ રખતે હોય તેને લાએમ છે કે પ્રામ કુન્યાથી દિલ ખસીડે ફરી અખાલત પાક કરે

૨૨

બાંધે. અને નફલ કરતાં ફરજ બખાલ પર બધી કોશીશ કરે. અને એમ કરે નહીં કે ફરજ નખાજમાં તો મરગીની જેમ મીન ઉર જલદી જલદી ચાંચ મારે અને પીરના ખાતેલા વજાને બે બે પોહોર રગડતા રહે.

૨૧૭૪ મુસલિમમાં જુન્દાબીન અખુદુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, એવો કોણ છે જે મારા ઉપર કસમ ખાય કે હું ફલાણને ખખસવાનો નહીં. ખચીત હું તેના ચનાહ માફ કરીશ (ખખશીશ) અને તારા અલતે અકારત (બચથ) કરીશ.

ફાથદો જેણે આવી રીતેકહ્યું કે ખોદાની કસમ ફલાણા અખસને ખો કદી બખશી નહીં તેણે જાણે ખોદા ઉપર હેમત કરી. માટે તેના નેક અમલને ખોદા બરજ કરે છે. અને જેના વિષે તેણે કસમ ખધી તેને પોતાની રહમતથી બખશે છે. નેક બખતી બદ બખતી, તથા ખાતેમાનો હાલ ખોદા સિવાય કોઈને જણ્યો નથી. કેવો પણ સખત કાદિર હોય તથા કેવો પણ ક્રનેખાર મુસલમાન હોય ખાતરીથી તેને દોઝખી મણ્યું અથવા કહેલું ફુસ્ત નથી. કારણ કે કદાપી તેનું અનજમ (ખાતેમા) ખેર ઉપર થય હોય. તથા મરખાની નજદીક તોખા કરી હોય

૨૧૭૫ મુસલિમમાં અખુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મારી બનાવેલી તસવીરોની જેમ જે તસવીર બનાવવા લાગે તેથી વધુ કોણ જાહેમ છે. તેઓએ જેઠએ કે એક રજ (જરી) ને કે એક દાણાને કે એક જવને ઉત્પન્ન કરે.

ફાથદો એટલે જાનદારની સરત બખત્રનસરા ઉત્પન્ન કરવામાં ખોદાની સાથે મલતા અય છે. અને જુઓ તો એવા અશકત છે કે જાનદાર તો કોરે રહું રજ કે જવ બરાબર બેજાન હલકી ચીજને પણ બનાવી શકતા નથી.

૨૧૭૬ મુસલિમમાં અખુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, આ આદમ પુત્ર તું બરખ કર. હું પણ તને આપ્યા કરીશ.

ફાંદો આ હદીસમાં સખીને ખોદાએ બોલા યુગદાનનો વાયદો ક્યો છે. આજ કારણ છે કે સખીને મોહતાજ નહીં જોયો. પણ આ જાણવું જોઈએ કે સખાવત ખોદાને પસંદ છે, અને ઇસરાફ ખરચ પસંદ નથી. સખાવત આ છે કે શરીરખત પ્રમાણે સારાં કામમાં ખરચ કરવું, અને ઇસરાફ આ છે કે શરીરખત વિરૂધ્ધ નકામા માલને ઉડાવવો. જેમકે નાચ રંગમાં અથવા ના-મદારીના મોકામાં.

૨૧૭૭. મુસલિમમાં અબુ હૈરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ઓ આદમ પુત્ર હું ખીમાર થયો તો તેં મારી ખીમાર પુરતી કરી નથી. બદો કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર હું કેવી રીતે તારી ખબર લજી અને જુઓ તો તું સધળી જહાનનો રખા છે (એટલે ખીમાર થવું મખલુકને લાગે છે ખાલેકને તથા ખીમારીને શો સંખધ) અલ્લાહ કહેશે શું તેં જાણ્યું નથી, કે મારો ફલાણો બદો માંદો થયો તો તેં તેની ખબર લીધી નથી. શું તેં જાણ્યું નથી કે જે તું તેની ખબર લેતો તો મને તું તેની પાસે મેળવતો (એટલે મારી રહમત તથા સવાખને મેળવતો) ઓ આદમ પુત્ર મેં તારી પાસે ખાણું માંગ્યું તો તેં મને ખવરાવ્યું નહીં. બદો કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર હું કેવી રીતે તેને ખવરાવું? અને જુઓ તો તું તમામ સંસારનો પાલતાર છે. અલ્લાહ કહેશે શું તે જાણ્યું નથી કે મારા ફલાણા બંદાએ તારી પાસે ખાણું માંગ્યું હતું તો તેને ખવરાવ્યું નહીં? શું તેં જાણ્યું નથી? ખચીત જે તું તેને ખવરાવતો તો તે મારી પાસે મલત. ઓ આદમના દીકરા મેં તારી પાસે પાણી માંગ્યું તો તેં મને પાણું નહીં. બદો કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર કેવી રીતે હું તેને પાણું પાજી અને જુઓ તો તું સધળી જગતનો પાલતાર છે? અલ્લાહ કહેશે તારી પાસે મારા ફલાણા સેવકે પાણી માંગ્યું ફરી તેં તેને પાણું નહીં. તેં જાણ્યું નથી? ખચીત જે તું તેને પાણી પાતે તો જરૂર તે મારી પાસે મળતો.

ફાંદો ઇમાનવાળાની ખોદાની નજદીક એટલી મોટી ઈજાત છે કે તેઓની જરૂરતને

તથા હાજતને પોતાની પાક જાતની તરફ વળાવી. અને જુઓ તો તેની જાત પવિત્ર છે, સર્વ ગરજોથી તે પાક છે. આ હદીસમાં મુસલમાનોના હક અદા કરવાની તથા બલાઈ કરવાની તરખીબ (ઉત્તેજન) છે.

૨૧૭૮ મુસલિમમાં અબુ જર્ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ઓ મારા બંદાઓ તમારામાંથી જેને હું હિદાયત આપું (માર્ગ બતાવું) તેના સિવાય દરેક યુમરાહ (બટકેતો) છે. માટે તમે મારાથી હિદાયત માંગો હું તમને હિદાયત આપીશ. ઓ મારા બંદાઓ તમારામાંથી જેને હું ખવરાવું તેના સિવાય દરેક ભૂખ્યો છે માટે તમે મારાથી ખાણું માંગો હું તમને ખવરાવું. ઓ મારા બંદાઓ તમારામાંથી જેને હું પેહેરાવું તેના સિવાય દરેક નાગો છે માટે તમે મારાથી વસ્ત્ર માંગો હું તમને વસ્ત્ર આપું. ઓ મારા બંદાઓ ખચીત તમે રાત દિવસ યુનાદ ક્યાં જાઓ છો અને હું સધળા યુનાદ માફ કરું છું માટે તમે મારાથી બખશીશ માંગો હું તમને મારી બખશું. ઓ મારા બંદાઓ ખચીત તમે મારી તુક્સાનીને કદી પોહોંચી શકતા નથી કે તમે મને તુક્સાન કરો, અને કદી તમે મારા લાલને પોહોંચી શકતા નથી કે તમે મારો લાલ કરો. ઓ મારા બંદાઓ જે તમારા આગળ અને પાછળ અને તમારા આદમી અને જીન્ન તમારામાંના એક બંધાજ પરહેજગાર પુરવના દિલ જેવા થાય તો તે મારા મુલક (અને રાજ્યમાં) જરાએ વધારો કરશે નહીં. ઓ મારા બંદાઓ જે તમારા આગળ અને પાછળ તમારા માણસ અને જીન્ન તમારામાંના એક ફાસિક (અફકાર) મરદના દિલ સંરખ્યા અને તો તે મારી સતતનતમાં જરાએ તુક્સાની પોહોંચવશે નહીં. ઓ મારા બંદાઓ જે તમારા આગળ અને પાછળ તમારા ઇનસાન અને જીન્ન એક મેદાનમાં ઉભા રહે ફરી તેઓ મારાથી માંગણી કરે ને હું દરેક ઇનસાનને તેની માંગણી આપું તો જેવી રીતે સમુદ્રમાં એક સોષ્ટગટાડશે તેવું છે (એટલે એવા આપવાથી પણ મારી કુદરતના ખજાનામાંથી કમી થતી નથી) ઓ મારા બંદાઓ આ તો તમારા આગળ

(કૃત્ય) છે. હું તેને મણી સખું છું, ફરી હું તેના પૂરો બદલો આપીશ. તો જે કોઈ સારો બદલો મેળવે તેને જોઈએ કે તે ખોદાની હમ્દ (સ્તુતિ) કરે (કે તેણે તેની કમાઈને વ્યર્થ કરી નહીં) અને જે કોઈને એ સિવાય બીજો બદલો મળે તો તે પોતાના જીવ સિવાય કોઈને ઠપકો આપે નહીં. (કેમકે તેણે જેવું કર્યું તેવું મળ્યું)

જ્ઞાપકો. આ હદીસમાં તમામ ખંદાઓની [ફરી તે પીર હોય કે પેગમ્બર હોય] મોહતાજી (ગરજવાન થવું) તથા અશકય હોવાનું, અને ખોદાની શોકત શાહિનશાહી, ખેપરવાન, કરીમી તથા અદાલતનું બયાન છે. એટલે વગર મારી પાસે માંગણી કરે તમારું કોઈ કામ ચાલી શકતું નથી. ન હુન્નામાં માર્ગ મેળવવો, ખાણું કે વસ્તી તમને મળી શકે છે ન આખેરતમાં યુનાહોની અખશીશ મારા વગર થઈ શકે છે. તો તમને મારી આગળ આજેઝી કરવી તથા દોઆ કરવી દરેક હાલતમાં લાઝમ થઈ. અને મારી બે પરવાઈની તો આ અવસ્થા છે કે તમે સઘળા પેગમ્બરોના જેવા મુત્તકી થાઓ તો તેના પર મારા રાજ્યની ખીલવણી અટકેલી નથી. અને જે આપું જહાન અયુ જહલ તથા ફિરઓનની સમાન થાય તો મારું જ રાએ નુકસાન નથી. ફરી પોતાના અપાર દેણની મિસાલ [દ્રષ્ટાંત] આપી. જે સઘળાં જહાનનો તરેહ તરેહનો સવાલ પૂરો થાય તોએ અત્રે કંઈ કમીની વાત નથી. ફરી પોતાની અદાલત બયાન કરી કે આખેરતના સવાબ તથા અન-

બનું કારણ તમારૂં કૃત્ય [આમાલ] છે અમારા તરફથી કંઈ જુલમ નથી.

૨૧૭૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ઓ મોહમ્મદ જ્યારે હું કોઈ ચીજનો હુકમ કરું છું તો તેને કોઈ ફેરવી શકતું નથી. અને ખચીત મેં તમને તારી ઉમ્મત માટે આપ્યું છે કે સઘળા જમ્મતને ઘેરો નાખનાર દુકાળથી તેઓને નાશ કરી શકે નહીં. અને તેઓના જનો સિવાય બીજાઓને તેઓ ખરબૂ આપીશ નહીં કે તેઓની જડ મુળ કાપે, અગર જે હુન્નાની એ તરફના લોક ભેગા થાય. તે એટલાં સૂધી કે તેઓમાંનાજ કેટલાક કેટલાકોને હલાક કરશે. અને તેઓમાંજ કેટલાક કેટલાકોને કેદ કરશે.

જ્ઞાપકો. કળ કરદ (રાકદીર) માં આ વાત ફરી ચુકી છે કે કેયામત રૂઢી ઉમ્મતે મોહમ્મદી કાએમ રહેશે. ન એવો દુષ્ટકાળ પડશે કે જેમાં સર્વ નાશ પામે. ન એવા કાફિર તેઓ પર જય મેળવશે કે તદ્દન તેઓનો નાશ કરે. જે કે ચંગી-ઝ ખાન તથા હલાકુ ખાનના વખતમાં લાખો બલકે કરોડો મુસલમાન કતલ થયા પણ જડ બુન્યાદ ખીલકલ ઉખડી નહીં. હા, આટલું છે કે આ ઉમ્મતમાં આખાસમાં વિરૂધતા શરૂ ફસાદ લૂટ તથા કતલ ખંધ પડશે નહીં. જેમકે તવારીખની કિતાબોમાં જાણ હાલ બહેર છે.

અધ્યાય બારમો.

આ અધ્યાયમાં હજરત (સલ) ની દોઆઓ છે જે દરેક મતલબને સંગ્રહ કરનાર છે.

અફઝલ આ છે કે હજરત (સલ) ની દોઆઓ યાદ કરીને પઢતો રહે. કારણ કે પ્રથમ તો આ કે કોઈ દીની કે દુન્યવી એવી મતલબ નથી જેની હજરત (સલ) સામગ્રી રીતે કે વિસ્તારથી દોઆ કરી ન હોય. ખીજું આ કે જે દોઆ હજરત (સલ) ની જપાન મોખારકથી નીકળી હોય તે નિઃશંક બરકત વાળી તથા મકબૂલ હોય છે. તો હજરત (સલ) ની દોઆ છતાં શી જરૂર કે ખીજી દોઆઓને શીખે ?

૨૧૮૦ જોખારી તથા મુસલિમમાં આગ્રેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇન્હિલ + અઅસ રખખન-નાસ વશદે અ-તશ-શાફી લાશેપ્રાઅ ઇદલા શેફાએક શેફાઅ લાયેગાદેરે સકેમ ” * જ્યારે કેંઈ માણસ માફ થતું તો તે પર હજરત (સલ) જમણો હાથ ફેરવતા ફરી આ કહેતા.

૨૧૮૧ જોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સર્વ સ્તુતી અદલાહનેજ માટે છે જેણે એને અગ્નિથી છોડવ્યો. ” એક ચહુદીનો છોકરો મરતી વેળા ઈમાન લાવ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું. અને તે છોકરો હજરતની ખિજમત કરતો હતો.

ફાયદો એક ચહુદીનો છોકરો હજરત (સલ) ની ખિજમત કરતો હતો, જ્યારે તે ખીમાર પડ્યો તો હજરત (સલ) તેની ખખર લેવા ગયા.

† નલની જગ્યા “ જ ” પર બે મીડાં આપ્યાં છે. અને માટા કાફની જગ્યા “ ક ” પર બે મીડાં રાખ્યા છે. શા. મો.

* અર્થ—સખતીને લઈ નહો. આ આહમીઓના પરવરદિમાર. અને તું સાંજે કર તુંજ સોંજે કરનાર છે. તારી શિક્ષા [સાંજ કરવા] વગર કોઈ શિક્ષા નથી. એવી શિક્ષા આપ જે ખીમારીને રહેવા દે નહીં. શા. મો.

અને તેને શિરાણે બેઠા, અને ફરમાવ્યું કે મુસલમાન થા. તેણે પોતાના આપની તરફ જોયું. તેના આપે કહ્યું, અયુહ કાસિમ [હજરત]ની વાત માન. ફરી તે મુસલમાન થયો ત્યારે હજરતે (સલ) આવી રીતે અદલાહનો ઉપકાર માન્યો. આ હદીસથી જણાવ્યું કે કાફિરથી ખિજમત લેવી દુરસ્ત છે. તથા કાફિરની ખીમાર પુરતી કરવી દુરસ્ત છે. તથા મોતની ખીમારીમાં મુસલમાન થવું મકબૂલ છે પણ તે એવી સ્થિતિથી કે આખેરતનો અગ્નય સામે આવ્યો (નજરે પડ્યો) ન હોય.

૨૧૮૨ જોખારીમાં અયુ ઓમામા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ હંમદો † લિલ્લાહે કસીર તૈયેખ મોખારક ફીહે જૈર મકપ્રીયીન વલા મોવદ્દીન વ લા મુસ્તગન અન્હો રખખના” ‡ જ્યારે દસ્તરખાન (અથવા સફરો) ઉઠાવતો ત્યારે હજરત (સલ) આ કહેતા હતા.

૨૧૮૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અદલાહો અકબર અદલાહો અકબર અદલાહો અકબર સુખ્દાન-લઅં સખખર લના હાન્નં વ મા ફત્તા લહુ મુકરેનીન વ ઇન્ના

† હે હુતીની જગ્યા “ હ ” પર બે મીડાં આપ્યાં છે. અને “ સે ” સખજની જગ્યા “ સ ” પર ત્રણ મીડાં રાખ્યાં છે. અને તોઈની જગ્યા “ ત ” પર બે મીડાં રાખ્યાં છે. અને એનની જગ્યા “ અ ” પર બે મીડાં લખ્યાં છે. શા. મો.

‡ અર્થ—સર્વ સ્તુતી અદલાહ માટે છે ધણી, સુધરી, બરકતવાળી સ્તુતી. એવી સ્તુતી નહીં જે એકવાર બસ થાય અને છોડવામાં આવે અને તેની કંઈ હાજત રહે નહીં. આ અમારા પરવરદિમાર. શા. મો.

એલા રખેના લમુનકંલેખૂન અલ્લાહુમ્મ ઇ-
ન્ના નસઅલોક ફી સફરેના હાજલ-બિર
વત્તકવા વ મિનલ અંમલે મા તરહાં † અ
લ્લાહુમ્મ હવેન અંલેના સફરના હાજલ વ
અતંવે અં-ના યોઅંહલુ અલ્લાહુમ્મ અ-ત-
સં-સાહેબો ફિસ-સફરે વલ ખલીફતો ફિલ
અહલે અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અલ્લેએ એક મિન
વઅંસાંઇસ-સફરે વ કઆઅતીલ મન્જરે
વ સૂઇલ મુનકંલેખે પ્રિલ માલે વલ અહલે” *
અને અબ્દુલ્લાહ ખીન સરજસે પણ આ રિવાયત
કરી છે તેણે આ વધારો કર્યો. વલ ફીરે ય-
અંહલ કૌરે વ હઅંવતીલ મન્જરે.

ફાયદો આ દોઆ હજરત (સલ) સફર
કરતી વેળા પ્રમાવતા હતા.

૨૧૮૪ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લા-
હ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત
(સલ) જ્યારે સફરથી પાછા ફરતા તો આગળી
હદીસમાં વર્ણાયલા શબ્દો કહેતા અને તેમાં આ
શબ્દો વધારતા. આએબૂન તાએબુન આંમે-

† હાદની જગ્યા “ હ ” પર બે મીઠાં રા-
ખ્યાં છે. અને સાદની જગ્યા “ સ ” પર ચાર મી-
ઠાં મુક્યાં છે. અને લેઇની જગ્યા “ જ ” પર ચાર
મીઠાં લખ્યાં છે. ગુ. મો.

* અર્થ-અલ્લાહ સર્વથી મોટો છે અલ્લાહ સ-
ર્વથી મોટો છે, અલ્લાહ સર્વથી મોટો છે. પવિત્રાઇ
છે તેને જેણે અમારે માટે આને તાબે કર્યું અને
અમે એને વશ કરી શકતા નહોતા. અને ખચીત
અમે તેની તરફ જનાર છીએ. એ અલ્લાહ ખ-
ચીત અમે અમારી આ સફરમાં તારાથી નેકી તથા
પરહેઝગારીને અને કરનીથી જે તું પસંદ કરે તેને
માંગીએ છીએ. એ અલ્લાહ તું અમને આ અમારી
સફર સેહલી કર અને એની દૂરીને તું અમારેથી
લપેટ. એ અલ્લાહ તુંજ સફરમાં સાથી થાય છે
અને ધરવાળાઓમાં ખલીફો (સાંભળનાર) છે. એ
અલ્લાહ હું તારી પનાહ હું છું સફરની સખતીથી
ખરાબ જેખાવથી અને માલ તથા ધરખારની ખુરી
ઉલટ પુલટથી” અબ્દુલ્લાહ ખીન સરજસની રિવાય-
તના વધારાનો અર્થ-હું પનાહ હું છું લાલ પછી
નુકસાનીથી તથા જીલમ ખમનારની બદદોઆથી.
ગુ. મો.

હુન સાહેબુન લેરખેના હામેદુન સુંહુ-લા
હો વઅંહલુ વ નસૂર અંખહુ વ હઅમલ અ
હઅખ વહંહલુ †

ફાયદો આમાં જગે ખનદકના કિસ્સા ત-
રત ઇશારો છે કે અરબના કાફિરોએ મદીનાને ઘે-
રે નાખ્યો હતો ફરી અભાગ્યા થઇને નાકા.

૨૧૮૫ યોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ધણી વાર
આ દોઆ કર્યા કરતા હતા. અલ્લાહુમ્મ આ-
તેના ફિદ-ફુન્ના હંસનત વ ફિલ આખિરતે
હંસનત વફુન્ના અંબંખન-નાર ‡

ફાયદો ફુન્નાની બેહતરી તન્દરસ્તી, જર-
રત બેગી રાઝી, ઇમાન, નેક અમલની તોશીક
અને સર્વ મકરૂહાત (અણુમમી વસ્તુ) થી પનાહ
છે. અને આખિરતની બલાઈ સવાખ, પદવીનો વધારો
અને દીવારે ઇલાહી છે. અલી મુરતજ (રદી) થી
રિવાયત છે કે ફુન્નાની બેહતરી નેક બખત ખાયડી
છે અને આખિરતની બેહતરી દૂર છે. અને દો-
અખના અજબની મતલબ કમખખત ઓરત છે.
આ દોઆમાં દીન ફુન્નાની સર્વ મતલબ દાખલ
થઇ. માટે હજરત (સલ) આ દોઆને ધણી
વાર પઢા કરતા હતા.

૨૧૮૬ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા [રદી] થી
રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ આતે નફસી તકંવાહા વઝકકે-
હા અન્ત ઈરો મન ઝકકાહા વ અન્ત
વલીયોહા વ મવલાહા †

† અર્થ-અમે સફરથી ફરનાર છીએ તોખા
કરનાર બંદગી કરનાર સિજદો કરનાર છીએ. અ-
મારા પરવરદિગારની હમ્દ કરનાર છીએ. અલ્લાહ
પોતાનો વાયદો સત્ય કર્યો અને પોતાના અંદાને
મદદ આપી અને કાફિરોના ટોલાંએને હાર આપી
[હુકારીયા] એકલા તેણે. ગુ. મો.

‡ અર્થ-એ અલ્લાહ તું અમને ફુન્ના-
માં બલાઇ (બેહતરી) આપ અને આખિરતમાં બલા-
ઇ (ખુમી) આપ. અને અમને અન્બિના અજબથી
ખચાવ. ગુ. મો.

† અર્થ-એ અલ્લાહ તું મારા જીવને
તેની પરહેઝગારી આપ અને તું તેને [ખદખોથી]
પાક સાફ કર. તું તેનો બેહતર પાક સાફ કરનાર

કૌયદો જે ચીજ આખેરતમાં તુકસાની પુગવે તેથી બચવાનું નામ તકવો અને પરહેઝગારી છે. બાનેન [બીતર] ની સફાઈ વગર તકવો અસંભવિત છે. માટે હજરતે [સલ] પ્રથમ તકવા ની દોઆ કરી ફરી સફાઈની.

૨૧૮૭ બોખારીમાં એક બીન અરકમ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે અનસારની બાબતમાં દોઆ કરી. અલ્લાહુમ્મજ્જલ અ-તઆમ્મિહુમ મિન્હુમ †

કૌયદો અનસારીઆએ કહ્યું ચો હજરત આપ દોઆ કરા કે અમારા તાબેદાર લોક પણ અમારા જેવા મુસલમાન થાય. ત્યારે હજરતે [સલ] આ દોઆ કરી. તાબેદારથી મતલબ બાવડી બચ્યાં તથા લોંડી ચુલામ છે. અથવા ચાર દોસ્ત છે.

૨૧૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ—જન્મલ બિલ મદીનતે ફિઅં-ફે મા જન્મલત બે મકકત મિનલ બરકત.

કૌયદો હજરત ઇમરાલીમે [અલ] મક્કા માટે દોઆ કરી અને હજરતે [સલ] મદીના માટે દોઆ કરી. બરકતથી મતલબ રોજીનું બોહલી થવું છે અથવા બાતેનનો ફેજ છે.

૨૧૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ—જન્મલ રિઝકં મોહું મ્મદીન કુંતં ‡

કૌયદો એટલે એટલી રોજી આપ જેમાં જીંદગીનો સ્વાસ બાકી રહે. માલની વૃદ્ધી ન હોય. કારણ કે રિઝકના બોહલા થવામાં ધણું કરીને ગફલત થાય છે અને સપ્તરની પદવી મલતી નથી. તો હજરત (સલ)ની જીંદગીમાં એવોજ હાલ

છે. અને તું તેનો કારસાઝ (કામ બળવતાર) અને તેનો મદદમાર છે. યા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું તેઓના તાબેદારને તેઓમાંથી કર. (એટલે તેઓના જેવા કર) યા. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તે જે મક્કામાં બરકત આપી છે તેની બેવડી મદીનામાં આપ. યા. મો.

§ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મોહમ્મદની આલ-ની રોજી જીવવા જેટલી કર. યા. મો.

રહો. અને હજરત (સલ) પછી હજરતની બીબીઓ અને હજરતની આલાદ પણ પ્રકાશીને અંગીકાર કરતાં રહ્યાં. આમાંથી તરમેજમાં હજરત આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરત [સલ] ની વફાત સુધી હજરત (સલ)ના ધરવાળા એવું પેટ બે દિવસ લગોલગ જવની રોટલીથી ભરાયું નથી. અને તેજ કિતાબમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરત તથા હજરતની બીબીઓ બે બે ત્રણ ત્રણ રાત સુષ રહેતા હતા અને તેઓને સાંઝનું ખાણું મળ્યું નહોતું. અને તેજ કિતાબમાં હજરત આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) સઘળી જિન્દગી દીવસમાં બે વાર રોટલી ખાધી નથી અને ન કદી દિવસમાં બે વાર માંસ ખાધું છે.

૨૧૯૦ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ—જન્મલ ફી કંલબી નૂરં વ ફી સમ્મું નૂરં વ ફી બક્સીરી નૂરં વ અંન યમીની નૂરં વ અંન શેમાલી નૂરં વ અમામી નૂરં વ બલકી નૂરં વ પ્રવંકી નૂરં વ તહુંતી નૂરં વજન્મલની નૂરં *

કૌયદો રોશનીથી મતલબ હક વાત છે જે-મકે અધારથી મતલબ બાતેલ વાત છે. તો મતલબ આ થઈ કે મારા દિલ તથા અવ્યવેનો સત્યમાં લાગેલાં રાખ. એટલુંજ નહીં પણ શશ જેહત (પડસા) થી મને હકની સાથે ઘેરી લે. કે જેથી ખોટું કોઈ તરફથી આવી શકે નહીં.

૨૧૯૧ બોખારીમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહુમ્મ—રહુંમ અંબ્યાહ † ‡ એટલે અબ્બાહ બી-

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મારા દિલમાં રોશની કર અને મારા હાનમાં રોશની કર અને મારી આંખમાં રોશની કર અને મારે જમણે રોશની કર અને મારે ડાબે રોશની કર અને મારી આજળ રોશની કર અને મારી પાછળ રોશની કર અને મારા ઉપર રોશની કર અને મારી નીચે રોશની કર અને મને સઘળાને રોશની કર. યા. મો.

† અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ તું અબ્બાહ પર રહમ કર. યા. મો.

ન બિશરને. જયારે હજરતે (સલ) આગેલા (રહી) ના ઘરમાં તહજજોદ પઠી ત્યારે અબ્બાદ ખીન બિશરે પોતાનો અવાજ બોલેદ કયો ને મસજીદ માં નમાઝ પઠી ત્યારે હજરતે (સલ) આ ધરમાવ્યું. ફાયદો આ હદીસમાં તહજજોદની ઉત્તેજન છે. આથી જણાયું કે મસજીદમાં ઉંચા અવાજથી તહજજોદ પઠવી દુસ્ત છે.

૨૧૯૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં ખરાબ ખીન આગેબ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ધરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અસલમતો નફ્સી એલૈક વ વજજહુતો વજહી એલૈક વ ફવહંતો અમરી એલૈક વ અલજઅતો જંહરી એલૈક રગખતં વ રહખતં એલૈક લા મલજઅ વ લા મનજઅ મિન્ક ઇલ્લા એલૈક અલ્લાહુમ્મ આમતો બે કિતાબેકલ-લ હં અન્જલત વ નખીયેકલ-લહં અરસલત *

ફાયદો હજરતે (સલ) કોઈ શખ્સને ધરમાવ્યું કે જયારે તુ સૂચા કરે તો આ દોઆ પઢા કર. કારણ કે જો તું એજ રાત્રીમાં મરી ગયો તો ઈમાનપર મર્યો અને જીવતો રહ્યો તો સારી વાત થઇ.

૨૧૯૩ મુસલિમમાં સઅદ ખીન અબી વક્કાસ [રહી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-શફે સઅંદં અલ્લાહુમ્મ-શફે સઅંદં અલ્લાહુમ્મ-શફે સઅંદં @

ફાયદો સઅદ ધણીજ માંદા હતા. હજરત [સલ] તેમના ખબર લેવા ગયા. ત્યારે આ દોઆ કરી, ફરી તેમને શિશા થઇ.

* અર્થ-ઓ અલ્લાહ મેં મારા જીવને તને સોંપ્યો છે અને મારા મોતે મેં તારી આગળ કયું છે. અને મારું સર્વ કામ તને હવાલે કર્યું છે. અને મારી પીઠ તારી તરફ જમાવી છે તારી તરફ શોખ તથા ડરથી. તારેથી ન કોઇ ભાગવાની જાણ છે અને ન પનાહ લેવાનું મકાન છે. પણ તારીજ પાસે છે. ઓ અલ્લાહ જે કિતાબ તેં ઉતારી તે પર તથા જે નખીને તેં મોકલ્યા તે પર હું ઈમાન લાવ્યો છું. શુ. મો.

@ અર્થ-ઓ અલ્લાહ તું સઅદને સાલો કર. ક. શુ. મો.

૨૧૯૪ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અલ્લેહ લી હીનીયલ-લહં હો વ ઇંસંમતો અમરી વ અલ્લેહ લી હુન્યાયલ-લતી શીહા મઆશી વ અલ્લેહ લી આ-ખેતીયલ-લતી શીહા મઆદી વજજંલીલ-હંયાત જંયાદતલ-લી ફો ફુલ્લે ખેરીન વ જંજંલીલ-મૌત રાહતલ-લી મિન ફુલ્લે શરિત.

ફાયદો આ દોઆ દરેક મતલબન સમ્મલ કરનાર છે.

૨૧૯૫ મુસલિમમાં મિકદદ (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અતંએમ મન અતંએમની વસકુ મન સકાની †

ફાયદો જયારે કોઇની દઅવત ખાય ત્યારે આવી રીતે દોઆ કરે.

૨૧૯૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્બુલ્લાહ ખીન મસજીદ (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અઈંની અલ્લેહીમ બે સખઈન ક સખએ યુસોફ ‡

ફાયદો જયારે પ્રેરેશના કારિરો તથા મોજરની કોમે હજરત [સલ] ને દુઃખ આપવા ઉપર કમર બાંધી ત્યારે હજરતે આ દોઆ કરી.

† અર્થ-ઓ અલ્લાહ તું મારા હીનને સુધાર જે મારા આખેરતના કામને સંભાળનાર છે. અને તું મારી હુન્યાને સુધાર જેમાં મારી શેજ ત્રિન્દગી છે. અને તું મારી આખેરતને સુધાર જ્યાં મારે પાણું જવાનું છે, અને ત્રિન્દગીને તું મારે માટે દરેક ખેહતરીમાં વધારો કરનાર કર અને મોતને મારે માટે દરેક શરથી રાહત કર. શુ. મો.

‡ અર્થ-ઓ અલ્લાહ જેણે મને ખવરાવ્યું તેને તું ખવરાવ, અને જેણે મને પાણી પાવ્યું તેને તું પીવડાવ. શુ. મો.

§ અર્થ-ઓ અલ્લાહ તું મારી મદદ કર તેઓપર યુસોફ (અબે) ના સાત વર્ષના દુકાળ જેવા સાત વર્ષના દુકાળથી. શુ. મો.

એટલે જેવી રીતે હજરત યુસાફ (અસે)ના વખતમાં દુષ્કાળ પડ્યો હતો તેવો એઓપર પડે કે તેથી પોતાની અવદક્ષા તથા ગુમરાહીથી ખબર દાર થાય, અને ઈમાન લાવે. તો એવો દુષ્કાળ પડ્યો કે તેઓએ હાડકાં તથા મુરદાર ખાધાં. આખરે હજરત (સલ) આગળ આજેઝી કરી. હજરતે સમપૂર્ણ મહેરથી દોઆ કરી તો તે બલા ફે થઈ.

૨૧૬૭ મુસલિમમાં અલી તથા આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અંજિલેં જે રેહાંક મિન સખતેંક વ જે મોઆફાતેક મિન આફુબતેક વ અંજિલેં એક મિન્ક લા ઓહુસી સંનાઅં અલેક અન્ત કમા અસંનેત અંલા નફસેક *

ફાથેદા મસાબીહમાં હજરત આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે એક રાત્રે મેં હજરત (સલ)ને બીલાણા ઉપર નહીં જોયા તો હું હુંદવા લાગી ફરી મારો હાથ હજરત (સલ)ના તથવા ઉપર પડ્યો જા અને હજરત સિજદામાં આ દોઆ પઢતા હતા.

૨૧૬૮ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અંજિલેં જે ઇંજબતેક લાએલાહ ઇલ્લા અન્ત અન તોહીલ્લીની અન્તલ હંથુ લલ્લં લા યમૂતો વલ જન્નો વલ ઇન્સો ય-

૦ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તારી રબની સાથે હું પનાહ છું તારા ગુરસાથી, અને તારી બખશી રાની સાથે તારા અન્નમ (શીક્ષા)થી. અને હું તારે આ બારે તારાથી (એટલે તારા કોપથી) પનાહ છું. તારી તારીફ તથા રસૂલીને હું ધરી (ગણી) રક્તે નથી. તું એવો છે જેવી તે પોતે તારી તારીફ કરી છે. ઝા. મો.

જ એટલે ધરમાં દીવો નહોતો. જેથી હું ટ-ટાલવા લાગી તો મારો હાથ હજરતના પગના ત-લવા ઉપર પડ્યો. આથી તમે સમજી શકશો કે કેટલાક કિસ્સા બયાન કરનાર જે બયાન કરે છે કે હજરત (સલ) ન્યાં બિસતા ત્યાં આપના નૂરથી ઉજડું થઈ હઈ જે બનાવવી વાત છે, ઝા. મો.

મૂતૂન †

૨૧૬૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) આ દોઆ ઇસ્તિસકા (પાણી માંગવા)માં ફરમાવી અલ્લાહુમ્મ અગેસંના અલ્લાહુમ્મ અગેસંના અલ્લાહુમ્મ અગેસંના *

ફાથેદા એકવાર હજરત (સલ)ના વખતમાં દુષ્કાળ પડ્યો. હજરત (સલ) મિન્બર ઉપર જુમ-આનો ખુતબો પઢતા હતા એટલામાં એક ગામડિયો આવ્યો તેણે કહ્યું, ઓ રસૂલુલ્લાહ જન-વરો મરી ગયાં અને બાળ બચ્ચાં બૂખ્યાં મરે છે તમે દોઆ કરો ખોદા પાણી વરસાવે. ત્યારે હજરતે (સલ) હાથ ઊપાડી ત્રણ વાર આ દોઆ રી. આકાશપર કેથે વાદળોનો પતો નહોતો ફરી એકાએક પહાડ નીચેથી વાદળાં ઊઠ્યાં અને સઘળા આકાશપર રેલાયાં. અને સાર દિવસ સૂકી લગતોલગ પાણી વરસ્યું સૂર્ય દેખા-યો નહીં. હજરત (સલ) બીજી જુમઆએ ખુતબો પઢતા હતા એટલામાં તેજ ગમાર પાછે આવ્યો તેણે કહ્યું, ઓ રસૂલુલ્લાહ ધણુ પાણી હોવાને લીધે જનવર હલાક થયા અને માર્ગો બંધ પડ્યા. આપ દોઆ કરો કે ખોદા વરસાદને રોકે ત્યારે હજરતે હાથ ઊઠાવ્યા અને આવી રીતે દોઆ કરી “ઓ અલ્લાહ અમારે આસપાસ પાણી વરસે અમારાપર હવે વરસે નહીં. ઓ અલ્લાહ ટેકરાઓપર પહાડપર નાલાઓમાં અને જંગલના ઝાડોમાં વરસાદ વરસે” તો મદીના ઉપરથી વાદળ વીખરાયાં ઢાલની તરેહ મદીના ખાલી થયું. આસપાસ વરસ્યો. આ હજરત (સલ)નો મોઅજેઝો હતો.

૨૨૦૦ મુસલિમમાં ઊમ્મે સલમા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું તારી ઇન્જતની સાથે પનાહ છું, તારા સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી આથી કેહું મને ભટકેલો કરે. તું એવો છવતો છે કે કદી મરેો નહીં અને જન્ન તથા ઇનસાન મરેો. ઝા. મો.

૦ અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું અમારાશરૂ અમતબેના બરસાદ વરસાવ, ત્રણ વાર. ઝા. મો.

અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લે અબી સલમત વરખ
અં દરજતહુ ફીલ મહદીયીન વખલોફ ફી-
અંકેખીદી ફીલ ગાખેરીન વગફેર લના વ લહુ
યા રખલ આલમીન વફસહ લહુ પ્રી
કંખરિદી વ નવ્વેર લહુ ફીહે ૧

ફાયદો અબુ સલમા હજરત ઉમ્મે સલમા
(રદી)ના પ્રથમ ખાવિન્દ હતા. જ્યારે તેવણ મરણ
પામ્યા તો ગોસલ કફનથી પહેલાં હજરતે (સલ)
તેમને માટે આ દોઆ કરી.

૨૨૦૧ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લે અહલે ખંકીખંલ ગ-
રકંહે †

ફાયદો ખકીફલ ગરકદ મદીનાના કબરસ્થા
નનું નામ છે. જેઓ મદીનામાં મર્યા અને ત્યાં દફન
થયા તેઓ માટે આ દોઆમાં મગફિરત (ખખશીશ)
ની ખશારત છે.

૨૨૦૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
મૂસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-
માવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લે ઝોખીદીન
અબી અંખિરીન અલ્લાહુમ્મ જઅંલહે
યૌમલ કેયામતે ફેકં કસીરીમ-મિન ખલ-
કેકં અબુ મૂસા કહે છે કે મેં કહ્યું ઓ રસૂલુ-
લ્લાહ મારે માટે (દોઆ કરો) ત્યારે હજરતે (સ-
લ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લે અંખીદી-
હાહિખને કેસીન જંખહુ વ અદખેલ હો

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અબુ સલમા
ની ખખશીશ કર, અને તેના દરજ્જ હિદાયતવાળા
ઓમાં ખોલદ કર. અને તેના પછી રહેનારા લોકોમાં
તું ખલીફે ખન (એટલે તેઓને સલાખનાર દે-
ખરેખ રાખનાર થા.) અને ઓ સઘળી જહાનના
પાલનાર તું અમને અને તેને ખખશ, અને તેને માટે
તેની કબરને કોશાદા કર, અને તેને માટે તેની કબ-
રને ફોશન કર. યુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું ખકીએ ગર-
કદ વાળાઓની ખખશીશ કર, યુ. મો.

યવમલ કેયામતે મુહખલ કરીમ ‡

ફાયદો અબુ મૂસા (રદી) થી રિવાયત છે
કે હજરતે (સલ) મને અબુ આમિરની સાથે
જંગે ઝોનાસમાં મોકલ્યા ત્યારે અબુ આમિરની
જાગમાં તીર લાગ્યો તેજ જખમથી તેવણ મરણ
પામ્યા. મેં આ બાખત હજરત (સલ) ને બયાન
કરી અને મેં કહ્યું ઓ હજરત અબુ આમિરે મને
કહ્યું હતું કે હજરત મારે માટે દોઆ કરે. ત્યારે
હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી. ફરી અબુ મૂસા-
એ ખોતાને માટે દોઆ કરાવી. અબુદુલ્લાહ ખીન
કેસ એ અબુ મૂસાનુંજ નામ છે.

૨૨૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઝેદ ખી-
ન અરકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સ-
લ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લિલ
અનસારે વ લે અખનાખલ અનસારે વ લે
અખના. ઓ અખનાખલ અનસારે. *

૨૨૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હુરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લિલ મોહંલેફીન સલા-
ખાએ કહ્યું વાળ કતરાવનારાઓ માટે પલુ (દો
આ કરો) હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ
ગફેર લિલ મોહંલેફીન † સલાખાએ કહ્યું વા-
ળ કતરાવનારાઓ માટે હજરતે ફરમાવ્યું અલ્લા
હુમ્મ-ગફેર લિલ મોહંલેફીન સલાખાએ
કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ વાળ કતરાવનારાઓ માટે.
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું વલિલ મોકે રસેરીન

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું ઝોખીદ અ-
બી આમિરની ખખશીશ કર. ઓ મારા અલ્લાહ તું
તેને કેયામતના દિવસે તારી મખલકમાંથી ઘણાઓ
ની ઉપર કર (ચદતો રાખ) ફરી અબુ મૂસા માટે
ફરમાવ્યું. ઓ મારા અલ્લાહ તું અબુદુલ્લાહ ખીન
કેસના યુનાહોને ખખશ અને તેને કેયામતના દિવસે
માનીતે કીકાણે રાખ. યુ. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અનસારીની
તેઓના છાકરાઓની તેઓના પોત્રોની ખખશીશ
કર. યુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું માયું ખોરાવનારની
ખખશીશ કર. તલુ વાર ફરમાવ્યું. યુ. મો.

ફાથદો હજારે વેદાઅર્થા હજારત (સલ) સાથે કુરખાની હતી અને ઘણા સહાયા સાથે કુરખાની નહોતી. જ્યારે હજારત મક્કામાં પોહોંચ્યા તો સહાયાને ફરમાવ્યું, જેની પાસે કુરખાની ન હોય તે પોતાનું એહરામ ખોલે અને પોતાનું માથું ખોડાવે. જ્યારે હજાર નો વખત આવે તો ફરી એહરામ ખાંધીને હજાર કરે. અને હજારતે (સલ) પોતે પોતાનું માથું વગર કુરખાની કરે ખોડાવ્યું નહીં. ફરી જેઓ પાસે કુરખાની નહોતી તેમાંથી કેટલાકોએ હુકમ પ્રમાણે માથું ખોડાવ્યું અને કેટલાકોએ પોતાના માથાના થોડાં થોડાં વાળ કતરાવ્યાં, માથું ખોડાવ્યું નહીં. તેઓ સમજ્યા કે હજાર કર્યા વગર માથું શું મૂડાવીએ. હજારત (સલ) ને આ વાત પસંદ આવી નહીં કે તેઓએ હુકમ માનવામાં શા માટે ઢીલ કરી. માટે ખોડાવનારાઓ માટે ત્રણ વાર દોઆ કરી. અને કતરાવનારાઓ માટે દોઆ કરી નહીં. આખર ત્રીજી વાર રહમતે જોશ માર્યો ને કતરાવનારાઓને પણ બખશીશની દોઆમાં ભેગા કર્યાં. આથી જણાયું કે હજારમાં વાળ કતરાવવા કરતાં ખોડાવવું અફજલ છે.

૨૨૦૫ મુસલિમમાં આશીયને માલિક અશ-જહ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજારતે (સલ) ફરમાવ્યું **અલ્લાહુમ્-ગફેર** લહુ વરહુંમહો વ અંફેહી વ અંફે અં-હો વ અકરેમ નોઝોલહુ વ વસ્સે અ મહબલહુ વગસેલહો બિલમાએ વસ્સલ જે વલ બરહે વ નકેહી મિનલ ખતાંયા ક-મા નકેતસ-સૌબલ-અબયદમિનદ-દનસે વ અબહેલહો હાર ખૈરમ મિન હારેહી વ અહલ ખૈરમ મિન અહલેહી વ અવજ ખૈરમ મિન અવજેહી વ અદખેલહુલ-જ-નત વ અંજંજો મિન અંજબિલ-કંબર *

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું એને મટે બખશીશ કર અને રહમ કર. અને એને આશ્રિયત આપ, અને એના ગુનાહ માફ કર, અને એને માનીતી એમાની કર, અને એના ઠીકાણાને (એટલે કબરને) કોરાદા કર. અને એને પાણીથી બરફથી અને કરાં-

અવ મિન્નારે જ્યારે હજારતે (સલ) જનાઝાની નમાઝ પઢી ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાથદો આ હદીસનો રાવી કહે છે કે જ્યારે હજારતે (સલ) તે મૈયતને માટે આવી ત-ફલીસવાર દોઆ કરી તો મેં આશા કરી કે કદાપી હું આ મૈયતની જગ્યા હોત.

૨૨૦૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ મૂસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજારતે (સલ) ફરમાવ્યું **અલ્લાહુમ્-ગફેર** હી ખતીઅતી વ જહલી વ ઇસરાફી ફી અમરી વ મા અન્ત અઅંલમે બિહી મિફી અલ્લાહુમ્-ગફેરલી હઝલી વ જહી વ ખતીઅતી વ અંમદી વ કુલ્લો અંલેક ઇન્હી †

ફાથદો જે કે હજારત (સલ) ગુનાહોથી માસૂમ (નિરાપરાધી) હતા પણ ઉમ્મતને શીખવવા અથવા કોઈ બેહતર કામના છોડવાના ખ્યાલથી આ દોઆઓ કરતા હતા. જેટલો કુરખ (નજદીકી તથા માન) વધારે તેટલો ૨૨ વધારે પ્રખ્યાત કહેતી છે કે નઝદીકારા ખેશ ખોવદ હરાની @ બંદગીના આજ અર્થ છે કે બંદો પોતાના માલિક આગળ ધુજતો કાંપતો રહે અને પોતાની કસ્ટને ફરી તે થઈ હોય કે ન

થી થો એટલે એને તરફ તરેહના કરમથી પવિત્ર કર) અને જેવી રીતે તે સફેદ કપડાને ચેલથી સારફ કર્યું તેવી રીતે એને ખતાઓથી સાફ કર. અને એના ધરથી સાફ ધર તથા એની અહલથી સારી અહલ અને એની બાયડીથી સારી બાયડી બહલામાં આપ. અને એને જાનતમાં દાખલ કર, અને એને કબરના અબખથી અથવા અગ્નિથી પનાહ આપ. ગા. મો.

† ઓ અલ્લાહ તું મારી ચૂકને મારી નાહાનીને અને મારી છુટાદતી (હફથી વધવા) ને જે મારા મામલામાં થઈ છે, અને જેને તું મારાથી વધારે જાણનાર છે તેને બખશ. ઓ મારા અલ્લાહ તું મારી બિહુદગી (અથવા હસી) ને તથા મારી ગુનાહની કોશીશને તથા મારી ચૂકને તથા મારા કસ્ટને તું બખશ. અને આ દરેક મારી તરફી છે. ગા. મો.

@ આથી જણાયું કે જે કોઈ કોઈ પણ વધી વિષે એવું માને અથવા કહે કે તે ખુદાથી ન ડર છે તો તે તેમને ખુદાથી દૂર ફેંકે છે અને વધી પહાચી કાઢે છે. ગા. મો.

હોય છકાર કરતો રહે.

૨૨૦૭ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અ-લ્લાહુમ્મ-ગફેરલી જન્મી કુલ્લહુ હિફ્ફહુ વ જીલ્લહુ વ અવ્વલહુ વ આખેરહુ વ અંલા નિયતહુ વ સિર્ફહુ †

ફાયદો મસાબીહમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત [સલ] આ દોઆને સિગ્દામાં પઢતા હતા.

૨૨૦૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્બેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગફેરલી વરહંમની વ અલંદક ની બિર્ફીકિલ-અઅંલા” ‡ હજરતે વક્ત વખત આ દોઆ કરી.

ફાયદો રશીક આઝાથી મતલબ પેગમ્બરોની રહ તથા મોકર્રબ ફિરક્ષતા છે. અને કેટલાક કહે છે કે રશીક આઝાથી મતલબ ખોદા છે.

૨૨૦૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે સૌલૈમ બિન્તે મિલહાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અક-સર માલહુ વ વલહુ વ બારેક લહુ ફીમા અઅંતેતહુ” * અનસ ખીન માલિક [રદી] માટે હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી.

ફાયદો અનસ ખીન માલિક (રદી) હજરત [સલ] ના ખાદિમ હતા. તેણે નવ વર્ષના હતા અને તેમની મા એટલે ઉમ્મે સૌલૈમે તેમને હજરતની ખીજમતમાં રાખ્યા. મસાબીહમાં રિવાયત છે કે ઉમ્મે સૌલૈમે (રદી) હજરત (સલ)

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મારા સધળા શનાહને તાનાને મોટાને, આગળાને પાછળાને, અને ખુશ્તા તથા પોશીદાને બખશ. શુ. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મને બખશ, તું મારા પર રહમ કર, અને મને ઉંચા રશીક સાથે મેળવ. શુ. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું તેના માલને અને તેની ઓલાદને ધણું કર. અને જે તે તેને આપ્યું હોય તેમાં તેને બરકત આપ. શુ. મો.

ને કહ્યું ઓ હજરત ! પોતાના ખાદિમ માટે દોઆ કરો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી. કાંઈ રિવાયતમાં આવી રીતે છે કે હજરત (સલ) પોતાના વોળુનું પાણી ભરી રાખતા હતા. એક દિવસ હજરત બૂલી ગયા, અનસે તેને બર્કું. ન્યારે હજરતે તેને બર્કું જોયું તો પૂછ્યું, આ કાણે બર્કું ? ફરી જણાવ્યું કે અનસે બર્કું તો હજરતે તેમની ઉમરની દરાઝીની તથા આલ ઓલાદની કસરત (વધવા) ની દોઆ કરી. તો હજરત અનસ [રદી] એક સો વીસ વર્ષ જીવતા રહ્યા અને એકસો વીસ તેમના છોકરા જન્મ્યા. અને બસરામાં તેમના ખબુરના બગીચા વર્ષ માં બે વાર ફલે છે. અને તેમના બકરાં ઘેટાંનો એટલો વધારો હતો જેનો શુમાર નથી.

૨૨૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં આબેશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-રશીકલ અઅંલા †

ફાયદો હજરત આબેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) તંદરૂતીની હાલતમાં ફરમાવતા હતા કે વગર રાજ બોશીએ કાંઈ પેગમ્બરની મોત આવતી નથી. ન્યારે હજરત (સલ) ને મોતની ખીમારીમાં બેહોશીથી હાથ આવ્યો તો હજરતે આખે ખોલીને આ દોઆ કરી. આ વખતથી મેં જાણ્યું કે હજરતે (સલ) અમને છોડ્યાં અને મોતને પસંદ કર્યું. હજરતનું આ આખીરી કલામ (વાકય) હતું તે પછી હજરતે કાંઈ વાત કરી નહીં.

૨૨૧૧ મુસલિમમાં આબેશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્તસ-સલામે વ મિન્કસ. સલામે તખારકત થા જંલ જલાલે વલ એક રામ ‡

ફાયદો સહી રિવાયત આટલીજ છે અને

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું ઊંચા મરતબાવાળા રશીકની સંગત ચાહું છું. શુ. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તુંજ સલામતી છે (એટલે સાચી સલામતી તનેજ છે) અને તારેથીજ સલામતી છે. તું બરકતવાણ છે, ઓ મોટાઈ અને ખુશ્તરગીવાળા. શુ. મો.

આ જે પ્રખ્યાત છે કે મિન્કસ-સલામ પછી
વ એલૈક ચરજીસ-સલામ વ અદખેલના
હારમ-સલામ તખારકત રખના વ તંગાલે-
ત ચા જલ જલાલે વલ ઇકરામ વધારે છે
તો હજરત (સલ) થી સહી રિવાયતમાં તેનો કે
યે પત્તા નથી.

૨૨૧૨ મુસલિમમાં અલી (રફી) થી રિવા-
યત છે કે હજરત [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લા
હુમ્મ અન્તલ મલિકો લાએલાહુ ઇલા અ-
ન્ત. અન્ન રખી વ અના અખદોક જલમ-
તો નફસી વ અંતરફતો જે જંનખી ફગફેર-
લી જોનૂખ જમીઅ લા યગફેરજ-જોનૂખ
ઇલા અન્ત. વહદેની લે અહુસનીલ-અખ
લાકે લા યહુદી લે અહુસનેહા ઇલા અન્ત.
વસરફે અન્ની સૈયેઅહા લા યસરફે અ-
ન્ની સૈયેઅહા ઇલા અન્ત. લખૈક વ સઅં
દૈક વલ ખૈરા કુલોહુ પ્રી થદૈક વશ-શ-
રાં લૈસ એલૈક. અના ખેક વ એલૈક તખાર
કત વ તંગાલેત. અસ્તગફેરોક વ અતુખો
એલૈક. વજજહતો વજજહયા કહેવા પછી આ
જખો કહેતા હતા. અને જ્યારે રોકુઅ કરતા તો
કહેતા અલ્લાહુમ્મ લક રકઅંતો વ ખેક
આમ-તો વ લક અસલમતો. ખશઅ લક
સમઈ વ ખસરી વ મુખખી વ અંજમી વ
અસખી. અને જ્યારે (રોકુઅથી) માથું ઉપાડતા
તો કહેતા રખના લકલ હુમ્મો મિલ-
અસ સમાવાતે વ મિલઅલ અરદ વ મા
ખૈનહોમા વ મિલઅ મા શિઅત મિત શૈઇ
ન ખઅંદો ફરી જ્યારે સિજદો કરતા તો કહેતા
અલ્લાહુમ્મ લક સજદતો વ ખેક આમ-તો
વલક અસલમતો સજદ વજહી લિલલ
ખલકંહુ વ સંવરહુ વ શક્ક સમઅંહુ વ
ખસરહુ પ્રતખારક-લલાહો અહસનુલ ખા

લેફીન ફરી અતહીયાત તથા સલામની વચ્ચે
છેવટમાં આ દાઆ થતી. અલ્લાહુમ્મ-અરે
રલી મા કંદમતો વ મા અખખરંતા વ મા
અસરરતો વ મા અઅંલન્તો વ મા અસ
રફતો વ મા અન્ત અઅંલમો ખિહી મિત્તી
અન્તલ મોકં મો વ અન્તલ મોઅખખેર
લાએલાહ ઇલા અન્ત

જો અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું જ બાદશાહ
છે તારા સિવાય કોઈ પુન્ય નથી. તું જ મારો પરવર
દિગાર છે અને હું તારો ખન્દો છું. મેં મારા જન
ઉપર જીવન કર્યો અને મારા ગુનાહોને મેં એકરા
ર કર્યો. માટે તું મારા સઘળા ગુનાહોને બખશ
તારા સિવાય કોઈ ગુનાહોને બખશતો નથી. અને
તું મને સારા સ્વભાવનો માર્ગ બતાવ [હિદાયત
આપ] તારા સિવાય કોઈ સારા સ્વભાવનો માર્ગ બ-
તાવે નહીં. અને જુરા સ્વભાવને મારાથી દૂર કર
તારા સિવાય કોઈ જુરા સ્વભાવને મારાથી દૂર કર
નાર નથી. હું હાજર છું તારી ખીજમતમાં હાજર
છું દરેક ખેર ખૂબી (બલાહ) તારા હાથમાં છે અને
શર (જુરાહ) તારા તરફ નથી. હું તારી સાથે [કા
એમ] છું. અને તારા તરફ (પાછો આવનાર) છું.
તું બરકતવાળો છે અને જોઆ મરતખા વાળો છે.
હું તારાથી બખશીશ ચાહું છું અને તારી આગળ
તોખા (પશ્ચાન્તાપ) કરું છું.” અને જ્યારે રોકુઅ
કરતા ત્યારે કહેતા અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ મેં
તારે માટે રોકુઅ કર્યો (માથું નમાવ્યું) અને તારા
પર ઈમાન લાવ્યો અને તારો હું તખિદાર થયો.
તારે માટે મારા કાન, આંખ, ગદુદ, હાડકાં અને
પઠ્ઠા બુકયાં ”અને જ્યારે માથું ઉપાડતા તો કહેતા.
અર્થ—ઓ મારા પરવર દિગાર તારે જ માટે સર્વ સ્તૂતી છે
આસમાને અને જમીન ભરીને એને જે એ ખેની
વચ્ચે છે તે ભરીને. અને એ પછી કોઈ ચીજ તું ચા
હે તે ભરીને ” ફરી જ્યારે સિજદો કરતા તો કહેતા
અર્થ—ઓ અલ્લાહ તારે માટે મેં સિજદો ક-
ર્યો અને તારા પર ઈમાન લાવ્યો અને તારો તા
ખિદાર થયો. મારા મોંએ તેને સિજદો કર્યો જેણે
તેને પેદા કર્યું અને રૂપ આપ્યું અને તેના કાન
તથા આંખ ચીરીને બનાવ્યાં. તો અલ્લાહ બરકત
વાળો છે સારો ઉત્પન્ન કરનાર છે ” ફરી અતહીયા
ત તથા સલામની વચ્ચે કહેતા. અર્થ—ઓ અ-
લ્લાહ તું મારી બખશીશ કર જે મેં આગળ કર્યું
અને જે મેં પાછળ કર્યું અને જે મેં પોશીદા ક

ફાયદો આ જે ફરમાવ્યું કે બદી તારી તરફ નથી. એટલે બદ-કામથી તારી નજદીકી મળતી નથી. અથવા આ મતલબ છે કે જે કે નેકી તથા બદીનો ઉત્પન્ન કરનાર ખોદાજ છે પણ બંદા થવાનો અદબ આ છે કે બદીને તેની તરફ લગાડવી નહીં જોઈએ. જેવી રીતે દોઆમાં “યા ખાલેકું શ-શર” અથવા યા ખાલેકું લ-કલ્બ વલ ખિન્જીર” કહેતા નથી. અને જુઓ તો આ સર્વનો ખાલિક તેજ છે. હનશી મજહબમાં આ દોઆઓ નફલ નમાઝમાં પઠે ફરજમાં નહીં.

૨૨૧૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન એમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્ત ખલકંત ન-ફસી વ અન્ત તવપ્રફાહા લક મમાતોહા વ મહંયાહા ઇન અહ્યૈતહા પ્રહું પ્રહું હા વ ઇન અમત્તહા ફગફેર લહા. અલ્લાહુમ્મ અસઅ લોકલ-અફ્રિયત † હજરતે (સલ) એક પુરુષને ફરમાવ્યું કે જ્યારે તે સલા લાગે ત્યારે આ કહે.

૨૨૧૪ બાબારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્-જલ વલીદ-ખ-નલ-વલીદે વ સલમત-બન હિશામીન વ અં યાશ-બન અબી રબીઅંત વલ મુસ્તદં અંફીન બે મકકત. અલ્લાહુમ્મશ-હોદ વતં અતક અંલા મોદર. અલ્લાહુમ્મજઅલહા અંલૈહીમ સેનીન ક સેની યુસોફ †

યુ. અને જે મે. જાહેર કયુ. અને જે મે. જિયાદતી કરી, અને જેને તું મારાથી વધારે જાણનાર છે. તું જ આગળ પાડનાર છે અને તું જ પાછળ નાખનાર છે તારા સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તેજ મારા જીવ ને પેદા કર્યો અને તું જ તેને મારશે, તારેજ માટે એનું મોત તથા એની જિન્દગી છે. જે તું એને જીવ તો રાખે તો એની સંજાળ કર અને જે તું એને મારે તો તેની બખશીશ કર. ઓ અલ્લાહ હું તારાથી આફ્રિયત ચાહું છું. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું વલીદ બીન વ-લીદને, સલમા બીન હિશામને, ઐયાશ બીન અબી રબીઆને, અને મક્કામાંના કમજેર (દંત્રિલા મુસલમાનો)

ફાયદો મક્કામાં કેટલાક ગરીબ મુસલમાન હતા. જેમકે વલીદ, ઐયાશ, અમ્માર, ખખ્યા-બ વગેરે એઓને કોરેશના કાફિર ધણું દુઃખ આપતા હતા. તો હજરતે (સલ) તેઓના છુટ-કારા માટે દોઆ કરી. આખર ખોદાએ તેઓને મુક્તિ આપી. અને મોજર અરબમાં એક કોમ હતી તેઓ ધણા સખ્ત લોક હતા. માટે હજરતે તેઓ પર બદ દોઆ કરી.

*૨૨૧૫ મુસલિમમાં એમર (રહી) થી રિવા-યત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્-જેઝલી મા વઅંતની. અલ્લાહુમ્મ અંન મા વઅંતની અલ્લાહુમ્મ ઇન તોહલિક હા-જંહીલ એંસાબત મિન અહલિલ ઇસ્લામે લા તોઅંબદ ફિલ અરદે †

ફાયદો જંગે બદરમાં હજરતે (સલ) જોયું કે સામાન સાથે હઝર માણસ કાફિરાનું લશ-કર છે. અને હજરત (સલ) નું લથકર બેસામાન ત્રણસો તેર આદમીયોનું છે ત્યારે ગભરાટમાં આ દોઆ કરી. ખોદાએ તે કબૂલ કરી હજરત [સ. લ] ની ફતેહ થઈ. અને આ જે ફરમાવ્યું કે જે આ ઇસ્લામવાળા હલાક થશે તો તારી બંદગી પ્રી થશે નહીં. એટલે મારી પછી કોઈ પેગમ્બર નથી કે તે મારી પછી લોકોને હિદાયત કરે શિક્ષે છોડાવે. તો જે હું તથા મારા સાથીઓ મુસલમાન હલાક થયા તો ફરી નિર્મળ બંદગી થવાની કોઈ સૂરત નથી. હજરત (સલ) ને ધણી બેચેહની આ હતી કે કેથે અલ્લાહનું દીન મરી નહીં જાય. જે કોઈ કહે કે જ્યારે ખોદાએ આ પ્રતેહનો વાયદો કર્યો હતો તો આટલો ગભરાટ કરવાની ક્યો જગ્યા હતી? તેનો જવાબ આ છે

ને છોડવ. ઓ અલ્લાહ તું તારા સખ્ત અનબ મોજર લોક ઉપર નાંખ. ઓ અલ્લાહ તું યુસોફ (અલે)ના વખતના દુકાળો જેવા દુકાળોના વર્ષ એઓ માટે તું કર. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ જે તે મને વાયદો કર્યો છે તે તું પૂરો કર, ઓ અલ્લાહ જે તે મને વાયદો કર્યો તે કયાં છે? ઓ અલ્લાહ જે તું આ ટો-લાને ઇસ્લામવાળાઓથી હલાક (નાશ) કરશે તો પૃથ્વી ઉપર તારી બંદગી થશે નહીં. ગુ. મો.

કે હજરત (સલ) અલ્લાહની બે નિયાતી તથા બેપરવાહની શાનથી ડર્યા, તે માલિક છે જે આ હે તે કરે તેના હાથ કોણ પકડનાર છે? બંદગી એનુંજ નામ છે, બંદો ડરતો રાંધે કદી નાજ થાય નહીં. અને બીજું કારણ આ હતું કે સલાયા શાંત થાય પોતાની બે સામાનીથી નહીં ડર. કારણ કે તેમને યકીન હતું કે હજરતની દોખા બેશક કબૂલ છે.

૨૨૧૬ બાબારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્-શદૈક અન્-દક વ વઅન્-દક અલ્લાહુમ્મ ઇન તશઅ લા તોઅે બદો બઅંદલ યવમ. આ હજરતે જગે બદરને દિવસે ફરમાવ્યું. અને અનસની રિવાયતમા છે અલ્લાહુમ્મ ઇન્નક ઇન તશઅ લા તોઅેબદો ફીલ અરદ્દે * આ હજરતે જગે બેાહાદને દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાબીહમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે જગે બદરને દિવસે તમ્બુમાં હજરત (સલ) આ દોઆ કરતા હતા. તો અમુ બકર સિદ્દીકે હજરતનો હાથ પકડ્યો અને કહ્યું કે ઓ હજરત (સલ) આટલી દોઆ બસ કરે છે. આપે પેહેલા તમ્બુની દોઆ પોતાના રખપથી કરી. તો હજરત (સલ) બકતર પેહેરેલા તમ્બુથી બકાર નીકળ્યા અને આ ફરમાવતા હતા, કે હવે કાફરનું લશકર નાસી જશે અને પીઠ ફેરવશે. તો તેવીજ રીતે વગર ફેર પડે થયું.

૨૨૧૭ મુસલિમમાં આબેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્નમા અના બશરૂન ફૈઝૈયુલ મુસલેમીન લઅંતોહુ અવ સબખતોહુ ફજ

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું તારો કોલ કરાર તને યાદ દેવડાઉં છું. (એટલે ઘણી નમ્રતા પૂર્વક તારા કોલ કરારને આધારે તારેથી માંગુ છું) ઓ અલ્લાહ જો તું ચાહે છે તો આજ પછી કોઈ તારી બંદગી કરે નહીં. અને અનસની રિવાયતમાં છે. અર્થ—ઓ અલ્લાહ જો તું ચાહે તો તારી બંદગી ઝમીનમાં કોઈ કરે નહીં. શુ. મો.

અંલહો લહુ ઝકાત* વ અજર* જી

ફાયદો એટલે કદાપી માણસાઈથી હું કોઈ મુસલમાનને બદ દોઆ કર તો તેના વિષે અસર કરે નહીં, એટલુંજ નહીં પણ બદ દોઆ તેના વિષે ખુદ દોઆએ ખેર થાય. આ દોઆથી હજરત (સલ) ની સમ્પૂર્ણ મેહેર પોતાની ઇમ્મ ન ઉપર સધ્ય થઈ.

૨૨૧૮ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્નહુમ મિન અહુંબિન-નાસે એ લેય અલ્લાહુમ્મ ઇન્નહુમ મિન અહુંબિન-નાસે એલેય અલ્લાહુમ્મ ઇન્નહુમ મિન અહુંબિન નાસે એલેયા † અનસારે માટે ત્રણ વાર ફરમાવ્યું.

૨૨૧૯ બાબારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્નિ અબરઓ એલે ક મિ-મા સંનઅં ખાલિદુન ‡ આ હજરતે બે વાર ફરમાવ્યું જ્યારે ખાલિદ બીન વસીદ બની ખોજમાંથી પાછા આવ્યા ત્યારે.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ખાલિદ (રદી) ને બની ખોજમાંની કામ તરફ મોકલ્યા તેમને મુસલમાન કરવા. તો ખાલિદે તેઓને ઇસ્લામનું નોતરું આપ્યું. તેઓ સારી રીતે કદી શક્યા નહીં કે અમો મુસલમાન થયા પણ તેઓએ આની રીતે કહ્યું અમો બેદીન થયા અમો બેદીન થયા. * એટલે મુસલમાન થયા. કારણ કે કાફિર મુસલમાનોને બેદીન કહેતા હતા. તો

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું તો બશરૂન છું. માટે જે કોઈ મુસલમાનને હું લાનત કરું અથવા તેને બુર કહું તો હું તેને માટે પવિત્રાઈ અને સવાબ કર. શુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ બંદીત તેઓ મારા પ્યારા લોકોમાંથી છે કે વાર. શુ. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખાલિદે જે કહ્યું તેથી હું ખેતર છું. શુ. મો.

* એજ મહાવરા પરમાણે પારસીઓ બીન ધર્મ વાળાઓને બુદ્ધીન (બેદીન) કહે છે. શુ. મો.

ખાલિદે તેઓને કતલ કરવા તથા કેદ કરવા શરૂ કર્યાં. અને દરેક મુસલમાનને એક ફેદી આપ્યો કે તેને કતલ કરે. તો મેં કહ્યું ખોદાની કસમ હું પોતાના કેદીને કતલ કરીશ નહીં અને મારો કોઇ સાથી પણ કતલ કરશે નહીં. ફરી જ્યારે અમો પાછા ફર્યા તો આ હાલ હજરત (સલ) ને કહ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ખાલિદથી કસમ થઇ વગર મતલબ સમજે તેઓને માર્યાં. હું એમાં તેનો સાથી નથી. આથી જણાયું કે નૈયતની ગણતરી છે જ નહીં ગલતીથી અથવા નાદાનીથી મતલબ વિરૂધ્ધ કોઇ શબ્દ નીકળે તો તેનો કશો ઇતિવાર નથી.

શેઝર

મા દરેક બિન્ગરેમો હાલ રાં

ને બેરેરા બિન્ગરેમો કાલરા *

અને ખાલિદના તરફથી આઇ બચાવ થઇ શકે છે કે તેમને હુકમ હતો કે જો તેઓ ઇસ્લામ નહીં સ્વીકારે તો તેઓને કતલ કરે. તો તેઓએ ઇસ્લામને સાફ રીતે જાહેર કર્યું નહીં. અને તેઓએ જે આ કહ્યું કે અમો બેદીન થયા એમાં આ મતલબ પણ થઇ શકે છે કે અમે પોતાનું દીન છોડ્યું અમો યહુદી અથવા નસરાની થયા. કદાપી આરને લીધે ઇસ્લામનો શબ્દ નહીં કહ્યો હશે પણ આવી રીતે કહ્યું કે અમો બેદીન થયા. વસ્લાહો આલમ.

૨૨૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની આહિંબોહુ ફ અહિંબોહુ વ અહિંબોહુ મન યે હિંબોહુ હસન બીન અલી (રદી) વિષે ફરમાવ્યું. @

ફાયદો હજરતે [સલ] એક વાર ઇમામ હસન (રદી) ને પોતાના બોખારીમાં લખે તેમને

* અર્થ—અમો દિલોને તથા હાલતને જોઇએ બીએ. ખાલિદને તથા વાતને જોતા નથી. શા. મો.

@ અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું એના પર પ્રીતિ રાખું છું તો તું પણ એની પ્રીતિ રાખ અને જે એનાથી પ્રીતિ રાખે તેનાથી પણ તું પ્રીતિ રાખ. શા. મો.

અમ્યા ફરી આ દોઆ કરી.

૨૨૨૧ બોખારીમાં આસામા બીન ઝેદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની આહિંબોહુમા ફ અહિંબોહુમા અને બીજી રિવાયતમાં છે અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અરહમો હોમા ફરહમ હોમા હસન તથા હોસન (રદી) વિષે ફરમાવ્યું.*

ફાયદો આ બંને હદીસોમાં હસનની ધણી ઉમ્મા પ્રજલત છે. કેમકે હજરતે (સલ) તેમની મોહબ્બતની તથા તેમનાથી મોહબ્બત રાખનારની મોહબ્બતની દોઆ કરી. ખોદાની મોહબ્બત કરવાની મતલબ સમ્પૂર્ણ મેહેર તથા ફા કરવી છે.

૨૨૨૨ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસઅલોક ખૈરહા વ ખૈર મા ફીહા વ ખૈર મા ઉરસિલત બિહી. વ અબોલ્લે એક મિન શરેહા વ શરે મા ફીહા વ શરે મા ઉરસિલત બિહી જે જ્યારે જોયેથી હવા ચાલતી ત્યારે હજરત (સલ) આ કહેતા હતા.

૨૨૨૩ મુસલિમમાં અબુલ્લાહ બીન મસબ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસઅલોક હાદા વ-તોકાં વલ-અંકાફ વલગેના †

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું આ બંનેને ચાહું છું તો તું પણ તે બંનેને ચાહ. અને બીજી રિવાયતમાં છે. અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ હું આ બંને પર રહમ કરું છું. [મેહેર રાખું છું] તો તું પણ તેઓ પર રહમ કર. શા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત હું તારેથી એની બેહતરીને તથા જે એમાં હોય તેની બેહતરીને તથા જેને માટે એ મોકલાયો છે તેની બલાઇને ચાહું છું. અને એની ખુરાઇથી તથા જે એમાં છે તેની ખુરાઇથી તથા જેને માટે એ મોકલાયો છે તેની ખુરાઇથી હું તારી પનાહહું છું. શા. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખરેખર હું તારી પાસે હિદાયતને પરહેઝગારીને પાકદામનીને અને બે-પરવાઇ [ગિના]ને માંગું છું. શા. મો.

ફાયદો અકાંક્ષ, ઇચ્છા તે આ કે કામ શક્તિ શરીરમત તથા અકલને તાપે થાય. એટલે શરીરમતની વગર રૂબરૂ કોઈ ચીજની આલિશ વધે નહીં. આથી ધણા સારા સવભાવો ઉત્પન્ન થાય છે જેમકે સખાવત શરમ (વેગેરે)

૨૨૨૪ યોખારીમાં સચ્ચ પીન અગ્ની વ-કાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાવ્યુ અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અજીન્ને બેક મિનલ-બુખલે વ અજીન્ને બેક મિનલ બુખને વ અજીન્ને બેક મિન અન આરદ ઇલા અરજીલલ-આમરે વ અજીન્ને બેક મિનિન કિતનતિલ-દજ્જલે વ અજીન્ને બેક મિન અંબંબિલ કંબરે †

ફાયદો નકામી ઓમર એટલે ખુદાપાથી એટલાં માટે પનાહ માંગી કે તે વખત માણસના હાથ પેગ કલા સર રહેતાં નથી. ન અકલ હી-કાણે રહે છે. તો જાણે માણસ દીવાર જે-વા બને છે.

૨૨૨૫ યોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાવ્યુ અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અજીન્ને બેક મિનલ બેક બેસે વલ ખખાએસે * જ્યારે હજરત (સલ) જાજરમે જતા ત્યારે આ કહેતા હતા.

ફાયદો જાજરમાં ખોદાનું નામ લેવામાં આવતું નથી માટે શૈતાન ત્યાં રહે છે. એજ કા રખુથી હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી.

૨૨૨૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ સઈદ તથા અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાવ્યુ અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અ-

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તહકીક હું ખખી-લાઈથી તારી પનાહલું છું. અને નાહિમ્મતીથી તારી પનાહલું છું. અને રજલ ઉમર [નકામી ઉમર]થી તારી પનાહલું છું. અને દજ્જલના કિતનાથી તારી પનાહલું છું. અને કખરના અજ્જલથી હું તારી પનાહલું છું. શા. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત હું ભૂત ખૂતખીઓથી તારી પનાહલું છું. શા. મો.

હંજો બેક મિનલ-હુમ્મે વલ-હંજને વલ-અંજએ વલ કસલે વલ બુખલે વલ બુખને વ હંલબુંદ-દૈને વ ગલબતિર બિલે *

ફાયદો મરદાનો ગલબો તે આ કે બાદ શાહ જલેમ હાંપ અથવા જાહેનાથી મામલો પડે અથવા શહવત પરસ્તી મરદોમાં વધી જાય.

૨૨૨૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ પીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાવ્યુ અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અજીન્ને બેક મિન અબલે નેઅંમતેક વ તહંવોલે અફ્રયતેક વ ફેજાઅતે નિકંમતેક વ જમીએ સખતેક ‡

૨૨૨૮ મુસલિમમાં આયેશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાવ્યુ અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અજીન્ને બેક મિન અંબંબિલ કંબરે વ અજીન્ને બેક મિન કિતનતિલ-મસીહું દ-દજ્જલે વ અજીન્ને બેક મિન કિતનતિલ-મહંયા વલ મમાતે. અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અજીન્ને બેક મિનલ-મઅસેમે વલ મગરમે. @

ફાયદો જિન્દગીના કિતનો ખીમારી તથા માલ ઓલાદની નુકસાની અથવા માલનો વધારો જે ખોદાથી ગલતમાં નાંખે અથવા કુફર તથા ગુમરાહી છે. અને મોતના કિતનો તે વખતની સખતી તથા દેહશત અથવા ખોદાની પનાહ ખુરો ખાંતેમાં થવો છે.

* અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ ખચીત હું ફિકર [ચિન્તા] થી ગમથી આજીઞ થવાથી કાહેલીથી, ખખીલીથી, નાહિમ્મતીથી, કરજના ખોજથી, અને લો કોના ગલબાથી તારી પનાહલું છું. શા. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત તારી નેઅમત ટલવાથી, તારી આફ્રીયન બલવાથી, એકાએક ના તારા અજ્જલથી, અને તમામ તારા ગુરસાથી હું તારી પનાહલું છું. શા. મો.

@ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત હું કખરના અજ્જલથી તારી પનાહલું છું. અને મસીહું દજ્જલના કિતનાથી હું તારી પનાહલું છું. અને જિન્દગીના તથા મોતના કિતનાથી હું તારી પનાહલું છું. એજ અલ્લાહ ગુનાહથી તથા કરજદારીથી હું તારી પનાહલું છું. શા. મો.

† મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંજિએ એક મિન શરે મા અં મિલતો વ મિન શરે મા લમ અંમમલ @

* ૨૨૨૯ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંજિએ એક મિન મુલમી-લલા યનપ્રઓ* વ કંલખીલ-લા યખશઓ વ દોઅંધલ-લા યુસમઓ વ નફસીલ લા ત શખઓ †

કાયદો ઇલમ નિર્વાહ એટલે ઇલમ બે અમલ તથા જે ઇલમની શરીઅતમાં ઇજ્જત ન હોય જેમકે ગદુ, નબુમ (ન્યોતિષ), રમલ, જ ફર, તથા જે ઇલમ આખેરતમાં કામ નહીં આ વે બલકે નુકસાની કરે જેવું કે યુનાની હિકમતનો ઇલમ. અને લાલ કારક ઇલમ તે છે જે દુન્યામાં અથવા આખેરતમાં અથવા બંનેમાં કામ આવે. માત્ર દુન્યાનો શાયદા વૈદ તથા હિસાબમાં છે. અને માત્ર આખેરતનો લાલ ઇલમે મારફત (બ્રહ્મ જ્ઞાન) ઇલમે સોલુકમાં છે અને દુન્યા તથા આખેરત બંનેમાં કામ આવનાર શ-

† આ હદીસ કેટલીક પ્રતોમાં નથી જેથી ઉ-દ્માં એ પર નમર નથી પણ કેટલીક સહી પ્રતોમાં તથા શરહ મશારિકમાં આ હદીસ છે જેથી લખાઈ છે. યા. મો.

@ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત જે મેં કયું તેની ખુરાઈથી અને જે મેં નહીં કયું તેની ખુરાઈથી હું તારી પનાહ હું છું યા. મો.

● એ લોકો કહે છે કે હજરત (સલ) દરેક વસ્તુ બંધે જે તેઓએ આ હદીસ ઉપર વિચાર કર્યો નેહએ. હજરત (સલ) પોતે તો નિર્વાહ ઇલમથી પનાહ માંગે છે અને તેઓ કહે છે કે હજરત બંધે છે. હજરત જેની પનાહ માંગે તે તેમને મટિ સિધ્ધ કરવું મોટી બેઅદબી છે. યા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તહનીક નિર્વાહ વિદ્યાથી, નવી ડરનાર દિલથી, નહીં સાંભળવામાં આવે એની દોઆથી તથા નહીં પેટ ભરાય તેવા જીવથી હું તારો પનાહ હું છું યા. મો.

રીઅતના પ્રિયો છે. અને જે ઇલમ ન લાલ કરે અને ન નુકસાની જેમકે જરૂર નથી પણ ગણીત વિદ્યા તથા ઇલમે લોગત (જાનકી) માં દખલ વધારે.

૨૨૩૦ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંજિએ એક મિન કિતનતિ ન-નારે વ અંજિએમિન-નારે વ કિતનતિલ કંબરે વ અંજિએમિલ કંબરે વ મિન શરે કિતનતિલ ગેના વ મિન શરે કિતનતિલ પ્રકંરે વ અંજિએ એક મિન શરે કિતનતિલ-મસીહિદ-હજ્જલ * †

કાયદો માલદારીના પ્રતનો ગફલત ગરૂરી તથા બખીલાઈ. અને મોહતાજનો કિતનો તે માલદારો પર અદેખાઈ કરવી, તેઓના માલમાં લોભ કરવો, પોતાની કિસ્મત પર રાજ નહીં રહેવું, અને માલની દુંદમાં હગમ કામો અંગીકાર કરવાં.

૨૨૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ બકર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંજિએમિલ નફસી અંજિએમ કસીરે વ લા યગફેફજ જેનુબ ઈ હા અન્ત ફગફેફલી મગફેફતમ-મિન હુંન્દે ક વરહંમની ઇન્નક અન્તલ ગપુફેર-રહીમ †

● અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત અગ્નિ (ફોજખ) ના કિતનાથી તથા અગ્નિના અબખથી, કબરના કિતનાથી તથા કબરના અબખથી, તવગરીના કિતનાની ખુરાઈથી અને ગરીખાઈના કિતનાની ખુરાઈથી હું તારી પનાહ હું છું. અને મસીહે હજ્જલના કિતનાની ખુરાઈથી હું તારી પનાહ હું છું. યા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત મેં મારા જીવ પર કબોજ બુલમ કર્યો છે અને તારા સિવાય કોઈ જનાહોને બખરાતો નથી મટિ તું તારી પાસની બખશીશથી મારી બખશીશ કર અને મારા પર રહમ કર ખચીત તું બખશનાર રહમ કરતા છે. યા. મો.

ફાયદો સિદ્ધિ અકબર (રદી) થી રિવા-
યત છે કે મેં કહ્યું, ઓ હજરત મને કોઈ દો
આ બતાવો જેને હું નમાઝમાં પઢા કરું.
ત્યારે હજરતે (સલ) મને આ દોઆ બતાવી.
અતઃકીયાત તથા દોરદ પછી એને પઢવી
જોઈએ.

૨૨૩૨ મુસલિમમાં બરાખ બીન આઝેબ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-
વ્યું : અલ્લાહુમ્મ મન્ની અવ્વલો મન અ
હુન્ના અમરક ઇબ આતુહો * કારણ ખાલિલા
કાળુ મોં કરાખલા એક ચહુદીનું હજરત (સલ)
આમળ જુગર થયું ત્યારે હજરતે આ ફરમાવ્યું
ફરી હજરતે (સલ) તેને માટે સંગસારનો હુકમ
ફરમાવ્યો તેને સંગસાર થયો. (પત્થર મારી
મારી નાંખ્યો.)

ફાયદો હજરત (સલ) આગળ કાળુ મોં
કરેલા ચહુદીનું જુગર થયું તેને કારણનો માર
પડતો હતો. હજરતે (સલ) ચહુદીએને પૂછ્યું
તમારી કિતાબમાં વ્યભિચારની આજ શિક્ષા તથા
સજા છે? ચહુદીએએ કહ્યું હા, આજ હુકમ છે
ત્યારે હજરતે [સલ] તેમના એક વિદ્વાનને બો-
લાવ્યો જેનું નામ ઈબને સુરીયા હતું. અને તેને
ફરમાવ્યું હું તને તે ખોલ્લી કસમ આપું છું
જેણે હજરત મસા [અલે] પર તૌરાત ઉતારી.
શું તમારી કિતાબમાં ત્રીજાની આજ સજા છે
કે કાળું મોં કરો અને કારણ મારો? તેણે કહ્યું
નહીં, આ સજા નથી. જે વું મને એવી મોટી
કસમ નહીં આપત તો હું કદી ખરી બાબત
ખોલતે નહીં. હરામ કારીની શિક્ષા તૌરાતમાં
સંગસાર છે. પણ જ્યારે અમારા મોટા લોકોમાં
વ્યભિચાર વધી તો પ્રથમ અમારી આ દસ્તુર હતી
કે મોટા લોક સરદારને પકડતા તો તેને છોડી
દેતા. અને જો ગરીબ કે હલકાને પકડતા તો તેને
સંગસાર કરતા. ફરી અમે આપસમાં સલાહ મ
લાવે કર્યો કે આપણે એક ચીજ એવી ટૂંકીએ
કે જે સરખી રીતે મોટા લોકો તથા હલકાઓ

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત તારા કા
મને ન્યારે તેઓ મારે (તને) તો તેને ઇવતુ કર
નાર [આજ કરનાર] હું પ્રથમ હું. ઝા. મો.

પર કર્યો કરીએ. તો આ સલાહ કરી કે સંગ-
સારને બદલે કારણની માર તથા મોં કાળું થયા
કરે. ફરી ચહુદીએએ હજરત [સલ] થી શિક્ષા
હલકી કરવાની માંગણી કરી. એટલે સંગસાર
થાય નહીં. હજરતે (સલ) તેઓની વાત ઉપર
ધ્યાન આપ્યું નહીં. અને તેને સંગસાર કરાવ્યો.
ફરી આ હદીસ પ્રમાણે. અને બીજી રિવાયત
આવી રીતે છે કે ન્યારે ચહુદીએએ સંગસારના
હુકમનો નકાર કર્યો તો અબ્દુલ્લાહ બીન સલામે
હજરત [સલ] ને કહ્યું કે તૌરાતમાં સંગસારનો
હુકમ છે. ફરી તૌરાત મંગાવી તો ચહુદીએએ
સંગસારના હુકમ ઉપર લાયક રાખ્યો. અબ્દુલ્લાહ
બીન સલામે તેઓનો લાય ખસેડીને તે આયત
વાંચી ફરી હજરતે (સલ) તેને સંગસાર કરાવ્યો.

૨૨૩૩ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અ-
લ્લાહુમ્મ-હદે ઉમ્મ અબી હોરેરત અલ્લા
હુમ્મ હુમ્મેળ એબેદક હાલ્લ વ ઉમ્મહુ ઇ
લા એબાદેકલ-મોઅમેનીન વ હુમ્મેળ એ
લેહેમ—લ મોઅમેનીન. †

ફાયદો મસાબીહમાં અબુ હોરેરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે મારી મા મુશરેક હતી. હું તેણી-
ને કહ્યો કરતો હતો કે તું મુસલમાન થા તો તેણી
એ એક વેળા હજરત [સલ] ની બાબતમાં એવી
જઅદબીની વાત કહી જે મને બણીજ ખુરી લાગી.
ફરી હું હજરત [સલ] ની સેવામાં રડતો આવ્યો
અને મેં કહ્યું, ઓ હજરત મારી માને માટે
દોઆ કરો કે ખોદા તેને હિદાયત કરે. ત્યારે
હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી. ફરી હું હજરત
(સલ) ની આ દોઆથી ખુશી થઈને નીકળ્યો.
ન્યારે હું પોતાના ઘરના દરવાજા ઉપર પોહાંચ્યો
અને મારી માએ મારા જોડાની ખખડાત સાંભ-
ળી તો કહ્યું. ઓ અબુ હોરેરા થોભ. અને મેં

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અબુ હોરે
રાની માને હિદાયત આપ. ઓ અલ્લાહ તું
તારા બંદાને તથા તેની માને ઈમાનદાર બંદાઓ
નજદીક ખ્યાલ કર. અને એ બંનેની નજદીક મુજિ
નોને ખ્યાલ કર, ઝા. મો.

પાણીના અવાજ સાંભળ્યો. તો તેણીએ ગોસલ કરી જલદીથી કપડાં પેહેરીને દરવાજો ખોલ્યો અને આવી રીતે કહ્યું અશહુદો અલ-લાએલાહ ઇલ-લાહો વ અશહુદો અન મોહુંમદર-રસુલુલાહ ॥ તો હું ખુશીમાં રડતો હજરત (સલ) ની ખીજમતમાં પાછો ફર્યો. અને આ ખનાવ કહ્યો તો હજરતે અલ-હુન્દો લિલ્લાહ કહીને ફરમાવ્યું કે બાણું સારું થયું. આ હદીસ મોઅજ્જો છે કે તરત હજરત (સલ) ની દોઆ કબૂલ થઈ.

૨૨૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હો રેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-હુદે ફવસ'વ-વ આતે ખેહિમ ૬

ફાયદો યમનમાં દાસ એક કોમ હતી. અમુ હોરેરા તેજ કોમના હતા. હજરતે [સલ] અમુ હોરેરા [રદી] ની ખાતર આ દોઆ કરી, ખોદાએ દોઆ કબૂલ કરી. તો તે કોમ મુસલમાન થઇને હજરત (સલ) ની ખીજમતમાં આવી.

૨૨૩૫ મુસલિમમાં અલી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-હુદેની વ સદેની અને બીજી રિવાયતમાં છે, અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની મસઅલોકલ-હોદા વસ-સદાદ ૭ [આ દોઆ કરતી વેળા] હિદાયત થી મતલબ માર્ગની હિદાયતને તથા સિધા પહોંચી મતલબ તીરના જેવા સીધા પહોંચે ધ્યાન કર. આ હજરતે (સલ) અલી (રદી) ને શીખવી.

ફાયદો એટલે જેવી રીતે કાર્ધ જગ્યા જવાનો વિચાર હોય છે તો સીધા તેજ તરફ જાય છે ડાબે જમણે ફરતા નથી એવીજ રીતે ખોદાથી

¶ અર્થ—હું સાક્ષી આપું છું કે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી તથા હું સાક્ષી આપું છું કે મોહુમ્મદ અલ્લાહના રસૂલ છે. ગા. મો.

૬ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું હૈસને (દોસના કબીલાને) હિદાયત આપ. અને તેઓને (મારી પાસે) લાવ. ગુ. મો.

૭ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મને માર્ગ બતાવ અને સીધો કર અને બીજી રિવાયતમાં છે તેના અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત હું તારાથી હિદાયતને તથા સીધા પહોંચે માંગુ છું. ગુ. મો.

હિદાયત માર્ગતાં સીધા માર્ગનું ધ્યાન થવું જોઈએ કે મજલે મકસુદે પોહોંચવે, સરીખત પરચાલે, ગુમરાહી તથા બિદઅતની તરફ ઝુકે નહીં. અને રાસ્તી માર્ગતી વેળા તીરના સીધા પહોંચે ધ્યાન માં રાખે. એટલે જેવી રીતે તીર સીધા નીશાના (ચોટ) પર પોહોંચે છે ડાબે જમણે ઝુકતો નથી એવીજ રીતે પોતાના ઇલમ તથા અમલમાં રાસ્તીનો ખ્યાલ કરવો જોઈએ કે જેથી ખોટાનો પેસારો થાય નહીં. અને આ ખ્યાલનો ખીજો લાભ આ છે કે દિલથી મફલત દૂર થાય અને દિલનું હાજર થવું મળે.

૨૨૩૬ મુસલિમમાં સઅદ બીન અમુ વ-કાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ખારેક લે અહલિલ-મદીનતે ફી મુદ્દેહીમ * જે કોઈ મદીનાવાળાઓ સાથે યુવાઇનો ધરિદો કરે છે તેને જેવી રીતે નિમક પાણીમાં ગળે છે તેવી રીતે અલ્લાહ હ ગળાવશે.

ફાયદો મુદ્દ એક માપ છે સાઅની આથ આસરે ત્રણ પાઉ (દોઢ સેર લવટાં) ૫

૨૨૩૭ મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ખારેક લના ફી સુમરેના વ ખારેક લના ફી મદીનતેના વ ખારેક લના ફી સુએના વ ખારેક લના ફી મુદ્દેના અલ્લાહુમ્મ ઇન્ન ઇબરાહીમ (અલે) અમ્મહોક વ ખલીલોક વ નખીલોક વ ઇન્ની અમ્મહોક વ નખીલોક વ ઇન્નહુ દઅાંક લે મકકત વ ઇન્ની અદજેંકલિલ મદીનતે બે મિસલે મા-દઅાંક લે મકકત વ મિસલિહી, મઅંહુ †

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મદીનાવાળાઓને તેઓના મુદ્દમાં બરકત [વૃદ્ધિ] આપ. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અમારે માટે અમારા ફજમાં બરકત આપ. અને અમારા મદીનામાં બરકત આપ. અને અમારા વ્યાસમાં બરકત આપ. અને અમારા મુદ્દમાં બરકત આપ. ઓ અલ્લાહ ખચીત ઇબરાહીમ (અલે) તારા બંદા, તારા દોસ્ત તથા તારા પેગમ્બર છે. અને ખચીત હું તારો બંદો તથા તારો નખી છું. અને તેવણે તારી પાસે

પ્રથમ જ્યારે ફળ મળતું ત્યારે હજરત આ દા-
આ પડતા. ફરી નાના બાળકોને ખુલાવી તે
ફળ તેઓને આપતા.

ફાયદો સાચ તથા મુદની બરકતથી મત
લખ અનાજની બરકત છે. હજરત ઇબ્રાહીમ (અ
લે) મકાના ફળો માટે બરકતની દોઆ કરી હ
તી કારણ કે ત્યાં અનાજ થતો નહોતો, અને
હજરતે (સલ) મદીનાના ફળ તથા અનાજ બં
નેની દોઆ કરી કારણ કે ત્યાં બંને ચીજો
થતી હતી. સુનત આ છે કે નવું ફળ નાના
અન્યાઓને આપે. કારણ કે નવી ચીજ નવા
શખ્સોને આપવી યોગ્ય છે.

૨૨૩૮ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓ-
મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-
રમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ બારેક લના ફી
શામૈના અલ્લાહુમ્મ બારેક લના ફી ય-
મનેના *

ફાયદો પૂરી રિવાયત આવી રીતે છે
કે લોકોએ કહ્યું કે અમારા નજ્દ માટે બરકતની
દોઆ કરો. હજરતે (સલ) બે વાર જવાબ નહીં
આપ્યો, ત્રીજી વાર ફરમાવ્યું ત્યાંજ તો ધરતી
કમ્પ તથા ફસાદા છે અને ત્યાંથીજ શેતાનનું
શીંગ એટલે સૂર્ય નીકળે છે. શામનો દેશ મ-
ક્કા તથા મદીનાથી ઉત્તરે છે અને યમન દક્ષિણે
છે. અને નજ્દનો દેશ પૂર્વ તરફ છે. શામને
પોતાના તરફ એટલાં માટે લગાડ્યો કે તે પે-
ગમ્બરાની પી છે. અને યમનને પોતાની તર-
ફ એટલાં માટે નીસબત કર્યો કે મક્કા તેહામા
ની ખીન છે. અને તેહામા યમનને લાગતું છે.

૨૨૩૯ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન યુ-
સર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-

મક્કા માટે દોઆ કરી છે. અને ખસીત હુ તારી
પાસે મદીના માટે દોઆ કરે. હુ મક્કા માટે જ-
ટલી દોઆ કરી તેટલી તથા તેની સાથે તેના જે
ટલી બીજી પણ. ઝા. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું અમારે માટે અ-
મારા શામમાં બરકત આપ. ઓ અલ્લાહ હું અમારે
માટે અમારા યમનમાં બરકત આપ. ઝા. મો.

રમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ બારેક લુમ ફી મા-
રઝકં તલુમ વમફેર લુમ જહુમ હુમ *
આ દોઆ હજરતે (સલ) અબ્દુલ્લાહના આપ
ખુસર માટે કરી.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન યુસર (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરત (સલ) અમારે ઘેર પધા
યાં અને ખાણું તથા ખજુર ખાવું. શરબત
પીધું બચેલું શરબત જમણા તરફ તાગા માણ-
સને આપ્યું. ફરી હજરત (સલ) સ્વાર થયા.
ત્યારે મારા આપે લગામ પકડી દોઆની ઇમ્તજા
કરી ત્યારે હજરતે આ દોઆ કરી.

૨૨૪૦ બોખારીમાં બરાઅ બીન આઝબ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ બિસમેક અહુયા વ બિરમે
ક અમતો જ્યારે હજરત (સલ) સુવા લાગતા
ત્યારે આ દોઆ કરતા. અને જ્યારે જગતા
ત્યારે કહેતા અલ હુમ્મો સિલ્લાહિલ-લ
હુ અહુયાના બઅંદ મા અમાતના વ એલે-
હિન-નોશૂર †

ફાયદો બિંધને મોત એટલાં માટે ફરમાવ્યું
કે મોતથી અકલ હુશયારી રહેતી નથી. તેવીજ
રીતે બિંધમાં પણ રહેતી નથી. એ પછી કેયામ
તમાં જીવી ઉઠવાનું એટલાં માટે અને [તલ]
વર્ણન કર્યું કે જગવું તે કેયામતની બિન્દગીની
મિસાલ (કે નમુનો) છે. એટલે જેવી રીતે બિંધ
પછી જગીએ છીએ. તેવી રીતે મોત પછી કે-
યામતમાં જીવતા થઈશું.

૨૨૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ-
હુરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ બાએદ યૈની વ યૈ
ન ખતાયાયા કમા બાઅંદત યૈનલ મશરે
કે વલ મજદેએ અ અલ્લાહુમ્મ નકકેની

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તે જે તેઓને આ
ખ્યું છે તેમાં તેઓ માટે બરકત આપ. અને તેઓની
બખરીશ કર અને તેઓ પર રહમ કર ઝા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તારા નામની સાથે
જીવું છું અને તારા નામની ઉપર મરું છું અને
જ્યારે બખતા ત્યારે કહેતા. અર્થ—સર્વ સ્તુતી અ
લ્લાહ માટે છે જેણે અમને મારવા પછી જીવતા ર-
ખ્યાં. અને તેના તરફ જીવતા થઈ ઉઠવાનું છે. ઝા. મો.

મિનહ-ખતાંયા કમા ચોનકંકસ-સોણુલ
અખ્યહો મિનહ-દનસે અલ્લાહુમ્મ-ગસેલ
ખતાંયાય ખિલ માએ વસ-સેલજે વલ ખ
રહે *

૨૨૪૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં જરીર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ સંખ્યેતહો વજઅંલહો હા-
દિમમ મહદીમ† જ્યારે જરીરે (રદી) શીકાયત
કરી કે તે ઘોડા ઉપર થોભી શકતા નથી ત્યારે
તેમને માટે હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી.

ફાયદો જરીર (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) મને એક યુતખાના તોડવા માટે
મોકલ્યો. મેં કહ્યું, હું ઘોડા ઉપર થોભી શકતો
નથી. ત્યારે હજરતે મારી છાતી ઉપર હાથ ફેર-
વ્યો ફરી આ દોઆ કરી તો સ્વારી
આવડી ગઇ.

૨૨૪૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-
વ્યું કે અલ્લાહુમ્મ હુંખેખ એલૈનલ-મદી
નત કહુંખેના મક્કત અવ અશદ અલ્લા
હુમસંહહેહહા વખારેક લેના ફી મુદેહા વ સા
એહા વનકોલ હુમ્માહા ફજઅંલહા ખિલ
જેહફતે ‡

* અર્થ-ઓ અલ્લાહ જેમ તે પૂર્વ પશ્ચિમ
માં છેદુ રાખ્યું છે તેવી રીતે મારામાં તથા મારા
પાપોમાં છેદુ રાખ. ઓ અલ્લાહ જેવી રીતે જીજી કપડું
મેલથી સાફ કરવામાં આવે છે તેવી રીતે તું મને
પાપોથી સાફ કર. ઓ અલ્લાહ તું મારા પાપને
પાણીથી બરફથી અને કરાંથી ઘો. એટલે તરેહ તરે-
હની બખશીશથી. ગુ. મો.

† અર્થ-ઓ અલ્લાહ તું તેને ઘોડા પર
થોભાવ. અને તેને હિદાયત કરવાર તથા હિદાયતાવાળો
કર, ગુ. મો.

‡ અર્થ-ઓ અલ્લાહ જેવી રીતે અમો મક્કાની
મોહખ્ખત રાખીએ છીએ તેવી અથવા તેથી વધારે
મદીનાને અમારૂં ખ્યાલ કર. ઓ અલ્લાહ તું મદીનાને
સાબુ કર (એટલે મદીનાની આબોહવાને ઠીક કર.) અને
તેના મુદમાં અને તેના સાઅમાં વહિ (બરકત) આપ.
અને તેના બુખારને ફેરવ. અને જોહફામાં તેને નાખ.
ગુ. મો.

ફાયદો મસાબીહમાં હજરત આએશા (ર
દી) થી રિવાયત છે કે જ્યારે હજરત [સલ]
મક્કાથી હિજરત કરીને મદીનામાં આવ્યા તો અ-
બુ બકર સિદીક તથા ખિલાલ (રદી) બુખારની
ખીમારીમાં સપડાયા. અને ખિલાલ મક્કા જવાના
શોખની શેઅરો પઢવા લાગ્યા તો મેં આ હાલ હજ
રત [સલ] ને કહ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ દો-
આ કરી. મદીનાનાં આપો હવા બધું ખરાબ
હતાં બધું કરીને બુખારની વખા થયા કરતી
હતી. હજરત [સલ] ની દોઆથી તે બલા દૂર
થઇ. જોહફા મદીનાથી છ કોસ ઉપર એક જ-
ગ્યા છે ત્યાં યહુદી રહેતા હતા. મદીનાની ખી-
મારી હજરત (સલ) ની દોઆથી ત્યાં જતી રહી.

૨૨૪૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ હંવાલૈના વલા અલૈના.*

ફાયદો આનો કિસ્સો આજ બાબમાં
આવી ગયો કે પ્રથમ હજરતે [સલ] વરસાદની
દોઆ કરી જ્યારે સાત દિવસની હેલી લાગી ત્યારે
આ દોઆ કરી.

૨૨૪૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અ-
લ્લાહુમ્મ રખ્ખસ-સમાવાતે વ રખ્ખલ
વ રખ્ખલ અરશીલ-અંજીમ રખખના વ
રખખ કુલ્લે શેઇન ફાલિકલ હુંખે વન-નવા
વ મુનજેલત-તોરાતે વલ ઇન્જલે વલ કુરકાને
અજીન્ને એક મિન શરે કુલ્લે શેઇન અન્ત
આખેખુમ-ખેના સુયત્રીહી અલ્લાહુમ્મ અ-
ન્તલ-અખ્વલો ફલૈસ કંબલક શેઝિન વ અન્તલ
આખેરો ફલૈસ અમંદક શેઝિન વ અન્તલ
-ન્તહેરો ફલૈસ ફાકુક શેઝિન વ અન્તલ-
ખાતેનો ફલૈસ દુનક શેઝિન ઇકંદે અંજલ
દૈન વ અગનેના મિનલ ફકંરે ‡

* અર્થ-ઓ અલ્લાહ અમારે આસપાસ વરસે
અમારા પર નહીં. ગુ. મો.

† અર્થ-ઓ અલ્લાહ આસમાનો અને ઝમી-
નના પરવરદિગાર અને મોટા અરશના પરવરદિગાર
ઓ અમારા પરવરદિગાર તથા ફરેક સૈના પરવરદિ-

કૃષ્ણો દાણો અને ઠંડો જમતી વખત ઉપર તથા નીચેથી ફાટે છે. ઉપરની તરફ ઝાડ ઉંચે જાય છે. અને નીચેની તરફથી જડ નીચે ધુસે છે, આ જે ફરમાયું કે અન્વલ અને આખર ખોદા છે એટલે ન તેનો આરંભ છે અને ન તેનો અંત છે. અને મખલૂકનું આરંભ પણ છે તથા અંત પણ છે. પ્રથમ નેસ્ત (અદમ) હતી અને આખરમાં ફના છે. ખોદા જાહેર છે પોતાની કુદરતની નિશાનીયોથી કે સઘળું જહાન તેને માને છે આલિમ હોય અથવા જાહેલ. અને પોતાની જાતની હકીકતથી જાતેન છે. તમામ જગત તેમાં હેરાન છે જેવા નાદાન તેમાં હેરાન છે તેથી વધુ દાના તેમાં સરગરદાન છે.

૨૨૪૬ મુસલિમમાં આએલા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ રખ્ખ જીખરઇલ વ મીકાઇલ વ ઇસરાફીલ ફાતેરસ-સમાવાત ખલ-અરદું આલિમલ જેમે વશશહાદતે અન્ત તહકોમો બૈન એખાદેક શી મા કાનુ ફીહિ યખતલેકુન એહદેની લેમ-ખતોલેક ફીહિ મિનલ હુકુંકે બે ઇજનેક ઇન્નક તહદી મન તશાઓ ઇલા સિરાતિમ-મુસ્તકીમ †

૨૨૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુ-ગાર દાણા તથા ઠંડ્યા [ઊગાવવા માટે] ફાટનાર અને તૌરાત ઈજ્જલ તથા કુરઆનના ઉતારનાર ! હું તારી પનાહલું છું દરેક વસ્તુની ખુશધી તું દરેક ચીજની બાબરી પકડનાર છે [તારા કબજામાં દરેક ચીજ છે.] આ અલ્લાહ તુંજ પ્રથમ છે તારાથી આગળ કંઈ નથી. અને તુંજ આખર (ઉલ્લો) છે તારા પછી કંઈ ચીજ નથી. અને તુંજ પ્રકાશ છે તારા ઉપર કોઇ ચીજ નથી અને તુંજ ખુષો છે તારી પાછલ કોઇ ચીજ છુ પેલી નથી. તું અમારા દેખીને અદા કર અને મોહતાજીથી અમને ખેપરવા કર. શુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ આ જીખરઇલ મીકાઇલ અને ઇસરાફીલના પરવરદિગાર ! આ આસમાનો અને જમીનના બનાવનાર ! અદ્રખ તથા દ્રખના જાણનાર ! જે બાબતમાં તારા બંદા મતફેર પડે છે તેમાં તેઓ વચ્ચે તું ફેસલો કરે છે. તારા હુકમથી હું મને ખરો માર્ગ ખતાવ જેમાં કુદ પડી છે. ખચીત તુંજ સીધા માર્ગ તરફ જોને ચાહે છે. માર્ગ ખતાવે છે. શુ. મો.

લ્લાહ ખીન અખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ રખ્ખના લકલ હુંમે અન્ન કુંયેમુસ-સમાવાતે વલ અરદું વ મન ફીહિન્ન વ લકલ-હુંમે અન્ત નૂરસ-સમાવાતે વલ અરદું વ મન ફીહિન્ન વ લકલ-હુંમે અન્ત મલિકુસ-સમાવાતે વલ અરદું વ મન ફીહિન્ન વ લકલ હુંમે અન્તલ હકકો વ વ-અંદોકલ-હકકો વ લોકોએક હકકું વ કો-લોક હકકું વલ જનતો હકકું વનનારો હકકું વન-નબીયુન હકકું વ મોહમ્મદુન હકકું વસ-સાઅતો હકકું અલ્લાહુમ્મ લક અસલમતો વ બેક આમન્તો વ એલેક તવકકલતો વ એલેક અનખતો વ બેક ખાન્તો વ એલેક હાકમ્તો ફગફેરલી મા કંદમતો વ મા અખખરતો વ મા અસરરતો વ મા અઅલન્તો અને બીજી રિવાયતમાં એ પછી આવી રતે છે વ મા અન્ત અઅલમો બિહી મિત્રી અન્તલ-મોકદેમો વ અન્તલ મોઅખખેરો લાએલાહ ઇલ અન્ત અથવા લાએલાહ ગેરોક * રાતમાં જ્યારે હજરત (સલ) તહજ્જેદ માટે ઉઠતા ત્યારે આ દોઆ પઠતા.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ આ મારા પરવરદિગાર તારેજ માટે સર્વ સ્તુતી છે. આસમાનો જમીન અને જે એમાં છે તેને હું થોભાવનાર છે. અને તારેજ માટે સઘળી સ્તુતી છે. આસમાનો જમીન અને જે એમાં છે તેને હું રોશન કરનાર છે. અને તારેજ માટે તમામ તારીક છે. આસમાનો જમીન અને જે એમાં છે તેનો હું માલિક છે. અને તારેજ માટે દરેક સ્તુતી છે. હું સત્ય છે અને તારો વાયહો સત્ય છે અને તારી મુલાકાત સત્ય છે અને તારું વચન સત્ય છે અને જનત સત્ય છે અને હોઝખ સત્ય છે અને પેગમ્બરો સત્ય છે અને મોહમ્મદ સત્ય છે અને કિયામત સત્ય છે (એટલે આ સઘળી વસ્તુ સાચ માચ છે એમાં કંઈ શક કે સન્દેહ નથી) આ અલ્લાહ મેં તારી આગળ ખરદન મુકાવી (તાખેદાર થયો) અને તારા પર ઈમાન લાવ્યો અને

૨૨૪૮ મુસલિમમાં અયુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ રખ્ખના—લકલ હુંદો મિલઅસ સમાવાતે વલ અરદેં વ મિલઅ માશિઅત મિન શેઈન બઅંદો અહલસં—સંનાએ વલ મજદે અહુકકો મા કાંલલ અંખદો વ કુલ્લોના લક અંખદુન અલ્લાહુમ્મ લા માનેઅં

લેમા અઅંતેંત વ લા મોઅંતેંય લે મા મ નઅંત વલા યનકઅો ંલ જદે મિન્કલ જદો * ન્યારે હજરત (સલ) પોતાનું અયુ રકુઅથી ઉપાડતા ત્યારે અહ દોઆ પઢતા હતા.

ફાયદો આ દોઆ હનફી મજહબમાં ન-રલ નમાઝમાં પઢે. ફરજમાં નહીં.

૨૨૪૯ મુસલિમમાં અયુ ખરઝા અસલમી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ સુખલ પૈર અલેહમા સ-ખાં વ લા તજઅંલ અંશહોમા † કદન જેલેખીય તથા તેમની આપડી માટે હજરતે આ દોઆ કરી.

તારા પર ભરોસો કર્યો અને તારી તરફ હું કર્યો અને તારી મદદથી હું ઝધર્યો અને તારી તરફ મેં ફરયાદ કરી માટે જે મેં આગળ કયું અને જે મેં પાછળ નાખ્યું અને જે મેં પોશીદા કયું અને જે મેં જહેર કયું તે હું બખશ.” અને એક રિવાયતમાં એ પછી આવી રીતે છે અથ—અને જેને તું મારાથી વધુ જાણનાર છે. તુંજ આગળ કરનાર છે અને પાછળ પાડનાર છે તારા સિવાય કોઈ પ્રખ્ય નથી. ગુ. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ અમારા પરવરરિગાર આસમાનો અને જમીન ભરીને અને એ પછી જે તે ચાહું હોય તે ભરીને તને સર્વ સ્તુતી છે. ઓ તારીફ અને સ્તુતીને લાએક બંદો જે કંઈ કહે તેને હું લાએક છે અમેા સર્વ તારા બંદા છીએ. ઓ અલ્લાહ જે તે આપ્યું તેને કોઈ રોકનાર નથી અને જેની તે રોકાણ કરી તેને કોઈ આપનાર નથી. અને હોલત-વાજાને તારેથી હોલત લાભકારક નથી. એટલે વગર ઇ-બાદતે તથા આજીઝીએ હોલત કેયામતમાં કંઈ કામ આવશે નહીં. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું આ બંને ઉપર મા-લને રેલછેલ કરીને આપ અને તેઓના યુજનાને (રિજને) સખત નહીં કર. ગુ. મો.

ફાયદો આ જોર ખાવિન્દ બહુજાન ગરીબ હતાં. માટે હજરતે (સલ) તેમને માટે ફરાગતની દોઆ કરી.

૨૨૫૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુલ્લાહ બીન ઝૈફા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ સંલસે અંલા આલે અબી ઝૈફા. ઠ

ફાયદો ન્યારે આપાત ઉતરી કે “ઓ મોહમ્મદ જાકોના માલાથી ઝકાલ લે અને તેઓ માટે દોઆ કર” તો અખ્દુલ્લાહ બીન ઝૈફા (રદી) ઝકાત લાવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને માટે આ દોઆ કરી.

૨૨૫૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અંલલ—આકામે વજ—જેરાએ વ બેતુનિલ—ઝૈદેયતે વ મનાએતિશ—શજરે† ન્યારે હજરતે (સલ) પાણીની માંગણી કરી (ફરી બણો વરસાદ થયો) તો કહેવાયું કે જનવરો હલાક થયાં તથા માર્ગો બંધ પડ્યા માટે તમે અલ્લાહથી દોઆ કરો કે અલ્લાહ અમારેથી એને રોકે ત્યારે હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી.

ફાયદો આનો પૂરો ફિરસો આજ મધ્યા યમાં આવી ગયો.

૨૨૫૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુ-હ બીન મસજીદ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અંલેક બે કો રૈશીન આ હજરતે ત્રણ વાર ફરમાવ્યું ફરી કહ્યું અલ્લાહુમ્મ અંલેક બે અબી જહલીબને હેશામીવ—વ જિંતબતને રખીઅંત વ શૈખત બન રખીઅંત વલ વલીલીબને જિંતબત વ ઓમંયતબને ખલફીવ—વ ઉંતબતબને

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું દુરદ મોકલ [રહમ કર] અબુ અવફાની આલ પર. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ટેકરાઓ પર પહાડીઓ પર નાલાઓની ભીતર અને ઝાડ જગવાની જગ્યા માં વરસાવ. ગુ. મો.

અખી યોગે તોનજી અને હજરતે (સલ) સાત-
માને વળ્યો પથુ મને યાદ નથી. અખદુલ્લાહ
ખીન મસજિદ (રદી) કહે છે, તેની કસમ કે જે-
ણે હજરત મોહમ્મદને સત્યની સાથે મોકલ્યા
જેના જેના હજરતે (સલ) નામ લીધાં તેઓની
લાશો મેં પડેલી જોઈ. ફરી તેઓને ખેંચીને
બદરના કૂવામાં નખાયા. સગાની આ કિતાબના
માં કહે છે કે સાતમે તે અમ્માર ખીન
વલીદ છે.

ફાયદો રિવાયત છે કે હજરત (સલ)
મકકામાં કમ્યાની સામે નમાઝ પઢતા હતા.
અયુ જહલ તથા કોરેશના કારેશ ત્યાં બેઠા
હતા. જ્યારે હજરત (સલ) સિજદામાં ગયા તો તે
નાપાકોએ ઊંટની ઓઝડી હજરત [સલ]ની પીઠ
જીપર અને ખભાની વચ્ચે મુકી અને હસવા
લાગ્યા અને એક ખીજને માથે નાખવા લાગ્યા
કે ફલાણુએ આ હરકત કરી. ખીજે કહેતો નહી
ફલાણુએ કરી. અને હજરત (સલ) તેવીજ રીતે
સિજદામાં રહ્યા. ફરિમા ઝહરાએ જ્યારે આ
સાંભળ્યું તો ઘભરા. આવીને હજરત [સલ] ની
પીઠ ઉપરથી તેને ઉતારી. ત્યારે હજરતે તેઓને
આ બદલોઆ કરી. પ્રથમ સામરી રીતે કોરેશને
વળ્યો ફરી મોટા મોટા મુજબોનું નામ વિસ્તાર
થી લીધું જેમકે તે લોકો બદરમાં મરાયા અને
કૂવામાં ફેંકાયા. પથુ યોમૈયા ખીન ખલફ હજરત
(સલ)ને હાથે ઝખમી થઇને મકકામાં જઇને
ગયા. અને આ જે કન્તાએ કયું કે સાતમે
અમ્માર ખીન વલીદ છે એ વાત ઠીક પડતી નથી.
કારણ કે કહેવામાં આવે છે કે અમ્મારની મોત
હબશ દેશમાં થઇ. વલ્લાહો આલમ.

૨૨૫૩ યોખારી તથા મુસલિમમાં અખદુ-
લ્લાહ ખીન અખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ફેકેકે
હલો ફીદ્દીન અયુ મસજિદે આલ્લા વધારો કે

ખી અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું કોરેશની પકડ કર.”
ફરી કહ્યું. અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અયુ જહલ ખીન
દિવાનને, ઉતખા ખીન રખીઆને, શેખા ખીન રખીઆ-
ને, વલીદ ખીન ઉતખાને, યોમૈયા ખીન ખલફને તથા
ઉતખા ખીન મોહતને તું પકડ. ગુ. મો.

થી છે અમ્મલસમકુત-તાવીલ* હજરત [સલ]
માટે જ્યારે અખદુલ્લાહ ખીન અખ્યાસ વોળુનું
પાણી મુક્યું ત્યારે આ દોઆ હજરતે (સલ)
તેમને માટે કરી.

ફાયદો આજ દોઆની બરકતથી અખદુ-
લ્લાહ ખીન અખ્યાસ મોટા આલિમ થયા.
જેમકે ફરમાનની તફસીરની ઘણી ખરી રિવાયત
તેમનાથી છે. અયુ મસજિદ તે મોહમ્મદનું નામ
છે જેણે મુસ્તદરક કિતાબ રચી.

૨૨૫૪ યોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ લા ઝંશ ઇલ્લા ઝંશલ આખેર
હ. ફગફેગ લિલ અનસારે વલ મોહાબેરહ
ફાયદો જે ખન્દકમાં મોહાબેરીન તથા
અન્સાર લોક મદીની આસપાસ ખન્દક ખોદતા
હતા, અને આવી રીતે કહેતા હતા.
નહતુલ-લજીન ખાયલે મોહમ્મહા, અલલ-
જેહાદે મા ખકીના અખદા † ત્યારે તેઓના
જવાબમાં આ દોઆ ફરમાવી. એટલે ફુન્યાની
ઝિન્દગી કંઈ વિસાતની નથી. ઝિન્દગી તો આ-
ખેરતની છે. તો આ મારા અલ્લાહ તું તેઓની
ખખશીશ કર કે તેઓ ત્યાંની ઝિન્દગીનો લુફત
ઉઠાવે.

૨૨૫૫ મુસલિમમાં અખદુલ્લાહ ખીન અ-
મર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ મોહમ્મદે ફલ
એ સંજેકે કોંલૂખના અંલા તાંઅંતેક ‡

૨૨૫૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં અખદુ-
લ્લાહ ખીન અવશ (રદી)થી રિવાયત છે કે

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું એને દીનમાં સમજ
આપ.” અને અયુ મસજિદની રિવાયતમાં આટલો વ-
ધારો છે અર્થ—અને તેને ફરમાન હદીસના અર્થ
શીખવ. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખરી ઐશ તથા ઝિન્દ-
ગાની તે આખેરતનીજ ઐશ તથા ઝિન્દગાની છે. માટે
તું અનસારોની તથા મોહાબેરોની ખખશીશ કર.
ગુ. મો.

‡ અર્થ—અમો તે જીએ કે ત્યાં સુધી અમો
જીવના રહીએ હમેશા માટે જોહાદ કરવાને મોહમ્મદથી
ખેચત ફરી છે. ગુ. મો.

§ અર્થ—ઓ અલ્લાહ દિલોના ફેરવનાર તું
અમારા દિલોને તારી બન્દગી ઉપર ફેરવ. ગુ. મો.

હજરતે [સલ] ફરમાવું અદલાહુમ્મ મુ-
ન્નેહલ-હિતાબ કરીઅલ-હિસાબ એહુએ
મિલ-અહુઆબ અદલાહુમ્મહુ-એમહુમ વ
અલમિલ હુમ * કહિરેના ટાળાંઆ ઉપર હજરતે
આ દોઆ કરી.

ફાયદો જગે ખનદક તથા જગે અહઝાખ
માં કહિ આ મદીના ઉપર ઘેરા નાંખ્યો હજરત
(સલ)ની દોઆથી ધણીજ કંડી હવા ચાલી કહિરો
મહારાધને ભાગ્યા.

રરપ૭ મુસલિમમાં આએશા (રદી)થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવું અદલા
હુમ્મ ન વલેય મિન અમરે ઉમ્મતી
શૈઅ ફ શકું અંત્રેહ ફશકું અંલેહ, વ
મન વલેય મિન અમરે ઉમ્મતી શૈઅ
ફરફકું એહિમ ફરફેકું ખિડી. †

ફાયદો મુસલમાનોના લોકમને લાઝમ છે
કે જીલગ નહીં કરે તંગી નહીં કરે હજરત
(સલ)ની આ બદ દોઆ (આપ) થી કે. તેઓની
સાથે આસાની તથા નરમી કરે ખેડા તેઓથી
નરમી કરશે.

રરપ૮ મુસલિમમાં જાબેર (રદી)ની રિવાયત છે
કે હજરતે [સલ] ફરમાવું અદલાહુમ્મ વલે
હુએ ફગફેર ‡ એટલે તે પુરખને કે જે દોસ પી કામમાંથી
હતો તેફેલ ખીન અમર દોસીની સાથે તે મદીનામાં
આવ્યો તાંની હવા તેને માફક નહીં આવી
તેણે તારવું કળ લઈને તેથી આંગળીએ વલે
જેડ કાપા ને તે મરી ગયો.

ફાયદો મયામીહમાં જાબેર (રદી)ની

* અર્થ—ઓ અદલાહ હિતાબના ઉપર નાર
જલહી હિસાબ કરનાર તું કહિરેના ટાળાંઆને લગા-
વ. ઓ અદલાહ તું તેઓને હાર આપ [શિક્ષાલ દે]
અને તેઓને હલાવી દે. શા. મો.

† અર્થ—ઓ અદલાહ જે મારી ઉમ્મતના
મામલામાં કોઈ ચીજ વિષે હાકેમ બને ફરી તે તેના
પર સખતી કરે તો તું તેના પર સખતી કર. અને
જે કોઇ મારી ઉમ્મતના મામલામાં કોઇ બાબતમાં
હાકેમ બને ફરી તે તેઓપર નરમી કરે તો તું તેના
પર નરમી કર. શા. મો.

‡ અર્થ—ઓ અદલાહ અને તેના બંને હાથો-
ને હુ મખાહુ. શા. મો.

૨૫

છે કે જ્યારે હજરતે મદીના તરફ હજરત કરી
તો તેફેલની સાથે એક પુરૂષ પશુ હિજરત કરી
મદીનામાં તે ધણો ખીમાર થયો. તેજ મહારાટમાં
તેણે પોતાની આંગળીઓના સાંધા કાપ્યા લોહી
બાંધ પડ્યું નહીં એજ અગાથી તે મરી ગયો.
તો તેફેલે તેને ખ્યાખમાં લેયો કે તેનું સઘળું
મદન સારું છે પણ પોતાના હાથોને છુપાવેળા
છે. તેફેલે પૂછ્યું તારા પત્નારહિયારે તારી સાથે
કેવી મેહરબાની કરી? તેણે કહ્યું કે હિજરતની
બરકતથી મારી અગાથી કરી. તોફેલે કહ્યું તું
પોતાના હાથને આ માટે લપેટ છે? તેણે જવાબ
લેયો કે ચોંસા લુકમ થયો છે કે જેને તે પો
તે બચાવે તેને આ સાધને કરતા નથી. ફરી
તોફેલે એ ખ્યાખ હજરત (સલ) સાગળ કહ્યો
ત્યારે હજરતે (સલ) તેને માટે આ દોઆ કરી.
એટલે ઓ મારા અદલાહ જેની રીતે તે તેના
સઘના બદન ઉપર કરમ કહ્યું છે તું તેના હાથો
ઉપર પણ કૃપા કર. આ હદીસથી હિજરતની
મોટી ફઝલ છે. કલાપા તે શખ્મની પો-
તાને મારવાની નવ. હશે નહીં. જે એહુનીની
હાલતમાં આ બનાવ બન્યો હશે. અથવા હલા-
કીની નિયત હશે પણ હિજરતની બરકતથી ત-
થા હજરત (સલ) ની દોઆથી તેની મગફરત
થઈ હશે.

રરપ૯ મુસલિમમાં સઅદ ખીન અગી વ-
કાસ (રદી) થી જવાબ છે કે હજરતે [સલ]
ફરમાવું અદલાહુમ્મહુ આઆલાએ અહુદી જ
એટલે અહી. ફાતમા, હુલન, અન હુસન. (રદી).

ફાયદો જ્યારે નજરાનના ખીસ્તીઓએ ઇ-
સ્લામની હકીયત [સત્યતા] વિષે ધણી ગુપ્તગો
કરી ત્યારે હજરત (સલ) ને લુકમ થયો કે મો-
બાહલો કરો. એટલે હજરત (સલ) તથા ખી-
સ્તીઓ બદ દોઆ કરે કે જે ખોટા દીન ઉપર
હોય ખાદાની લાનત તેના ઉપર પડે. અને આ મ-
જમુની આવત ઉતરી કે ઓ મોહમ્મદ તું
તેઓને કહે આઓ આપણે ખુલાવીએ અમારા
છોકરાઓને અને તમારા છે દરાઓને, અને અમારી

¶ અર્થ—ઓ અદલાહ આ લોકો મારી અહુદે
બેત છે. શા. મો.

ઝીઝીને અને તમારી ઝીઝીને, અને અમારા સગાંઝીને અને તમારા સગાંઝીને ફરી આપણે ધણી નમ્રતાથી દોઆ કરીએ અને જૂઠા પર ખોતાની લાનત નાખીએ” જ્યારે આ આપત ઉતરી તો સવારના ઇમામ હસનનો હાથ પકડી તથા ઇમામ હુસેનને ગેદમાં લઇ હજરત (સલ) ની-કળ્યા. હજરત ફાતેમા ઝહરા હજરતની પાછળ અને અલી મુરતબ [રદી] સર્વની પાછળ હતા. ફરી હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. જ્યા-રે ખીઝીઝીએ આ મુઆરક નૂરાની શીકલો જોઇ તો ડર્યા અને મોખાહલો કરવાનો નકાર કર્યો. અને જીઝીએ આપવા કબૂલ થયા. આ હદીસથી પંજતન પાકની મોટી સમ્પૂર્ણતા સિ-ધ્ધ થઇ. હજરતે (સલ) પોતાની ખીખીઝીને ત-થા મહાપાને સાથે લીધાં નહીં કારણ કે એવા વખતમાં તેઓને લેવાથી ખીસ્તીએ પર હજ-રત (સલ) નો રોઅખ પડતે નહીં. અને સંપૂર્ણ રીતે સત્યતા સિધ્ધ થતે નહીં. કારણ કે ઝો-લાદની નુકસાની જેટલી માણસને બારી લાગે છે તેટલી સાથીઓની તથા ખીખીઝીની નુકસાની બારી પડતી નથી. અને શીઆ જે આ આપ-તથી તથા આ હદીસથી અલી મુરતબ (રદી) નીજ ખિલાફત ઉપર આધાર લે છે તે તદ્દન ખ-ધ ખેસતી વાત નથી. એને અને ખિલાફતને શો સંબંધ ? સગાઇ તથા મોહબ્બત જૂદી વા-ત છે અને ખિલાફત જૂદી વાત છે. અને જે માત્ર સગાઇ તથા હજરતની મોહબ્બત ખિલા-ફતની શરત હોત તો ફાતેમા ઝહરા અલી મુ-રતબ કરતાં ખલીફા થવામાં ઈષ્ટ છે. અને જુ-ઓ તો આ કોઇનો મત નથી.

૨૨૬૦ ખોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું **અહ્લાહુમ્મ હાલતો** * એટલે હાલા ખીનતે ખો-વૈન્દ ખદીખ (રદી) ની ખેન. જ્યારે તેણીએ હજરત (સલ) પાસે આવવાની રજા લીધી ત્યારે હજરતે ખદીખના હુકમ માંગવાને જાણી તેનું સ્મરણ કર્યું.

* અર્થ—ઓ અહલાહ આ તો હાલા છે. ઝા. મો.

ફાતેમા હજરત ખદીખ (રદી) ની વફાત પછી તેણીની ખેહેન હાલા હજરત (સલ) ને ઘેર આવી. અને દરવાજા ઉપર ઉભા રહીને હજરતથી ઘરમાં આવવાનો હુકમ માંગ્યો. હજ-રતને તેણીના અવાજથી હજરત ખદીખ યાદ આવ્યાં હજરત (સલ) ગમગીન થયા ફરી આ હદીસ ફરમાવી.

૨૨૬૧ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મ-સજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું **અમસૈના વ અમસલ-મુલકો લિલ્લાહ. વલ હંમ્દો લિલ્લાહે લાએલાહ ઇલ્લા-લ્લાહો વહંદહુ લા શરીક લહુ, લહુલ મુલકો વલહુલહમ્દો વહોવઅંલા કુલ્લે શૈધન કુંદીર. અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસઅલોક ખૈર હાજીહિલ-લૈલતે વ ખૈર મા ખઅંદહા વ અજીન્ને ખેક મિન શરૈ હાજીહિલ-લૈલતે વ શરૈ મા ખઅંદહા અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અજીન્ને ખેક મિનલ કસલે વ સૂઇલ-કે ખરે અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અજીન્ને ખેક મિન અંબંબિન-નારે વ અંબંબિલ કંખરે.** † જ્યારે સાંઝ થતી ત્યારે હજરત (સલ) આ કહેતા હતા અને જ્યારે સવાર કરતા ત્યારે પણ એજ રીતે કહેતા (એટલું કે અમસૈનાની જગ્યા) **અ-સંખહંના વ અસંખલ-મુલકો લિલ્લાહે.**

૨૨૬૨ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું ખિસ્મિલ્લાહે અહ્લાહુમ્મ તકંખખલહો મિન

† અર્થ—ઓ અહલાહ અમે સાંઝ કરી અને અહ્લાહના મુલકે સાંઝ કરી. અને સર્વ સ્તુતી અ-હ્લાહ માટે છે. અહલાહ સિવાય કોઇ પૂજ્ય નથી. તે એ-કલો છે તેનો કોઇ ભાગિયો નથી. તેનેજ માટે મુલક છે અને તેનેજ માટે સર્વ સ્તુતી છે અને તે દરેક ચીજ ઉપર શક્તિવાન છે. ઓ અહલાહ ખચીત હું તારાથી આ રાતની ખેરિયતને તથા એ રાત પછીની ખેરિયતને માંગુ છું. અને આ રાતની ખુરાઈથી તથા આ રાત પછીની ખુરાઈથી હું તારી પનાહલું છું. ઓ અહ્લાહ સુરતીથી તથા વૃક્ષપણીની ખુરાઈથી હું તારી પનાહલું છું. ઓ અહ્લાહ હોઝખના અનખથી તથા કખરના અનખથી હું તારી પનાહલું છું. ઝા. મો.

મોહમ્મદીવ-વ આલે મોહમ્મદીવ વ મિન ઉમ્મતે મોહમ્મદીન † આ હજરતે (સલ) જી-અહ કરતી વેળા કહી.

ફાયદો હજરત આયેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) એક શીંગવાળો ગેટો જેના મોં હાથ પગ કાળા હતા મગાવ્યો.* ફરી ફરમાવ્યું એ આયેશા ? છરી તેજ કરીને લાવ. ફરી હજરતે (સલ) છરી લઇને તેને જીઅહ કર્યો અને આ દોઆ પઢી.

૨૨૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં આયેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું બિસ્મિલ્લાહ તુરબતો અરફના બે રીકતે બઅંદેના તશદી સફીમના બે ઇન્ને રખ્ખેના † જ્યારે કોઇ માણસ હજરત (સલ) થી બીમારીની શીકાયત કરતો અથવા તેને ગોડ હોતું કે ધાવ હોતો તો હજરત (સલ) પોતાની કલેમાની આંગળી માટી ઉપર રાખતા ફરી તેને ઉપાડી આ ફરમાવતા.

ફાયદો મોંતો લખ તથા માટીથી શિકા થવી માત્ર હજરત (સલ) ની દોઆની બરકત હતી. એજ માટે મદીનાની માટીને બાકે-શિકા કહે છે.

૨૨૬૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લાએલાહ ઇલ-લ્લાહુલ-અલીયુલ અંજીમુલ-હલીમ. લાએ લાહ ઇલ-લાહો રખ્ખુલ અરશિલ-અંજીમ. લાએલાહ ઇલ-લ્લાહો રખ્ખુસ-સમા

† અર્થ—અલ્લાહના નામથી હું જીઅહ કરું છું. આ અલ્લાહ તું એને મોહમ્મદના તથા આલે મોહમ્મદના તથા ઉમ્મતે મોહમ્મદના તરફથી ક-ખુલ કર. ગુ. મો.

* એજ રિવાયતથી જાણાય છે કે તે ગેટો બરસી પણ હતો. ગુ. મો.

† અર્થ—આ માટી અમારી ઝમીનની છે અમારા કોઇની થુપથી લાગેલી છે એ અમારા બીમારને અમારા પરવરદિગારના હુકમથી શીકા આપે છે. ગુ. મો.

વાતે વલ અરફું વ રખ્ખુલ-અરશિલ કરીમ † સખતી વેળા હજરત (સલ) આ કહેતા હતા.

૨૨૬૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં મોગીરા બીન શાઅબા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લાએલાહ ઇલ-લ્લાહો વ-હંદુ લા શરીક લહ. લહુલ મુલકો વ લહુલ હમ્દો વ હોવ અંલા કુલ્લે શૈર્ષન કંદીર. અલ્લાહુમ્મ લા માનેઅં દોમા અ-અંતે વ લા મોઅંતેય લે મા મનઅંત વ લા યનફઅં જંલ જહદે મિન્કલ જહદો † † દરેક નમાઝ પછી હજરત (સલ) આ દોઆ કહેતા હતા.

૨૨૬૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાબર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લાએલાહ ઇલ-લ્લાહો વહંદુ લા શરીક લહ. લહુલ-મુલકો વ લહુલ-હમ્દો વ હોવ અંલા કુલ્લે શૈર્ષન કંદીર લાએલાહ ઇલ-લ્લાહો વહંદુ અન્જમ વઅંદુ વ નસીર અંજદુ વ હઝમલ-અહં આખ વહંદુ † આ હજરતે સફ. ઉપર ફરમાવ્યું.

† અર્થ—જ્યાં મોઠાઇવાળા ધીરજ રાખનાર અલ્લાહ સિવાય કોઇ પૂજ્ય નથી. મોઠા અરશના પરવરદિગાર અલ્લાહ સિવાય કોઇ પૂજ્ય નથી. આ-સમાનો અને ઝમીનના પરવરદિગાર તથા માનીના અશરના પરવરદિગાર અલ્લાહ સિવાય કોઇ પૂજ્ય નથી. ગુ. મો.

‡ અર્થ—અલ્લાહ સિવાય કોઇ માબૂદ નથી. તે એકલો છે તેનો કોઈ બાગિયો નથી. તેનેજ માટે રાખ્યું છે અને તેનેજ માટે સર્વ સ્તુતિ છે અને તે દરેક ચીજ ઉપર શક્તીમાન છે. આ અલ્લાહ જે તે આપ્યું તેને કોઈ રોકનાર નથી. અને જે તે રોક્યું તેને કોઈ ચાપનાર નથી (ફરી પીર હોય કે પેગમ્બર હોય કે ફિરશો હોય) અને તારી આજળ પૈસાવાળા (કે નસીબાવાળા) ને પૈસો કે નસીબો કંઈ ગ્રાબ કરે. નથી. ગુ. મો.

§ અર્થ—અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. તે એકલો છે તેનો કોઈ બાગિયો નથી. તેનેજ માટે બાદશાહત છે અને તેનેજ માટે સધળી તારીફ છે. અને તે દરેક ચીજ ઉપર કુદરત રાખનાર છે. અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. તે એકલો છે. તેણે પોતાના

ફાયદો જ્યારે મમ્મ ફતેહ થયું ત્યારે હજરતે (સલ) સગા પર્વત ઉપર પોતાની ફતેહ તથા મદદનો યુક્તિયો અદા કર્યો.

૨૨૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન આમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તાએલાહ ઇલ્લાહી વહેદતુ તા શરીક લહ, લહુલ-મુલકો વ લહુલ હુન્દો વ હો વ અંલા કુલે શૈધન કદીર. લા હુવલ વ લા કુન્વત ઇલા બિલાહ, લાએલાહ ઇલ્લાહી વ લા નઅંબોહ ઇલા ઇયાહી લ હુન નેઅંમતો વ લહુલ ફદલો વ લહુલ-સનાઉલ હુસનો લાએલ હ ઇલ્લાહીના મુ ખલેસીન લહુલ-દીન વ લવ કરેહુલ કાદ્રેહુલ ફરેક નમાઝ પછી હજરત (સલ) આ કલેમો પઢતા હતા.

૨૨૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન આમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું લખ્મૈક અલ્લાહુમ્મ લખ્મૈક લા શરીક લક લખ્મૈક ઇન્નલ હું મદ વન્નેઅંત લક વલ કુલક લા શરીક લક * હજરત [સલ] પોતાની હજ્જ તથા પોતાના વાયદો પૂરા કર્યો અને તેણે પોતાના બંદાની મદદ કરી. અને એકલા તેણે કાફિરોના ટોળાને હાર આપી, યા. મો.

§ અર્થ—અલ્લાહ સિવાય કોઈ માખૂદ નથી તે એકલો છે. તેનો કોઈ ભાગિયો નથી તેનેજ માટે રાજ્ય છે અને તેનેજ માટે સર્વ તારીફ છે અને તે ફરેક ચીજ ઉપર શક્તિ રાખનાર છે. અલ્લાહની મદદ સિવાય અનાહોથી ફરવું કે બાદગીની શક્તિ નથી અલ્લાહ સિવાય કોઈ માખૂદ નથી અને અમે તેના સિવાય કોઈની બંદગી કરતા નથી. તેનીજ નેઅમત છે અને તેનુંજ ફત્લ છે અને તેનેજ માટે લડી સ્તુતી છે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી અમે તેને માટે નિર્મળ દીન કરનાર છીએ અગર જો કાફિરોને અણમો માય. યા. મો.

● અર્થ—ફરી ફરીને ફરી તારી ખિજમતમાં હાજર ફ. આ અલ્લાહ હું તારી ખિજમતમાં હાજર ફ. તારો કોઇ ભાગિયો નથી. ફરી ફરીને ફરી તારી ખિજમતમાં હાજર ફ. ખરીત સર્વ સ્તુતી નેઅમત અને રાજ્ય તારેજ માટે છે તારો કોઇ શરીક નથી. યા. મો.

ઉમરામાં આ શબ્દોથી તલબિયહ કહેતા હતા.

ફાયદો તલબિયહ તે જીકરને કહે છે જે એહરામ બાંધતી વેળા લખ્મૈક શબ્દ મેળવીને કહેવાય છે. આ જીકરને એહરામ બાંધવા પછી ફરેક નમાઝ પછી તથા ઉંચ નીચે ચઢતાં ઉતરતાં તથા લોકોથી મળતી વેળા ફરમાવતા હતા. સર્વ રિવાયતમાં આ તલબિયહ એક સન્ખી છે. એમાં મત ફેર નથી. ઇમામે આજમ (રહ) ની નજદીક એમાં કમી કરવું દુસ્ત નથી. અને એમાં કંઈ વધારો કરે તો કંઈ ફાવ નથી. લખ્મૈક અરબીમાં પુકારના જવાબમાં કહે છે જેમ હિન્દીમાં “હ” કહે છે. કન્વયા બન્યા પછી હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) ને હુકમ થયો હતો કે તમે સર્વ લોકોને કેયામત સુધી હજ્જ માટે પુકારો તો તેવજે પુકાર કરી હતી તો હાજીઓની આ લખ્મૈક કહેવી તે પુકારનો જવાબ છે.

૨૨૬૯ મુસલિમમાં અનસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લખ્મૈક ઉમરાત વ હજ્જ. §

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે હજરતે (સલ) હજ્જે વેદાઅમા હજ્જ તથા ઉમરાની સાથે નૈયત કરેલી છે એને કિરાન કહે છે. એટલે એક એહરામથી હજ્જ તથા ઉમરા અદા કરવાં. ઇમામ આજમ (રહ)નો આજ મજહબ છે કે તમ-તોઅ તથા ઇફરાદથી કિરાન અફજલ છે. તમ-તોઅ આ કે પ્રથમ ઉમરાનું એહરામ બાંધી ફરી તે ઉમરા અદા કરી એહરામ ઉતારે ફરી આઠમી તારીખ (જલહજ્જની અથવા એથી આગળ) હજ્જને માટે બીજું એહરામ બાંધ. અને ઇફરાદ આ છે કે માત્ર હજ્જ કરે ઉમરા કરે નહીં, અને વગર હજ્જ કરે એહરામ ઉતારે નહીં. અલ હુન્દો લિલાહે અંલલ-ઇતમામ, વસ્સલાતો અંલા સ્સલીલી વ અલિહી વ સહબિહીલ કેરામ.

§ અર્થ—ફરી ફરીને ફરી વારી ખિજમતમાં હાજર ફ. ઉમરાની તથા હજ્જની ફ. નૈયત કરે. યા. મો.

મસનવી

શુકરકે અનમમકો પોહોંચી કિતાબ * ધલમે અહાદીસકી લુખ્યે લુખાબ.
જો મતાલિઅથે બર ઓળે ફલક * તરબુમેસે ઉતર આથે અરદ તક.
યઅની કે ઉડુંકી પહેન કર કયા * શાહેદે તાજી હોવા જલવા નોમા.
ગન્જ ખશી દસ્ત બદસ્ત આ ગયા * કયા હી હોવા રાએ નેહાં બરમલા
દોસ્તો અથ ધાકા ગાના લક કરો * ખતક કો સમજાઓ ખુદ ઇસકો પદો.
ઇસકો ન જુઝદાન મેં રખ છોડો * હાં કહીં ઐસા ન સિતમ કીજયો.
પેરવે સંનત હી કા રહ્યા બખા * દિલ મેં ન બિદઆત કો દેના મકાં.
અથ લી તુ બિદઆતમેં રહા ગર ફસા * મુન્હ તુ મોહમ્મદ કો દેખાવેગા કયા.
તૂર કો લે નારકી શુમ કર હવસ * આકિલે દીનદાર કો નુકતા હે બસ,
યા રખ્ય ધન અવરાક કો મકબૂલ કર * દિન્દ કો ઇસ ફેજ સે કર બહરવર.
ખુર્મ અફરૂદ કો પૂર દરદ કર * ઉલકતે દુન્યા સે ઉસે સરદ કર.
તેંહી ધુન ફદકા હરમ રહે * તેરે ગમે ઇશક મેં ખુર્મ રહે.
યા રખ્ય ઇસ આજકી દોઆ કર કબૂલ * ખાતેમા બિલ ખેર બહકકે રસૂલ.

ત્રીજા ભાગના સમાપ્તથી આખું પુસ્તક ખોદાના
કરમો ફજલથી સમાપ્ત થયું.

એ વિષે
સર્વ સ્તુતી ખોદાનેજ માટે છે.

મશારેકુલ—અનવારના ઉકું ભાષાંતર કરનારના હેટલાક ફાયદાઓનું
લિસ્ટ.

૫૪

- ૩ હજરત (સલ) ની સરદારીનો પૂરાવો ધ-
જલથી.
- જેહાદ વિષે ખ્રીસ્તીઓની શંકાનો ઉતર
તથા હજરત (સલ) ની નોખુવતની સા-
બિતી અપરથી.
- ૪ સિદ્દીકે અકબર (રહી) ની ફજલત.
- ૫ તોહમતની અગાથી અચાવ કરવો તથા
તેથી પોતાની સુધાધ જાહેર કરવી.
- ૬ નફીસો ખુશ દિલીથી થવી જોખ્યે દરસ્તા
દિલે થવી નહીં જોખ્યે.

૫૪

- ૭ ઉમ્મત ઉપર હજરત (સલ) ની શકક્ત
નું બયાન.
- ૧૦ મશવરો આપતાં મામલાવાખાની અથ પ્ર-
ગટ કરવી જાએજ છે.
- ૧૧ કાફરોની સંગતમાં તથા નોકરીમાં તેઓ
સાથે દગો કરવો ફરસ્ત નથી.
- ૧૩ હદીસુસ-સહહેન ઉપર સુનીઓ સિવાય
કોઇને આલવું નસીખમાં નથી.
- ૧૭ અીઓને બારીક કપડું પહેરવાની મનાઇ.
- ૧૯ ઇમાનનો મીઠાસ ત્રણ બીજમાં છે અને

૫૪

- જોદા તથા રસુલની મોહબ્બતની નિશાની.
 ૨૦ ગંદુલીયતની ચાર રસમો આ ઉમ્મતમાં
 બાકી છે.
 ,, નિશાકની નિશાની તથા માનાફેકાની વેલું ચણી.
 ,, પાંચ ગતવર મુજીનું હરમમાં પણ કતલ
 કરવું દુસ્ત છે.
 ૨૧ સાત માણસો કેયામતમાં અરશના છાયા
 માં થશે.
 ૨૩ સલામ અલેક કરવાની ઉ-નેજન તથા સલા-
 મ મોહબ્બતનું કારણ છે.
 ૨૪ હજરત ઇસા (અલે) ના ઉતરવાના વખતમાં
 સલામ તોડવું બુદને કતલ કરવું જીજ્યો
 કાદી નાખવો તથા માલનો વધારો થશે.
 ,, ચામર કાફની કજલત એટલે શૈતાન તે-
 મનાથી ભાગતો હતો. એ વિષે શાઆઓની
 શંકા તથા તેનો જવાબ.
 ૨૬ મુલકોના ફતેહ થવાની ખબરનો મોઅજ્જો.
 ૨૭ હવા આવવાની ખબરનો મોઅજ્જો.
 ,, ઇજમાએ ઉમ્મત વિરુદ્ધ નવી વાત સાંભ-
 ળવાની મનાઇ.
 ૨૮ અદરના કેદીઓ પાસેથી ફિદ્યો લેવા વિષે
 હજરત (સલ)નું રડવું.
 ૨૯ હજરત ગાસલની કેરીયત.
 ,, શહાદતના દરગનું બચાવ.
 ,, નિકાક તથા દોરખા થવાનો નિન્દા.
 ૩૦ તમોમ દારીની હદીસ તથા દગ્ગનલને આ-
 ને જેનેવાના કિસ્સાનું બચાવ.
 ૩૧ મૈયત ઉપર ચાંસું રેડવા તથા દિલથી
 ગમ કરવાનું દુસ્ત થવું.
 ,, અરબ ફરેસ તથા ઇમની ફેલેહ થવાની
 ખબરનો મોઅજ્જો.
 ૩૨ કેયામતની નજ્દીક ખ્રીસ્તીઓનો હોકુમત
 વધશે.
 ૩૪ ચોવૈસ કરનીનો કિસ્સો.
 ૩૫ ઇમામત કરવાના દરગનું બચાવ,
 ૩૬ મુજલ આવાદ તથા અમલની મીસાલ તથા
 અમલ સિવાય કબરમાં કોઇ કામ આવનાર
 નથી.

૫૪

- ,, હાલાત લખનાર ફિરશતાઓનું ફેરબદલ થવું.
 ૩૭ શકાઅતે કુબરા તથા મકામે મહમુદની
 હદીસ.
 ૪૦ પેગમ્બરો તથા વલીયો પર તોહમત મુકના
 રની નિન્દા.
 ૪૧ ચાસ્તની નમાઝની ખુબુરગી.
 ૪૨ ખૈરાત કરવાનું ઉ-નેજન તથા ભેગું કર્યો
 કરવાનો ભય.
 ૪૩ અલાહની રહમતનું જોહલા થવાનું બચાવ.
 ,, ઉમ્મતે મોહમ્મદી અડધી જનતવાળા થશે.
 ૪૮ હજરત (સલ) પછી આર હાકેમ થવાની
 ખબર.
 ,, જનની નેઅમતો બાકી રહેવાની પૃકાર.
 ,, અમાનતદારી ઉડી જવી તથા અદ દયાનની
 પ્રગટ થવાનું વર્ણન.
 ૪૫ પાછલી રાતની ખુબુરગી જે દોઆ કબૂલ
 થવાનો વખત છે.
 ૪૬ બની ઓમૈયાના ફિતનાઓની ખબર.
 ૪૮ નિકાહ કરવામાં માલ તથા ખાનદાન કરતાં
 દીનદારીને શ્રેષ્ઠ રાખવું જોઇએ.
 ,, દોઝખ ખેંચનાર ફિરશતાઓની ગણતરી.
 ૪૯ તૂલ [અલે] ના નોતરા ઉપર ઉમ્મતે મો-
 હમ્મદીની ગવાહી.
 ૫૦ દોઆ વિષે જલદી કરવી એ જુલ થવાને
 રોકનાર છે.
 ૫૨ ખ્રીસ્તીઓનું ખતના કરાવવી છોડવાનો
 ગુનોહ.
 ૫૩ જૈદ બપર અને અન્નુદલાહની શહાદતની
 ખબરનો મોઅજ્જો.
 ,, તોખા કબૂલ થવાનું બચાવ અગર જો કે
 ટલીક વાર તોડી હોય.
 ૫૫ મુસવી તથા ઇસ્વી ઉમ્મત કરતાં ઉમ્મતે
 મોહમ્મદીનું શ્રેષ્ઠ થવું હદીસ તથા
 ઇનજીલથી.
 ૫૭ લોભની નિન્દા તથા ઇમામની તાએદારી
 કરનાર ગુમનામ ગાઝીની તારીફ.
 ૫૮ સલામ અલૈક એ હજરત આદમની મુ-
 નત છે.

૫૪

- ૫૯ ઇમાનની નિશાની.
 ૬૩ ઇમામ કાસિમની બરીની તથા પીરાન પીર ની મેહદીની મનાઇની દલીલ.
 ,, ખૈરાતનો સવાબ એમોકા ખરચ થઈ હો એ તોએ નિર્ધક થતો નથી.
 ૬૫ જહાન ઉત્પન્ન થવાનું બયાન.
 ૬૮ નાહક સો ખૂત કરનારની તોખાનો કિસ્સો.
 ૬૯ દરવેશ તથા જાદુગરનો તથા છોકરાની ક રામત પ્રગટ થવાનો તથા અસ્લાહનો હિ-દાયત જાહેર થવાનો કિસ્સો.
 ૭૦ ઇલમે રમલ વગેરે નહી દુરસ્ત થવાની દલીલ.
 ૭૯ પેગમ્બરોનો ખ્યાલ સાચો પડે છે પણ તેની મતલબ દરવવામાં કદી ચુક પડે છે.
 ૮૧ હજરત આએશાની રિવાયતથી અબુ ઝર આની હિકાયત તથા અગિયાર સ્ત્રીનો કિસ્સો.
 ૮૨ ઘો ખાવાની કરાહિયતનું વર્ણન.
 ૮૩ કબ્રોની જિયારત મના થવા પછી દુર સ્ત થવી.
 ,, હજરત (સલ) ની સંગતનો લાભ નહીં લે નાર ઉમ્મત ઉપર હજરતની નવાજેશ.
 ૮૫ જહાદની ફજલત.
 ,, ખોદાના દીદારની જનત જહનમ પુલ સ રાતની હદીસ તથા સર્વથી પાછલ જન-તમાં જનારનો કિસ્સો.
 ૮૮ ચોર વ્યભિચારી વ્યાજખાવ અને કુરઆ ન પર અમલ છોડનારનું બયાન.
 ૮૯ એમૈયાની શેઅરો હજરત (સલ) નું સાંભળવું.
 ૯૦ જે સ્ત્રી સાથે પરણું હોય તેને ભ્રેવું દુર સ્ત છે તથા ગરીબમાં ધણી મોહર ક રવી મકરહ છે.
 ૯૧ કાગળ માંગવાનો કિસ્સો તથા શીઆઓની શંકાનો ઉત્તર.
 ૯૫ કબીરા યુનાહોનું વર્ણન.
 ૯૬ તારીફ કરવાના દુરસ્ત નહીં દુરસ્તનો ખુલાસો.
 ,, આઈન્દાની ખબર આપવાનો તથા પાણી

૫૪

- વધવાનો મોઅજ્જો.
 ,, જામેર (રદી) ના કરજ અદા કરવાનો તથા ખજૂર નહીં ઘટવાનો મોઅજ્જો.
 ૯૭ અબુ બકર સિદીક (રદી) ની ખિલાફત ની સોબુતી.
 ,, વિલાપ કરવાની મનાઇ.
 ૯૮ જે કપડાથી હોજુરે દિલ થવામાં ખલત પડે તેને પેહેરવાની કરાહિયત.
 ૯૯ નમાઝના રકનો બરાબર કરવાનું વાજેબ થવું.
 ,, શક્તિ નહીં હોય તો નજર પૂરી કરવી વાજેબ નથી.
 ૧૦૦ પાપડી સાથે સારા સ્વભાવથી રહેવાની આરા.
 ૧૦૨ લલામણ કરવી સવાબનું કારણ છે.
 ,, ચંદ્ર ષાટવાનો મોઅજ્જો તથા તે વિષેની શંકાનો ઉત્તર.
 ૧૦૪ આઈન્દાની ખબર આપવાનો મોઅજ્જો.
 ,, જે મન્ત્રમાં શિક ન હોય તેનું દુરસ્ત થવું.
 ૧૦૫ મુસલમાનોને લાભ કરવાનો સવાબ.
 ,, હજરત (સલ) ની સખાવત તથા હિલમનું વર્ણન.
 ૧૦૮ કુરઆન પઢવાના તથા સૂરા બકર તથા આલે ઇમારાતના પઢવાના સવાબનું વર્ણન.
 ૧૧૦ શુકર યુન્નરી તથા અદેખાઈ દૂર કરવાનો કાયદો.
 ૧૧૫ ખારજીઓનું વર્ણન.
 ૧૧૭ કાઇને અબુલ કાસિમ કહેવું દુરસ્ત નથી.
 ,, જુકર કરનારોની ખુબુરગી.
 ૧૧૮ માંદો સાબ થવાની દોઆ.
 ૧૧૯ વાંસણ ઢાકવાની તાકીદ.
 ૧૨૦ દરમીયાની ચાલ ચાલવાનું વર્ણન.
 ,, દુન્યા તથા આખેરતની મતલબોને ભેગી કરનાર દોઆ.
 ,, તોહીદ તમજદના શબ્દોની તાલીમ.
 ૧૨૨ સતોપ તથા દુન્યા ઉપર ધ્યાન નહીં આપ-વાની શીખામણ.
 ૧૨૩ ઇમામની પાસે સફમાં ઇલમવાળા રહેવા જોઈએ.
 ૧૨૪ હજરત (સલ) ની ઝિન્દગીમાં સિદીકે અક-

૫૪

- અરુનું ઇમામ થયું.
 ૧૨૬ અલી સુરતગમની છુલ્લુરગી.
 ૧૨૭ કયામતમાં જનવરોમાં પણ ઇનસાફ થશે.
 „ આ ઉમ્મતના આમ હો. પહુદ તથા ન-
 સારાની ચાલ ચાલશે.
 ૧૨૮ હરામ માલ ફેલવાનું વર્ણન.
 „ આપસમાં ખૂન રેણ વગર કારણે થવાનું
 બયાન.
 ૧૨૯ જુમઆની નમાઝની તાકીદ તથા તેને
 છોડવાની ધમકી.
 ૧૩૦ દરિન્દા (ફાડી આનાર) વતનનરનું હરામ પડ્યું.
 ૧૩૨ ખોદા તથા રસૂલની મોહબ્બત મુક્તિનું સા-
 ધન છે.
 ૧૩૩ વ્યાજનું બયાન.
 „ હજરત આયેશા [રદી] સાથે હજરત (સલ)
 ની મોહબ્બતનું બયાન.
 ૧૩૪ નમાઝ છોડવી કુદર છે કે નહીં તે વિષે ઓ-
 લમાના ઇખતલાફનું બયાન.
 ૧૩૬ વસવસાનું બયાન તથા આંદ વસવસાને જુ-
 રું જાણવું એ ઇમાનને લીધે છે.
 ૧૩૭ ઇસ્લામના હકકો.
 ૧૩૮ પીઠ પાઠના દોઆ કરવા મકબૂલ છે.
 „ ધરવાળાઓનો અરસ તે જોહાદના આગ્રહ
 કરવાના તથા સદકો કરવાના અરસથી શ્રેષ્ઠ છે.
 ૧૩૯ યુગનામ થવાની તથા ખાકસારી તારીફ.
 ૧૪૦ બંને ગદાનગી અરિયત માંગવો, તથા આ-
 બેરતના ડરથી દુન્યાને અગત્ય નથી માંગવો.
 „ સૈયદલ ઇરિતગદારની ફજ
 ૧૪૧ ચાશતની નગમતની ફજલત.
 „ જમાઅતથી નમાઝ પઢવાની ફજલત પચી
 સ કે સત્તાવીસ દરજા છે.
 ૧૪૩ કુદ અથવા ઉદે હિન્દોના યુગો.
 „ હજગલ તથા યાજૂજ માજૂજનો ફિરસો.
 ૧૪૬ હજરત આયેશા (રદી) ની ફજલત.

૫૪

- ૧૪૮ જમાનાના ફસાદમાં પોતાના મુધારામાં લા-
 મવું ભેદજો અને આમ લોકોની વાત
 તથા કામથી ચૂપકી પકડવી ભેદજો.
 ૧૫૧ ઇસમ ગેવ ખાસો ખોદાનો છે.
 ૧૫૨ રૂમના બાદશાહ તરફ હજરતનો પત્ર તથા
 તેનો વિસ્તારથી ફિરસો.
 ૧૫૬ દુન્યામાં ખોદાને આ માથાની આંખે જોઈ
 શકતા નથી.
 ૧૬૨ અપુ તાલિબના કુદર ઉપર મરવાનો સિધ્ધાંત.
 ૧૬૩ જુમઆની મકબૂલ ધડીનું બયાન.
 ૧૬૪ બંદાઓ પર ખોદાની રહમત ખોલવી થવી.
 ૧૭૦ તોફાન આવવાનાર હદીસ.
 ૧૭૨ ખાંધા પછીની દોઆ.
 „ સફર વખતની દોઆ.
 ૧૭૩ સફરથી પાછા ફરતી વેળાની દોઆ.
 ૧૭૪ અહલે ખૈત માટે જરૂરત જોગી શેજની દોઆ.
 ૧૭૫ સૂતી વખતની દોઆ.
 „ દા. ખાણું ખાંધા પછીની દોઆ.
 ૧૭૬ હજરત (સલ) ની દોઆથી વરસાદ વરસવા
 નો મોઅજ્જેઝ.
 ૧૭૮ જનાઝાની દોઆ.
 ૧૮૦ હજરત (સલ) નમાઝમાં પઢતા તે દોઆઓ.
 ૧૮૧ સૂતી વખતની દોઆ.
 ૧૮૩ સખત લવા ચાલતી વખતની દોઆ.
 ૧૮૪ ગામના જતી વખતની દોઆ.
 ૧૮૫ નવલિયાત તથા દોફ પછીની દોઆ.
 ૧૮૬ તહજ્જુદ વખતની દોઆ.
 ૧૮૭ મોયાહલા તથા અહલે ખૈતની ફજલતનું
 વર્ણન તથા રીઆઝોની શંકાનો ઉત્તર.
 ૧૮૪ સવાર સાંઝની દોઆ.
 ૧૮૫ સખતી તથા મુસીબત વખતની દોઆ.
 „ નમાઝ પછીનું જકર.
 ૧૮૬ નમાઝ પછીનો વજીહે.

